I. Ferencz József megkoronáztatása. 10512

Az emelvény közepén teljes koronázási diszben áll a király és jobbkezét felemelve, baljában pedig keresztet tartva a koronázási esküt teszi le. Közvetlen közelében az egyházi és világi főméltóságok vannak, az előtérben pedig a banderium tagjai láthatók. Az emelvény diszesen fel van lobgózva.

Czeruzarajz, mér. 15.5 : 12 cm.
Készitette Mészöly Géza.

Szn. 190-99.
392-99-2.

275

1906.

3242. Mészöly Géza:
Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.

3242. Birka-nyáj.

Az előtérbeli széles országuton, a melynek mentén balról fák, jobbról pedig szalmával fedett házak vannak, ~~birkanyáj közeledik, mely~~ A port felverő birkák~~ra figyelő~~ pásztor a előtt, egy vén fának törzsén, a melyen innen kórók virágoznak, balra fordult leány ül batyuja mellett. A juhász öltözete: nemez kalap, lájbli, ing és bőszárú gatya, míg az előrehajló leány ingvállat, piros ruhaderekat és szoknyát meg kék kötényt visel. Az égbolt derült. Jelzése alól balra: Mészöly.

Fa, mér. 25.5:32.0 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 5390 Kán (388-906).

[ki jobb kezében botot tart és a kinek oldalán tarisznya lóg,

A házak egyikének magas kéménye füstölög.

Vét. 24226-906

K. n. 17-906

274

-3273

1906.

3241. Mészöly Géza:
Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.

3241. Halásztanya a Balaton partján.

A tanya az előtérbeli dombon lévő fák mögött van, hol kunyhók látszanak, a melyek előtt a háttért elfoglaló Balaton mentén részint álló, részint ülő halászok és ~~kihúzott~~ csolnakok bontakoznak ki. Az utat közeledő parasztleány élénkiti, ki jobb karján kőkorsót hoz és jobbra tekint, a hol egy asszony áll karba tett kezekkel és ~~mezei~~ mezei virágok nyilnak. Öltözetük: piros és kék fejkendő, sötétpiros vállkendő, ingváll, sötétkék és barna kötény, kurta szoknya. A viz fölött nyolcz sirály röpköd. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »Mészöly 4.

Fa, mér. 25.8:32.2 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 880 Kán. (388-906)

Vét. 24226-906.

Jr. n. 16-906

2775

19. Mészöly Géza.

(Sz. Sárbogárdon 1844. † Buda-Pesten 1887. november 12-én.)

Balatonparti táj.

Az előtérben facsoportok vannak, jobbról pedig a Balaton vize és vidéke terűl el a háttérben hegységgel, a hol két templom köti le figyelmünket. A lombos fák alatt halászok ~~készítettek sátort s~~ ütöttek tanyát. A sátorban férfi és nő dolgozik; kívül a hálót kötő legény körűl, két kis leányka ül és foglalatoskodik; balfelől asszony dolgozik a felakasztott hálón, pásztortűz ég és a kazal mellett a bakon, fehér meg piros ruha szárad; kissé idább felfordított csónak roncsa hever s egy leány palaczkkal kezében közeledik jobbra, hol a nádasban három csónak kötött ki, a parton fiatal asszony ereszkedett térdre, hogy vizet merjen és kis leány játszik spárgával. Az első csónak üres, a másodikban ketten dolgoznak a hálóval, melynek egyik végét a harmadikban ~~csónakban álló~~ halász ~~tartja~~ áll, kivel a vetkőző fiú beszél s a kihez az ingvállban ülő asszony is tartozik. A viz felett tiz halászmadár röpköd. Az égbolt felhős. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly G. 1877.*«

220

Vászon, méretei 140 : 226 cm.

1878: IV. 3. — 1880: IV. 3. — 1881: IV. 3. — 1883: IV. 128. — 1884: IV. 130. — 1885: IV. 130. — 1886: IV. 130. — 1887: IV. 129. — 1888: IV. 129. — 1889: IV. 150. — 1890: IV. 150. — 1891: II. 125. — 1892: II. 125. — 1893: II. 131. — 1894: II. 18. — 1895: II. 18. — 1896: II. 19. — 1897: II. 19. — 1898: II. 19.

~~Vétetett 1877-ben. — Magy. Képt. 353. — Ltsza 245.~~

— 1900: II. 19. — 1901: II. 19. — 1903: II. 19. — 1904: II. 19. — 1905: II. 19.

— Magy. Képtár 353. — Uj lelt. sz. 245. — 1905. átv. jegyz. 133. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1783. és a leltárban 2775. — Vétetett 1877 márczius havában 3000 frton (6000 K).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk. 353
Ugl. 245.

Vét. 1877.

133.

285

1906.

~~3252. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.~~

3252. Balatoni idyll.

A balról látható partmenti füzesben és nádasban szemlelhető, a melyen innen ~~egy~~ egy csolnak kötött ki, a melyben ~~egy~~ gondolatokba merült asszony ül balra fordultan, ki fejét piros kendővel kötötte be és a ki ingvállat, pruszlikot meg sötét szoknyát visel. Feléje a jobbról elterülő Balatonon, melynek vize fölött hat sirály röpköd, egy másik csolnak közeledik. A háttért a környékbeli hegyek foglalják el. Az égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól jobbra: „Mészöly".

Fa, mér. 13.9:17.8 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 720 Kán (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n. 27-906

1898. Mészöly Géza, Jobbagyfalvan ~~Pondapesten~~ 1887 november 17-én.
Sz. Sárbogárdon 1844 május 18-án.

Napnyugta az Alföldön.

A leáldozó nap sugaraitól megvilágitott sik vidék előtere üde rét, a hol egy gulyás őrzi a reá bizott nyájat, a melynek zömétől balról hárron, jobbról pedig egy szakadt el. Az égbolt felhözött. Jelzése alól jobbra: MG.

Fa, méretei 13.7:17.9 cm.
Vétetett Keszler Józseftől 1900: XII. 29-én (699/900) 700 Kán.
[illegible]

Elszámoltatott 1901: XII. 31-én. (690/901.)
Az elszámolást elfogadta 1902: XII. 30-án a 6831 szvsz. leirat. (908/902.)

a rendes javadalomból

904: IV. 30.

Vét: Keszler J.

1904.

2489. Mészöly Géza:
Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Fotbágyiban 1887 november 11-én.

Őszi nap a Balatonon.

Az őszi hangulatban ábrázolt Balaton partján, a fűzfa csoporttól balra, két ~~delgát végzetes~~ paraszt asszony távozik, kiknek egyike batyut visz a fején, ~~mig~~ jobbról ~~pedig egy~~ fiatal asszony áll és kezeit kék köténye alá rejtve jobbra fordultan nézi a sekély vizben mosó ~~asszonyokat~~, kik közül egy lehajolva öblögeti a fehérneműt, egy a part mentén kikötött tutajok elsején ülő asszonyhoz szól és kettő ~~egymás felé fordulva~~ beszélget. Az előtér felé, a hol balról egy „Mészöly G. 873" jelzéssel ellátott csolnak hever felforditva, ~~egy~~ mosó-nő közeledik, ki jobbkezével felhajtott kék szoknyáját, baljával pedig fejére tett batyuját fogja. A parasztasszonyok öltözete: fej- és vállkendő, ingváll, kötény és kurta szoknya különböző színekben. A háttér füzes berek. Az égbolt felhős. Jelzése alól balra: „Mészöly".

Fa, méretei 30.5: 45.3 cm.
Vétetett 1903: XII. 4-én a 96711 ex 903 sz. leirattal Kühnert Idától 2892 Kán (835-903).- Elszámoltatott 1904: II. 2-án (51-904).

96711-903.

281

1906.

~~3248. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. nov. 11-én.~~

3248. Az Akaratjai partok.

A jobbról elterülő Balaton partján balról ~~látjuk~~ vannak az akaratjai magas partok, a melyek a tó vizében visszatükröződnek és a melyeken innen, a ~~kétkerekű~~ és takarmánynyal megrakott talyiga közelében, a mely elé egy szamarat fogtak, két mosónő és egy leányka élénkiti az utat. Közülök a legelől haladó fején fehérneművel megrakott dézsát és karján kosarat czipel. Öltözete, a karbatett kezekkel közeledő két mosónőnek: piros fej- és vállkendő, ingváll, ~~[illegible]~~ rövid ~~[illegible]~~ szoknya és kötény, a leánynak: ~~[illegible]~~ fehér főkőtő, rékli és kurta szoknya. A derült égbolt felhőzött.

Fa, mér. 35.9:68.9 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 7100 Kán (388-906)

kisvé balra fordult
kétkerekű

Vét. 24226-906

Sz. n. 23-906

280

1906.

3247. Mészöly Géza:
Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. nov. 11-én.

3247. Est a halászkunyhónál.

~~Balról,~~ Egy kúpalakú halászkunyhó előtt, a melynél és a melyben különféle edények vannak, egy álló asszony és ~~egy~~ ülő leány látható, kik jobbra tekintenek, hol ~~egy~~ balra fordult ~~[illegible]~~ felnyergelt ló várakozik. Kissé hátrább füzfák képeznek csoportot. Jobbról pedig a ~~[illegible]~~, melynek vizében a felhőktől eltakart nyugvó ~~[illegible]~~ nap tükröződik vissza. Az ábrázoltak közül a tál~~[illegible]~~at tartó asszony, piros fej- és keresztbe kötött virágos vállkendőt, lila réklit és barna szoknyát, a leeresztett hajú és halat tisztitó leány pedig, a ki ~~[illegible]~~ ~~egy~~ nagy fazék ~~[illegible]~~, ingvállat és kékes-szürke szoknyát visel. Jelzése alól balra, a bundán innen: »Mészöly«.

balról a tüz mellett, Balaton terül el

mellett foglal helyet,

Fa, mér. 38.3:66.9 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 370 Kán (388-906)

Vét. 24226-906

Sz. n. 22-906

279

1906.

~~3246. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.~~

3246. A Balaton alkonyatkor.

A ~~előttünk elterülő Balatonnak~~ tónak kissé hullámzó vizében a háttérben lenyugvó nap tükröződik vissza, mig partján ~~egy, kissé~~ balra fordult, mezitlábas leány közeledik, ki fejét kendővel kötötte be, jobb kezét lógatja és baljával keresztbe kötött vállkendőjét fogja. Öltözete: rövid ujjú ingvál, kék kötény és barna ~~[illegible]~~ szoknya, melyet a szél lobogtat. A derült égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: „Mészöly".

Fa, mér. 13.7:18.0 cm.

Vétetett 1906. márczius 16-án 740 Kán. (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n. 21-906

282

1906.

3249. Mészöly Géza:
Sz. Sárbogárdon 1844-ben Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.

3249. Az elhagyottak.

Köreledő parasztleányok, kik az ~~Az~~ előtérbeli széles utón L a hol, jobbról L jönnek a szalmakazalok tövében, három jércze szemezget, ott két mezitlábas parasztleány körül a ~~közeledik. A~~ nagyobbik a jobb karjára akasztott kendőben, a kisebbik pedig, ki bal kezét szájához emelte, kék kötényében hozza holmiját. Fejöket mindketten fekötötték. Öltözetük: különféle szinü rékli, kötény, és kurta szoknya. Mögöttük a keritésen túl, a melyen lopótök diszlik, zsindely és zsuptetejü házak bontakoznak ki, a melyektől balra egy megkezdett kazal köti le figyelmünket. A közeli fák lombosak. Az égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól jobbra: „Mészöly".

Vászon, mér. 52.7:31.9 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 5390 Kán. (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n. 24-906

283

1906.

~~3250. Mészöly Géza:~~

~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.~~

3250 Koldus leányok.

A balról látható szalmafedeles deszkabodé felől ~~a melyen innen lombos fűzfák vannak, egy kisebb és nagyobb két koldusleány közeledik bögrével és fehér kendővel letakart kosárral.~~ Közülök az ~~előbbi~~ kisebb, kinek kibomlott barna haja vállaira omlik, kékes szürke vállkendőt, csikos piros réklit, sötétbarna kurta szoknyát és kék kötényt; a ~~utóbbi~~ nagyobb pedig, ki fejét kendővel kötötte be, rózsaszinü réklit, rojtos vállkendőt, világos-barna szoknyát és rongyos kék kötényt visel. Utjok mentén vadvirágok diszlenek. A könnyen felhőzött égbolt derült. Jelzése alól jobbra: „Mészöly".

Vászon, mér. 52.4:32.3 cm.

Vétetett 1906. márczius 16-án 1940 Kán. (388-906)

Ⅎ és a bódén innen lombos fűzfák vannak.

Ⅎ bögrével és fehér kendővel letakart kosárral

Vét. 24226-906

Sz. n. 25-906.

409. Mészöly Géza.
Sz. Sárbogárdon 1844 május 18-án. † Jobbágyban 1887 november 11-én.

~~409. Mészöly Géza.~~ Saját arcképe. Gyarapodás.

Mellig és szembe néz. ve ábrázolja a művészt, kinek jobbról elválasztott haja, szeme, szemöldöke, bajusza és szakálla sötétbarna. Inge gallérjának sarkai lehajt~~ottak~~vak, nyakkendőjébe piros kövel melltüt szurt, mellénye kivágott, kabátja fekete és vállra vetett köpenyege barna. A háttér aranysárga.

Fa, méretei 19: 13.5 cm.
Festette Mészöly Géza.
Förster Gyula ajándéka.
Átvétetett 1889: VI. 12-én a 25658 sz. leirat alapján. (54/89.).

409(13)

904: v. 3.

77

8782.

Stiavnicska.

A kastély látképe.

Szemközt van a földszintes kastély, a melynek teteje kettös és a melytől balra a melléképületek látszanak és fák diszlenek. Az előtért elfoglaló vizben a házak és fák visszatükröződnek. Jelzése alól jobbra: Stiavnicska Juli.8.877. a lap hátán erdőrészlet van ábrázolva.

Czeruzarajz, mér. 10.0:16.5 cm.
Készitette Mészöly Géza.

Szn. 140-906
1373-906-8

Mészöly 9

3242. *Birkanyáj.*

Az előtérbeli széles országúton közeledik, a melynek mentén balról fák, jobbról pedig szalmával fedett házak vannak. A port felverő birkák pásztora előtt, egy vén fának törzsén, a melyen innen kórók virágoznak, balrafordult leány ül batyuja mellett. A juhásznak, ki jobb kezében botot tart és a kinek oldalán tarisznya lóg, öltözete: nemezkalap, lájbli, ing és bőszárú gatya, míg az előrehajló leány ingvállat, piros ruhaderekat és szoknyát meg kék köténytvsel A házak egyikének magas kéménye füstölög. Az égbolt derult. Jelzése alól balra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 25·5 : 32 cm. — Lelt. sz. 3242. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 5390 K-án (428–906). Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 8. — 1907: XV. 8. — 1908: XV. 8. — 1910: XV. 8.

III

III, 432 (3242),
634 (350).

III : 432

Vétel
1906

1906.

1012. Deák-Ébner Lajos.
Sz. Pesten 1850 julius 18-án
Mészöly Géza arczképe.

Mellig [illegible] és balra fordultan arczélben van ábrázolva. Feje elől kopaszodik, haja hosszú, bajusza és körszakálla rövid. Arczának bal felén szemölcs van. Öltözete: álló gallérú ing, nyakkendő ékköves tűvel, egyelejü kabat, és vállravetett felöltő. Jelzése alól jobbra két sorban: „Deák-Ebner L. 1887. Mészöly Géza arczképe".

Fa, mér. 31.5:20.3 cm.
Vétetett az 1906:II. 20-iki 11168 (297-906) és 1906: III. 6-iki 18218 sz. leirat alapjan 400 Kán (381-906).

l.n. 37-906

1015

2833

12. Mészöly Géza.

(Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. november 12-én.)

A szarka. felfelé tekintő

A galyak közé rakott fészek szélén egy szarka ül jobbra fordulva. Jelzése balra: »*Mly.*« Carton, méretei 15 : 11·8 cm. T

248

1889: III. 147. — 1890: III. 147. — 1891: III. 147. — 1892: III. 147. — 1893: III. 189. — 1894: III. 17. — 1895: III. 12. — 1896: III. 12. — 1897: III. 12. — 1898: III. 12. L

~~Vétetett 1889-ben — Magy. Képt. 492. — Lásza 344.~~

L — 1900: III. 12. — 1901: III. 12. — 1903: III. 12. — 1904: III. 12. — 1905: III. 12.

T — Magy. Képtár 492. — Uj lelt. száma 344. — 1905. átv. jegyz. 196. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1843. és a leltárban 2833. — Vétetett 1889 április 2-án 100 frton (200 K).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk 492
Uj 344.

Vét 1889

276

1906.

3243. Mészöly Géza:
Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1877. nov. 11-én.

3243. Balatoni táj.

Hegyes vidék, a hol az, a
~~A Balaton vidékének~~ előterében, balról látható tüzesen
innen, ~~egy~~ szembenéző és botjára támaszkodó pásztorfiú őrzi a
reábizott különféle szinű nyolcz tehenet, a melyek közül egy
a gyepes szigetről nézi a többieket, mig az uton közeledő ju-
hász birkákat terel a tó vize felé, a mely fölött hét siraly
röpköd. ~~A háttért a környékbeli hegyek foglalják el.~~ Az égbolt
könnyen felhözött. Jelzése alól jobbra: »Mészöly«.
Fa, mér. 20.0:33.0 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 3920 Kán (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n. 18-1906.

277

1906.

3244. Mészöly Géza:
Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. nov. 11-én.

3244. Itatás.

A Balatont ketté szelő tihanyi dombos ~~utan~~ úton egy pásztor kilencz tehén és egy borjú ~~képez csoportot, a melyet a jobbról álló pásztor~~ terel ~~tereli~~ lefelé, hogy ~~nyáját~~ megitassa. A jószágból három visszafordultan legel, míg a többi balra halad. Az előtérbeli part innenső részén, a földbe vert czölöp közelében, ~~egy~~ üres csolnakot kötöttek ki, a háttérben pedig a tónak hullámzó vize csillog. A jobbról álló pásztor, ki ~~jobb kezével~~ botra támaszkodik, pörge kalapot, vállravetett mellényt és bő szárú gatyát visel. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: »Mészöly«.

Fa, mér. 20.0:32.5 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 2880 Kán (388-906)

Vét. 24226-906

Sz. n. 19-906.

248.

1906.

3245. Mészöly Géza:
Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. nov. 11-én.

3245. Részlet Szentiványról.

L balról

~~Balról Szentiván~~ A község~~nek~~ zsuppal fedett szélső házai képeznek csoportot, ~~mely~~ ~~előtt~~ egyik előtt jobbra fordult kétfogatú szekér áll, melyre a kúptetejü malombol kijövő munkás podgyászt rak fel. Kissé hátrább, de jobbról, szélmalom van, hatos ~~négyes~~ vitorlával. Az előtérben, a trágyadombon innen, ~~[illegible]~~ tizenhárom liba legel. A háttérben pedig nádas látszik. A derült égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »Mészöly«.
Fa, mér. 20.5:32.5 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 2575 K-án (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n. 20-906.

-1908

1907. Mészöly Géza:

Sz. Sárbogárdon 1844 május 18-án. III Jobbágyiban 1887 november 11-én.

1907. Ramsaui táj.

E kép

a Watzmann alján, Berchtesgaden mellett lévő Ramsau helység környék előterében, a dús lombozatú facsoporton innen, dobogó vezet a patakon át, a melytől nem messze jobbról és balról egy-egy épület látszik. A háttért erdőség képezi, az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: Mészöly.

Vászon, méretei 30.2: 50 cm.

Vétetett Keszler Jozseftől 1900: XII. 29-én (699/900) 700 Kán

Elszámoltatott 1901: XII. 31-én (690/901.)

Az elszámolást elfogadta 1902: XII. 30-án a 6831 szvsz. leirat. (908/902.)

904: IV. 30.

a rendes javadalomból

Vétel: Keszler J.

~~1908. Mészöly Géza:~~

1908. A Lido.

,Az előtérben balról, széles út vezet a fürdőépületek felé, mig jobbrol a tenger hullámai verik a partot; a háttérben pedig épületcsoport bontakozik ki. Az égbolt derült. Jelzése alól balra vörös betükkel: ,Venezia M9.

Fa, méretei 23.8: 47.8 cm.

Vétetett Keszler Józseftől 1900: XII. 29-én (699/900). 700 Kár

Elszámoltatott 1901: XII. 31-én (690/901.)

Az elszámolást elfogadta 1902: XII. 30-án a 6831 szvsz. leirat. (908/902.)

a rendes javadalomból.

904: IV. 30.

Vétel: Keszler J.

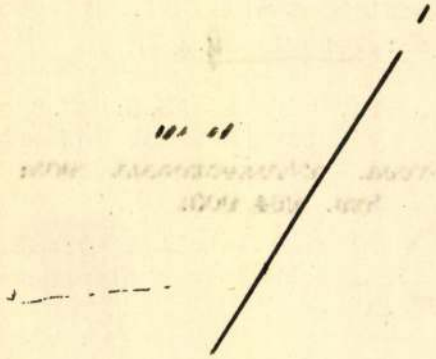

I. Ferencz Jozsef megkoronáztatása. 10503

A diszes teremben szemközt az asztalfőnél látjuk a királyt, ki felemelt jobbkezében pezsgős poharat tartva felköszöntőt mond. Balján a királyné ül. Az asztal körül a diszt viselő főurak állnak. A mennyezetes tronus falán Magyarország koronás czimere van.

Czeruzarajz, mér. 15.3 : 12.1 cm.
Készitette Mészöly Géza.

Szn. 193-99.
392-99-5.

284

1906.

~~3251. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. nov. 11-én.~~

3251 Füzes kacsákkal.

A ábrázolt füzes) Balaton vidéki, a hol ~~tájon~~ (elől balra a nádas ban és ennek közelében, öt tarka és négy fehér rucza van. Ugy az előbbiekből, mint az utóbbiakból kettő a parton helyezkedett el, mig a többi a vizen és a nád között uszkál. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: »Mészöly«.

Fa, mér. 27.0:17.7 cm.

Vétetett 1906. márczius 16-án 2480 Kán (388-906).

Vét. 24226-906.

Sz. n. 26-906

1853

Graf

1853 ~~22.~~ **Mészöly Géza.**

Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. november 12-én.

Alföldi hangulat.

~~Az előtérben~~ Balra szalmafedeles ház, füstölgő ké~~ménynyel~~ ménynyi gunyhók és lombos fák képeznek csoportot. A házon innen gémes kút és vályú van, melynél a pocsolyában öt kacsa fürdik. A ~~lajtnak kávája deszka~~ kút feléje a házból kijött asszony közeledik. A széles úton paraszt~~gyerek~~ fiú lovagol és tartja féken a rábizott másik lovat. Kissé hátrább csikó áll jobbra fordulva. A háttér sik terület. Jelzése jobbról: »*Mészöly.*«

Tollrajz, méretei 27·5 : 42·8 cm.

1895: III. 22. — 1896: III. 22. — 1897: III. 22. — 1898: III. 22.

~~Vétetett a belépti díjakból 1894-ben. — Ltsza 441.~~

F deszka kávás

771

-- Uj lelt. sz. 441. -- 1905. átvételi jegyzék 206. -- Száma az Orsz. Képtár sz. njában 1853. -- Vétetett az 1894 április 3-án a belépti dijakból 40 frton (80 Kán).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

-- 1900: III. 22. -- 1901: III. 22. - 1903: III. 22. --1904: III. 22. -- 1905: III. 22.

35

Vét 1893. apr. 3.

Uj lelt 441

III : 80.

2887. Mészöly Géza: Jobbágyban 695.
Sz. Sarbogárdon 1844-ben + 1887. november 12-én.

Tehenek az erdőben.

Az erdő hátteréből jobbra haladó ut vezet az elotér felé, a hol teheneket hajt egy pásztor, ki hátul kullog és kalapot meg köpenyt visel. A nyáj élén két fehér tehén van, a melyek egyike szembe, ~~és~~ másika pedig jobbra fordult. A fák levelei rozsda szinüek. Alól jobbra a mester jelzésének nyómai látszanak.

Fa, mér. 20.0:15.0 cm. — by lelt. sz. 695. — I

~~Vétetett~~ a belépti dijakból Szana Tamástól 1000 K-ánv

1905. május havában

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

~~1900: III. 80. -- 1901: III. 80. -- 1903: III. 80. -- 1904: III. 80.~~
1905: III. 80.

I 1905. átvételi jegyzék 264. — Száma az Orsz. Képtárban a szban 1909 és a leltárban 2887.

741

by lelt 695.

Belépti díj. Vét. 1905. máj. 12

— A Balaton mentén fekvő vidéken, középütt

2835

14. Mészöly Géza.

(Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. november 12-én.)

Balatoni részlet.

~~Középütt~~ a fák közül kibontakozó két fabódé ~~bontakozik ki, a melyek~~ előtt asszonyok, gyermekek és kacsák fürdenek, míg egy kétfogatos szekér ~~pedig~~ a ~~tóban~~ áll. Elől a talaj mocsaras és a háttérben hegyek kéklenek. A nyaralók közül a part mentén ~~egy~~ asszony fürószti gyermekeit; a kacsákon túl ~~egy~~ hölgy áll; a balra fordult kocsiban, mely elé egy pej- s egy szürke-lovat fogtak, férfi ül; mellette két asszony beszélget és hátrább ~~egy~~ hárman tapossák a vizet. A bódéknál kék ruhát szárítanak. Az égbolt könnyen felhőzött.

Fa, méretei 19·5 : 49·2 cm.

248

1889: III. 142. — 1890: III. 142. — 1891: III. 150. — 1892: III. 150. — 1893: III. 191. — 1894: III. 19. — 1895: III. 14. — 1896: III. 14. — 1897: III. 14. — 1898: III. 14.

~~Vétetett 1889-ben. Magy. Képt. 491. Ltsza 345.~~

— 1900: III. 14. — 1901: III. 14. — 1903: III. 14. — 1905: III. 14.

— Magy. Képtár 491. — Uj lelt. sz. 345. — 1905. átv. jegyz. 198. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1845. és a leltárban 2835. — Vétetett 1889 április 2-án 230 frton (460 K).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mg 491
Ny l. 345

Vét 1889

196

2832

11. Mészöly Géza.

(Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. november 12-én.)

Árvizi jelenet.

A fehérmegyei Velenczének vizzel borított sík vidékén elől két, szalmával fedett és fehérre meszelt házat, több szalmakazallal és ezek előtt gémes kutat látunk. Jobbról asszony halad batyúval hátán. Fejét színes kendővel kötötte be, réklije barna, felhajtott szoknyája kék, alsója sárga. A háttérben fák látszanak, kissé felhőzött égbolt szürke. Jelzése alól balra: »*Mészöly 872.*«

Fa, méretei 14·2 : 33·7 cm.

1889: III. 146. — 1890: III. 146. — 1891: III. 148. — 1892: III. 148. — 1893: III. 188. — 1894: III. 16. — 1895: III. 11. — 1896: III. 11. — 1897: III. 11. — 1898: III. 11.

~~Vétetett 1888-ban. — Magy. Képt. 482. — Lisza 338.~~

247

— 1900: III. 11. — 1901: III. 11. — 1903: III. 11. — 1904: III. 11. — 1905: III 11.

— Magy. Képtár 482. — Uj lelt. sz. 338. — 1905. átv. jegyz. 195. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. n-ban 1842. és a leltárban 2832. — Vétetett 1888 márczius havában 250 irton (500 K).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk. 482
Nyl. 338.

Vét 1888

193

2834

13. Mészöly Géza.

(Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. november 12-én.)

Velenczei halászbárka.

Az előtérben halászbárka síklik tova a tenger sima tükrén. Mind a két vitorlája ki van feszítve. Benne csak egy halász ül a háttér felé fordulva, a hol egy második vitorlás tűnik fel. A vitorlák egyike vörösbarna s másika szennyes-fehér. A levegő szürkés. Jelzése a mester ezen utólsó művének alól balra: »*Mészöly.*«

Fa, méretei 18 : 13·7 cm.

248

1889: III. 143. — 1890: III. 143. — 1891: III. 149. — 1892: III. 149. — 1893: III. 190. — 1894: III. 18. — 1895: III. 13. — 1896: III. 13. — 1897: III. 13. — 1898: III. 13. — 1900: III. 13. — 1901: III. 13. — 1903: III. 13. — 1904: III. 13. — 1905: III. 13.

Vétetett 1888-ban. — Magy. Képt. 483. — Ltsza 337. — Magy. Képtár 483. — Uj lelt. sz. 337. — 1905. átv. jegyz. 197. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1844 és a leltárban 2834. — Vétetett 1888 márczius havában 100 írton (200 K).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok [illegible] a Nemz. Muzeumban.

Vét 1888.

Mk 483
ujl 337 1905.

121

1904.

2543

Mészöly Géza:

Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 november 11-én.

Kakas.

A palánkkal bekeritett udvaron, ~~balról~~ a fal tövében lévő tök-növénnyel be-futott csoporton innen, balra fordultan ~~áll egy arany sárga tollazatú kakas~~ áll. Körülötte apró csirke szemezget, mögötte pedig két jércze van, a melyek egyike vissza néz. Ez utóbbin túl fehér kacsa látszik. Jelzése alól balra: „Mészöly." A kép hátán e szöveg olvasható: SEEFEHLNER. J. I. VÁCZI UTCZA 8. BUDAPEST.

Fa, méretei 13.9:18 cm.

Vétetett Tóth Gyula drtól 1904: ~~IX.~~ XII. 9-én 800 K-án. (888-904)

Elszámoltatott 1904: XII. 12-én (918-904)

Az elszámolás elfogadtatott az 1905: III. 7-iki 26613 szvsz. leirattal (217-905).

† Tollazata aranysárga.

Veá. Tóth Gyulától 904

2835

345

14. Mészöly Géza.

(Sz. Sárbogárdon 1844-ben. + Jobbágyiban 1887. november 12-én.)

Balatoni részlet.

Középütt a fák körül két fabódé bontakozik ki, a melyek előtt asszonyok, gyermekek és kacsák fürdenek; egy két fogatos nekér pedig a vizben áll; dől a talaj mocsaras s a hátterben hegyek kéklenek. A partmentén asszony fürészti gyermekeit; a kacsákon túl egy hölgy áll; a balra fordult kocsiban, mely elé egy pejl s egy szürke lovat fogtak, férfi ül; mellette két asszony beszélget s hátrább még hárman ~~[illegible]~~ tapossák a vizet. A bódéknál kék ruhát szárítanak. Az égbolt könnyen felhőzött.

Tnyaralók körül a

Fa, méretei 19·5:49·2 cm.,

~~vétetett 1889. IV. 2-án. Ára 230 ft.~~

~~M. képt. 491.~~

~~Ujsza 345.~~

~~III. 14.~~

III: 150.

387.

2834

337.

13. Mészöly Géza:

(Sz. Sárbogárdon 1844-ben. + Jobbágyitan 1887. november 12-én.)

Velencei halászbárka.

Az előtérben halászbárka siklik tova a tenger sima tükrén. Mind a két vitorlája ki van feszítve, ~~Benne~~ de benne csak egy halász ül a háttér felé fordulva, a hol egy második ~~[illegible]~~ vitorlás tűnik fel. A vitorlák egyike vörösbarna s másika szennyes fehér. A levegő szürkés. Jelzése alól balra: »Mészöly«.

Fa, méretei 18:13·7 cm.

Vétetett 1888. Ára 100 ft.

M. kept. 483

Ly sza 337.

III: 13.

III: 149.

385.

2832

338

II Mészöly Géza:

(br. Sárbogardon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. november 12-én)

Arvizi jelenet.

A vizzel borított síkterületen elől két szalmával fedett fehérre meszelt házat, szalma kazalokat és ezek előtt gémes kutat látunk. Jobbra egy asszony halad batyuval hátán. Fejét szines kendővel kötötte be, réklije barna, felhajtott szokszyája kék s alsója sárga. A háttérben fák látszanak s a kissé felhőzött égbolt szürke. Jelzése alól balra: »Mészöly 872.«

Fa, méretei 14·2 : 33·7 Gm.

Vétetett 1888 III Ára 250 frt.

M. kept. 482.

Ly sza 338.

III : 11.

III : 148.

381

2833

344

12 (Mészöly Géza: 1844.-ben. + Jobbágyiban 1887. november 12-én).
(Sz. Aérbogárdon
A szarka.

A ~~gyak~~ galyak közt rakott fészek szélén egy szarka ül hátra fordulva s felfelé tekintve. Idvése balra: „Mly!

~~[illegible]~~ Carton, méretei 15: 11·8 gm.

~~Vétetet 1887. IV. 2.~~

~~Ára 100 fr.~~

~~M. képt. 492.~~

~~Lj. 344.~~

~~III: 12.~~

III: 147.

383.

I. Ferencz József megkoronáztatása 10510

A Lánczhidtól a belvárosi pélbánia felé induló lovas bandérium mögött látjuk a diszhintot, a melyben a királyné ül és a mely után az udvarhölgyek hintaja következik. A háttérben a Lánczhid látható.

Czeruzarajz, mér. 34 : 10.4 cm.
Készitette Mészöly Géza.

Szn. 194-99.
392-98-.6

I. Ferencz József megkoronáztatása. 10507

A lánczhid-téri korlátos dombon balra fordulva ágaskodó lovon ül a koronáázási diszbe öltözött király és jobbkezével a keleti kardvágást teszi meg. A dombon innen a kettős keresztet vivő egyháznagy, kinek lovát csatlós tartja és az ország zászlóit vivó urak helyezkedtek el.

Czeruzarajz, mér. 32.3 : 22.5 cm.
Készitette Mészöly Géza.

Szn. 191-99.
392-99-3.

I. Ferencz József megkoronáztatása 10511

Középütt a főoltár előtt térdelő I. Ferencz Józsefnek az ország primása és Andrássy Gyula szent-István koronáját teszik fejére. Balra az ország czimerével ékesitett mennyezetes trónuson áll a királyné, az oltár körül a segédkező püspökök és a clenódiumokat tarto főméltóságok, mig az előtérben és az oratoriumban a jelenlevő egyházi és világi urak helyezkedtek el.

Czeruzarajz, mér. 12.3 : 21.5 cm.
Készitette Mészöly Géza.

Szn. 189-99.
392-99-1.

I. Ferencz József megkoronáztatása 10513

E lapon babérkoszorútól körülvéve látjuk a dicssugarakat szoró koronát, országalmát, jogart és kardot, a mint azok I. Ferencz József koronázásakor kinéztek.

Czeruzarajz, mér. 13.7 : 34 cm.
Készitette Mészöly Géza.

Szn. 195-99.
392-99-7.

Mészöly Géza

Měszöly Géza: Sétalovaglás

XXXII.

Ernst Muzeum aukcioi

XI -

254.

Mészöly Géza

319. Mocsaras táj
jegenyékkel.

Ernst Múzeum adattár

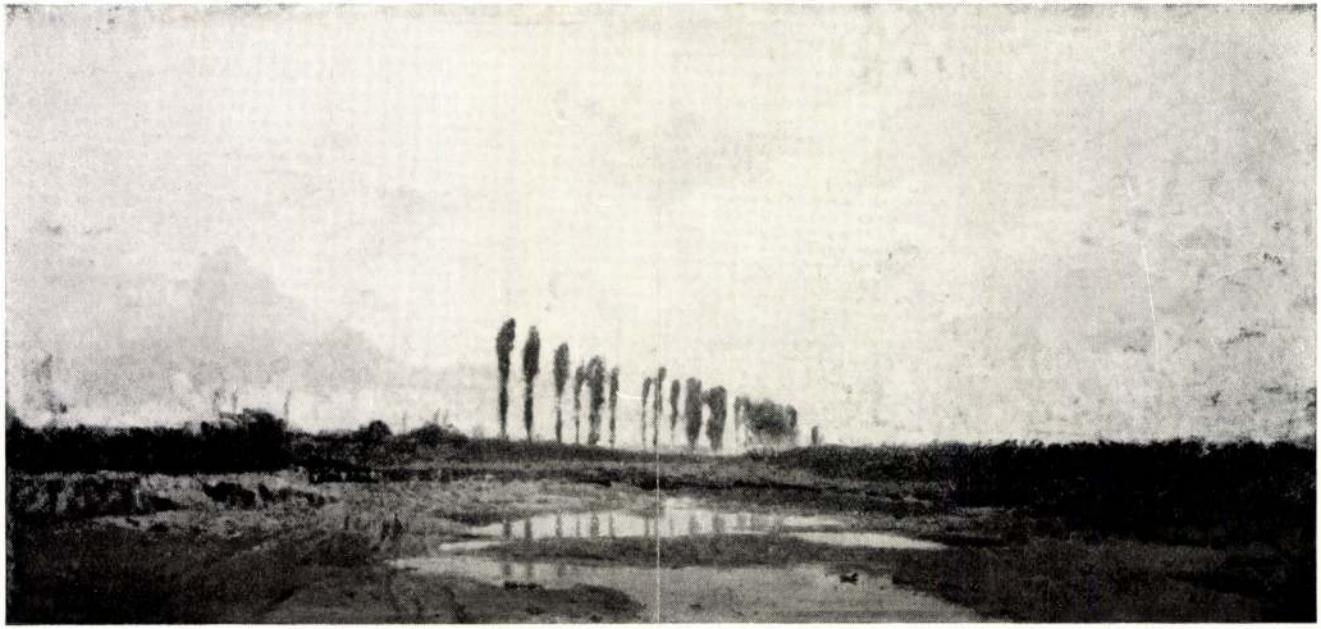

Mészöly Géza

cód

Petujrégi

39, 49, 82, 88 l.

GLI AMICI UNGHERESI DELL'ISTITUTO
DI STUDI ROMANI

invita la S. V. Illma

alla solenne commemorazione del

BIMILLENARIO AUGUSTEO

che avrà luogo mercoledì 10 novembre 1937
alle ore 18

nella sala situata in VIII., Baross-u. 13, pp.

PROGRAMMA:

1. Saluto del Presidente.
2. Il simbolismo della pace augustea sulla corazza della statua di Augusto di Primaporta. Conferenza del Prof. univ. ANDREA ALFÖLDI.

Tiberio Gerevich
presidente.

Mészöly Géza

A Balaton Szántódnál
c. képe repr.
Vas. Ujs. 1886. 752. l.

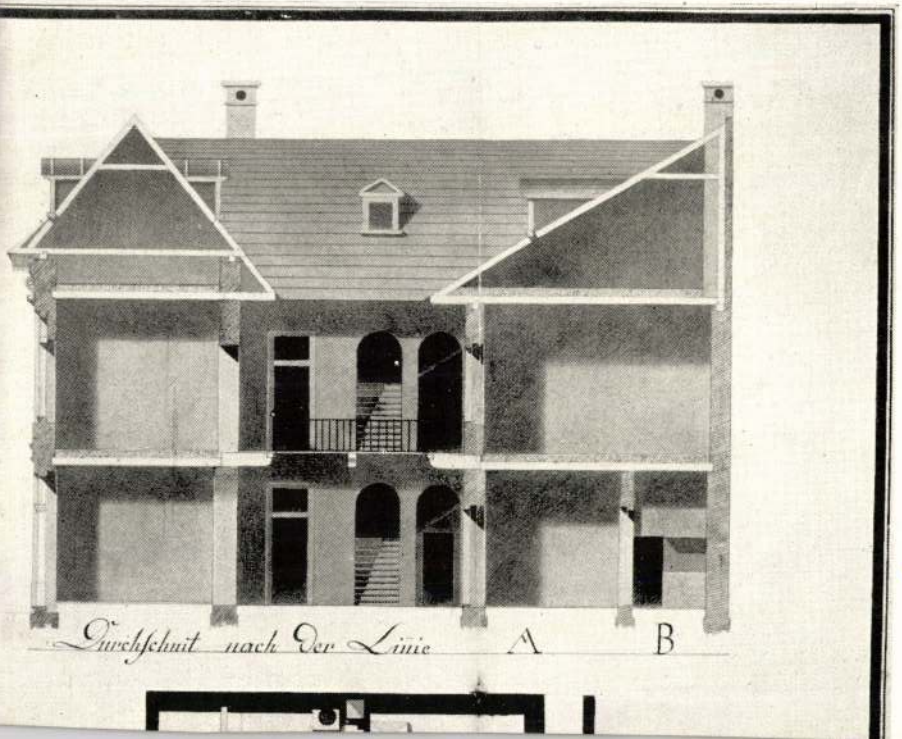

Durchschnitt nach der Linie A B

MÉSZÖLY Géza

190

Oltványi 1991

z évvel sem foglalta el méltó helyét
túlzás azt állítani, hogy Fülep *igazi*
még mindig csak azok a tanítványok
zerencse, hogy személyesen is ismerjék
a Füleppel foglalkozó cikkek száma.
k. Műveinek számottevő része pedig
st.[1]

os a magyar falut

ntosabb, de legkevésbé feltárt *fordulő-*
vetkező: mi késztethette 1920-ban a
hogy félrevonuljon a világi élettől, s
evékenykedjen? Milyen meggyőződés,
elven olvasó, olaszul, franciául anya-
Nyugat-Európa nagyvárosaiban élő,
ikor életét igen hosszú időre meghatá-
rőt, hogy szakítson korábbi életvitelé-
st, tudományos karriert ígérő fővárosi
ka vidéki falvakban töltsön huszonkét

MÉSZÖLY GÉZA

Új művészet

1998. jún.

27.0.

http://www.kereso.hu/yrk/Ryrgenwm/4352

MÉSZÖLY GÉZA

ÚJ MŰVÉSZET

1998/jún.

P-9396

27.o.

- RAVASZ LÁSZLÓNAK

Zengővárkony, 1932. III. 16.

delemmel köszönöm meg - amiért
tanárséghoz küldött jó kívánságait.[1]
lyesen tehetem meg,[2] sajnos, Fő-
kor egészségi állapotom akadályozott
m pedig éppen szombatra esvén,
a vasárnapi ist.[en]tiszteletre
meg, mivel előadásaim miatt a
napra nehezen hagyhattam volna
sra szorul.[3]
gy gondolom, érdekli Főtiszteletü-
feleségem operációja az eddigi

Mészöly Géza:

Mellig, szemközt. Jobbról elválasztott haja, szeme, szemöldöke, bajusza s szakála sötétbarna. Inge gallérjának sarkai lehajtvák, nyakkendőjébe piroskövű tű van beszurva, mellénye kivágott, kabátja fekete s vállravetett köpenyege barna. A háttér aranysárga.

Olajfestés, mahagoni fára Mészöly Gézától, méretei 19:13.5 cm

Förster Gyula ajándéka (1889, VI. 12-ena) (£ 25658/89 sz. min. lezrat tal.) (54/89.).

68/89

Mészöly Géza:

Derékig, hétnyolczad balra. Fejét balkezére támasztja. Rövid haja, szemöldöke, szeme, bajusza s szakála sötétbarna. Szürke kabátjának ujja alól kézelője kissé kilátszik s bársonygalléros köpenyegét jobb vállán átvetve s elől összefogva hordja. Alól jobbra ezt olvassuk:

„Pállik Béla
1872."

Olajfestés vászonra, méretei 78·5 : 68 cm.
Festette: Pállik Béla.
Vétetett: ~~700 frton~~ a művéltől. 1895. én jánnár 23 án. (24/95)
Ára 700 fr. (24/95: I.)
Kifizettetett az 1895. április 11-diki 16397 sz. rend. alapján. (89/95)
1895. IV. 20-án a 109 sz. nyugtára. Elszámoltatott 1895. XII 30-án (326/95). Az elszámolás tudomásul vétetett † 1896. X. 16-án a 36690 sz. leirattal (218/96.).
1896. III. 23-án kelt ~~ne~~ 15876 sz. leirat alapján 1896 IV.

† 1896: IV. 14-én 228. szvsz.) Wetőleg

24/95.

21-én az erredeti kiállításra engedtetett át, (121), Lorman 1897. II.
5-én érkezett vissza (54/97.).

2775

245

19 Mészoly Géza

(Sz. Sarbogárdon 1844. + Budapesten 1887. november 12-én.)

Balatonparti Tájkép.

Balról facsoportok vannak, jobbra pedig a Balaton vize terül el a háttérben hegy séggel, a hol két templom köti le figyelmünket. A facsoportok alatt halászok sátort készítettek s ütöttek, tanyt. A sátorban férfi s nő dolgozik; előtte, a hálót kötő legény körül két kis leánykaül s foglalatoskodik; mögötte asszony dolgozik a fela kap-Tat hálón, pásztor tűz ég s a karal mellett a bakon fehér s piros ruhát szárad; kissé idább csónak felfordított, roncsa hever s leány palaczkal kezében közeledik jobbra, hol a nádasban három csónak kötött ki s a hol a parton fiatal asszony erebzkedett terdre, hogy vizet merjen s kis leány játszik spárgával. Az első csónak üres, a másodikban ketten dolgoznak a hálóval, melynek egyik végét a harmadik csónakban álló halász tartja, kivel egy vetkőző fiú beszél s a kiher az ingvállban ülő asszony is tartozik. A víz felett tíz halászmadár röpköd. Az égbolt felhős. Jelzése alól jobbra: „Mészoly G. 1877."

Vászon, méretei 140 : 226 cm.
Vétetett 1877-ben. III. Ára 3000 ft.
M. kept. 353.
Vysza 245.
II : 19.

II : 125.

265.

Mészöly Géza

IX

Ernst Muzeum akcioi
XZ II

Pettenkoffer.

~~Lotz~~

Mészöly Géza

Mészöly.

Almásy Teleki, VII. 1941

Mészöly Géza

Ernst Múzeum

XLII.

Mészöly Géza

Ernst Múzeum aukcióit

XL.II.

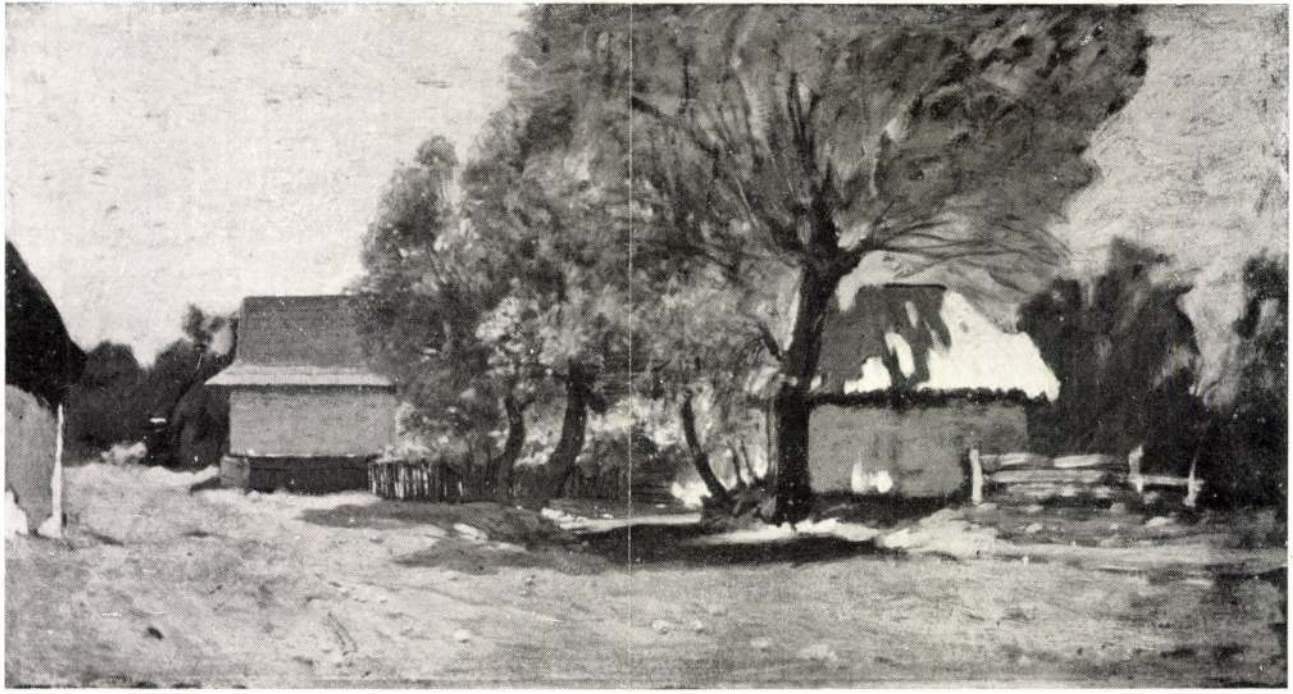

Mészöly Géza

AZ ORVOS-SZÖVETSÉG KIÁLLÍTÁSA
TANYA
MÉSZÖLY GÉZA OLAJFESTMÉNYE

Művészet 1902. 365 l.

Magyar műv

Ferenczy Gömöry-arcképéről azt mondja, hogy ez az egész kiállítás egyik legerősebb arcképe. Az „Il vero che non è altro che vero» című fejezetben olvassuk a következőket: Költészettel és érzéssel teljes Katona, «A rablók keresztje» című képe, szép Ujvárynak kis «Virágos kertje» és mozgással, fénynyel, élettel teljes ugyanannak «Munká»-ja. A kiállítás egyik jó képe Olgyay «Esté»-je.» A könyv legértékesebb fejezetei azok, a melyekben a szerző három honfitársának, Fontanesi, Morelli és Previatinak művészetét magyarázza.

A pannonhalmi szent Benedek-rend története. Szerkeszti dr. Erdélyi László. A pannonhalmi bencések e nagyszabású publikációjának megjelent az első kötete, a melyben minket különösen a nyolcadik fejezet (475—523. lap) érdekel; Gyulay Rudolf e lapokon ösmerteti a középkori bencés egyházi művészeteket. A szerző nagy gonddal szedte össze mindazokat az adatokat, a melyeket Ipolyi, Henszlmann, Bunyitay, Gerecze s mások a

Trojan, francia festo" IV. 168.

Mészöly Géza

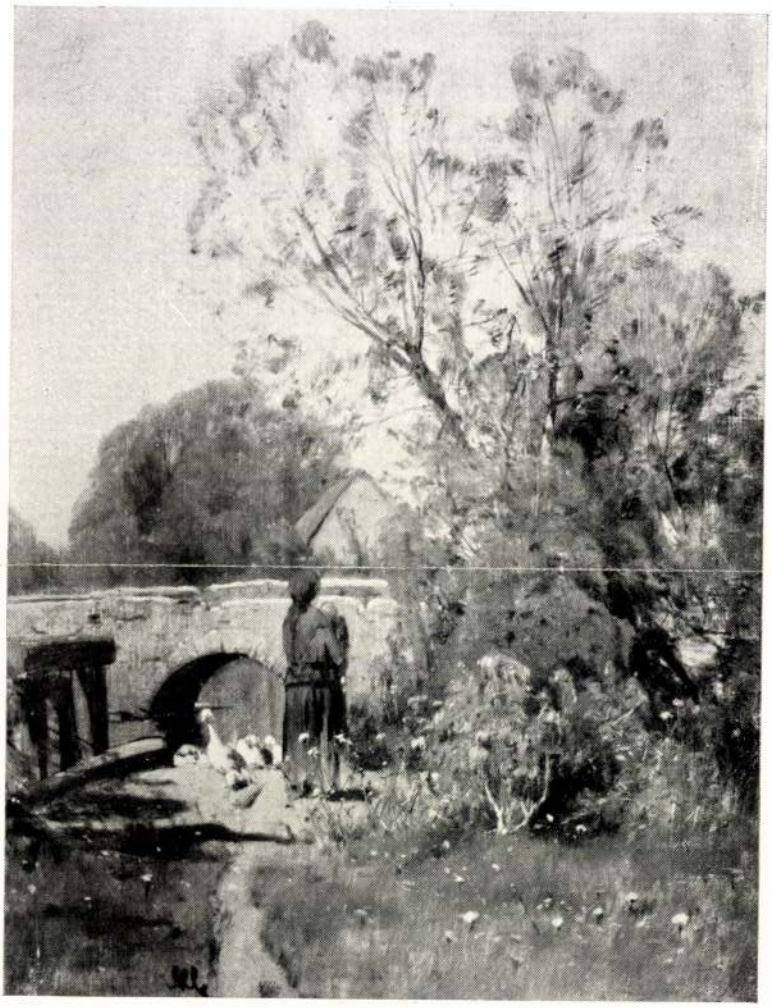

342

Ernst Múzeum aukcióik

XXIX.

Badiss Otto: Női Tamilmány

Mészöly Géza

26.

XXII.

Mészöly Géza: Kumpho'a vízpart mellett.

Ernst Múzeum aukciói
XXIII

465.

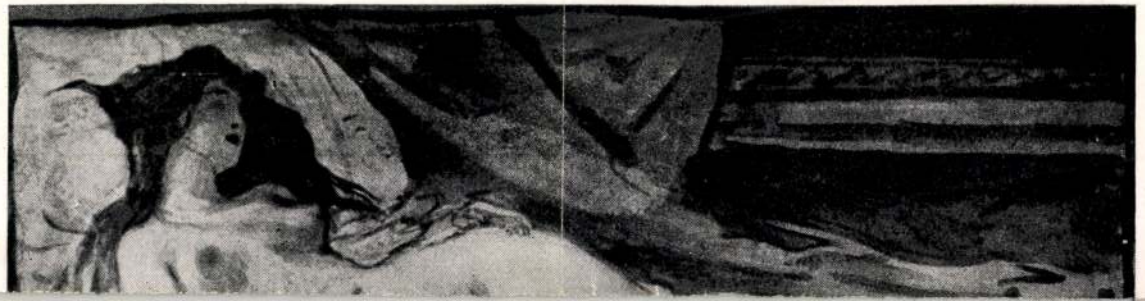

Nyugvó'nő

Mészöly Gerő 348 Vörösmarty mű

Ernst Muzeum aukció
XIII – XIV

Mészöly Géza

Mészöly Géza

Hankiss. 222. l.

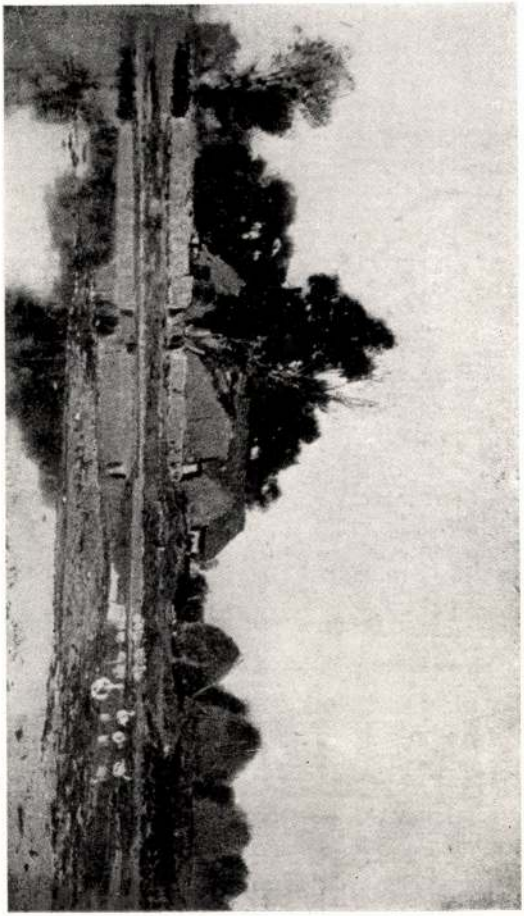

Mészöly Géza (1844—1887): Tanya

MAGYAR TUDOMÁNY

sohasem viselhetett magyar ruhát. Ám az osztrák művészt, akit mecénása is így irányított, annyira megragadta a magyar parádés ruhák szemkápráztató, ízléses szépsége, hogy noha vésőjével ezeknek a ruháknak épen a színeit nem adhatta vissza, lovas katonaszobrot formált a pannon szentből. Egyik művészettörténészünk szellemes megjegyzése szerint úgy fest, mintha le akarná vágni a lova lábainál ijedten kuporodó koldust . . .

Esterházy Károly gróf remek egri építkezéseinek egyik gyöngye, az ú. n. Liceum, amely voltaképen katolikus egyetemnek épült s a szokott olasz-osztrák barokk elemeken kívül az egészet egyénítő s egyben harmonizáló francia hatás is megmutatkozik rajta, sok kincse és érdekessége mellett termeinek mennyezetfestményeivel kapja meg a látogatót. Maulbertsch szentjei közt legtöbb szintén magyar ruhában díszeleg, mintha azt mondaná az osztrák mester : »Ennél sokkal szebb a mennyországi köntös sem lehet!«, Sigrist pedig az egyetemi gyűlésteremnek készült terem mennyezetén »magyarítja« a tudományokat, úgy, hogy az egyes egyetemi karokat jelképező tudósokra ad magyar ruhát.

Ernst Muzeum aukcioi XII

Mészöly Géza

Táj nyugvó fiúval, fa, 25x34

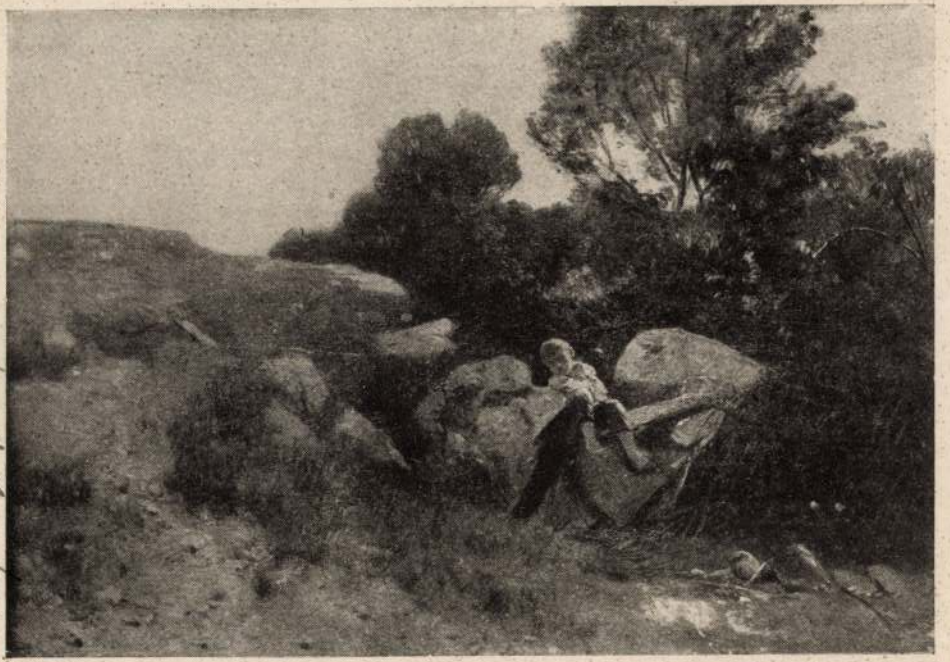

Mészöly Géza

Ernst Múzeum aukciói

XXXIII

XII.

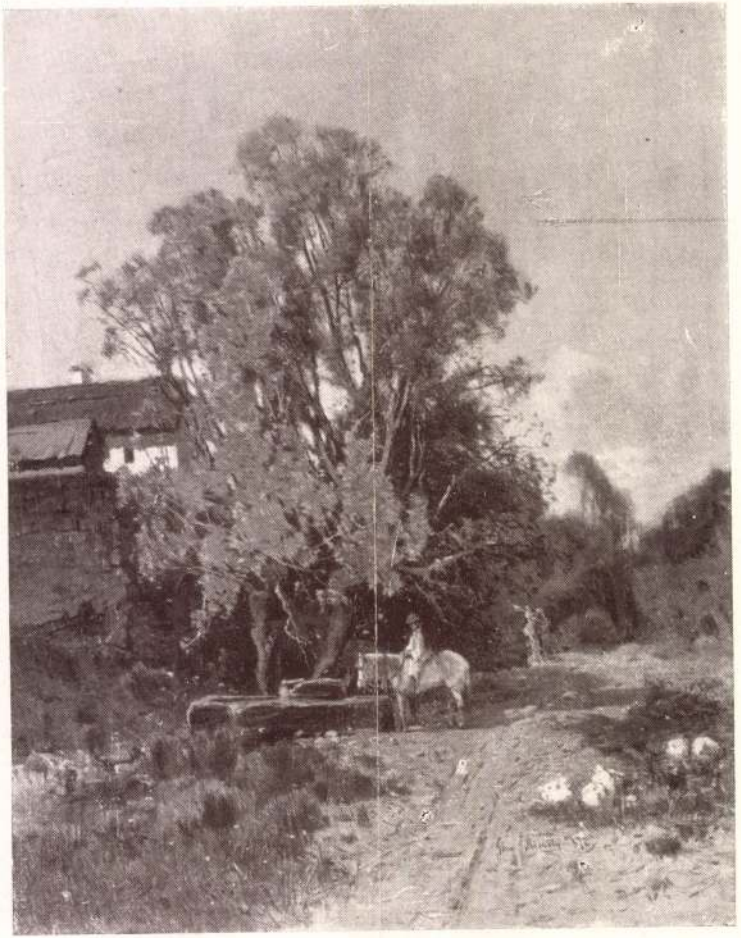

681.

MÉSZÖLY GÉZA (1844—1887): A BALATON MELLETT

Dr. Szűts Gedeon úr tulajdona

Magyar Művészet
1930. 503. l.

Mészöly Géza

ARDENGO SOFFICI: MEDARDO ROSSO, Firenze Vallecchi ed. 1929., 206 11. 42 táblaképpel, 8°r.

Fényes múlt, nagyszerű előzmények után a XIX. században a művészi hegemónia Itáliáról Franciaországra szállott át. Franciaországból indulnak ki a XIX. század folyamán azok az új szellemi áramlatok, amelyek meghódítják és átalakítják az európai államokat.

Itália művészete a XIX. században két iránnyal viaskodik, a multtal és a jelennel. A harcban egyformán fáradt ellenfelek állnak egymással szemben. Az egyik fél fáradt epigonja a dicső ősöknek, a másik pedig az Itáliában talajt vesztett idegen áramlatoknak korcs szülöttje. Ebben a sivár korban magányos hegycsúcsként áll, egy csak Olaszországon kívül ismert és méltatott művész — Medardo Rosso — (1858—1928). Torinóban született s már igen korán Franciaországba vándorolt és itt is alakult ki művészi egyénisége. Rosso idegenkedett a klasszikus művészettől, (Firenzét minden utazásában elkerülte) és mégis öntudatlanul, lelke mélyén a mindent idealizáló, hangos külsőségektől irtózó spirituális olasz művészetnek gyermeke. Poetikusan fogta fel a külső világot, csak a fény és árnyék adta meg számára egy tárgy való létezését és ezt az igazságot igyekezett kifejezni művészetében és körétől azt, hogy ők új színt, új értéket jelentenek a modern olasz művészetben és művészeti kritikában. Soffici ugyanabba a hibába esett, mint az a kritika, amely nem vette észre Rossot, nem igyekszik megérteni és megbocsájtani mások szellemi szükségleteit, mások elképzelését, mások alkotását.

Kár, hogy tanulmánya nem genetikusabb, teljesen hiányzik belőle Rosso művészi fejlődésének pontosan megrajzolt vonala, ami pedig igen érdekes tanulmány tárgyát jelenthetné és amely egyben magyarázatul szolgálhatna bizonyos tekintetben arra nézve is, hogy az impresszionizmus Itáliában miért nem tudott olyan erős gyökeret verni, mint más északabbra fekvő országokban. *Dr. Wolf Rózsi.*

KIÁLLÍTÁSOK:

Kotász Károly festőművésznek *zürichi* kiállítását, melyről folyóiratunk ez évi 4. számában tettünk említést, az ő *müncheni* gyüjteményes kiállítása követte *július* 4-én az ottani Galerie Paulusban. A kiállítás védőjéül müncheni képviselőnket, *Velics László* követségi tanácsost nyerték meg, dr. Goldenberger bajor vallás- és közoktatásügyi miniszter Pilar és Klara bajor királyi hercegnők, dr. v. Borscht müncheni v. főpolgármester, Dörnhöffer titkos tanácsos, kép-

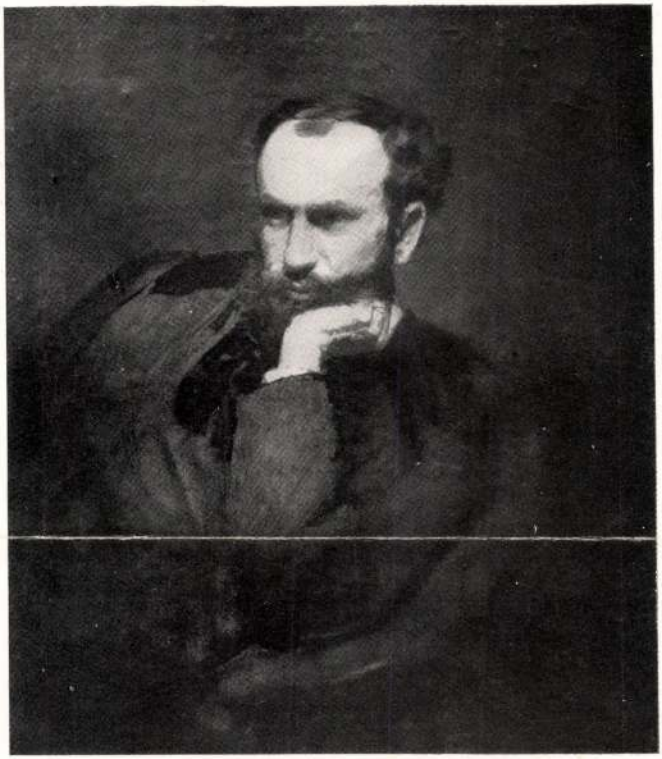

PÁLLIK BÉLA
MÉSZÖLY GÉZA KÉPMÁSA

Magyarország Képm.

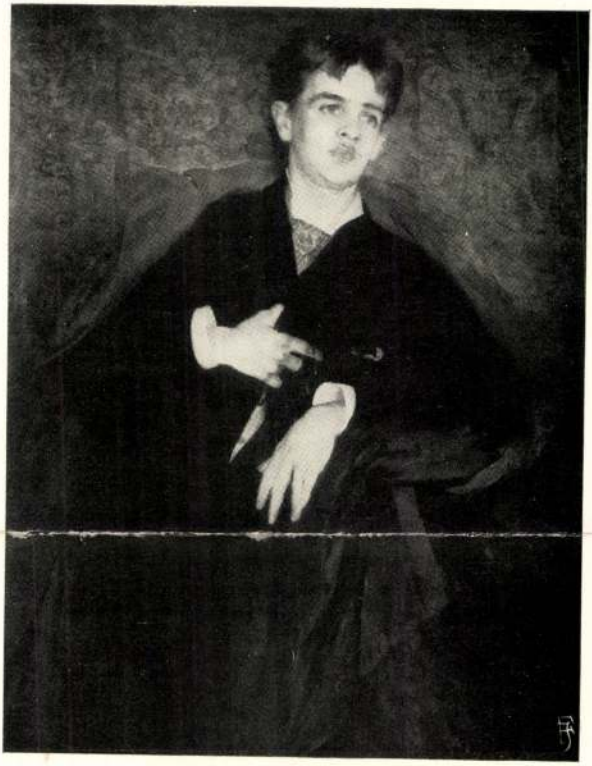

GYÁRFÁS JENŐ
KARLOVSZKY BERTALAN KÉPMÁSA

Mészöly Géza festménye.

Góth Mória festménye.

Petrovics MM

MÉSZÖLY GÉZA: A BALATON PARTJÁN

Mészöly Géza

PAÁL LÁSZLÓ: ERDŐ SZÉLÉN

MÉSZÖLY GÉZA. SZÉNAHORDÁS.

KMTárs. 1886. őszi kiáll. II. csoport

Mészöly Géza

MÉSZŐLY GÉZA. HÍD ALATT.

KMTársl. 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Mészöly Géza

307 MÉSZÖLY GÉZA. PIHENŐ RÉCZÉK.

1885. orsz. Kiáll. Sat.

Mészöly Géza

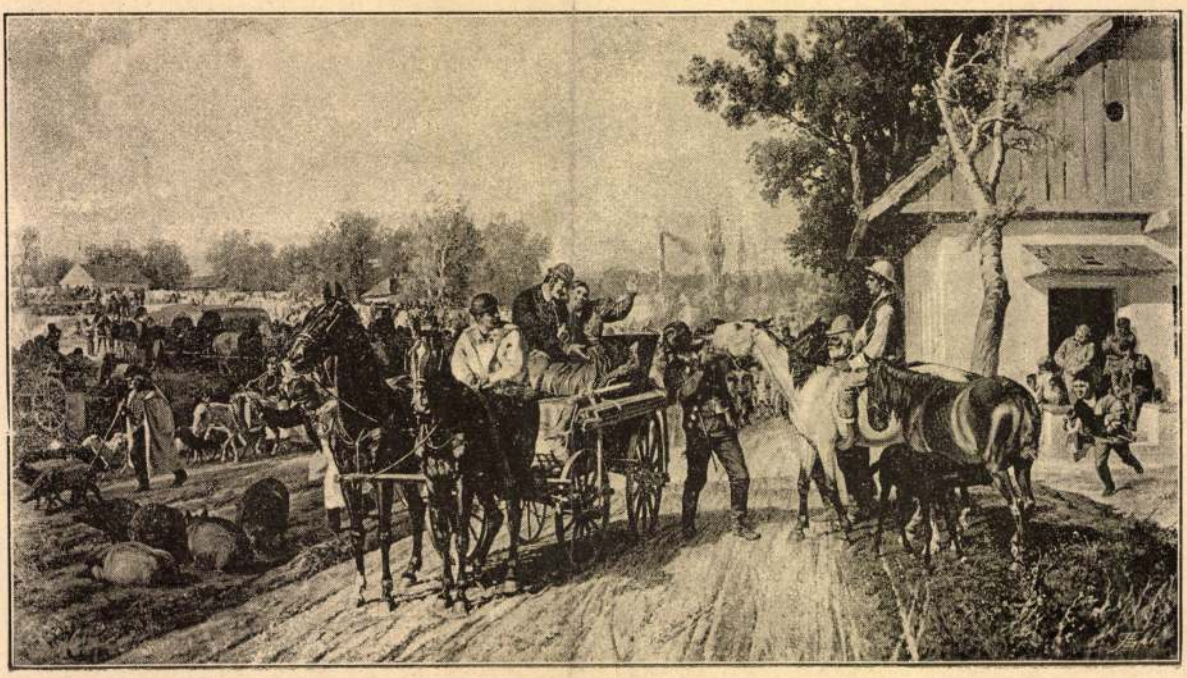

44. Jankó János. czigány kínálja a lovát.

MÉSZÖLY GÉZA : ALKONY.

Évk. Kut. 1928.

SPÁNYI BÉLA : ERDŐ SZÉLÉN.

KAIS. KÖNIG.
POLIZEIDIREKTION
OFEN-PEST.

911
Pr.

An
Herrn Nikolaus von Barabas,
Historienmaler und Mitglied der ung. Gelehrten Gesellschaft
Wohlgeboren
in
Pest.

Aus Anlass des hieramts überreichten Collektiv Einschreitens um die Bewilligung zur Errichtung eines Künstler Vereines in Pest hat die hochlöbliche kk. Statthalterei Abtheilung in Ofen mit Erlass vom 19. Mts. Z. 11616 hieher eröffnet, dass nach der ausdrücklichen Bestimmung des Schlussatzes des § 16. des Vereingesetzes vom 26. November 1852 der Plan des beabsichtigten Unternehmens, beziehungsweise der Entwurf der Statute wenigstens in wesentlichen Theilen beizubringen ist.

Wovon Sie zur Verständigung der übrigen Unterzeichner der fraglichen Eingabe mit der Einladung in die Kenntniss gesetzt werden, den diesfälligen Statuten Entwurf hieramts zu überreichen.

Pest, am 26. April 1859.

Der kk. Hofrath Polizeidirektor :
Protmann.

MÉSZÖLY GÉZA: A DOROZSMAI SZÉLMALOM

Mészöly Géza

SZINYEI MERSE PÁL: SZERELMESPÁR

MÉSZÖLY GÉZA (1844—1887): VÍZ PARTJÁN

MÉSZÖLY GÉZA: NAPLEMENTE A MOCSÁRON. 1875

Ifj. Erdm. Gróf Tisza István otthona.

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 522, 523. l.

BARABÁS MIKLÓS: TISZA LAJOS ARCKÉPE. 1844

Barabás Miklós, a régi magyar társadalom legtermékenyebb és legkedveltebb képmásfestője, alkotta a Tisza-család arcképeinek legértékesebbjeit. A már előbb említett Tisza Lajosról és feleségéről Teleki Juliánnáról 1844-ben két kitünő arcképet készített.[1] Kétségtelenül a mester legjobb idejéből valók a portrait-k és Barabás legközvetlenebb, festőileg legfinomabb olajképei közé tartoznak. A legkiválóbb Waldmüllerekkel is kiállják a versenyt. Tisza Lajost cobolyprémes mentében, vörös atillával, Tisza Lajosnét pedig sötétkék bársonyruhában, fehér selyemkendővel ülő helyzetben ábrázolta Barabás. A karosszék huzatának sárgája kitünően fokozza a ruha meleg kékjét.

A Budapest közelében fekvő nagykovácsi Tisza-kastélyban Tisza Lajosnak és feleségének két későbbi, de az előbbiekkel rokon arcképét láthattuk. Az igen közepes festményeken hiányzik a művész nevének jelzése. Több mint valószínű, hogy a képek Barabásnak kései, már gyenge kvalitású alkotásai, vagy máshol levő alkotásainak másolatai.[1] Annál kiválóbb Barabásnak egy kis vízfestménye, mely a 19 éves korában

[1] A férfiarcképen, a szék karfáján: *Barabás 1844*, a női arcképen pedig jobboldalt, a háttérben: *Barabás Miklós Pesten 844*. A művész jegyzőkönyvében (l. Szendrei-Szentiványi: Magyar Képzőművészek Lexikona 101. oldal) a két kép *nem* fordul elő. Nem vonatkozhatik erre a következő följegyzés: Tiszáné szül. gróf Teleki Róza (?) arck., olajf., 20 arany.

[1] Az utóbbit erősíti meg Barabás jegyzőkönyvének följegyzése 1865-ből. Lásd az említett lexikonban 110. o.

VASÁRNAPI UJSÁG

POLLÁK Z.

16. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, ÁPRILIS 16.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre 20 korona. Félévre 10 korona. Negyedévre 5 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

KERESZTREFESZÍTÉS.

Mészöly Géza egy ismeretlen műve.

Nagypénteki borulat száll a keresztfák körül, melyeken a kereszténység első vértanui kínhalált szenvedtek; fájó és megrendítő hangulata annak a nagy kereszthalálnak, melyre a feltámadás husvétja következett. Az apostoloknak, a katakombák püspökeinek s a hitvalló mártiroknak halála a keresztfán, melyet a Megváltó kínszenvedése szégyenfából a dicsőség jelvényévé avatott, megannyi új nagypéntek a kereszténység első századainak történetében.

A képen, melyet e soraink körülfognak, Szent Sebestyén vértanu keresztfája áll. A pretoriánus testőrcsapat ifjú kapitányáé, ki az új időszámítás harmadik századában, pogány rómainak születve, meghalt a Krisztusért, mert nem akarta megtagadni keresztény hitét s nem fogadott szót császárának, Diocletiánnak, ki azt parancsolta neki, hogy áldozzon a pogány isteneknek. Ott függ a keresztfán, feje már erőtlenül lehanyatlik hátra; előtte két poroszló; az egyik dárdát ragad, a másik épen készül megtörni lábát, s jobbfelől egy fehér lovon ülő római tiszt nézi e jelenetet.

Ez a harmonikusan szép alkotás első tekintetre elárulja klasszikus olasz eredetét. Zampieri Domeniconak, a bolognai nagy Domenichinonak, Guido Reni földijének, barátjának s a művészetben édes testvérének műve. De nem az eredeti Domenichino-kép, nem is változatlan utánzata vagy másolata annak. Ezt a képet a tizenhetedik századbeli olasz mester egyik nagy alkotásából, a római Chiesa di Santa Maria degli Angeli-templomnak Szent Sebestyén vértanuhalálát ábrázoló hires oltárképéből ragadta ki s festette meg újra, az eredetinek lelkét átérezve, technikájához, szineihez, ecsetkezeléséhez bámulatos tehetséggel simulva, de azért nagy, eredeti tehetségét meg nem tagadva, a magyar festészetnek egyik mestere. Azért e kép nemcsak megragadó szépségével, hanem egy nagy magyar festő életrajzában való jelentőségével s talán lehet mondani: magyar művészettörténeti érdekességével is leköti nemcsak a szép iránt való érzékünket, hanem figyelmünket is. A kép alatt bekarczolt kalligrafikus betűvel ez a felirás áll: «*Dominichino után Mészöly Géza 867. Sz.-fehérvár.*»

KERESZTREFESZÍTÉS. — Mészöly Géza festménye Domenichino után, dr. Ágai Béla gyűjteményében.

Mészöly Gézának, a magyar természet s a balatoni tájak klasszikus — és fájdalom, nagyon korán elhalt — festőjének neve egy kép alatt, mely megrázó drámát, keresztrefeszítést ábrázol: valóban nincs szenzációs íz nélkül. De Mészöly életének ismerői tudják, hogy 1866-ban, midőn huszonkét éves korában mint másodéves jogász, a művészi pályára való vágyakozástól űzve és hajtva, fehérmegyei szűkebb hazájából Budapestre jött, lelkének egész hevével adta magát a művészet régibb klasszikusainak tanulmányozására, majdnem imádatára s a nemzeti múzeumi képtár másolótermének alig volt állandóbb és buzgóbb, ügyesebb munkása, mint ő. Fejlődése, tudjuk, rohamos volt. Sietnie kellett, mert huszonegy évi művészi pályafutás után már megnyilt előtte a sír.

E képet talán Rómában, talán Domenichinonak egy előttünk ismeretlen vázlata után, máshol festette s egy kedves, hozzá és művészetéhez közelálló fehérmegyei földijének ajánlotta fel. Onnan, az első kézből került e kép Budapestre, dr. Ágai Bélának, «Az Ujság» szerkesztőjének tulajdonába, ki nagy izléssel és szerencsés érzékkel vetette meg alapját a főváros egyik legbiztatóbban fejlődő magángyűjteményének.

Mészöly Domenichino-képe oly benyomást kelt, mintha a tizenhetedik századbeli olasz mester nagy képének az eredetitől való eltéréseiért is érdekes tanulmányképe volna. Szent Sebestyén keresztrefeszítése a római Chiesa di Santa Maria degli Angeli oltárképének középrészét foglalja el. E nagy képről hiányzik a két poroszló alakja, kiknek egyike épen megtörni készül a kereszten szenvedőnek lábát. Nincs rajta a háttérben álló második kereszt sem, mely Mészöly képét a golgotai szent jelenethez teszi némiképpen hasonlóvá. Ellenben látható rajta, más helyzetben, a fehérlovas római tiszt alakja, elől, a kereszt körül férfiak és nők dús csoportja, fenn a kereszt tetején tábla e felirással: «Sebastianus Christianus» s a kereszt felett, az alacsonyan leboruló felhők közt harsonát fúvó és pálmaágat tartó angyalok s fekvő alakban a keresztről levett Megváltó, ki vasszeggel átvert tenyerét mutatja a vértanunak. Domenichino képe egy gazdag díszű oltárkép, Mészöly utánzata egy komor és megrendítő tragédia, a szineknek azzal a gazdagságával és azzal a mesteri technikával megfestve, mely a mi Mészölyünk elsőrendű tulajdona volt.

EMLÉKEK.

Én szülőföldem! hegy-völgyes Cserhát,
Bár elszakadtam,
S föl sem kereslek, ne hidd, hogy hozzád
Hű nem maradtam.

Álmomban rajtad hányszor bolyongok,
Berkeid bújva,
S a régi képek, a régi hangok
Ébrednek újra.

Tavaszom ott nyílt. Él sok, sok emlék
Tavaszkoromból;
Reád gondolva, a lelkem mindég
Tavaszra gondol.

Meleg sugárra, langy szélfuvásra
Hó, fagy fölengedt,
S fölverte áradt vizek zúgása
A völgyi csendet.

A nap kicsalta ott kinn a réten
Az ibolyákat,
S virágos réten pillangóképen
Játszott a lányhad . . .

Oh ibolyás rét! illatod oly jó,
Még most is érzem;
Hát az a fényes, hajnalt-mosolygó
Fekete éjszem.

Bevillant lelkem legfenekéig
Egy pillanatra,
S ez a bolond szív hány hosszu évig
Sajgott miatta.

Vargha Gyula.

ZSOLTÁROK KÖNYVE.

I. ZSOLTÁR.

Ének az igazakról és gonoszokról.

Boldog ember, ki nem buzdul gonoszok szivén,
Bűnösöknek, ki meg nem áll síma ösvényén,
Jót csufolók székeinek puha döghelyén:
Hanem az Úr törvényében gyönyörködve él,
És igéjén gondolkodva éri nap s az éj.

Mint forráshoz ültetett fa, zöldel ő, virul,
El nem hervad, idejében gyümölcse pirul,
És mindenben, mit cselekszik, szépen boldogul:
Ám a gonoszt, mint a polyvát, szerte szórja szél,
Meg nem állnak, csak az örök Itéletüknél!

XXIII. ZSOLTÁR.

Az Isten gondot visel.

1. Az Úr az én pásztorom,
Szükség nélkül megy sorom.

2. Füves mezőn legeltet,
Csendes vízre terelget.

3. Lelkemet vidámítja,
Igazságra tanítja.

4. Asztalt terít, italt tölt,
Ellenim szeme előtt.

5. Halál árnyán se félek,
Vesszője véd, míg élek.

6. Jósága és kegyelme,
A míg rajtam betelne.

7. Lakom boldog vidáman,
Az Úr dicső házában.

XC. ZSOLTÁR.

Az élet mulandó.

Nemzedékről-nemzedékre, hajlékunk te voltál,
Uram, Uram, mineked előtt ez világod itt áll.
Öröktől te mindörökre igaz Isten rajtunk,
Porból vettél, porrá teszesz, szódra lettünk, voltunk.

Esztendőknek ezredei te előtted annyi,
Mint a tegnap, mint az éjben egy perczet szunnyádni,
Elragadod, ellebbented, mint hajnali álmot,
Reggel nyiló, este hulló lekaszált virágot.

Haj megemészt te haragod, busulásod megront,
Álnokságunk, titkos bűnünk orczád előtt nagy gond.
Bizony napunk úgy elalszik a te bosszud előtt,
Esztendeink elemésztve, mint az elszállt beszéd.

Életünknek összes napja hetven év, ha nyolczvan,
Nyomorúság legfőbb részük s hogy tünnek, mi gyorsan.
Taníts napunk úgy számlálni, járhassunk, mint bölcsek,
Hogy haragod félelmetes tüzét ránk ne töltsed.

Fordulj vissza, térj meg Uram, könyörülj a szolgán,
Jókor reggel kegyelmeddel enyhíts kínos dolgán,
Vidámíts meg, gonosz időnk mosd el Uram, gyógyítsd,
Állandóvá, állandóvá kezünk dolgát fordítsd.

Móricz Zsigmond.

A BARDÓCZI ZUG KALANDORAI.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta RÁKOSI VIKTOR.

A Bolkovszky gróf csapatja ugyanis a rohamra indult dragonyosok után szaladt s egy csomót még leszedett a lóról, mielőtt a huszárokkal összecsaptak volna. Ezalatt a huszárok is már mind kijutottak az istállóból, lóra kaptak s kettesével, hármasával a küzködő csoportba rohantak. Az ezredes, a ki elszánt vitézséggel verekedett, látván a kétségbeejtő helyzetet, fölágaskodott a kengyelvasban s dörgő hangon maga után szólította embereit. Erre oldalt kivágta magát a harczi forgatagból, bizonyos távolságban megállt, a trombitásaival gyülekezőt fuvatott és csapatja maradékát összeszedte. Ezt látván a diák, szintén a huszárok rendbeszedéséhez látott, hogy újabb rohamra állítsa őket.

De nem került újabb összecsapásra a sor. Mikor összegyűlt az osztrák csapat legnagyobb része s látták, hogy több nem lesz, az ezredes *jobbra kanyarodj*-t kommandirozott s megsarkantyúzva lovaikat, elvágtattak Brezsán felé. Ez volt a legokosabb, a mit tehettek, mert a harcz itt el volt veszve számukra.

Ezalatt Burszky vezetése alatt az a csapat, a melynél Morzsa is volt, betörte a siralomház kapuját s kiszabadította úgy a halálra, mint a börtönre itélt huszárokat. Elképzelhető az az ujjongó öröm, melylyel a szerencsétlen emberek a szabad levegőre tódultak. Külön czellából húzták ki Szabadost, a nagybajuszú vén őrmestert, az összeesküvés és a hazaszökés főfő szervezőjét. A többi siralomházi huszár kettesével volt egy czellába zárva. Ezeknek a kiszabadítását Morzsa végezte, mert a lengyelek nem tudtak velük beszélni. A jó fiú oly boldog volt, hogy a magyarok Istene őt választotta ki ilyen nevezetes munkára, hogy szinte emésztő lázban égett. Folyton kiabált, sokszor értelmetlenségeket, ilyenformán:

— Kifelé magyarok! Itt a szabadság. Nem tót vagyok én, a kinek látszom, hanem veressapkás honvéd. Kifelé, testvér, nem érted? Nyitva a börtönöd, szabad vagy . . . Hallod, fiú, nem akaszt föl a német. Csak keresd meg a kardodat és eredj, mert a gyerekek már erősen verekesznek odakint . . . Hogy ki vagyok? Majd megmondom később.

Ilyen szókat kiabálva rohant ide-oda, míg valamennyit ki nem szabadította. Három lengyel pap is volt az elitéltek mellett. Szabados, mikor kiért az udvarra, egy darabig kábultan nézett maga körül, azután így szólt Morzsához:

— Épen jókor érkeztél, fiú. Már épen imádkozni akartam azzal a sovány polyák baráttal. Na de még nem történt meg, — tette hozzá megnyugtatólag.

Minden úgy ment, mint a karikacsapás. A kirendelt hosszú szekerek szalmával telerakva, már ott álltak az udvarban, a hol az imént még a küzdelem folyt. A sebesülteket a papok és a felcserek segítségével megmosták, bekötözték és a szekerekre rakták. A harcznak a huszárok közül két halottja és tizenkét sebesültje volt. Az utóbbiak közül kettő súlyos, de azért ezeket is magukkal vitték. Nem telt bele tiz percz, a kiszabadult huszárok is mind fegyveresen nyeregben ültek.

A legsúlyosabb csapás az volt, hogy Tardy Leó oly nehéz sebeket kapott, hogy Bolkovszky gróf kijelentése szerint nem folytathatta megkezdett útját. Az orvos alaposan megvizsgálta s határozottan kijelentette, hogy élete nem forog veszédelemben. A pisztolygolyó bal vállát fúrta keresztül. Ezenkívül egy csomó vágás nyomát viselte, de ezek erejét az aczél sisak és a vastag köpönyeg felfogta. Mikor Leó egy kicsit magához tért, azt susogta, hogy úgy érzi magát, mintha minden tagját összetörték volna. A kisújját se tudta mozdítani. Morzsának kicsordultak a könnyei, mikor szeretett főhadnagyát ilyen állapotban látta. Azután szaladt a fogadóba s jó födeles szekerüket előhajtotta. Ezen csináltak Tardy Leónak szalmából puha fekvőhelyet. Bolkovszky gróf határozottan kijelentette Kolosinak, hogy Tardy nélkül őrültség volna oroszországi útját folytatni.

— De én megesküdtem neki, hogy ha őt baj

dátumából arra lehet következtetni, hogy az, akit ábrázol, Mányokinak egyik művészbarátja, még abból az időből, amikor a nagy magyar festő a drezdai udvarnál dolgozott. Az öreg szakállas alak minden egyes részlete jellegzetes realizmusával és aprólékos részleteivel tűnik fel. Egyelőre, sajnos, ez a kép még Wienben van és még nem talált rá arra a mecénásra, aki igazi rendeltetési helyére származtatná. Hazakerült azonban *Munkácsy Mihály*-nak egy másik, 1884-ben készült női portréja, Párisból. Madame Madelaine Michel-t, Paál László szerelmét ábrázolja ez a meglepő szépségű festmény. *Mészöly Géza* Berlinben felfedezett, mozgalmas, magyar tárgyú tájképe is nagy nyeresége a magyar művészettörténetnek. Mészöly ugyanis csak ritkán festett ilyen nagyméretű (44×77 cm) vásznakat.

Bogdány Jakab két nagy, mozgalmas madárcsendélete zárja le az újabban külföldön felfedezett magyar olajfestmények sorát. Ez a két kép különösen kellemes hatású. Bogdánynál ritkán találkozunk ily szokatlanul világos tónusú, poétikus frisseségű háttérrel, ennélfogva ez a két kép is legjobb kvalitásait tünteti fel a magyar csendéletek e régi mesterének.

Végül *Zichy Mihály* grafikáiról emlékezünk meg. Német- és Franciaországon keresztül szivárognak haza lassan rajzai és akvarelljei, közöttük a nagy mester egy érdekes, humoros önarcképe.

Még Zichy mértékével nézve is szokatlan remekmű a Theophile Gautier-nek ajánlott és az ő »Une nuit de Cleopatra« című novellájához készült illusztráció.

De ne higyjük, hogy ez a visszavándorlás valami automatikus folyamat. Hónapok nehéz, költséges munkáját, rengeteg kutatást, levelezést jelent egy-egy ilyen rejtett kincs felkutatása. Az ilyen képek nem igen találhatók meg a boltokban. A magyar mesterek rendesen külföldi tartózkodásuk ideje alatt ajándékozták őket ismerőseiknek, vagy olcsó pénzért, esetleg cserébe helyezték el e képeket ismerős családoknál. Igy azután sokszor nemcsak egy-egy kép felkutatásáról van szó, hanem a művész élettörténetéhez is érdekes adatokat szolgáltat a felfedezés. És végezetül is a megmentett magyar értékek biztosításának öntudatát jelenti a felfedező számára.

* * *

A Bogdány-képeket *Kállay Tamás*, a Mányokit *Max Hevesi*, Borsos, Mészöly és Munkácsy képeit *Goldschmidt Sándor*, a Zichyeket *Szilárd Vilmos* kutatta fel.

Bogdány Jakab:
»Madárcsendélet«
(Olajfestmény 208×100 cm.)

A MŰGYÜJTŐ KRÓNIKÁJA

Gobelin művésznőről ebben a mai világban nem igen olvastunk még olyan dicsérereteket, mint mostanában lehetett olvasni a berlini lapokban. Valóságos himnuszokat zengtek arról a nőről, akinek kiállítása most zárult le Wiltscheknél, arról a nőről, aki nemcsak kartonokat tud tervezni, de ő maga el is készíti a szövött fali kárpitokat. Ez a nő, mint mindenütt kiemelik, magyar nő : Ferenczi Noémi. Elveszett nagy értéke ennek az iparművészetben oly szegény országnak. Mi tudjuk, hogy mit jelentenek az új magyar iparművészeti kultúrában Ferenczi Noéminek a múzeumunkban lévő gobelinjei. Tudjuk, hogy egy csodálatos színlátó apától micsoda dekoratív képességeket örökölt. De azt is tudjuk, hogy a művészi géniusz mellett a technikai képességeknek is ura. A francia manufaktúrában, ott, ahol egész a középkori technikákig lehetett nyomon követnie a gobelinek készítésének fortélyait, a legjobb forrásnál sajátította el Ferenczi Noémi a gótikus gobelinek szellemét és színpompáját. Ezt az archaikus szépséget kellett azután dolgozó, kapáló s pihenő emberek csoportjaira, tehát mai életformákra átvinnie, hogy mindenki megcsodálja áhitatos művészetét. Mindenki : a legmodernebb és a história szellemében gyökerező műbarát egyaránt.

Nibelungok kincséről nemcsak a Rajna vidékén tud a germán hősmonda. Ugyancsak a Nibelung-mondakör arról a kincsről is tud, melyet a burgundi vitéz fejedelmek Rüdiger von Bechlaren udvarába hoztak, hogy ő rejtené el addig, míg mindnyájan visszatérnek Attila hún fejedelem udvarából. Így száll a monda ágról-ágra, szájról-szájra és épúgy mint a Rajnavidék aranymosóit, a Bechlaren környékén levő parasztokat is foglalkoztatja az örök kincskeresés. Ez a Bechlaren nem más, mint Pöchlarn, a Dunának Wien—Passau szakaszán fekvő bájos kis városka, amelyben évszázadok óta keresik a kincseket. Nemrégiben azután, ha igaz a híradás, meg is találták a plébános úr birtokán. Varázsvesszővel s ásókkal kutattak a kincskeresők ezen a vidéken s hosszú, keserves munka után találtak is egy mély földrétegben nagy, tiszta aranyleleteket. Egyelőre még nem tudják, ezek miként kerültek oda. Valószínűleg római légiók rejtették el, melyek germán törzsekkel hadakoztak. De az is lehet, hogy csakugyan a burgund udvar kincseinek maradványai ezek és a szépséges Giselher ásta ide el a föld mélyébe az átkozott, vészthozó aranyakat . . .

Moysey a »kereszt«-neve, családneve Kogan — tetszik már gondolni a többit, ugyebár. Hát igen, ő is Besszarábiából jött már a háború előtt Németországba, ahol mintázott és tanult. A háború alatt Asconában húzódott meg, olasz földön és most ő is Párisban él. S ma a világ egyik legnagyobb szobrásza. Megható, imádatosan egyszerű ábrázolója a nőnek. A fejek, a torsok, az aktok, mindebben paradicsomi tisztasággal jut szóhoz a formaérzése. Azt lehet megérezni a szobrain, hogy egy keleti fatalista bölcs nyugalmával merül a plasztikai formákba, de azt is megérezni, hogy ez az ötvenéves férfi évtizedeken át csak az anyagokon, a kő, a bronz, a matéria ellenállásán finomította ki technikai erejét. Nem agyagmodelleken, hanem a legnehezebben : a matérián gyakorolta a skulptúrát. Ötvenéves és ma még alig pár szobra van, mert végtelenül szerény, szegény, igénytelen és ágrólszakadt ez a nagy művész, akit most ismert meg a világ.

Költöznek az istenek a Luxembourg galériából egy mennybolttal feljebb, a Louvreba. A francia kormányzat műértő szelleme időnként elölépteti a festészet halhatatlanjait. Most Degas, Renoir, Manet, Puvis de Chavannes és Claude Monet vannak soron, tehát, mint látható, az impresszionizmus félisteneit részesítették abban a legnagyobb kitüntetésben, hogy David és Gericault termeiben foglalhatnak helyet. (Oh, mennyivel hamarább megillette volna őket ez a dicsőség !) Ennek pedig lesz egy hátránya : ki fog derülni, hogy ezek a félistenek sok klasszikus szalonfestőnél különbek. De lesz egy előnye is : a megürült falakra a legmodernebbek képei kerülnek. Konstruktivisták, surrealisták s egyéb izmusos festők. Most ők lesznek a beérkezettek. Elég soká dideregtek a ponyvasátrakban és egyéb piaci kiállításokon, míg végre egy meleg múzeumi szobához jutnak.

CHARLES VISKI: Un musée d'art populaire a Budapest. Mouseion, 1928 décembre.

A népszövetségi liga által kiadott nemzetközi múzeumpolitikai folyóirat egy mulasztást tesz jóvá, amely a magyarság sérelmére történt. Utólagosan ismerteti a mi néprajzi múzeumunkat, melyet megelőzött egészen kicsiny román és cseh néprajzi gyüjtemények ismertetése. Képek és Viski Károly doktor tárgyilagos, rövid ismertetése mondják el az új múzeumpalota keletkezésének s berendezésének részleteit. Ennek ismertetése után azt is elmondja, hogy az elvesztett országrészekben a kolozsvári és sepsiszentgyörgyi néprajzi gyüjtemények is jelentősek voltak. Míg a mai Magyarország területén inkább a saját környékük népművészetét gyüjtik a következő múzeumok: Szombathely, Keszthely, Kaposvár, Veszprém, Sopron, Kecskemét, Szeged, Hódmezővásárhely, Szentes, Kiskúnfélegyháza, Debrecen.

HERMANN SCHMITZ: Das schöne Wohnraum. Wasmuth Verlag, Berlin.

Az utolsó két évszázad lakásizlését mondja el: a rokokótól egész a legmodernebb törekvésekig. A hatvanöt oldalas bevezető szöveg egységes. Ez annyit jelent, hogy mindent, ami múltbeli lakásizléssel függ össze, abból a szempontból néz, hogy mennyit mond a mai embernek. A polgári igényt, az egyszerű és célszerű berendezkedést keresi a rokokóban s új rokokóban is. Mai használatra szűri le a régi formákat. A kilencvennél több képes oldal eddig nem ismert kastély- és múzeuminterieurőket mutat be.

PÁL PÁTZAY: Ödön v. Márffy. Paul Gordon Verlag, Berlin.

Szerencsés külsejű, ízléses tálalású könyv ez, mely úgy látszik a »Kut« művészeit németül ismertető sorozat előfutára. De kevéssé szerencsésen bontakozik ki a fekete folttömegekből Márffy annyi színben izzó művészete, 32 táblán fejlődésének valamennyi határköve. De csak az erélyes ecsetvezetést, a biztos és egyéni faktúrát mutatják e képek, nem azt a szűzies színérzést, mely kivált újabban olyan tömör egyszerűséggel jelentkezik Márffy képein. Pátzay Pál finoman és nagyon mélyrehatóan elemzi Márffy egyéniségét a bevezetésben. Kettősséget lát benne, amely időben egymásba kapcsolódik, de jelentkezésében különállóan mutatkozik. A korábbi munkákban egy vörös színeiben szenvedélyesen lángoló képtípust lát jellegzetesnek, míg azután képről-képre jobban kialakul egy optikailag nyugodt, szemlélődő, friss atmoszférával és nappali fényekkel átitatott képjellem. Úgy, ahogy a férfikori is a drás mai feszültségekből az epika nyugalom irányában érlelődik.

Skarabeusz (Carter után) Tut-ank-Amon sirjából

*

Azoknak a skarabeuszoknak egyike lehet, amelyeket a fáraó koronázásakor készíttetett, nagyon művészies kivitelben

KARL ROSNER (Budapest): Der Holzschnitt in Ungarn. Sonderheft »Der Holzschnitt«, Th. Körner, Stuttgart.

Minden alkalommal hangsúlyozzuk, hogy kúltúránk legfontosabb nemzeti érdeke: annak külföldi propagandája. Ez a kis füzet, mely tele van jóakarattal, intő példa arra, hogy a magyar művészet szerepeltetése külföldi kiadványokban nem okvetlenül emeli presztizsünket. Bár tizenöt legjobb grafikusunk szerepel benne munkáival, köztük világhírességek is, az egész füzet sem tipográfiailag, sem más tekintetben nem ad kellő képet a magyar grafikának azokról az erősségeiről, akik a fametszésben is tevékenykednek. Vannak feltünően gyenge rajzolók, akik bátran kimaradhattak volna. És vannak tehetséges kisérletezők, akik még várhatnának. A kísérő szöveg is inkább arra alkalmas, hogy egy esetleges grafikai lexikon számára megfelelő adatokat közöljön, mintsem arra, hogy összefoglaló áttekintést adjon a magyar könyvillusztráció utolsó tizenöt évének rendkivüli fejlődést mutató fejezetéről.

A MŰKERESKEDELEM KÖRÉBŐL

Klasszikus magyar festmények útja hazafelé

Az utolsó hetekben néhány elsőrangú magyar kép vándorolt haza. Amennyire örvendetes, ha a külföldi múzeumokban és nagy magángyüjteményekben jó képek reprezentálják művészetünket, annyira kívánatos, hogy ilyen nagy értékek ne lappangjanak a külföldi homályokban. Akkor már inkább idehaza díszítsék valamelyik galériánk falát.

Először is *Borsos József*-nek, egy eddig ismeretlen, gyönyörű genre-képéről kell megemlékeznünk. Ez »A festő álmá«-t ábrázolja. A munkájában kifáradt festő a már csaknem kész »Gyümölcshordó leány«-t ábrázoló képe mellett elalszik és két pajkos kis gyermeke folytatja a munkát. A képnek naivitása korára és Borsosra egyaránt jellemző. A festő alakjában Borsos valószínűleg saját magát ábrázolta. A képet Ernst Vilmos szerezte meg magángyüjteménye számára. Az ezen a képen feltüntetett »Gyümölcshordó leány« Dános Géza gyüjteményének dísze. Ez a kép Bécsből került haza s ezután maradandó értéke lesz biedermeier-festészeti anyagunknak.

Berlinből jött ide *Munkácsy Mihály*-nak egy mesterien megfestett női portréja. A nagy festő feleségét ábrázolja a kép és a Szépművészeti Múzeum vásárolta meg. A múzeumnak amúgy is gazdag Munkácsy-kollekciójában mindenesetre hozzájárul a nagy magyar művész oeuvrejének teljesebbé tételéhez.

Bécsben került elő *Mányoki*-nak, Rákóczi udvari festőjének egy ismeretlen képe. Ülő alakban, csaknem életnagyságú ábrázolása egy szobrásznak. Mellette asztal, ezen a szobrász szerszámai, jobbkezében aranykeretes szemüveg. A kép 1742-es

Munkácsy Mihály:
»Madame Michel« portréja
(Olajfestmény)

Borsos József: »A festő álma«
(Olajfestmény, 44×55 cm.)
Ernst Vilmos tulajdona

BÖHM PÁL: BÚCSUSOK

MEGOLDÁS A MŰCSARNOK ÜGYÉBEN

Az elmult szezón a művészháboruságok jegyében zajlott le. Voltak ennek a szezonnak kiemelkedő művészi eseményei is, mint a magyar művészet utolsó 80 évét bemutató reprezentativ tárlat a Műcsarnokban és ugyanott Budapest székesfőváros ujabb szerzeményeinek kiállitása. Mégis a szezon jellegét az az elkeseredett egymásratörés jellemezte, melynek szilaj hullámai nem is maradtak meg a művészi vita, vagy egyesületközi pártharcok keretében, hanem átlépték természetes medreiket, kijutottak a legnagyobb nyilvánosság elé, elboritották a Képzőművészeti Főiskola falait, sőt a büntetőbiróság itéletét is provokálták. Sajnos, ezek a sulyos egyenetlenségek erősebben foglalkoztatták a magyar közvéleményt, mint a sokkal nagyobb figyelemre érdemes művészeti események.

Inter arma végződött a magyar művészet szezonja és nem szeretnénk, ha ebben a jegyben nyilna meg és folytatódna ujból. Megoldást kell találni, mely a szemben álló feleket békés együttműködésre inditsa. Vizsgáljuk meg, kik azok, akik ilyen kérlelhetetlenül szemben állnak egymással és mi az oka ennek a késhegyig menő harcnak. Ha az okokkal tisztába jöttünk, könnyebb lesz a megoldásra is ráakadni. A szemben álló felek egyrészt az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, illetve az annak keretében szervezkedett művészekből alakult Törzs- és Társtagok csoportja. Hozzácsatlakozik még a Magyar Képzőművészek Egyesülete tagjainak jelentékeny része. Az Egyesület másik nem kevésbbé jelentős része, továbbá a Szinyei Társaság, a Munkácsy Céh, a Kut, a Paál László Társaság és még néhány kisebb művészcsoport alkotják az ellentábort. Felületes szemlélet alapján azt lehetne mondani, hogy itt az ugynevezett konzervativ és az ugynevezett modern irány ütközik össze. Kétségtelenül van valami ilyen szinezete ennek a csoportositásnak, de csak a kényelmes itélkezés egyszerüsitésre törekvő szemlélete és a felületesség részére. Hogy mennyire nem az elvek „tisztitó tüze" és doktriner szembenállása sorakoztatja fel a két tábort, azt sok példával tudnánk illusztrálni, mert ugy az egyik, mint a másik csoportban épp ugy akadnak „modernek", mint „konzervativek". Hogy csak egyetlen példával illusztráljunk: Glatz Oszkár a Szinyei Társaság alelnöke ugyanannak a festői világszemléletnek a képviselője, mint pl. Zombory Lajos, vagy hogy egy exponáltabb vezéralakját emlitsük meg a Törzs- és Társtagok csoportjának, mint Bosznay István. A példákat hosszu sorban folytathatnánk. Az ellentét nem az elvekben, hanem a művészek elhelyezkedésében áll fenn. Műcsarnokon belül és Műcsarnokon kivül, — ez határozza meg a művészek elhelyezkedését. A Műcsarnok ma az egyetlen reprezentativ kiállitási helyiség, melyben nagy kiállitásokat rendezni lehet, tehát ahova az érdeklődésben is, vásárló erejében is meggyengült közönséget vonzani lehet. Ugy erkölcsiekben, mint anyagiakban a Műcsarnok lehetne az egyetlen érvényesülési terepük a magyar képzőművészeknek. Ezt a lehetőséget igyekszenek a szembenálló felek maguk számára biztositani a mai kenyérbizonytalan világban. Akik ma a Műcsarnokon belül vannak, ott is akarnak maradni és továbbra is kizáróan a maguk számára akarják a Műcsarnok birtoklásából származó előnyöket forditani, a kivülállók viszont döntő harcot inditottak azért, hogy bejussanak a Műcsarnok falai közé, ahol a hatalmat átvenni, vagy legalább is abban osztozkodni akarnak.

Ez a helyzet meztelen képe és most nézzük meg, minek kell történnie nem az egyes művészcsoportok, hanem a magyar művészet egyetemes érdekében.

A magyar művészet egyetemének, mint már annyiszor leszögeztük, egy érdeke van: jó kiállitások rendezése és az új nemzedék útjának egyengetése. Biztositani kell a tehetséges művészek érvényesülését és a fejlődő tehetségek útját a kibontakozás felé. Ez a kettős cél csak akkor érhető el, ha a Műcsarnok az egész magyar művészet termelésének rendelkezésére áll. Ebből következik, hogy a magyar művészet egyetemes érdekeinek nem felel meg a mai szembenállás, de nem felelne meg egy olyan helyzet sem, amelyben a szerepek felcserélődnének és a ma

kivülállók kiszoritanák a Műcsarnok falai közül a ma bentlévőket. Minden tehetségnek, minden művészi törekvésnek jussa van a Műcsarnokhoz. A Műcsarnok hagyományai is ezt bizonyitják. A főváros gondolt erre már akkor, amikor a Műcsarnokot átadta a Képzőművészeti Társulatnak. Akkor kikötötte, hogy a Műcsarnok kiállitásai közül egy kiállitás mindig az egész magyar művészeté. Ezt oly módon valósitották meg, hogy a tavaszi tárlatokat mindig az accreditált művészcsoportok rendezik meg saját zsűrijeikkel. Azt hisszük, hogy ezen az uton kell tovább mennünk, ha a megoldást keressük. E pillanatban ugyanis lehetetlen a tűz-viz ellentéteiben szembenálló tábort egyesiteni. Nincs olyan művészünk, akinek pártokon felül álló tekintélye össze tudná tartani a szenvedélyesen szethuzó erőket. Ma nem lehet szó arról, hogy a rábeszélés, vagy a bölcs belátás urrá legyen a háborgó elemeken. Hiszen a magyar művészeknek egy ilyen sikeres felvonulására. A főváros kiválóan alkalmas a rendező szerepére. Különböző tények teszik erre alkalmassá. 1. Tekintélye intakt az összes művészi körökben. 2. Megvannak az anyagi eszközei ahhoz, hogy a kiállítás sikerét már eleve is biztositsa. 3. Új díjak kitűzésével a kiállítás erkölcsi szinvonalát lényegesen tudja emelni. 4. Az új szerzeményekből rendezett kiállításon dokumentálta nemcsak hozzáértését, de minden irányban megnyilvánuló tárgyilagosságát és jóhiszeműségét.

Ha a főváros vállalja ennek a reprezentativ egyesületközi kiállításnak évenként való megrendezését, ezzel nagy mértékben hozzájárul a magyar művészek egyetemes érdekeinek érvényesüléséhez és lehetővé teszi, hogy a ma fennálló végletes ellentétek a kiegyenlitődés felé szelidüljenek. A Műcsarnok egy évben négy kiállitást rendez. Ha ebből

MÉSZÖLY GÉZA: BALATONI TÁJ TEHENEKKEL

meggyőződhettünk róla legutóbb is, hogy a leszerelés bölcsesége helyett a fegyverkezés mániája lett urrá a művészeken. Az egyik oldalon uj harci szervezetet alakitottak, a másik oldalon pedig a legerélyesebb, az egyes művészek egyéni szabadságát semmibe sem vevő éles ellentámadásba mentek át. A megoldást tehát más úton kell keresni. Szaporitani kell a jó kiállítások számát, ez a magyar művészet érdeke. Szaporitani kell az olyan kiállítások számát, melyen felvonulhat az egész magyar művészet, ez minden magyar művész érdeke. A megoldás tehát adva van: még egy egyesületközi kiállítást kell beiktatni a Műcsarnok kiállitási rendjébe. Budapest székesfőváros a legutóbb rendezett kiállitással bebizonyitotta, hogy ennek a szerepnek a vállalására a legalkalmasabb. A zseniális rendezés ismét bizonyságot tett amellett, hogy a modernnek kikiáltott képek milyen pompásan illenek össze az ugynevezett konzervativ művészettel, – ha mind a két oldalon jó képek szerepelnek. A rendezői kéz merészen vegyitette el a látszólag ellentétes hatásu képeket anélkül, hogy egyik ártott volna a másiknak. A magyar művészet érdekében a fővárosnak vállalnia kell, hogy minden évben módot nyujt kettő a magyar művészek egyetemének áll rendelkezésére, olyan paritás alakul ki, ami nemcsak a magyar művészet fejlődését befolyásolja jótékonyan, de alkalmas a lelkek megnyugtatására is. Nem állitom, hogy ezzel a Műcsarnok problémája meg lenne oldva. Ez a megoldás nem érinti a műcsarnoki adminisztráció akuttá vált kérdését. Hiszen ennek a közönyös, munkátlan adminisztrációnak nagy szerepe van abban, hogy művészeti közéletünk ennyire elmérgesedett és a Műcsarnok kiállításainak nivója az utolsó években erősen lefelé menő tendenciát mutatott. A javulást azonban ott kell meginditani, ahol az a legfontosabb: a Műcsarnokban vissza kell állitani a jó kiállitások szériáját, vissza kell állitani a Műcsarnok tekintélyét. Ez a kezdő lépés, a többi soron következik. A Főváros sohasem riadt vissza a kezdeményezéstől, ha célját világosan látta és ez a cél a közérdeket szolgálta. Higyjék el a Főváros urai, hogy soha nem tettek nagyobb szolgálatot a magyar művészeknek, mint ezzel a közbelépéssel tehetnek. Ellenállással sehol nem fognak találkozni, mert a Műcsarnoknak épp úgy érdeke a Fővárosnak ez az aktiv művészeti politikája, mint azoknak, akik ma a Műcsarnokon

Képzőművészet
1932. 52. 7.

A Franklin-Társulat nyomása saját háromszinrendszerű lemezeiről. Dr. Királyfi Ármin gyűjteményéből.

A BALATON PARTJÁN. — Mészöly Géza utolsó festménye.

A «Vasárnapi Ujság» melléklete. 1907. 20 tt.

Mészöly Géza

MÉSZÖLY GÉZA (1844—1887): SZIGETVÁRI TÁJ. Júl. 6. 871
Özv. dr. Rosenberg Gyuláné úrnő tulajdona

MÉSZÖLY GÉZA (1844—1887): TANYA
Mauthner Zoltán úr tulajdona

Gerő Ödön. A magyar népélet
kép. magyar Művészet
1927.

LIGETI ANTAL (1823—1890): ALDUNAI TÁJ
Gróf Zichy Béla úr tulajdona

GREGUSS IMRE (1856—1910): TÁBORBA VONULÓ 1848. HONVÉDÚJONCOK
Magántulajdon

KATONA NÁNDOR: FELVIDÉKI FALU.

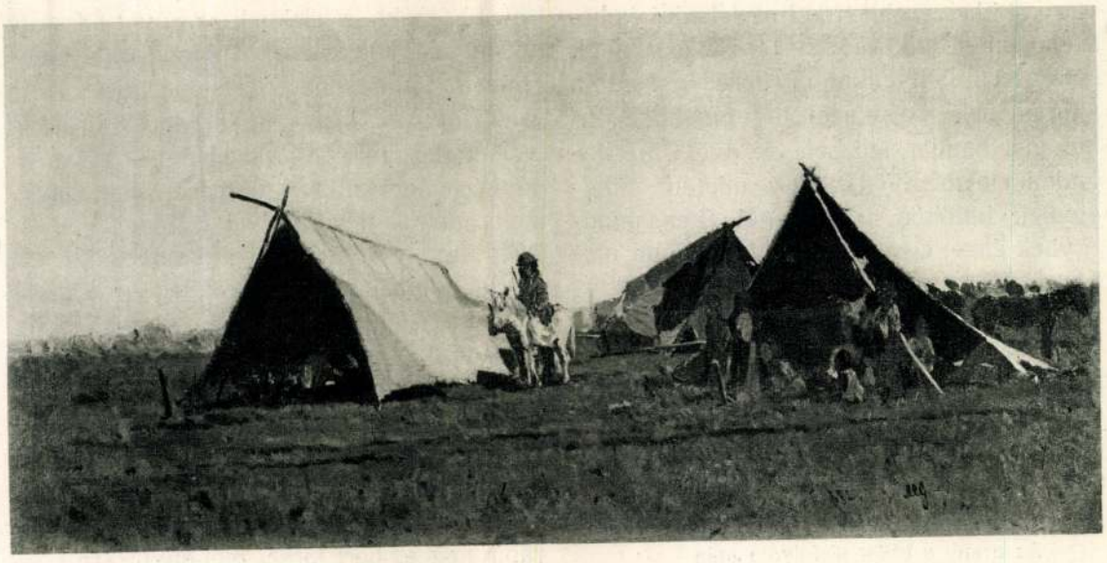

MÉSZÖLY GÉZA: SÁTOROS CIGÁNYOK. 1872.

Wolfner Gyula gyűjt.

Magyar Művészet

1925

nardónak: „Olyan nagy bánatban és levertségben hagyott, hogy szívesebben haltam volna meg vele, annyira szerettem! És ő megérdemelte a szeretetet, mert becsületes és hűséges, derék ember volt. Ezért úgy érzem, mintha halála az én életemet is elrabolta volna és sehol sem lelem nyugtomat". (Lett. p. 314.)

Nemes lelke az elkövetett hibákkal szemben is az elnéző megértés magasságaiba tudott emelkedni. Amikor Bernardino mester, akire II. Gyula bolognai bronzszobrának öntését bízta, az öntést elhibázza s a szobor csak félig kerül ki a kemencéből, nem lobban haragra s ahelyett, hogy elkergetné, megbocsátó lelke elnéző melegségével mentegeti tévedését Lionardóhoz írott levelében: „Tévedése nem jelenti, hogy Bernardino nem mester s nem szeretettel dolgozott. Aki cselekszik, az hibázik is". Majd később, midőn jelzi, hogy Bernardino mester elhagyta Bolognát, kéri Lionardót, ha célozna a dologra, mutasson barátságos arcot.

Michelangelo egész életén át szomjas, sóvárgó vággyal kereste a tökéletességet s akiben annak csak egy morzsáját is megtalálta, annak egész lelkét oda tudta adni. „Valahányszor észre veszek valakit, — írja egyik barátjának — akinek tehetsége vagy valami különös szellemi képessége van, vagy aki helyesebben tud cselekedni és beszélni, mint a többiek, úgy kénytelen vagyok belészeretni s ilyenkor oly teljesen átadom magam neki, hogy nem vagyok többé önmagam, hanem teljesen az övé. Ha elfogadnám a meghívást, úgy miután mindegyitek különös tehetséggel ékes, mindegyitek énem egy-egy darabját elvinné magával. Mindegyőtök elrabolná egy-egy részemet, úgy hogy a rákövetkező napon nem tudnám melyik világban járok." (Gianotti: Dialoghi p. 32.)

A szeretett lénynek ugyanilyen teljes magábaolvasztását vallja Vittoria Colonnához írott egyik költeményében:

Amint az üres formában benne él a vágy
Az arany s ezüst tűzfolyója után
S a tökéletes alkotás csak a forma
Széttördelése árán áll elő,
Úgy tölti meg vágyódó, üres lelkemet
A szerelem tüze végtelen szépségével
A nőnek, kit imádok,
Ki törékeny életem lelke, szíve lett;
Csodás valója keskeny résen át oly
mélyen forrt belém,
Hogy aki őt onnan kitépni akarja,
Izekre kell, hogy törje lényemet.

(Frey CIX, 61; Th. 119.)

Lelkének ez az olthatatlan, szomjas vágyódása a tökéletesség, a szépség után (appetito di bellezza) magyarázza meg azt a rajongó vonzalmat, mellyel a környezetében megfordult előkelő ifjakat szóban és írásban ünnepelte. Az értelem, melyet Michelangelo a szerelemnek ád, valóban méltóvá teszi őt az Amatore divinissimo névre, melyel Varchi a róla tartott emlékbeszédben felruházta. „Aki valójában él, — írja egyik szonettjében — annak vágyát semmi halandó ki nem elégítheti s az örökkévalót nem a mindent felőrölő időben keresi. A féktelen érzéki akarás megöli a lelket, a szerelem ellenben már itt tökéletessé tesz s még inkább az égben." (Frey LXXIX; Th. 83.) „A szerelem, amire én gondolok, magasba tör s nem azonos a nő utáni mohó vággyal, mely okos, bátor szívekhez nem méltó. Amaz az Égbe von, másik a földhöz köt, az egyik a lélekben lakozik, a másik az érzékekben és lealacsonyítja a szivet." (Frey XCII; Th. 84.) „A szerelem — írja másutt — lelkünkben fogant, belső szépséglátomás." (Frey LX; Th. 76.) Michelangelo lelkének ebben a pogány szépségimádatában a platói Eros él tovább, mely „a léleknek szárnyat ád s oly magasságokba emeli, hol időnek többé nincs hatalma s megláthatja az Istent." (Frey LIX; Th. 75.) Aki Michelangelóban az örökkévalóságba utaló földi szépségnek ezt a rajongó, ünnepi kultuszát helyesen akarja megítélni, annak nem szabad felednie, hogy a szépség a XVI. századi felfogás szerint — a görög tanításnak megfelelőleg — egyben ethikai értéket is jelentett. Világosan kitűnik ez Lorenzo Medicinek költeményeihez írt kommentárjából, melyben védekezik a vád ellen, hogy verseinek állandó, egyetlen tárgya a szerelem: „A szerelem — írja — a kedélyt lelkiismeretességre, nemes műveltségre és nagyságra ösztönzi s leginkább rábírja az embert társai méltánylására s az erények gyakorlására, melyekre lelkünk képes. Aki állandóan csak egyet szeret, szükségképpen nem ügyel másra s így megszabadul minden tévedéstől s kéjsóvárgástól, aminek a többi emberek áldozatul esnek.

VASÁRNAPI UJSÁG

POLLÁK ZS.

18. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, ÁPRILIS 30.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre 20 korona. Félévre 10 korona. Negyedévre 5 korona. A «*Világkrónikás*»-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

KOHNER ADOLF MŰVÉSZETI GYŰJTEMÉNYE.

Valamely ország vagy város művészeti gyűjteményei fokmérői a kulturális és anyagi erők átlag szinvonalának. Nagyon tanulságos, ha az ember néha ebből a szempontból is vizsgálja őket; érdekes adatokat nyujtanak a kultura régiségéről, az anyagi erők emelkedéséről vagy hanyatlásáról, a műveltség és az anyagiak megoszlásáról az egyes osztályok között. Örvendetes, hogy nálunk a fokmérők az erők rohamos emelkedését jelzik.

Hazai gyűjtésünk egész a legújabb időkig az arisztokráczia és a főpapság körére szorítkozott. Ujabban azonban a polgárság is mind tevékenyebb részt vesz benne, az anyagi erők és a műveltség természetes fejlődése és eloszlása szerint. S míg az előbbiek gyűjtése — konzervativ életfelfogásuknak megfelelően — mindinkább a régebbi korok művészetére szorítkoznak (e szabály alól csak kivételes műveltség ment fel kivételes egyéniségeket), addig ez utóbbiak szeretete inkább a jelen és a jövő művészete felé fordul.

Ez utóbbi gyűjteményeknek egyik legjellemzőbb példája nálunk a Kohner Adolfé. Már nem új gyűjtemény; gyökere az előző generáczióba nyúlik vissza; de egyre haladt a korral, és éppen legújabb része, a modern franczia festők kollekcziója, tán a legválogatottabb s a legmagasabb szinvonalon álló.

Szó nincs róla, találhatunk elsőrendű darabokat a kis bronzok, a gemmák, a keramiai tárgyak gazdag sorozatában is. Kitünő példákban láthatjuk az újabb német és angol festészet néhány fő képviselőjét. Az utolsó félszázad magyar festészete pedig szinte hiánytalan sorban vonul föl: Munkácsy, Szinnyei-Merse, Mészöly, Ferenczy, Fényes, Rippl-Rónai stb., stb. Sokan közülök főműveikkel vannak itt képviselve. Azonban a műalkotásokkal megtöltött gazdag termekből csak vissza-vissza kivánkozunk abba a kis sárga szobába, hol az új franczia iskola festményei függenek. Az

Mészöly Géza: Tanya.

KOHNER ADOLF MŰVÉSZETI GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

az érzésünk, mintha gazdájuknak is kedvenczei volnának, mintha megkülönböztetett szeretettel rendezte volna őket. — Válogatott csapat, a csodálatosan szép és nagy franczia művészet követei.

Puvis de Chavanne a vezetőjük. Magdolnájában benn van a mester nagy látása, monumentális előadása, halk, ünnepélyes költészete. Köréje sorakoznak a többiek, Courbet impozáns tájképe, Manet érdekes női feje, Fantin-Latour poétikus virágai és Vénusa, Daumier hatalmas «Éneklő pár»-a, Sisley hangulatos «Régi ház»-a, Monticelli szingazdag «Kerti jelenet»-e, Carrière finom, fátyolos «Reggeli»-je, Denis szelid «Anyaság»-a. Azután a legújabbak, az impresszionizmus fölváltói, a mester, Cézanne, komoly csendéletével, Gauguin a «L'appel» czímű nagyszabású festményével és bájos virágaival, Maillol érdekes női tanulmányfejével, Van Gogh fölséges olivaerdejével, Matisse szines virágcsendéletével. Már e nevek is sokat jelentenek, pedig itt a festmény sokszor felülmulja a név által keltett várakozást.

Külön kell még megemlítenem Toulouse Lautrec «*Párisi nő*»-jét, a szegény, korán elhalt nyomorék zseninek egyik legbájosabb alkotását.

E műveket Budapest műértő közönsége nagyrészt már ismeri. A tulajdonos liberalitása könnyen hozzáférhetővé teszi őket; a minap a Szent György czéh tagjai tekintették meg az egész gyűjteményt; a franczia festmények pedig nemrégiben a Művészház nemzetközi impresszionista kiállításán voltak láthatók. Így e gyűjtemény nemcsak egy magánember gyönyörűségére szolgál, hanem jelentékeny szerepe van a közizlés fejlesztésében és nemesítésében is, s pótolja a nehézkesebben mozgó közgyűjtemények hiányait.

Kohner Adolf kollekcziója azért is nevezetes, mert nálunk első példája volt a nagyobbszabású modern művészeti gyűjteménynek. Vonzó példája nem kis részben járult hozzá a műszeretet fejlesztésehez, a fényűzésnek e legnemesebb irányba való tereléséhez, s nyomán mind nagyobb számban alakultak s vannak alakulófélben hasonló irányú gyűjtemények. Reméljük, hogy e fejlődés tartós lesz, s óhajtjuk, hogy a művészeti gyűjtemények száma és minősége Budapestet a gazdag és művelt nagyvárosok fokán mutassa.

Meller Simon

A TÁVOLI SZEKEREK.

A Hold egy óra mulva jön föl
S a nagy országút verett,
Városba vivő, köves útján
Jönnek
A távoli szekerek.

Följött a Hold, muzsikák szólnak
És őszi harmat pereg
S nyikorogva, fehér Hold-fényben
Jönnek
A távoli szekerek.

Ki álmában a Holdnak fordul,
Nyugtalanul szendereg,
Mikor távolról iparkodva
Jönnek
A távoli szekerek.

Városba tartnak adni, venni,
Rossz kerekük nyekereg,
Nyikorogva és nyekeregve
Jönnek
A távoli szekerek.

A Hold elfordul, hajnal lesz már
S a hajnalban egy sereg
Villamos lámpa alszik el, ha
Jönnek
A távoli szekerek.

A városban ébrednek kinnal
Szegény, törött emberek
S várják azokat, a kik jönnek:
Jönnek
A távoli szekerek.

Leesik a Hold elfáradva
S a Nap, mint bibor, kerek,
Kaczagó csoda hág az égre:
Jönnek
A távoli szekerek.

Ady Endre.

BEH NAGYRATÖRŐN!..

Beh nagyratörőn is jöttem én közétek!
Mily bizva tártam föl szivemet.
Láttátok, benne hogy éledezett
Bűbája dalok szent kikeletének...
Mily csodaigérő, dús kikelet!
Mily bizva tártam föl szivemet,
Dalolva tapsaitok közepett.

Tudtátok, ily szív itt, a fagyok honában
Mily kényes, mily veszendő tünemény,
Jaj, ha csodagond nem őrködik életén!
S én csak daloltam s dideregve vártam,
Nagy tapsotokon mint él meg e szív, szegény...
Ily kényes, ily veszendő tünemény!...
Pompázó nyárba úgy epedtem én.

Óh, hogy nem óvtatok meg jövőmnek engem!
Multnak, jelennek szólt a ti tapsotok,
Csak én tudom, százszor zengőbb dalok
Mint zendülhettek volna majd szivemben...
Csak én tudom, hogy veszni hagytatok...
Múltnak, jelennek szólt a ti tapsotok
S igazi valómnak im csak árnya vagyok.

Megöltetek! Ha nem is, mint ölni szoktak,
Hisz sohse' törtetek ellenem.
Ringathatott dicsőség, szerelem...
Tapsoltok most is, — halkuló dalomnak...
De óh mi dicsőn zenghetne énekem!...
Nem, sohse törtetek ellenem,
Mégis ti vagytok gyilkosaim nekem!

Holtan kell élnem; — kósza kisértet —
Éjféli vádló dalt dalolok...
Éj nekem a ti nappalotok.
Lelkem sírnyitó kárhozatra ébred,
Ha rátok az üdvök napja ragyog...
Éjféli vádló dalt dalolok...
Veszni hagytatok, meggyilkoltatok!

Telekes Béla.

A BARDÓCZI ZUG KALANDORAI.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta RÁKOSI VIKTOR.

Mondhatom, hogy nagyon kiváncsian vártam azt az asszonyt, a ki az én uramat enynyire megszelidítette. Mert szemmel látható volt, hogy nagyon megszelidült. Azt is nyiltan megmondta nekem a gróf, hogy bennem jobban bízik, mint lengyel, kozák, tatár cselédeiben, a kikből egy őrizetlen pillanatban kitörhet a vadállat, melyet bennem a franczia cziviliczáczió megszelidített.

Mondhatom, hogy az eredmény messze fölülmúlta várakozásomat. Úrnőm, Borovszka Mária, csodálatraméltó szépség volt, mint francziának és párisinak, dupla kvalifikáczióm volt a női szépség felismerésére és élvezésére. Engem nem lehetett könnyen bolonddá tenni holmi selymes, gazdag hajpalásttal, mély tüzű, fekete szemekkel s nedves piros ajkkal. Ha valakiben csak egy szemernyi művészi szépség volt, azt én fel tudtam fedezni. Nem is volt nekem alapjában véve egyéb hibám, mint az, hogy nem tudtam idejekorán szert tenni egy kicsi kis feleségre. Ha egy Lafitte-utczai masamódlány mint madame Clément idejekorán bevonult volna hajlékomba és segített volna nekem az élet gondjai közt gondolkozni, törekedni, pénzt félrerakni, talán a későbbi katasztrófa se következett volna be. De hát abban a nehéz, kritikus pillanatban az okos párisi feleség hiányzott mellőlem s így aztán olyan cselekedetekre ragadtattam magamat, a melyeket kétszer is meg kellett volna gondolnom.

No de nem erről van szó; Borovszka Mária gyönyörű teremtés volt, s gazdám menthetetlenül el volt veszve.

A lublini vár új úrnőjéről csak annyit tudtam, hogy tulajdonkép Magyarországban lakott, a honnan édesanyjával apja keresésére Orosz-Lengyelországba ment s itt került aztán a gazdám meglehetősen kiméletlennek és élesnek ismert körmei közé. Nem megrovás gyanánt mondom, csak mint eseményt mesélem, hogy uram a két védtelen nőt hatalmába kerítette és lublini várába zárta. Azaz hogy a leányt, mert hogy az öreg asszony a megrohanás után hova lett, arról nekem meglehetősen megbizhatatlan értesüléseim voltak. Nem ő volt a főszemély. Annál kérlelhetetlenebbül és kiméletlenebbül hangzott a parancs, ha Borovszka Máriáról volt szó. Lelkem legbelsejéig megéreztem, hogy ha itt valami hibát követek el, a melynek következtében ez a szép asszony elmenekül innen, hát akkor végem van: ütött végórám. Sokszor éjszaka kiugrottam az ágyamból s addig nem tudtam tovább aludni, míg kozákjaimmal végig nem néztem a vár minden zegét-zugát. A hideg verejték csurgott rajtam, a míg azt nem láttam, hogy Mária teljes biztonságban van. Egypárszor meg is próbáltam, hogy e nagy felelősség alól kihúzzam magamat. A gróf egyszerűen elutasított. Épen az tetszett bennem neki, hogy a felelősség érzete olyan kiválóan ki volt fejlődve bennem s igazán úgy őriztem Máriát, mint a hétfejű sárkány a rábízott kincset. Az ilyen hűséges cselédvér is csak generáczión keresztül fejlődhetik ki egy familiában. És ki iránt? Most épen a Bartalovok iránt, mert a Larochefoucauldtok úgy parancsolták.

Régen tisztában voltam azzal, hogy uram annyira szereti Máriát, hogy nem rabszolgájává, hanem hitvesévé szándékozik tenni. Minden törekvése oda irányult, hogy a leány vonzalmát megnyerje, de én hamar megláttam, hogy ezzel elkésett szegény, minden valószinüség szerint azért, mert a lány már mást szeretett. Ez a nemes szenvedély azonban nem tartotta vissza Bartalov grófot attól, hogy rendes, korlátlan, vad életét ne folytassa. És így került szembe az én szegény kis életem uramnak az akaratával.

A dolog úgy történt, hogy Lublin városában az én számomra is ragyogott egy szépséges csillag, még pedig egy szegény tanítónak a leánya, Hedvig. Hogy hol ösmerkedtem meg vele, az nem tartozik a dologhoz. Tény az, hogy rendes vendég lettem a házuknál s azt a gondolatot forgattam a fejemben, hogy mihelyt egy kis vagyonra teszek szert, Hedviget haza viszem Párisba és feleségemmé teszem. Természetesen lehetőleg titokban igyekeztem tartani a dolgot, különösen gazdámnak nem árultam el róla semmit. Egyszer aztán megtörtént az a szerencsétlenség, hogy valami lengyel tavaszi ünnep alkalmával, a hol a lányok megkoszorúzva, fehér ruhában jelentek meg, a gazdám meglátta Hedviget. Másnap, mikor a háznál látogatást tettem, ideálom kisirt szemekkel fogadott. Képzelhetik elbámulásomat és megrettenésemet, mikor rövid faggatás után kivallotta, hogy Bartalov gróf a maga brutális modorában szerelmet vallott neki és felszólította, hogy kövesse őt egyik mezei birtokára. A lány csak annyit felelt, hogy engedjen neki három napot az útikészületek megtevésére. Magamból kikelve tértem vissza a kastélyba. Mit csináljak,

48-IK SZÁM. 1885. BUDAPEST, NOVEMBER 29. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre --- 6 «
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre --- 4 «
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre --- 3 «
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

TISZA KÁLMÁN.

Parlamenti kormányformával biró országokban, a hol a «politikai váltógazdaság» elve a pártok s ebből kifolyólag a kormányok koronkénti «anyagcseréjét» föltételezi, a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, hogy valamely párt egy egész évtizeden keresztül megtarthassa többségét s ugyanazt a kormányt támogassa.

Megfelel-e az ország érdekének, a hol ez a ritka jelenség bekövetkezik, azt elbirálni nem a jelen idő, hanem a jövő kor, a történelem föladata. Annyit azonban eltagadni nem lehet, hogy parlamenti formák mellett egy rossz, nemzetietlen, az ország érdekét számba nem vevő, erőszakos kormány csak az esetben tarthatná fönn magát ily hosszu ideig, ha a nemzet, melynek a képviselőválasztások megadják az alkalmat, hogy akaratát nyilvánithassa, elvesztette volna minden életképességét a hatalmi nyomással szemben s annyira apáthiába süllyedt volna, hogy nem törődve érdekeivel, fatalista megadással türne bármi rosszat, mely ráméretett.

A magyar nemzetet, mely mindig ura volt, s a mikor nem volt, mindent megtett, hogy ura lehessen a maga sorsának, talán még sem vádolhatni azzal, hogy egészen elhagyta magát s nem bánja, bármi történik vele. Föl kell róla tennünk, hogy maradt még benne valami az apák véréből, mely föl tudott forrni a méltatlan támadásokra s nem habozott patakokban omlani a nemzet önrendelkezési jogainak, szabadságának, érdekeinek védelmében. Ezt a vért még ma is forrásba hozná egy gonosz kormány garázdálkodása, fölháborult haragja elsöpörné s nem hagyná az ország ügyeinek vezetésében — túl egy évtizeden.

Ha tehát Magyarországnak, parlamentáris formák mellett, ugyanaz az egy kormánya van, s a kormány élén ugyanaz az egy ember áll: akkor, ha csak nemzetünket a legszánalmasabb tehetetlenség vádjával nem kivánjuk sérteni, még ellenzéki álláspontból is be kell vallani annyit legalább, hogy az a kormány, s annak irányadó szelleme: elnöke, kormányzati tényei-

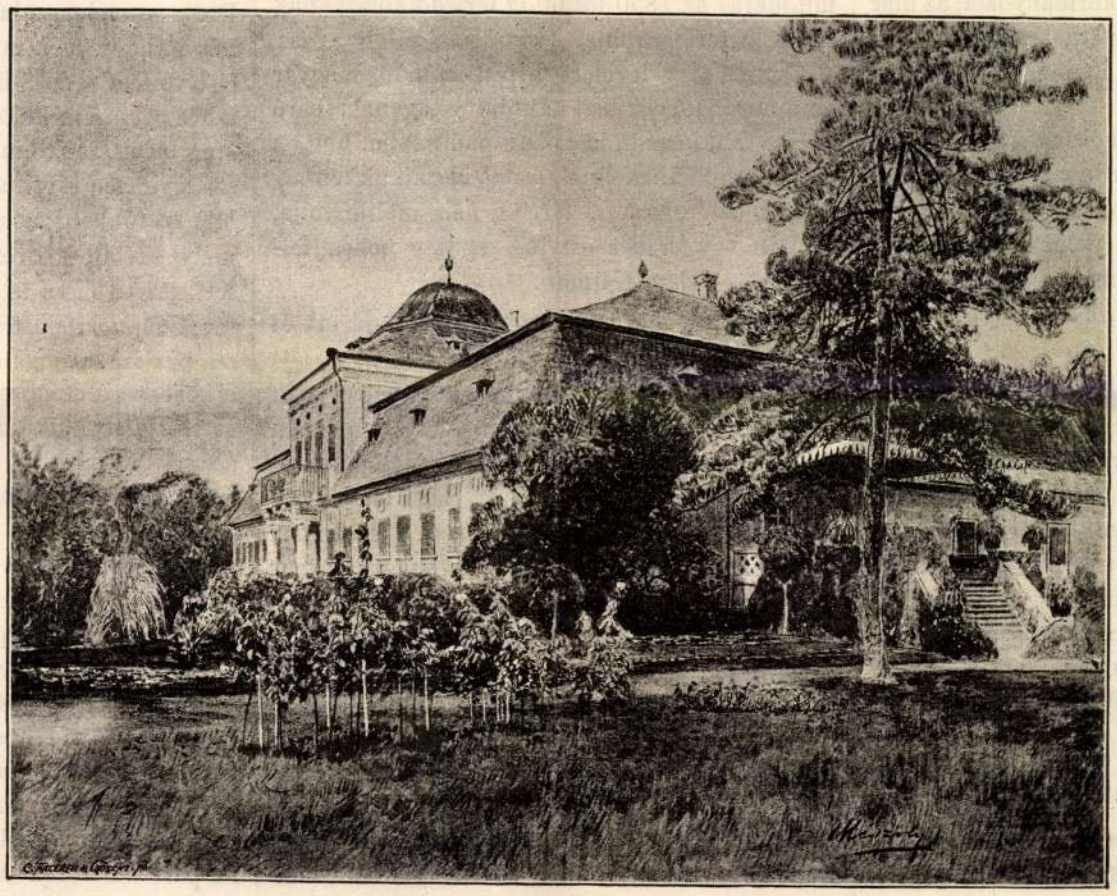

A GESZTI KASTÉLY. — MÉSZÖLY GÉZA FESTMÉNYE.

vel nem hivta ki maga ellen a nemzet haragját, nem fölháborodását, mely elementáris erővel sujtotta volna s ha nem sikerült is az ország minden egyes polgárának helyeslését kiérdemelnie, de a nemzet többségének bizalmát, mely a magas polczra emelte, kormányzati ideje alatt tényleg nem vesztette el.

Ennyit még az is megengedhet, a ki a jelen kormánynyal és rendszerével szemben a legélesebb ellenzéki állást foglalja el. És ha igazságos akar lenni, meg fog engedni még többet is. Azt, hogy egy kormány-támogató többséget, melyből a kormánynak minden egyes hibája, tévedése, botlása, le szokott tördelni egy-egy darabot, többségnek tiz éven át megtartani, s a kormány élén ez idő alatt szilárdan megállani, — nem tekintve a jelenség ritka voltát, — nem könnyü dolog, nem különösen nálunk.

Nem oly régen volt még az az idő, mikor a nemzet uralkodójával meghasonlásban élt. Az engesztelődés aktusa végbement ugyan s fátyol lőn boritva a multakra. De időnek kellett mulni, mig mind a két fél meggyőződhetett az engesztelődés komolyságáról, őszinteségéről. Addig azonban nehéz volt a király bizalmában nevekedni s a nemzetét el nem játszani. Annál nehezebb, minél kikerülhetetlenebb volt minden összeütközést kikerülni Magyarország, mint önállónak elismert állam s az egykori «birodalom» érdekei között, melyek részben fönmaradtak. Ahhoz járult a sokáig föltartóztatott haladásnak, az ujjászületésnek, százados hiányok pótlásának szükségessé vált rohamos munkája, mely sok fönnálló nemzetiségi, felekezeti s más természetü különállást, előjogot és érdeket sértett s a kormányzat elleni hangulat elkeseritésére volt alkalmas.

Ily körülmények között állani meg egy parlamenti kormány élén s kitéve annyi valószinü eshetőségnek, válságos időszakokban, kényes, sőt veszélyes helyzetekben gazdag oly kormányzati időtartamot mutathatni föl, mely a parlamenti kormányok számára rendszerint kiszabott élet tartamának háromszorosát, négyszeresét teszi ki, — mindenesetre oly tünemény, melyet hangsulyozva fogna kiemelni bármely nemzet történetirója, mint a parlamenti kormányforma mellett a legritkábban előforduló tüneményt.

Hogyan kormányozta Tisza Kálmán az országot ez idő alatt: ma még vélemény és vita tárgya lehet. De hogy tiz évig kormányozta, az már ma is tény s annak a történetnek a lapjára tartozik, mely nem egy párté, hanem az egész magyar hazáé.

Lapunk is ily szempontból foglalkozik ez alkalomból avval az államférfiuval, kinek nyilvános pályája az ország történetével annyira egybefügg s kinek müködése a nemzet sorsára oly nagy hatással volt és van, mint a legujabb időben senkié az élő nemzedékből.

*

A «Times», Anglia s mondhatnók a világ legelterjedtebb lapja, szintén tudomást vesz az ovációkról, melyekben a magyar nemzet nagy része Tisza Kálmánt abból az alkalomból részesiti, hogy kormányelnöksége tiz esztendejét betöltötte. *Jókai* Mórt, koszorus irónkat kérte föl, hogy számára a miniszterelnök személyét és politikáját ismertető czikkét megirja. Az egyidejüleg a «Nemzet»-ben megjelenő czikk egy része Tisza Kálmán élete pályájával foglalkozik, melynek ismertetéséből a szerző engedélyével mi is bemutatjuk az itt következő részletet.

«*Tisza* Kálmán fia egy nagybirtoku bihari nemesnek, kinek ősi kastélya ott áll a geszti park viránya közepett. Az apa nevezetes kiemelkedő alakja volt a magyarországi *konzervativ* pártnak, ki mind a négy fiát *liberális* szellemben neveltette. Anyja, az ország legelső főnemesi családjai egyikének leánya, mintaképe volt a nemeslelküségükről, jótékonyságukról hires magyar urhölgyeknek.

A négy fiu közül a legidősebb, László, az 1848—49-iki szabadságharczban, mint huszárkapitány, sebektől elboritva maradt a csatatéren s életét csak a gondos anyai szeretet mentè meg. Domokos, a legifjabb öcs, tehetséges költő volt és ifjan halt meg. Lajos, az idősebb, megörökité nevét az árviztől lerombolt Szeged ujjáalkotásában, ezeknek a testvére Tisza Kálmán. A szabadságharcz alatt az akkori magyar kormány alatt szolgált, mint 18 éves ifju. Az orosz invázió után s az arra következett abszolutisztikus aera alatt ismereteit itthon és utazásaiban gazdagitani igyekezett. Európa minden mivelt nyelvén beszél, s a politikai és a reál tudományok terén ép oly biztosan otthon találja magát, mint ha a szépirodalomról és müvészetről van szó.

Midőn én legelőször megismertem, szép délczeg ifju volt, hosszukás, ovál arczu, görög metszésü profillal, a minek férfias jellegét emelte a sürü fekete sugár szemöldök, szeliditette az ábrándos, mély tüzü kék szem. Akkor is olyan komoly volt, mint most. Azt, hogy valakire mosolyogjon, nagyon meg kell érdemelni.

Már akkor is, az ötvenes évek elején, egyik vezetője volt az ifju Magyarországnak. Az öregek vagy szétzüllöttek a nagy világba, vagy visszahuzódtak falvaik kis világába, vagy ott ültek a legkisebb világban, a minek neve «börtön». Ez az igazi mikrokozmosz. A fiatal Magyarországé volt a jelen tér: és ez nem volt az «arany fiatalság», ez az «aczél fiatalság» volt, a mely feladatául tüzte ki, hogy a mit apái elejtettek, Magyarország szabadságát ujra felemelje: «vestigia non terrebant!»

Eleinte nem volt más tér a küzdelemre, mint a társadalom. Ennek a gyümölcsei lettek a politikai párbajok, osztrák főtisztek és magyar gavallérok között. Egy ily hármas párbaj hőseként szerepelt Tisza Kálmán, ki abban nehéz sebet is kapott, (A második volt Szapáry Gyula, a mostani pénzügyminiszter, a harmadik Beniczky Ferencz, most belügyminiszteri államtitkár, ez halálra sebesité az ellenfelét.)

Azután következtek azok az évek, a miknek nem irjuk meg a történetét. A magyar nemzet törvényhozása kimondta, hogy «fátyolt vet a multakra» az 1850-től 60-ig terjedő korszaknak nincs historiographja.

Csupán egy levelére hivatkozom a magyar emigráczió egyik legkitünőbb vezérének, báró Jósika Miklósnak, ki abban panaszolja, hogy a nemzet azon küzdelmet, a mit igazainak fentartásáért az emigráczió folytat, nem méltányolja, csupán egy ember érti és segiti e nehéz feladatot, — Tisza Kálmán.

Legelőször huszonöt évvel ezelőtt láttuk őt megjelenni a politikai küzdtéren.

Az abszolut kormány minden szabadságot elvett az országtól; még az utolsó volt hátra, a vallásszabadság. Megtámadta hirhedett pátensével a protestáns autonomiát. Ezen tört meg a hatalma. Az egész ország, maga a hatalmas katholikus klérus is a protestáns önkormányzat védelmére egyesült, s a merész ellenállás egyik vezetőjéül láttuk előtámadni az akkor harmincz éves Tisza Kálmánt.

Következett rá még ez évben az októberi diploma kibocsátása, mely Magyarországon az idegenek kormányzatát megszünteté, a sajtót felszabaditá, az országgyülést egybehivta, de a 48-iki parlamenti kormányzatot nem állitá helyre. A következő évi országgyülésen már Tisza Kálmán mint a magyar ellenzék vezére szerepel.

És ez nehéz szerep volt.

Kormány nem volt: magyar miniszterium nem lett kinevezve, és igy kormánypárt sem lehetett. De volt egy nagy párt, mely kiegyezést kivánt a dynasztia és nemzet között.

Ezzel szemben állt az ellen egyenlő számarányu tábora, melyben együtt voltak a szabadságharcz veteránjai, a kinszenvedett politikai martyrok, a forradalom minden tényezői.

Itt kezdődött el Tisza Kálmánnak az a nehéz feladata, melyet huszonöt éven át hiven és következetesen vitt keresztül: *megtartani a magyar nemzetet az alkotmányos jogaihoz való szilárd ragaszkodásban; de visszatartani a szélsőségekbe töréstől.*

Mind az egyikre, mind a másikra sokszor kinálkozott az alkalom. Egyfelől az osztrák kormány kiéheztetési politikája, másfelől Ausztria elszigeteltsége, balvégzetes háborui erősen izgatták a nemzeti közvéleményt: Tisza Kálmán erős keze tartá, hogy se jobbra se balra ne dőljön. Ekkor alapitotta több barátaival együtt a magyar ellenzék egyetlen közlönyét, a «Hon» napi lapot. Mikor az alapitó kilencz tag névsora megjelent a programm alatt, a kormánykörökben azt mondák: ime tehát ez a titkos kormány névjegyzéke. És igazuk volt.

Ennek a feladata volt megőrizni a nemzetet a fegyvertelen harcz abbahagyásától: akár kapitulácziò, akár fegyveres harcz megkezdése által. A fejével játszott mindenki és nem vonult félre.

Tetterejét érvényesité, az alkotmányos térről leszoritva, a társadalmi, irodalmi, főleg a nemzetgazdászati téren: jól tudva azt, hogy a szabadságnak legjobb alapja a népmüveltség és a közjólét».

*

Jókai fentebbi soraihoz, melyekkel Tisza Kálmán szereplését jellemzi, kevés lehet a hozzátenni valónk.

A provizórium, melylyel a bécsi körök Magyarországot a jogfolytonosság teréről lelépésre birni, az akkor divatos elnevezés szerint «megpuhitani» megkisérlették, négy évig tartott. A kisérlet megtört a nemzet «szenvedőleges ellentállásán» s 1865 végén a magyar országgyülés ujra összehivatott.

Tisza Kálmán ismét mint a debreczeni első kerület képviselője jelent meg az országgyülésen, hol a 61-iki határozati párt az ő és Ghyczy Kálmán vezérlete alatt külön szervezkedett a Deák vezérlete alatti párttól, noha a főelvre nézve, hogy t. i. minden további alkudozások első föltétele a 48-iki törvények visszaállitása, a két párt nem különbözött. Az ellentét inkább ama bizottságokban fejlődött ki, melyeket az országgyülés a kibékülés előkészitésére kiküldött. Mig a többség azon álláspontot foglalta el, mely később törvénybe is igtattatott (1867: XII. tcz.): Tisza és társai az ország különállását jobban kifejező megoldáshoz ragaszkodtak s a parlament jogkörének teljességét kivánták, a közösen érdeklő ügyeknek delegácziók helyett esetről esetre kiküldött parlamenti deputácziók általi ellátásával.

Az 1866-iki háboru megszakitá az országgyülés tanácskozásait; de már a következő évben megtörtént a kiegyezés, gróf Andrássy Gyula megalakitotta a felelős miniszteriumot, a Deák-párt mint kormánypárt, a baloldal Tiszával és Ghyczyvel mint ellenzék szervezkedett.

Tisza szerepe e párt vezetésében mindinkább döntővé vált. Ghyczy vezérlete nem terjeszkedett ki e párt voltaképi vezetésére, ezt ő fiatalabb, erélyesebb társára bizta, ki 1867-ben a párt politikai alapelveit programmba is foglalá s a párt kebelében a delegácziòba belépés vagy attól elmaradás kérdése miatt egy időre kitört viszályt is kiegyenlité az ugynevezett «bihari pontok»-kal.

ÚJ TOILETTEK A PÁRISI AUTEUILI LÓVERSENYEKEN.

— Bocsássa meg nekem, asszonyom, ha szeretem azokat; kedves emlékek kötnek hozzájuk.

Nébriant asszony azon nők közé tartozott, a kik elvből nem szeretnek visszaemlékezni.

— Akkor hát elküld mindent a kastélyába, — felelte.

— A Gesztenyeerdő nem kastély. Szerény falusi ház csupán.

— Egy kis palotát keresek számukra Passyban, — szólt a báróné, mintha nem is hallotta volna előbbi megjegyzésemet. — Maurice szép *home*-ba akarja vinni magát, a jelen izlés szerint dekorált és butorzott házba . . . Átengedhetném önnek a szobalanyomat, ha nincs senkije kilátásban. Angol nő; kitünően fésül . . . Most pedig, kis Hellém, meg kell határoznunk az esküvő napját.

— Csakhogy . . . a gyászom még nagyon új keletű.

— A nagybácsit nem gyászoljuk meg úgy, mint az atyát szoktuk, ezzel nem akarom megsérteni az érzéseit, a melyeket nagyon tisztelek. Egész csendben, bizalmas körben megy férjhez. Semmi egyéb, mint a házassági szerződés aláirásánál egy ebéd nálam és az esküvő után villásreggeli. Csak jó barátok, magunk közt leszünk, körülbelől százan.

— Magunk közt!

— Eh, édes gyermekem, minden relativ a világon. Ne képzelje, hogy mint fiatal asszony úgy élhet majd, mint leánykorában. Mutatkoznia kell a világban, fogadnia kell, nehogy úgy tűnjék fel, mintha elzárni akarná nagy emberét. Gondolnia kell férje érdekére . . . Magammal viszem, jőjjön.

Ez a párbeszéd, mely a báróné minden látogatásánál megismétlődött, kezdett untatni. Rendkivülien egyszerű szokásaim keveset kivántak és egy mozgalmas élet kötelezettségei, ezer frivol gonddal komplikálva, megijesztettek és bosszantottak néha. Nagybátyám megtanított arra, hogy a házias élet szükséges, mert ott erősödnek, ott konczentrálódnak gondolataink, érzéseink képességei. Édes lett volna nekem folytatni ezt az életet, a mit az új boldogság még bizalmasabbá, gyönyörteljesebbé tett volna. De úgy látszott, mintha sohasem lett volna időnk reá. Mauricenak ezer elbeszélni valója volt, a mihez egyikünknek sem volt köze, ezerféle lépéseket kellett megtennie, a mi nem érdekelte a szerelmünket. *Sapho* előadásai, jövő elhelyezkedésünk előkészületei, a nagyvilági férfi számtalan kötelezettsége igénybe vették minden idejét. Nagy súlyt fektetett olyan dolgokra, a melyeket én másodrendűeknek tartottam és a melyeknek szükségességét ő kimutatta nekem.

«Ha majd házasok leszünk, — mondtam magamban, éreztetni fogom Maurice-al, hogy meg kell akadályoznunk ezt az idegen inváziót az életünkbe. Nébriant asszony azt képzeli, ő fogja irányitani az életünket; ebben nagyon csalódik; én cseppet se vágyom ezekre az ambicziót kielégitő ünnepélyekre, a melyekkel kecsegtet, sőt félek, hogy Maurice nagyon is könnyen átengedi magát az alkalmatlankodóknak. A férfi, a kit benne szeretek, a költő, és nem az elegáns párisi, a nap hőse . . .»

Szerettem volna ezt megmagyarázni Nébriantnénak, de ő képtelen volt az embert megérteni. Maurice pedig, ha gyöngéden korholni kezdtem, vállat vont és mosolygott

— Miért panaszkodni azért, — mondta, — a mi más leánynak a büszkesége volna? A veres szalag, az akadémiai pálma kevés becscsel bir maga előtt. De azt hiszi, én talán kész vagyok boldog könnyeket sirni «a becsület e jele» miatt, miként a falusi tanitók mondják! Azt hiszi, engem őrülten bánt a vágy felöltözni malgache-i generálisnak, hogy ünnepélyes gyűléseken kioszszam az erény díját?

Akaratom ellenére nevettem:

— Maga talán a legdrágább vágyait gúnyolja ki . . . Oh, bizonyos, hogy a veres szalag és az akadémiai pálma kiment a divatból, kissé nevetséges . . . Mégis . . .

— Mégis mindenkinek van rendjele és majdnem mindenki tagja lesz, vagy majdnem tagja lett az akadémiának . . . Nem tehetünk másképen, mint mindenki. A veres szalag, ez az iró ember érettségije . . . Semmit sem bizonyit, de olyan kevésbe kerül és olyan nagy örömöt okoz a családoknak!

Aztán komoly hangon tette hozzá:

— Mit törődik maga mindezzel, édes Hellé! Szeressen, miként én szeretem . . . Ha bámulnak, félnek tőlem, utánam járnak, vagy irigyelnek . . . csak annál nagyobb örömmel fogom érezni, hogy én a magáé vagyok.

XXIV.

Egy délutánon Nébriant asszonyt vártam és Mauricet. Felfedeztek Auteuilben egy kis palotát, a mi nagyon tetszett nekik és velem akarták megnézni.

Most már egyetlen lépést sem tehettünk a nélkülözhetetlen báróné nélkül, a kinek minden tervünkbe való beavatkozását Maurice nagy jóakarattal vette. Mert a mióta jegyesek lettünk, észrevette, hogy a helyzetem furcsának tűnhet fel, minthogy alig nagykorú leány létemre egyedül élek, egyedül járkálok, nőtlen embereket fogadok (szegény Lampérier es Grosjean!). Nem mert egyedül járni velem abbeli félelmében, hogy kompromittál és Marboy és Nébriant asszonyok, helyeselve nézetét, folyton közénk álltak. Hiába magyaráztam nekik, hogy én nevetem a franczia előitéletet, csak önmagamtól függök, már érett vagyok, ők erőlködtek megtéríteni az ő véleményükre és igyekezték nálam az anormális nevelés sajnálatos és bántó hatását ellensúlyozni. Apró kritikáik rajtam át a nagybátyámat érintették és gyakran kedvem lett volna feleselni velük, a közös elvek szerint nevelt, társaságbeli leányok példáját hozva fel, a kik a társadalmi illemet alattomos kiváncsiskodással és alig leplezett flirtekkel egyeztetik össze. Az én életem tiszta és őszinte volt, mint a lelkem és nehezen tűrtem a reám erőszakolt, sértő felvigyázatot.

A mióta be lettem mutatva X. márkinő és Z. grófnénak, minden szokásomat fel kellett forgatnom A kedélyem, sőt még a szerelmem is szenvedett ezáltal. Olyan voltam, mint a szabadban felnőtt virág, a melyet zárt levegőbe visznek, mesterséges földbe tesznek át. És kedvem lett volna azt mondani Clairmontnak: «Ez itt nem az én helyem. Én nőül megyek magához, de nem azokhoz az emberekhez, a kik magától elválaszthatatlanoknak látszanak lenni. Legszebb napjainkat pazaroljuk el unalmas dolgok meghallgatásával és azzal, hogy mesterkélt pózba vágjuk magunkat közönyös emberek előtt. Éljünk tetszésünk szerint, hagyjuk fecsegni az embereket, a kiknek fontosabb dolguk nincs; ne tagadjuk meg önmagunkat és ne legyünk ama bizonyos «úrfi és kisasszony, a kik lettünk.»

Nem mindég sikerült elrejteni a türelmetlenségemet. Maurice csodálkozott ezen és magyarázatokat kért és a vidáman kezdődött beszélgetés czivódással végződött. Majdnem haragban váltunk el. Az igaz, hogy a kibékülés nem késett, de minden nap jobban elszomorodtam, felfedezve Mauriceban bizonyos jellemgyengeséget, ingadozó véleményeket, az ellenszenvet, ha nézetét ki kellett mondani és állást foglalni valami mellett. Ha nem lett volna leirhatatlan báj, szellem, behizelgő kedvesség benne, fiatal hirnevének és tehetségének káprázata, nem láttam volna e meg máris a mélységet, a mi elválasztja lelkeinket, mélység, a mi örökre elnyelhetné szerelmünket?

Maurice bejelentette nekem, hogy Nébriant asszony előtt fog megérkezni. Korán érkezett és hosszasan leirta a kis palotát, a melyet megnézni szándékoztunk.

— Meg vagyok róla győződve, hogy jövendő-

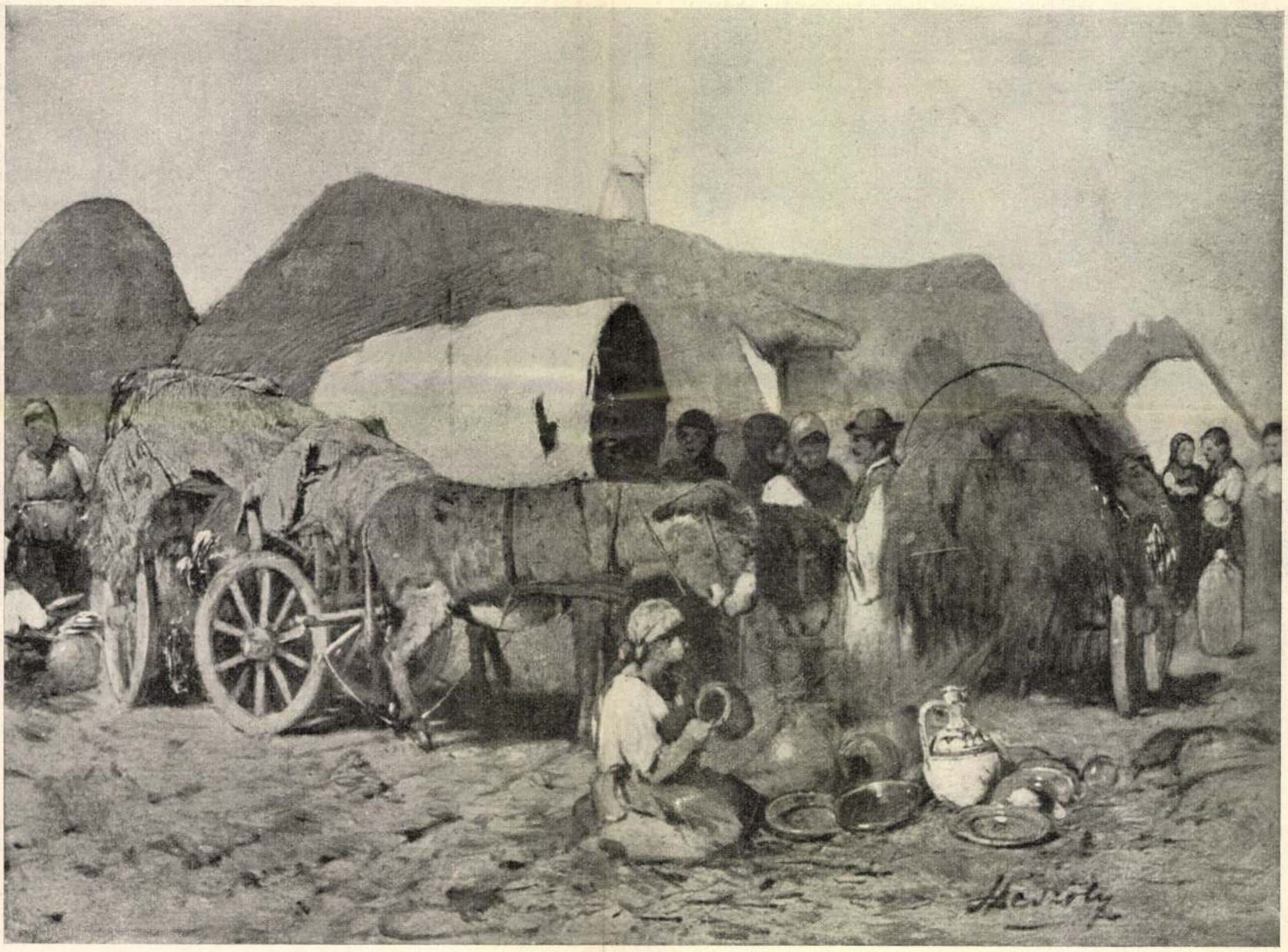

Mészöly Géza: Vásár.

A SZALON.

KOHNER ADOLF MŰVÉSZETI GYŰJTEMÉNYE.

MÉSZÖLY GÉZA: BALATONI TÁJ.
Géza Mészöly: Balatoner Landschaft. — Géza Mészöly: Paesaggio del Balaton.

MÉSZÖLY GÉZA: HAZAFELÉ.
Géza Mészöly: Heimwärts. — Géza Mészöly: Verso casa.

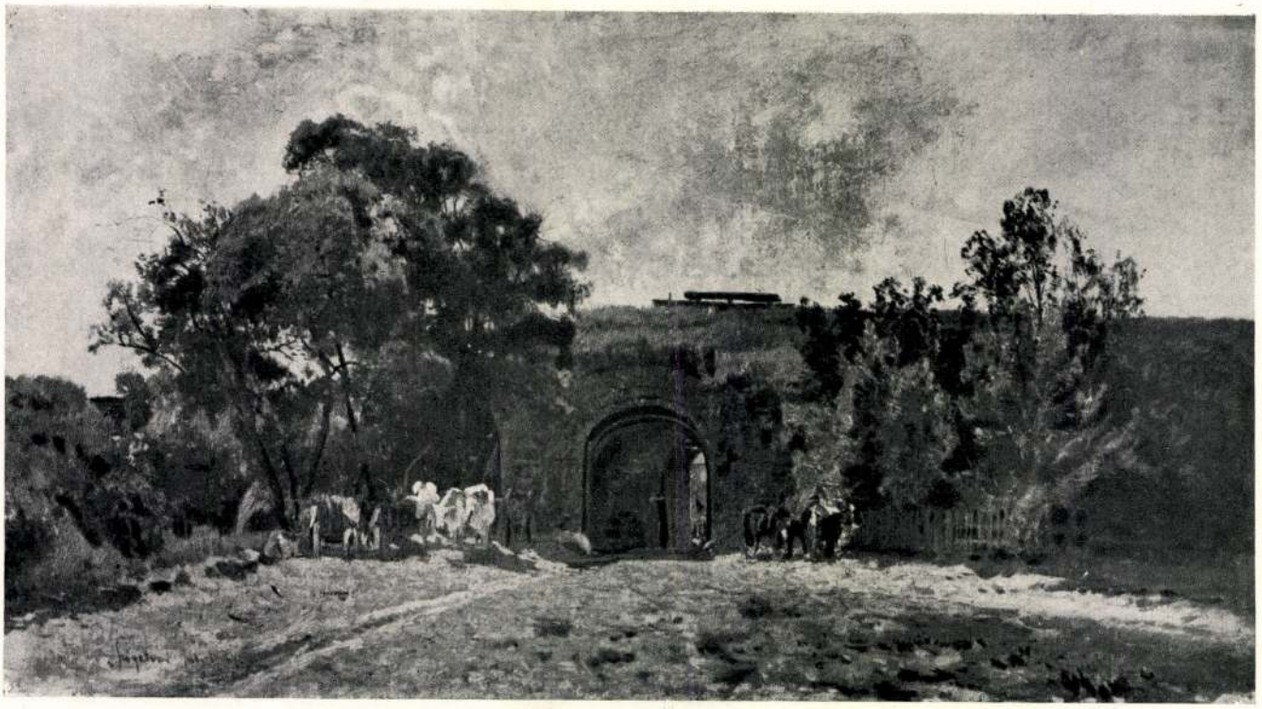

MÉSZÖLY GÉZA: SZIGETVÁR.
Géza Mészöly: Szigetvár. — Géza Mészöly: Szigetvár.

MÉSZÖLY GÉZA: FELHŐS HEGYITÁJ.
Géza Mészöly: Gebirgslandschaft mit Wolken. — Géza Mészöly: Paesaggio di montagna con nuvole.

MÉSZÖLY GÉZA: FALU VÉGE.
Géza Mészoly: Am Dorfende. — Géza Mészöly: Paesaggio.

Mészöly Géza

Tchernek az erdőben c. képét 1000 K-ért megvette a Nemzeti Múzeum.

Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1905. évi állapotáról. Budapest 1906. 80. l.

MDK

Mészöly Géza

Krausz Simon gyüjteménye. Árverési Közlöny 1929.
5. rk. sz. 9.l.

Mészöly Géza

l Szabad Művészet

1950. 9. n. 353 l

BUDAPEST
934 Mkt.-3-1
VSZ Sa 62

Nemes **Endrényi Imre** és dr. **Paúla** szomorú szivvel, az Úr akaratában hogy édes anyjuk

özv. nemes ENDI

született Baba

Mészöly Géza

festő

Gentruncul.

245, 315, 458 l.

A vall.és közokt.m.kir.mini
és gróf Széchényi Aladár ka
tának másolata:

A Műemlékek Ország
értesultem arról, hogy Mélto
során pusztulást szenvedett
templomában a megrongált bel
6000 K-t ajánlott fel. S ziv
arra, hogy tanusitott hazafi
ország művészi értékeinek ez

Mészöly Géza

l.

Szabó Athenaeum

148 l.

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **MÁJUS** 20. hét

8 Vasárnap	Jubilate *Gizella*
9 Hétfő	N. Gergely *Gergely*
10 Kedd	Antonin *Ármin*
11 Szerda	H. Ferenc *Mamertus*
12 Csütörtök	Pongrác *Pongrác*
13 Péntek	B. Róbert *Szervác*
14 Szombat	Bonifác *Bonifác*

Mészöly Géza

l.

Fragorvácmúmenci

139, 140 l.

RÓMAI MAGYAR INTÉZET
R. ACCADEMIA D'UNGHERIA

ROMA - VIA GIULIA 1
(Palazzo Falconieri)
TELEFONO 52-052

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula
patikárius úrnak

Budapest

Mészály Géza

l.

III. Postatak. aukc.

1921. jan-febr.

90. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
BUDAPEST IX, HÓGYES ENDRE-UTCA 10
Telefon: 186-556

.....

A Tárcaközi Bizottság javaslata alapj

juttatta a ..... vár

községben lévő, egykor ....

kastélyt. A kastély a Műemlékek Országos

műemlék szerepel, s ezzel kapcsolatban van

A Földmívelésügyi miniszter 189.10

Közlöny 1946. évi 266. számában) 5. §-á

részesített a műemlékké nyilvánított épületek és

és megőrzéséről az 1881 : XXXIX., illetőleg

szerint köteles gondoskodni".

A hivatkozott 1881. XXXIX. tc.

Mészöly Géza

Egyházm. Lap
1882.77.l

175 sz-hoz.
1904

végzés.

József felperesnek képv. Dr. Pong- alperes elleni 800 kor. és já- ási ügyében a kir. járásbíróság tán az 1901. V. XI. 2698/2-4 jegy- ókat és végrehajtást szenvedettnek ságától a csütörtökhelyi kapol- ét járó követelését, kérvényező a bírói zár alól feloldja.

1904. február hó 29.

Mészöly Géza

29 képe elveszett a háborúban

Jelz. 101. l

Mészöly Géza

Bosznay István ekképen jet lemzi Balatoni képeit:
Mészöly Balatonja nem táj kép, hanem lelki élmény. Nem szárazprózа, hanem mély érzelmes líra – Az ő Balatonja misztikus, Az ő Balatonja misztikus, páratelt lenegőben úszik. Ezüstos fátylak és felhők borítják. Szürke, kékes, hol szürkiszöld, majd kobaldszínű. Vizének mélységi csendesen nyugosznak, alig mutatva némi mozgást. Müve sejtelmes atmoszférát érezt. Ő a Balaton igazi poétája. Sokan próbáltak máj témával megbirkózni, de nálánál többre senki sem vitte.

Szeghalmy Gyula
Dunántuli vármegyék
Bp. 1937. 260 l

let alatt utasitottam a IX. kerüle-
. . . . . Sztehló Ottó a
ásodépitészének Kassára és Bártfára
al felmerült utiköltségei és napi-
tatványára huszonöt /25/ kor. 60.

got folyó évi március hó 12-én 135
rtesitem.-
vi április hó 24.
ghagyásából:

sz. — Kleiner Bergamoteppich, mi

2295. YORDESZ-IMASZŐNYEG, barna
sz. e. f. — Yordes-Gebetteppich, b

2296. IMASZŐNYEG, vörös fülkéjében l
— Gebetteppich, in roter Nische bl

2297. MUDSUR-IMASZŐNYEG, vörös ir
XIX. sz. — Mudsur-Gebetteppich

2298. MEDAILLONOS SZŐNYEG vörös
mit Medaillone. XIX. Jh. 106×16

2299. ANATOL-SZŐNYEG, vörös tükré
Anatolischer Teppich, mit Sterne.

2300. SZULTÁN-SZŐNYEG, tükrében k
teppich, XIX. Jh. 123×167 cm.

2301. YORDESZ-SZŐNYEG, világos al
Teppich. XVIII. Jh. 120×190 cm

2302. YORDESZ-JELLEGŰ SZŐNYEG
Teppich. XIX. Jh. 100×175 cm.

2303. KAZAK-SZŐNYEG, tükrében két
sz. — Kasakteppich, mit Hacken

ı csillagos rozetta. XIX. sz. — Beludshistantasche,

-piros virágdisz, meanderes kerettel. XIX. sz. —
XIX. Jh. 70×130 cm.

ı ciprusdisz, ferdesávos kerettel. XIX. sz. —
XIX. Jh. 90×175 cm.

en sárga alapon fürészes levelek. XIX. sz. —
Blätter. XIX. Jh. 115×270 cm.

)pos sötétkék fülkével, barna alapu virágos kerettel
ische. XIX. Jh. 115×150 cm.

–XVIII. sz. — Teil eines Siebenbürger Teppichs.

:t virágokkal. XVIII. sz. v. — Türkischer Teppich,
0 cm.

vörös tükrében keresztidomu osztás. XIX. sz. —
170 cm.

sávok. XIX. sz. — Dagestanteppich, mit schrägen

Mészöly Géza

l.

Szépm. Mur. Évk

IX. 275. l.

(tobbször)

Sovakb

Mészöly Géza

Rudnay Gyula

Zádor István

önarcképei

l

Képm. Muz. Evk.

VII. 185. l.

1109. *Thomasina.*

Sima karimájú, de egy
ábrázolva. Csaknem térdig lá
ül, de jobbra tekint. Bal ke
szélne. Nyilt koronája csipkéz
füzér, öltözete pedig: brokát
a vonalkörön belül két sorba
SINI TKOMASINA ISTVÁN, II-
NEJE 'S III-DIK ANDRÁS ANY

Ezüstözött rézvéset, átmérő
— Értéke 30 K. — Havas (Hirsc
30-án (787–907). — Átvétetett a
(1950–909), az 1910 február 25-ik
eln. sz. leiratok, illetőleg az 191
az 1910 márczius 23-iki (519–910)
jelentetett 1908 január 31-én (41

Mészöly Géza

Szabad Művészet
1950. 9. sz. 364. l

Mészöly Géza

Rabhiladó

199. l.

RILIEVO DEI TEMPLI DEL LARGO ARGENTINA
R. SCUOLA D'INGEGNERIA — ROMA
ANNO 1931-32
SCALA 1:500
N
LARGO ARGENTINA

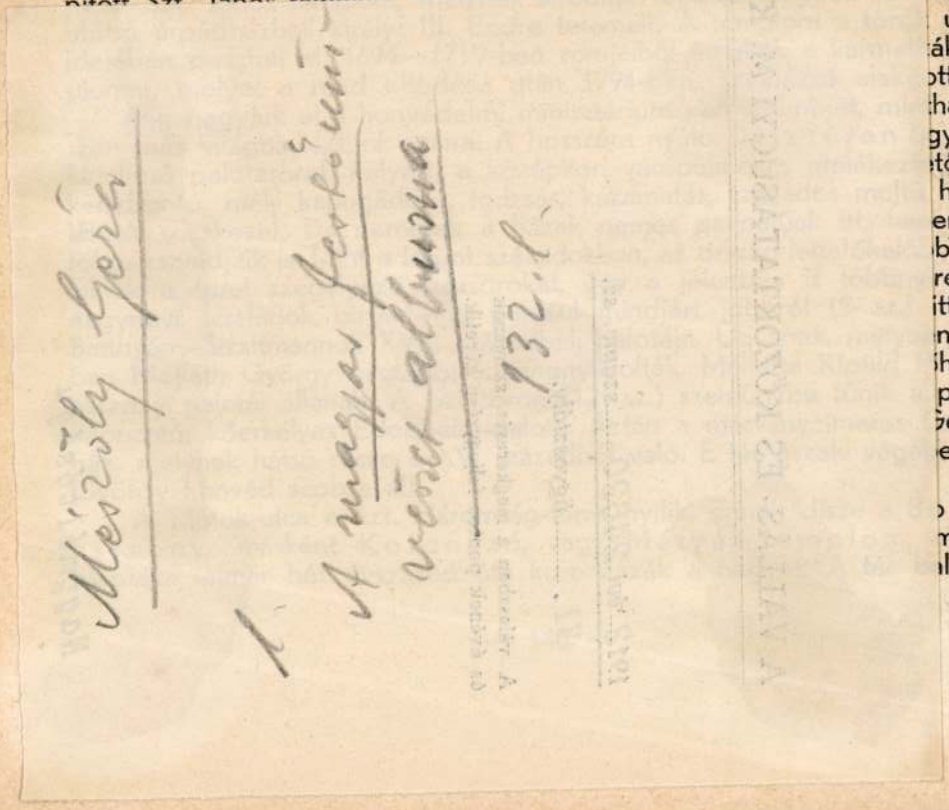

Mészöly Géza

1.

A magyar festőművészet albuma

132. l.

nép világraszóló ünnepségének. Ennek falai visszhangoztak Vaszary Kolozs, akkori hercegprímás klasszikus szépségű szónoklatát s válaszul erre I. Ferenc József történelmi fontosságú trónbeszédét, mellyel a második ezer év új országgyűlési ciklusát nyitotta meg. De ez a terem volt színhelye az udvari ünnepségeknek is, mely alkalmakkor a magyar élet születési, művészeti, politikai kiválóságait és ezek családtagjait látta falai között felvonulni.

Ebből a teremből egy kétszáz méter hosszú teremsor nyílik. Olyan építészeti unikum és olyan pazar látvány ez, melyhez hasonlót Versailles kivételével a kontinens egyetlen királyi palotája sem tud felmutatni. A régi díszterem előtt, a Buffet-galéria tükörablakai nyílnak a Dunára, újabb tündéri látványt nyújtva a kitekintőnek. A galéria mennyezetét Feszty Árpád remek freskója díszíti, míg falait hatalmas méretű, kincseket érő gobelinek fedik. Köztük a legértékesebb, Budavár 1686. évi ostromát ábrázolja.

A királyi palota barokk stílű főhomlokzata előtt, a kettős Habsburg-lépcső, a színes márványburkolatú Habsburg-terembe vezet. Ennek mennyezetét a freskók világhíres mesterének, Lotz Károlynak utolsó munkája: a királyi pár apotheozisa díszíti. A feljáró közelében Róna József klaszikus szépségű mesterműve, Savoyai Jenő lovasszobra ragadja bámulatra a szemlélőt.

Aki a királyi palota egyes részeit a Szt. György-tér felől óhajtja megtekinteni, azt először is Strobl Alajos pompás szoborcsoportozata: a Mátyás-kút állítja meg. A kút, mely festői szikladudorokon a vadászruhás Má-

Mészöly Géza

l Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 62. l.

KIFIZETVE

Kiszolgálta :

602 — Palatinus-nyomda Budapest. 1936.

Mészöly Géza

U.3819

Falusiak
c. képe repr.

Pesti H.V.
1931. aug. 15-

4561,Gaetano Cellini:

Az alázatosság,

Márványszobor, mag
pedig 16,7:21 cm,-- Lelt,sz
Néhai gróf Andrássy Dénes h
tetett 1910 márczius 5-én (

Sz,n,2
2046-
Át,lel

Mészöly Géza

Chioggia c.
szépe repr.

Szépm. Mur. Evk

IX. k. 37. tábla

Naplemente és
Tajszép alvó gyer-
mekkel

repr. u. o. 38.
tábla

Mészöly Géza

becsi magy-k i all-

Künst Wien 1937

18.586/1939.III. szám.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.
Elnökségének

Budapest.

Folyó évi julius hó 10.-én 468-469-470-473-474-475-476-487 szám alat kelt felterjesztésére tudomás és tová eljárás céljából másolatban megküldöm

Budapest, 1939. augusztus hó 2.-án.

A miniszter rendeletéből:
dr. Mariay Ödön s.k.
miniszteri tanácsos

n van szükség. Az iskola ne tanítson első-
nem neveljen. Ne a szemináriumok szá-
tsen
vag l
is.
z ed
föl a
anul
oláto
nden
lami
e sz
n gye
let t
nég
mi
ahe
s ha
k kil
k, a
g ez
egeb
nert
a lá
ola
náva
na
, ép
ide
ágy
szer

ismer, a tanár minden osztályzata válto
megfellebbezhetetlen. Irtózatos felelősség.
nyájan tévedünk. Valahogy módját kelle
hogy kivételes esetben ez a tévedés javítha
Az, hogy a bizonyítványban gyermekek
ítélet, még csak fokozza a szörnyű felelősség
mek tele gátlással, álbecsületérzéssel, álvi
sal, viszont a kapott osztályzat sokszor e
eldönti. S még tetejében a mi társadal
kedvez a self-made-maneknek. Így az
jóvátehetetlen az iskola ítélete. Pedig
nem csalhatatlan az ilyen ítélet. Hányszo
lángelmének, akit az iskola mint haszn
dob ki magából.

Az eszményi nevelőnek olyan képessé
lene rendelkeznie, hogy az túlszárnyal min
mértéket. A legellentétesebb erények g
várjuk tőle: szigort és szeretetet, h
hűséget és haladást. Főleg pedig élő, Istentő
millió gyökerű életet. Nincs, akiben minde
összhangba forrna. Csak egy segíthet a
Isten kegyelme.* Ju

* *Debreceni Dóczi-leánygimnáziumunk kitű
a cikkét örömmel közöljük, — bár tudjuk, hogy
állapítása meglepően hat. A szerző bátor lélekk
vág; de célkitűzése és megérkezése teljesen megnyug*

Hírek az egyházmegyé

Mészöly Géza

Tovább Munkácsy Mihály

Paál László

Szinyei Merse Pál

l. Művészház

1910. márc. –
ápr. Kiáll
Gat.

41 l –

Korong üvegből, római VI-VII

Mészöly Gerő

l.

Kopp Jenő

Új magyar festészet.

[Bp. 1948?] Officina.

5. t.

Budapest, 1914.aug

Mészöly Géza

Vas. Ujs. 1880. 109 l.

Mészöly Géza jelenleg gr. Zichy Ödönnél Surdon időzik s több vázlaton dolgozik.

strazione pubblica e tali ostacoli insiti nella legge [illegible] che, anche senza ricorrere alle pressioni, data la complessità della legge elettorale, gli elementi non desiderabili possono essere tenuti lontani. Le spese di una campagna elettorale qui in Ungheria sono troppo grandi per invogliare al cimento piccoli gruppi o singoli: un candidato o uno di questi gruppi che voglia «portarsi» isolamente in un determinato collegio spendere almeno 30—40 mila pengő, mentre la campagna in un collegio plurinominale a scrutinio di lista costa anche il doppio. Chi è quel cittadino o partito politico di modeste proporzioni che possa sopportare spese di tale entità? La suddetta legge provvede poi a garantire sensibili vantaggi ai grandi Partiti nazionali, di fronte ad eventuali iniziative individuali, che così sono predestinate a fallire.

Anche la Legge ebraica, intorno alla quale tanto animatamente si è discusso negli scorsi mesi, farà sentire la sua influenza. È non intendiamo

Mészöly Géza

Mészöly Géza uj tájképe, mely már a múzeum képtárában van, a bécsi műcsarnokban is nagy figyelmet keltett, és sok elismerést szerzett a genialis tájfestőnek. A kép terjedelmes. Mészöly ily nagy arányu tájképet még nem festett. Egy balatonparti részlet tárul föl rajta, a szinek ama vonzó öszhangjában, melylyel Mészöly oly kellemesen tud hatni, s életteljes csoportozattal, a mit a festő most alkalmazott először nagyobb alakban. A központot nyárfák és fűzek szép alakulásu csoportja képezi, a naptól szürkés zöldre égetett lombokkal. A fák közt, árnyéktól boritva, tépett fedelü halászkunyhó. Jobbra a Balaton zöldes tükre terül el, a tihanyi sziklás partok kékes keretével. A fakó lombok közt s azok mellett is átcsillog mindenütt a viz tükre. Az előtérben érett nádbokor, mellette a parton halász sajka, egy másik sajkában pedig halászok, kik a háló kivetésével vannak elfoglalva. A nádashoz levezető parton egy szép lány meriti meg korsóját, bizonyosan hogy a kunyhóban készülő halász-ebédhez vigye. A kunyhó körül gyermekek, a háttérben pedig egy vén asszony hálót sző. Tizenhárom alak

Vas. Ujs. 1877. 171. l.

Mészöly Géza a következő «véleményezés»-t kapta: (Lt. 1870—17.)

Alól irottak, mint a magyar képzőművészeti társulat kiküldöttjei Mészöly Géza Ur művészi tehetségéről véleményezés végett, ezen ifiu művész által bemutatott két olajban festett tájkép és két szén rajza nyomán a következő véleményt adhatjuk:

Nevezett Mészöly Géza Ur, egy év alatt, mint azt akkor látott művei után állíthatjuk s mint a most bemutatott művei bizonyítják, oly meglepő, sőt mondhatni rendkívüli haladást tett, hogy őt mint a művészi pályán legszebb reményekre jogosítót, legmelegebben ajánlhatjuk. Benyujtott két olajfestménye a természet értelmes felfogásáról, mély szín és alak érzéséről tanuskodik; világítás és árnyék beosztása által tárgyának érdekét, hatását emelni tudja, s technikai tekintetben kiválóan meglepő haladása. Ez amit általánosságban mondhatunk Mészöly Géza Ur képességéről, mint arra méltóról, hogy őt célja elérésében s a hazai művészet érdekében kellőleg támogassák.

Kelt Pesten 1870. június 28.

Barabás Miklós
Orlay Soma
Than Mór
Ligeti Antal

Mészöly Géza

Dr Pipics Zoltán
Emlékek társulatunk multjából
Ev. Rmt. 1929. 142. l.

lottam, amelyek után nem volna csoda, ha az ember nem vágynék haza. Dehát én azért mégis vágyom, pedig nagyon, s hiszem is, hogy ha közelebbről látnak, nem fognak oly szörnyetegnek ösmerni. Na, hanem ki ki a maga véleménye szerint ítél. S ha engem az az egy pár ösmerősöm, akik léteznek Pesten, jó emlékében tart, meg vagyok elégedve.

Tiszteld nevemben minden ösmerősünket s vedd magad részére is őszinte baráti üdvözletem, mellyel maradok mindvégig barátod

Munkácsy.

Üdvözöld kérlek különösen Ligetit és Thant, Orlait s. t. b.

Nyolc-tiz Munkácsy-levelünk bizonnyal levéltárunk legbecsesebb ereklyéi közé tartozik. De találunk érdekes leveleket másokra vonatkozóan is:

Az 1870—23. számú levélben *Paál* László kéri képének eladását, miután műkereskedője pénzével Amerikába szökött és szüksége van a pénzre.

Az 1877—324. szám alatt *Zichy* Mihály levelét találjuk, aki hatalmas Deák-képének elhelyezési módozatairól érdeklődik.

Mészöly Géza

ind

Petrovics M.M.

VIII. 1.

Mészöly Géza

tájrajz az alábbi gyűjtbe

Genthon István =

Hatvany Ferenc báró
modern képgyűjteménye
Magyar Művészet

1935. 24. l.

Mészöly Géza

Fakas, Zoltán: Géza Mészöly. Nouvelle Revue de Hongrie 1938 július.

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

BUDAPEST 1938 JUL 2 Hb 62 Hb

MAGYARORSZÁG 4 FILLÉR

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula

titkár urnak

BUDAPEST

IX. Hőgyes Endre u. 10

Müemlékek Orsz. Bizottsága

Mészöly Géza

Sonnenfeld, Dr. Sigmund. Géza Mészöly. Ungarische Revue 1887. 10. f

NYOMTATVÁNY.

Ernst-Muzeumaukciója

1891

30.122. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

AZ ORSZ. M. RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1939. FEBRUÁR 1-ÉN SZERDÁN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM ELŐADÓTERMÉBEN (VIII. BAROSS-UTCA 13. SZ. FDSZ.) TARTANDÓ

ÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

1. Nyírségi műemlékek. (Lux Géza, Genthon István és Szentiványi Gyula beszámolója. Vetített képekkel.)
2. Csányi Károly másodelnök záróbeszéde.

GEREVICH TIBOR
elnök

Vendégeket szívesen lát a Társulat.

Mészöly Géza

2 kis tájkép

Gombosi György

Andrássy Gyula gróf

gyűjteménye

MAGYAR MEVESZET

1927. 44 i 1

Mészöly Géza: A Balaton partja.

Dziewoty Góra.

~~Haan Antal~~

Mészöly Géza

A muzeumi képtárba e napokban érkezett meg Münchenből *Mészöly* Gézának Balaton-melléket feltüntető szép tájképe. Utban van Rómából Rafael a disputálók falfestményének *Haan* Antal által készitett másolata is. Maga Haan, ki Capri szigetén szokott lakni, nehány nap óta itthon időz. Megérkezik e napokban *Zichy* Mihály emlékképe is: „A királyné Deák ravatalánál.“

Mincs cód.

K.

Vas. Ujs. 1877. 17. l.

Mészöly Géza

Szabad Művészet

1951. 12 sz. 869. l.

Mészöly Géza

l.

Végvári Farkas

20, 24. 30. l.

when he went by a Christian Cohurch, the Bel of the Chourch said: „Turn again Whittington, Lord Mayor of London. So Whittington went back, and later he was the Lord Mayor of London. So, the bel of the Chourch said well: Dick Whittington was the City of London Best man.

Mészöly Géza

Rajnai Miklós: A székesfehérvári Mészöly-kiállítás.

Szabad Művészet

1952. I. f. 16–20. l.

Képekkel

oktatásügyi Minisztérium.

A m. kir. vallás- és közo
és ügyszám alatt a keb. s
rendeletének másolata:

'asitom a
. . S c h u l e k J á n o
részére /:lakik: Budapest
. Budapest-Nagymaros-Vise
utazása alkalmával felmeri
kiállitott és számvevősége
alapján /:31.60:/ . H
.60 . . fillért a 127.689.
utaljon ki.- Budapest, 19
A miniszter rendeletéből:

Mészöly Géza

Szabad Művészet

1952. 2 sz. 80 l.

A m.kir. vall.és közokt. m
alatt a keb. számv. VII.és
nek másolata:

Költségvetési év: 1929/30.K
támogatása." Müemlékek Orsz
és 7 rovat. Beszerzési ille
tési költségek. Bélyegillet

Utasitom, hog
Egyesület Fiókjának /:Budap
Országos Bizottsága 1929.év
beszerzési kö
elhelyezési k

Oroszlán Zoltán dr
Benczúr-cikkei:

Kedves Gyulám!

Itt küldöm „A magyar szobrászat a XIX. században" című kis füzetemet. Mellékelem a „Benczúr Gyula művészete" című felolvasásomat. Az egik kiadása megjelent „Művészeti hetek – Pécs" c. műben és Enyomatban (1941, 21–40 l.) A másik kiadása megjelent a „Szabolcsi Szemle VIII. évf. (1941) 2–3. számában 1–16 l.
Benczúrról különben írtam még „Benczúr Gyula 1844–1920" címmel a Protestáns Szemle 1944.-i LIII. évf.-ban 74–80 lapokon egy centenáris cikket. Ugyancsak a

Protestáns Szemle LIII. (1944) évf.
ban jelent meg egy másik centen-
náris cikken céd „Mészöly Géza"
cimmel a 232-34 lapokon.

Egyelőre e mnyi elég.

A küldeményt fogadd sze-
retettel, amint én küldöm.

A régi barátsággal köszönt

igaz híved

Zoltány

Benczúr Gyula

Mészöly Géza

A MŰGYÜJTŐ KRÓNIKÁJA

Gobelin művésznőről ebben a mai világban nem igen olvastunk még olyan dicséreteket, mint mostanában lehetett olvasni a berlini lapokban. Valóságos himnuszokat zengtek arról a nőről, akinek kiállítása most zárult le Wiltscheknél, arról a nőről, aki nemcsak kartonokat tud tervezni, de ő maga el is készíti a szövött fali kárpitokat. Ez a nő, mint mindenütt kiemelik, magyar nő: Ferenczi Noémi. Elveszett nagy értéke ennek az iparművészetben oly szegény országnak. Mi tudjuk, hogy mit jelentenek az új magyar iparművészeti kultúrában Ferenczi Noéminek a múzeumunkban lévő gobelinjei. Tudjuk, hogy egy csodálatos színlátó apától micsoda dekoratív képességeket örökölt. De azt is tudjuk, hogy a művészi géniusz mellett a technikai képességeknek is ura. A francia manufaktúrában, ott, ahol egész a középkori technikákig lehetett nyomon követnie a gobelinek készítésének fortélyait, a legjobb forrásnál sajátította el Ferenczi Noémi a gótikus gobelinek szellemét és színpompáját. Ezt az archaikus szépséget kellett azután dolgozó, kapáló s pihenő emberek csoportjaira, tehát mai életformákra átvinnie, hogy mindenki megcsodálja áhitatos művészetét. Mindenki: a legmodernebb és a história szellemében gyökerező műbarát egyaránt.

Nibelungok kincséről nemcsak a Rajna vidékén tud a germán hősmonda. Ugyancsak a Nibelung-mondakör arról a kincsről is tud, melyet a burgundi vitéz fejedelmek Rüdiger von Bechlaren udvarába hoztak, hogy ő rejtené el addig, míg mindnyájan visszatérnek Attila hún fejedelem udvarából. Így száll a monda ágról-ágra, szájról-szájra és épúgy mint a Rajna-vidék aranymosóit, a Bechlaren környékén levő parasztokat is foglalkoztatja az örök kincskeresés. Ez a Bechlaren nem más, mint Pöchlarn, a Dunának Wien—Passau szakaszán fekvő bájos kis városka, amelyben évszázadok óta keresik a kincseket. Nemrégiben azután, ha igaz a híradás, meg is találták a plébános úr birtokán. Varázsvesszővel s ásókkal kutattak a kincskeresők ezen a vidéken s hosszú, keserves munka után találtak is egy mély földrétegben nagy, tiszta aranyleleteket. Egyelőre még nem tudják, ezek miként kerültek oda. Valószínűleg római légiók rejtették el, melyek germán törzsekkel hadakoztak. De az is lehet, hogy csakugyan a burgund udvar kincseinek maradványai ezek és a szépséges Giselher ásta ide el a föld mélyébe az átkozott, vészthozó aranyakat . . .

Moysey a »kereszt«-neve, családneve Kogan — tetszik már gondolni a többit, ugyebár. Hát igen, ő is Besszarábiából jött már a háború előtt Németországba, ahol mintázott és tanult. A háború alatt Asconában húzódott meg, olasz földön és most ő is Párisban él. S ma a világ egyik legnagyobb szobrásza. Meghatő, imádatosan egyszerű ábrázolója a nőnek. A fejek, a torsok, az aktok, mindebben paradicsomi tisztasággal jut szóhoz a formaérzése. Azt lehet megérezni a szobrain, hogy egy keleti fatalista bölcs nyugalmával merül a plasztikai formákba, de azt is megérezni, hogy ez az ötvenéves férfi évtizedeken át csak az anyagokon, a kő, a bronz, a matéria ellenállásán finomította ki technikai erejét. Nem agyagmodelleken, hanem a legnehezebben: a matérián gyakorolta a skulptúrát. Ötvenéves és ma még alig pár szobra van, mert végtelenül szerény, szegény, igénytelen és ágrólszakadt ez a nagy művész, akit most ismert meg a világ.

Költöznek az istenek a Luxembourg galériából egy mennybolttal feljebb, a Louvreba. A francia kormányzat műértő szelleme időnként előlépteti a festészet halhatatlanjait. Most Degas, Renoir, Manet, Puvis de Chavannes és Claude Monet vannak soron, tehát, mint látható, az impresszionizmus félisteneit részesítették abban a legnagyobb kitüntetésben, hogy David és Gericault termeiben foglalhatnak helyet. (Oh, mennyivel hamarább megillette volna őket ez a dicsőség!) Ennek pedig lesz egy hátránya: ki fog derülni, hogy ezek a félistenek sok klasszikus szalonfestőnél különbek. De lesz egy előnye is: a megürült falakra a legmodernebbek képei kerülnek. Konstruktivisták, surrealisták s egyéb izmusos festők. Most ők lesznek a beérkezettek. Elég soká dideregtek a ponyvasátrakban és egyéb piaci kiállításokon, míg végre egy meleg múzeumi szobához jutnak.

dátumából arra lehet következtetni, hogy az, akit ábrázol, Mányokinak egyik művészbarátja, még abból az időből, amikor a nagy magyar festő a drezdai udvarnál dolgozott. Az öreg szakállas alak minden egyes részlete jellegzetes realizmusával és aprólékos részleteivel tűnik fel. Egyelőre, sajnos, ez a kép még Wienben van és még nem talált rá arra a mecénásra, aki igazi rendeltetési helyére származtatná. Hazakerült azonban *Munkácsy Mihály*-nak egy másik, 1884-ben készült női portréja, Párisból. Madame Madelaine Michel-t, Paál László szerelmét ábrázolja ez a meglepő szépségű festmény. *Mészöly Géza* Berlinben felfedezett, mozgalmas, magyar tárgyú tájképe is nagy nyeresége a magyar művészettörténetnek. Mészöly ugyanis csak ritkán festett ilyen nagyméretű (44×77 cm) vásznakat.

Bogdány Jakab két nagy, mozgalmas madárcsendélete zárja le az újabban külföldön felfedezett magyar olajfestmények sorát. Ez a két kép különösen kellemes hatású. Bogdánynál ritkán találkozunk ily szokatlanul világos tónusú, poétikus frisseségű háttérrel, ennélfogva ez a két kép is legjobb kvalitásait tünteti fel a magyar csendéletek e régi mesterének.

Végül *Zichy Mihály* grafikáiról emlékezünk meg. Német- és Franciaországon keresztül szivárognak haza lassan rajzai és akvarelljei, közöttük a nagy mester egy érdekes, humoros önarcképe.

Még Zichy mértékével nézve is szokatlan remekmű a Theophile Gautier-nek ajánlott és az ő »Une nuit de Cleopatra« című novellájához készült illusztráció.

De ne higyjük, hogy ez a visszavándorlás valami automatikus folyamat. Hónapok nehéz, költséges munkáját, rengeteg kutatást, levelezést jelent egy-egy ilyen rejtett kincs felkutatása. Az ilyen képek nem igen találhatók meg a boltokban. A magyar mesterek rendesen külföldi tartózkodásuk ideje alatt ajándékozták őket ismerőseiknek, vagy olcsó pénzért, esetleg cserébe helyezték el e képeket ismerős családoknál. Így azután sokszor nemcsak egy-egy kép felkutatásáról van szó, hanem a művész élettörténetéhez is érdekes adatokat szolgáltat a felfedezés. És végezetül is a megmentett magyar értékek biztosításának öntudatát jelenti a felfedező számára.

* * *

A Bogdány-képeket *Kállay Tamás*, a Mányokit *Max Hevesi*, Borsos, Mészöly és Munkácsy képeit *Goldschmidt Sándor*, a Zichyeket *Szilárd Vilmos* kutatta fel.

Bogdány Jakab:
»Madárcsendélet«
(Olajfestmény 208×100 cm.)

Mészöly Géza

Kat. Nürnberg 29

10-e

kép. *Bécsújhelyi festő, 1498: Epitáfium.*

TRÁK (BÉCSÚJHELYI) FESTŐ, 1498-ból

a halála. Heinperger Istvánné epitáfiuma.

kép)

empera, 156×104 cm.

ata alul gót minuszkulákkal: anno dom
am freytag Sand Mathias abendt ist ge-
en die ersam frau des/.....ltin und des
elerten Steffan Heinperger lerer Zu den
a freyen Künsten/..... Burger
er Neustadt..... gewesen
.....

us Höfel 1839-ben elárverezett bécsújhelyi,
ann bécsi és Ipolyi Arnold gyüjteményéből.
ngauer-L. 14. metszete után.

Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde... Wien, 1839., 11. sz. — Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion II., 1871., 373. l. — Divald: Zólyom vármegye csúcsíveskori szárnyasoltárai. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, XLIII., 1909., 123. l. — Divald: Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai II. füzet, Bp., 1911., 7. l. — Frimmel: Lexikon der Wiener Gemäldesammlungen II. kötet, München, 1914., 174—175. l. — Gerevich IPGY, 95. l. — Hoffmann, Edith: Über Altare aus Ungarn. A Műgyüjtő, V., 1931., 169. l. — Pigler Evag, 130—131. l.

Mészöly Géza

Falusiéle, dr. Szalay
" József tulajd.

Szeged 1917

irodavezető.

Mészöly Géza

1844 – 1887

1

Oelmacher Deii

S. l.

Határidő: 1938 II. 15.

rém vármegye alispánjának 281/1938
ján felhivom a tek. Bizottságot,
afirátóti lakos beltelken levő
plomrom ügyében sürgős jelentését
l hozzám.
esten, 1938 január hó 15.

A miniszter rendeletéből

dr. Ybl Ervin s.k.

TISZAPARTI FŰZES ALKONYATKOR.

(Mészöly Géza festménye után fára rajzolta Keleti Gusztáv.)

szerü fehér vagy szines szövetet (komboye) kötnek csipőik körül: e szövet bokáig ér le. Azonkivül néha fehér vagy csikos kabátot vesznek magukra, melyet a nemes ember mindig nyakig begombolva hord. Többnyire födetlen fővel járnak; hosszu fürteiket hátul chignonalakba fonják össze s gyöngyház-fésűvel erősitik meg, a melynek felső része művésziesen van kidolgozva és a fő fölött kiemelkedik. Egy másik fésü segélyével hajukat elülről hátra felé fésülik. A nők e fésük helyett nagy, öt hüvelyk hosszu tűket használnak. Ptolemaeus ó-kori földrajziró Ceylon lakóit már ezelőtt 1700 évvel „asszonyi hajzatu férfiaknak“ nevezé el. Fülbevalókat is nemcsak nők, hanem férfiak is hordanak. A czipők és harisnyák csak későre és lassanként tudtak divatba jönni az előkelőbbeknél.

A singhalesek a buddha-hitet vallják, mely a kaszt-rendszert tulajdonképen kárhoztatja és elveti, de e rendszer azért mégis szokásban van a szigeten, csakhogy nem a hinduknál divatozó értelemben. A sziget tele van szebbnél szebb pagódákkal, melyekben főleg Kandy, Ceylon hajdani fővárosa igen gazdag.

Tudjuk, hogy Ceylon a drágagyöngyök hazája. Világhirü gyöngycsigáit a sziget nyugati partján szokták halászni, a Manaar-öbölben, többnyire tavaszszal, mikor a levegő csendes és a tenger hullámai nem háborognak. Egy nap rendesen 4—8000 csigát is összeszednek; s egy-egy buvár 48—110 ezüst garast keres naponként, a mi egy szegény hindunak elég nagy összeg. A gyöngy-csigákat rendesen a kormány maga árusitja el árverezés utján 1000 darabonként.

Ceylon egyszersmind a füszerek s különösen a fahéj hazája is, bár az utóbbi most alárendelt szerepet játszik a sziget terménykereskedésében. Átalán véve az egész sziget a természet minden adományával oly gazdagon meg van áldva, hogy a malayok a „jóllét hazájának“ nevezik azt és az angol koronának eleitől fogva egyik legszebb drágagyöngyét képezte.

S. L.

Condorcet szalonja, s a nők az 1791-ki társadalomban.

(Michelet „Franczia forradalom története“-ből.)

Condorcetnek, ez utolsó nagy bölcsésznek, mondhatni európai szalonja volt, mely magában összpontositotta a világ minden részeiből korának szabad, köztársasági eszméit. Ott forrtak azok, ott testesültek meg, ott nyertek méltó kifejezést.

1791-nek jellemvonása az, hogy akkor a pártok ugyszólván vallások voltak. Két vallás volt egymással szemben. A király és a hit imádása, és a köztársaság eszményképeé. Az elsővel a lélek, még a szánalom által is sarkalva, szenvedélylyel ragaszkodik azon multhoz, melyet tőle el akarnak ragadni, s az élő bálványokhoz, melyeket majdnem elfelejtett volt. A másikkal a lélek, elragadtatva az eszme által, eldobja bálványait; semmi más vallás nem kell neki: csak az eszmény, a haza, a szabadság imádása.

A nők e két vallásban messze tulhaladták a férfiakat. Nagy és megindító látvány, hogy nemcsak a feddhetetlenek és tiszta, nemes lelküek, hanem még a legkevésbbé érdemesek is mily ellenállhatatlan vonzalommal buzdultak az önzéstelen szép és jó iránt. A hazáért, az örök igazság- és jogért az ő szivök is vert.

Megváltoztak-e egyszerre az erkölcsök? Nem, de a sziv, a szeretet az eszmék magasztosabb világa felé vette röptét. A haza, a szabadság, az emberiség boldogsága árasztották el a nők szivét. A római erény, ha nincs is tényleg, de képzeletben megvan lelkeikben, nemes vágyaikban. Körülnéznek hol vannak a Plutarch hősei; elő akarják teremteni őket s elő is teremtik. A ki nekik tetszeni kiván, nem elég annak Rousseauról és Mablyról beszélni. Szenvedélyes és őszinte lelkökben komoly hittel az eszmék iránt azt követelik, hogy a gondolat tetté is váljék. Összehasonlitják a körülöttök levő férfiakat azon antik erényü és erélyü eszmeképekkel, melyek szemeik előtt lebegnek. Talán semmi sem siettette jobban s döntőbb befolyással a franczia forradalom rohamos eseményeit, mint a nők e követelése, mely a férfiakat tettre buzditotta. Lángoló társadalom volt ez! A ki e kort tanulmányozza, még most is érzi annak égető lehelletét.

Napjainkban is láttunk sok szép nemes tettet, sok önfeláldozást, egész tömegeket, kik éltöket áldozták; és mégis, valahányszor a jelentől elfordulva ujra a multba mélyedek, a forradalom történetébe, mennyivel több átható meleget érzek; egészen más a levegő!

Földünk meghült volna-e azóta?

Nem, a két idő közti különbséget egyetlen szó kifejezi: akkor szerettek.

A magán érdek, a nagyravágyás, az emberi szenvedélyek épugy léteztek, mint most, de ennél hatalmasabb volt, ezt mind tulhaladta a szeretet; vegyük e szót bármely értelmében: az eszme iránti szeretet, a nő iránti szeretet, a haza szeretete, az emberiség szeretete. Mindent szerettek: a szépet, mely mulandó, és azt, mely örökös.

1791-ben a nők uralkodnak a sziv által, a szenvedély által, sőt a kezdeményezés felsőbbsége által is. Soha, sem előbb, sem utóbb annyi befolyásuk nem volt.

A XVIII. században az encyclopédistákkal az ész uralkodott a társadalomban; később a tett, a borzasztó halált szóró tett. 1791-ben a szivé, az érzéseké az elsőség és következésképen az asszonyé.

E kornak kezdete is gyönyörü volt. A nők a Rousseau Emile-jének befolyása alatt buzdultak annyira föl a szabadság eszméiért, azaz a nevelés eszméje által, az anyai reményekre és kivánságokra, mind abban, a mi csak földerül a nő szivében gyermeke születésekor: „Vajha legyen boldog e gyermek! Legyen jó, nemes és nagy! Legyen szabad! Régi szent szabadság, mely hősöket teremtettél, fog-e fiam valaha árnyékodban élhetni?“ Ezek voltak a nők gondolatai. És ezért látjuk őket a téreken és nyilvános kertekben olvasni és álmadozni, mig a gyermek anyja vagy nővére szemei előtt játszik. Mi az a könyv, melyet közeledtünkkor az ifju leány oly hamar rejtett el? Talán valami regény? Nem — Plutarch nagy férfiai vagy a Rousseau „Contrat social“-ja.

Egy angol adoma járt akkor szájról szájra, mely franczia aszonyainkat rendkivül buzditotta. Mistress Macaulay, a Stuartok jeles történésze, mint mondták, oly bámulatot gerjesztett az öreg Williams miniszter lelkében, lángesze és erénye által, hogy szobrát a templomban fölállitotta, mint a Szabadság istennőjét.

Kevés irónő volt akkor nálunk, ki nem álmodozott volna arról, hogy Franczia ország Macaulayné-ja legyen. Az ihletet ébresztő istennő egy szalonban sem hiányzott, ők sugallják, javitják, készitik a beszédeket, melyeket a férfiak másnap a klubbokban mondanak el. E beszédeket maguk is követik ugy szólván, a karzatról hallgatják meg. Jelenlétök, szenvedélyök által bátoritják a habozó szónokot. Nézzen csak föl, nem látja-e Genlisné finom mosolyát, ki két bájos leánya közt ül? És ez égető, fekete tüzes szemek nem a Staëlné szemei-e? Elhomályosodhatik-e az ékesenszólás, vagy csökkenhet-e a bátorság Rolandné előtt?

Az irónők közt talán senki sem volt türelmetlenebb, tüzesebb, mint egy kis élénk, eszes nagyravágyó breton nő, Kéralio kisasszony. Igen munkás életben nőtt fel. Atyja, ki a katonai iskolában tanár volt, tanitotta és képezte ki. Igen fiatal korától fogva sokat forditott, dolgozott. Később egy tüzes hazafihoz ment férjhez, kivel már 1791-ben a „Franczia országhoz alkalmazott köztársaság“ czimü munkát iratta.

Egy más irónő, Gonges Olympia, a hires rögtönzőnő, ki mint Véga, egy egész szomoru játékot diktál egy nap alatt a nélkül, hogy — mint mondá — irni és olvasni tudott volna, a király árulása folytán a köztársaság hivei közé csapott föl. Előbb királyi érzelmü volt és később ujra az lett XVI. Lajos veszedelmekor: védeni kivánta. Tudta hogy ezen ajánlata mi sorsra juttatja. Ő mondta e szép szavakat, midőn a nők jogait követelte: „Joguk van a szószékre lépni, mivel jogunk van a vérpadon halni meg.“

E lelkes asszony több nőtársaságot alakitott. Egy ily egyletben kérte legelőször ünnepélyesen a kitünő hollandnő, Palmaelder, neme számára a politikai egyenjoguságot. E kérelmében őt ama kor legkomolyabb eszü és jellemü férfia, Condorcet támogatta, ki maga is a nőben talált legtöbb buzgalmat és ihletet a szabadságért.

Condorcet szalonja a gondolkozó Európa természetes központja volt. Minden nemzet, valamint minden tudomány talált ott helyet. Minden kitünő idegen, ki Franczia országból nyerte s tanulta az elméletet: oda jött, a gyakorlat s kivitel módjai fölött vitatkozni. Az amerikai Payne Tamás, az angol Williams, a skót Mackintosh, a genfi Dumont, a német Clootz Anacharsis, ki különben épen nem volt e szalonnal öszhangban, de 1791-ben mindenki oda járt, ott találkozott.

E nevezetes gondolkodók és bölcsészek fölött lebegett a Condorcetné nemes varázsalakja, kit Raphael bizonyára a szellemi élet és bölcsészet eszmeképeül festett volna.

Csupa világosság volt. Szeme alatt minden kiderült és nemesebbé vált. Huszonhét éves volt ekkor, férjénél huszonkét évvel fiatalabb; s kevéssel azelőtt irta a „Rokonszenvről“ szóló leveleit, ez oly igen finom és gyengéd lélektani elemezést.

Condorcet, ki 49 éves volt, egészen ifjunak érezte magát e magasztos események közepette. Egész életében a haladásról álmodozott, most elősegithette azt, vagy legalább annak szentelhette életét. Benne két kitünő tehetség volt, mely ritka emberben találtatik együtt: tántorithatatlan józan ész, és kiolthatlan hit a jövőben.

E nagy ész mindig ébren volt, mindig uralkodott magán. Ajtaja tárva-nyitva volt, bár mily komoly munkába volt is merülve. A legnagyabb zajban és tömegben tudott gondolkozni. Keveset beszélt, de mindent hallott, s mindennek tudta hasznát venni; soha sem felejtett el semmit. Hidegnek látszott, barátai csak azon buzgalomból gyanithatták barátságát, melylyel nekik titokban szolgálatokat tett. „Hó alatt levő tűzokádó“, mondta róla d'Alembert.

Neje méltó volt hozzá. Nem is emlitve kortársai általános bámulatát iránta, csak egy tényt, de nemest és nagyot, kivánok fölemliteni róla. Midőn a szerencsétlen Condorcet, vad módjára üldözve, épen nem biztos menhelyen, magát azzal emésztette, hogy hirnevét tisztán megmentse, s politikai végrendeletét irta, neje azon magasztos tanácsot adá neki, hogy hagyja félbe e hiába való küzdelmet, bizza emlékét nyugodtan az utókorra, de a helyett irjon egy rövid vázlatot az emberi ész haladásáról. Condorcet megfogadta e tanácsot és megirta e végtelen tudományt s az emberiség iránt határtalan szeretetet tanusitó nemes munkát, mely lelkesült reménnyel van irva, és melyben a legmeghatóbb ábrándokkal vigasztalta magát, bár halála oly közel volt. Azt remélte, hogy a tudományok haladása folytán még a halált is képesek leszünk egykor eltörülni.

Nagy, nemes korszak! És mily méltók voltak azon nők a szeretetre, mily méltók voltak, hogy a férfiak őket összevétsék magával az ideállal, a hazával, az erénynyel! Ki nem emlékeznék megilletődéssel ama gyászos reggelire, melyen Demoulins Camille barátai utoljára kérték őt, hogy ne koczkáztassa éltét, hagyja el a Comité de la clémence sürgetését. Neje, Lucile, feledve, hogy nő és anya, forrón átölelé férjét és azt mondá: „hagyjátok őt menni, hadd kövesse rendeltetését!“

Ily magasztosan szentesiették ők a házasságot, buzditva, erőt adva azoknak, kik kimerültek s a halállal szemben is életet öntve a férfi kebelbe, bevezetvén őt a halhatatlanságba . . . .

E nők is halhatatlanok lesznek. Szivünkben élni fognak, mint álmaink eszményképei, a hősiesség és báj jelképei.

E nők közt talán első helyet foglal el Rolandné, a forradalom e kitünő hősnője. Első tekintetre némelyek őt a Rousseau Juliejének hitték volna, de csalódtak volna; ő nem volt Julie, ő Rolandné volt, Rousseaunak sokkal igazibb és méltóbb leánya, mint az alakok, melyek tollából eredtek. Abban is különbözött Rousseau hősnőitől, hogy nem birt azoknak gyarlóságaival.

Rolandné erényes volt, nem volt elpuhulva a tétlenség által, az ábrándozás által, mely az asszonyokat ugy elgyengiti. Munkás, tevékeny volt a legnagyobb mértékben. Szent eszme, a kötelesség eszméje lebeg e nemes élet fölött

Mészöly Géza

Vas. Lap. 1873. 385. l.

[illegible] rajzával. Ára 50 kr.

** (*Mészöly Géza fiatal festőnk.*) kinek kecses és hangulatteljes tájképei oly gyorsan szereztek hirnevet, pár napot Pesten töltött, s innen az alföldre ment, hogy tanulmányi vázlatokat készitsen. A közkiállitáson levő „Balatoni tájképé"-t, melyet a külföldi sajtó is annyira dicsért, éremmel tüntették ki.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

/1939.III. szám.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének,

Budapest, IX. Hőgyes Endre-u.1

Hivatalból
olgálati ügyben.
átalányozva

A párisi utczaharcz.

Ha a tenger alatti távirda, mely két világrészt, ha a suezi csatorna, mely két tengert köt össze, nem volna a XIX-ik század második felének müve: a ki az emberiség müvelődés-történetét megirandja, kénytelen lenne azt irni krónikájában, hogy a XIX-ik század második fele — ha csak a még hátralevő három évtized nem mutatand fel nagy dolgokat — határozottan a kicsiségek kora.

Elszoktunk a nagy dimensioktól. Meszelylyel mérjük a Niagara-zuhatagot, czollstockkal a Chimborassot.

Az egyptomiak olyan házakat épitettek még a hullának is, — a mely utóvégre három láb széles, hat láb hosszu szerény gödörben is elfér, — melyeknek anyagából most tiz olyan házat is épithetnénk, hogy mindegyikében ellakhatnék 500 család. Rhodusi kolosszok helyett walzert éneklő kolibrikat alkotunk.

S e kicsinykedés megvan nemcsak a szemmel látható, kézzel fogható dolgokban, hanem az eszmékben is. Nagy gondolatok nem igen teremnek meg, korunkban legfeljebb ismételni, hogy ne mondjam, karrikirozni tudjuk a mult kor nagy eszméit, melyek előttünk évtizedekkel mások agyában fogamzottak meg, melyekért mások haltak vértanu halált, s melyekért mi, nagy szó, ha annyira birunk lelkesülni, hogy egy kis eret vágjunk magunkon.

Ott vannak a franczia nagy forradalom nagy eszméi, a legnagyobb eszmék Krisztus óta, melyek kiforgatták sarkaiból az emberi világot s uj irányt adtak a lelkek menetének.

S hol vagyunk most?

Ott, hogy most minden utczai gamin ezt irja korommal a falra: Égalité, fraternité, liberté! Egyenlőség, testvériség, szabadság!

Ha végig nézünk a közelebbi párisi eseményeken, mosolyognunk kellene a mult századot berekesztő nagyszerü dráma e kicsinyes paródiáján, ha ez a paródia maga is nem lenne megsiratni való tragoedia.

E lap olvasói ismerik e történetet. Befogtak egy embert, a ki a mily ragyogó tehetség, ép oly lelkiismeretlen agitator. Nem elégedett meg azzal a csatatérrel, mely oly előnyös positiókat biztositott neki, melyen oly sikerrel küzdhetett volna a zsarnokság ellen: az eszmék csataterével; kivitte a harczot az utczára. Védtelen tömeget állitott gyilkos ágyutorkok elé, fedetlen melleket vezetett a szurony hegyének — s ez lelkiismeretlenség.

Az a láz, mely ez idő szerint Páris minden idegét convulsióban tartja, bizony nem a szabadság fellázadása az elnyomás ellen. Mert ebben van észszerüség és jogosultság. A jelenlegi párisi lázongás puszta személykérdés, s ha megilleti e név „forradalom“: — akkor egyszerüen Rochefort — forradalom.

E hasonlithatlan szatira-iró, — kihez fogható tán Rabelais óta sem termett Franczia országban, elfogatásának hire villanyfolyamként nyilalta át Páris utczáit.

A boulognei erdő befagyott taváról, mint valami varázs fuvallatra, egyszerre eltünt a gondatlan korcsolyázók vidám csoportja, a fényes kirakatokat vasajtókkal zárták el, a karneval örömujjongása közzé belevegyült a fellázitott tömeg vérszomjas rivaja, csendes, békés polgárok life preserverekkel, revolverekkel fegyverezték fel magukat s a felszakgatott utczákon végig dörgött egy-egy puskalövés.

A „La-Marseillaise“ nevü teremben összegyült közönség, többnyire munkások, kik legelébb szokták magukat oda engedni a fanatismusnak, „Vive Rochefort!“ „Vive la republique!“ kiáltásokkal rohantak ki az utczára. Két éj alatt tizennyolcz barrikádot emeltek Páris utczáin.

Mily őrültség, barrikádokat épiteni az uj Párisban, melynek azelőtt görbe, szük utczáit lerontotta III. Napoleon s épittetett helyettök tágasokat, egyeneseket, hogy két ágyu egy angol mérföldnyire lesöpörhet róluk minden akadályt. S most támadni fel az erőszak jogára támaszkodva, mikor a fennálló állapotok felett magában Párisban nem kevesebb, mint százezer szurony őrködik, mely a legnagyobb zavargásból is fél nap alatt képes teljes „varsói rendet“ csinálni! Egy kommandó szó, s vér nem marad érben, kő nem marad kövön.

Megengedem, hogy a franczia kormány helytelenül járt el, mikor elébb Rochefort tollának mindent megengedett s egyszerre csak kiadatását követelte a kamrától, sőt e kiadatásból kabinet kérdést csinált: de a párisi zavargásoknak ő mégis csak közvetett s Rochefort a közvetlen oka. Ő mondta azt, hogy lelövi azt a rendőrt, a ki hozzá mer nyulni, s mikor a rendőr mégis hozzá nyult, félénken meglapult. Ő volt az, a ki kihivó modorban vágta oda a kormány arczába, hogy elfogatása esetén 40,000 munkás fogja kiadatását követelni s ha kell, kierőszakolni. A munkások kijöttek az utczákra, puszta kézzel, fegyvertelenül; kocsikat, hordókat, czölöpöket halmoztak rakásra s készitettek belőlök torlaszokat, melyek körül nem egy helyütt véres jelenetek kerekedtek. A Saint-Maur utczában levő torlaszt háromszor vették el az azt védőktől a katonák, s mindigujra visszanyomattak s csak a negyedik bevétel után tudták megtartani.

Képünk a belleville-i torlaszt tünteti fel. Ez volt Párisban a legerősebb barrikád. Itt sebesült meg a Lombard nevü béketiszt, kiről annyit irtak a lapok, s kiről nem tudni, beheggeszti-e sebét az az érdemrend, a mit a császártól kapott?

Az utczai harcz három éjjel tartott. Nem kevesebb, mint 500 embert fogtak el, s a kik elestek vagy megsebesültek, azoknak a száma meghaladja a százötvenet.

S mindez miért? nyer tán vele a szabadság ügye valamit? Óh nem, sőt ellenkezőleg! Megengedem, hogy a kik elestek, a kik megsebesültek, a kik elfogattak: valóban rajongtak a szabadságért; hanem azért esküt mernék rá tenni, hogy ez események után sokkal szabadság ellenesebb fog merni lenni a kormány, mint előttök volt, s igy a szabadság véráldozatai tulajdonkép ellenkezőjét érték el czéljuknak: nem a szabadságnak tettek szolgálatot, hanem a reactiónak.

Isten őrizzen minden szabadságra törekvő nemzetet minden elhamarkodott lépéstől!

Törs Kálmán.

A hajósok réme.

(Vége.)

Ugyanez évben (1858.) egy amsterdami lap szerint Bijl kapitány az Atlanti-tenger déli tájain utazván, julius 9-étől kezdve hajóját kilencz napon át kisérte egy ugynevezett „tengeri szörnyeteg,“ mely kilenczven láb hosszu és huszonöt vagy harmincz láb széles volt. Az állat oly erővel ütődött a hajóhoz, hogy az egész alapjában megrendült; kopótyuiból igen sok vizet fujt ki. „A kapitány félve, hogy az állat el találja törni a kormányrudat, mindent elkövetett, hogy veszedelmes ellenétől megszabadulhasson, de sikertelenül. Miután az állatba puskával száznál is többször bele lőttek s egy szigonyt és egy hosszu vasrudat belé hajitottak, vért láttak folyni a különböző sebekből, mig végre a szörnyeteg, erejét veszitve, nem volt képes többé hajónk után uszni, és igy megszabadultunk tőle. A mint roppant erővel a hajó rézburkához csapódott, az állat bőre több helyen megsérült.“

Egy uj-zeelandi ujság olvasói 1864-ben augusztusban lihegő mohósággal siettek megtudni egyet s mást egy tengeri kigyóról, melyet — a mint beszélték — a szigetet környező tengerben pillantott meg nehány tengerész. Hosszaságát borzasztó nagynak mondották, és a hogy az állat roppant gyorsasággal tova siklott a hullámokon, teste több rőfnyire kiemelkedett a viz felületén. Hanem ez a különös valami nem volt egyéb, mint egy — pompásan fölszerelt hajó. No de mindegy: a lapok elég ügyes élczet csináltak vele, mert a szörnyeteg egy igen csinos brigantine volt, melyet „Sea-Serpent“-nek (tengeri kigyó) neveztek. No hanem ez a tréfa még azért nem bizonyit s nem is ront le semmit. Lássuk csak tovább!

A legutóbbi efféle hir, mely a világ figyelmét felkölté, egy londoni lap czikkéből származik, mely a mult karácsony előtt nehány nappal jelent meg. 1869. nov. 23-kán egy kisded hajó, Scottish Pride (Skót büszkeség) nevü, épen az Atlanti-óczeánon barangolt, mikor Allen kapitányt, ki kabine-jában ült, a második kormányos a fedélzetre hivá. Allen az egész legénységet a hajó egyik oldalán találta összegyülve, a mint csodálva és figyelve bámultak valamire. Ez a valami pedig (a mint később kisült) egy tengeri kigyó volt, mintegy 25 láb hosszusággal és megfelelő vastagsággal, feltünően széles, nagy és lapos fővel, két csillogó, ragyogó szemmel a fő két oldalán és lángszinü sárgás hassal. Hátát nagy pikkelyek fedték, mint a krokodilnál; a pikkelyek három hüvelyk hosszuságuak voltak, és olyan formán kapcsolódtak össze, hogy áthatatlan pánczélt alkottak az állat számára. Mikor e csoda-teremtmény fővel a viz alá merülvén eltünt, a test horog alaku kört irt le, miáltal éles végbe kimenő farka is előtünt egy percre. Odalánál egy kis kölyökkigyó is volt, csak egy-két lábnyi hosszu, de alakban és szinben teljesen hasonló. Ugy látszott, hogy nem igen tetszett ő tengeri szörnyetegségöknek a hajó közelléte, mert anya és fiu csakhamar eltüntek. *Allen kapitány „tengeri kigyók“-nak nevezte őket, mert nem tudott más nevet adni nekik.* E körülményt jó lesz eszünkben tartani s egyszersmind emlékezzünk vissza, hogy más esetekben is, mint például M'Quhae és Harrington kapitányok elbeszéléseinél, nem annyira magához a *névhez*, mint inkább a látott *dologhoz*, a látott *állathoz* ragaszkodtak az illetők és arra fektették a fő sulyt. Nem azt állitották ők, hogy csakugyan „tengeri kigyót“ láttak, hanem azt, hogy láttak egy szörnyeteget, egy tengeri csoda-állatot, mely rendkivüli, ritka, borzasztó, titokszerü s a természetbuvárok még nem ismerik.

Most már az a kérdés, hogy mint vélekedjünk az ilyen elbeszélésekről és mennyiben adhatunk hitelt azoknak? Azt nem tehetjük, hogy mindenkit, a ki effélét beszél vagy talán hiszen is, gyávának vagy ostobának bélyegezzünk; másfelől még azt sem hihetjük el föltétlenül, hogy az emberek mindazt *valóban látták*, a mit — meglehet hogy csak — látni *véltek*. Itt valami középutra van szükség. Némelyek azt a föltevést koczkáztatták, legalább egyes esetekre nézve, hogy egy-két kigyó ugy történetesen kiszabadulhatott valamely hajóról, melyben hihetőleg állatsereglet, vagy állatsereglet számára kigyókat szállitottak és a fedélzetről beleugorhatott a nem neki szánt elembe; hanem a kigyó vizben aligha élne két-három napig. Mások ismét ugy vélekedtek, hogy sok esetben egy igen jól ismert fajtáju, de szokatlanul megnőtt alaku tengeri állatot nézhettek némelyek tengeri kigyónak. A tengeri disznó (delfin), kardhal s más fajták a valószinüség némi szinezetét csakugyan nyujthatják is e föltevésnek. A tengeri disznót illetőleg például ismerünk egy szerfölött érdekes történetkét, mely némileg világot vet azoknak a *borzasztó hosszu tengeri kigyóknak* természeti minémüségére. Nehány évvel ezelőtt egy uri ember séta, vagy ha tetszik: kéjhajózásra rándult ki csinos yachtjában Skóczia északi partjainál. Csakhamar észrevesz a tengerben valamit, a mi nagyon hasonlitott a tengeri kigyóhoz. A tengerben valami fekete tárgy uszkált egymást szakadatlanul követő hullámzásokkal és több száz lábnyi hosszaságban. A mozgás tökéletesen olyan volt mint egy kigyó vagy angolna föl- s alá tekergődzése: némely részei váltakozva feltünvén a hullámokon s ismét alásülyedvén. De közelebbről vévén szemügyre a dolgot, ez a szörnyüséges valami nem volt egyéb, mint egy rakás tengeri disznó, melyek (rendes szokásuk szerint) szorosan egymás után egyenes vonalban uszkáltak tova. Rendszeres és kölcsönös föl s alámerülésökkel, fejökkel és farkukkal, oly pompásan utánozták egy nagy kigyó tekergődző mozdulatait, hogy még a szakértő is könnyen csalódhatott volna, noha itt megint azt kell figyelembe vennünk, hogy a tengeri disznók e szokását minden valamire való tengerész jól ismerheti.

Még rútabbul jártak a „Peking“ tisztjei, mikor 1848-ban Moulmein-ből visszafelé jöttek. Ez lesz az a história, melyet fentebb, hogy olvasóink illusióit mindjárt eleinte tönkre ne tegyük, nem akartunk elbeszélni. Egy szép napon a „Peking“ tisztjei a hajótól mintegy fél mérföldnyire egy igen különös kinézésü valamit pillantottak meg. Ugy tetszett, mintha feje és nyaka, s ez utóbbin hosszu lompos sörénye lett volna, melyet időnként magasra kitartott a vizből. Smith kapitány, minden áron tisztába ohajtván jönni e jelenség felől, eloldatott egy csolnakot és abban első tisztjét, meg négy emberét utána küldé a szörnyetegnek. Ezek egyenesen a fejének tartottak, de a csodaszörny rájok sem hederitett, csak fejét meritgeté mindegyre a viz alá s iszonyu hosszuságát mutatgatá. Vakmerő tengerészeink tehát fogták magukat, egy kötelet erősitettek hozzá s szép lassacskán a hajófelé vonszolták, hol aztán a szörnyetegot felhuzták a fedélzetre. A monstrum igen gyöngének és hajlékonynak látszott, s egészen be volt lepve nagy tengeri csigákkal. Mikor aztán közelebbről szemügyre merték venni, kisült, hogy a rettegett csodaszörny nem egyéb, mint egy óriási — *tengeri növény* a fucoidák fajából! — E *fucus natans*-nak nevezett hinárszerü tengeri fű az Atlanti-tengeren igen el van terjedve s egész nagy területeket föd be, melyet a spanyolok *Mare del Sargasso*-nak neveznek. Efféle növény volt az a 20 láb hosszu s négy hüvelyk átmérőjü tengeri kigyó is, melyet rettenthetetlen hajósaink a fedélzetre vontak; egyébaránt a növény gyökeres vége csakugyan hasonlithatott is a vizben egykissé egy

tokat nyujt s a természet csoda-látványait tárja föl a fogékony szemlélő előtt. Minden fa egy festészi műteremet árnyal be, melynek sátora alatt rajzkönyvével ül a művész s a hegyek körvonalait, a fák csoportozatait, a patak kigyózó futását veti vázlatkönyvébe, hogy majd vásznán megörökitse ama bűvös szinezettel, melyet a hegyi légkör s havasi növényzet elevenségéből lelkébe beszívott.

A vidék az utazó művészeknek s a természet szépségeiben gyönyörködő műkedvelőknek, szépségein kivül, némi kényelemmel is kinálkozik. Mig rendesen a kisebb falvak, kivált hegyi tájakon, nagy hiányában vannak minden oly középületnek, hol az utazó még az idő viszontagságai elől is legalább ideiglenesen meghúzhassa magát, Ramsau e tekintetben is kivétel. Három vendéglője van, egy és két emeletüek, melyek kétségkivül épen annak köszönik lételöket, mert a vállalkozók bizton számithatnak a számos látogatóra egyik évben ugy, mint a másikban. E vendéglők ketteje igen csinos, kényelmes s festői külsejü, valamint a falu magán-házai is, mintha a vidék nagyszerüsége s festőisége gyakorolna befolyást a lakosok izlésére. A falu általában kellemes benyomást tesz az idegenre. A házainak két harmada festő művészekből telik ki. Ők e helyet keresik föl, mert épen oldalán csörgedez a Ramsau pataka, mely minden kanyarulásánál a legfestőibb pontokkal kinálkozik. Vázlatkönyvüket hónuk alá véve, innen indulnak ki művészi csatangolásaikra, s a hol kedvök van, megállapodnak. Egy negyed órányira innen esik azon part is, melyet rajzunk feltüntet, és pedig oly pillanatban, midőn a hegyek közt oly gyakori vihar épen kitörni készül, s a felhők majd megcseppenve siettetik a művészt, hogy gyorsan készült vázlatát befejezni siessen.

A vidéket nagyobb s nagyobb körben járva be, mindenütt a legfestőibb pontokra akad az ember. Háromnegyed órányira fekszik a szépségéről hires Hintersee, melynek tengerszem-szépségü tükörében annyi művész-szem kereste a természet szépségének titkait, s melynek redőtlen sima arczát annyi festői ecset örökité meg, oly előszeretettel mint a legbájosabb hölgyét. — Kissé távolabb a Hirschbüchl-csúcs, melynek legmagasb pontjáról nagyszerű látványtárul a szemlélő elé, de a fölmenetel reá oly nehéz hogy csak a legszenvedélyesebb gyaloglók vélik fáradságukat eléggé megfizetve a tetőn nyert élvezettel. Itt van Seisenberg-klamm, könnyebb följuthatással s szintén nagyszerü kilátással. Itt kanyarog a Schwarzbach, a legfestőibb patakok egyike a festői erdőségben.

De ki győzné e vidék szépségeit egyenkint elősorolni? Ha lelked a természet szépségei iránt fogékony s kebled a szabad levegőre szomjas, ha szereted a fenyvest örökzugásával s üde-zöld legelőivel, a hegyszakadékot zugó patakaival, s a mély-

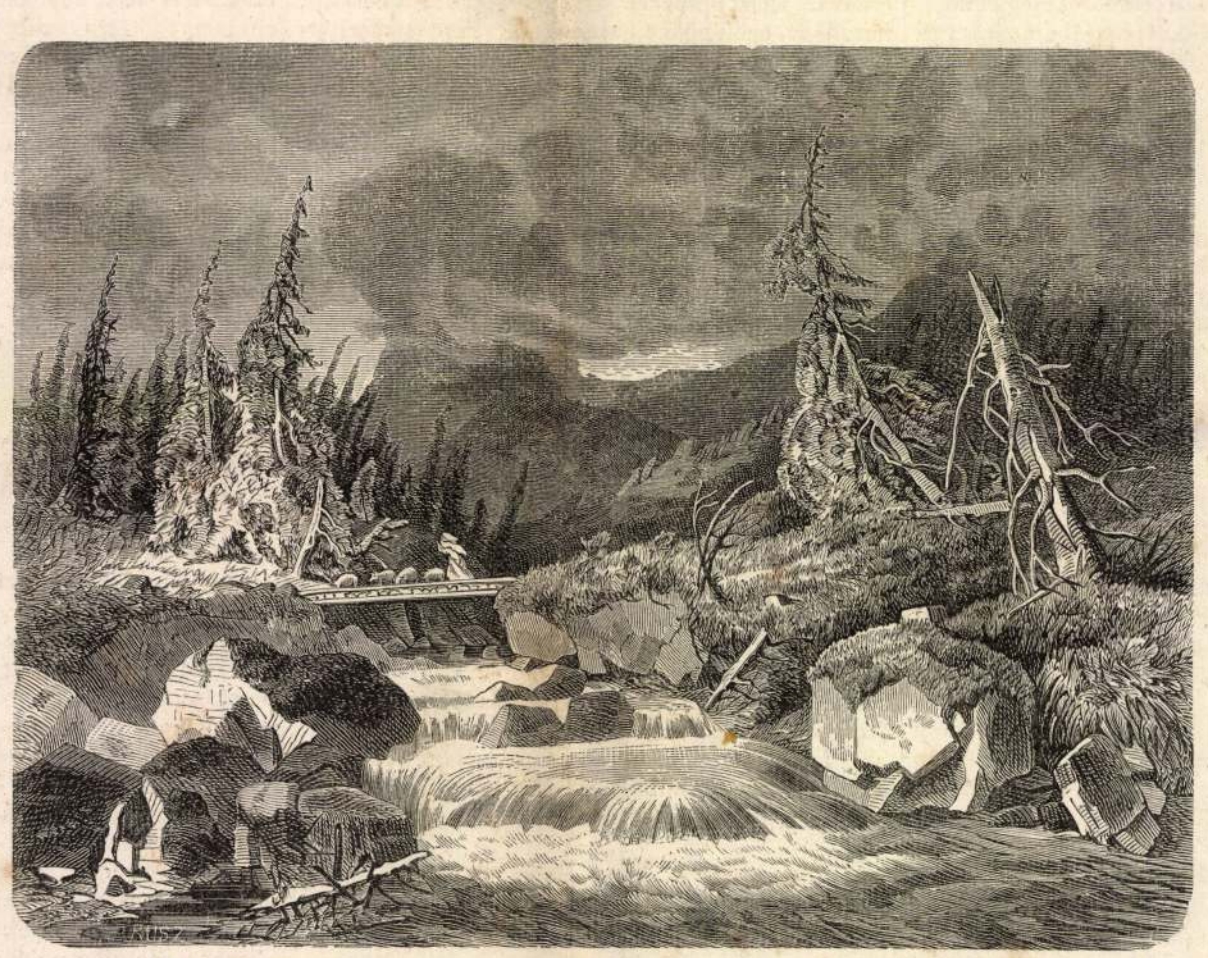

Ramsau patak, Bajorországban. — (Saját festménye után fára rajz. *Mészöly Géza*.)

A belleville-i barrikád Párisban (febr 7.)

zak nincsenek szorosan összeépitve, hanem kertek által választvák el egymástól; csak a csinos templom körül tömörül egy kis házcsoportozat, a többi nagyobb területen szétszórva fekszik, mint eleven gyepütől környezve a vidék zöldségétől.

ség felett ingadozó szálfára, melyet hidnak neveznek, lépni nem szédülsz, — jöj és lásd magad mindezt!

kon történik, mert szárnyaik csak ennyire segitik őket. De a mi e közelről nem épen kellemes hangvegyületet illeti, annak a legélénkebb és igy legfülsértőbb részét a kunyhó nádfödelében gazdálkodó, legifjabb nemzedék szolgáltatja, ugy hogy olykor az „öreg révész"-szel szólva, annak szavát sem igen érti az ember ez ördöngös kis veréb-hangverseny miatt. S valamint e fa rendesen girbe-gurba, ép oly rendesen „öreg" is a révész, kinek szájából csak olyankor esik ki a pipa, ha erős szél fú a Tiszán s a „hidas"-hoz *emberek* kellenek. És valamint e girbe-gurba fa ágain rendesen a verebek százával csiripelnek, ép oly bizonyos, hogy az „öreg révész" e csiripolás nélkül napközben el se tudna aludni, még pedig ugy, hogy ugyancsak kell ám kiabálni a tulsó partról, mig nagy nehezen meghallja a nagy „hé! révész!" „hallja kend!" és „István bá'!"-féle kurjongatásokat, a mint ezeket idegen, vagy falubeli parasztgazda, vagy épen az uraságí kocsis eregeti ki torkán. Akkor aztán ismét nagy nehezen összeszedi embereit, kik a hidast vezénylik, a mi olykor egy-egy félórába, sőt több időbe is belekerül, s végre, ismét nagynehezen, megindul a nagy gépezet és — ha szeles idő jár épen — még egy jó negyedórába telik, mig a tulsó partra érnek és megváltják az igazhitüeket, kiket nehány garasért átszállitanak aztán vágyakodásuk édes, de elzárolt földjére. Kivált azokban a rekkenő nyári napokban! Ilyenkor mindenkit óvjon meg a jó ég a hidason való utazástól, mert ilyenkor a várakozás sokkal nehezebb, a révészek pedig semmivel sem ébren-alvóbbak ám. A mai kor gyermekének már nem is igen eshetik jól az efféle kényelmetlen vándorlás, holott ma már a gőz uralja a vizeket és földeket és ezer mázsányi terhekkel, mint a fecske röpül át számtalan mérföldeket az ember vizen és szárazon. Hanem azért hazánk számos helyén még sokáig csak a „hidas" fogja folyóink közelb partlakóit egymással érintkezésbe hozni s a közlekedést kicsinyben bár, de mégis fentartani közöttük. Megvan ennek is — mint mindennek a mi fennáll — haszna; és megvan költészete. — Épen most szállt be egy szénát vivő kocsi a „hidas"-ba, mely körülbelől indulni készül. A tulpart füzesei közt már talán vár is rá egy vagy két átkelni vágyó szekér, vagy hintó. A nap teljes erejével látszik önteni sugarait a „révészkunyhó" körül s a vastag nádfödél erős árnyékot vet a kunyhó meszelt falára, melyhez támaszkodva áll az „öreg révész" egyik legénye, várva a végső riadót az indulásra. Ott a kunyhó mögött áll erőtlen védő sudaraival a fa is, mig közvetlen mellette ama kis vizárok nyulik el, porhanyó kövér partoldalait mutogatva. A verebek is bizonyára ott lármáznak a falombok között, s ha nem hallhatjuk őket, annak egyedül mi vagyunk, emberek, az okai, kik korlátlanságunknál fogva a rajz művészete által *hangokat* nem tudunk elővarázsolni a képből. Megvan minden, mi e képet kedvessé, ismerőssé és összhangzatossá teszi; és megvan a költészet is, mely bennünk ébred, midőn e képet szemlélve, abban elmult napok és élmények emlékeit idézzük fel életünkből, melynek egyik legfőbb s legtisztább örömeit mégis csak az ily hazai tájakon töltött órák s ezeknek varázsai nyujták. E varázs pedig: a természet ama kedves egyszerüsége, mely lelkünkhöz mindig leghamarabb talál utat, s melyet a mi édes hazánk vidékei és népszokásai is oly gazdagon tudnak fölmutatni. Bár volnánk mindenben ily gazdagok! *B. A.*

Hollandia függetlenségének háromszázados évfordulóján.

(1572. április 1.)

A példabeszéd azt mondja, hogy az a nő érdemel legtöbb dicséretet, kiről legkevesebbet beszélnek az emberek, talán alkalmazható némileg e hasonlat a nemzetekre is. Boldog az a nemzet, mely a politikai hányattatásoktól mentten élvezi a véres küzdelmek árán kivivott szabadságot. Oly keveset hallunk, alig olvasunk valamit lapjainkban a kicsiny, jelentéktelen Hollandiáról, mintha az nem is lenne európai ország, pedig volt idő, mikor egész Európa szeme reá irányult, mikor e kicsiny Dávid félelmes óriás Góliáthot győzött le.

Mi nem felejtjük el a vörös-sipkás honvédeket, kiket még az öreg Bem is megsü-

Vas Lap. 1872. 183, 184. l.

Tiszai révészkunyhó. — (*Mészöly* Géza eredeti rajza.)

vegelt, kik közt a közlegénység fölért másutt a hadnagysággal. A holland szabadságharcznak vörös-sapkásai a *vizi koldusok* voltak, a zsarnokság járma alól elmenekült szökevények, kiket csufságból Alba herczeg zsoldosai koldusoknak csufoltak. S ezek a hontalan bujdosók szakitották el Hollandiát a spanyol önkény véres láncától ezelőtt háromszáz évvel. Hollandia ápr. 1-én ülte meg nagyszerüleg ez esemény háromszázados évfordulóját. Azok, kik mint én is, ez országban több ideig tartózkodtak, jól tudhatják, hogy e nép mily ragaszkodással viseltetik hozzánk, hogy Utrechtben a nápolyi rabságból kiszabadult magyarok menekvésre leltek, s még maiglan is egy épületet a magyar templomnak neveznek, méltó azért, hogy e velünk rokonszenvező nép örömében mi is osztozzunk, s történetükre egy rövid pillantást tegyünk.

Németalföld a XVI. század közepe táján a legrémletesb körülmények közt volt. II-ik Fülöp, ki ellenállhatlanul gyülölte az eretnekeket, zsarnoki hatalma minden sulyával azon volt, hogy a protestans vallást követő Németalföldet, bár vértengeren keresztül is, visszaterelje az egyedül idvezitő egyházba. Pármai Margit mellé tulajdonképi kormányzóul rendelte Granvella bibornokot, de még ennek ravaszsággal egyesült erélye sem tudta a hazájukhoz s vallásukhoz hiven ragaszkodó németalföldieket eltántoritani, mert élükön egy lángeszü s nemes jellemü főur, orániai Vilmos herczeg állott. Ez bár később menekülni kénytelenittetett, külföldről is biztatá őket a szabadulás reményével. Fülöpnek Németalföld teljes leigázására erősebb karra, érzéketlenebb szivre volt szükség. Ilyen volt a kegyetlenségeiről ismert Alba herczeg. Már csak érkezésének hirére több mint százezer polgár hagyta oda az országot. A vértörvényszéket fölállitotta, s halálra itélt minden jóra való embert. Orániai Vilmos is megidéztetett, de nem jelent meg. Mint felségsértő ellen kimondatott a halálos büntetés. De a halálra itélt külföldön müködött, hogy szeretett nemzetét mint szabadithatná föl a zsarnokság igája alól.

Több nemes szövetségre lépett, s ezek a közeli tengeren portyázva csak messziről láthatták hazájuk vérrel öntözött partját. Elnevezték őket vizi vagy tengeri koldusoknak. Megunták a tengeri kalózolást, s Lumey vezénylete alatt 1572. márczius havában mintegy 40 hajó a doveri és duinsi kikötőkben horgonyt vetett. S ekkor azon tervben állapodtak meg, hogy e nyomorult tengeri koldusok Hollandiának tengeri oldalán törnek be, s ott elfoglalván egy várost, Tseraerts Rochelle felől segiti őket, — Orániai Vilmos pedig a Németországon toborzott sereggel a Maas folyón jön át, s közbeszoritják Alba herczeget.

Lumey tengernagy márcz. 29-én 24 nagy hajóval hagyta el az angol partot, s már ápril 1-én délután két órakor a brieli kikötőben horgonyzott. A várost egy pár percz alatt átjárta e hir: „itt vannak a koldusok." A kapukat becsukták. A jók titkon örvendeztek, de az idegen kormány által kinevezett tanács megrémült s rögtön összeült. Brielben szerencsére nem volt spanyol katonaság, s ott Lumeynek két barátja, t. i. Treslong és Pietersz János a történendők felől értesülve valának. Ezek megigérték, hogy a városba leendő bejuthatást kieszközlik. Be is jutottak egy kapun, hol már ekkorára nagy néptömeg tolongott. — Koppelstock, mint küldött, egyenesen a városházához tartott, s igy szólt a tanácshoz: „Urak, a koldusok vezérei fölszólitják önöket, hogy e várost adják át Vilmosnak, az orániai herczegnek hatalmába, ne tartsanak semmitől, mi

— Bolond vagy te; nem tudod, mit beszélsz.

Füzesi csakugyan szerencsésen kezére játszotta a muzeum kulcsát és siet a mi tudákosunk házához. Óh mely hiába igyekezett őt tartóztatni a csendesebb természetü Szilvási! Hiába terjesztette elébe a lehető veszedelmet: siket volt. Sőt azt is csak sok kérés után igérte meg, hogy a könyvkinyitásakor lehetetlenséget kiván.

Csendesen ment be a mi tudákosunk udvarába, még csendesebben lopta be magát a muzeumba, a hol sok keresés után végre csakugyan megtalálta egy ócska biblia-tokban a kis könyvet, a min ugy megörült, hogy gondolni sem lehet.

Kezébe vette. Ki akarja nyitni: de gondolkozóba esett, mintha már előre érzette volna a veszedelmet. Kétszer tette vissza a maga helyére: de a bosszuállástól indittatván, ismét felvette és — kinyitotta.

A rablelkek lassu szélformában előlebegtek és parancsolatját kérték.

Füzesi ugy érzette magát, mintha egy veder vizet öntöttek volna rajta végig.

— Mit parancsolsz?

— Azt, hogy valamennyi lőszer van a világon, szedjétek össze s hasogassátok pipa-szárnak.

A rablelkek nagy sikoltással jelentették ki kivánságának lehetetlenségét.

Erre Füzesi megbátorodván, hogy az időt sokáig ne vesztegesse, midőn a rablelkek másodszor kérdezék, hogy mit parancsol: azt parancsolja, hogy a házban mindent összerontsanak és pusztitsanak.

Meglett. De alig végezték el a rablelkek a dulást: midőn magának estek és egy percz alatt diribről darabra marczangolták.

A mi tudákosunk siet haza, mert a kis ujján levő gyürü szüntelen forgott.

Itt már igen jól teszi az olvasó, ha képzeli magában, mily frappirt nyitotta be az ajtót a mi tudákosunk, midőn vélekedésén kivül nyitva találta azt; mennyire meghökkent, látván a muzeumban a nagy pusztulást; mely halálos ijedséggel nézte a széljelszaggatott testnek még gőzölgő darabjait; s milyen sok idő kivántatott arra, hogy magához térjen.

Hogy ez a siralmas romlás az ő vigyázatlanul felháborittatott rablelkeinek munkája: arról nem kételkedett; de azt nem tudta, mi adott arra alkalmatosságot. Mire nézve a földönheverő kis könyvet elővevén, hivja a rablelkeket, és őket a szoros inquisitió alá vevén, midőn az egész dolog mivoltát megértette, a lázadás inditóit keményen megbüntette. Némelyeket keményen megpirongatott; másokat boszorkányos vas vesszejével megfenyitett; egynehányat fogságra itélt. Sőt voltak olyanok is, a kiket a temetőkertekbe s az akasztófák környékeire számkivetett, hogy ott a tudatlan csőszöket és együgyü utasokat ijesztenék. Ez meglévén, az eltépett testet összerakatta, és midőn benne Füzesit megismerte, sajnálta a gondatlan ifju vigyázatlanságát, de már rajta nem segithetett. Hogy a dolog titokban maradjon: két lelket az összerakott testbe parancsolt, a kik a már kiköltözött emberi léleknek rolléját vinnék legalább az examenekben, melyek már a következő nap beállottak.

Az examenek folytak. Füzesi, vagyis inkább az ő testében lappangó két zsellérlélek eminenter felelt, ugy hogy közönségesen *megdicsérődne.*

Szilvási épen a háta megett ült és valami darab irást kért a *ψευδο*-Füzesitől, de az rá sem ügyelt. A szegény Szilvási még csak álmodni sem tudta, hogy nem az ő barátja az, a kitől az irást kérte. Megujitja ismét kérését, azt gondolván, hogy elébbeni sugva mondott szavát nem értette. De a *ψευδο*-Füzesi rá sem hallgat. Oda hajlik tehát a füléhez és bele sugja:

— Add ide az irásodat, az *Istenre* kérlek!

Mihelyt kimondotta az *Isten nevét*: egyszerre *két* sárkány-vérrel pettyegetett viperaszinü *bagoly* repült ki rémitő sikoltással a *ψευδο*-Füzesi száján, s egyszerre, mintha puskaporral vetették volna széljel, ugy elszóródott minden tagja. A halál-baglyok egy szempillantásig feljebb-alább repkedtek, mignem a kőfalak megnyilván, kirepültek.

Az egész auditorium bámult e rémitő tüneményen. A mi tudákosunk, tartván a rosz következéstől, az öklével a kathedrát megütötte, s oh csodálatos ökol-csapás!.... a Füzesi széljeloszlott tetemei eltüntek, és oly vastag feledékenység lepte meg az egész exameni sokaságot, hogy, minden fejtörése mellett is, senki rá nem emlékezhetett, hogy mi vala az a csoda, a min akkor is bámultak. Ilyen ereje van az ökölnek.

A boldogtalan Füzesinek tetemei a kollegium fundamentomának legalsóbb részeibe rakattak le.

XII.

Volt a mi tudákosunknak egy igen gazdag, de tékozló atyjafia, a ki a sok temérdek vesztesége után ugy kipusztitotta magát mindenéből, hogy csak annyia sem maradt, a min egy kötelet vehetett volna, hogy szomoru állapotjában magát felakaszthassa.

Ily szomoru állapotában eszébe jutott, hogy a mi tudákosunk neki atyjafia; és minthogy örömestebb koldul akárki is rokonánál, mint idegennél: egyenesen hozzá indult és egy mesterségesen csinált orátióban bús kimenetelü virtusait siralmasan előbeszélte. Hetvenhétszer sohajtott, imádkozott, igen bús hangon beszélt, utoljára pedig sirásra fakadt, könyeivel akarván megpecsételni beszédét. A mi tudákosunk, minthogy neki olyan lágy szive volt, mint az irós vaj, egész részvéttel kihallgatván, megszánta, és meg akarván mutatni, hogy mit tehet az atyafiui szeretet, az asztalfijába nyult s adott neki . . . no, ki találja ki, mit? . . . egy *garast.* Nevezetes garas volt az, mert soha sem fogyott ki a zsebjéből. Sokszor bezárta a fösvény kalmár vasládájába: de hasztalan, a garas visszaszökött. Ez a garas minden szükségéből kisegitette a mi tudákosunk bankrotirozott atyjafiát.

XIII.

A mi tudákosunk beteg lett, olyan beteg, hogy midőn maga, qua doktor, megtapogatta a maga pulsusát, csak vállat vonitott s érzette, hogy meghal, mely érzés őtet felette igen gyötrötte, ugymint a ki tökéletesen hitte bölcs Salamonnal, hogy jó minekünk a mi szemeinkkel néznünk a napot.

Mindent elkövetett, hogy a közel levő halállal trucczolhasson: de mind hiába. Egyetlen egy eszköz volt még próbálatlan: azt is el akarta hát követni. Összeszedvén azért minden erejét: halálos ágya mellett balkeze kis ujjával egyet keritett és boszorkányos szerekből bübájos füstöt gerjesztett.

Két *galamb* röpült a mi tudákosunk házára. Az egyik, mely napkeletről repült, *fejér* volt s kicsiny, mint egy fülemile; a másik, mely napnyugotról repült, *fekete* és oly nagy, mint egy medve.

Mihelyt egymást meglátták: képzelhetetlen dühösséggel rohantak egymásra s veszekedtek.

A nagy fekete galamb erősebb volt, mint a másik: de a fejér sokkal frisebb. A nagy fekete tüzet okádott, de a kis fejérnek semmit sem ártott, mert az feje felett repkedett és szüntelen a fejét, szemét vagdalta a nagynak. Hosszas verekedés és küzködés után a kis fejér kivágta a nagy feketének apró szemeit, s megölvén felfalta.....

A mi tudákosunk szobájában ekkor siralmas sikoltás, ijesztő kiáltás, bögés, kaczaj és félelmes láncz-csörgések hallattak.... Midőn szobájába mentek: hült helyét találták... Hihető, hogy az ördögök ragadták el.

Hátuljáró Beszéd.

Kegyes és Nem-kegyes Olvasó.

Ha én ezen munkámban czélomat el nem érném: nagyon felsülnék. Ha történetből meg találna esni, hogy némely megátalkodott arczátlanok ezen biographiának hitelességét, mindamellett is, hogy az Előljáró Beszédben bőven megmutattam, hogy nem az ujjamból szoptam, kétségbe mernék hozni: ugy én szörnyen meg fognék neheztelni. Hogy ha pedig oly balgatagok is találtatnának, a kik a hitvány csacsogásoknak hitelt adván, babonás voltokat szégyenlenék: már akkor tökéletesen megharagudnám. Ha végre, a kitől Isten őrizzen! olyan vakmerők is találtatnak, a kik magát ezen áldott munkát becsmérelni, gyalázni mernék, sőt talán haszontalan káromlásoknak mondják: már akkor egészen tüzbe jövök, magammal nem birok, és az ilyen szemtelen állatokat ördögszülte tudatlanoknak, sült bolondoknak, rosz lelküeknek tartom, sőt mindeneknek kikiáltom, kiorditom, kiharangozom, kitrombitálom.

De nem hiszem, hogy erre szükségem legyen. Sokkal jobban ismerem én hazámfiait, mint rólok ezt feltenném.

Megszünök bölcselkedni a babona ellen. Hiszik ők s hinni is fogják a kisértetet, boszorkányt, feljáró lelket, szemfényvesztést és más több ide tartozó drága dolgokat. Sőt biztat az az édes reménység, hogy *ez a kis könyv a Biblia* mellé fog *tevődni.*

Isten velünk! Éljünk egészséggel!

A kegyes és nem-kegyes olvasónak
tiszta szivből kivánja
a szerző *K. S.*

Tiszai révészkunyhó.

A tiszaparti képek egyik igen kedves és ismerős példányát látja olvasónk e heti számunkban „tiszai révészkunyhó“ czim alatt. A ki járt valaha a Tiszamentében elterülő gazdag földeken, az előtt nem lehet idegen e hű kifejezésü kép, annyival inkább, mert a révészkunyhók egytől-egyig — ép mint egy anya s egy apa gyermekei — hasonlitanak egymáshoz. A természet — e jó anya — gondoskodott arról is, hogy az ezeket környező s jellemző aprólékos tájrészek — mint a gyermekek ruhái — s legyenek igen elütők egymástól, és csakugyan majd minden révészkunyhó mellett találunk egy a Tiszából kivezetett szük vizárkot, mely pár lábnyira a dús gyep alatt s hosszában 10—20 ölnyire — s olykor hosszabban is — kerit be egy-egy kis füzest, kukoricza-földet, vagy kaszálót, melyek leginkább kivánják a nedves talajt. E keskeny vizárok nagyobb szárazság esetén valódi istenáldás az ott közelben elterülő kis földekre nézve, mert abból bőven telik mindig az öntözésre, miután a Tisza nem fösvény és bőven ellátja e kis ért vizzel, honnan aztán a fáradt földmivelők is mindig hüs ivóvizzel merithetik meg csörgős kőkorsóikat. Ép ily kiegészitő része a révészkunyhónak az a füz-, hárs- vagy eperfa is, mely mint a mesebeli czigányt a háló a hidegtől, ép ugy védi e kunyhót a vihar rakonczátlankodásaitól. Ily fa terjeszti megviselt lombjait itt is a révészkunyhó felett. Rendesen a kunyhó éjszakra fekvő oldalán nyúlik fel a törzs, melynek dereka rendesen girbe-gurba növésü és ágain fürge, gondatlan verebek csiripolnak szünetlenül, és különféle hangvegyületekben, a mint hogy nyár elején a kunyhó nádfödele alól csapat számra búvik elő a pelyhes, fiatalnál fiatalabb verébnemzedék, s első föllépésök a világban ez ága-

*

rokkel való érintkezés. En ott fönn az écskai hegyek között ugy éltem, mint a moha a szikla tetőn. A külvilágból semmi sem hatott hozzám. Ezalatt elérkezett a délutáni istenitisztelet ideje, s miután fölkeltem és összehivtam tanitványaimat, megköszöntem a plébános jóságát s megigértem, hogy bizalmára nem leszek méltatlan.

— Jól van Döme, — mondá, — folytassa a mint kezdette, és számolhat reám.

A mint a falun végig mentem, minden ablakból, ajtóból felém kiabáltak:

— Döme ur, tanitó ur, jöjjön ide egy perczre, igyék meg velünk egy pohár bort.

De engem a világ minden meghivása sem birt volna kötelességemtől eltántoritani. Este hazafelé kettesével, hármasával támogatták egymást az ittas emberek. Itt-ott rekedtté kiáltozák magukat. Megrakták fészkeiket s óra hosszat elcsicseregtek peremén. Soha sem éreztem magam ily boldognak. E reggeli üde lég mindig uj erőt öntött idegeimbe, magasztos érzés szállta meg keblemet s nem egyszer egész önkénytelenül elkezdtem énekelni a „Te deum laudamus"-t.

De fájdalom, az iskola napról-napra üresebb lett, tanitványaim egymás után elfogytak. Az egyik kecskét, tehenet őrzött, a másik városba ment eladni a szalmaszékeket, zsomporokat, melyeket télen át készitett. Az écskaiak hires szalmafonók voltak. Utoljára már mindössze csak öt vagy hat tanitványom maradt, ezeknek is az eszök mindig künn a szabadban járt. Egyik tanitványom apja egy vén kiszolgált katona volt. Kicsi, száraz és csontos ember őszbeborult hajjal eszes, eleven. Gyors mint a pillangó, ebben a perczben megteritett, körülnézett a konyhában, másik pillanatban fölügyelt kis testvéreire, játszott velük, és megfeddette, ha szükség volt reá. Régi hegyháti vér folyt ereiben, mely tiszta és friss mint a forrás vize. Kevésből sokat csinálni, tojásból, sóból és lisztből izes ebédet készíteni, kevésből is mindig tisztán és csinosan járni, mihez sokan sok költséggel sem értenek, és mindenben és mindenütt helyén lenni — ez oly valami, a mi nem minden bokorban terem, s a fiatal ember szemét hamar megakasztja. Mindezt hamar észrevettem, gyakran elgondolkodtam fölötte s többször ismétlém magamban: e vén katona mégis szerencsés, hogy ilyen leánya van. Mindig örültem, ha rája került az ebéd sora. Ha kész volt az

A Tisza partján. — (*Mészöly* Géza eredeti rajza.)

veszekedtek, szitkozódtak. De én, az öreg erdőmester, Erzsók asszony és tanitványaim már nyolcz órakor otthon voltunk, és örültünk, hogy a diadal után álomra hajthatjuk fejünket.

VI.

Tavasz volt. Fényes, meleg májusi nap. A hó már elolvadt a hegyek között. Kis ablakomon át mindent zöldelni láttam, a moh bársonya sötétzöld szinben ragyogott a sziklatetőn, a gyalogszeder, fekete áfonya és a jerikói loncz már kihányta virágait. Minden reggel fölébredtem az első kakasszóra, kitártam ablakomat, ledöleszkedtem a párkányra és csodáltam az erdőség tengerzöldjét. És hallgattam a rigó füttyentését, a kakuk madarat vagy a tücskök czirpelését, melyek a vadvirágok, gyümölcsfák, vagy a sötét fenyü bokrai között csaknem és bajuszszal, egész lényét határozottság jellemzé, Bizon Mártonnak hivták. Valahányszor nála ebédeltem, elbeszélte katonaviselt dolgait, őrmester volt, már nem emlékezem, melyik gyalogezredben. Egyszerüen, világosan és minden tulzás nélkül beszélt, mi vén katonáknál ritkaság. Kis házikója a falu végén szegénysége daczára, valamennyi között legtisztább volt. A teriték mindig fehér, a padló tisztára söpörve, az edény fényesre csiszolva s a kevés butor és ablak nem tudta, mi a szeny.

Mindez az öreg Bizon Márton leányának, Piroskának érdeme, mert édes anyja már régen meghalt. E legfölebb tizenhat-tizenhét éves leányka jobban vezette a háztartást, mint más husz-harmincz éves gazdasszony. Friss, kellemes jelenség volt, szép szőke hajjal és nagy szürke szemekkel. Bátor, ebéd, leültünk, s ha nem, előbb egyet fordultunk a kertben, hol gyönyörü gyümölcsfái voltak, melyeket gonddal ápolt. Megtanitott, hogyan kell nyesni, szemezni, oltani s minő trágya legalkalmasabb az écskai határban. Az öregebb fák törzseit mind bekente mészszel, hogy a férgek, rovarok föl ne mehessenek, az üregeket, sebeket pedig előbb mindig kitisztitotta, azután gondosan bekötözte. Mindezt katona korában látta, tanulta külföldön, mig ezeren meg ezeren nem is gondolnak ilyenre. Nagyon szeretett és ragaszkodott hozzám, mert látta, gyermekei nem hiában jártak iskolába. Épen ezért fordultam hozzá s panaszkodtam, hogy tanitványaim csaknem mind elhagytak. Egyideig figyelmesen hallgatott, azután pedig igy szólt:

— Igaza van, Döme ur, legnagyobb nyo-

Vas. Ujs. 1872 3.80 l.

rozmárvadász, továbbá 16 matróz s 2 tiroli hegymászó.

Jun. 13-dikán egy búcsuebéd után, (melyen gróf Zichy Ödön is jelen volt, a kinek egyedül köszönhetjük expediciónk sikerét, hónapokig ernyedetlen buzgalommal működvén, mig a szükségelt 200,000 forint, sőt annál még több együtt volt,) hagyta el hajónk Geestemündét dörgedelmes „hurrah“ kiáltások között.

Jul. 3-kán Tromsőbe érkeztünk; itt a hajó a még szükséges utikészletekkel fölszereltetett és épen most hagyjuk el e várost, a czivilizált világnak $2^1/_2$ évre bucsut mondva, — mert ezentul minden összeköttetés megszünik, és csak a véletlenre bizhatjuk, hogy felőlünk hazánkban valamit halljanak. Ha fönt a jég között czetszigonyászokat, vagy másnemü halászokat találunk, vagy ha a véletlen gróf *Wilczekkel* hozna össze, ki Novaja-Zembljáig hatolt, nekünk szenet és élelmet lerakni, ha netalán Cseljuszkin-foknál hajótörést szenvednénk, ezen raktár fogja fedezni visszajövetelünket.

Meg lehet győződve, t. szerkesztő ur, hogy minden alkalmat föl fogok használni, és tudósitásokat fogok küldeni, mert mint *magyar* megyek az expediczióval, és nem akarnám, hogy hazám háttérbe szorittassék.

Sajnálom, hogy most nem irhatok részletesben; szerettem volna szólni a *lappokról*, kiket Payerrel a hegyek között fölkerestem, s ez alkalommal az 5000 lábnyi magas Kilpiszt másztuk meg. E hegyet a lappok egykor szentnek tartották, azt hivén, hogy Jubinal istenök trónol égbe emelkedő sziklacsúcsán.

Levelemet 1 órakor éjfél után irom, tökéletes napfény mellett, a nap már itt rég nem megy le, — — minő magasztosan szép itt egy nyári éj az éjféli naptól világitva, leirni nem lehet, azt látni kell!

Hanem a gép már működik — „Tegetthoff“ mozogni kezd, még csak annyi időm van, hogy levelemet pecsételhessem.

Isten önnel! *Dr. Kepes Gyula.*

Temetőben.

Sem gyászfenyük, sem tujafák
A temetőt nem árnyalák;
Csak ákácz s bodza álltak ott,
Hol annyi ember szunnyadott.

Pompás emlék ott egy se volt,
Rá ugy sem vágyik már a holt;
A régi jelkő is kidőlt,
És félig befedte a föld.

Sűrün mindegyik ut felett,
Vastag, kövér fű reszketett;
Mig a csalán s száz vadnövény,
Fényért esengve állt közén.

A dombok simák lettenek
A porladó csontok felett;
Oly nedves, nehéz volt a lég,
Mely lomhán rajtok feküvék.

És a fiúk s az unokák
(Sok legalább!) azt sem tudák:
Szülőik merre nyugszanak,
Régen besüppedt sír alatt.

A hű kezek, a szorgosak,
Feledve mélyen porlanak,
A kik számukra réges-rég
Az örökséget keresék.

Mennyi öröm és mennyi kín
Oszlott fel lassan odakinn!
Mennyi jótettet s bünöket
Őriztek egykor e kövek?

Hány megszakadt szív hamvad itt!
S most vad fű szivja hamvait;
Hány megsiratott test pihen
A keskeny sirok öliben!

Hány kéz, mely vissza nem riadt
Az öngyiloktól, kín miatt,
Most nyugszik! Részvétet se kért,
Elég, ha kinja véget ért!

A könyek felszáradtanak,
A siratók is nyugszanak,
Az emlékezet sem virraszt:
Hol egy? hol más? ki tudja azt!

A szívnek, ah, ugy fáj e csönd,
Ez örökös árnyak mögött!
Hol minden pusztulásra vár,
Hol egy ur van csak: a halál.

A költőnek, mig irja ezt,
Homloka fáj, szédülni kezd,
Megbomlik benn' a gondolat,
Megnyugtatást, hitet, nem ad.

Tovább még mit érezhetett:
Ki tudja azt e föld felett?
Sápadtan, némán feküvék,
Vajj' a halállal vitt-e még?

S a teremtő fő elenyész:
Gyors szélfuvás volt az egész.
S mitől maga is rettegett:
A pusztulás zsákmánya lett.

Julia.

Egy falusi preczeptor története.

V.

(Folytatás.)

Egyik este sokáig törtem fejemet, vajjon mi lehet oka, hogy az öreg Karikás módja itt eredményre nem vezet. Végre rájöttem. E szegény gyermekek odahaza annyi verést kapnak, hogy ha napjában egygyel többször vagy kevesebbszer verik, már föl sem veszik. Hozzá szoktak már ahhoz, mint a talyigásló, melynek bőre megkeményedett az ütlegek alatt. De mihez kezdjek? Másnap este vacsora után, daczára, hogy havazott, sétálni mentem, s ujra fölelevenedtek lelkemben, a miket tapasztaltam. Ha az ember az egész napot szobában tölti, az üde lég végtelenül jó hatással van kedélyére. Láttam a közeledő éj nagyszerü képét. A messze elterülő fehér sikot, melyre a köd fátyolszerüleg ereszkedett alá. Körüskörül mély csönd uralkodott, csak a falu zaját hozta felém a kósza szél. Nemsokára egyik ablak a másik után megvilágosodott, itt-ott néhány favágóval találkoztam, hátukon nagy köteg fát czipeltek. Kegyetlen hideg volt, és még se mentem kilencz előtt vissza a faluba, hol az asszonyok fontak, boszorkánytörténeteket mesélgettek, a férfiak pedig kártyáztak, ittak és pipáztak. Erzsók néni odahaza ült, az olvasóval kezében áhitatosan imádkozott. A szegény öreg egyetlen fiáért buzgólkodott, kit élethossziglani börtönre itéltek, mert agyonütötte a falu kovácsát. Miután a konyhában fölmelegedtem, meggyujtottam lámpámat és szobámba távozám. Az öreg asszony begyujtott, könnyen tehette, mert a fa semmibe se került. Hosszukás, tölgyfa asztalomnál két könyökömre támaszkodva, elültem néha éjjeli tizenegy, sőt tizenkét óráig. Igy mult nap nap után, csakis a vasárnap különbözött a többitől. Ekkor átmentünk mindnyájan az anyaközség templomába és meglátogattam az öreg Karikást és a plebános urat. Esett vagy havazott, az nem változtatott a dolgon, a falu vénei, mint az apróság, kivétel nélkül mind velünk jött. Nagyon betegnek kellett annak lenni, ki otthon maradt. Én mindig tanitványaimmal mentem, szépen kettesével. Nem egyszer ugy szakadt a zápor, mintha sajtárból öntötték volna, s bőrig áztunk, mire a templomba értünk. Visszafelé aztán ujjongva, ugrálva jöttek a gyermekek, csakkogy fölmelegedjenek kissé. Ilyen alkalommal észre vettem, hogy tanitványaim közül többnek igen szép és csengő hangja van. És séta közben is hallottam őket egyik vagy másik sziklacsucson énekelni. Az ütlegek daczára, melyben reggelenként részesültek, tulipiros jó kedvük volt mindig és énekeltek mint az erdei madár. Ez egyszerre azon gondolatot ébresztette föl bennem, hogy templomi énekekre tanitom őket. Ennek a szülék is örülni fognak, másrészt pedig tanitványaimban fölköltöm a versenykedvet. Miután még egyszer megfontoltam az egészet, egy reggel kijelentém az iskolában, hogy mindazok, kik leczkéjüket tudják, és föladatukat elkészitették, azoknak esténként el szabad jönni az énektanitásra. Soha se láttam még oly vidámnak, jókedvünek őket. Láttam rajtok, hogy mind szeretnének énekelni tanulni. De egyelőre csak hármat választottam ki közülök, kik föladatukat elkészitették. A többit haza küldtem, nektek — mondám — semmi dolgotok itt. Menjetek isten hirével. Itt csak olyanok maradnak, kik megérdemlik.

Ennek csakhamar hire futott. Azonnal elkezdtem az ének-oktatást, s mindjárt az első óra alatt tapasztaltam, hogy fáradságom e téren nem marad jutalmazatlanul. Este a három kiválasztott büszkén ment haza, mig a többiekre kemény büntetés várt. Másnap reggel eljöttek hozzám a szülők és kérve kértek, hogy tanitsam az ő gyermekeiket is énekelni. De én igy szólottam:

Ha megtanulják a katekizmust s elkészitik a föladatot, akkor jöhetnek, különben nem.

Erre mindnyájan kétségbe voltak esve, de e nap óta nem volt szükségem többé a botra, csak azt kelle mondanom: ha roszul viseled magad, nem jöhetsz ének-órára — s ez mindig hatott. Nem egyszer tapasztaltam, hogy könybe lábadtak e szavaknál szemei annak, ki a legkeményebb ütlegeket is vigyorogva türte.

Az öreg Karikás tanitási módjáról tehát lemondtam. Meggyőződtem, hogy nem a verés és megalázás serkenti a gyermeket tanulásra, hanem az, ha föltüntetjük hibáit és alkalmat nyujtunk nekik egymás közt versenyezhetni, kitünhetni. Szóval, a nevelés ne legyen állatias, hanem emberi. Itt az écskai hegyek között a templomi ének szolgált eszközül, mert e tulbuzgó emberek eldurvult kedélyére a templomi ének és szertartás hatott leginkább.

Csak hat hetem volt már a megáldozásig, s e hat hét alatt tanitványaim csaknem kivétel nélkül oly előhaladást tanusitottak a katekizmusban, hogy átalános csodálatot költött. A plébános ur dicséretekkel halmozott el, és mosolyogva jegyzé meg, hogy ki tudja nem-e a gondviselés küldött engem Écskára, hogy e hegyek között terjeszszem a szelidebb erkölcsöket. A husvét előtti vasárnapon közzé tette a szószékről, hogy az écskai gyermekek tettek legjobb vizsgát a katekizmusban, s hogy e szerint a megáldozás alkalmával a hitvallomást Pintér András fogja elmondani. Hiában irnám én ide, hogyan fogadtak engem otthon e kitüntetés folytán az écskaiak. E nyers vas emberek meghajoltak előttem, s az asszonyok kezet akartak csókolni.

Végre elérkezett a gyónás napja; s az écskaiak lelkesedése nem ismert határt, midőn látták, hogy fiaik legelől állnak, Pintér András föláll, s csengő hangon elmondja a hitvallomást, ketten pedig tanitványaim közül az öreg Karikás mellett álltak fönn a karban és hibátlanul énekelték a „Gloria in excelsis“-t. A megáldozás után szétoszoltak, ki erre, ki arra. Én a főtisztelendő urhoz voltam hivatalos, ki a többi tanitóknak e szavakkal mutatott be:

— Itt van egy tanitó, a kiről példát vehetnek.

Ezután ebédre került a sor. Csak ekkor kezdtem érezni, mit tesz a müveltebb kö-

*

testvére, egy gyalog ezredes ment, a főherczegek és több mint ezer tiszt által kisérve, kik között a tengerészetnek majdnem összes tisztjei jelen voltak; a tisztikar után megint egy matróz-osztály, majd nehány gyalogezred s végül 24 ágyu következett. E menet a Burgon keresztül, honnét e sorok irója nézte, csaknem teljes két órát vett igénybe.

A császári lak külső kapujánál kétfelé vált a katonai kiséret; a nagyobb rész a disztérre vonult, hol a gyalogság és a 24 ágyu diszlövései történtek, mig a lovasság és a tengerész katonaság a matzleinsdorfi temetőbe kisérte a holttestet. Itt ez utóbbiak diszlövéseivel végét érte az egész gyászünnepély, melyet elfeledni nem egyhamar fognak a bécsiek. Tegetthoff rokonszenvet keltő egyéniség volt, s ha már magában e körülmény is megnyerte ismerői tiszteletét, még inkább fokozva volt ez az által, hogy az osztrák tengerészet történetének dicsőségben sovány lapjait talán ő szaporitotta a legfényesebb haditénynyel.

Az idő nagyon szép volt az ünnepély alatt, de alig végződött be a sir hantolása, midőn a zivatar egész erejével kitört. Ez évben ma este volt Bécsben az első dörgés és villámlás szakadó eső kiséretében.

Végre Tegetthoffról még annyit, hogy ő Marburgban született; családja másfél század óta folyvást szerepel főtisztekkel az osztrák haditörténelemben. A név azonban mutatja, hogy nem osztrák eredetü s az első Tegetthoff valóban csak III. Károly király alatt vándorolt Bécsbe, mint kereskedő, Lifflandból. *R. L.*

Egy jóslat b. Eötvösről.

Mindenki tudja, vagy legalább beszéli, hogy néhai Eötvös József bárónak egy czigányasszony bitóhalált jósolt. A „Fővárosi Lapok“ tárczájában egy (T. K.) betükkel jegyzett czikket olvasunk, mely ez állitólagos jóslat történetét következőleg beszéli el:

A harminczas évek közepe felé b. Eötvös József Magyarország egyik legszerencsésebb ifja volt. Születésénél fogva dúsgazdag és előkelő ifjuságánál fogva vidám, dévaj, sőt talán kissé könynyelmü. Én, ki benne már a mély költőt, s a nagy gondolkozót ismertem, alig tudnám ezt elhinni, ha nem emlékezném, hogy nehány év előtt egy akadémiai ülésen mellettem állva, mosolyogva igy szólt hozzám: „No nézze csak, mennyi fiatal vendégünk van! Itt hallgatóznak már két óra óta a nagy melegben . . . Istenem! engemet ebben a korban semmi sem lett volna képes ilyen helyen tartani.“

Tehát az ifju Eötvös lovagolt, vivott, tánczolt, pezsgőzött és udvarolt, mint a többi fiatal báró. Különösen gyakran kereste föl X. gróf palotáját, melyben az ifju comtessek nagyon szivesen fogadták az előkelő és szikrázó szellemü fiatal báró udvarlásait. A comtessek nemrég jöttek haza Párisból s tele voltak Lenormande asszony jóslataival, melyekkel akkor az egész franczia főváros csaknem kizárólag foglalkozott. Mi is ismerjük az „asztalmozgatás“ egymást bolonditó korszakát, s igy elhihetjük, hogy Párisban is volt ily időszak, midőn politika vagy más nagyobb események hiányában, a társadalomnak ki kellett gondolni valami foglalkoztató és izgató szert, hogy a nagy csöndesség miatt el ne aludjék.

Eötvös ép Párisba volt indulandó, s a comtessek a legnagyobb felelősség terhe alatt meghagyták neki, hogy Lenormande fölkeresését el ne mulaszsza. Az ifju báró meg is igérte, hogy fölkeresi a csodás tehetségü jósnőt, azonban midőn Párisba ért, vagy a világváros egyéb kinálkozó élvezetei miatt, vagy mert a jósnő hire időközben alábbszállt s nem beszéltek felőle többé annyit, mint azelőtt, elmulasztotta a jósnőt fölkeresni, s hazajött a nélkül, hogy Lenormande-ot látta volna. Meg is feledkezett az egész dologról.

Itthon első látogatásainak egyikét mindjárt a grófi háznál tette. A comtessek örvendeztek a viszontlátáson és legelső kérdésük is az volt, hogy meglátogatta-e Lenormande-ot? „Igen!“ — felelt félig tréfásan az ifju báró, ki kényelmesebbnek találta a rövid igenlést, mintsem azt, hogy hosszasan mentegetőzzék. „Nos, hát mit jósolt?“ — kérdék a grófnők nagy érdekeltséggel.

Eötvös már most — mint később maga beszélte — oly képtelenségeket akart mondani, hogy a grófnők maguk is észrevegyék, miszerint válaszai nem egyebek körmönfont tréfánál. „Először is azt jósolta, hogy atyám vagyonilag tönkre fog jutni, hanem én, saját érdemeim és szerencsém által, kedvező viszonyok közé jutok.“ Ez akkor a legképtelenebb állitások egyikének látszhatott, miután Eötvös atyja, Magyarország tárnoka, rendkivül gazdag ember s elpusztithatlan terjedelmü birtokok ura volt. A comtessek nagyon pikántnak találták a jóslat első részét s tovább kérdezősködtek: „Hát még mit jósolt?“ „Nos, nos,“ — folytatá Eötvös az előbbi humorral, — „azt jósolta, hogy én miniszter leszek.“ Ez még nagyobb abszurdum volt abban az időben: egy magyar ifjunak miniszterségre gondolni akkor, mikor az ilyen polczot egyedül csak a Metternichek voltak hivatva elérni. „Hát még? hát még?“ — kérdezék fölcsigázott érdekkel a comtessek — „Mit jósolt még Lenormande?“ Eötvös véget akart vetni a kényelmetlenné váló dolognak, s rövideden válaszolt:

„Azt jósolta, hogy utójára is — fölakasztanak.“ — „Ah!“ — sóhajtoztak a grófhölgyek, és nem kérdezősködtek tovább.

Év év után mult el, bekövetkezett 1848, s. b. Eötvös József nyilvános szereplésének tetőpontjára ért.

Régen elfeledte már a grófi családot, Lenormande-ot, midőn 1848 közepén egy szép reggel levelet kap a comtessek egyikétől, ki azóta régen férjhez ment, s kinek már hollétéről sem volt tudomása a bárónak. Az aggodalmas levél körülbelől igy hangzott:

„Báró ur! Bizonyára nem zavarnám önt bokros hazafiui teendői közt, ha másrészt honleányi kötelességemnek nem tartanám báró urat egy rég elmult eseményre figyelmeztetni. Emlékezik-e báró ur Lenormande-ra és jóslataira? Azt jósolta, hogy báró ur dúsgazdag atyja vagyonilag tönkre megy, s beteljesedett; azt jósolta, hogy báró ur miniszter fog lenni, s ön csakugyan elnyerte Magyarország kultusz-tárczáját; hanem jósolt Lenormande még valami harmadikat is. Ha elfeledte ön, emlékeztetem reá. Zivataros idők járnak, midőn a napnak eseményeit nem lehet előre kiszámitani. Báró ur, legyen ön óvatos, s fogadja mély honleányi üdvözletemet, melylyel vagyok — *N. grófnő.*“

A grófnők a jóslatot, melyet Lenormande-énak tartottak, valószinüleg másoknak is elmondák, s 1848-ban ajkról ajkra szállt az a monda, hogy Eötvösnek egy czigány-asszony azt jövendölte, hogy föl fogják akasztani. A magyar kiadás Lenormande-ból czigány-asszonyt csinált.

Eötvös azonban — mint fönebb is emlitők — barátai előtt az egész jóslatot saját költeménye s ifjukori tréfája gyanánt tüntette föl, de miután a tréfajóslat két első része oly csodálatosan beteljesedett, a báró még sem volt képes a harmadik pontra egész elfogulatlansággal gondolni.

S ki tudja, hogy ezen elfogultság nem játszott-e szerepet későbbi politikai pályáján, s nem volt-e befolyással azon tulovatosságra, mely eljárásait sokszor jellemezte?

Hiába, a költők mind idegesek és — babonásak!

Pedig ha a csatatéren kivül is van szép halál, őt ez érte. Ugy hunyt el felnőtt, derék gyermekek, egy angyali nő karjai s egy egész nemzet aggódó szivdobogása között!

Gyergyó-Szent-Miklós piacza.

Egyveleg.

** (*A vándor-sáskák földrajzi elterjedéséről.*) *Köppen* a lipcsei természettudományi társulatban közelebb érdekes előadást tartott. Köppen a vándorsáskák kétféle elterjedését különbözteti meg, minden fejlődési fokban; az egyik állandó, a másik korlátolt; az utóbbi elterjedés, mely különösen forró és száraz, a sáskák fejlődésére szerfelett alkalmas években érvényesül, egész a berlini szélességig terjed, hol a vándorsáska (péld. 1827-től 1828-ig) már több izben kifejlődött. Az állandó elterjedés határa közel összeesik 16° R. junius-havi közép hőmérsékkel (junius hónapra esik átlag véve a sáskák álcza-életének ideje, a mely időszakban létezhetésök különösen a légköri befolyásoktól függ). Nagy seregekben a vándorsáskák még sokkal tovább, igy pl. Edinburg-ig, sőt Svédországba is elrepülnek, azonban ott nem fejlődnek. Az éghajlati viszonyok mellett Európában az elterjedésök még az Alpoktól is függ, melyek elterjedésöknek utját állják; a vándorsáska nem képes az Alpeseken átrepülni s ezektől északra nem is fordul elő állandóan sehol. — A sáskák mindenek előtt pusztai állatok, s a hegyes s erdős vidékeket kerülik. A vándorsáskák szerfelett nagy elterjedését, (az ó-világ nagy részén és onnan egész az ausztráliai szigetekig) főképen előnyös alkotásuknak s ezáltal roppant vándorlás képességüknek kell tulajdonitanunk. Eme vándorlásaik Európában rendesen keletfelől nyugatra irányulnak, vagyis oly vidékekről származnak, melyek (péld. mint déli Oroszország) a legnagyobb sáskaseregek központi tanyáját képezik. — (T. T. K.)

** (*Thiers szülői.*) Thiers származása felől nagyon különböző adatok olvashatók életirataiban. Némelyik szerint kovács vagy lakatos, mások szerint egy, az első forradalom következtében tönkrejutott posztókereskedő fia volna. Az „Allg. Ztg.“ levelezője szerint egyik adat sem igaz. Thiers atyja a marseillei parlament ügyvéde volt, s anyját Amie Madeleine Máriának hivták. Nagyatyja szintén ügyvéd volt, anyja pedig unokatestvéri rokonságban állt André Chénier-rel, a költővel, kit két nappal Robespierre bukása után Párisban végeztek ki. Igen energikus nő volt, s nagy gonddal nevelte gyermekét. Thiers atyja Fülöp Lajos alatt halt meg, egészen elfeledve. Francziaországban két Thiers és két Thierville nevü község van; a család nevét bizonyára e helyek valamelyikétől kapta.

** (*Még egyszer az 5 milliárdról.*) Egy miskolczi ur, követve az angol példát, szintén neki állott, s kiszámitotta, mennyi tesz a burkus által a francziák nyakába vetett 5000 millió frank hadikárpótlás: Ennek sulya a mi rendes m. kir. aranyainkban tészen $26{,}455^{5}/_{189}$ mázsát, vagyis 423.280,423 darabot. Ez beboritana egymásmellé rakva 60,659 □ ölet és 28 □ lábat, vagyis 1200 öles holdat 50-et és 659 ölet s 28 lábat □ ölekben. — Köb-ölekbe rakva, tenne 48 köbölet s 111 köb lábat; aranyat arany után egymás folytában rakva, $1175^{7}/_{9}$ magyar mértföldnyi vonalat nyernénk. Ha pedig ezüstben, még pedig régi huszasokban számitjuk fel; akkor a hadikárpótlás tesz: 5.714,340,000 huszast, ezt pedig $680{,}378^{4}/_{7}$ mázsára üt; mely beboritana egymásmellé rakva 1.102,303 □ ölet és $8^{2}/_{3}$ □ lábat, vagyis beboritana 1200 öles holdakban 918 holdat, 703 □ ölet, $7^{2}/_{3}$ □ lábat. Köbölekbe rakva tenne 1020 köbölet és $^{7}/_{10}$-ed részt; és ha egy láb szélességben egymásután raknók a huszasokat, nyernénk egy 1650 mértföld 1940 öl hosszu és egy láb széles ezüst vonalat. A miskolczi szinház egész épülete összes kőfalait mintegy kétszer állithatnók tehát fel ezüst huszasokból; az ujonnan tervezett takarékpénztári épületet pedig $2^{1}/_{2}$-szer.

** (*Orosz szokás.*) Hepworth Oroszországról irva, fölemliti azt az ismeretes orosz szokást, hogy a vőlegény virágbokréta helyett vesszőcsomagot küld arájának. A nő vesszőztetése a férj, s még inkább az ipa által Oroszországban napirenden van. A patriarcha megvesszőzi menyét. Ez férjéhez akar menekülni, de ennek apjával kell tartania. Majd a férj veszi át a vesszőt. A nő a patriarchához menekül. De ez fiával tart s ugy találja, hogy az asszony csak ugy javul meg, ha még egy vesszőzést kap. Egy uj császári ukáz betiltotta a „nyilvános korbácsolást.“ „De e rendelet a vidéken nem népszerü.“

tak könyörgésre fogták a dolgot s egy pár nyakoncsapásra megkegyelmeztetvén — elbocsáttattak; a szegény katonától, ki szintén a foglyok közt volt, elvették kardját, beszurták tövig a földbe és kétfelé roppantották. Megesett volna az ember szive, a hogy az a szegény katona siratta kardját, kinek tán még csak azután jött a fekete leves.

Az insultácziók pedig még kicsapongóbbak lettek, mig a boltosok köpönyeget forditván, a vitéz harczfiakat maguk részére — *lekrumpliczukrozták*. Azután békében voltak tőlök s nem bánták meg a szövetséget. (Vége következik.)

Varga János.

Magyar dolgok Bécsben.

I.

Bécs, ápril 7. 1871.

Szomszéd népek minden időben és minden égöv alatt nagy befolyással voltak és vannak egymásra. E hatás meglátszik a nyelven, a szokásokon; ott van a hagyományokban, s ha a népeknek már irott története is van: helyet foglal ebben is, és pedig nem utolsó sorban. Az érülközésnek, a közös érdeknek oly sok neme találkozik együvé a szomszédság fogalmában, hogy a kölcsönös hatást akarva sem lehetne elodázni, megsemmisiteni, hanemha — de ekkor is csak rövid időre — chinai fal által.

Nemzetünk története és hagyományai, nyelve és irodalma, közéleti szokásai és összes tevékenysége is magukon viselik a közellét e befolyását, akár a három-negyed részben szláv-, akár az egynegyedrészben germán faju szomszédainkat tekintsük is. Természetes, hogy ezt a Nagy-Kunság tőről metszett magyarjai kevésbbé érzik, mint a határszél lakosai, de ha másban nem is: egyes szavakban s népmondákban még azok között is kimutatható az idegen elem benyomulása. De e hatás — ismétlem — kölcsönös, s a mi létezésünk is épen ugy nyomot hagyott szomszédainknál, mint azoké nálunk.

Nyugoti oldalról egy ezredév óta tulnyomólag germán faj élt mellettünk, melynek központja, hogy ugy mondjam: gócza, századokon át *Bécs* volt. E sorok czélja: szellőztetni kissé, egyes töredékek által, összeköttetésünk adatait és megnézni azt, vajjon az osztrákok büszkesége, a most már valóban szép „Kaiser- és Residenz-Stadt," — mely egyedül jöhet legkiválóbban számitásba összehasonlitásunknál — mutatja-e valami nyomát Magyarország közelségének és nemzetünk volt-e oly befolyással arra, hogy azt tekintetbe vehetnők magunk részéről is épen ugy, mint a minket barbároknak kikiáltó bécsi „Pressé"-k ellenében?

Első összeköttetésünk Európába lépésünktől és illetőleg Magyarország birtokba vételétől datálódik, a midőn a még kicsiny Bécs városa nem egyszer érezte a magyar kard sulyát, s ez állapot a vitéz és majdnem legyőzhetetlen erejü ázsiai bajvivó-nép kalandozásai folytán tovább tartott két századnál, mely tehát elég hosszu idő volt arra, hogy a köznép megtanulja a magyarokkal fenyegetni gyermekeit. Biztos történeti adatunk ugyan kevés van e korról s őseink szilaj tetteiről Bécscsel szemben, de hogy *Vindobona* sem kerülte ki figyelmöket: azt az általok pusztitva bejárt terület és e város fekvése kétségtelenné teszik.

Azonban a kirándulások ez ideje lassanként lejárván, Magyarország három századon nyugton hagyta, vagy legalább nem háborgatta annyira hadaival Bécset, de annál élénkebb összeköttetésben volt azzal kereskedelmileg. A középkor utolsó korszakában ugyanis, daczára a nehezen használható pénznek, a közlekedés ma már elképzelhetetlen hiányosságának, és daczára annak, hogy az összekötő utak a rablólovagok miatt csak életveszélylyel voltak járhatók: idegen származásu kereskedőink mégis élénk üzleti életet folytattak és ennek egyik főpiacza Bécs volt. Elmentek ugyan a Hansa-városokba, a keleti tenger partjaira, Lengyel- és Olaszországba is, de természetesen a nagyobb rész csak a közeli Bécset, mely már a XII-dik században osztrák székváros volt, kereste fel, ez levén egyik legfontosabb összekötő pontja a távol Nyugatnak a keleti népekkel és tartományokkal.

De a XV-dik században Hunyadi Mátyás hadseregével is több izben felkereste s 1484-ben négy hónapi ostrom után be is vette a várost. Ezentul 1490-ben bekövetkezett haláláig Bécs volt székhelye, mely hat évi időköz alatt Mátyás nagy mérvben előmozditotta a város emelkedését, noha a lakossággal, mely a magyar uralmat nem jó szemmel nézte, nem is bánt valami galambszelidséggel. Olyan embertől, a ki kora tudósai *fölött* is kitünt az akkori tudományos ismeretekben; a ki oly könyvtárt volt képes létrehozni, minő a Corvina volt; a ki oly egyetem alapitására tudott gondolni, mint a minőre az első lépéseket már meg is tette: az nem hanyagolhatta el *uj* székvárosának ugy politikai, mint közmüvelődési tekintetben való emelését sem.

De még Mátyás korát megelőzőleg megérinthetünk egy körülményt, nevezetesen a bécsi egyetem ügyét. 1365-ben, tehát már a megalapitáskor, oly számmal volt itt képviselve a magyar ifjuság, hogy 1366-ban kiadott s az egyetem szervezetét megállapitó okmányban a négy egyetemi nemzet (natio) egyikéül a magyart vették föl. És e magyar testület több mint 500 év szakadatlan folyamán keresztül fönállott s áll ma is, habár szervezete az ujabb időkkel természetesen meg is változott. Főnökei (procuratores) korábban félévenként választott tanárok voltak, a kik egész a reformatióig többnyire magyar születésüek közül lőnek megválasztva. Ha a prokuratorok névjegyzékét végig tekintjük: egész sorát találjuk a legmagyarabb neveknek, mint p. o. csak a XV-dik században is: *Veresmartoni*, *Nyujtódi*, *Izdenczi*, *Szentgyörgyi*, *Kerekes*, *Peremartoni*, *Székely*, *Szondi*, *Mohácsi*, *Vitéz*, *Országvilágh*, *Bocskay* stb., a miből kétségtelen, hogy valamint a tanári kar, ugy a hallgatók nagy része is Magyarországból került.

És ez természetes is volt, mert miután a hires veszprémi egyetem megszünt, a magyar ifjaknak el kellett vándorolni Bolognába, Párisba, Rómába stb., de miután a bécsi, prágai és krakkói egyetem létrejött, már csak a hely közelségénél fogva is inkább ezeket keresték föl, mint ama távol fekvő országok tanodáit. S valóban a XVI-dik századig Bécs és Krakó nagyon frequentalt helye is volt a magyar ifjuságnak, de a hitjavitás mintha ketté vágta volna az összeköttetést: ugy megszünt e helyek látogatása. Egy pár évtizedig volt ugyan még mindkét egyetemen magyar ember s például régi irodalmunknak egyik kitünősége, Erdősi János 1543 körül, tehát jóval a reformáczió megindulása után, lett Bécsben tanár, de a tetemesebb rész Wittenberget kereste fel az ujitott tudomány elveinek beszivhatása végett.

Magyar születésü tanár egyébiránt ma is van az egyetemen, kik csak az én tudomásomra is a következők: *Unger* József, *Véghy* Antal, *Hyrtl* József a világhirü anatom, Ilanori *Sigmund* Károly, *Patrubany* Károly, *Zsigmondy* Adolf, *Gruber* József, Nádudvari *Győry* Albert, *Lányi* János, *Reméle* János; a hallgatók száma pedig a magyar korona területéről fölülhaladja az ezeret, a mi 3—4 ezer hallgató mellett elég tekintélyes szám.

Miután az egyetemnél vagyunk, egyuttal betekinthetünk Bécs más tanintézeteibe is, a hol mindenütt megfelelő arányban találjuk a magyar elemet, legalább a hallgatóság tekintetében. A „Pazmaneum" nevü róm. katholikus papnövelde hallgatói például magyarok, miután a lángeszü bibornok, Pázmány Péter e papnövelde alapitásakor e tekintetben határozottan rendelkezett. A „Theresianum", mely nevét az alapitó Mária Teréziától nyerte, szintén állandóan tetemes számu magyar hallgatót mutat föl, ugyannyira, hogy ez évben már a hazai történelmet *Toldy* László, Toldy Ferencz derék fia, magyar nyelven adhatja elő.

A műegyetemen és kereskedelmi akadémián hasonlókép tekintélyes számot tesznek a magyarok, noha a kellő elismerésben nem is részesülnek mindig, a mint ezt már megszokhattuk osztrák szomszédainktól.

A képzőmüvészeti akadémián tudtomra a következő egyének vannak jelenleg: a) a tájfestészetnél: *Mészöly* Géza, ki a mult évben a nagy arany érmet nyerte, s ki a „Vasárnapi Ujság" olvasói előtt is ismeretes nehány rajzáról; jelenleg a „Künstlerhaus" ez évi nagy kiállitásán három igen dicsért olajfestménye van; b) a történeti iskolában: *Frecskay* László, *Spányi* Béla, *Aggházi* Gyula, *Gyöngyössi* Rezső, *Baditz* Ottó, *Tölgyessi* Arthur, *Kocziányi*, *Éder* Géza, *Dancs* Ferencz, *Oláh* György, *Huszár*, *Schlesinger*, *Humborg* és *Maisch* Ede; végre c) a szobrászatnál: *Szász* Gyula, ki közelebbről mintázta a magyar születésü és minden izében magyar opera-énekes *Bignio* Lajos mellszobrát.

A protestansok lelkészképezdéjén, mely e hó 25-én tartja Ferencz király által való alapittatásának 50-dik évfordulóját, az eddigi hallgatók legnagyobb részét szintén magyar ifjak képezték. Tanárai közt most csak egy magyar van: *Szeberényi* Mihály, de ott van egy német születésü tudós, *Böhl* Eduárd, a ki hazánkat rendkivül szereti s ezért fölemlithetjük, noha még most nyelvünket sem érti.

A magyar tanuló ifjuság tehát számot tesz Bécsben, de annyira még sem tudott soha vergődni, hogy egy számba vehető önképző vagy társalgó kört alakithatott volna. Közel kétezer főtanodai hallgató mindeddig nem volt képes más egyletet létrehozni, mint a „*Társas Kör*"-t, mely 20—25 tagot számlál s a „*bécsi egyetemi maggar klubb*"-ot körülbelül 30 taggal. Az első nem egyéb, mint Burschenschaft, mig a második némileg önképző kör, habár ennek sincs sem hirlapja, sem könyvtára s csakis fölolvasások és vitatkozás képezik gyülései tárgyát.

Van azonban még egy kör Bécsben, mely a nagyszámu magyar iparosok által létesittetett, a „*bécsi magyar egylet*", de ez is csak oly csekély részvétet képes maga iránt fölkelteni, mely a Bécsben lakó 40—50 ezer magyar ember számának egyátalában nem felel meg és voltaképen összetartani nem tudásunknak csak szomoru bizonyságául szolgál.

Eötvös Lajos.

Tegetthoff altengernagy temetése.

Bécs, ápril 10. 1871.

Bécs rég nem látott oly népes és részvétteljes temetést, mint ma Tegetthoffét. Ünnepélyes volt a mult évben Hesz tábornagyé is, de ott a részvét és a szeretet nem nyilatkozott oly tömeg megjelenésében, mint Tegetthoff halálánál. Itt a „lissai hős"-t és a még legjobb férfi korában levő hadvezért kisérte Bécs lakóinak legnagyobb része, mig Hesznél az érdemteljes, de már elaggott katonát. Emelte még a tömeg nagyságát azon véletlen is, hogy épen husvét másodnapjára esett a temetés, mely hármas körülmény aztán százezreket csalt ki a verőfényre.

Tegetthoff Vilmos nagypénteken reggeli fél nyolcz órakor halt meg édes anyja és két testvére karjai között. Betgsége rövid ideig tartott, ugyannyira, hogy pár nap előtt még künnjárt s csütörtökön esti 6 órakor már orvosi tanácskozmányt tartottak fölötte, melynél Oppolzer, Duchek, Riedl, a császár benső orvosa, Löbl tanár és Jillek tengerészeti főorvos vettek részt, kimondván a hamar bekövetkezett halált, noha erről a beteg hallani sem akart. Éjfél utáni egy órakor elszunnyadt s ez álomból nem is ébredt föl többé.

Halálának hire gyorsan elterjedt a városban, s ápril 8-án és 9-én, midőn a ravatal megnézhető volt, a szó valódi értelmében ostrom alá vette a kiváncsiság az osztrák miniszterium tengerészeti osztályának épületét. A test a második emeleten, Tegetthoff egykori dolgozó szobájában feküdt. Kápolnaszerüen volt az, noha igen egyszerüen, berendezve s gyászposztóval bevonva; középen volt a ravatal aranyozott fehér érczkoporsóval, melyben altengernagyi egyenruhában feküdt a nagy halott. A koporsó mellett déli növények és mintegy 20 viaszgyertya voltak elhelyezve; ott volt aztán még balról egy állvány az admiralkalappal és karddal, s jobbról a hősi sisak. A koporsó lábánál két párnán voltak egész halommal érdemkeresztjei, melyek Lissa hősének kitüntetésére szolgáltak. Nem hiányoztak a gyönyörü koszoruk sem, melyek az udvartól és főuri családoktól származtak. A szomszéd szoba falait tengeri csataképek boritották egyszerü aquarel-festményekben, de különben minden fény, minden csillogás hiányzott.

A temetés kezdete ma délután két órára volt kitüzve, s mégis már 12 órakor a harmincz öl széles Schotten-, Burg- és Opern-Ring egész a mozdulhatatlanságig tömve volt; ezenkivül a „Freiung" és „am Hof" nevü nagy térségek, a Szent-István-tér és a Graben, a Kohlmarkt, a császári palota külső és belső udvarai s a közbenső utczák mindenütt zsufolva voltak emberekkel. Két órakor indult a menet a Marina-épületből a skót templomba, a hol a beszentelés történt, s majdnem egyidejüleg megindultak a katonai csapatok is, következő rendben: legelől Maroicsics táborszernagy ment törzstiszti karával, mint a menet parancsnoka, utána egy dragonyos- és egy huszárosztály, azután négy gyalogezred zenekarokkal és kibontott zászlóval, majd az erőditési és utásztest, követve a veterán katonák egyletétől és a bécsi hadapródiskola növendékeitől; ezután jött egy szakasz marczona kinézésü tengerész, aztán Tegetthoffnak gyászszövettel bevont lova, majd a hat ló által vont gyászkocsi, a koporsó fölött a tengernagyi kalappal és karddal; a koporsó körül a temetkezési egylet fáklyásai stb., kik után a halott egyik

Muz. cód: Vas. ujs 1871. 199. l.

Mészöly Géza

** (*Mészöly Géza*) szép tehetségü ifju festész hazánkfia, ki tavaly a bécsi akadémiánál a nagy arany-éremmel lett kitüntetve, most ugyanott a 300 frtos, tehát: az akadémia legnagyobb pályadiját nyerte el egyik festményével.

Vas. Lyc. 1871. 494-l.

IM GLEICHEN VERLAG ERSCH

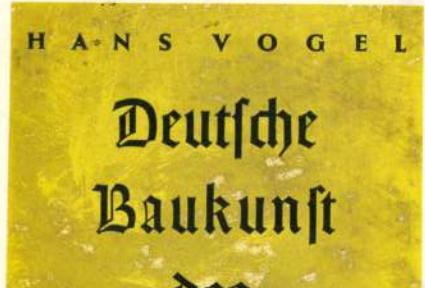

„Klassizismus" und „Romantik" sind zwei Begriffe, di
ander genannt werden. Wer aber weiß, was sie genau
Grenze liegt, an der sie ineinander übergehen? Dies
suchte die Wölfflin-Schule aus einer reinen Analyse
klären. Der Verfasser des Werkes „Deutsche Baukunst
einen neuen Weg. Er hat sich der Mühe unterzoge
Zeitschriften, Almanache usw. kritisch zu sichten, die
der klassizistischen Epoche selbst, also zwischen 177
erschienen sind. Aus den Meinungen und Bekenntni
Gartenkünstlern und Theoretikern läßt er vor unse
Bild vom künstlerischen Wollen dieses empfindsame

Preis, in der Ausstattung des vorliegenden Bandes, mit 19 Abbildu

Der Vikar des Bischofs von Santorin Dr. theol. Zacharias Durazzo-Morosini hat in Gemeinschaft mit zwei weltbekannten deutschen Gelehrten ein Werk über seine Inselheimat geschaffen. — Im ersten Teil des Buches „Santorin" berichtet der Herausgeber Durazzo-Morosini über die Geschichte der Insel.

Sa

azok, — a fiatal milliomos bele dobta magát a szabad élet fék-eresztett sodrába. Élete nagy részét (hogy a fék-eresztés hasonlata annál találóbb legyen) egy magas bakon töltötte, honnan maga hajtotta gazdagon szerszámozott négyes fogatát. Egész igyekezetét a lovaglás és kocsiskodás művészetének a tanulmányozására s elsajátitására forditotta. Angol groom és yockei voltak a fő tanárai s nem volt hálátlan tanitványuk.

Reggeleit szabói, nyeregcsinálói és czipészei társaságában, a velök való értekezéssel töltötte. Estéit pedig a kis szinházaknak s egy társas klubb termeinek szentelte; oly helyeket választva, a hol a gazdaság s a pazarlás a legfőbb jogczim a tiszteletre és a szereplésre. Meg volt győződve, hogy ez a legelőkelőbb társaság a világon. Hogy mindenki a legutolsó divat szerint volt öltözve, és fodrozva: az igaz. De hogy a ruha alatt a szin s a hajfürtök alatt a homlok az érzés és eszme minő kincseit takarta — azt ne keressük.

Sarrasin Oktávot e kétkezüek félisten gyanánt tisztelték. Ismételték élczeit, tekintélyül idézték itéleteit, másolták nyakcsokrait s irigyelték ékszereit. S ő elkábitva az orrába hajtott tömjén-füsttől, észre sem vette, mennyi napi adót fizetett nekik a baccaraton és a börze-papirok árfolyamain. A klub némely tagja, keleti eredete nyomán, talán azt is hihette, hogy joga van a bégum örökségéhez. De meg lehetünk győződve, hogy a többiek is minden lelkiismereti kétely nélkül fosztogatták ki fiatal bálványukat.

Eleinte, a távolból, még váltogattak egymással, Marczell és Oktáv, nehány levelet. De ugyan mi közösség lehetett volna a kemény és szigoru munkás és a járdakoptató fiatal divathős között, a ki csak istállói és klubbi elményeivel s gondjaival volt elfoglalva! A levelezés abba maradt.

Oktáv két egész évig folytatta e henye-hitvány életet. Végre maga is beleunt s egy szép reggel, — miután egynehány milliónak szerencsésen a nyakára hágott már — követte családját Frankvárosba, a mi őt a bizonyos romlástól mentette meg, erkölcsi szintugy mint anyagi tekintetben. S mikor történetünk fonalát fölveszszük, már ő is ott lakott Frankvárosban, apja tengerparti villájában.

Huga Johanna, külseje után itélve, ép oly szellemes mint bájos tizenkilencz éves hölgy volt, kinek jellemét négy évi amerikai lakásuk egészen átalakitotta s — megtartva franczia báját — némi amerikai férfiassággal ruházta föl. Anyjok a régi kedves, okos, de inkább szenvedőleges jellemü nő volt, ki kedves fia és trónörököse — a tékozló fiu — megtérte óta, teljes mértékben élvezte az anyai sziv boldogságát s engedte mindnyájuk sorsát férje kezére.

Ez este Sarrasin urnál két benső bizalmas barátja volt ebéden: Hendon ezredes, a déli háboru egy tiszteletre méltó romja, ki egyik karját Pittsburgnál, az egyik fülét Seven-Oaksnál hagyta, de a kit ez legkevésbbé sem zavart abban, hogy szenvedélyes sakkozó ne legyen; és Lentz ur, a tanügy főkormányzója az uj városban.

Társalgásuk főleg a városi közigazgatás tervei körül forgott; az életbeléptetett intézmények eddigi gyümölcseit és várható hatását, a kórházak, kölcsönös kisegitő s takarékpénztárak s átalában a jótékonysági intézetek üdvös eredményeit szellőztették.

Lentz ur, a tudor terve szerint, melyből a vallásos oktatás sem volt kifeledve, számos elemi iskolát szervezett, melyben a gyermekek jól képzett tanitók vezetése alatt valódi elme-gymnastikában részesültek, mely a különböző tehetségek arányos kifejtésére volt bölcsen kiszámitva. Az egészségügyi szempontok is kellő méltatásban részesültek e közoktatási rendszerben, mely a növekedő ember két részét, a testet és a lelket egyenlően figyelembe vette.

Frankváros ekkor már elérte a virágzás és jóllét legmagasb fokát, és pedig nemcsak anyagi, hanem szellemi s erkölcsi tekintetben is, melyre csak város emelkedhetik. Művészek, festők, zenészek, szobrászok, oda vonva a jóllét által, seregeltek az uj, de már gazdag és népes városba. S Frankváros serdülő ifjusága elsőrangu mesterektől tanulta az elveket és irányokat, melyekkel majdan remekművekkel ékesithesse az uj, leendő Athenét.

Meg kell emlitenünk, hogy még a katonai nevelés sem volt elhanyagolva; s a lyceumokban a polgári neveléssel párhuzamban haladt. Az iskolából kilépő ifjak oly jól tudták forgatni a fegyvert, mint az ecsetet vagy tollat s a stratégia és taktika elemeibe Frankváros minden ifja be volt avatva.

Maga Hendon ezredes, mikor erre került a

SARRASIN UR CSALÁDJA.

A BÉGUM ÖTSZÁZ MILLIÓJA.

szó, teljes megelégedését nyilvánitotta a nevelés ezen ágában elért eredményekkel. „Ifjaink, mondá, szokva vannak az erőltetett menetekhez, a fáradsághoz és nélkülözéshez s ügyesek mindennemü testgyakorlatban. Igy minden polgár a hadsereg jelöltje, s ha kell, mint egy ember fogja védni a várost, vagy hazáját, mindenki.“

Egyébiránt Frankváros a legjobb viszonyban állott a szomszéd államok mindenikével; szivesen megragadott minden alkalmat, hogy azokat jó szolgálatokkal lekötelezhesse, s igy — ugy látszék — nincs is mitől tartania. Hiszen ki lenne ellensége annak, a ki nem bánt senkit!

Az ebéd bevégződött; a hölgyek, angol szokás szerint, odahagyták a társaságot. Sarrasin tudor, Oktáv, s a két vendég folytatták a megkezdett társalgást s már a magasabb nemzetgazdasági kérdések fejtegetésébe készültek elmerülni, midőn egy szolga hirlapot hozott a házi urnak.

A „New-York-Herald“ volt. E tisztes lap mindig különös jóindulatot tanusitott az uj alapitásu város iránt; s akármit irt egyik-másik lap e sajátságos telepről, hol annyi ész és szabadság, annyi törekvés és szerencse, jóllét s egészséges fejlődés minden jele egyesült, hogy természetes, ha az irigységet és a kételyt is kihivta olykor, — de a „New-York-Herald“, az mindig az uj város pártján volt s fölvette érette a keztyűt bárki ellenében is. Meg is voltak szokva a frankvárosiak előnyt adni e lapnak minden más fölött s hasábjait végigfutni, nincs-e valami reájok vonatkozó bennök.

Sarrasin tudor is, beszélgetés közben, gépiesen leszakitotta a most érkezett lap czimszalagát s végigszaladt szemeivel a hasábokon. De mily nagy volt megdöbbenése, midőn a következő sorokat olvasta, előbb csak halkan magában — azután fenhangon, a többieknek is szintoly nagy meglepetésére s méltatlankodására:

„*New-York, szeptember 8.* A népjog egy kiáltó és erőszakos megtámadása van készülőben. Biztos forrásból értesülünk, hogy Stahlstadtban rémületes fegyverkezés van folyamatban oly czélból, hogy Frankvárost megtámadják és szétrombolják. Nem tudjuk, fognak-e, akarnak-e közbelépni az Egyesült-Államok e küzdelembe, mely a szász és a latin faj közt kitörendőben van; de ezennel tudtul adjuk minden becsületes embernek a gyalázatos szándékot, az erőszakkal való visszaélés készülő merényletét. Frankváros pedig ne veszitsen egy perczet se, hanem tegye magát védelmi helyzetbe!“

(Folyt. követk.)

Egyveleg.

Az Alhambra Granadában. a leghiresebb épitészi remek, mely a mórok uralmából fönnmaradt spanyol földön, veszélyben forog. Mint egy madridi lap jelenti, a halom, melyen e klasszikus épület áll, az esőzések miatt pár nap előtt csuszamlani kezdett, ugy hogy az Alhambrát félteni lehet. Ugyanily veszély fenyegeti az Alkazabát, mely ép oly pompás nagy épület s a csuszamló halom lábánál fekszik. AzAlhambra épület a 13-dik század egyik büszkesége, eredetileg a mór királyok lakhelye volt, kiknek elüzése után várrá alakitották, később pedig állami fogháznak használtatott.

Milyen volt Szent Pál? E kérdésre pontosan megfelel Renan, és pedig egy az apostol halála után száz évvel keletkezett, de hagyományokra támaszkodó személyleirás alapján, összevetve a Philopatrois dialog egy helyével és Pálnak magára vonatkozó s számszerint a korinthusiakhoz irt levelekben lévő tizenhét, s a galatákhoz irt levélben foglalt egy megjegyzésével. E szerint Pál apostol kicsiny termetü volt kopasz fejjel, halvány arczczal. Szakálla tömött, orra sas, szemei szúrók voltak, sürü szemöldjei homlokán összeértek, és — köszvényben szenvedett.

Oroszország és a czenzura. Az orosz lapok most Kotzebuenak egy hátrahagyott emlékiratát ismertetik, mely sok pikáns részletet közöl I. Pál czár uralkodása idejéből. A „Novoje Vremja“ a következő passzust közli ez emlékiratból: „A czenzura egy darabomból kitörülte e szót, hogy Toulouseban „polgárok“ laknak; továbbá ezt sem volt szabad mondani: „hazám hegyei“. Egy abbénak, ki Párisból jött, nem volt szabad Párisról beszélnie, sőt még Francziaországról sem. Egy tollvonással kitörülték darabomból ezen szavakat: „Buffon ismeretei a természetről, d'Alembert tudománya, Rousseau érzelgőssége, Voltaire szelleme.“ A „Titkár“ cz. darabból kitörülték mindenütt az „összeesküvő“ szót. A rigai czenzor pedig ezen szavak helyébe: „Megyek Oroszországba, mert ott hidegebb van, mint itt“, ezt irta: „Megyek Oroszországba, *mert ott csupa becsületes emberek laknak.*“

bogas czövekek tartanak hol magasabbra, hol alacsonyabbra, szeretreméltó architekturai bizalommal, hogy nagyon jó ez igy is, jobb sem kell nála.

A kunyhó kékes homályában a halász felesége javitgatja a hálót. A kunyhó előtti száritóra is háló van teregetve, s arra kapott fel a halászfiu, mert nagyon alkalmatos hely, hogy lábát lóbálgassa. Arrább két asszony szedegeti össze a kifogott halat.

Mészöly Gézának, a kitünő tájfestőnek egyik szép és hangulatteljes képe ez, s kedves kiegészitője ama sokféle vizparti panorámának, idyllnek és csöndes kis-világoknak, melyeket nemcsak előszeretettel fest majd a Balaton-partjáról, majd a Tisza szakadékos széleiről, hanem el is tudja látni megszeretni valókkal: üdeséggel, a csend ünnepies mélaságával, vagy halk, suttogó élettel, s olyan staffage-okkal, melyeket egyszerüségökben megért mindenki, mert természetesek.

A bolond szerencse.

Bányanyitási történet.

Igenis, épen arról a szerencséről fogok beszélni, a melyet üldözve keresünk és epedve óhajtunk egész életünkben mindnyájan, kivéve a csecsszopókat, a kik meg is találják anyjok ölében, s kivéve azokat, a kik beléfáradtak már üldözésébe és bölcsekké tettek.

Némely embernek mintha a gallérjához volna varrva: minden lépését kiséri; azt se tudja, miként, csak azon veszi észre egyszer, hogy gazdag és hatalmas. Másoknak véletlenül jelenik meg, olyan helyről, a hol nem is keresték. Persze, hogy a többiek, a nagy sokaság, a kik sem keresve, sem keresetlenül nem tudtunk még reá bukkanni, — annál jobban nekitüzesedünk egy-egy ilyen példa látásán — ha másnak ugy, hát nekem mért ne lehetne épen ugy? — s bukdácsolunk tovább, a mig győzi a szuszunk, kergetvén a szerencsénket.

Gligor Péter ur nem kergette, vagy ha igen, másutt, s egyszer csak az utjába állott a maga fényes meztelenségében. De hát tartsuk meg az előadás rendjét!

Ha ide jösz, kedves olvasó, a hol én most irom ezeket a sorokat, Dévára, és a fényesen lehaladó nap felé fordulsz, jobb kezedre esik a Marosnak jobb, és balod felé annak balpartja.

Balfelől, most buján zöldelő szőlőhegyeken tul, erdőboritott magaslatokat látsz, és tudd meg, ha nem tudtad, hogy amaz erdők alja, a hegység, a leghatalmasabb érczczel, vassal van tele. Bányászszák is és feldolgozzák Vajda-Hunyad körül. De mi az ahoz képest, a mi lehetne, s a mi lesz is valaha, reméljük. Svédországnak van hires vasa, meg Angliának; de meglásd, Vajda-Hunyadé nem marad hátrább, mihelyt ugy fogunk feldolgozásához, a hogy a világverseny számára kell dolgozni.

Balkezemmel tehát megmutattam a vastermő hegyeket; s azokon tul, az oláhországi határon, még magasabb hegyek között fekszik Petroseny, a hol millió mázsa-számra ásható a kőszén.

Most azonban anyaföldünknek fényesebb és csábosabb termékeiről szóljon az ének; azért tekintsünk jobbkezem felé, keresztül a Maroson.

Ott is hegyeket látsz, egymás háta mögött csoportosan emelkedve, keresztül a Fehér-Körös vidékén el egészen Biharig. Azokban terem az arany és az ezüst.

A hegycsucsok közé telepitett Nagy-Ág olyanszerüleg tekint erre lefelé, mint valamely jegenye tetőágai közül a csókafészek. Ama Nagy-Ág alatt olyan dús tartalmu aranyércz ágazik, a minő kevés van a földtekén.

Vagy két hegygyel bentebb Rudabánya is bőven adja a maga hasznát aranyból, ezüstből.

Közöttük és körülöttük kisebb-nagyobb magántársaságok és egyesek zuzdái zakatolnak és aranykereső tárnái turkálják a földet, tudom is én, hogy mekkora számban.

Turja biz azt akárhány ember és elrongyosodik s elsatnyul mellette, mert többet szerezne egyszerü kézi napszámmal, mint a mennyiben a kincsek tündére részesiti. Kevés született ám olyan jó csillag alatt, mint Gligor Péter ur, hogy keresetlen találjon a kincsre.

A dolog ugy történt, a hogy itten elbeszélem.

Gligor Péter ur a kőrösbányai törvényszék végrehajtója; mint ilyen, kiszállott 1873. őszén Szeszuri községbe, hogy valamely árverezést tartson. Kisérője a falubiró egy ház előtt arra figyelmeztette, hogy annak a gazdájánál kitünő faju alma található. Bementek, kértek tőle, nevét nem tudták ugyan, de izét igen jónak találták. Gligor ur megalkudott belőle egy köblöt négy forintért; két forintot kifizetett előre, a más kettőt akkorra igérte, mikor a gazda beszállitja hozzá az almát Kőrösbányára.

Ezzel Gligor ur a dolga után látott s hazament. Otthon csak várta az izletes almát egy hétig, két hétig, egy hónapig, két hónapig, de biz abban még esztendő mulva sem vásott a foga. Volt ideje rá, hogy egészen el is felejtse a két forintját.

Kerek egy esztendő mulva, 1874. szeptemberében kukoriczát szedetett a gredistyei határon. Megéhezett nagyon, s ugy 4 óra körül bement a közel fekvő Herczegányba egy ismerőséhez. Ott, a mig csirkét sütöttek számára, ő maga beült egy boltocska pudlijára és szalonnát falatozott. Emberek gyültek köréje és beszélgettek egyről-másról. Egyszer csak egy férfi halad el előttük a patak mentén, a kinek arcza mintha ismerős volna. Ő rákiáltott; de az nem fordult meg. A többiek is kiabálni kezdettek, mire aztán visszatért.

— Hogy hínak téged? kérdezé.

— Stefan Codrean — felelé az.

— Akkor hát neked adtam én a két forint előpénzt azért az almáért, a melyet soha be nem hoztál.

— Ugy van uram — mentegetődzék az, — hanem hát igy történt, ugy történt; nagyon beteg lettem; elrothadt az alma; nem volt mit bevinnem. De ad az isten termést még, s bizony adósod nem maradok.

Gligor Péter megnyugodott a mentségen, mert ugy sem tehetett egyebet.

Codrean Stefan pedig megkönnyebbülve érezvén magát, hogy hibáját annyira-mennyire jóvátehető, ott ragadt a beszélgető társaság közt.

Egyszer csak kivesz tarisznyájából egy követ s odanyujtja Gligor Péternek: nézze meg, ér-e ez valamit?

Ő megnézegette, majd utána tudakozódott, hogy hol található, van-e sok belőle, s nem adná-e neki Codrean.

Codrean elmondá, hogy egy kristyori hegytetőn találta; van még bőven ottan; s ha az urnak adnám, mit tenne vele — kérdezé.

Gligor Péter azt felelte, hogy a csertési kincstári olvasztóhoz küldené becslésre és ha értéke van, kutatási engedélyt kérnek és bányát nyitnak ketten. Codrean beléegyezett.

Ezen közben haza érkezett Gradina Ádám, a kinél csirkét sütöttek a Gligor Péter számára; vele jött egy boiczai ösmerőse Fegl József is; mind a ketten ajánlkoztak, hogy társak lesznek a bányában, s a két elébbi tulajdonos befogadta őket.

Ezzel lovas embert fogadtak, Csertésre küldötték a kővel s várták az eredményt nagy feszültségben másnap reggelig.

Volt is mit várniok, mert a hozott hir fölülmulta minden várakozásukat. A hivatalos szemle megállapitotta, hogy a felmutatott kőből egy-egy mázsa 76 lat ólmot és 12 lat ezüstöt ad.

Nosza, lóra ült a négy részvényes; kimentek a találási helyre; s miután meggyőződtek, hogy van elég a próbára hozott kőből, kutatási engedélyt kértek és munkához láttak.

Bányájuk gazdagsága megitélhető abból, hogy négy hónap alatt, minden különös beruházás vagy szaktudomány nélkül 7028 forint tiszta nyereséget vettek ki belőle.

Ilyen kaliforniailag mesés gazdagságu lelhelynek a hire természetesen fölébresztette a vidék birvágyát és irigységét. Nagy-ági és abrudbányai kutatók jelentkeztek és foglalni szerettek volna Gligor Pétertől. Ezek nem engedtek és pörre került a dolog. A birtokban lévő feltalálók, hogy annál jobban biztositsák ügyöket, társakká fogadták a volt Zarándmegye akkori hatalmasait: Hodosiu alispánt, Borlea főjegyzőt, Pap László szolgabirót, összesen kilencz megyei hivatalnokot. Az uj társak közt is akadt azonban áruló, a ki nem lévén megelégedve a jóakaratból adott részszel, egy rokona nevére kutatási engedélyt kért, mert az egészet szerette volna magának megkaparitani.

Daczára a sokféle támadásnak, Gligor Péterek részére dőlt a per s a kereskedelmi miniszteriumtól megkapták az adomány-levelet.

Most már szervezkedtek; Gligor Pétert igazgatóvá választották; a bányát pedig az ő nevéről macesiata szent Péter bányának nevezték.

A művelést azonban nem lehetett folytatni, mert tiz ölnyire a földszinétől forrásra bukkantak, s annak levezetése végett sokkal mélyebben alagutat kellett nyitniok.

Az alagut még nem kész, habár elköltöttek rá 400 forintot. Gligor Péter ur azonban ebben is szerencsés, mert mig az előlegesen bevett 7000 forintot csak 3 emberrel osztotta meg, a költségekre kiadott 400-t 13-admagával hordozza.

Én nem irigylem a szerencséjét; hanem, megköszönvén, hogy készségesen közölte velem imez adatokat, a mesés kezdethez folytatást kivánok.

Réthi Lajos.

A BÉGUM ÖTSZÁZ MILLIÓJA.

VERNE GYULA REGÉNYE.

TIZENHATODIK FEJEZET.

Ebéd Sarrasin tudornál.

Szeptember 13-án — alig nehány órával a Schultze ur által Frankváros szétrombolására kitüzött határidő perczének bekövetkezése előtt — még sem a kormányzó, sem senki, a legkisebb sejtelemmel sem birt a várost fenyegető veszedelemről.

Esti hét óra volt.

A város, babér és tamariskus-fák hosszu sürü-lombu fala által árnyalva, hosszu vonalban nyult el a Cascade-hegység lánczolata alatt, s márvány part-épitményeit a Csöndes-oczeán hullámainak tette ki, melyek azokat szeliden locsolgaták. A gondosan öntözött utczák, melyeket a tengeri hüs szél folytonosan szellőztetett, a legmosolygóbb s legüdébb képet tárták a járókelők elébe. Az utczákat árnyaló fák halkan susogtak. A földszinti kertek virágai nyitott kelyheikből édes illatokat lehelltek. A házak, fehér nyugalmukban s kaczérságuk ártatlanságában mosolyogtak. A lég langyos volt, az ég kék mint a tenger, melynek tükörében hosszu utczasorok árnyai reszkettek.

Az utast, a ki e városba jőne, meglepte volna a lakosok egészségének s a városban uralkodó tevékenységnek a tekintete. Épen most zárták be a festészeti-, zene-, szobrász-akadémiákat, a könyvtárakat, melyek mind abban az egy városrészben voltak elhelyezve, mely számosabb utczáktól átszelt tágas közterekkel a legjobban el volt látva. A tan- és olvasó-termekből kitóduló sokaság némi tolongást idézett elő, de az csak nehány perczig tartott; nem is kisérte semmi nyugtalanság vagy rendetlenség, nyugodt és csöndes volt a nép — mint a város tekintete.

A Sarrasin-család nem a város közepén, hanem a Csöndes-oczeán partja mellett lakott. Ez volt a legelőször épült házak egyike, melybe a tudor, nejével s leányával együtt mindjárt kezdetben megtelepedett s azután állandóan is ott maradt. Fia, Oktáv, a rögtönzött fiatal milliomos Párisban kivánt maradni; s apja nem kényszeritette őt az ellenkezőre, ámbár sajnosan érezte, hogy Marczell nincs többé mellette, hogy mentora lehessen.

A két barát jóformán azóta, hogy együtt láttuk őket tanuló szobájukban, mit sem tudott egymásról. Mikor a tudor, nejével s leányával kivándorolt az orégoni partokra, Oktáv magára hagyatva maradt. Maga ura lett. S az iskolától csakhamar messzi sodorta őt az élet, bármenynyire is ohajtotta volna apja, hogy tanulmányait nyugodtan fejezhesse be. Az utolsó vizsgán, — melyen barátja mint *első* ment át, ő szépen — megbukott.

Mikor a fiatal elzászi elutazott, hogy saját czéljait kövesse, — s láttuk, hová vezették őt

csúcsa körül nevezetes változások kezdenek végbe menni; az előbb sima talaj egy vagy több helyen kezd kidudorodni, s néha az emelkedések bibircsók alakjában lepik el a hegy plateauját. S fel is fakadnak mint valóságos bibircsók s nagy sűrű tömegekben tör belőlök elő a füst meg a hamu. Mind a kettőt szétszórja a szél a világ mind a négy tája felé, s hamulerakodásokat néha hihetetlen messzeségben találhatni a tűzhányó hegytől. Midőn a Vezuv 1631-ben hosszas pihenés után ujból kitört, hamuját nemcsak az Adria tulsó felére vitte el a szél, hanem elvitte egészen Konstantinápolyig, hol nem kicsiny ijedelmet okozott az eső alakjában lehulló hamu. Mikor pedig a Tomboru tört ki 1815-ben (Sumbava szigetén), elboritotta hamuja nemcsak a szigetet olyannyira, hogy minden növényzet kiveszett, hanem elszállongott egészen Celebesig, tehát 140 mérföld távolnyira éjszak felé, kelet felé pedig Jáva nyugati partjáig (70 mrfd), hol még mindig 9 hüvelyknyi rétegben volt található. Az egész beboritott terület nem volt kisebb mint 46,000 mérföld.

A hamu mellett azonban tűz csak nagyritkán fordul elő, s a mikor előfordul is, az nem voltaképi lángból áll, hanem az által van képezve, hogy izzó kőtömegek löketnek föl a magasba s az általok előhozott fénytünemény tűz alakjában tünik föl. Tulajdonképeni láng a kitörés alkalmával alig látható, s azért a kitörés fénytüneménye nem is ide-oda lobog, s még a legerősebb orkán sem tudja egyenest fölfelé tartó irányból kitéríteni.

Hanem élénkebb képet kivánunk nyujtani olvasóinknak eme nagyszerü tüneményről, azért egy szemtanu (Hon H.) után irjuk le azon nagyszerü kitörés főbb mozzanatait, mely a Vezuv szorgalmasan művelt vidékét 1631-ben teljesen elpusztitotta, minekutána eme hegy majdnem teljes három századig pihent.

A tulajdonképi kitörés előtt kezdettek már földrengések gyakrabban jelentkezni, melyek nagyobb félelmet a Vezuv melletti falvak, Torre-del-Greco, Resinas stb. lakóiban csak decz. 10-ke után kezdettek kelteni fokozott hevességök következtében. Nehányan a Torre-del-Grecoi lakosok közül meglátogatták a Vezuv kráterét is öt nappal a kitörés előtt, miután az a hir terjedt volt el, hogy nevezetes változások mentek végbe. S valóban ugy találták, hogy a katlan-alaku bemélyedés egészen elveszett, a fák, szőlők, melyek a hegy tetejét disziték, helyökből ki lettek forgatva, helyenként büzös kéniszap-tömegek hevertek széjjel.

A földrengések kezdtek mind gyakoriabbak, s mind erősebbek lenni, végül a deczember 15 és 16-ika közötti éjjelen oly nagy mérvben mutatkoztak azok, hogy az egész környékbeli lakosság végkép elveszté teljes bátorságát. A következő nap reggelén piszkos szürke felhő emelkedett a hegy csucsától ég felé, melynek alakja leginkább egy fenyőéhez hasonlitott, s mely bámulattal tölté el nemcsak a közvetlen közeli helyeket, hanem az utczákra, a házak, fák s tornyok tetejére csalta egész Nápoly lakosságát, bámulni a ritka csodát. Egyszerre heves robbanás támadt, mintha ég és föld készült volna összeszakadni, oly iszonyu erővel lökettek ég felé a hegy tetejét képezett szikladarabok, s mintha a légkör átallott volna puszta néző gyanánt venni részt a nagyszerü tüneményből, villámlás s mennydörgés között kezdett szakadni a zápor. Nápoly érseke Buoncampagno ugy gondolá kiengesztelhetni a felbőszült elemeket, ha általános processiót rendel el, s a szentséget minden templomban közszemlére kitéteti. Nem ugy történt. A füst mind sötétebb gomolyokban kezdett fölfelé szállani, s oly sötétséget és félelmet okozott hullása magában Nápolyban is, hogy maga az ünnepélyes körmenet is csak nagy késlekedések után mehetett tovább.

A Torre-del-Greco-i kormányzó pedig a végveszély közeledtének láttára nem tudta többé, hogy mit csinál, s megfeledkezve minden egyébről, csak a foglyokat hozta biztosságba Nápolyba, a lakosság legnagyobb részét sorsára bizta. A hamu azalatt mind sürübben kezdett szállani, s vastag sötét rétegben boritott be utat és mezőt, ugy hogy a lakosság mindenfelé elzárva látta maga előtt az utat, s az épületekben keresett a forró hamu ellen menedéket. Magok a távolabb lakó nápolyiak is fokonként mentek át a legnagyobb kétségbeesésbe. Másnapon nemcsak forró hamu hullott a város utczáira, hanem kén- és szuroktömegek is bizonytalanná tették a kivülmaradást. A nép a templomokba rohant, a papok képtelenek voltak gyóntatni a sok jelentkezőt, ugy hogy az érsek jámborságukról ismert világiakat bizott meg a gyóntatással. Sokan még ezekhez sem férközhettek, s nyilvánosan kiabáló hangon vallották be büneiket. Mindenki azt hitte, itt a végitélet. A harmadik napon már egész pestisszerü lett a templomokban a levegő, de senki sem akarta azokat elhagyni, s a középütt állók valósággal el sem is hagyhatták volna a nagy tolongás miatt. Az érsek Szt. Januárius vérét is bemutatta aranykehelyben a bömbölő hegynek, a nélkül, hogy ez a helyzeten csak legkevesebbet is javitott volna.

Ezalatt Torre-del-Greco-ban minden a végveszélylyel küzdött kétségbeesett csatát. A helyzet tarthatlanná lett végül, s a kormányzó összeszedve a nép nagyját, sok huza-vona után elhagyta a várost akkor, midőn már két hatalmas láva-folyam közeledett a hegy oldalán. „A tűz, a tűz!“ hangzott mindenfelé, s a kormányzó környezete kétfelé szakadt. Egyik rész a Madonna della Graziáról nevezett franczi skánus templom felé menekült, a másik rész ellenkező oldalra akart menekülni. De már vége volt a kisérlgetéseknek; a láva roppant vastagságban s iszonyu sebeséggel rohant alá, s kérlelhetlenül temetett el mindent, mi utjába akadt. Csak egy léleknek sem sikerült menekülést találni máshol, mint a franczi skánusok templomában. Egész városok s faluk el lettek öntve, s néhol a láva 50—60 lábnyi rétegben boritotta a földet.

Ily váratlanul azonban az egész esemény nem erhet, csakis oly lakókat, kik még hagyományaikból is kifelejtették már, hogy a Vezuv valaha a tűzhányók között foglalt helyet. Ily iszonyu pusztitást csakis azáltal vihetett végbe, mert háromszázados pihenése alatt a nép kezdett nem törődni vele, legfelső hegyéig az eke és kapa igája alá fogta, s ugy hitte, hogy elhallgatott mindörökre.

Ily hosszas hallgatás előfordul más vulkánok életében is, s mindig annál nagyobb a bekövetkezett vész, mennél több ideig tartott a pihenés. Maga az Aetna, melyről pedig Virgil megénekelke már, hogy kitörésével megfélemlitette Aeneásnak uj hazát kereső bátor csapatát, mely tehát a régi időtől fogva ugy volt ismeretes mint tűzhányó, közbe hosszas szüneteket tartott. Különösszu volt az 1669 előtti szünet, mely borzalmas kitörés vetett véget. Az év napjaiban, midőn az Aetna csúcsát magas jég boritá, kezdtek már mutatkozni e jelek félelemmel tölték el nem csak a közvidék, de a távolabb Catania lakóit is. Folyos dörej hallatszott, majd erősebben, majd kevésbbé zajosan, közbe-közbe megrázkódott a föld s nagyobb lökések is voltak érezhetők. A füst szokottnál sűrübben kezdett mutatkozni a kráter körül, s mindez nehány hónapig tartott igy. Végül márczius közepén hosszas repedés jelent meg a kráter közelében, melynek szélei ferdén tolódtak el egymás mellett. Aztán egy egészen uj csúcsba tolódott össze a hegytető, mely iszonyu magasba szórta a köveket, az izzó hamut és füstöt. A hegy tetejét elboritó havat a legrövidebb idő alatt olvasztotta fel, s irtóztató sebességgel rohant onnan lefelé a viz. Egy darabig csak ez, de azután a borzasztó láva maga. Széles mély folyamot képezett a hegy oldalán, melynek széle hamar kihült ugyan, érintkezvén a talajjal, de a később jövő résznek csak arra szolgált az igy képezett akadály, hogy nagyra duzzadjon felette, s iszonyu tűz-zuhatagokat képezve rohanjon alá. Alig 5 napi tartam alatt elpusztitotta a vidék 14 helységét, s az egész tájat, a melyen keresztül ment.

A legborzasztóbb vészt azonban, melyet a történet följegyezhet e nemben, a Vezuv okozta 79-ben K. sz. e. Ennek esett áldozatul Pompéji és Herkulánum városa, ebben veszett el az idősebb Plinius is, kinek esetét unokaöcscse az ifjabb Plinius irta le, Tacitushoz intézett remek levelében. „Bátyám — ugy mond — Misenum alatt horgonyozott mint a flotta parancsnoka, midőn augusztus 23-án dél körül jelenté neki anyám, hogy egy nagy, rendkivül sötét felhő keletkezett. Bátyám levert volt, s a reggeli elköltése után tanulmányozással foglalkozott, midőn a hirt vevé. Azonnal hozatta czipőit, s egy magasabb helyre ment, honnan az egész tüneményt jobban szemlélhetné. A felhő magasan emelkedett fel a hegyek felett, egy fenyőfához hasonlón, de a távolból nem lehetett csak később kivenni, hogy a Vezuv tetején képződött.“

Ez a leirás nagyon élénken jelzi, hogy a Vezuv kitörésére mennyire nem gondolt senki, hogy a kitörést közvetlenül megelőző időben oly természettudományilag képzett férfiu is, mint Plinius egyszerü felhőnek tartá a tüneményt. A Vezuvra pedig eszébe sem jutott gyanakodni. Tudjuk, hogy az idősebb Plinius nem ijedt meg a közelgő vésztől, sőt elszánt lélekkel elébe ment. A helyett, hogy biztosságba helyezé vala magát, egyik hajójával Stabiában lakó barátjához Pomponiushoz eveztetett, kit — a Pompéji közelében fekvő helyen — a legnagyobb aggodalmak közepette talált. A ház udvarát ellepve találta hamuval s a Vezuv által kilökött kődarabokkal, s menekülésre gondolni sem akart. A legnagyobb lelki nyugalommal hajtá álomra fejét este, midőn maga körül nem hallott mást, mint jajveszélyt. Reggel már vánkosokat kellett fejeikre kötni, hogy a hulló kődarabok földre ne széditsék őket, oly nagy mennyiségben hányta a kráter a salakot. Plinius még egyszer ki akarta magát pihenni a tengerparton, mielőtt hajóra szállana, de a kénszagu füst, mely ekkor a Vezuv lángját megelőzőleg elterjedt, megölte őt.

Maga az ifjabb Plinius szintén menekülni kényszerült Misenumból. Egyideig hasztalan várta bátyja visszatértét, végül a legfőbb veszély pillanatában elhatározta, hogy menekül. Utána egész Misenum lakossága, mert — ugymond — a félelemben határos az az okossággal, hogy a más véleményének előnyt ad a sajátja fölött. S a mint kiértek a helységből, csodálattal töltė el őket, a mit tapasztaltak. A tenger visszahuzódott rendes partjától nagy messze, s a halak szárazon maradtak a part körül. A kocsik, melyek futamodókat szállitottak, noha egyenes talajon állottak, elkezdtek gurulni hátra vagy előrefelé, s még a kerekek alá tett kövek sem birták őket megállitani. A más oldal felé pedig elsötétült minden, s hosszu czikkázó fénytünemények hasiták át a fekete kormot, mint valami hatalmas villámok. A felhő lejebb szállt, elfedte Kapri szigetét, el egész Misenumot, s a menekülőket éji sötétség vette körül. Közben sűrűen hullott a hamu, s a magasra lökött kődarabok. Az emberek kétségbeesve rohantak fel és alá, senki sem tudta merre és hová. „Némelyek a saját sorsukat siratták, mások az övéiket, nem kevesen a halált kivánták halálfélelmökben. Sokan rimánkodtak az istenekhez, mások azt hivék nincsenek is istenek többé, s eljött a világra az örök éj“.

Aztán elkezdett lassan világosodni megint, a nap megjelent az égbolton ködös korongjával, lassan kivehetőkké lettek Misenum körvonalai is a távolban — de Herkulanum és Pompéjit elfödte örökre az éj.

Hogy az Aetna mostani nyugtalan állapota is egy jövendő nagyobb kitörésnek előhirnöke-é vagy hogy el fog mulni minden nagyobb baj nélkül, azt egyelőre nem lehet megmondani. A tapasztalás azt mutatja, hogy annál kisebbfoku a kitörés, mennél gyorsabban következett az előtte levőre. S ha ez áll, akkor jelenleg nem kellene nagy bajtól tartanunk, miután a legközelebbi vész alig 14 éve mult el.

H. P.

Balatoni halászkunyhó.

Mészöly Géza festménye.

A nyugalom és a csend képe, mely megkivántatja a partszéli nyirkos árnyékot ott a füzek alatt, a viz partján. A nap is pihenőre szállt már, de ott maradt a légben sugarainak forrósága, s tüzének narancs-vörössége, a mit visszaragyognak a gyönge, mulékony fellegek, s a Balaton tükre, mely mélyen néz vissza az ég kupolájára, s föl-fölcsillámlik, mint mind megannyi rejtélyes pillantás, és azok oly vonzók, derültek, és üditők.

A parton már megszállt a szürkület, a pihenő hirdetője. Az árnyak végtelenek lettek. A mély viz s a beláthatatlan lég valami misztikus határt szab.

Azokon tul van a nappal, mely most tünik el, s az est, mely most érkezik.

A füves parton halászkunyhó foglalja el a fűzek tövét. Széljárta kis tanya, nem arra való, hogy lakásul szolgáljon, hanem hogy megőrizze az emberek nyomát, kik akkor is itt vannak a parton, mikor az ég nem oly derült, s a Balaton nem oly nyugodt. Halászkunyhó, nádból és kukoricza-szárból összehányt fedél, melyet ágas-

AZ AETNA ÉS A VEZUV.

Az Aetna kitörése 1771-ben; tűz-zuhatag.

Az Aetna kitörése 1669-ben. A láva elönti Cataneát.

Az Aetna kitörése 1766-ban.

Az Aetna kitörése 1865-ben. A tér a kitörés előtt.

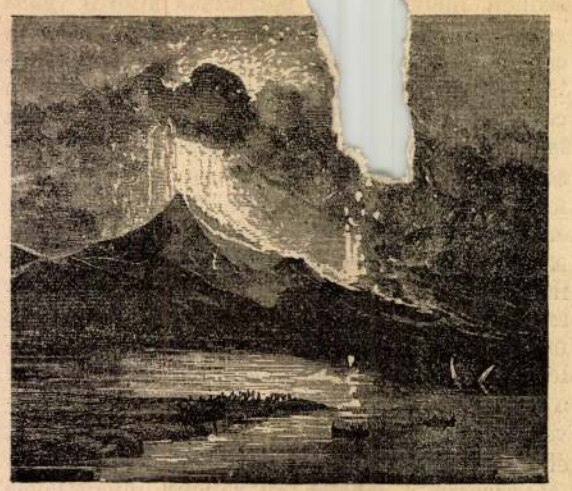

A Vezuv kitörése 1858-ban.

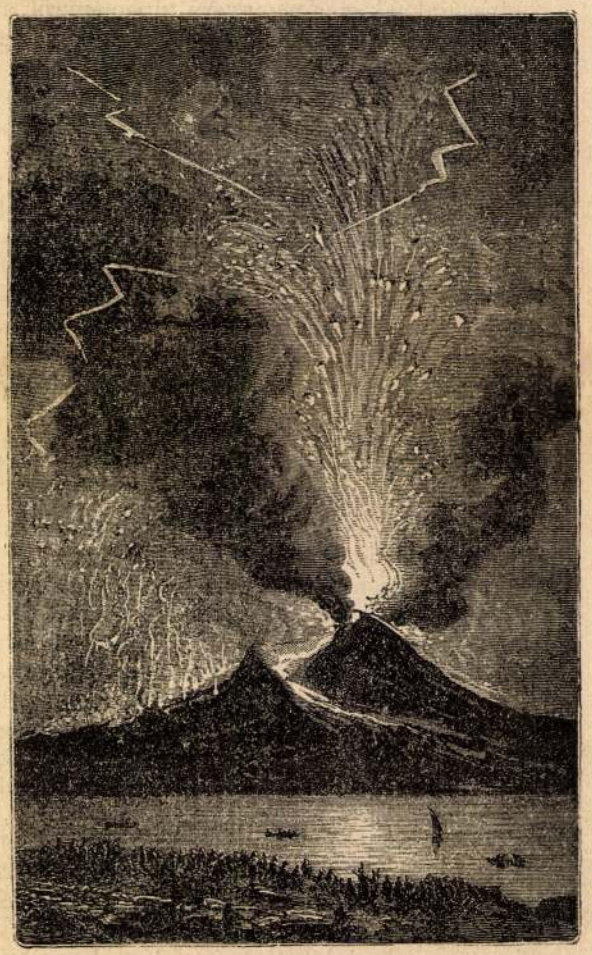

A Vezuv kitörése 1737-ben.

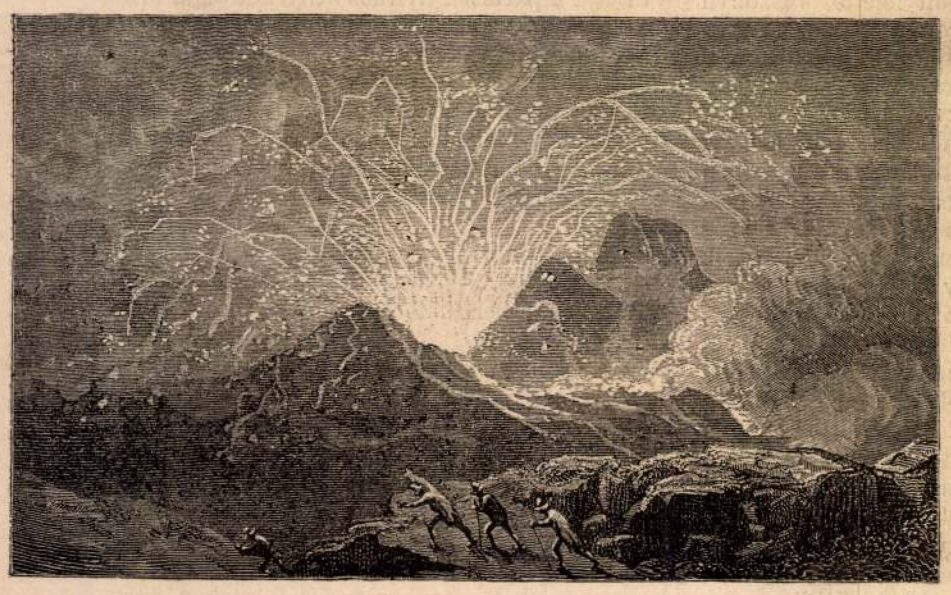

Az Aetna kitörése 1754-ben.

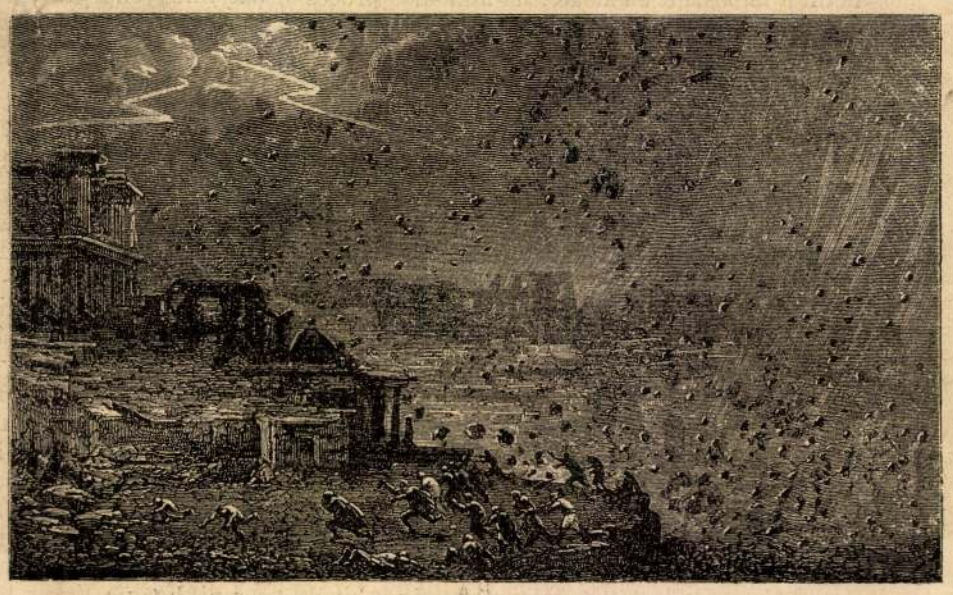

Pompéji pusztulása. (Ifj. Plinius leirása után.)

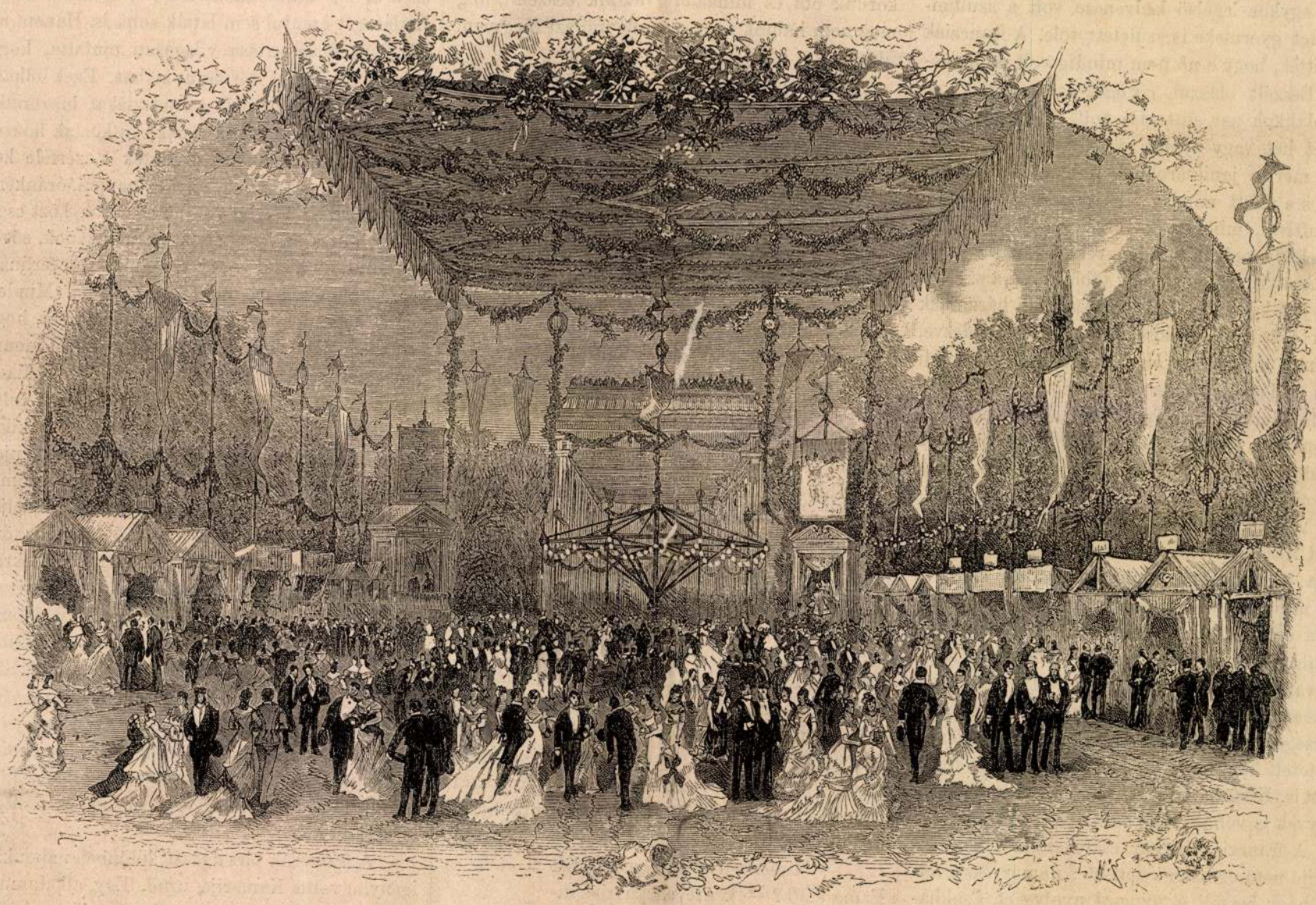

A PÁRISI OPERAHÁZBAN SZEGED JAVÁRA RENDEZETT ÜNNEPÉLY.

Egy oly vulkán, mely végleg ki nem aludt, s képes működését megujitani — ha mindjárt nehány századig pihent is közbe, — csak a belőle fölfelé szállongó füst és gőz által árulja el természetét. A régi viharok rosszul forradt sebhelyei gyanánt maradnak a hegy felső részén repedések, melyekből nagyobb mennyiségben száll föl a vizgőz, szénsav, s olykor gyulékony gázok is, melyek lobogó láng alakjában jutnak a felszinre. De mindazokat a tüneményeket távolról sem lehet észlelni ilyenkor, melyek a tűzhányás, a kitörés sajátságos jellegét alkotják. Beaumont beszéli p. o., ki az Aetna kráterét 1833-ben meglátogatta, hogy inkább egy hengeralakulag kivájt mesterséges gödörben hinné magát az ember, mint egy tűzhányó tölcsére fölött. A falak merőlegesen állanak a sima fenék szélein, hol csendes, zajtalan minden, s a tűzhányó dörgésére mi sem emlékeztet. A földet a sötét lávaközet teszi sivárrá, s némi változatosságot csak a gyéren szállongó gőz ad az egésznek, mely kissé kénszagu, s legnagyobbrészt vizből van képezve.

Közvetlen a kitörés előtt azonban merőben megváltozik a helyzet képe. Messze hangzó dörej hirdeti néha napokkal előre a vihart, mely be fog állani, hasonlón a légkör nagy szabásu viharaihoz. A dörejt erős földrengés követi, nem futólag egy-két rohamban, hanem a rázkódások egész hosszu lánczolata követi egymást. A hegy

BALATONI HALÁSZKUNYHÓ. — MÉSZÖLY GÉZA FESTMÉNYE.

E nő egykor legelső kedvencze volt a szultánnak, két gyermeke is született tőle. A francziák azt hitték, hogy e nő nem mindig volt mohamedán. Beszélt olaszul, görögül és francziául is. Az odalikok azt suttogták volt, hogy a szultán kegyét hét vagy nyolcz év előtt örökre elvesztette, mert a janicsároknak állhatatosan pártját fogta s e miatt mind a Kizláragaszival, mind a fő muftival, mind az udvar egyéb főtisztjeivel, sőt nehány kedvencz hölgygyel is összeütközésbe jött. Annyi bizonyos, hogy több év óta a szultán nem jött közelébe. Lakosztálya a téli háremnek egyik kiszögellő palotájában volt berendezve, melynek tetejéről gyönyörü kilátás nyilt a Jali Kösk és Top Kapu irányában végig a Boszporuson, föl Galatának és Topkhanénak rettentő háztömegeire s föl egész Dolma-Bagcséig, melynek uj palotáját az uj Besikhtást már ekkor kezdték épiteni.

Valami százhusz odalik s kilencz bajadér állott Kamerije közvetlen szolgálatában. Az urnő maga lehetett már mintegy harmincz éves, de még mindig kiváló szépség. Az időt és unalmat ő is a szokott háremi mulatságokkal, lakmározással, piperével, látogatással s látogatások fogadásával, táncz és zene élvezetével, de gyakori olvasással is üzte el. Két gyermeke, mindkettő herczeg, már az előző években, tiz évüket elérve, kivétetett keze alól s ettől kezdve szerette a könyveket is. Kis kézi könyvtárában olasz és franczia könyvek is voltak, több száz kötetre menők.

A francziák hamar észrevették, hogy Kamerije nem egészen keleti nő; hamar észrevették, hogy beszéli a nyugoti nyelveket. Csakhamar élénk vágy töltötte el őket az urnőnek valahogy tudtára adni, hogy ők is nyugotiak, ők is tudnak francziául. De ennek módját nem tudták eltalálni. Az urnőt megszólitani eunuknak nem volt szabad, legalább nem volt szokásban; a Khadimbasit vagy társaikat kérdezni vagy megkérni egyáltalán nem merték. Ki tudja, minő féltékenység támadt volna ezekben, ha észreveszik, hogy a francziák különösen érdeklődnek valami után, a mi talán az urnővel valamiképen összefügg. Megjegyzendő, hogy az urnő, noha az eunukok, Khadimbasik és a Kizláraga ellenőrzésének alá volt vetve, de ezen kivül lakosztályában és saját személyzete felett királynői hatalommal rendelkezett és semmi kétség se lehetett az iránt, hogy hatalma messze elér, mert alázatos látogatói közt gyakran voltak a leghatalmasabb pasák s miniszterek nejei s leányai is.

A francziák vágya nem sokára teljesült. A mód, a melyet erre választottak, alkalmasnak bizonyult. Volt az odalikok közt két fürge, szép lányka, Beie és Ezma nevü, kiket az urnő különösen kedvelni látszott. Leggyakrabban ezek voltak az urnő társaságában s maguk közt is gyakran értekeztek egymással. Egy ily értekezésük egyszer a francziák, illetőleg Henri és egyik társa közelében történt. Henri észrevevén, hogy hangját az odalikok mindenesetre meghallják, társával francziául kezdett hangosan beszélni. Az odalikok csakugyan egyszerre oda néztek, a mint a hangokat meghallották s Beie azt mondá társnőjének:

— Nini, az uj szolgák olyan nyelven beszélnek, mint a szultánnő, hallgasd csak, hallgasd csak.

A francziák mintha észre sem vették volna e fölkiáltást, tovább beszélgettek. Beie odament hozzájuk:

— Hogy mertek ti, mondá, a szultánnő nyelvén beszélni?

A francziákat mosolyra gerjeszté e gyermekes kérdés. Az a két ifju lányka bizonyosan azt gondolta, hogy az a nyelv csak szultánnők számára van feltalálva. Henri azt felelte:

— Ezt a nyelvet beszéljük mi kis gyermekkorunk óta és mindaddig fogjuk beszélni, mig meg nem halunk vagy a szultánnő azt meg nem tiltja.

— De megtiltja ám, nekünk is megtiltja, azért mi abból egy szót sem értünk.

— De álmodni — felelt Henri — mégis csak azon a nyelven álmodunk; aztán nem tiltja meg minekünk, mert nem tudja, hogy miféle nyelven beszélünk.

— Majd megmondom én, mert én is hallottam, Ezma is, hiába tagadnátok.

— Nem is tagadjuk, csak arra kérünk benneteket, ne szóljatok a szultánának.

E kérelem csak olajat öntött a tűzre. De Henri épen erre számitott. A két odalik sugvabugva eltávozott és a francziák bizonyosra vehették, hogy nehány perez mulva már Kamerije értesülve lesz az ő nyelvismeretükről.

Ugy is lett. A szultána csakhamar hivatta őket a nagy terembe. E terem méltó lett volna tündérek és tündérnők számára. Padlata márvány, fehér és rózsaszinü koczkákból összeállitva, falszőnyegének arabeszkjei aranyból és biborból, a terem négy sarkán négy kis szökőkut művészileg kifaragott medenczével s a medenczék pereme kirakva drágakövekkel. Kamerije szultána egy kis szofra — alacsony asztalka — előtt ült drága szőnyegen; a szofrán serbet, szakiz s egyéb női nyalánkságok. Henri és társa a szokott ünnepélyes és alázatos modorban megjelent a szultána előtt s aztán intésére háta mögött helyet foglalt.

— Micsoda nyelven beszéltetek ti Beie és Ezma előtt? — kérdé a francziákat.

— Mi franczia nyelven beszéltünk, fenséges urnő.

— Hol tanultátok azt a nyelvet? Egyiptomban vagy Tuniszban?

— Mi Francziaországban tanultuk, ez anyanyelvünk; mi francziák voltunk.

Az urnő figyelmét rendkivül lekötötte e nyilatkozat. Egész kiváncsisággal kérdezősködött a francziáktól s ezeknek a legapróbb részletig el kellett mesélniök egész életük sorsát, kalandjaik és szenvedéseik egész végtelen sorozatát.

A szultána folyton élénk érdeklődéssel hallgatta az elbeszélést. Különösen Karaszor bég háremének benső viszonyairól nehány kérdést is intézett a francziákhoz. Végre őket igen értékes ajándékokkal ellátva, e szavakkal bocsátá el:

— Ezentul mind a hárman mellettem lesztek s szolgálatomra álltok!

— Fönséges szultána, mondá Henri, ennél nagyobb boldogság minket nem érhet a földön, hanem mikor a szeráljba hozattunk, nekünk kiadatott a parancs, hogy mi csak a Khadimbasinak és Kizláragaszinak engedelmeskedünk.

Kamerije urnő egész büszkeséggel felelt:

— Bizonyosan elfeledték azt a parancsot kiadni, hogy a Kizláragaszi és Khadimbasi meg nekem engedelmeskedik; — majd eszükbe juttatom.

A francziák eltávoztak. De legelső gondjuk mégis az volt, hogy a Khadimbasit fölkeressék, neki mindent fölfedezzenek s becses ajándékaik egy részét — mint előtte mondák: az egészet — neki átadják. Egyuttal dobtak valamiféle ajándékot eunuktársaiknak is. Ki tudja — gondolák — nem fog-e a szultána nagy kegye miatt nagy féltékenység gerjedni valakiben s a nők és szolgák cselszövényének e rettentő nagy palotájában, melynek benső élete kivül esik a nagyvilág figyelmén s melyet nem ellenőriz az igazságszolgáltatás semmiféle neme, a kegy nem változik-e át rájuk nézve halálos bűnné és halálos büntetéssé?

Napok és hetek multak azonban s a francziák semmi hátrányos változást nem vettek észre. A Khadimbasi oly bizalmas volt hozzájuk, mint eddig; eunuktársaik csak ugy néztek rájuk ezen'ul is, mint ennekelőtte; a szultánt és a Kizláragát ezentul sem látták soha is. Hanem az odalikok magatartása világosan mutatta, hogy valaminek mégis történni kellett. Ezek elhalmozták, körülrajongták a francziákat bizalmukkal, kedveskedéseikkel; örökké futkoztak hozzájuk, örökké a nyakukon csüngtek s ezerféle kéréssel ostromolták őket éjjel és nappal, óránként és perczenként. Alig volt az odalikok közt csak egy is, kinek az icsoglánok, azankoglánok, sőt a bosztandzsik közül is egy vagy több ifju férfinak arcza különösen meg ne tetszett volna. Minden odalik képesnek tartotta a francziákat arra, hogy őt az ő Alijához vagy Rusztemjéhez közel menni vagy vele találkozni segitse. S aztán az odalikok folyton változtak. Az idősebbek helyett folyton fiatalok s a kegyvesztettek helyett, a kikre tudniillik Kamerije valamiért megneheztelt, ujak jöttek. Az ujon jöttek legnagyobb része szomoruan emlékezett vissza valamely szép, erőteljes ifjura, a ki már vagy az övé volt, vagy az övé lehetett volna. Ezek aztán csodálatos, gyakran felette ügyes, gyakran egészen gyermekes terveket főztek ki agyukban az elhagyott imádónak vagy imádottnak értesitésére. S a francziák lettek volna hivatva mind e terveket végrehajtani. Szegény francziák: egynek sem volt már meg ifjusága, de ha mindegyik valamely csoda erejénél fogva száz ifjuságot érzett volna szivében: mind a száz talált volna édes és kimerithetlen foglalkozást az ifju nők és lánygyermekek ezen bájos társaságában.

A francziák társalgását különben naponkint igénybe vette Kamerije urnő. Egy alkalommal mutatott nekik egy szép aczélmetszetü arczképet, mely egy kedves arczu nőt ábrázolt.

— Ismertétek-e e nőt? kérdezé.

A francziák jól megnézték a képet s azt felelék: nem ismerték.

— Pedig ez Jozefine arczképe, a ki a ti nagy császártok neje volt s kit a császár szintén elhanyagolt egy másik nejének kedvéért.

A francziák jól emlékeztek a névre. Jozefinről egész legenda élt a hadseregben. Monteau, kit a kalmukok a Volgán megöltek, ismerte is őt személyesen s beszélt róla az uráli bányákban eleget. Most mindez eszükbe jutott a francziáknak. S az urnőnek mindent, a mit tudtak, a legapróbb részletekig, el kellett beszélniök.

Igy töltek el a hónapok és az évek. Kamerije állandóan megmaradt saját palotájában, a nyári háremben sohase költözött át, legföljebb látogatásképen. A francziák folyton vele voltak, a Bairám-ünnepek alkalmával ők kisérték, szárazi vagy tengeri kirándulások alkalmával ők mindig mellette voltak. Egyszer valahogy megtudták azt is, hogy Kamerije görög nő volt s eredetileg Mária névre kereszteltetett, de valami nagy családi szerencsétlenség alkalmával a szerálji hárem szállitóinak valamely gonosz rokona által orvul eladatott. Mostani nevét, mely azt jelenti: A szépség holdvilága, ott nyerte a háremben. A francziáknak is nagy bizalmuk, majdnem vallásos ragaszkodásuk volt a szép és kegyes szultánnő iránt s már-már azon édes remény kezdett bennök gyökeret verni, hogy ő lesz az, ki nekik visszaadja a szabadulást.

(Folyt. köv.)

Az Aetna és a Vezuv.

Az Aetna, melynek utolsó kitörése óta alig mult el 14 év, ismét veszélylyel fenyeget. A tudósitások, melyek onnan hozzánk érkeznek, fokozott működésről tesznek tanuságot, s oda mutatnak a jelek, hogy egy uj viharteljes aera áll küszöbön. Mindazonáltal itt teljes biztosan állitani alig lehet valamit, a mennyiben a tűzhányó hegyek természete e tekintetben törvényt nem ismer.

*

Hod kapitány a legnagyobb hidegvérrel várta e pillanatot be, s ugyszólva röptében küldött rá golyót, mely azonban csak horzsolta a vállát. Mint a villám rohant a vad Hod kapitányra, — már fejére tette óriási talpát — de Kalagani, hosszu késsel ugrott oda. Az iszony kiáltása tört fel keblünkből, s még tartott, mikor a bátor hindu nyakszirton ragadta a fenevad macskát s hosszu erős kését szivébe akará mártani. A vad e véletlen támadásra visszafordult, Kalaganit feldöntötte, s ez a kést estében kiejté kezéből.

Elveszettnek hittük. De Hod kapitány felragadta az elejtett kést s biztos kézzel egyenesen és markolatig döfte a tigris szivébe.

Mindez nem került többe öt másodpercnél.

— Bag marhjága! bag marhjága! — kiáltották körben a hinduk, a mi annyit tett: megdöglött a fenevad.

— Köszönöm kapitány, szólt Kalagáni.

— Hogyan, te köszönöd? Hiszen nélküled én lettem volna a vad első martaléka!

— De ön ölte meg, mikor már rajtam volt a sor, — s ez önnek a negyvenhatodik.

— Hurrah, hurrah! Éljen Hod kapitány! kiáltá az egész csapat.

Kalagáninak a vállát erősen felhasitotta a tigris. Meghittuk a gőzházba, hogy bekötözzük, a mit el is fogadott. A csikarik, ezuttal ismét üres kézzel, a králba haza mentek, képzelhető mily boszszuságára Van Guitt urnak, a ki elevenen szerette volna megkapni a Tarjáni királynéját.

Mi szanitariumunkba tértünk vissza; ott uj meglepetés várt reánk. Egy levél Bankshoz intézve, melyben Munro ezredes tudatta, hogy a nepóli határszélre ment, hol a Nána Sahib eltünéséről biztos hireket remél hallani; de ne aggódjunk, visszatér akkorra, mikor a Himalája vidékét elhagyni szándékozunk.

E levél tartalmának hallatára Kalagáni a kedvetlen megütközés egy mozdulatát nem nyomhatta el.

Mi okozhatá kedvetlenségét? Vagy talán csalódtam volna?

(Folyt. köv.)

Erdőben.

— *Mészöly Géza* rajzához. —

Bucsuzó levél az, a mit igy ősz felé a lomb a földre hullat. Bucsuját küldi alá az alant hervadó virághoz, mely földre csüggeszti dérütötte szirmát, mintha sirt keresne.

Az erdő még csak egy hét előtt oly üditő zöld volt. A remény szine terült el az egész hegytetőn és oldalon. Most már sárgulni kezd helyenkint, fakó foltok keletkeznek rajta, melyek mind nagyobb tért foglalnak el a zöld szin rovására. Hűvös őszi szél, mint mostohaanya kezében a fésü, hasit végig a hegy fején, könyörtelenül tépve, gereblyézve a hajszálakat, melyek tova rebbennek az éles fuvalommal.

Még két-három hét s az erdő fel fog öltözni ünnepi ruhába. A sárga foltoknak százféle változatai tünnek föl, keverve fakóval, kékesbe játszóval, rózsaszinnel, haragos vörössel. A zöld alapon olyan ez a tarkabarka szin együtt, mint egy tuliporos rásakendő. Fölvette az erdő, ne lássa a tél, hogy fél a haláltól. Ugy tesz mint a menyasszony, kiöltözik a lakodalmára, a melyről tudja, hogy halotti tora lesz.

Aztán lehull róla a czifra lepel, letépi róla az enyészet, csak a puszta váza marad...

De még addig messze van. Ma még szép az erdő, madár is van benne, későn nyiló virág is csak akad, a melynek ilyenkor van még a tavasza; itt-ott az avarba aszó fű között megmegakad egy-egy szem piros szamócza is. Másodszori termés.

Erdő között hegyi csermely folydogál. Kristály vizéből keresztül látszik a kavics a fenekén. S a mint körül köre locscsan habja, — ki tudná megmondani: kaczag-e, zokog-e?

Mohos kövekből van a palló a patakon. Szomoru fiatal asszony megy rajta végig, belefogózva a karfába. Mire gondol vajjon?

Talán eszébe jut, milyen volt ez az erdő tavaszszal, s hogy az oly hamar elmult. Még most is szép, de nem olyan, mint akkor volt. Pedig még csak kezdete van az ősznek. Hová lesz a lomb, a virág, hová a madár csicsergése, patak csevegése, ha ujra erre viszi utja. Tán tél is lesz már akkor.

Talán eszébe jut róla, hogy minden igy jár a világon. Minden: a legszebb erdő és a legszebb asszony...

AZ ERDŐBEN. — MÉSZÖLY GÉZA TOLLRAJZA.

Egyveleg.

* **Tell Vilmos kápolnáját** Flüellen mellett most már teljesen restaurálták. A képeket Stückelberg Ernő bazeli művész nagy gonddal készitette. Négy fresko van összesen, egyik az almalövést, másik a Rütli hegyen történt összeesküvést, a harmadik Tell szökését s a negyedik Gessler megölését ábrázolja. Az első képen Altdorf község a 14-ik századból van egész pontossággal feltüntetve, az alakok és jelmezek is lehetőleg hiven vannak adva. Maga a csoportositás Schiller szinmüve s Müller János és Csudi elbeszélése után készült.

* **Tannernek versenytársa** akadt Nápolyban, hol bizonyos Goldschmiedt arra fogadott, hogy nem negyven, hanem ötven napot fog koplalni egymásután, a nélkül, hogy vizen kivül más valamit élvezne. Goldschmiedt énektanitó, hires uszó s már több év óta vegetarianus.

* **A villamos vasutat** Amerikában is meg akarják honositani. New-Jersey államban egy vasuti vonalon tesznek jelenleg kisérleteket s ha sikerül, New-York utczai vasutain fogják alkalmazni, melyek tudvalevőleg oszlopokra vannak készitve. E vasutak füstje és lármája jelenleg sok kellemetlenséget okoz, mig a villamos vasut egész csöndesen működik.

Villamos világitás a Gotthard-alagutban. A hires alagut telepein jelenleg azon dolgoznak, hogy a mozdonyokat az egész alagutra ható villamos világitásra rendezzék be. Ha a folyamatban levő tanulmányok ezt lehetővé teszik, akkor lesz Európának egy 13,332 méter hosszu alagutja, melyet villamosság világit meg. A munkálatoknál már megkisérlék a villamosságot alkalmazni, de annak fénye olyan vakitó s a vetett árnyék annyira éles volt, hogy a dolgozók sokkal kevesebbet láttak, mint a közönséges pislogó kis kézi lámpák mellett.

A fogfájás hazája. Némely országnak megvannak a maga nemzeti betegségei, az angolnál a spleen, a németnél a csömör, az amerikaiaknál az Egyesült-Államokban a fogfájás. Ez államokban nem kevesebb mint 12,000 fogorvos lakik és mindegyik viruló üzletnek örvend. Évenkint fogtömésre (plombálás) fél tonna (10 mázsa) legtisztább aranyat használnak fel, minek ára egy fél millió dollár, vagy 1 millió 100 ezer forint, azonkivül négyannyi platinát és ezüstöt. Évenkint az Egyesült-Államokban három millió hamis fog kél el. Félni lehet, hogy 3 század mulva az összes forgalomban levő arany az Egyesült-Államok temetőiben lesz elásva. A fennebbi számitásból kisül, hogy az összes észak-amerikai lakosság hatodrésze évenkint kénytelen fogait hamis fogak által helyettesiteni.

A czipőtisztitás ujabb módja. Czipők és csizmák fényesitésére Propert testvérek Londonban uj fénymáznemet találtak fel, melynek alkalmazása a legkönnyebb, mert semmiféle dörzsölésre nem szorul. Az általuk feltalált fénymáz, mihelyt a bőrre alkalmaztatott, minden kefélés nélkül, önmagától egyenletes sötétfekete fénynyé változik. S a gyakorlati kisérletek bebizonyitották, hogy sem a fény tartóssága, sem annak fényessége tekintetében az eddigi mázak közül egy sem vetekedhetik a most feltalált és forgalomba bocsátott keverékkel.

Sajátszerű temetés. Egy angol lap irja: «A Fichley-temetőben (Londonban) rövid idő előtt furcsa temetés ment végbe. Egy clownt temettek s ez alkalommal a czirkus egész társulata jelmezben jelent meg. A menet alkalmával a törpe fekete lobogót vitt s egy ponylovat vezetett, melynek hátán a majom ült. A törpe, a ló és a majom gyászruhát viseltek. A koporsón az elhunyt clown bohóczsipkája feküdt s közvetlenül a koporsó után két clown jött, kiknek arcza félig fehérre, félig sárgára volt festve. A két clown bohócz-jelmezt viselt. A sirgödör behantolása után a két clown a sir fölött czigánykerekeket vetett s ez volt az utolsó «Isten veled!»

* **Holbeinnak** 24, állitólagos eredeti rajzát árverezték el nemrég Parisban Firmin-Didot könyvtárával 20,000 frankért. A képek a «haláltáncz» czimü ismert csoportra vonatkoznak, de némelyek állitása szerint csak másolatok, mivel az eredeti rajzokat Holbein egyenesen fára készitette.

* **Özönvizelőtti rhinocerost** talált Balter Leo ismert élettanbuvár Steigerthal mellett. A csontváz igen jó állapotban volt. Az állat mintegy 7 láb magas lehetett s szarva olyan hosszu volt, mint ma egy felnőtt elefánt agyara.

árát a kárvallott gazdának. Mellesleg megemlithetjük, hogy a czigányok még 1849-ben is rabok voltak s csak később szabaditotta föl őket Stirbei voda.

A bojári előjogok közé tartozott még, hogy ha megbotoztatta a fejedelem, nem lehetett egyszerü ember módjára deresre huzni, hanem a fejedelmi teremből kihoztak egy pokróczot s elsőrangu bojér számára leteritették a fejedelmi palota legfelső lépcsőzetére, — vagy rangszerint alsóbb lépcsőre — s azon botozták meg. Goromba szóért, vagy illetlen magaviseletért fölpofozták ugyan, de nem puszta kézzel, hanem egy palma domneaszkának (uri pofozónak) nevezett ezüstös nyelü bársonynyal bevont légycsapó-forma eszközzel. Ilyen volt akkor az idők szelleme s az emberi méltóságról való fogalom.

Tekintélyök és hatalmuk azonban még nagyobb volt, mint ez előjoguk.

A szegény paraszt futott az utból félre, mikor egy kolompos, csengős fogatot közeledni látott; a lóhátas utas leszállt lováról és az elmenőnek kétrét görnyedve köszönt. De legjobban féltek a városi kereskedők az agától. Ez, mikor a zsebpénze elfogyott, elindult rőföt és mértéket vizsgálgatni; elöl a bakon a kocsis mellett ült a kancsukás drabant, hátul egy hordozható deressel és kinzó eszközökkel fölszerelve a hóhér. Jaj volt annak a sütőnek, vagy mészárosnak, kinek kenyere egy nehezékkel kevesebbet ütött egy okánál, vagy a ki hamis rőffel, csalárd okával mért, mert a kancsuka és vesszőzés rögtön omlott reájok. De divatos volt az oszlophoz szegeztetés is fülénél fogva és pedig lábujjhegyre állitva.

Mindennek természetesen mai napon már nyoma sincs. A rangok és előjogok eltörültettek, az egyenlőség nemcsak kihirdettetett, de a paraszt szószerint is komolyan veszi, kalapot se billent az ur előtt, s ha tetszik annak, térjen ki neki. A mily szánandó volt azelőtt, mig rabszolgailag görnyedezett, oly kiállhatatlan lett most, midőn mély tudatlanságával nem fogva föl a műveltség által adott soknemű fölényt, ostoba gőggel mindenben egyenlőnek hiszi magát a tanult, mivelt osztálylyal. Egyik végletből a másikba!

Ma már nincs többé bojér, a rang ugy sem volt örökölhető; a franczia mintára szabott alkotmány nem ismer czimeket, a közéletben a volt uralkodók fiait, többnyire óriás birtokok tulajdonosait, még herczegeknek czimezik ugyan, de hivatalosan csak egyszerüen domnule, azaz «uram» a czime mindenkinek, s a törvény, mely a majorátust meg nem engedi, sőt a vagyonnak fiuk és lányok közt való egyenlő fölosztását rendeli: egy pár nemzedék alatt majd szétforgácsolja a 20—30 ezer holdas birtokokat is, s nemcsak valódi bojér, de nagybirtokos uri osztály sem igen lesz egy század alatt. Még élnek számosan, az öreg volt bojérok, többnyire visszahuzódva a közéletből s elmerengenek a világ változó sorsa fölött, mint az öreg török-efendik. Efendi és bojér együtt uralkodtak, de maholnap csak a regényirók s a történelem tudja még, hogy ők mik voltak.

∞

A GŐZHÁZ.

VERNE GYULA REGÉNYE.

MÁSODIK RÉSZ.

HATODIK FEJEZET.

A Tarjáni királynéja.

Banks ritkán jött velünk e vadászkirándulásokra. Ő inkább az ezredessel tartott s a Himmalája felsőbb regióiban kalandozott, a természet nagyszerü képeiben gyönyörködve. De az ezredes csakhamar visszavonult a sétáktól is. Gondolkodóvá lett s hajdani búskomorságába merült, vagy Mac Neil őrmesterrel tanácskozott titkosan, mintha valami uj terven törné eszét, melyet még Bankstól, legmeghittebb barátjától is el akar rejteni.

Julius 13-kán Van Guitt ur látogatott meg. Kedvetlen volt, mert közelebbről egy értékes darabbal sem sikerült állatgyüjteményét szaporitania. Se tigris, se oroszlán nem akart bebujni csaptatóiba s megfogatni magát elevenen.

Kalagáni s két csikari kisérte Van Guitt urat, a ki szanitáriumunkban nagyon jól találta magát s készséggel elfogadta az ezredes meghivását asztalunkhoz. A gőzház két osztályának kényelmes, sőt pazar berendezése, mely a král szegényes egyszerűségétől annyira elütött, nagy mértékben megnyerte tetszését. Elefántunk kevésbbé; azt mondá, nem adná bivalyaiért, s hitetlenül mosolygott, mikor elbeszéltük neki aczélszörnyünk diadalmas harczát a rádzsa három erős elefántjával. Ellenben Kalagáni s a két csikari nem győzte bámulni az erőművészet e csodáját.

Ebédünket Van Guitt ur is nagyon izletesnek találta s becsülettel hozzálátott mind a Parazard mester süttje-főttéhez, mind házi pinczénk kiváló termékeihez. A legjobb egyetértésben váltunk el késő este.

De julius 16-kán egy közbejött esemény ismét megzavarta barátságunkat. Hod kapitány abban a perczben talált lelőni egy tigrist, mikor az épen a csaptatóba akart becsuszni. Munro ezredes alig birta kibékiteni őket s Hodnak meg kelle igérnie, hogy jövőre csak oly tigriseket lő le, melyek nem árulják el világos szándékukat, magokat megfogatni.

Nehány napi rossz idő, tartós s olykor viharos esőzés után, mely alatt a szobából ki se lehetett menni, julius 23-kán nehány hegylakó látogatott meg ismét, Szuari nevü faluból valók, a Tarjáni erdőség felső széléről. Ezek egyike beszélte, hogy nehány hét óta egy rendkivül nagy nőstény tigris tartja rettegésben az egész vidéket; tőr, verem, csapda, mind hiába,

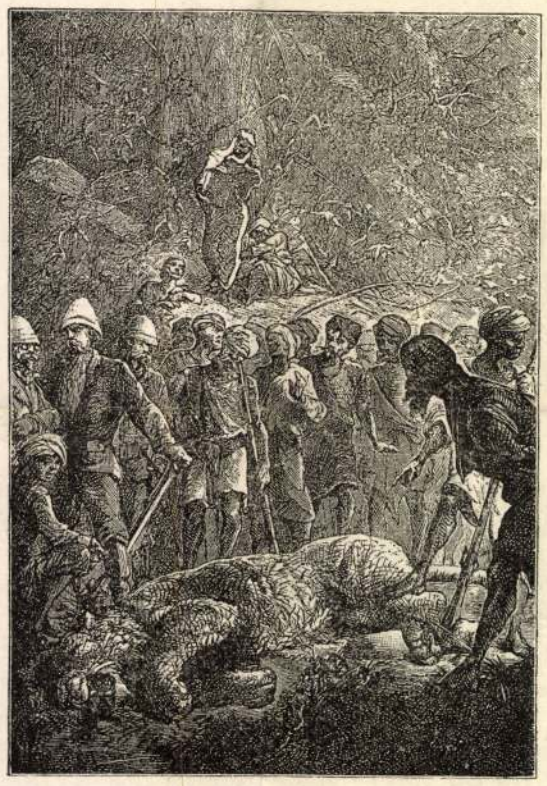

AZ ELEJTETT TIGRIS.

a nyájakat nem lehet védni pusztitásaitól s a lakók már oda akarják hagyni faluikat.

Gondolható mennyire fölébresztette e hir a Hod kapitány vadászkedvét, azonnal fölajánlta magát a hegylakóknak, hogy velök megy falujokba s rajta lesz, hogy félelmes ellenségöktől megszabaditsa a vidéket.

Ezuttal nem csak én, hanem a mérnök is hajlandónak nyilatkozott részt venni a vadászatban, a minek Hod különösen örvendett.

Három-négy napra szándékozván távol lenni, Banks az ezredestől is kérdezte, nincs-e kedve velünk jőni Szuariba. Munro megköszönte, de azt mondá, honn akar maradni s távollétünk idejét arra használni, hogy Mac Neillel és Gummival egy kirándulást tegyen a Himmalajának a Tarjáni fölötti részeiben.

Banks nem erősködött tovább; s még akkor délben megindultunk a král felé, hogy Van Guitt urtól nehány csikarit kérjünk vállalatunkhoz. Egy órakor már ott voltunk s Kalagani és három hindu adatott rendelkezésünkre; de meg kelle igérnünk, hogy — ha lehet — elevenen fogjuk el e nagyszerü nőstény vadat, mely hire után itélve — egyik legszebb példánya lehetett a félsziget faunájának, s Van Guitt ur előre édelgett az örömben, ha egyik kalitkája homlokára e föliratot helyezhetné: «A Tarjáni királynéja».

Kis csapatunk délután két órakor indult meg a królból s négy órakor már Szuariba érkeztünk. A faluban tetőpontját érte el már a rettegés. Ép azon reggel egy szerencsétlen hindunőt szaggatott szét a kegyetlen tigris.

A faluban egy jómódu angol bérlőnél szállásoltak el. Még aznap hajtást rendeztünk a környék kiismerése végett, de sikertelenül.

A következő három nap, julius 24., 25. és 26-dikán minden irányban fölvertük és zaklattuk az erdőt, de a nagy vadat nem találtuk. Hod kapitány két kisebbet lőtt mégis, melyek *az ő* tigrisei számát negyvenötre vitték föl.

Végre 27-én a keresett vad uj gonosztettel jelentette magát. Gazdánknak egy bivalyát ragadta el a falu közvetlen szomszédságából. Nem lehetett tehát messze. Azonnal elhatároztuk keresésére indulni, az éjt sem várva be; bár tudtuk, hogy a tigris, ha jól lakott, két-három nap sem hagyja oda buvóhelyét.

Megindultunk a hadjáratra. Attól a helytől, a honnan a bivalyt elragadta, vérnyomok jelölték az utat, a merre prédáját vitte, egy kisded sürüségbe, melyet ujra meg ujra átkutattunk, de minden eredmény nélkül. Elhatároztuk tehát, hadászmódra körülfogni a sürű berket s szorosabbra és szorosabbra vonni körüle csatárlánczunkat. Hod kapitány, Kalagáni s én egyik, — Banks és Fox a másik oldalon, közben szétoszolva a csikarik és a falusiak, jókora lánczot alkottunk, mely mindinkább közeledve s összébb szorulva a központ felé, lehetetlen volt a vadnak menekülnie.

A láncz minden pontja egyaránt veszélyes volt, mert arról, hogy a tigris a körbe vett sürűben tanyáz, semmi kétségünk nem volt.

Nyolcz órakor reggel kezdtük a hajtást s félóra alatt az egész kis erdő körbe volt véve. Csöndesen, zaj nélkül nyomultunk előre. Az állat jelenlétét sem árulta el semmi zörej.

Az erdő sürüje elrejtett egymástól s csak a közvetlen egymás mellett előre nyomulók láthaták egymást. De a mint előbbre, előbbre nyomultunk, a csatárláncz ugy összeszorult, hogy az egyesek közt alig maradt valami köz.

Egyszerre orditás hallatszott.

— Ott a vad! kiálta Hod kapitány egy szikla-barlang nyilására mutatva, melyet nagy fák sürüje takart el. A barlang szájához közeledtünk.

— Be kell oda hatolni, mondá Hod.

— Veszélyes kisérlet, jegyzé meg Banks.

— Én azért megteszem, válaszolt a kapitány, megnézve puskáját, rendben van-e a kakasa.

— Utánam, kapitány uram, mondá Fox, lehajolva, hogy a barlang alacsony nyilásán bebujjék.

— Nem, Fox, nem! Ezt magamnak tartom fenn.

— Oh kapitány uram, — esenge Fox, — hiszen tudja, hogy én *héttel* vagyok hátra.

— Sem egyiket, sem másikat nem engedem bemenni, kiáltá Banks.

— Talán van más mód kicsalni a tigrist, — szólt közbe Kalagáni, — füstöljük ki a lyukából.

— Helyes, mondá Banks.

Ebbe Hod kapitány is beleegyezett. Azonnal száraz galyakat szedtek a falusiak s meggyujtották a barlang szájánál.

Benn még semmi nesz; semmi mozdulat. Pedig füleink nem csalhattak: az előbbi orditás innen jött.

A barlang szája előtt meggyujtott tűz erős füstöt bocsátott magából, melyet a szél le- és egyenesen a barlang belsejébe vert.

Most második, — az elsőnél sokkal vadabb és félelmesebb orditás hallatszott. Az állat odabenn megérezte a füstöt s tudta, hogy menekülnie kell.

A barlang nyilására szegzett puskákkal vártuk kirohanását. Hod kapitány a legveszélyesebb pontot választotta, szemben a barlang szájával. Puskája szilárdan szorult vállához. Mozdulatlanul állt, akár egy kőszobor.

Három percz telt; most harmadizben hallatszék a vad orditása; s a következő másodperczben egy óriási test szegte át a füst gomolyait. A tigris volt.

— Tüzet! kiáltá Banks.

Egyszerre tiz cső dördült el; de később megtudtuk, hogy a tigrist egy se találta. Ugrásának váratlansága, a sürű füst, és láng miatt lehetetlen volt jól czélba venni.

A mint az ugró a földre ért, abban a pillanatban fel is pattant ismét, hogy egy még hatalmasabb ugrással kiszökjék a körből.

Vadászat szeptemberben.

Ez az igazi! Ez a hónap fizet legjobban. Voltakép ennek csak az első fele, mikor még a fürjek is itt vannak — ámbár azonnal meg kell jegyeznem, hogy vannak évek és vidékek, a melyeken már e hó első felében elköltöznek. Nevezetesen ez idén, szeptember 6-ka táján Szabadka határán vadászván, nagy csodálkozásomra egyetlen fürjet sem láttam, s szives házi gazdám, a jeles vadász, *Miloszavlyevics* Milán (a kiben nb. a szerb hangzásu név teszi előttem még sokkal becsesebbé a lelkes magyar hazafit és áldozatkész irodalombarátot) azt állitotta, hogy a fürjek már valóban *elköltöztek*. Pedig a hőség épen valósággal afrikai volt. Mert ilyen az én kedves hazám. Ez a kerek föld teljes tökéletes diminutivuma. A mint hogy itt minden együtt van nemcsak terményekből, de még az égalji változatosságból is. Télen szibériai hideg, nyáron földövi hőség. Tudni kell, hogy a budapesti meleg ehhöz képest — tátrafüredi üditő gyógylevegő.

De hát voltakép épen igy volt helyén. Hisz épen ez volt a vadászivad normalis levegője.

Mert hogy már a vadászatra térjek, a fogoly- és fürjvadászat törvénye az, hogy ennek legalkalmasabb ideje a nyári nap legforróbb közepe. Minden egyéb vadnemre nézve a vadászat annyiban hasonlit a hadviseléshöz, hogy a vadásznak is, mint a katonának, korán kell kelnie. Aurora nemcsak a muzsáknak és Marsnak, de Dianának is legjobb barátja.

Oh édes hajnali álma az arany ifjuságnak! Hányszor dulakodtak keblemben a vakáczió augusztusi reggelein Morfeus és Diana, amaz liderczszerű ölelgetéseivel, emez csábos kacsintásaival, kecsegtetéseivel; mialatt kedélyes áldott öregem (apám) egyik lábam hüvelykujját szorongatta, mondogatván halkan, óvatosan: csülökre legény! Az óvatosság tudniillik — hogy már egybe mindent elmondjak, a házi- kiváltképen *fehér* népet illette, hogy azok föl ne ébredjenek, és valami kellemetlen pörpatvar meg ne rontsa a vidám hangulatot, a mi szintén egyik föltétele a szerencsének.

Egy tündöklő augusztusi reggelen az erdős hegyek ormán üdvözölni a pirkadó hajnalt; a még szenderegni látszó vadon szüzies csöndjében, szent félhomályában; onnan nézni le a még ködlepelben szunnyadó falvakra, melyek tornyainak keresztjein a kelő nap első csókja gyulad el — azután szivdobogva lesni, mint válik a rengeteg egyszerre megcsendülő óriás zongorává, midőn a vezetékeikről elbocsájtott és magukat golyóként a sürűbe lövő kopók mérgesen tüzes nyiffanásai fölverik a vadat és majd fölveszik hangjaikkal az erdőt is — oh ez kétségkivül a legköltészetteljesebb neme a vadász-élvezetnek, mert a festői, drámai, zenei elemeket ittasitó összhangban egyesiti egymással. De hát erről talán majd még később, hiszen ennek ivadja még tart, benyulik a zuzmarás télbe, mig a vizslászat napjai, mely ugy aránylik amahhoz, mint a csatártüz az ágyuharczhoz — már megszámlálvák, mert mint mondók, már elköltöznek a *gyakori* lövés esélyeivel kináló fürjek — a foglyok pedig innen-onnan nem várnak — tehát föl a könnyed homokfutóra (Sandlaufer), melybe ezuttal két szép szürke van fogva, természetesen olyan, hogy bár egy, a vadász előtt rossz omenül megjelenő, hátán rengeteg babpetrenczével tipegő vén asszony láttára nagyot szökkennek félre, de a füleik mögött sivitó göbecsnek, puskadurranásnak oda se néznek.

Hanem a bögöly! a bögöly — égaljunk rettenetes moszkitója — ezeket már nem lehet megszokniok. Vadászterületünk egy hol ritkásabb, hol sürűbb, nyires, akáczos, néhott ingoványos liget-lánczolat, melyből rajként rohannak elő és vérzik pirosra a mezei állatok nyakait. Mert hát ezt igy kivánja meg a valódi uri vadászat törvénye, hogy a fogat a társaságot lőtávolra kisérje, az inas a lőtt nyulakat fölszedje, hiszen mindamellett is megesik, hogy olykor mégis kénytelenek vagyunk egy-egy anyányi süldőt a tarisznyánkra venni és a rekkenő hőségben órahosszant czipelni. Példának okáért:

A fővárosból azért, hogy egypár kedves fekete szemnek *„gyors“* szállitmányként (lucus a non lucendo) a «haut gout» tetőpontjáig jutott küldeménynyel pillanatnyi jux-ot csináljon, harmincz mértföldnyire utazó kéjkiránduló vadász 99 oknál fogva nem viszi magával *saját* vizsláját; egy az, mert nincs; más az, hogy a vasuti «szelet»-ben (coupé?) vinni nem lehet,— ergo szives házi gazdája két vizslája közül az egyiket kellene igénybe vennie, csakhogy az a kis baj van, hogy ennek olyan igen megátalkodott *albán* természete van, miszerint hűségét sem a vendég édesgetése, sem gazdája verése nem kapaczitálhatja arra, hogy magát az idegen szomszéd szolgálatába önként, bár ideiglenesen is, *annektálja*.

PART MENTÉN. — MÉSZÖLY GÉZA RAJZA.

Mutatvány az «Őszi Emlék» czimü ünnepi lapból.

Ergo... mi következik ebből? Az, hogy mindkét kutya a házigazda előtt keres; az mindjárt az első órában leterit két nyulat, mig a vendég nyeli a tantalusi száraz kortyokat...

Pedig a szives házigazda ugyancsak mindent elkövet. Az igazi vadász tudja, mit tesz az, minémü fölmagasztosulása az önző emberi kebelnek, ha a vadászgazda csupa vendégszeretetből oda kiáltja társát, mikor a vizslája állja a nyulat, hogy lőjje meg ő, és ez a gazda, a kiről itt szó van, valóban olyan *eszményi* vendéglátó egyéniség, hogy ezt kétszer is megcselekszi, de mire a fővárosi társ közeledik, a bögölyöktől kinzott, ébren tartott nyúl elugrik, és megint csak a gazda kénytelen azt eltörülni...

Már tiz óra van, s előleges terv szerint a nagy hőség miatt ez időre volt szabva a hazamenetel.

A nap tűzgolyója tizszer akkorának látszik az égbolton, mint egyébkor. Mintha csak féltékeny lett volna arra a két fekete szemre ott a fővárosban, és megfogadta volna, hogy csak azért is, majd meglátja, ő-e vagy azok hatalmasabbak? Nyilván el akarja pörzsölni a világot. A falevelek láthatólag fonnyadnak.

De a megátalkodott vendég nem tágit... érzi, hogy isten csodája mégis legnagyobb ama két fekete szemben. A házi gazda érthető czélzattal kérdezgeti, hogy nem fáradt-e még el? — de a kérdés rosszul van választva, mert a szerelmes ember tetteti magát, mintha ebben kihivást látna férfiereje bebizonyitására, és azt feleli, hogy addig haza nem megy, mig egy süldőt ő is föl nem henterit — vagy legalább két foglyot. — A helyzet végzetes; a házi gazda óráját nézi, mint Wellington Waterloonál, és mondogatja magában: *Blücher* — azaz hogy: a *nyúl* vagy az *éj!*

Egy *fogoly* falka esélydúsabb élénkséget hozhatna a mulatságba, de fogoly, mint ez idén országszerte, még itt, e vad Kanaánban is *kevés* van, és most épen van jó dolguk ezeknek is, hogy nem kelnek... Bejárva már háromezer hold és még nem rebbent föl egyetlen falka. A vén nyulak pedig — a bögöly és kullancs miatt — épen nem várnak. Százötven lépésnyiről viszik el az irhát.

A szeretetreméltó házi gazda — igazi nagy úr, a minők most már tán csak Szabadkán vannak a középbirtokos osztályban — most más oldalról tesz kisérletet. Mert nagy hatalom a vadászszenvedély, de a gyomor, köztudomásulag, épen vadászat alatt válik rendesen döntő hatalommá. Egy pár szép magas nyárfa tömör árnyéka hivogatólag int, az inas előszedi Gasterea és Bachus hóditó ajándékait egy hideg sült kacsa és olyan karloviczi piros bor alakjában, a minő csak a szegény «papok» vagy tán csakis magának a karloviczi érseknek fejedelmi asztalán szokott pompázni.

De mind hasztalan. Hiszen ez csak növelte a fáradhatlan városi puskás járó képességét. Tizenegy óra tájon ujra fölkerekednek. A rendező néz nyugatra keletre; amoda egy sürűbb akáczos, ott megszorul az a kis szellő is, mely a szerelmes ember Deus ex machina-jaként eddig lengedezett, hogy őt kitartásában segitse, — de mindegy; az a sötétlő berek ott a házi gazda tiz ezer hold vadászterületének *vadkamarája*, ott nem egyszer esett meg rajta, hogy rá hágott a nyulra — ez a mentsvár — oda hát, hamar oda!

Itt végre ütött a megváltás órája. Az egyik vizsla gyönyörüen áll. Ide, ide! — szólitja társát a tulajdonos.

A terület nem épen előnyös. A fű magas, a fák is sürűek. De a süldő kitartott. A vendég oda ér és a nyúl alig öt lépésnyiről ugrik el. De alig is volt másik tiz a lövésre. És még ez sem a sovár idegen felé szalad, de a ki mindamellett rá süti fegyverét. Utána kis vártatva a gazda.

Megvan, megvan! A vizsla már nyeggeti és hozza.

De bezzeg ki lőtte? Vizsgálják a lövést, ez épen farban van, és e körülmény ugyan az előbb lövőre vall, a kinek épen háttal volt a vad; de ez mégis kételkedik, mert ugymond, a lövés után nem látta a nyulat.

De a másik elrémül, és égre-földre esküszik, hogy a nyulat már nem is látta, mikor rásütötte fegyverét, az az hogy látta, a mint épen fölbukfenczelt, de már elnyomta a ravaszt, — tapsol, éljenez, üdvözli barátját, hogy milyen szép lövést tett — és szerepét oly jól adja, hogy a városi vendég utóbb már maga is hinni hajlandó a kedvezőbbet, és elfogadja a ráruházott dicsőséget.

Hanem a sors már ugy rendelte, hogy drágán meg is szolgáljon érte!

*

A kocsit nem látják, mert az künn van valahol az erdőszélen.

A süldő legalább is márcziusi, vagyis anyányi. Sulya lehet 6—7 font, a lég hőmérséke 48+ Reaumur. Egy Szabadkát — egy kocsiért! (Hisz ez is egy ország, mert határa 17 □ mérföld!)

De a kocsi nincs láttávolban. A nyulat a vendég kénytelen tarisznyájába gyűrni. Ruháját bevérzi. Semmi, semmi! Ah, hisz ezek dicsteljes foltok!..

És hát ha még lesz itt több is hamarjában? A zsákmánynyal nyakában egy jó órát jár még, mire az erdőből kiötlenek és a szabaditó fogat előáll.

Tantae molis erat!

De csak hogy végre megvan.

Dél van, a város még egy órányira. A szél megállt, de csinál az a két szürke sárkány, mert ugy rohan, mintha nem is homokban, de olaszországi parketes uton haladnának.

Menet még megállanak a házi gazda nagy terjedelmü szőlője mellett, a hol a tátrafüredihez hasonló jelességü forráskutból jót isznak, és a vendég megszemléli a hires szercsika almafákat, melyek gyümölcséről azt az adatot hallja, hogy azok ára néha darabonkint 10—20 krajczárra szökik helyben is. Nem rég esett, hogy a szabadkai vendéglős egy bécsi bárónak, mivel az évben rossz termés volt belőle, ezer darabot háromszáz forintért adott el.

Egyátalán ez talán a legáldottabb határ az áldott földü Magyarországon. Itt még meg van a régi dúsgazdag magyar Kanaán. A vendég tapasztalja ezt a fejedelmi asztalnál, a hol az ebéd végen lelkes toasztját azzal zárja be: Extra Szabadkam non est vita, et si est vita, non est ita!

Vajda János.

A népszinház finn vendége.

Mai számunkban adjuk arczképét ama fiatal finn művésznőnek, ki a mult héten elragadta játékával a népszinház közönségét.

Valóban nagy és nehéz dolog az, a mire Aalberg Ida k. a. vállalkozott. Föllépett nálunk, idegen földön, egy tősgyökeres magyar darabban, játszott oly nyelven, melyet a közönség és a többi szereplők nem értettek, s ő sem értette ezeket; és minderre vállalkozott az a fiatal finn leány, a ki eljött megmutatni a nyelvrokonoknak, hogy a távol éjszakon ép oly hévvel tudnak érezni, szeretni, mint itt.

Aalberg Ida k. a. tősgyökeres finn leány; apja egyszerü parasztember, vasuti őr. Finnországban szokásban van, hogy a nép némelykor műkedvelői előadásokat rendez a maga mulatságára, s egyszer Aalberg k. a. is részt vett ilyen előadásban. Történetesen odavetődött valami városi ember, ki mindjárt észrevette benne a drámai tehetséget, s ennek folytán a leány iskolába került, s onnan a szinházba. Azonban itt eleinte nem felelt meg a hozzá kötött reményeknek; már néhány évig forgolódott a szinpadon, de még mindig egészen jelentéktelen szinésznő volt, s mindenki azt mondta róla, hogy semmi sem lesz belőle. Történt azonban, hogy Jalava Antal, a magyarság lelkes barátja, leforditotta a „*Falu rosszá*“-t, s a szereposztásnál Aalberg k. a.-nak jutott Boriska szerepe. És a kis hamupipőkéből olyan helyre Boriska lett, hogy a közönség is, a szinészek is elámultak, s attól a percztől fogva Aalberg k. a. kedvencze volt a helsingforsi közönségnek, s most is az. Járt külföldön is, és egy évig tartózkodott Drezdában, hol Seebachné asszony vezetése mellett tanulmányokat tett, és a mult év őszén mint valódi művésznő tért vissza hazájába, s uj babérokat fűzött a régiekhez.

Jelenleg szintén művészi tanulmányok tétele végett utazik külföldön, és Bécsből leránduit hozzánk is, hogy — mintegy háladatosságból — eljátszsza előttünk azt a szerepet, melyben első diadalait aratta. És el is játszotta, még pedig ugy, mint magyar leány még sohasem. A közönség először kétkedőleg, de azért igen udvariasan fogadta, és csodálkozva hallgatta a rokon nyelv idegenszerü szavait, melyek közül egyetlen egyet sem értett, — és a művésznőt mégis megértette. Mert azok a mély kék szemek oly ékesen beszélték a fájdalom nyelvét, az arcz mozgékony vonásain oly hiven tükröződött vissza minden érzelemárnyalat, és hangja csengése oly édes zeneként hangzott, hogy a kinek szive még el nem fásult, az bizonyára teljesen megértette a művésznőt. Bizonyitja ezt az, hogy a közönség, mely három izben zsufolásig megtöltötte a szinházat, oly rendkivüli lelkesedésben tört ki, milyennek e falak már rég nem voltak tanui, és mindenki azon meggyőződésben távozott az előadásról, hogy Aalberg k. a. valóban rendkivüli tehetségü művésznő.

A miriditák.

Halálra készen, s hősies elszántsággal várják Szkanderbég hazájának vitéz fiai a nagy pillanatot, mely lángba boritja a festői tájakban gazdag Albániát. Harczias csoportok járnakkelnek a sziklák bérczes utain, ajkukon mélabús danával, övükben gyilkos fegyverekkel, s telve bosszuérzettel zsarnok elnyomóik ellen. Az albán törzsek vitézsége világszerte ismeretes, s szabadságszeretetüknél fogva mindenütt a legmelegebb rokonszenvvel találkoznak. E vitéz nép törzsei közül minden tulajdonságukban kiválik a miriditák törzse, kiknek száma alig haladja meg a harminczezeret. Egy hősi nép áll előttünk a régi idők nagy erényeivel, azoknak alig észrevehető árnyoldalaival.

A harczra kész törzsek jelenlegi ura Prenk Bib Doda tetőtől talpig lovagias ember, s igy nem csoda, ha reá népe és maroknyi hada büszkeséggel tekint s parancsainak vakon hódol és engedelmeskedik.

Az alig 8000 főből álló hadsereg szervezete fölötte egyszerü. Élén az ugynevezett «plak»-ok és «sztraplak»-ok (parancsnokok és alparancsnokok) állanak, egyéb tiszti rang a hadseregben nem létezik. Minden plaknak körülbelül 600 főből álló csapata van. Mihelyt a plak bármi ok miatt harczképtelenné válik, azonnal a sztraplak veszi át a csapat vezérletét. Mind a kettőnek elhalálozása vagy harczképtelensége esetén a legidősebb két miridita lesz főnökké. Harczmodoruk ereje a nyilt támadásban áll, s igy a modern bujkáló harczrendet nemcsak mellőzik, de arra megvetéssel is gondolnak. A legnagyobb gyalázatnak tartják, ha valaki közülök hátulról van megsebesitve, miért is inkább egytől egyig lemészároltatják magukat, mintsem hogy megfutamodjanak.

A sereg első plakja Mustafa Ajasi rendkivül érdekes jelenség, bátor s lovagias férfiu s vadsága mellett is az európai czivilizácziónak számos vonásaival bir. Két kiváló egyéne még a miriditáknak Marco Tuzzi és Ded Tuzzi, Marconak testvére. Nagy tiszteletben áll a jó arczu öreg zászlós ur Col Nicoli és Plak Ksala, ki egyszerü harczosból ifju kora daczára is főnök lett, mely kitüntetést a czrnagorczok elleni harczban tanusitott rendkivül hősiességéért nyerte.

A főnökök közül fölemlitjük még Guracuechit, a herczegnek európai miveltségü titkárát.

A herczeget Zubovics főhadnagy még Konstantinápolyból ismeri, s a főnökök lefényképeztetését csakis azon rokonszenv folytán sikerült kieszközölnie, melylyel a herczeg Zubovics iránt viseltetik. Ez az első eset, hogy a világ szemei elé egy miridita arczkép-csoport kerül.

A miridita törzs, mely Albánia népei közül leginkább kiválik, a leghivebben őrizte meg önálló ősi jellegét s harcziasságuk folytán még a török kormány előtt is nagy hirnévnek és tekintélynek örvendenek. Vallásukra nézve keresztények ugyan, de azért a török kormánynyal szemben soha sem birtak kötelezettségekkel, sőt azoktól kiváltságokban is részesülnek. E körülmény után könnyü megértenünk, miért nem akarják a miriditák fegyvereiket a törökök ellen forditani.

A miridita asszonyok a férfiak előtt nagy tiszteletben állanak, mert bátorságra alig állanak valamivel a férfiak mögött. A harczmezőre gyakran követik őket, s a nehéz pillanatokban ép oly ügyesen és bátran forgatják a fegyvert, mint a harczedzett katonák, s az elsánczolásoknál is megbecsülhetetlen szolgálatokat teljesitenek.

Békés időben a nők házi teendőiket végzik, s gyermekeik nevelésével foglalkoznak.

Viseletök egészen olyan mint a török nőké, mely tapintatosság folytán a miridita asszonyok ép oly tiszteletben részesülnek a törökök részéről, mint a mohamedán nők.

—*x*.

A balkáni államok czimerei.

Az európai török birodalom nagy része már felbomlott. Régi nagy birodalmából 11,000 négyszögmértföld jutott idegen kézre. Oroszország 4800-at, Ausztria-Magyarország 800-at kapott, 5400 négyszög mértföldből pedig apróbb balkáni államok alakultak, melyeknek nagysága körülbelül a következő:

Görögország	50,000 □ kilom.	1.7	millió lakos
Oláhország	127,000 » »	5.4	» »
Szerbia	60,000 » »	1.6	» »
Montenegro	9000 » »	0.28	» »
Bulgária	63,000 » »	1.8	» »
Összesen	310,000	10.8	

Kelet-Ruméliát (35,000 négyszögkilométer és 850 ezer lakos) szintén ide számitva, a törökök európai birodalma, mely hajdan a Matapanfoktól Lengyelországig s az adriai tengertől a déloroszországi sivatagokig terjedt, ma csak 212,000 négyszögkilométer területü s lakosainak száma nem egészen 6 millió. Montenegro és Görögország még várják a területnagyitást s nem lehetetlen, hogy más helyeken is rövid idő alatt hasonló törekvés fog mutatkozni.

A mint az egyes balkáni államok önállóságukat megnyerték, czimerekről is gondoskodniok kellett, melyek a régi czimerekhez képest bizonyos változásokon mentek keresztül. Rosenfeld Theyer osztrák-magyar hadseregbeli kapitány rajzai és leirása után, ki Sándor fejedelem megbizásából a bolgár állam czimerét is tervezte, mi is érdekesnek tartjuk e napjainkban sokszor emlegetett államok czimerét bemutatni.

Görögország czimere kék mezőben ezüst görög kereszt. A paizsa bibor béléssel ellátott arany királyi korona s körülötte fehér szegélyü világos kék szalaggal a görög megváltó rend jelvénye. Paizstartó gyanánt fehér márványtalapon két fekete szakállu, előre néző s oroszlánbőrökbe burkolt vadember áll, kik befelé forditott karjaikkal a paizstámra s a másikkal a felálló bunkósbotra támaszkodnak. A márványtalajon világos kék szalag fut végig, rajta ezüst irással görög nyelven s betűkkel e jelszó: «Hatalmam a nép szeretetén nyugszik.» A paizshoz hasonlóan megkoronázott s hermelinnel bélelt kék paizssátor mäanderszerüleg válogatott ezüst szalagokkal, csomókkal van ellátva s a kék baldachinon kis görög keresztek láthatók diszitésül.

Románia czimere négy mezőre osztott paizsból áll ezüst- és feketével négy mezőre koczkázott sziv-paizszsal (a Hohenzollernok ősi czimere). Az első mezőben kék talajon koronás arany sas van repülő helyzetben, csőrében oldalt jobbra ezüst keresztet tartva, jobb lábán karmai között ezüst kard s baljában arany jogar, mindkettő fent kifelé hajolva. A sas fölött a mező felső jobb szegletében arany napsugár ragyog (a régi Oláhország czimere). A második mezőben piros talajon előre fordult bölényfő van, szarvai között aranycsillag s a bal felső szegleten a szarvaktól jobbra arany hold (Moldva régi czimere). A harmadik mezőben piros talajon régi ötlevelü királyi koronából kinövő oldaltnéző koronázott kettős farku aranyos oroszlány arany csillagot tartva maga előtt. A negyedik mezőben kék talajon két alul fejeikkel szembenlevő delphin látható, bölényszarvhoz hasonlóan meggörbült testtel. A paizst biborbéléssel ellátott királyi korona disziti. Paizstartók gyanánt két természetes, a paizs felé néző oroszlán látható lábaik közé vont farkokkal, melyek arany arabesk diszitésen állanak, mely körül kék szalag van e jelmondattal «Nihil sine Deo» (semmit isten nélkül) arany betükkel. Az egeszet hermelinnel bélelt, aranyos czafrangokkal, bojtokkal s sujtásokkal ellátott czimersátor boritja, mely a paizshoz hasonlóan meg van koronázva.

Szerbia czimere vörös paizsot négy mezőre osztó ezüst kereszt, minden mezőben oszlopszerün oda állitott ezüst tűzsugár (állitólag a félhold jelképe) kifelé fordult egyszerűen meghajtott végekkel. A paizs körül jobbra zöld tölgyfaág hajlik aranyos makkokkal s baloldalt veres csikos zöld babérág, melynek leszakitott ágait alul egy mindkét oldalról lehajló vörös szalag tartja össze. A hermelinbélésü bibor czimerköpenyt hermelinnel szegélyzett fejedelmi kalap koronázza meg.

Montenegro államczimerében a régi szerb ezüst kettős sas látható, melyek fejein Dusan szerb czár koronája lebeg. A sas jobb karmában

Mészöly Géza

Vas. Ujs. 1873. 422. l

** (*Három magyar festész,*) Wagner, Ligeti és Mészöly, mint a „Somogy“ irja, be fogja utazni a Balaton déli partjait, hogy az egyes vidékeket megörökithessék művészi ecseteikkel. Mészöly tavaly Szántódot festette le, és e képe az idei bécsi kiállitáson is föltünt.

** (*A főnáros legidősebb lakos*) [illegible]

posizione di predominio sugli altri.

Da questa situazione pratica è risultata una degenerazione dell'istituto parlamentare in molti stati; ed il giovine Regno d'Italia, che non aveva una salda tradizione unitaria, è stato in preda degli eccessi del parlamentarismo, sino a quando, con la guerra mondiale prima, con la Rivoluzione Fascista, poi, si è avuta una completa trasformazione del volto e dell'anima della Nazione.

Il sorgere del Sindacalismo, inoltre, l'affermarsi vittorioso di questa nuova tendenza, hanno determinato anche delle profonde modificazioni nella forma della rappresentanza, e si è dimostrata ben presto la necessità teorica e pratica dell'attribuzione di una forma di reppresentanza alla organizzazione professionale.

Il Fascismo, con un'audacia veramente rivoluzionaria, anche in questo campo, ha superato la fase del Sindacalismo come antitesi dello Stato, e lo ha inserito nell'ambito statale, dandogli doveri e diritti, prerogative ed obblighi, ed ha quindi creato le basi di una vera e propria rappresentanza degli interessi professionali.

Anche per quanto riguarda la correlazione tra i vari poteri dello Stato, il Fascismo, con quel senso realistico che gli è proprio

Mészöly Géza

A Képzőművészeti
társulat kiállításán
1871 ben két Eisebb
tájrép s Lenau egyik
költeményéhez készi-
tett szénrajza, mellyek
a bécsi akadémián
díjat nyert.

Vas. Ujs. 1871. 225. l

0545

Mr. and Mrs.

Mészöly Géza

** (*Az országos magyar képzőművészeti társulat*) f. julius 24-én tartott választmányi üléséből a következőket tartjuk kiemelendőknek. *Mészöly* Géza festész hazánkfiának „Szürkület“ czimü tájfestménye a tárlatból a vételárnál jóval magasabb áron kelvén el, a művész a 200 ft többletet a társulat javára engedte át, mely szép adományáért a választmány neki hálás köszönetét nyilvánitja. A társulat idei műlapja: Murillo madonnájának szép rézmetszete nemsokára készen lesz. A junius havi tárlatból 1500 ft áru mű kelt el, s a műcsarnok látogatói után a pénztári bevétel 84 ft 90 krajczárt tett.

Vas. Ujs 1872. 385. l.

szép
szósz
ter k
rus n
hason
átmáz
áll,
nya X
ban u
csalá
lya m
erede
szent
1893-
templ
gótik
tély

M é s z ö l y G é z a .

1.Folyómente parasztházakkal.Fa.O.9 x 18.Sign.Kende 1917.IV.

2.Téli táj lemenő nappal.Fa O.Sign.Kende 1917.IV.

3.Mocsár őzekkel.Est.V.O.25 x 68.Sign.82.Kende 1919.XI.

4.A Balaton csónakosokkal.Fa.15 x 18.M.Kende 1923.II.

5.Táj patakkal.V.O.26 x 36.Kende 1923.II.

6.Mocsaras táj szélmalommal. O.V.55 x 76.Sign.872.Glückselig 1929.IV.

7.Magyar táj tanyával.Fa.O.16 x 3o.Sign.872.Schidlof.192o.III.

8.Houfleur.Tenger.O.Fa.19.5 x 35.5.Sign.Wawra 192o.III.

9.Paraszt palackkal.Mel lette leány.Fa.O.29 x 11.Sign.Wawra 1923.V.
lo.Őszitáj erdővel.Fa.O. 26 x 21.Wawra 1914.II.

TECHNIKA

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, XI., Műegyetem

— Kit egyszer a kigyó megharapott, a gyiktól is fél. Nem ok nélkül beszélek. De hagyjuk azt.

— A mi engem illet, — mondám határozottan, — teljesen nyugodt lehet, én becsületes ember vagyok.

— Birom szavát, s ez becsületes emberek között elég, — viszonzá komolyan.

Azután elővett egy palaczk diópálinkát, s megtöltögette a kis pohárkákat. Midőn fölhajtottuk, kezet szoritva távozánk.

Utközben elgondoltam, hogy most már szegény öreg szülőimet is segélyezhetem és boldogan gondoltam arra, hogy az isten a jókat soha el nem hagyja. (Folyt. követk.)

A Tisza partján.

„Szegény Tisza, minek is bántjátok!“ énekli Petőfi, legszebb versei egyikében. A közelebb mult években más baj volt a Tiszával, mint az előtt. Mikor még Petőfi is énekelt, azért bántották a Tiszát, hogy sok is a vize s elönt mindent. Pár évvel ezelőtt fölállittatott az uj theoria, hogy a szabályzott Tisza, nem önthetvén ki, örökös szárazságot hozott Magyarországra, s talán eső se lesz többet az alföldön. No hiszen, alig terjedt el az uj tan, uszhattunk ismét nyakig a Tisza kiöntéseiben, de meg az égi áldott esőben is. Mintha csak azért esett volna két esztendeig oly sokat, oly makacsul, oly folyvást, hogy azt az uj tudós theoriát tökéletesen elmossa. Ugy látszik, el is mosta szerencsésen, s nem félhetünk, hogy majd egyszer ismét a nyakunkba akaszszák.

A „szegény Tisza“ pedig megy tovább a maga rendes utján; azaz hogy: dehogy rendes, nagyon is szeszélyes utján. A tréfás monda, hogy a teremtéskor a folyóvizek közt leghátul maradt s ágyat nem kapott Tisza egy pár szanaszét tévedező tinó ekéje után girbegörbén támadt barázdába ömlött el, olyan igaz, szemléletes és találó, hogy a Tiszának nem csak eredeténél, hol minden patak igy kacskaringóz, hanem még mikor folyóvá, sőt folyammá nőtte ki magát, akkor is megtaláljuk képét e mondában.

Emberek is vannak hozzá hasonlók. Emberek, kiknek nemcsak ifjusága volt szeszélyesen kalandozó, a féktelen szenvedélytől ragadva minden perczben uj meg uj irányban induló; kik férfi korukra is megtartották ez iránytalan, bár hatalmas tévedezést. Uj utakat törnek mindig; szétszakgatják gátjaikat, s néha áldást, néha romlást hoznak magukkal, nagy körben, a mint szeszélyök — vagy a körülmények összetalálkozása hozza magával. S ha egyszer megrémülnek, ha erejök megfogy, tevékenységük meglankad? Öregnek is oly tévedezők, ábrándosan elbogárzók maradnak; az ember az utolsó perczig nem tudja: jobb vagy ballábbal fognak-e sirjokba lépni?

„Szegény Tisza! minek is bántjátok!“ ugy szerettem partjain sétálni, sárgás iszapfövénynyel homályos tükrén merengeni, füzes csalitjai közt bujkálni egykor! s ugy vissza-visszavágyom gyakran még most is partjára. Ifju valék, s a szabadság szabálytalanságai, a még soha nem látott tenger végetlensége volt ideálom. Hol Derzs, Abád, Roff, Bő félköreiben megkanyarodik, mint egy neki pattantott karikás s lassu, lomha folyásával estére oda hozza vissza a tutajt, hol reggel lebegett volt, s ugyanazt a tornyot ketszer-háromszor is megmutatja, más-más oldaláról, a rajta evezőnek: oh mennyiszer gyönyörködtem benne! Hányszor szálltam át csolnakon rekettyés szigetébe, s hányszor láttam viz alá merülni ugyanazt a szigetet, hogy bokrai egészen eltüntek a hullámokban s csak egy-egy magasabb sudár kinmaradt csúcsa mutatott még jelt felőle: hol a helye. A Petőfi csinos paraszt menyecskéje rám is átnézett a tulsó partról, a mint korsóját megmeritni jött s rajtam feledé tekintetét, mig a korsó megbuggyant. A violaszin ég pompája, estenden, fel-felgyul még emlékemben, s ha behunyom szememet, hogy a képzelődés jobban dolgozhassék, látom lelkem sötét lapján szikrázni a holdsugár által épitett hid apró tündéreinek aranysarkantyuit, s szinte hallom a kis tündérsarkantyuk pengését. . . . .

Később megfordultam az Al-Tisza mellett is. Szivdobogva siettem partjára. Nem változott, nem vénült meg, annyi év — s annyi mérföldnyi ut semmit sem változtatott rajta. Azok a sárgazavaros hullámok, az a hömpölygő hányavetiség, azok a sürű rekettye-bokrok s a partról a hullámokba mártakozó öreg füzek, fiatal hajtásaikkal. Az a kanyargás s azok a széles kiöntések, hollandi arczu tavaikkal. Az a Tisza, a mi régen, a mi fenn. Az igazat megvallva, én sem sokat változtam azóta. Most is ugy megkap a végetlenség tekintete, most is ugy megrobbantja szivemet a szabadság gondolata s most is ugy rabja vagyok a képzelődésnek. Csak a test, a test! most már nem birom a szigetig hajtani a csolnakot, s ha „feszitem a lapátot“ — „szinte izzadok.“ De ki ne felejtené el vénülését, ha fiatalsága helyeire visszaemlékezhetik s ki ne szedegetné a frissen kivetett homokból egy eltemetett s ujra felszinre került világ csigakövületeit gyermekes örömmel ott, a hol egykor hasonlókat szedegetett?

Tisza, Tisza! partodon megállva, az elröpült ifjuság nyilt, végetlen panorámája emelkedik szemem s lelkem elébe. Szép vagy, alföldi folyásod szeszélyes kanyarulataival s partjaid nem vénülnek meg soha, mert mindig uj hullámokkal öntözöd azokat, s a korhadt vén füzek helyét fiatal hajtásokkal dugdosod tele. A nép sem agg meg partjaidon. Nemzedéket nemzedék követ, s az alföldi leány ma is oly viruló, oly frissen szedegeti piros csizmás kis lábát fövényedben, mint anyái egykor.

Virulj örökre, szép rónaság, s legeltesd kövér gulyáidat soha el nem apadó emlőid duzzadó gazdagságán. S te, hazám folyója, igazi magyar folyó te, kinek bölcsőd és sirod e föld s számodra a nagy világon e kivül nincs hely sehol, légy tükre hazámnak: ha széttöröd is olykor korlátaidat s elönteszsz mindent körül, meghiggadsz ismét szépen nem sokára; ha zavaros is olykor futásod felszine, kitisztul ismét s derülten veti vissza berkeid reszkető árnyékát s a csillagos ég mosolyát!

—*á*—*r*—

A Kárpátok.

(A „Times“ után.*)

Oly időben, mikor e kérdés: „Hova menjünk?“ — ismét előtérbe kezd lépni, az ön olvasói kétszerte szivesebben fognak engem egy egészen uj vidékre követni, a mely pedig minden ujsága mellett is nem valahol az Antipódoknál (ellenlábasak), hanem Európa szivében fekszik, alig egy napi járóföldre (természetesen vasuton) az angol touristák megszokott nyári mulató helyeitől, de a mely mégis oly *terra incognita* még eddigelé, mintha épen Afrika kellős közepén rejtőzködnék. Ez az uj tartomány pedig a Kárpátoknak, Kelet-Európa ez Alpjainak hegyes vidéke. A mi terjedelmét illeti, az elég nagy; mert Bécsen alól nehány mértfölddel a Duna mellett kezdődve, a hegységek nyugatról kelet felé hatalmas félkörben egész Magyarországot bekeritik, elválasztván azt Morvaországtól és Galicziától, azután délkelet felé fordulva körülveszik Erdélyt, s onnan Galacztól mintegy 60 mértföldnyire hirtelen nyugotnak irányulnak s nem kevesebb mint 160 földrajzi mföldnyi futás után visszakanyarodnak az alsó Dunához, a hol e folyó az osztrák-magyar területet elhagyja. Az egész hegyrendszer, szétágazásaival együtt valami 4000 földr. □ mfld. területet foglal el, fővizválasztót képezve északi Európa sikföldje és Európa délkeleti része között.

E nagy hegyrendszer nem nevezhető hegyláncznak, mert több külön hegycsoportozatból áll, melyek mindenikének megvannak a maga szétágazásai s ez által mind alak, mind jelleg tekintetében még az Alpokénál is sokkal nagyobb változatosságot képes fölmutatni. Habár a kárpáti hegykirályok közül, melyeknek legmagasbika is csak körülbelől 8400 lábnyira emelkedik, magasságra nézve egyik se mérkőzhetik meg az Alpok óriásaival, és habár a sziklák sajátságosan meredek jellegénél fogva jégmezőknek csak csekély nyomai láthatók, már maga e sajátszerüség is oly nagyszerü tájszépséget kölcsönöz az egész hegyvidéknek, a melyet csakis Norvégia legszebb részeiben találhatnánk fel. A legnagyobb és legmagasabb hegycsoportok közül a legtöbb elszigetelten áll és oly hirtelen emelkedik föl a sikságból, hogy többnyire mindenik sokkal nagyobbnak látszik, mint a mekkora voltaképen. Hanem e roppant hegyrendszer valódi báját a tájképekben, növényzetben, az ott lakó népekben s azok müveltségében de főleg a minden lépten-nyomon szemünkbe ötlő ellentétekben mutatkozó nagy változatosság képezi.

Most széles, nyilt, mosolygó völgyekben járunk, melyek tele vannak városokkal és falvakkal; majd minden magasabb dombot vagy uj izlésü kastély koronáz, vagy valamely régi várnak düledező romjai ékitenek, melyekkel ugy tele van az egész ország, mint akár a Rajna vidéke; majd meg hirtelen, mintegy varázsvessző ütésére, a dombok és hegyoldalok összeszorulnak s egy vad sziklavölgyben látjuk magunkat, melyen át az imént oly szelid, békés folyó iszonyu sebességgel rohan tova, vizeséseket és forgatagokat képezve s alig hagyva csak csak annyi helyet is, hogy közte és a feléje hajló sziklák között a keskeny gyalogösvény elférhessen. Menjünk fölfelé valamelyik oldalvölgyön s azonnal a legszebb és leggazdagabb havasi tájakban gyönyörködhetünk, vagy oly nagyszerü ősrengetegekben bolyonghatunk, melyeket a fejsze csapása még soha meg nem szentségtelenitett. Vagy térjünk be a tuloldalon fekvő keskeny völgyek bármelyikébe és csakhamar Európa egyik legrégibb és legérdekesebb bányavidékén találandjuk magunkat, hol Kalifornia és Ausztrália temérdek aranyának daczára is haszonnal jár a nemes érczek kiaknázása, és a hol a hosszas gyakorlat oly bányászati akadémiát létesitett, melyet a tanulók a világ minden részéből szivesen fölkeresnek. A kit a vas- és kőszénbányászat érdekel, annak sem kell utjából meszsze kitérni, mert közel is találhat egész kerületeket, melyek az emlitett két ásványnemmel bővelkednek. A ki meredek sziklákat ohajt, láthat itt oly hatalmas gránit-tömegeket, mintha mindenik valamely özönviz-előtti óriásnak égbe nyuló vára volna. A mi a hegyi tavakat illeti, talán az egész világon sem sok állaná ki a versenyt ama szép, tiszta, zöldvizü tengerszemekkel, melyek itt a jobbról-balról 2—3000 lábnyi függélyes magasságra emelkedő sziklák közé vannak beékelve. Ha üde és egészséges légre van szükségünk, itt azt sokkal tisztább minőségben kaphatjuk, mint bárhol másutt, mert itt csupán a végtelen fenyvesek illatos lehe füszerezi azt. A ki a földtant, ásvány- és növényisimét kedveli, a Kárpátokon egy nap alatt sokkal több érdekes leletre talál, mint másutt akár egy hétig. Ha Európa leggazdagabb opálbányáját akarjuk látni, vagy a legcsodásabb kősórétegeket, — földalatti palotákat csillogó sókristályokból, — itt azokat is mind föllelhetjük.

Hitregékben és tündérmesékben valószinüleg a föld egyetlen vidéke sem oly gazdag, mint ez; minden zugnak megvan a maga legendája és minden romnak a maga története. Ama számos néptörzsek és nemzetek, melyek itt fölváltva hol hóditók, hol ismét hóditottak voltak, a mennyiben hol ők törtek elő sziklaváraikból a termékeny sikság népeinek leigázására, hol meg őket üzték vissza hozzáférhetetlen vadonaikba és rengetegeikbe a rónák lakói, mindnyájan járultak valamivel e vidék legenda-kincstárának gyarapitásához. Hallhatunk itt északi „szágá“-kat, szláv pásztori költeményeket, keleti elbeszéléseket és tündérregéket, középkori legendákat, s mindenek fölött számtalan sok szebbnél szebb mondát a hitetlenek ellen folytatott kegyetlen harczokról, vagy pedig a még kegyetlenebb polgárháborukról, mikor a ki ma még jó hazafi vala, holnap már ijtszegő pártütővé lett, s a mikor a királyság és fejedelmei sorsa nem egyszer volt elválasztva egymástól. Ha pedig a valóságot többre becsüljük a regénél s az élő nemzeteket a rég eltünteknél, itt, egy helyben, oly különböző természetü és szokásu népfajokat vehetünk tanulmányozás alá, a milyeneket Európában másutt sehol sem. A szláv törzsnek két ága él itt; egyik, a nyugoti, a csehek elágazása, vagy még hihetőbben törzsfaja, munkás, iparkodó nép, valódi protestánsok, a kik a szó szoros értelmében erőszakkal csikarják ki a hálátlan földből szegényes élelmöket, s a hol ez nem sikerül, kivándorolnak termékenyebb vidékekre munkájokat felajánlani, vagy pedig, hogy háziszőttes olcsó, de tartós vásznaikat és gyolcsaikat eladhassák, bebarangolják egész Európát, sőt néha északi Afrikába is elvetődnek. A másik ág, — a rusznyákok, a kik már inkább kelet felé laknak, — a keleti vagy orosz család elágazása és homlokegyenest ellenkezik az előbbivel; főjellemvonását az ázsiai semmittevés, meg a keleti egyházhoz való fanatikus ragaszkodás képezi. E kettő közt vannak szétszórva 16 apró városban a magyarországi legrégibb német gyarmatok. A gyöktörzstől igy elszakadva és elszigetelve is hiven megőrizték ősi szokásaikat, ugy hogy köztök járván, a nagy német haza valamelyik félreeső zugában képzelhetnők magunkat. De ők nem sohajtoznak a nagy Németországgal való egyesülésért, mert mindnyájan jó magyar hazafiak s takarékos, jómódu

*) A „Times“ f. évi jul. 23-iki száma Pozsonyból keltezve adja ez érdekes közleményt, mely oly szépen irja le a Kárpátokat és annyi jóakarattal emlékezik meg hazánkról és nemzetünkről, hogy jónak láttuk azt olvasóinkkal egész terjedelmében megismertetni.

Vas. Ujs. 1872. 382. l.

moruságunk nekünk abban feneklik, hogy a gyermekeket kiveszik az iskolából kecskét, tehenet őrizni, azután megengedik a szülők, hogy fára mászszanak, gyümölcsöt lopjanak, madárfészkeket szedjenek, szóval mind oly dolgokat müveljenek, melyek csak a daczot növelik a gyermekekben. Igy lesznek aztán korhelyekké, naplopókká és tolvajokká. De igy van ez már itt régesrég óta s ha a szülőket nem kényszeritik iskolába járatni gyermekeiket 12-13 éves korukig, nem is lesz máskép soha. De ez a kormány dolga. Mi hiába törjük rajta fejünket. Én azonban, mi engem illet, azon vagyok, hogy gyermekeimnek tehetségem szerinti nevelést adjak. Ha valaki, én láttam és pedig gyakran, mi iszonyu valami a tudatlanság. Ha jobb nevelésben részesülök, ma legalább is kapitány vagy ezredes vagyok, mert épegészséges ész és bátorság nem hiányzott. Ez oka, hogy minden erdészi tudományom daczára ma is csak erdőkerülő vagyok.

A jó ember átlátta, hogy gyermekeinek és még nehánynak oktatásából én hat hónapon keresztül meg nem élhetek. És épen ezért közölte velem, hogy másfél órányira három jómódu unitárius bérlő lakik. A legidősb köztük, a család feje vasárnaponként fölolvasgat a bibliából és evangéliumból unokái körében, de ez nem elégiti őket, s a gyermekek is már oly korban vannak, hogy szeretnének a szentirásnál egyebet is hallani, és az öreg már maga személyesen nem egy izben tudakolta tőlem, ha nem tudnék-e a környéken valami jóravaló tanitót. — Ha kivánja, — mondá az erdőkerülő, — szivesen elvezetem a szomszéd majorságba, és meg vagyok győződve, hogy nagy örömmel fogadják majd az ön ajánlatát.

Ez inditványnak igen megörültem, s egész készséggel elfogadtam, sőt azonnal meg is határoztuk a napot, melyen az unitáriusokat fölkeressük. Csütörtök reggel tehát fölkerekedtünk. Az egész tájékot fehér köd takarta s a fenyük csúcsai sajátságos világitásban bontakoztak ki a félhomályból. Az erdőkerülő kutyái hol elkerültek bennünket, hol elmaradtak tőlünk. Öt óra előtt pár perczczel fölkelt a nap, s midőn a leveleken millió meg millió harmatcsepp ragyogását láttam, rég nem érzett öröm lüktetett szivemben. A vén erdőkerülő rágyujtott és szokása szerint magában mosolyogva mondá:

— Lássa, Döme ur, ezt aztán sétának nevezem, milyet fiatal embereknek soha se szabadna elmulasztani. Nézze a napot, hogy erőlködik áttörni a ködön, sugarainak ereje hogy bont, hogy oszlat, s mint száll a harmat le a völgy felé. És fél óra mulva se köd, se harmat. Az egész táj tiszta és sima. Faluk, erdők, folyók, ösvények és országutak szemlátomást bontakoznak ki előttünk.

Payer Gyula az északi sarkvidéken. (Fénykép után.)

Oh Döme ur, igazán vétket követ el, ki ágyban hentereg a helyett, hogy a természet kebelére sietne. Ha tetszik önnek, minden csütörtökön megtehetjük ez utat.

— Azonnal fölcsapok, — mondám, még mindig csodálkozva a nagyszerü látványon.

Azután tovább mentünk s az első kakasszóra már nem messze voltunk a majortól. Az erdő mindegyre világosodott s egy szelid emelkedésü halom oldalán, pázsitos rét ölén, hol egy harsogó patak szaladt tova, vidáman nevetett felénk Nádfalusi Máté fehérre meszelt házikója. Az egész major, valamint a lakás a legnagyobb rend- és tisztaságszeretetről tanuskodott, és hirdeté, hogy a kik itt élnek, nem boldogtalanok.

Midőn az erdőből kiléptünk, legelőször egy hosszu fekete szőrü bundás kutya jött ugatva felénk, azután mindjárt maga az öreg Nádfalusi. Köszöntünk, mit az öreg barátságosan viszonzott.

— Elhoztam, a kiről már annyit beszéltem, az écskai tanitót, ki kész örömmel vállalkozik a tekintetes ur unokái tanitására.

Az öreg komoly tekintetet vetett reám. Éreztem, hogy pillantása szivemig hat. Azután kinyitá az ajtót és ezt mondá:

— Tessék ... Nagyon örülök, hogy e fiatal embert megismerhetem.

Sem azt nem mondta, hogy igen, sem azt, hogy nem. Előrelátó öreg volt. Bementünk a szobába. Egyszerü, de tiszta volt, s az ajtó sarkában egy vén lábas óra ketyegett.

— Korán talpon voltak, mondhatom.

E közben egy öreg, redősképü aszszony lépett be, oly fehér köténynyel, mint a hó.

—Zsuzsánna, — mondá az öreg, — az écskai tanitó ur. Bizon ur, azt hiszem, előtted is emlitette, hogy e fiatal barátunk kész lenne unokáinkat számolni és a földmértanra tanitani. Mit gondolsz?

— Majd elküldök fiaimért, — viszonzá az öreg, végezzenek ők ebben.

És nemsokára komoly, nyugodt arczczal beléptek Nádfalusi Dávid és Menyhért. Az öreg pár szóval tudatta velük kilétemet. Azonnal észrevettem, hogy örömmel fogadják ajánlatomat. Nemsokára meg is egyeztünk, és nekem föladatommá lett téve a gyermekeket a földmértan- és számoláson kivül még a könyvvezetésre és erdei becslésre is tanitani.

— Döme ur, mi sok jót hallottunk önről, még azon időből, midőn a felnőttek számára tartotta előadásait. Tudjuk azt, hogy jó tanitó és becsületes ember. De mielőtt végkép megegyeznénk, egyet kikötök.

— És az, tekintetes ur? — kérdém.

— Igérje meg, hogy e gyermekek előtt vallási kérdésekről egy szóval sem teend említést.

Fülig elvörösödtem.

— Mit gondol a tekintetes ur, — kérdém, — hisz ez....

Mészöly Géza

Vas. Ujs. 1880. 124.

Mészöly Géza jeles tájképfestőnk, ki jelenleg Surdon, gr. Zichynél időz, uj képéhez, a «Balatoni komphoz,» készit vázlatokat. A tihany-szántódi révben kiköt egy teherrel megrakott vitorlás komp, s jönnek ki belőle az utasok. Egy nő fején vékával, a másik kezében batyuval. A többi képek, melyeket Mészöly szintén Zichy gróf megbizásából készit, talán csak a jövő őszszel lesznek befejezve. Van itt vagy 50—60 tanulmánykép, melyek egy része Bécs számára készült.

l'Ungheria aveva provocato la guerra, e dunque meritava di essere punita.

Lo studio del Rendeiro prepara, molto opportunamente, alla conclusione che il falso era il fondamento storico-morale delle accuse delle nazionalità, ugualmente false erano le allegazioni recate a sostegno delle loro tesi di smembramento del Regno d'Ungheria. Così furono alterate statistiche e verità storiche inoppugnabili che, complice l'ignoranza, la debolezza o le interessate mire di alcune delle Grandi Potenze vincitrici (asclusa dal novero l'Italia), permisero il tragico errore del Trattato del Trianon.

Il Rendeiro esprime con efficacia polemica e suggestivo colorito la tesi qui sopra riassunta, soffermandosi, s'intende, per tener fede al tema propostosi, con la maggior ampiezza e diligenza a ricomporre la trama politico-diplomatica posta in essere e svolta nelle settimane fatali che procedettero il conflitto mondiale. Il risultato che l'autore raggiunge, in fatto di efficacia persuasiva, dimostra che le lontananze non contano, quando lo spirito è onestamente disposto alla ricerca della verità. *m.*

Mészöly Gerá

Árverési Csarnok aukciói

1933. okt. 3-n. 588. sz.

Tájkép, repr.

JEGYZETEK

JEGYZETEK

Mészöly Géza

Az őszi ünnepély Székesfehérváron. A budapesti tavaszi ünnepély mintájára Székesfehérváron e hó 8-án délután tartották meg az őszi ünnepélyt a lövölde kertjében. A vöröskereszt-egylet és a Fehérvárott felállitandó leányárvaház javára rendezték a város és vidéke legbájosabb hölgyei buzgó részvételével. A kert és a helyiségek dúsan fel voltak diszitve. A lövőház nagy termét bazárrá alakitották át; volt dúsan ellátott buffet, melyben egész táborkara a kedves hölgyeknek buzgólkodott; a kertben a zene szólt és a tombola-játék folyt. Az árusok közt volt Pulszky Polixena urhölgy is, a budapesti tavaszi ünnepély érdekes alakja. Az ünnepély mindjárt ebéd után kezdődött, 5 órakor nyilt meg az igazi vásár és élénkség. Este a kertet kivilágitották. A sikerült ünnepélyt, mely mintegy 2000 forintot hozott a jótékony czél javára, tánczmulatság zárta be. Az ünnepélyre «Őszi Emlék» czimmel alkalmi lap is jelent meg, melyet nagyban vásárolt a közönség. A lap a «Tavasz» mintájára készült, külső kiállitása nem olyan diszes ugyan, de tartalmas és változatos. Szerkesztették Szőgyény-Marich Julia és gr. Zichy Jenő. Első lapján József főhercreg és Klotild főherczegő arczképét találjuk, névaláirásaik hasonmásával. A további tollrajzok ezek: «Fiumára mellett» életkép Than Mórtól. Pusztai kép, Ősz az erdőben, Part mentén, Békés párok (kakas és tyuk) Mészöly Gézától. Az irodalmi részben sok kis közlemény van: emléksorok, ötletek, költemények, s ezek alatt az iró neve autográfban. Megtalálunk itt többet államférfiaink, közéletünk kiválóbbiai, iróink s mű-

Das. Lip. 1880. 617. l.

vészeink közöl. Itt van a Koburg herczegi pár, Mar-
láth György, id. Szőgyényi László, b. Vay Miklós,
gr. Cziráky János, Rónay Jáczint, gr. Zichy Nán-
dorné névaláirása; egy-egy rövidebb mondat alatt
Tisza Kálmán («A nemes törekvésnek teljes sikert
kiván»), gr. Zichy Nándor, gr. Zichy Edmund,
Pauer János püspök, továbbá Jókai Mór, Fraknói
Vilmos, Gyulai Pál, Pulszky Ferencz, Rómer,
Greguss Ágost, Szász Károly, Rákosi Jenő, Tóth
Endre, Schwartz Gyula stb., számos hölgy és
fiatalabb iró.

Mészöly Géza

Mészöly Géza (1844—1887).
379. HEGYOLDAL (Bergabhang). Jelezve (Bez.): „Mészöly".
Fa (Holz). 16×18 cm.

380. A Tiszánál, fa, 21×32
Ernst Museum aukció 38. sz.
Bpest, 1928.

ni viszonzásul szívesen nyújt bete-

irodalmi anyagba.

(1856) elhúnyt Tisza Domokost ábrázolja szintén karosszékben ülve. 1855-ben készült a kitünő arckép és — 50 forintot kapott érte a mester.[1] Két év mulva kőrajzot is készített e vízfestményről Barabás, melyet Bécsben sokszorosítottak.[2] Két régebbi kitünő, kis vízfestmény is látható a geszti kastélyban. Tisza Lajosné szüleit, gróf Teleki Józsefet és feleségét ábrázolják. Ezek is minden bizonnyal Barabás művei és valószínűleg az ábrázoltak halála után készültek.[3]

A későbbi geszti arcképek között igazi meglepetés Tisza István grófnak serdülő ifjúkori arcképe *Pállik Bélától.* Fiatalabb éveiben Pállik több arcképet festett a Tisza-család számára, sőt a nagykovácsi kastélyt is lefestette régebbi, a második átalakítás előtti időből (1877), midőn a mai emeletes, neorenaissance-stílusú kastély még lépcsős oromzatú, romantikus ízlésű kúria volt. Az oldalhomlokzatok eredeti, klasszicizáló ámbitusát a kastély mindmáig megőrizte.

A fiatal Tisza István arcképe nemcsak mint festmény igen kiváló alkotás, hanem mint a nagy államférfiúnak serdülőkori arcképe, egyúttal értékes történeti ereklye is. Nemes profilja, gyönyörű szeme, ideális kifejezése mély benyomást gyakorol a szemlélőre. A festmény megérdemelné, hogy sokszorosítsák, sőt a képnek — hitünk szerint — a Történelmi Arcképcsarnokban vagy a Szépművészeti Múzeumban lenne helye. Úgy festése, mint az ábrázolt személyisége miatt a festmény múzeális értékű. A kiváló magyar arcképek közé sorolható a geszti kastélyban lévő Tisza Kálmán-képmás is *Horovitz Lipót*-tól (1895). Meglepő realizmussal, mesteri részletezéssel ábrázolja a barnástonusú arckép Magyarországnak oly hosszú időn át volt miniszterelnökét.

A geszti és a nagykovácsi Tisza-kastélyokban — az utóbbit Tisza István nagybátyjától, Tisza Lajos gróftól örökölte — *Mészöly*-nek két érdekes tájképével találkozunk. Mészöly Géza, akárcsak Munkácsy, kedvenc festője volt a Tisza-családnak. A két festmény közül a nagykovácsi kastélyban levő nagyméretű vászon (159×103 cm) az értékesebb. Lent a középen látható jelzés szerint Mészöly a képet 1875-ben festette Münchenben. Tárgya naplemente mocsaras vidéken. Meleg, sötét színfoltok a jólismert *Balatoni halászat*-on látható száraz rajz nélkül. Talán Mészölynek legkiválóbb és legfestőibb felfogású nagy vászna. Ennél kiválóbb kvalitásokat a mester csak egy-két kisméretű tájképén árul el. Nagykovácsiban van *Munkácsy*-nak a *Honfoglalás*-hoz készített egyik kisméretű és igen jó vázlata is. A kép alsó szélén a következő ajánlás olvasható: *„Gróf Tisza Lajos ő nagyméltóságának barátilag Munkácsy M."* Ugyanitt a mester *„Krisztus Pilátus előtt"* képe után készült metszetet a következő ajánló sorok díszítik: *Tisza Lajos ő nagyméltóságának kiváló tisztelete és benső ragaszkodása jeléül Munkácsy M. 1884.* Oly jó viszony volt Szeged újjáteremtője és a nagy mester között, hogy együtt le is fényképeztették magukat. Föl kell még említenünk a nagykovácsi kastély dolgozószobájában az íróasztal fölött lévő jó képmást is, melyet *Benczúr Gyula* festett 1892-ben *I. Ferenc József apostoli királyunkról.*

Sok becses magyar művészeti alkotás díszíti tehát a geszti és a nagykovácsi kastélyok falait, de mindegyiknek különös érdekessége, hogy Tisza Istváné volt, hogy Tisza István őseit, családtagjait vagy magát a nagy államférfiút ábrázolják. Nemcsak művészeti alkotások és családi ereklyék, hanem történeti dokumentumok is az utóbbi évtizedek legkeményebb magyarjáról. Az ő halhatatlan emléke iránt érzett bensőséges tiszteletből és igaz csodálatból kötelességünk, hogy e művészeti alkotásokat a magyar közönségnek és külföldi barátainknak bemutassuk.

YBL ERVIN

[1] Lásd ugyanott 107. o.
[2] Lásd ugyanott 108. o. Ilyen kőrajz a nagykovácsi kastélyban. Nyom. Reiffenstein és Rösch Bécsben.
[3] Lásd ugyanott 102. o.: *Néhai gróf Teleki József arcképe, vízf. 46 e. frt. Néhai gróf Teleki Józsefné arcképe, vízf. 46 e. frt.*

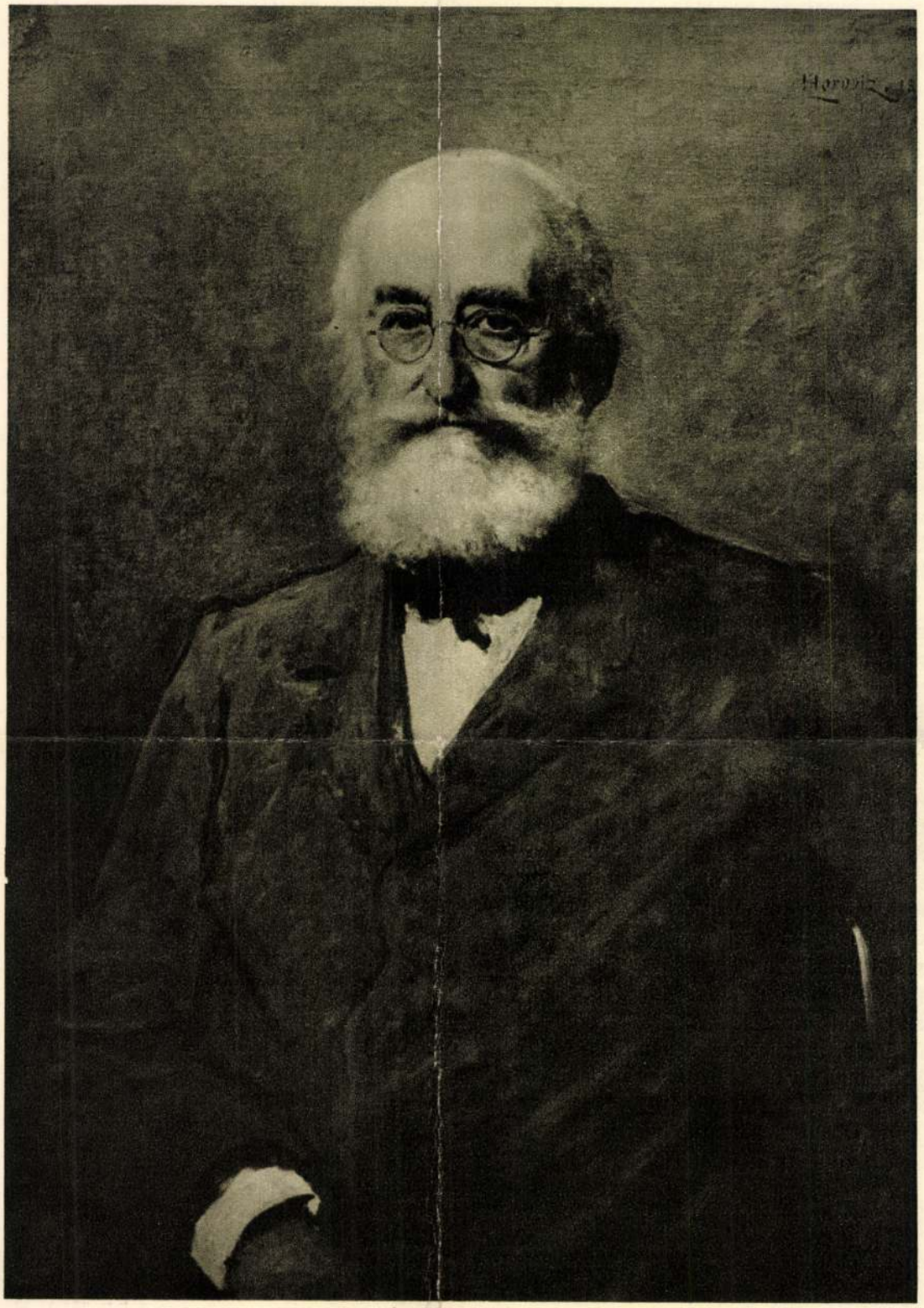

HOROVITZ LIPÓT: TISZA KÁLMÁN ARCKÉPE. 1895

Ybl Ervin: Gróf Tisza Kálmán otthona.

fordító 1927.

sére, melyek különböző helyzetökben oly hálás anyagot nyujtanak a szinező ecsetnek és a részletrajznak. Többnyire iczi-piczi, tenyérnyinél alig nagyobb kedves képek ezek, inkább szalonok, mint képtárak falára valók. De megkövetelik a finom, elegáns kidolgozást, s ebben rejlik leginkább műbecsük.

Mészölynek itt bemutatott képe a sövényfal alatt kaparó tyukcsaládot mutat, a familia fejével, a szemétdomb urával, a büszke kakassal a főhelyen. Szemet talált bizonynyal, s mint gondos, önzetlen és lovagias családapa, összehívja most háza népét, mely sietve fut oda, hogy el ne késsék az osztozásról, melynél épen csak a főszemély, maga a fölfedező mond le nagylelküen a maga részéről.

Mészöly Géza e kép eredetijét még életében adta át Bálint Benedek tehetséges fametsző hazánkfiának, ki Párisban képezte magát, s ott több évig dolgozott, s ki Mészöly festményéről a metszetet most elkészítvén, közlés végett lapunknak engedte át.

melyet azonban 1550-ben egy vihar teljesen tönkretett. Ezóta gránitból szilárd tornyot emeltek, mely oly magas, hogy a tengerdagályban is 40 méterrel emelkedik ki a víz fölé, mind a mellett néha oly erős viharos dúlnak itt, hogy a torony tetejére tűzött hárommázsás ködharangot a hullámok nem egyszer seprik el.

* **Sajátságos jubileumot** ült egy heidelbergi orvos. Negyven éven át folyvást szerepelt mint orvos az egyetemi hallgatók párbajainál, ezen idő alatt lefolyt mintegy 14,000 párbaj közül csak kettő végződött halálesettel.

* **A lóhús.** Párisban a mult évben 16,940 lovat, 43 öszvért és 251 szamarat vágtak le, s ezek husának sulya 75,000 mázsa volt, 3340 mázsával több, mint 1888-ban. A lóhús kétharmadát különben virsli készítésére használják.

* **A németek afrikai gyarmatainak** nagysága a következő. A kelet-afrikai gyarmat körülbelől 939,100 □ kilométer, tehát majdnem kétszer oly nagy, mint Németország. A délnyugati gyarmat területe 832,600 □ kilométer, tehát csak valamivel kisebb, mint Németország és Olaszország együtt. Kamerun területe 319,500 □ kilométer, azaz valamivel kisebb. mint Poroszország. Togoland a legkisebb, csak 61,000, kilométer, azaz Bajorország területénél valamivel kevesebb.

* **«Kleopatra tűje»** nevet kapott most a párisi szalonokban Sarah Bernhardt, tekintettel nagy soványságára s legutóbbi hires szinpadi szereplésére.

* **A párbajok Olaszországban** nagyon napi renden vannak. A legutóbbi 12 hónap alatt 2759 párbaj jött nyilvánosságra, melyekben 3901-en sebesültek meg, több mint ezer sulyosan s ötvenen meg is haltak.

* **Öngyilkosok klubja** van Bridgeport amerikai városban két év óta Az elnök és titkár kivételével mindenki köteles öngyilkosságra. A mult évben Ziemska Emil nevű tag mérgezte meg magát, a bizottság emlékünnepet rendezett s azon kisorolta azt a tagot, kinek a jelen évben kell magát megölnie.

* **Az állatok hullái.** Oly emberek, kik hosszabb ideig tartózkodtak a vadállatok által teljesen ellepett keletindiai mocsarak közelében, csodálkozva említik, hogy soha sem találtak állathullát, ha azt nem ember vagy más állat ölte meg. Sanderson, a hires indiai elefántvadász, egész életében csak két elefánthullára akadt s a benszülöttek sem láttak természetes halállal kimult elefántot, kivévén, ha ragály uralkodott közöttük, úgy hogy sokan azt állítják, hogy az elefántok nem is pusztulnak el természetesen, vagy haldokolva emberek előtt rejtett helyekre vonulnak vissza. Ez a különös körülmény más állatoknál is előfordult. Természetes halállal kimult mezei egerek, evetek, hiuzok, borzok s menyétek alig láthatók. A tengeri nyulak s más állatok visszavonulhatnak a föld üregébe, de hova lesznek a madarak hullái, melyekből myriadokat kellene látnunk, holott csak vihar és fagy után látunk egyeseket. Tigris, bölény s más óriási állatok, melyeknek hullái nem tünhetnek el könnyen, alig láthatók halva, sőt csontvázaikat is ritkán lehet találni, holott azok századokon át óriási mennyiségben gyültek volna össze. Dél-Afrikában, hol oroszlánok, zsiraffok, zebrák, elefántok s más nagy állatok még most is nagy számmal vannak, régebben sem hagytak hátra csontokat, sőt még eddig nem is találtak oly helyeket, a hol ily csontok nagy mennyiségben lettek volna. Hasonlóképen Ausztráliában a känguruk s más erszényesek őseinek hulláiról a benszülöttek nem tudnak semmit. Ceylonban, hol oly sok vadállat van, a szingálok azt hiszik, hogy ezek az állatok, ha végüket közeledni érzik, az Ádám-csúcs hegyvidékén rejtett barlangban vagy egy kis tó partján huzódnak meg, hogy csendben pusztuljanak el. De ezt a rejtekhelyet emberi szem még nem látta soha.

* **A legnagyobb konyha** a világon valószinüleg a párisi hires «Bon marché» nevü divatraktárban van, mert az összes 4000 főre menő alkalmazottak részére az ottani konyhán főznek. A legkisebb üst 100 literes, a legnagyobb ötször annyi ; van 50 pecsenye-sütő, melyek mindegyikébe 300 borjuszelet fér el, más sütőn 50 kilo hús s egy üstben 100 kilo burgonya sül egyszerre. Az omelettehez 7800 tojást használnak, a kávéfőző gép valóságos gőzgép nagyságu s naponként legalább ezer liter kávét ad. A konyhában rendesen 60 szakács és 100 kukta van alkalmazva. A konyha földszinten s az ebédhelyiségek a legfelső emeleten vannak.

* **Olaszország társadalmi állapotáról** rettenetes adatokat közöl a római statisztikai hivatal. 336 községben nincs temető, a holttesteket egyszerüen a templom alatt levő kriptába dobják. Több mint 200,000 ember 37.203 teljesen egészségtelen pinczében lakik, 9000 ember sziklabarlangokban. Mintegy 1700 községben csak ünnepnapra esznek kenyeret, 4965 községben szegénység miatt hust nem esznek, 600 községben nincs orvos, 104 községben mocsáros talaj miatt állandó a malaria betegség ; a pellagrosa nevű bőrbetegségben szenvedők száma 110,000. 100 lakos közül 63 nem tud irni és olvasni.

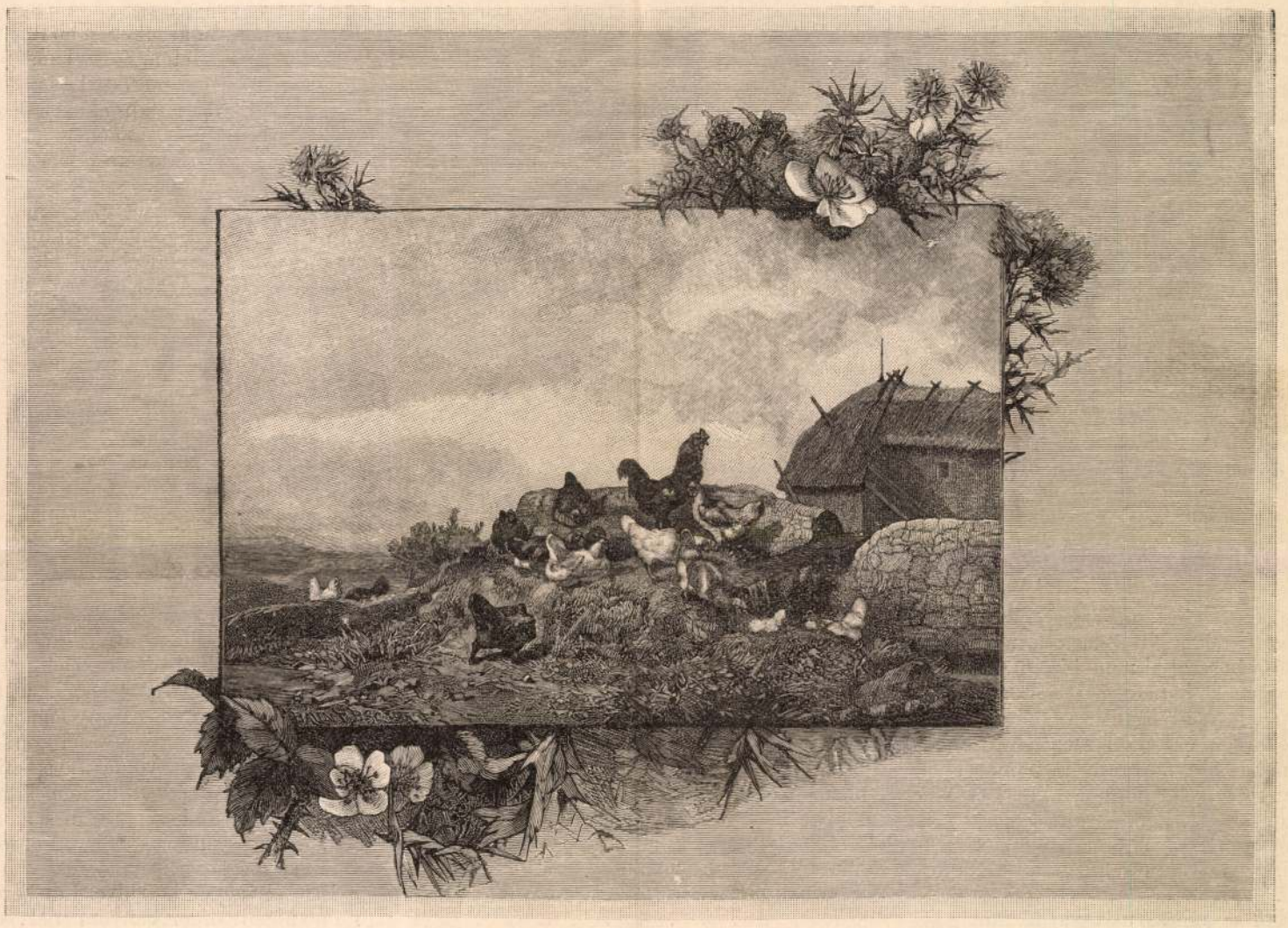

Metszette Bálint Benedek.

A SÖVÉNYFAL ALATT. — MÉSZÖLY GÉZA RAJZA.

EGYVELEG.

hogy *Perovskájával* kivégeztetése előtt beszélhessek, a mint azt ama szerencsétlen nő kívánta. Magam is, sulyos betegségemből alig fellábadva, rémülettel fogadtam a hirt, melyet K. tábornok velem négy szemközt az utolsó napon közölt, de szomoru állapotom daczára tüstént felkerestem *Muraviev* tábornokot.

— Mi dolga önnek, herczegnő, egy halálra itélt gyilkossal? — kérdé az alávaló áruló szokott gúnyos mosolyával, mely undok arczát még jobban elcsufitotta.

— Dolgom semmi, — felelém, — de miután tudni akarom, mi lehet az, mit ama szerencsétlen teremtés velem közölni akar, úgy hiszem, ez ellen önnek kifogása alig lehet. Hiszen nehány óra mulva minden titkát a nélkül is a sirba viszi magával.

Muraviev egyszerűen megtagadta tőlem az engedélyt és a rendőrminiszterhez utasított, ki halálos ellenségem lévén, legfeljebb még sokkal durvábban utasított volna vissza. Ekkor cselhez fordultam. A Szent-Eudoxia zárda fejedelemasszonya régi meghitt barátnőm lévén, bizonyára segédkezet fog nyujtani arra, hogy mint apácza, a halálra ítélt Perovskájához jussak, kitől imádság közben mindent megtudni reméltem. A tisztes hölgy, kérésemre hajolva, megigérte, hogy valamely zárdabeli tagja számára Muravievtől az engedélyt meg fogja szerezni, mikor aztán tulajdon kocsiján a czitadellába és *Perovskája* börtönébe juthatnék. Egyuttal azt is megbeszéltük, hogy minden eshetőségre számitva, már délfelé a zárdába jövök, és ott átöltözve bevárom *Muraviev* engedélyét.

Háznépem előtt, mely a czár halála óta nehány titkos kémmel megszaporodott, ágybanfekvő betegnek tettem magamat, s hálószobámból egy titkos lépcsőn a kertbe, majd az utczára jutottam. Egy részeges bérkocsis szerencsésen a zárdához vitt, melynek kapusa nem ismert, de különben a markába nyomott borravaló kíváncsiságát végképen elaltatta.

Nagy meglepetésemre *Muraviev* a fejedelemasszony kérésére megengedte, hogy a halálra itélt *Perovskája* mellett egy-egy apácza, minden két órában felváltva, a haldoklók zsolozsmáját elmondhassa, sőt ha tetszik, a vesztőhelyre is kisérhesse. Az illető apácza csakis a felügyelő tisztnél tartozik jelentkezni, ki őt az elitélt börtönébe fogja kisértetni.

Lelki állapotom miatt alig mertem a nehány lépést megtenni, mivel attól tartottam, hogy a tettetést két óra hosszat ki nem bírom, és akkor nemcsak magamat, hanem az egész zárdát, a fejedelemasszonynyal együtt, végtelen bajba keverem. De drága halottam szent emléke erőt öntött belém, s elhatároztam magamat arra, mi talán életembe is kerülhetett volna. Délutáni három órakor a fejedelemasszony troikája előállott, s mélyen lefátyolozva, a haldoklók számára való viaszgyertyát kezemben tartva, a kocsiba siettem.

Durva bőrből készült saruk takarták lábaimat, kezeimet pedig lehetőleg a fátyol alá rejtettem. A kocsit csak hosszas várakozás után bocsájtották be a vár első udvarába. Itt gyalog és lovas katonák fogtak körül, kiknek durva élczeit mind addig kellett tűrnöm, míg a felügyelő tiszt a második kaput számomra ki nem nyittatta. Ezen keresztül érve már azt hittem, hogy minden további baj vagy kellemetlenség nélkül czélt fogok érni. De nagyon csalódtam; a legnagyobb veszély még csak azután várt reám. Ugyanis egy akkoriban kiadott parancs szerint, minden idegen, ki bármely szin alatt a czitadella belső részébe lépett, hol az állam foglyai őriztetnek, a felügyelő tiszt szobájában szorosan megmotozandó és csak a rendesen felvett jegyzőkönyv kiállítása után bocsájtatik be az udvarba.

Ezt a kocsihoz lépő altiszt oly felhivással közölte, hogy őt az irodába kövessem. Megfordulni annyit tett volna, mint magamat a veszélybe dönteni, igy tehát ingadozó lépésekkel, a szentelt gyertyát erősen magamhoz szorítva, a felügyelő tiszt elébe jutottam.

A tiszt irással volt elfoglalva és szó nélkül egy mellette álló székre mutatott, melyre le is ültem, mert reszkető lábaimon már alig állhattam.

Végre megkezdte a vallatást. Alig hogy nehány szót intézett hozzám, nagy rémületemre fölfedeztem, hogy egy alkalommal az operaházban már találkoztam vele, midőn az előadás után az ott felállított rendőrök nem akarták hintómat a sorból kiereszteni, s csak e tiszt parancsának engedve nyitottak utat.

Visszahajtottam a fátyolt és szeme közé néztem. Erre a toll kiesett kezéből. Első dolga az volt, hogy az ajtónál álló altisztet vizért küldte, aztán pedig suttogva arra kért, hogy rögtön távozzak, mert bizonyára fejét vesztené, ha szó nélkül az elitélthez bocsájt.

— Hiszen itt van Muraviev parancsa; motozzon meg, s bocsásson be az elitélthez. Semmitől se tartson; én nem fogom elárulni; ha pedig ön hallgat, azt, mi itt történt, senki meg nem tudhatja. Az elhalt czár nevében kérem, ne állja utamat, de hogy még jobban megnyugtassam, egy óra mulva el fogok menni és más apáczát küldök magam helyett.

Szavaim hatottak; becsületszavamat kérte, hogy Perovskájának mérget vagy más eszközt, melylyel magát kivégezhetné, adni nem fogok, sem pedig szökési kisérletet vele nem tétetek. Ez utóbbi eset csakugyan ki volt zárva, mert alig értem, hogyan szökhetne meg valaki a czitadellából, ha csak repülő madár alakjában nem.

Előjött a porkoláb, s vele egy fegyveres katona. Három vagy négy udvaron keresztül végre egy nagy vasajtóhoz vezettek, mely előtt kettős őr állott. Ez ajtót a porkoláb felzárta, s azután számtalan kőlépcsőn le-felmentünk, míg valami köralakú előtérben pislogó mécsek világosságánál alacsony ajtókhoz nem értünk. Ezek egyikét a porkoláb felzárta, a katona künn a küszöbön lábhoz tette puskáját és *Perovskája* Zsófia előttem állott. Testén mindenütt nehéz lánczok, melyek a derekán összefüzött vas abrincshoz voltak lakatolva. A szegény teremtést a sokféle testi kínzás végképen megtörte, de mindamellett tiszta csengő hangon üdvözölt.

— Hozta Isten, szent anyám, üléssel nem szolgálhatok, ágyamat ma reggel kivitték, mert hiszen az éjjel nem fogok aludni, holnap reggel pedig oly helyre jutok, hol ilyesmire szükségem nem lesz.

A kővel kirakott nedves börtönben egy kis asztalon kivül, melyen egy vizes kancsó állott, semmit sem láttam.

Kezembe vettem a meggyujtott viaszgyertyát és az elitélt nő felé fordulva, elmondtam a haldoklók imáját, melyre ő a szokásos feleleteket elég erős hangon megadta. Folyvást imádkozva, végre közbe szúrtam nehány szót, melyekből kilétemet megtudta.

A mi ezután következett, a mit tőle ekkor hallottam, azt itt el nem mondhatom; azt élő lénynek elmondani nem fogom. Halálom után mint legszentebb ereklyét, gyermekeim őrizzék meg e kínos óra titkát, mig egy ember az élők sorából el nem tűnik, kit ezentúl látni életem utolsó pillanatáig nem akarok. Akkor aztán hadd lebbenjen fel a fátyol, mely a titkok legborzasztóbbikát most elfödi, akkor, de csakis akkor, mondjanak itéletet a halott és a bitófán kimult gyilkosok fölött. Ekkor ki fog tünni, kinek bűne, vagy kinek büntetése volt a legnagyobb ....

. . . . . .

Igéretemhez képest, de különben is végképen kimerülve, elhagytam a börtönt, melyben egy teljesen bünbánó és sorsával kibékült emberi teremtés utolsó szavait hallottam. Ezen percztől kezdve a halál órájáig *Perovskája* Zsófia szájából egy szó sem hallatszott többé. A fejedelemasszony megkönnyebbülve fogadott, és egyszersmind tudtomra adta, hogy az apáczák közül egyik sem akar az elitélt nőhöz menni, miért is Muravievnek az irásbeli engedélyt vissza fogja küldeni és egyuttal más zárdára figyelmeztetendi, nehogy utóbb tán erővel innen követelje az elitélt lelki vigasztalását.

Alig tévedek, midőn azt hiszem, hogy a czitadellában tett látogatás valamiképen mégis kitudódott, mert, alig két hétre a czárgyilkosok kivégeztetés után, az a hir volt elterjedve Szent-Pétervárott, mintha én *Perovskája* megkegyelmeztetését a czártól kértem volna, sőt a mi több, M. nagyherczeg ezt szememre is hányta.

Jól tudtam, hogy közbenjárásom bárkinek érdekében eredmény nélkül maradt volna, s nem volt ok reá, melynél fogva a szerencsétlen nő, ki különben magában a merényletben tényleges részt nem vett, épen hozzám forduljon. A mit a halál szine előtt, mintegy utolsó órájában nékem mondott és fölfedezett, az lelkem mélyében mindaddig el lesz temetve, mig csak magam is a nagy utra nem készülök. Ekkor pedig gyermekeim őrizendik meg az iszonyu titkot.

*

Meglehet, hogy a viszonyok, vagyis inkább az isteni gondviselés keze másképen fog intézkedni Oroszország sorsáról, erről mi halandók nem rendelkezünk, sem pedig arra a legcsekélyebb befolyást sem gyakorolhatjuk. Minél nagyobb a hatalom valamely halandó kezében, annál nagyobb és terhesebb felelőssége, nemcsak Isten, de tulajdon lelkiismerete előtt is.

Igaz ugyan, hogy a korlátlan hatalom öntudata és érzete sokára elaltatja az emberekben mindazt, mi nemesebb tettekre buzdíthatná, s inkább meggondolatlan bűnös cselekedetekre unszolja őket, de mindezek daczára, számtalan példából láthattuk, hogy a világ leghatalmasabb uralkodóin némelykor az ismeretlen veszélytől való félelem szokott erőt venni és életüket valódi pokollá teszi.

Mindez itt is előfordulhat, sőt ugy hiszem, hogy részben már be is állott.

Bennem az illetők tán csak nem látták a nemezist, a boszuállás szellemét, és mégis éjjel-nappal azon voltak, hogy a világ végeig üldözzenek.

Nem vagyok és nem is voltam büntársuk, hogy tán gyávaságomtól tarthattak volna, de azért folyton bünjeleket kerestek nálam, vallomásokra akartak birni oly dolgokról és tényekről, melyekről nekik nálamnál sokkal jobb tudomásuk lehet.

Becsületem, életem és szabadságom ellen törtek, gyermekeimet méreggel akarták a világból kipusztítani, s ha hatalmukban állna, földönfutó, nyomorult koldussá tennének.

Ideig-óráig az ellenem folytatott hajsza megszünt. Megszünt pedig azért, mivel az igazságos Isten szent keze valamennyi kisérlet ellen megoltalmazott. A rágalmazást legutoljára hagyták; csakhogy itt, a legnagyobb ellentétek országában, a rágalom mérge akkor öli meg az embereket, hal a felhozott vádak és hazugságok ellen kézzel-lábbal védekeznek. Mihelyt a látszat utolsó szinezete eltünt, az ember fölött nagyon hamar napi rendre szoktak áttérni; és ugyan ügyetlen vándor legyen az, ki ilyenkor a hangulatot a maga részére nem tudja hódítani. Eleinte magamnak is úgy tüntem fel, mint valami törvényen kivül álló pária, habár erre alkalmat nem szolgáltattam. Minél jobban visszavonultam, annál jobban üldöztek kiváncsiságukkal. Közéjük léptem, bátran felvettem az oda dobott keztyüt, megmutattam, hogy legalább is annyit érő ember vagyok, mint ők, szúrásra vágással feleltem, de a béke olajágát mereven soha sem utasítottam vissza.

Most bántatlanul járok-kelek mindazok közt, kik ezelőtt néhány évvel legjobban azt szerették volna, ha Tousseaud asszony bódéjában viaszból készült képmásomat egy fél frank belépti dij mellett mutogatták volna. De én mindezt csak a szélvész előtti csendnek tartom. Pandora szelenczéje ellenségeim kezében nincsen ugyan, mindamellett elég gonoszok és hatalmasok arra, hogy életemet megkeserítsék.

Erre el vagyok készülve. Bár hova mennék is, mindenütt nyomomban lennének. Mostani helyzetemben itt Párisban minden becsületes és jóra való ember oltalmára számithatok, sőt szükség esetére tán a törvény védpaizsának oltalmát is igénybe vehetem; mindezeknél fogva Franczia-országot gyermekeimmel együtt úgy tekintem, mint hazám szent földjét.

A honvágy fájdalmas érzete némelykor egy időre erőt vesz rajtam; ezen nem segíthetek. De nem adtam és nem adom fel szivemben a reményt, hogy Oroszországot valamikor még megláthassam, s megláthassam úgy, mint az ébredő szabadság hazáját! ....

(Vége.)

A SÖVÉNYFAL ALATT.

— Mészöly Géza képéhez. —

A magyar képzőművészetnek nagy kárára oly korán elhunyt Mészöly Géza képeiből mutatunk be ez alkalommal egyet és pedig abból a genreből valót, melynek művészi ápolása az elhunyt festőt nem kevésbbé tette népszerűvé, mint hangulatos tájképei. Az állatvilágból vett csendéletképek festésében Mészöly nálunk a legelső sorban áll, úgy a fölfogás, mint a kivitel finomsága tekintetében; sőt nem mondunk nagyot, ha őt az e műfajban dolgozó legjobb franczia festők mellé helyezzük, mint miniatur festőt.

Mészöly életének utolsó szakában kiváló kedvvel adta magát a majorsági eleven élet festé-

tani czárok palotái! Például a téli palota. Csak 13 ezeren laknak benne. De a czár nem, mert azt mondják, alá van, vagy alá lehet aknázva, minélfogva a czári család az u. n. Anicskó-palotában lakik, mely a föld alatt mélyen körüskörül van pánczélfallal vonva, még a kert kerítése is vagy 3 méter magasságra ugy meg van pánczélozva, mint egy hadihajó. Ide furakodjék aztán be, ha nihilista!

Tekintsünk be még a czári istállókba is. Ezeket voltaképen inkább elegáns ló-szalonoknak lehetne mondani, hol a t. cz. lóközönség a legnagyobb uri kényelemben tartatik, hiszen még fütve is vannak a tisztaságtól ragyogó, fényes helyiségek.

Képviselve van itt minden létező lófaj a legszebb példányokban angol, arab, berber, tatár, cserkesz, kozák, magyar, stb. Ez utóbbi harsány nyerítéssel fogadott s tombolt erősen. Talán magyar beszédünket ismerte meg, s eszébe jutott, hogy jobb volna most ott valahol Bábolnán vagy Kisbéren nyargalózni, hol boldog csikókorában annyiszor versenyt futott a pusztai szellővel. — Még a kozákló is kedvet kapott s versenyt nyeritett magyar pajtásával. Vajjon nem valami omen volt-e ez?

Ez előkelő lótársasággal együtt van egy kis piros szemü, fehérszőrü montenegrói szamár is, ki teljesen a helyzet magaslatára emelkedve, hanyag méltósággal ropogtatja az illatos szénát, s önérzetes mozdulattal utasítja vissza bizalmaskodni kezdő szomszédját. Ugy látszik, tudja, hogy szülőföldje legelső kedvencze a felséges gazdának, s ehez tartja magát!

Egy paszomántos uri ember az istálló-palota emeletére is felvezet. Valóságos kocsi- és lószerszám-muzeum! Pompás, aranyos koronázási, szertartási hintók, szánkák, kincsetérő diszszerszámok káprázató tömege, mesébe való pazar fény; az ember szinte elkábul bele. — De még sem e drágaságok kötik le figyelmünket. Van ott posztóval letakarva egy ujabbkori hintó, a hátulja forgácsokra tépve, egyik ülése szétzuzva, ülőpárnáján fakó vérfoltok. Ezen a hintón ült II-ik Sándor czár, mikor a nihilisták lebombázták.... Ez emlékezetes hintó szomszédságában van egy durva faszánkó, üvegszekrényben gondosan elzárva: ezt meg Nagy Péter czár csinálta sajátkezüleg. Ott csillog még egy csomó sajátságos izlésü nyereg és lószerszám: a bokharai emir ajándéka.

Megtörténik a czári lovakkal is, hogy megvénülnek, hanem az aztán már nem történik meg, a mi kevésbbé előkelő társaikkal ilyenkor rendesen, hogy t. i. bérkocsi, vagy vizhordó taliga elé kerüljenek. Nem, a czári ló csak czári ló marad, ha mindjárt a személyt nem válogató idő megvéniti is. Ilyenkor kényelmes penzionátusba kerülnek e tisztelt lovak, hol zab és széna képében holtig tartó, bőséges nyugdijat huznak; midőn pedig kimulnak ez árnyékvilágból, akkor sem kerül padlásra a bőrük: eltemettetnek külön temetőbe, hol mindegyik diszes emlékkövet kap, melyen az utókor kegyelettel olvashatja születésük és elhalálozásuk napjait, valamint viselt dolgaikat s különféle érdemeiket. — Nem utolsó hivatal czári lónak lenni!

Mindenesetre előbbvaló, mint a házmesterség. A szent-pétervári házmester valóságos speciálitás. Ott didereg éjjel-nappal a kapusarkon, világos taplószinü bőrkaftánjából csak vörös husos orra s apró kék szemei látszanak ki, a mint unottan pisłog a le s fel sietőkre. Néha a fagyos kövezethez üti nagy süvegcsizmás, bőrkalucsniba dugott lábát, de csakhamar abban hagyja ezt is. Minek is? Csak megfázik ujra. Az ő sorsa a didergés meg az őrködés. Mert, vagy akarja vagy sem, nihilista-csősz is egyuttal, s felelős a jámbor mindenkiért, a ki a kapun belép; tehát őrhelyét egy kis melegedés kedvéért nem hagyhatja oda. Majd is befűtene neki a rendőr-csinovnik! Keserves hivatal biz ez. Hja, de nem lehet mindenki czári ló!

Az utczaszegleteken sok helyt hatalmas szabadtüzek lobognak, körültök szegény emberek melegszenek. Hát e mi? E bizony igen humanus intézkedés: az állam tüzeltet ilyen helyeken, illetőleg az adja hozzá a nyirfát, hogy legyen a járó-kelőknek a nagy hidegekben hol megmelegedni.

A jobb módu, jobb ruháju emberek, meg a kiknek nincsen semmi dolguk, máskép melegesznek. Van itt ugyanis egy 10—12 méternyi magas jéghegy csinálva, melyre az egyik oldalon grádicson járni fel, a tetején pedig van egy kis vas szánkó és egy muszka. Az ember felül a szánkóra, szétveti a lábát, a muszka hátul kerül, s azzal le, mint az orkán; csak ugy süvölt lefele s még a sikon is elrohan vagy 300 méternyire. Muszkás mulatság, de igen kellemes.

Hát amott micsoda tündéri palota látszik? Hiszen a meg tetőtől-talpig valami csodásan ragyogó drágakőből van épitve! Nem az. Ez a *jégpalota*. Minden porczikája jég és jég. Pompás földszinti és emeleti helyiségek vannak benne, ezekben jég-székek, jég-asztalok, jég-butorok. Van iró-szoba is, ebben még csak a kalamáris, porzótartó, penna, pecsétviasz is — mind, mind jég, a legművészibb kivitellel. A hálószoba is pompásul el van látva: jég-ágy, jég-vánkosok, jég-paplanok, jég-mosdóasztal, jég-lavoir, jég-szivacs; még csak a jégfogasra felakasztott hálósipka es «schlafrokk» is jégből van. Gyönyörü lokálitás, de azért az ember nem kivánkoznék bele — hálni.

Szinte kár, hogy e Néva tündéreihez méltó palotából, az első tavaszi fuvalatra, nem marad egyéb hátra, mint egy nagy tócsa.

No de bizony átjárhatta az embert a jégpalota hidege: menjünk szállásunkra melegedni, s gyönyörködjünk egy második kirándulásig jeles tőszomszédunk nyalka cserkeszeiben és borzas kozákjaiban, a ki, — már t. i. a szomszéd, senki se más, mint a hirből otthon is eléggé ismert Dondukov-Korzakov herczeg. Érdekes szomszédság biz ez, kivált nekem, ki ezelőtt még csak nehány nappal is a jó magyar alföldön pihengettem Gleichenberg fáradalmait s nemzetes Gáti Sámuel uram volt a tőszomszédom.

Dr. Závory Sándor.

IRODALOM ÉS MÜVÉSZET.

Kis virágok messze tájról. Átültette *Méry* Károly. Nem tudjuk, észrevette-e az olvasó, sőt maga a szerző is — milyen csinos rhytmikus rim maga e czim s? A 255. (16-odrét) lapra terjedő kötet a világ minden tájáról, keletről, északról, nyugatról s délről, nehány száz apró virágot, jeles költők, alig nehány kivétellel — rövid (4—8 soros) dalai s ötleteiből — kedves illatos bokrétába összekötve nyujt olvasóinak. Itt találjuk Goethet, Schillert, Lessinget, Heinet, Uhlandot és Bhartriharit (Krisztus korabeli hindu), Amart persa költő, egy nehány spanyol, olasz, hollandi és angol társaságában. Mindnyájától, nagyobb remekeik mellőzésével, legkisebb apróságaikat válogatva s szedve össze jó izléssel, szeretettel, műfordítói készséggel és gyakorlattal. A Kisfaludy-társaság egyik havi ülésén is be volt mutatva a gyüjtemény és tetszéssel találkozott. Az ilyen koszoruban kedvesen levelezhet akárki s ha magasb műélvezetet alig talál is, nem bánja meg, hogy kezébe vette. A kötet Ágai Adolfnak van ajánlva, Kun Dániel kiadásában jelent meg s ára 1 frt 50 kr.

Visszhang az «Énekek énekére», irta Dr. Nagy M. A czim félrevezetheti az olvasót, amint félrevezette egyik nagy napilap irodalmi rovata vezetőjét is, a ki azt irta róla, hogy ez a Bölcs Salamon Énekek énekének nem fordítása, nem is átdolgozása, hanem csak visszhangja. Pedig igen is, nyomról-nyomra, versről-versre menő átdolgozása, sőt — habár kissé szabad — forditása. Az Énekek énekét a keresztény biblia-magyarázók a Krisztus és az Anyaszentegyház közötti szerelem költői és prófétai (jóslatos) allegoriájául szeretik felfogni, holott az egy drámai (pásztorjáték) alakba szedett, a pásztor, kedvese, a király s a lány rokonai közötti párbeszédekben lefolvó idyll, nász-alkalomra szánt költemény. Közelebbről Renan tudományosan is kimutatta s párbeszédes jelenetekbe szedve hiven lefordította a felséges költeményt, mely a héber költészet egyik legszebb, sőt örökszép gyöngye. Ezen a nyomon jár szerzőnk is, s itt-ott valóban szerencsével. A 24 lapra terjedő füzetke Kolozsvártt jelent meg s ára 20 kr.

A Magyar Történeti Életrajzok diszes vállalatából az ötödik évfolyam indult meg azzal a füzettel, mely most hagyta el a sajtót, s megkezdi *Fraknói* Vilmostól *Erdődi Bakócz Tamás életét*, a nevezetes főpapét, kit Bakács Tamás néven emleget a történetirás, s kinek szereplése együtt hozza magával egész korszak történetét, a Mátyás király halálára következett hanyatlás szomoru korszakát. Fraknói gazdag és uj adatokkal rendelkezett Bakócz életéhez, s a XV. század második és a XVI. század első felébe tartozó történelem nem egy részlete nyeri meg a teljesebb világítást. A kötetben még nem ér véget Fraknói műve, mely Magyarország hanyatlásának történetét is oly nagy érdekün festi. A fejezetek czime: «Mátyás udvaránál», «II. Ulászló kanczellárja», «Velencze hálája» és «Rómában». A történelmi előadással karöltve jár a füzet diszes kiállítása. Az egyes fejezetek czimei egykoru kodexek czimlapjainak másai; szinnyomatban látjuk az 1511-ik évi esztergomi missale czimlapját és utolsó lapját; fac-similében az 1491-ik évi pozsonyi békekötés okiratának utolsó pontját és aláirásait. Arczképekből: Bakócz arczképét, érméről nagyítva; Miksa német császárét, Loredano velenczei doge-ét: II. Julius pápáét egykoru mesterek festményei után. Épületrajzokból: Erdőd vára, Monyorókerék s az esztergomi Bakócz-kápolna belseje szinnyomatban sat. A szöveg közé nyomott sok metszet régi inicziálék mását, czimerrajzokat, a szereplő egyének névaláirásait, érmeket, pecsét-rajzokat, lapkereteket sat. ábrázol s a szerkesztők lelkiismeretesen beszámolnak, mit honnan vettek. A vállalat Méhner Vilmos kiadásában jelenik meg és előfizetési ára egy évre 8 frt (a történelmi társulat tagjai 5 frtért rendelhetik meg a Franklin-társulat kiadóhivatalában.)

Folyóiratok. A *Nemzetgazdasági Szemle* tartalmas kötetben nyitja meg az uj szerkesztő, dr. Jekelfalussy József alatt megindult folyamát, kettős számmal (január és február). Közleményei főkép napi érdekü kérdéseket fejtegetnek. A képviselőház előtt levő törvényjavaslattal összefüggőn Láng Lajos képviselő «A munkások biztositása baleset ellen Ausztriában» czimen ismerteti az ottani állapotokat. A magyar-galicziai vasutak államositása napi érdeküvé teszi Neményi Ambrus dolgozatát: «Kamatbiztositást élvező vasutak és államositás Magyarországon.» Fenyvessy Adolf «A fővárosi uj kölcsön»-ről ir, mig Kvassay Jenő az árviz által fenyegetett vidékek érdeklődésére számithat «A vizszabályozási és talajjavitási hitel törvényhozási rendezése» czikkével. Az irodalmi szemle könyvismertetéseket közöl. Vargha Gyula külföldi közgazdasági folyóiratok kivonatos szemléjét adja, dr. Mandello Károly pedig közgazdasági havi krónikával, a közgazdasági napi események felsorolásával gazdagitja a tartalmat.

Uj zeneművek. Rózsavölgyi és társánál két füzet népdal jelent meg közelébb. Az egyik füzet Dankó Pista 8 dalát tartalmazza; zongorára alkalmazta Erdélyi Sándor; ára 1 forint 20 kr. A másik czime *Négy eredeti népdal*, énekhangra zongora-kisérettel alkalmazta Kolozsvári Gyula; ára 60 kr. — *Czimbalomátiratok* czimmel, Molitorisz J. átirásában 14 dalt adott ki Kolozsvárott Horatsik János könyv és zeneműkereskedése; e füzetnek, mely az átiratok első füzetét képezi, ára 1 forint. — Megjelent a Hoós János által szerkesztett és kiadott *Magyar daltár* II. évfolyamának 12-ik füzete is, zongorára és énekhangra átirt 10 dallal; egyes szám ára e zeneműfolyóiratból 60 kr; egész évi előfizetési ára 4. frt.

Magyar népzenész czimmel a czigány és dilettáns zenekarok érdekeit szolgálni kivánó havonként megjelenő lapot indítottak Klökner és Schoss zeneműkereskedők, Csengeri Gyula szerkesztésében. Minden szám egy zenekari használatra irt partiturát közöl mellékletül, ez első szám melléklete az ismert valczer-szerző Ivanovici «De Riviera» czimü keringője; a lap előfizetési ára a terjedelmes partiturákkal együtt egész évre 10 forint, a partiturák nélkül 3 forint.

A mücsarnokban e hó 16-ikán érdekes kiállitás nyilt meg, melyet sokan néznek, s a kiállított festmények közül már a legelső napokban is számos darabnak akadt vásárlója. Közelről is érdekelheti e kiállítás a magyar közönséget, mert egyik legjelesebb művészének, *Mészöly* Gézának nem kevesebb, mint 276 olajfestményét és vázlatát foglalja magában, ezenkivül a hires lengyel művész, *Matejkó* nagy történeti festményét, mely a győztes Kosciuskót ábrázolja a Raklavicze melletti csata után (1794), a mint őt parasztseregei üdvözlik. A nagyterjedelmü kép a felülről világított főteremben látható, külön berendezett fényfogó draperiák között.

Mészöly festményei öt termet foglalnak el. Egy részök Bécsben is ki volt állítva, köztük félig bevégzett tájképek vagy vázlatok, melyeket a műszeretők azért kedvelnek, mert a festő modorát, dolgozásának beosztását mutatják meg. A képzőművészeti társulat magánosok tulajdonából is sokat kiállított, hogy a jeles tájfestő művészete annál teljesebben legyen képviselve. A vázlatokat festőink siettek megszerezni, műtermök diszítésére. De a közönség is gyorsan hozzá fogott a vásárhoz s az első három nap alatt 83 képet vett meg Mészöly hagyatékából. A kiállítás végén árverés alá bocsátják a megmaradtakat. A tájképeken, valamint a kisebb, gyakran miniatür-képe-

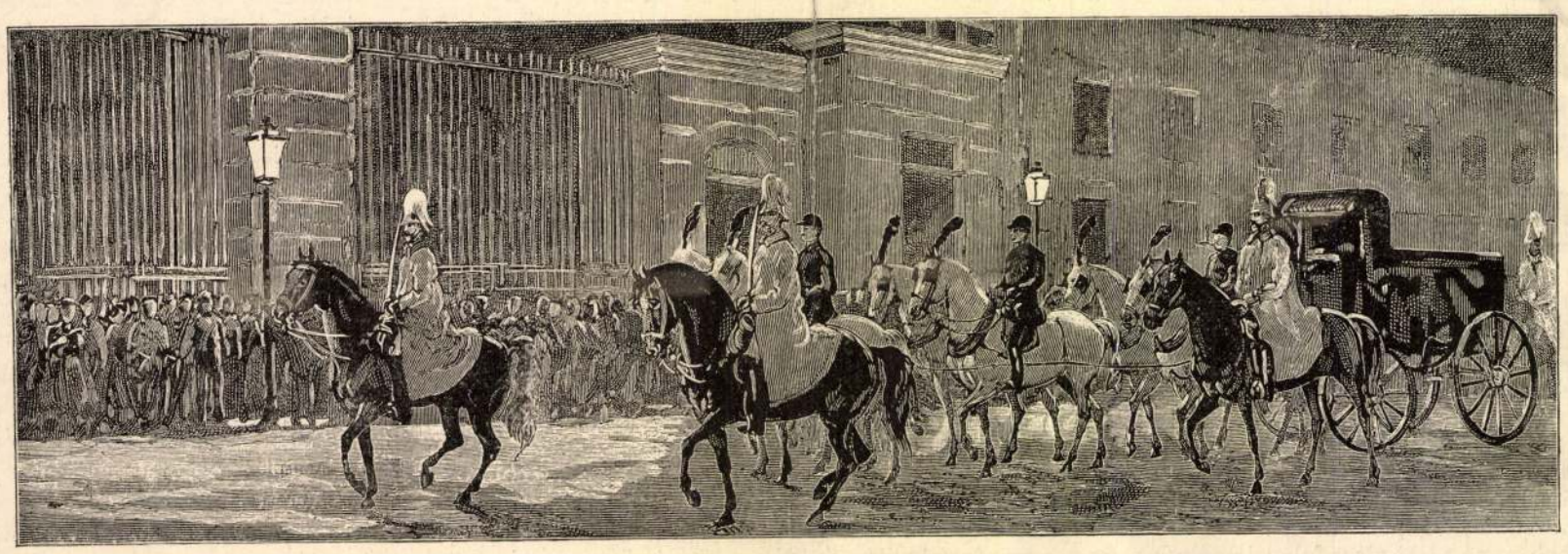

RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS TEMETÉSE. A HOLTTEST MEGÉRKEZÉSE MEYERLINGBŐL BÉCSBE JANUÁR 30-ÁN ÉJJEL 2 ÓRAKOR.

ken mindenütt magyar érzéssel, otthonos hangulattal találkozunk. Kettőt a muzeum számára is megvásároltak, hol csak egy pár festmény képviseli a költői kedélyü magyar tájfestőt.

Matejkó festménye ama fényes diadalok egyikét ábrázolja, melyekben Lengyelország régi dicsősége a végleges bukás előtt még utoljára felragyogott. A lengyel nemzet ünnepelt hőse, Koszcziusko 1794. április hó 14-én, kaszákkal és lándzsákkal fegyverzett 4000 népfelkelőből álló csapatjával, minden tüzérség nélkül, a számra tulnyomó orosz hadsereget futásra kényszerítette. Matejkó a csatát követő pillanatban mutatja be a győztes hadvezért, a mint hivei lelkesülten üdvözlik. Jobbról a középtéren Glovaczki áll, a kaszások parancsnoka, az oroszoktól hódított ágyura támaszkodva. A felkelésnek több más vezetője, részben sebesülten, részben fáradtan a heves küzdelemtől, az előtérben s a baloldalon csoportosul Koscziusko körül, a ki lóháton, levett kalpaggal mond köszönetet az ujongó fegyveres népnek. Jobbról, a messze háttérben a hátráló oroszok végső sorai látszanak.

Van ezenkivül még egy harmadik érdekessége is e kiállításnak, melylyel a műcsarnok elnöksége az országos gyászt fejezte ki. A műcsarnok diszesen berendezett folyosóján ugyanis *Roskovics* egy rajza fogadja a látogatót. E rajz, melyet Roskovics a «Vasárnapi Ujság» számára készített, Rudolf trónörököst a ravatalon ábrázolja. A gyászfátyollal kerített rajz mellett jobb és balfelől harmincz-harmincz vázlat van állványokra elhelyezve. A rajzok magyar és osztrák művészektől erednek, kik az «*Osztrák-magyar monarchia irásban és képben*» számára készítették e rajzaikat.

A kiállítás első látogatója *Csáky* Albin gróf volt, kit Berzeviczy államtitkár s Szalay Imre osztálytanácsos kisért.

A népszinházban február 21-ikén jó fogadtatásban részesült az «*Ingyenélők*» czimű uj népszinmű, melynek szerzője Vidor Pál, a szinház elsőrendű tagja. Az új darab szinpadra termett, azt válogatta ki, a mi a közönségnek tetszik, mulatságos helyzeteket, jóizü beszélgetéseket, és a mi a szinészekre háladatos: jól játszható szerepeket. A cselekvény nem sok, de azért a szinpad mindig foglalkoztatja a figyelmet. Az új darabnak elejétől végig sokat tapsolt a közönség, a szerzőt, ki egyszersmind közreműködött, szintén sokszor hívta. Vidor darabja hosszu szinpadi életre számíthat, szerkezeti hiányai mellett is.

A szinhely a főváros, melynek külvárosai a falusi élettel annyira érintkezésben állnak. Gangos Eszter parasztlány a fővárosba kerül és itt varrással keresi kenyerét. Megszeret egy diurnistát, jegyese is lesz, de ez megcsalja és gazdagabb lány után néz. Gangos Eszter rá is lő csábítójára, de ebből nem lesz nagyobb baj. Feljönnek e közben Eszter ismerősei, meghozzák neki a hirt, hogy szép vagyont örökölt. Eszter végre is boldog lesz egy volt rendőrrel. Ennyi maga a dráma meséje, s épen ez a kisebb és gyöngébb része a darabnak. Czifraságok, vidám jelenetek, ötletek takarják azonban, s ezt a részt készségesen fogadta a közönség. A darab e részében van szerepe Blaha Lujzának is, s az egyesíti magában az ő legtöbb hatásu szerepeit. A kitünő művésznő remekelt is e szerepben. Vidor magáról sem feledkezett meg s mint közreműködő és nótázó is megkapta az elismerést az előadásból. Hegyi Aranka szintén szeretetreméltó személyesítője Eszternek. Szirmai, Németh, Boránd, Gyöngyi, Hunyadi a mellékalakokban adták meg a darab szinpadi élénkségét. A dalok is jól vannak válogatva. Ezek Serly Lajosnak, Szentirmaynak válnak dicséretére.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia február 18-iki ülésén szaktudományi előadások voltak napirenden.

Hőgyes Endre bemutatta Lenhossék Mihály helyettes tanár dolgozatát «A pyramis-pályáról némely emlős állat gerinczvelejében» czimmel. Szerző a gerinczvelőnek pyramis-pályának nevezett nyalábját kutatta a fejlődéstan nyomán némely emlős állatnál. Vizsgálatainak eredménye az, hogy a pálya az embernél éri el a fejlődés tetőpontját; minél alsóbbrendü valamely emlős, annál satnyábbak a pályák.

RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS TEMETÉSE. A MENET A KAPUCZINUSOK TEMPLOMÁHOZ VONULTÁBAN.

KÉPZŐMŰVÉSZETI SZEMINÁRIUM

A SZÍN ÉS A KÉPSÍK

A díszítésre váró falfelületek, melyek már az arab művészetben nagy tagozódáson és részben csúcsívbe és gömbívbe oldódtak fel, most ismét megváltoztak. Az antikból származó széles és kevéssé tagolt falak és gömbölyű kupolák meg ívek helyére most a hosszú gótikus vonalak, a csúcsos ívek és a magasan szárnyaló pillérek és ballusztrádok között a hegyes szögletek. A gótika Itáliában nem változtatta meg az építészeti stílust ily tökéletesen és így maradtak még falak és boltozatok a síkdekoráció számára. Különösen Sienában fejlődött tovább a bizánci stílus. Előfordulnak ugyan képszerű ábrázolások is, de ezek is első sorban mindig szines alakjaikkal a sík díszítését szolgálják. Nemcsak mozaikot használtak, hanem tökéletesítették a freskófestés technikáját és arany alapra festettek. Ennek az iskolának csucspontját *Orcagna* jelentette. Ámbár ő már három dimenzióban ábrázolja alakjait, de azokat pontosan a rendelkezésére álló síkfelület szerint rendezi el. Nála a kép minden darabja egyenlő értékü, nem létezik az ő piktúrájában előtér vagy háttér és nincs a képben luk, hanem valóban az egész kép egyetlen megszakítatlan síkfelület. Jó példa erre a módszerre Taddeo *Gaddi* Trónoló Maddonnája is. A Madonna a leggondosabb rajzzal van a térbe komponálva. Minden mozdulatnak megvan a maga ellenmozdulata, a kép minden részlete egy másik részlettel tökéletes egyensulyban tartva, az angyalok két oldalt épp úgy sorakoznak egymással szemben, mint a trónzsámoly rúdjai. A síkfelület tökéletes kitöltését a művész itt a szimmetria segítségével viszi keresztül.

MÉSZÖLY GÉZA: NAPSÜTÉSBEN

N. H. úr gyüjteményéből

A következő átalakulás *Giotto* nevéhez fűződik. Az átvett formákat teljesen elhasználták, viszont az alkotó erő és

Képzőművészet
1930. IV. évf. 284.

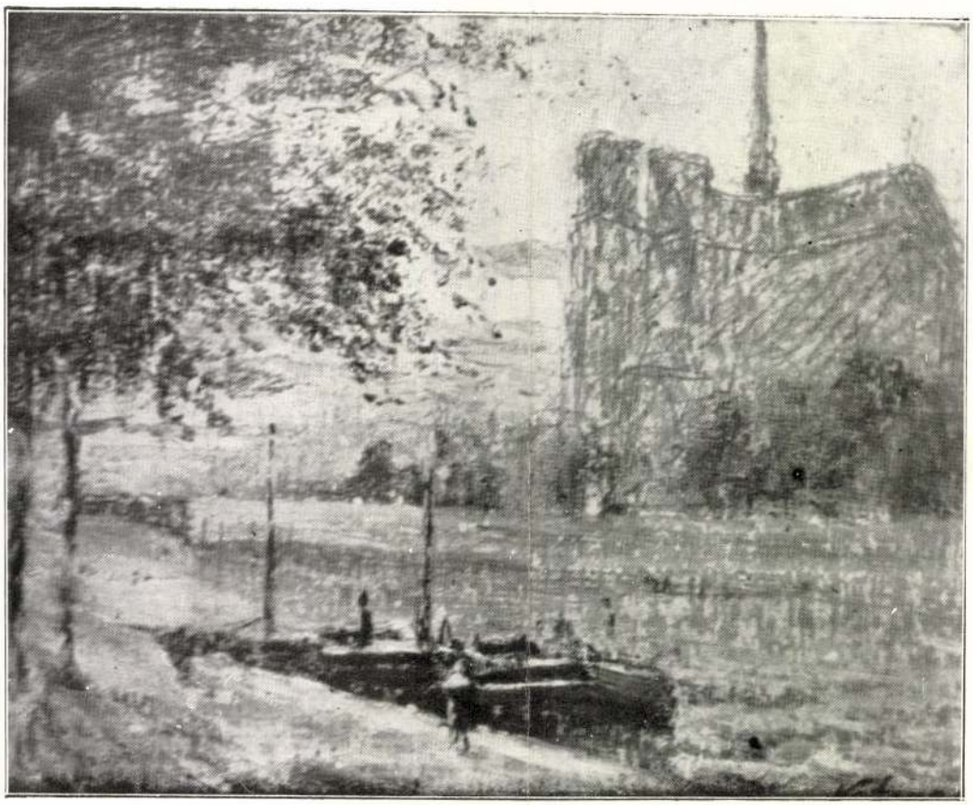

KATONA NÁNDOR: PÁRISI IMPRESSZIÓ

N. H. úr gyüjteményéből

fejjel, mely kétségtelenül egyik legtökéletesebb portréja ennek a nagy mesterünknek. *Borsos* és *Barabás* egy-egy szép feje mellett feltűnik *Bruck* Lajosnak rendkivül finoman festett pleinair női feje. A fehér csipkével fedett piros ruha fölé egy megható szépségű szőke fejet harmatozott a művész ecsetje olyan üde frisseséggel, amilyen csak az ihlet órájában adódik. *Ferenczy* Károly egy széles foltú, merész képével elérkeztünk modern művészetünk kiinduló pontjához, Nagybányához.

Mielőtt ezt az újabb generációt méltatnánk, említsük fel, hogy itt van még *Lotznak* egy vázlata, *Molnárnak* kis aktképe, *Komlóssynak* egy zsánerjelenete, *Thán* Mórnak csikós képe.

Egy szép *Mednyánszky* mellett tenyérnyi nagyságú gyönyörű *Katona*-kép ragad el bennünket. A mesternek még Párisban készített impresszionisztikus képe, mely a modern magyar pikturának egyik legszebb darabja. *Bruck* Lajosnak is van még néhány szép képe és *Zemplényi* Tivadarnak 2—3 erőteljes színvázlata. *László* Fülöpöt egy mesteri bravúrral rajzolt női portré képviseli, *Pentelei-Molnár* Jánost pedig egy mély tüzü, ragyogó csendélet. Most már benne vagyunk a magyar impresszionizmus legszebb idejében, a kilencvenes években. Ezekből az időkből datálódik *Glatz* Oszkár, *Vaszary* János, *Kernstok* Károly, *Iványi-Grünwald* Béla, majd valamivel későbbről *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Csók* István, *Ripp-Rónai* József, *Fényes* Adolf, *Perlmutter*, *Koszta* és *Rudnay* egy-egy szép képe.

A gyüjtő nobilitása a legújabb generáció néhány tehetséges tagjának is helyet biztosított ebben a szép gyüjteményben. A nagyra hivatott, oly korán elhúnyt *Nagy-Balogh* János három nagyon érdekes önarcképe, *Frank* Frigyesnek néhány jó képe és pompás grafikusunknak, *Haranghy* Jenőnek egy sor temperamentumos előadású tusrajzát jegyezzük fel.

A szobrászokat *Stróbl* Alajosnak egy klasszikus veretű büsztje, *Kisfaludi Stróbl* Zsigmond, *Lux* Elek és *Pásztor* János egy-egy márványa reprezentálja. A gyüjtemény magyar jellegét domborítja ki a vitrin is, melyben csupa válogatott darab herendi porcellán kapott helyet.

Mint e röpke beszámolóból is látható N. H. úr gyüjtése a legérdemesebb magyar gyüjtemények közé tartozik.

Chroniqueur.

KIÁLLÍTÁSI NAPTÁR. *Márc. 2.* Nemzeti Szalonban a Szentendrei Művésztelep kiállítása. *Márc. 9.* Ernst-Múzeum csoportkiállítása. *Márc. 15.* Műcsarnokban a Tavaszi Tárlat, az akreditált művészcsoportok kiállítása. *Márc. 20* Ernst-Múzeum aukciókiállítása. *Márc. 23.* A Nemzetközi Alpin kiállítás a Nemzeti Szalonban.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT 1929-ES ÉVKÖNYVE. Az idén másodszor jelenik meg *Paür* Géza főtitkár szerkesztésében a Képzőművészeti Társulat évkönyve. Ezúttal is művészi kivitelű és dúsan illusztrált az évkönyv, melynek nívós cikkeit Dr. *Lukács* György, *Kézdi-Kovács* László, Dr. *Némethy* József, Dr. *Hekler* Antal, *Gerő* Ödön, Dr. *Ibl* Ervin, Dr. *Gombos* Bertalan, *Pethő* Zoltán, Dr. *Pipics* Zoltán és Dr. *Bierbauer* Virgil irták.

rendkívül érdekes korszakából tár elénk hézagpótló adatokat. A műtörténelmi tisztánlátásnak pedig nem csupán a műemlékek, hanem az írott források ismerete is nélkülözhetetlen alapfeltétele.

Jeles műtörténetírónk, *Szmrecsányi* Miklós, egy ízben összefoglalta már markáns vonásokban a Társulat történetét, visszapillantást vetve nagyértékű munkájában annak ötvenéves multjára. (Művészet 1911. 3. sz.) De szükség lenne egy olyan széles alapokon nyugvó publikációra is, amelyben a Társulat élete, jelentősége maguknak az írott forrásoknak közzététele által domboríttassék ki, beleállítva a kor kultúrtörténetének miliőjébe, figyelembe véve természetesen az állami és fővárosi levéltárak, valamint az egykorú újságok vonatkozó cikkeit is. Nincs az a meggyőző korrajz vagy szájhagyomány, amely ezeknek a régies magyarságú, sárgult írásoknak a hitelességénél többet mondana számunkra, melyekből kötetet lehetne összeírni.

Ennek bizonyságául szemelvénynek itt állhat *Harsányi* Pál igazgatósági elnök 1865. évről szóló jelentése, melyben többek között e sorokat találjuk: «Kiemelendőnek tartom itt Hirschler szemorvos úr azon nemes tettét, hogy midőn választmányunk fölkérésére szembajban szenvedő egyik szegény művésztársunk körül tett orvosi fáradozásaiért tiszteletdíjjal kívántuk jutalmazni, azt ő a Társulat segélyezési céljaira a Társulatnak visszaajándékozta. Örömest fáradozik az ember bármely működési körben,

MÉSZÖLY GÉZA: AZ AKARATTYAI PART.

Évk. XVI. T. 1928.

UJHÁZY FERENC: VÁSÁR.

mikor a küzdelmek közt oly szép és nemes tettekkel találkozik, melyek a célt mintegy megszentelik hozzájárulásukkal.»

Az ilyen sorok a Társulat történetének legszebb lapjaira kívánkoznának, még akkor is, ha nem a 21 éves *Munkácsy* Mihály szemevilágának a magyar és az egyetemes művészettörténelem számára való megmentéséről lenne szó bennük.

*

A Képzőművészeti Társulat története három korszakra osztható:

I. 1861-től 1877-ig, a megalakulástól a régi Műcsarnokig;

II. 1877-től 1896-ig, a régi Műcsarnoktól az új Műcsarnokig;

III. 1896-tól, az új Műcsarnoktól napjainkig.

(Ez a felosztás természetesen mechanikai jellegű, hiszen a fejlődés nem alkalmazkodik évszámokhoz. A könnyebb tárgyalás és az egyes korszakok egységes jellege mégis szükségessé teszi.)

Nincs vonzóbb s tanulságosabb az első korszak kezdeti szakaszánál, amelyet a *megalakulás korának* nevezhetünk és amely *1861-től 1863-ig* tart. Ez időszakot megelőzik az előkészítés évei: 1859 és 1860, melyek azonban alig jutottak tovább az eszmecseréknél és próbálkozásoknál. Több

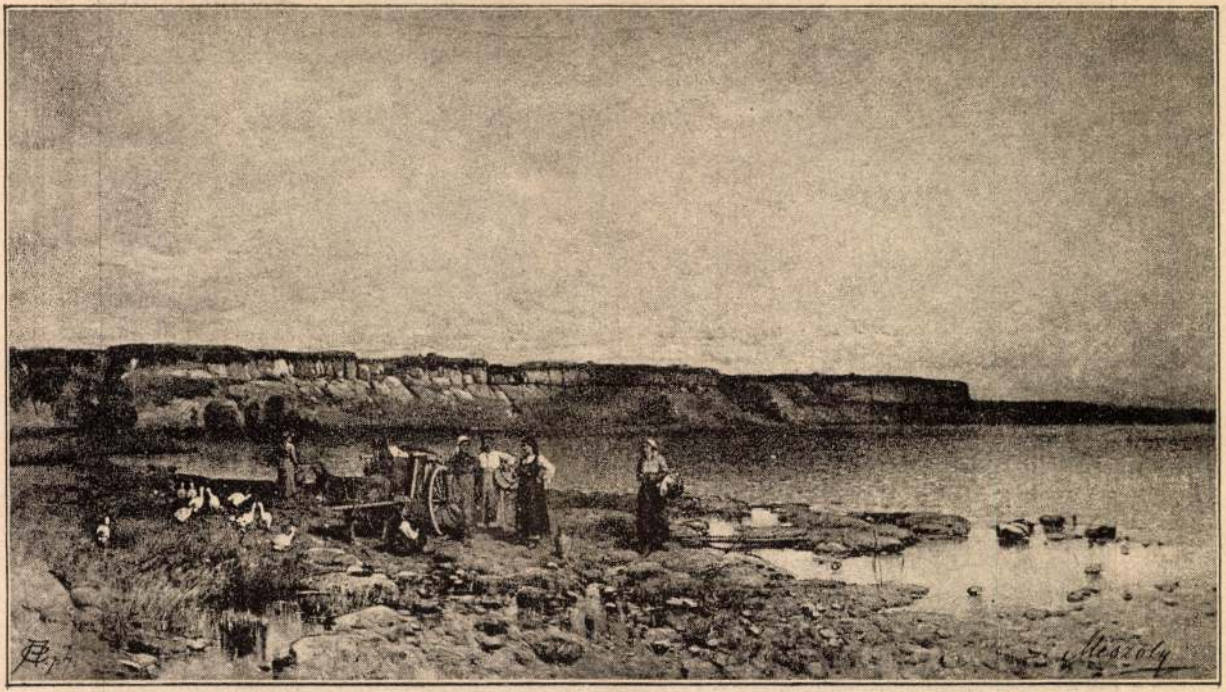

78. MÉSZÖLY GÉZA. A BALATON ÖBLE AZ AKARATTYAI PARTOKKAL.

1885. ork. kiáll. Eat.

108. Baditz Otto. madonna.

34. MÉSZÖLY GÉZA. A BALATON SZÁNTÓDNÁL RÉCZE-STAFFAGE-ZSAL.

1885. om. Eiák. Eat.

Mészöly Géza

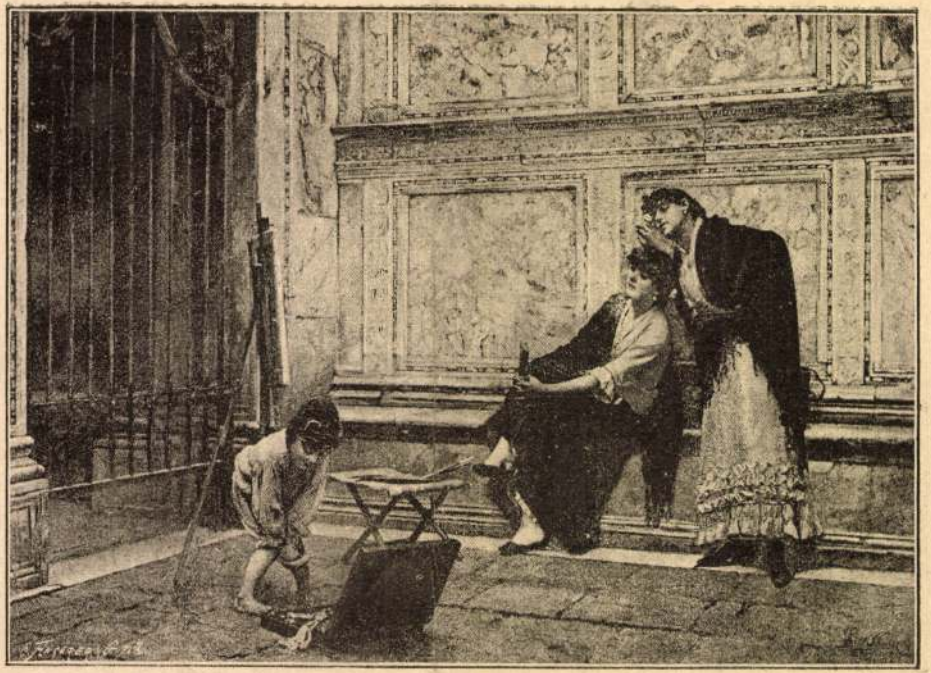

103. Skuteczki Dömé. rögtönzött műterem.

körül a költőt, ki kezdetben fátyolozott hangon és zokogva igy szólott:

«Önök egy nagy nemzet fiai. A magyar nemzet (e szavaknál a költő hangja visszanyerte érczerősségét) sokat szenvedett és küzdött a szabadságért, a jogért és az igazságért. És e tekintetben méltán mondhatjuk, hogy testvérek vagyunk. A franczia nemzet is sokat küzdött és szenvedett a szabadságért; küzdött és szenvedett a gondolat szabadságáért, a lelkiismeret szabadságáért, a politikai szabadságért. Együtt küzdöttünk az emberiségnek e nagy kincseiért mindketten. A jelen században e küzdelemnek nem nagy eredménye volt, de eljön az idő s a jövő század nem messze van, midőn e nemes eszmék testet öltenek mindenütt és az egészemberiség közkincseivé lesznek, és akkor e nagy eszmék egy nagy embercsaláddá fogják összefüzni a nemzeteket, melyek az emberiség nagy és dicső eszméjében fognak egyesülni.»

Ismét felhangzott a lelkes éljenzés, miközben Hugo Viktor meghivta a társaság tagjait, hogy lépjenek be termeibe. A mellékteremben egy hosszu asztal köré gyült a társaság. Hugo Viktor oldalán unokái voltak, kik közül a szőke kis lányka töltötte meg pezsgővel a poharakat.

Erre *Pulszky* Ferencz a következő áldomást mondta: «Mindazok egészségére, kik Hugo Viktort tisztelik: ez az egész emberiség!»

Hugo Viktor felemelve poharát, igy szól: «Az emberiség jövőjére, midőn mindnyájan egy családot alkotunk.» Hugo Viktor a társaság tagjaival, kik mellette elhaladtak, koczczintott.

Ezzel véget ért a tisztelgés s a társaság a nagy költőt éljenezve, távozott.

Este lakoma volt a «Hotel Continentalban»; utána magyar müvészek hangversenye.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Arany összes munkáinak teljes kiadásából Ráth Mórnál megjelent az első kötet, mely 445 lapon a nagy költő összes kisebb költeményeit adja. Benne vannak oly darabok is, melyek eddig kötetes kiadásban nem voltak, ilyenek az 1848-ból való «Rákócziné» és «Egyesülés», továbbá a legutóbbi évekből eredő balladák és lyrai költemények. A füzetes kiadásban az első kötet a negyedik füzet közepénél végződik, s aztán megkezdődik a Toldi-trilógia, s foly még a következő ötödik és hatodik füzetben is. A füzetek gyors időközökben követik egymást. A kiállitás diszes, méltó a tartalomhoz. Minden füzet ára 60 kr.

Ráth Mór kiadásában még a következő könyvek jelentek meg: «*Twist Olivér*», Dickens egyik jeles regénye, melyet a korábbi évtizedekben Gondol Dániel forditott magyarra, s mely most «A magyar nemzet családi könyvtára» czimü vállalatban harmadik kiadását érte meg. Olyan mű, mely hosszu időkig lesz még a regényirodalom egyik kiváló alkotása. Az első füzetet kaptuk belőle s ára 40 kr. — «*Az 1883-ik évi országgyülési törvényczikkek*», szakférfiak közreműködése mellett jegyzetekkel, utalásokkal ellátva; első füzet, mely a XXI—XXXIII törvényczikkeket adja; ára 60 kr. — «*Uzsora és részlet-ügyleti törvények*», utalásokkal és magyarázatokkal; ára 30 kr.

Világhirü utazások könyvtára. Ily czimü füzetes vállalatban adták ki eddig a Révai testvérek Kreitnernek a gróf Széchenyi Béla kelet-ázsiai utazásáról szóló művét, továbbá Stanley hires utleirásait afrikai utazásáról. A vállalat harmadik műve is jól választott. Ez «*Ujfalvy utazása Páristól Samarkandig*», mely Ferganah, Kuldzsa és nyugati Szibéria lakóit és földjét ismerteti, s utazásairól hires hazánkfiának neje, szül. Bourdon Mária irta, ki a nehéz és fárasztó uton hű kisérője volt férjének s följegyzője volt az ut tapasztalatainak és sajátságainak. Ez érdekes munka is füzetekben jut a közönség kezei közé, körülbelől 30 füzetben, számos illusztráczióval az eredeti franczia kiadás után. Eddigelé három füzetet bocsátottak közre belőle. Egy füzet ára 30 kr. Előfizetés szerint 26 füzet 8 forintba, 13 füzet 4 forintba kerül.

«Az erdőtörvény magyarázata», irta ifj. *Saárossi Kapeller* Ferencz, miniszteri titkár a földmivelési és kereskedelmi miniszteriumban. Az erdőtörvény intézkedései nagyon átalános kiterjedésüek: birtokost, megyei tisztviselőt, falusi jegyzőt, gazdát, hivatalnokot sokféle rendelkezése közelről érdekel. A terjedelmes törvény magyarázatát, mintegy népszerü előadását, maga a miniszterium szükségesnek találta, s pályázatot hirdetett értelmezésére és a végrehajtásához szükséges utasitások megirására. A pályadijat nem adták ki, de a pályaművek közül Saárossy Kapeller művét találták legjobbnak. A szerző az akkor megjelölt hiányokat pótolta, az időközben megjelent szabályrendeletekkel kiegészitette. Az átdolgozott munka kiadását most gr. Széchenyi Pál miniszter is anyagi támogatásban részesitette. Nagy kötetben, 272 oldalon jelent meg. A szerző kezdettől figyelemmel kisérte az erdőtörvényjavaslat keletkezésére irányuló bizottsági és országgyülési tárgyalásokat, kutfőül használta az egész irodalmi és közigazgatási anyagot s mint gyakorlati szakember alaposan irta meg hasznos munkáját. A rövid bevezetés után, mely az idevágó törvényhozásról és szakirodalomról ad áttekintést, fejezetenként, illetve paragrafusonként végig megy az egész törvényen s annak minden pontját szakismerettel, világos, érthető nyelven magyarázza meg. Függelékül a törvény végrehajtásából folyó teendőket s az ügyiratok bélyegmentességét is tárgyalja. Betüsoros tárgymutatója megkönnyiti a munka használatát.

Folyóiratok. «*A népszerü természettudományi előadások gyüjteményéből*» (kiadja a természettudományi társulat) a mostani évfolyam második füzete két értekezést közöl: «Hogyan mozgunk», 12 ábrával, dr. Réczey Imrétől; «A vasról és gyártásáról», 6 ábrával, dr. Kerpely Antaltól. E füzetekre a társulat tagjai egy forintjával fizethetnek elő. — Az «*Erdészeti Lapok*» juniusi füzetében a nagyobb czikkek ezek: «Az élő sövény ültetéséről és kezeléséről», Mandelik Dánieltől. «Siklószerü be- vagy kirakó szerkezet a tüzifa-usztatásnál», Marosi Ferencztől. «Mi által fokozható a szénnyeremény», Muissy Istvántól. «A sarjerdőkben alkalmazható vágásmód», Tavi Gusztávtól, stb.

Füzetek. Dr. Wagner Lajostól nyolcz oldalra terjedő füzetke jelent meg «*Pozsonymegye helyneveinek magyarázata*», czim alatt, mint első közlemény egy nagyobb tanulmányból. — «*Magyar átalános levelező és házi titkár*», gyakorlati utmutatás a mindennapi használatra, szerkeszti Knorr Lajos kir. táblai biró; kiadja füzetekben ifj. Nagel Ottó; a harmadik füzet jelent meg belőle, ára 30 kr. — «*A történelem tanitása a középtanodákban*», irta Fazekas Sándor debreczeni tanár; kiadta ifj. Csáthy Károly Debreczenben; ára 30 kr. — *Visszapillantás az egri kaszinó ötven eves multjára*», a kaszinó jubiláris ünnepélyén felolvasta Zalár József.

Az «Utmutató», az utazások idejében nélkülözhetlen segédkönyv, julius-augusztus havi füzete megjelent. A füzet tartalmazza a vidéki városok bérkocsi árszabásait és a folyó hó 8-án megnyitott nagykikinda-nagybecskereki vasut menetrendét is. Ára 50 kr.

Előfizetést hirdet Csáktornyai Lajos tehetséges fiatal iró «*Szeressünk és megbocsássunk*» czimü kötetre, melyben a fővárosi szépirodalmi és politikai lapokban megjelent beszélyeinek és rajzainak javát gyüjti össze. Megjelenik 10—14 iven szeptemberben, s előfizethetni 1 frt 20 krjával vagy diszkötésben 2 frt 20 krjával Aradon Gyulai István könyvnyomdájában.

Mészöly festményei Bécsben. Jeles tájképfestőnktől, Mészöly Gézától, ki e napokban tért haza Párisból, a bécsi művészházban mintegy kétszáz festmény van most kiállitva. Nagyobb részök tanulmány, szinvázlat, de vannak teljesen kidolgozott művek is számosan. A gyüjtemény érdekesen mutatja be a jeles művészt, gazdag tanulmányait, modorával együtt. A kritika nagy elismeréssel szól a magyar művészről.

A népszinházban a nyári időszakra fölelevenitették Dugué Ferdinándnak «Dráma a tenger fenekén» czimü látványos szinművét, melyet három év előtt adtak utoljára. Az érdekes menetü mese — melyből egy jelenet a tenger mélyén, buvárok közt foly le — és a szép diszletek valószinüleg most is megadják egy időre a darabnak a vonzerőt. A szerepek Rákosi Szidi, Pártényiné, Klárné, Tihanyi, Előry, Horváth Vincze, Szabó Bandi kezében vannak.

KÖZINTÉZETEK ES EGYLETEK.

A középiskolai tanáregylet kolozsvári közgyülése iránt élénk érdeklődés nyilvánult.

A gyülést *Berecz* Antal elnök tartalmas szép beszéddel nyitotta meg. Utána dr. *Széchy* Károly szakavatott felolvasást tartott «a felső leányiskola czéljáról és szervezetéről», valamint *Malmosi* Károly «az iskolai értesitők»-ről. Az a kérdés, hogy vajjon ezekben közöltessék-e a tanulók érdemsorozata, élénk vitát idézett elő. A titkári jelentés szerint az egyleti «Közlöny» szerkesztésétől Névy László, tiz évi buzgó működés után visszalépvén, helyét a választmány Köpesdy Sándorral töltötte be. Az egylet folyó évi bevétele 4203 frt, kiadása pedig 4039 frt.

A másik ülésen *Berecz* Antal a porosz középiskolai tanulók fölfogásának rendkivüli fejlesztéséről, *Alexander* Bernát pedig a külföldi tanügyi mozgalmakról értekeztek. A közgyülés Tisza Kálmán kormányelnököt tiszteleti tagnak választá meg, a középiskolai törvény keresztülvitele körüli érdemeért. Egyszersmind neki és Trefort miniszternek, e törvényért, köszönetet szavaztak. Azt szavaztak Kolozsvár városának is a szives fogadtatásért. Az ujra alakuló egylet elnöknek ismét *Berecz* Antalt választá meg, alelnöknek pedig *Hofer* Károlyt.

E hó 8-án a tanárok nagy része Maros-Ujvárra rándult, a sóbányák megtekintésére.

A nemzeti muzeum igazgatósága a növényosztály részére megvásárolta a mult évben elhalt dr. Tauscher Gyula Ercsi uradalmi orvosának nagybecsü növénygyüjteményét 1500 frtért. A gyüjtemény meghaladja a 100 ezer példányt, és jobbára külföldi fajokból áll. Növényosztályunk sok oly uj fajt nyert vele, mely előttünk eddig teljesen ismeretlen volt.

Szeretetház alapitásán fáradoznak Kolozsvárt. Közelebb e végből értekezletet is tartottak. A szeretetház czélja: az elzülött gyermekekből becsületes munkásokat nevelni, miért az intézetet a monostori gazdasági tanintézettel akarják kapcsolatba hozni, hol a gazdasági teendőket gyakorlatilag lehetne elsajátitani.

MI UJSÁG?

A trónörökös családjában augusztus második felében várják az örvendetes eseményt. A születendő gyermek mellett magyar felügyelő hölgy is lesz, Tomor Ferencz budai gymnáziumi tanár leánya, *Tomor Gizella* okleveles tanitónő, kit a trónörökösék föl is hivattak Laxenburgba. Stefánia főherczegnő megkérdezte tőle azt is: «Egészen hibátlanul beszél-e magyarul?» — «Hogyne, fenséges asszonyom, — volt a felelet — hisz anyanyelvem.» «Azért kérdeztem, — folytatta a főherczegasszony, — mert nemcsak a kicsit fogja tanitani magyar szavakra, hanem én is akarok kegyedtől sokat tanulni.»

Az orleansi herczegek Budapesten. A Chambord gróf aggasztó betegsége következtében Párisból Frohsdorfba utazott Lajos Fülöp párisi gróf, Nemours és Alencon herczegek, a fejedelmi Orleans család tagjai, a haldokló meglátogatása után e hó 19-én Budapestre jöttek, hogy rokonaiknál, József főherczegnél és Koburg herczegéknél látogatást tegyenek. Koburg herczegék Szent-Antalon időztek, mikor a herczegek Budapestre értek, de a vett értesitésre Koburg Fülöp azonnal ide sietett. A franczia trónkövetelő herczegek inkognito utaznak, az «Európá»-ba szálltak. A herczegek kiséretében volt Bondy vicomte, ki tizennyolcz év előtt többször járt a magyar fővárosban, s ajánlkozott a herczegeknek, hogy vezetőjük lesz itt. De a mint elhagyták a vaspályát s látta a megszépült várost, rögtön kijelentette, hogy most már maga sem tud eligazodni. A herczegek e hó 10-én reggel a rendes vasuti vonattal Martonvásárra utaztak, onnan Alcsuthra, József főherczeghez, ki nejével együtt fogadta a látogatókat. Majd misét hallgattak a diszes kápolnában, megnézték a szép parkot, melyet József főherczeg folyvást oly előszeretettel gondoz és ápoltat. E hó 12-én délelőtt érkeztek vissza Budapestre, hol a pályaudvarban Koburg Fülöp herczeg várta őket, s egyenesen hozzámentek reggelire, aztán körutat tettek a városban Nemours és Alencon herczegek este elutaztak Bécsbe, de a párisi gróf még itt maradt. Alkonyatkor este Koburg hg kiséretében a Margitsziget kies helyét kereste föl, s a főherczegi villában ebédelt. A párisi gróf még e hó 12-én a Koburg herczegi pár szives meghivására a vacsi pusztára utazott ki, honnan csak estére tért vissza, másnap pedig eltávozott Budapestről Bécsbe.

Chambord gróf állapotát a legutolsó hirek reménytelennek mondják. E hó 12-iki táviratok szerint már csak pillanatok választják el a trónkövetelőt a nagy uttól, mely őseivel örökre egyesiteni fogja.

Trefort a muzeumban. Trefort Ágoston közoktatásügyi miniszter e hó 9-én délelőtt meglátogatta a nemzeti muzeumot, hogy a folyamatban lévő rendezéseket megtekintse. Első sorban a régiségtárt

nézte meg, melyet egészen ujonan rendeztek. A miniszter örömét fejezte a régiségtár ujabb nagybecsü szaporodására. Azután az állatosztálynak ez év őszén megnyitandó kiegészitő részét, a nagybecsü rovar- és lepkegyüjteményt, a kagylók, férgek, korallok, tüskebőrüek, ürbelüek osztályát tekintette meg, mely most van rendezés alatt.

A magyar fürdők érdekét Trefort miniszter sokszor kiemelte, hangsulyozván, hogy többet kell tenni, mint a mennyi eddig történt. Most szakférfiakból bizottságot hivott össze, hogy véleményt adjanak az emelés módjairól. E bizottság elnöke dr. Korányi Frigyes, tagjai Balogh Kálmán, Bókai János és Fodor József egyetemi tanárok. A tanácskozás alapjául azt a dolgozatot fogadták el, melyet dr. Korány i készitett, és a mely részletesen felsorolja, hogy a kormányra, az orvosokra, a fürdők tulajdonosaira mily teendő vár, ha azt akarjuk, hogy ásvány vizeink megérdemlett elismerést találjanak. A miniszter legelőször is rendszeres állomást szervez az ásványvizek elemzésere.

Temető a nemzeti szinház mögött. Emberi csonvázakat találtak a nemzeti szinház mögött, ott, a hol most az egyetemi épület épitési munkálatai folynak. A csontvázakat földásás közben találták és pedig több teljesen ép koponyát, már megrongált csontvázakat és egyes csontdarabokat. Az ott müködő főmérnök két ép és ritka nagyságu koponyát mentett meg, melyeket az antropológiai gyüjteménynek fog beküldeni. A munkások a többi csontokat halomra hordták és egy gödörbe temették. Találtak még egy régi kulcsot is.

A «Vindobona» léghajó utolsó fölszállása mult vasárnap volt. Rendkivül nagy közönség gyült össze a régi lövöldében és környékén. A látvány mellett az is nagy vonzerőt gyakorolt, hogy a népszinház kedvelt primadonnája, *Pálmai* Ilka asszony vállalkozott a fölszállásra. Vele volt még *Sziklai* János hirlapiró is. Az idő kedvezett, meglehetős szélcsend volt. *Silberer* a léggömbbel Vecsés mellett, a halmi pusztán szállt le. A három tagból álló társaságot Kiss földbirtokos azonnal meghivta vendégszerető házába.

Utazás veloczipéden Budapestről Kolozsvárra. Kárpáti Béla e hó 4-én reggel indult el Budapestről veloczipéden Kolozsvárra, s a nagy forróság és rossz ut daczára is megérkezett e hó 8-án délután 5 óra 40 perczkor Kolozsvárra, a nélkül, hogy kimerült lett volna. Az utazás alatt az első napon Monorra délelőtt 9 óra 30 perczkor jutott; Czeglédre estén; másnap, csütörtökön 10 órakor Abonyba, hol lovas tisztek fogadták; délután 3 órakor Szolnokon volt; szombaton este érte el Nagy-Váradot.

Nagy hőség. Nálunk is nagy a hőség nehány nap óta, de hasonlitani sem lehet ahoz, mely New-Yorkban uralkodik, hol a rendkivüli forróság következtében nemcsak gyakori a napszurás, hanem a gyermekek alig képesek túlélni a forró napokat. Egy e hó 10-iki távirat szerint: a borzasztó hőség következtében elhalt gyermekek száma 672.

A kholeráról nem érkeznek megnyugtatóbb tudósitások Egyiptomból. Eddigi főfészkében, Damiettában alább hagyott, de most Mansurahban tört ki nagy dühvel. E helyen e hó 10-én 94, másnap 89 ember halt meg, a betegek száma 175 volt. A városban a lakosság közt oly nagy a rettegés, hogy lehetetlen a rendet fentartani. Mindenki menekül és a lakások nyitva és elhagyottan állanak. A betegek száma az utóbbi hét nap alatt az eddigi számnak kétszeresére emelkedett és kora reggel akárhány halottat találni az utczákon. E kedvezőtlen fordulat okául a kerületi elöljáró azt hozza föl, hogy Samanudból és Schirbinből a hézagos katonai kordonon át többen Mansurahba lopózkodtak, és ide behurczolták a ragályt. Ezen szökevények különben mindnyájan meghaltak.

A nyiregyházai tárgyalások még eltartanak legalább e hó 20-ikáig, sőt tovább is, mert az eddigi tapasztalatok mutatják, hogy látszólag másodrendü kérdések is hosszu és heves tárgyalást idéztek elő, s az egész bűnpör nagy mértékben bir azzal a természettel, hogy váratlan jeleneteket idéz elő. Ilyen volt legutóbb az orvosok harcza a Dadánál kifogott rejtélyes hulla vizsgálata fölött. A kemény tusa, melyet az öreg Scheuthauer (ki 40,000 holttest bonczolásával dicsekedhetik) vezényelt, a julius 12-iki tárgyaláskor már személyes surlódások nélkül folyt tovább, mert az orvosi szakértőket egyenként hallgatták ki. Dr. Belky János, kolozsvári egyetemi tanár, ki a hullamaradványokat szintén megvizsgálta, az eszlári orvosi vélemény hiányosságára is hozott föl példákat. Az orvosok elé fogják állitani Scharf Móriczot is, hogy ezek előtt beszélje el, hogyan jött a vér Eszter nyakából, mikor megvágták. Móricz ezt ugy adja elő, hogy csöndesen folydogált az alá tartott tálba. Az orvosok ezt azonban lehetetlennek mondják. Szakértő tanuk még mindig vannak hátra; de van még hátra 32 más tanu is. Ezek kihallgatásával ér véget csak a bizonyitási eljárás; aztán Solymosiné ügyvédje, Szalay Károly készül nagyobb beszédre; az államügyész is behatóan fogja indokolni inditványait; következik az öt védő ügyvéd beszéde. A törvényszéknek szükséges lesz egy-két napra, hogy az itélet indokolását megszerkeszsze. Igy könnyen eljuthatunk e hó utolsó napjára, mikor az itéletet kihirdetik.

A «Jogtudományi Közlöny» julius 13-iki (28-ik) száma következő tartalommal jelent meg:

A közjegyzői törvény módositásához. *Dercsényi Kalmán* homonnai kir. közjegyzőtől. — Észrevételek az «Atalános magánjogi törvénykönyv» tervezetének a «Dologi jogot» tárgyazó részére. Dr. *Haller Károly* kolozsvári egyetemi tanártól. — Az erdélyi birtokrendezési eljárásról. *Kaplány Géza* erzsébetvárosi tvszéki birótól. — Törvénykezési Szemle: A csődtörvény 26—29. §§-aihoz. *Frivaldszky Sándor* bpesti ügyvé ltől. — Különfélék. — Nyilt kérdések.

MELLÉKLET: A Curiai Határozatok 1883. első félévi tartalommutatója.

SAKKJÁTÉK.

1231-ik számu feladvány. Hülsen B.-töl.

Sötét.

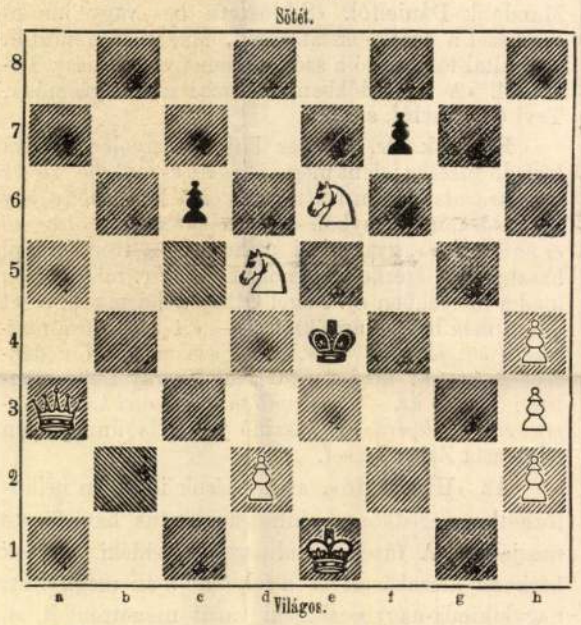

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1226. sz. feladvány megfejtése.

Gottschall H.-tól.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. Ve5—d5	Kf3—g3 (a)
2. Vd5—a2	t. sz.
3. Va2—g2 +	t. sz.
4. Vg2—g5—f2 matt.	
a.	
1.	Kf3—e3
2. Vd5—b3 †	Ke3—d4:
3. Vb3—b4 +	t. sz.
4. Vb4—c3 matt.	

Helyesen fejtették meg: *Veszprémben* Fülöp József. *Nagy-Dobronyban* Németh Péter. *Budapesten* K. J. és F. H., Andorfi Sándor. *A sárospataki* ifjusági sakkkör. *A veszprémi* iparos olvasó-kör. *A pesti sakk-kör.*

Rövid értesitések: *Budapest. K. J.* Az 1215 sz. f. megfejtésére tett észrevételei alaptalanok. Ime:

Vil.	Söt.
1. Vg8—f7	*Hg5—f7:*
2. *Fc3—e1*	t. sz.
3. Hb4—c2—d5 matt.	
v. Fe1—f2 matt.	
v. Bd4—e4 matt.	

A megfejtések közlésénél a szerkesztőség leginkább csak a fővál tozatokat tartja szeme előtt. Beküldött feladványáról majd hirt adunk.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: Weiszkirchner Károly, az északmagyarországi kőszénbánya és iparvállalat főtisztviselője, sok éven át a pesti Lloyd-társulat titkára volt, szerkesztette a «Pester Lloyd»-ot, s mint ilyen a magyar hazafias érdekeket nagy olvasó közönség előtt támogatta, 63 éves korában, Budapesten. — Harkányi József, Harkányi Frigyes képviselő öcscse, a fővárosi és aradi társaskörökben ismert vagyonos fiatal ember, az aradi kaszinó igazgatója, 38 éves korában, Görbersdorfban, hová mellbaja gyógyitása végett ment, s honnan holttestét a Szolnok melletti Szandára szállitották. — Vadkerti Tóth, a felső-torontálmegyei ármentesitő társulat főmérnöke, 70 éves korában, Nagy-Szentmiklóson. — Zimányi János, Kis-Kun-Majsának többször megválasztott, köztiszteletben élt rendőrbiztosa. — Huszár Sándor, 63 éves korában. Budapesten. — Sugár Vilmos, borsodmegyei birtokos, Tolnai Lajos ismert költőnk apósa, 80 éves korában, Mező-Kövesden. — Reiner János, tekintélyes kereskedő, 49 éves korában, Nagy-Becskereken. — Tóth Ferencz, 77 éves korában, Rákos-Palotán.

Báró Andreánszky Gáborné szül. Glacz Matild, a fővárosi körökben tisztelve ismert fiatal nő, 25 éves korában. — Özv. Darvas Miklósné szül. Dobozi Judit, Gömörmegye egyik tisztelt urhölgye, 59 éves korában, Sajó-Kazán. — Biasini Domokosné, ifjabb Biasini Domokos országgyülési képviselő édes anyja, a kolozsvári körökben ismert hölgy, 63 éves korában a málnási fürdőben, s Kolozsvártt temették el. — Nesztor Józsefné szül. Deák Juliánna, törvényszéki biró neje, Bábahalmán. — T. Nagy Imréné szül. Molnár Lotti, a «Székelyföld» szerkesztőjének 22 éves neje, Csikszeredán. — Révay Andrásné szül. Szöverfy Rozália, 73 éves éves korában, Szepsi-Szentgyörgyön. — Vékes Sándorné szül. Szilber Klementina, városi tisztviselő neje, 37 éves korában, Szegeden. — Michelini Jánosné szül. Dukán Rozália, 52 éves korában, Veszprémben.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

A reklam-iroda. Az amerikai reklámokról sokkal mulatságosabb s ügyesebb dolgokat olvastunk, mint ez az ugynevezett «humoros elbeszélés az amerikai életből». Nem csuda, a forrás után, melyből meritve van.

A kettős tónál. A féltékenységi régi történet, egy női Jágó által saját vesztére jelenetezve. De bizony nagyon mesterkélt, csinált história ez, s előadásában sincs valami vonzó vagy egyéb jelesség.

A ferde nevelés áldozata. Alkalmas lesz-e a levélben emtitett czélra, meg nem itélhetjük; nekünk közlésre nem való. Kivánata szerint tettünk vele.

T. F. A beküldött óda, némi verselésbeli jártasságot, helyes észjárást, a nyelvkezelésben is elég ügyességet tanusit. Költői becse azonban vajmi kevés. Alig emelkedik a középszerüségig; s A..nyt *ilyennel* nem igen tisztelnők meg.

Dalok I. II. (Nem búsit semmi.) Maga mondja: «e két dal kezdetleges termékei lyrai poézisének.» Ugy van.

HETI NAPTÁR. Julius hó.

Nap		Katholikus és protestans		Görög-Orosz		Izraelita
15	V	G 9 Legsz. megv.	G 8 Apost. oszl.	3 B 4	Jáczint	10
16	H	Karmelh. B. a.	Rúth	4	Krétai And.	11
17	K	Elek hv.	Elek	5	Atanáz	12
18	S	Arnold	Arnold, Jenő	6	Zizoes vt.	13
19	C	Paul. Vincz., A.	Rufina	7	Mallei Tam	14 Athália
20	P	Illés próf.	Illés próf.	8	Legn. Prok.	15
21	S	Dániel próf.	Praxedis	9	Pongrácz	16 Sab. B.

Holdváltozásai: ☽ Utolsó negy. 27-én 1 ó. 9 pk. regg.

Tartalom.

Szöveg: Chambord gróf. — Itthon. Költemény. *Sántha Károlytól.* — Hadas Balázs ur. Életkép. Irta *Szivos Béla.* — Tonkingból. — Az árvák. — Apróságok. — Jolán. Angol regény. Irta *Black William.* — Egyveleg. — Tisza-Eszlár. Ábrányi Lajos rajzaival. — Karczolatok Nyiregyházáról. Eredeti levél. — Cholera nostras. — Vörös kereszt. — Az irók és művészek társaságának kirándulása. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: Chambord gróf. — Tonkingi képek: 1. Gazdag tonkingi. 2. Katona. 3. Férfi és nő a köznépből. 4. Utcza Hanoiban, Tonking fővárosában. 5. Anami falu. — A franczia-khinai háboru előkészületei: Khinai fegyverek vizsgálása és csomagolása a shanghai-i fegyvergyárban. — Az árvák. Bruck Lajos festménye után. — A «Jolán.» czimü regényhez (két kép.) — Tisza-eszlári képek: 1. Uj-falu. 2. Ó-falu. 3. A ladányi füzes, Eszlár közelében. — Karczolatok Nyiregyházáról: 1. Solymosi Eszter, Ábrányi Lajos festménye után. 2. Láposi János, eszlári református lelkész. 3. Várkonyi Ferencz, eszlári tanitó. 4. Groszberg. Leo. 5. Matej Petro. 6. Dr. Trajtler Soma. 7. Dr. Scheu-thauer Gusztáv.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fekete selyem-atlaszt, méterjét 75 krral, egész 9 frt 55 kr.-ig (18 különböző minőségü) egyes öltönyökre, valamint egész végbe vámmentesen szállit a házba **Henneberg G.** (kir. udv. szállitó) selyem gyári raktára, Zürichben. Minták posta fordultával. Levéldij a Svájczba 10 kr.

Eskór (epilepsia) és **minden idegbetegség levél utján** gyógyittatik dr. Killisch speczialista által, Drezdában (Szászország). — **Ezer meg ezer gyógyitás.** A párisi tudományos társaság aranyérme.

A papnak önfeláldozása pálmát,
A költő lantja borostyánt kiván:
S lelkünk füződik mindenik levélhez:
Példát tanul a nemzet hű fián!

Még a Nogáll püspöknél tartott áldomás következett, s ezzel véget ért az ünnepély Pázmándon, de folytatása volt *Pannonhalmán*, hol a főapát díszlakomát rendezett. Száznál több volt a vendégek száma. A felköszöntések sorát maga *Kruesz* Krizosztom főapát nyitotta meg, ékes szavakban köszöntve föl a királyt, majd az akadémiát, Szász Károlyt, ki a mai ünnepet valóban fényessé varázsolta, és Nogáll püspököt, ki ezt az ünnepélyt rendezte. *Kautz* Gyula a két főpapért mondott felköszöntőt, *Nogáll* püspök a főapátot és a győri püspököt éltette. *Szász* Károly Pannonhalmának fényes multjáról és a benczéseknek hazánk irodalmában való szerepléséről szólván, fölemlitette Guzmicsot, Bély Fidélt, Czuczort, nem is nevezve az élőket, kikről az ő szerénységök tiltja szólani. Kivánta, hogy virágozzék a szerzet ezután is ép oly szépen, mint most. A felköszöntő egészben, ugy mint egyes helyeken szünni nem akaró éljennel és tapssal fogadtatott.

A felköszöntések tovább folytak, s az ebéd csak 5 óra után ért véget, mikor aztán az apátságot tekintették meg a vendégek, a diszes templomot, a könyvtárt, s már 7 óra felé volt, mikor Pannonhalmát elhagyták és visszatértek Győrre.

A táplálkozás tudományos szempontból.

(Vége.)

A fris hus magas ára a mult évtizedekben azon életrevaló eszmét keltette föl, hogy czélszerű lenne valami olcsóbb pótszert előállitani. Az eszme csakhamar testté lett. A föladatot Liebig a tudományos világ nagy örömére megoldotta, mikor az ugynevezett huskivonatot mutatta be. Mindenki azt hitte, hogy egy ily hirneves vegyész nem tévedhet. Csakugyan kár is volt, hogy Dél-Amerikában ezer meg ezer barmot vágtak le bőre s faggyuja kedveért, s Európában millió számra tengődtek a szegények állati tápszer nélkül. Milyen pompás dolog lesz, ha majd ezután a hus tápanyagját egy kis dobozba szoritva küldhetik el tengerről tengerre, szárazról szárazra s emberek fogyasztják el, min az ölyvök s pampász rókák czivakodtak. Liebig huskivonata csakhamar lábrakapott s bámulatos mennyiségben fogyasztották.

A kivonat ellen kikelt tudósok egy ideig magok sem tagadták, hogy e kivonat csakugyan erős huslevest állit elő, orvosok ajánlották betegeiknek, mignem Muller a párisi egyetem egyik ifju tudós orvosa a Liebig-féle levest is merészen kiküszöbölte a tápláló ételek közül. Szerinte a leves és kenyér a mivelt s jól táplálkozó nemzeteknél nem annyira tápanyag mint inkább erősitő s emésztést elősegitő ételnem, s csak arra valók, hogy a szilárdabb tápszerek jobban essenek. A kivonatot sem helyesli, mert abban sem fehérnye, sem zsír nincs, tehát a hús leglényegesebb alkatrészeitől fosztatván meg, csak mint erősitő szer tekinthető, de tápanyagra igényt nem tarthat, sőt az éhséget jobban előidézi.

A franczia vegyészek rögtön harczra keltek Liebig ellen s a harczot keseritette talán a nemzeti ellenszenv is, mi Liebig malmára hajtotta a vizet; kivonata Francziaországban hitelvesztett lőn, de annál nagyobb keletnek örvendett a németek és oroszok között. Végre azonban egy pártatlan tudós vette föl Liebig ellen a keztyüt, a bécsi Kemmerich, ki a huskivonattal kisérletet tett. Egynehány eb lőn az áldozat. Hármat a kivonattal tartott, mig másik háromnak ugyanannyi vizet adott, meg akarván kisérelni, hogy meddig viszik ki. S ime, a tiszta vizzel tartott kutyák tulélték a huskivonatosokat s mihelyt rendes étadagban részesültek, hamar lábra állottak, amazok pedig egytől egyig elvesztek. Egyszóval Kemmerich is oda nyilatkozott, hogy a süritett huskivonat korántsem pótolja a hús helyét s a nagy Liebig vegytani művészete itt kudarczot vallott.

Az állati s még inkább a növényi olajok nagy szerepet játszanak az emberi nem tápszerei közt. A tőkehal olaját az északnyugati indiánok ép oly mértékben fogyasztják, mint a grönlandiak a fókáét. A nápolyi szegény legizletesb étele az olajtartalmu tinnhal és angolna; mig a maltai parasztcsalád ebéde olajfa olajába mártott kenyérszeletből áll. Spanyol-, Dél-Franczia-országban s Portugalliában, ugyszintén nálunk a hagyma a legfontosabb tápszerek közt szerepel, ugy hogy egész községek hagymatermeléssel foglalkoznak. (Uszód, Szeremle, Csanád, Derecske.) A meleg éghajlatu s gazdag növényzetü tájakon az olaj kimaradhatlan az étlapról, holott a czukor, a keményitő tartalmu növény, olaj, zsír, habár mint hőgerjesztő tápszerek fontosak is, nem tekinthetők kielégithető tápszerek gyanánt. Ezt mondhatjuk a gyümölcs szörpökről, arrow-gyökérről, a ságóról, köménymagról s más ily ételekről, melyekkel a gyermekeket s lábbadozó betegeket szokás üditeni, s a helyett hogy üditnék, e sovány élelem mellett elgyöngitik még jobban.

A jó tápszerben minden ahhoz megkivántató alkatrésznek meg kell lennie; nem hiányozhatik abból enyv, fehérnye, zsír, siker (fibrin), keményitő s czukor, a vér képzésére nélkülözhetlen égvényes só. Egy lépéssel tovább menve határozottan állithatjuk, hogy az egészséges tápszerben kellő mennyiségü élenyen kivül képviselve kell lennie a légenynek, könenynek s szénenynek. És ezen vegyitésben áll a főzés tudománya, a szakácsművészet netovábbja.

Némelyek azon véleményben vannak, hogy a szellemi munkások táplálkozásának jobbnak kell lenni ama tápszernél, mely arra van hivatva, hogy a kézművesek izomerejét fentartsa. Ez állitást azonban megdönteni látszik ama gyakorlati tapasztalat, hogy ugy hajdan mint ma sok szellem-óriás vajmi keveset ád az ételre, sőt némelyike csaknem remete módra él. Menjünk a középuton, kimondva kereken, hogy itt biztos szabályt megállapitani nem lehet.

Vannak nagyhirü tudósok, kik sovány élelemmel beérik, mig olyanokra is találunk, kik nemcsak válogatósok, de a szó teljes értelmében ínyenczek s oly jó étvágyuk van, hogy egy kanász is megirigyelhetné; nevetséges lenne azt állitani, hogy a világot megrenditő tehetség nagyszerü tüneményei közvetlen az életmód befolyásának tulajdonithatók. A középszerü tehetség eheti a legtáplálóbb ételt, ihatik mellé akár tokajit, még sem élesedik ez által elméje, mig másfelől a lángelmét nem tompitja el a sovány életmód. De az ám bizonyos, hogy a munka étvágyat szül s fűszere a legsoványabb ételnek is, mig a tétlenség sok embernél, bármily ellentét gyanánt tünjék is föl, farkas-étvágyat eredményez, mely tulajdonképen nem is annyira étvágy, mint mohó falánkság. A szabad lábon élő munkás nem fogyaszt el annyi ételadagot, mint a rab, a józaneszü kevesebbel éri be, mint az elmekóros.

A kórházakba került lábbadozók mindjárt hamarább fölépülnek, ha egykissé bővebb élelmezésben részesülnek, s a dologházakban is nagyobb ételadagot kapnak a szegények, mint a mennyit rendes, szabad foglalkozásuk idején elfogyasztottak. A körülvett várban tespedő katonaságot hamarább gyötri az éhség, mint azt, mely folyvást uton s tűzben van. Azt is kimutatták már, hogy mély bánat s átalában az idegrendszert megháboritó bármely szenvedély kimagyarázhatlan farkas-éhséget eszközöl, mig másfelől megfeszitett testi munkálkodás az étvágyra csökkentőleg hat. Hol a szellem s test zsibbadt tétlenségben tesped, a gyomor kerekedik felül.

Hogy vajjon a szeszes ital tápszerül tekinthető-e, több izben kimeritően vitatták s habár a szeszes ital ellenesei a tápláló erő tulajdonságát kétségbe vonták is, azt elismerik, hogy izgató tulajdonsága folytán a szilárd tápanyag helyettesitője gyanánt vehetjük. Hogy tulságos alkalmazása az egészségnek árt, e tulajdonságától nem fosztja meg. Egy időre a szeszes ital elevenséget, erőt, bátorságot kölcsönöz, lassanként azonban kimerülés áll be s a megrögzött ivó elveszti örökre jó étvágyát, föláldozza egészségét, sőt magát életét is.

Futólagosan áttekintve az összes emberi nem főbb tápszereit, végeredményül azt látjuk, hogy a tápszerek legfőbb alkatrésze a légeny, e nélkül éhen maradnánk. A legnyomorultabb nép is, mely burgonyánál, rizsnél, dinnyénel vagy tökféléknél egyebet nem termelhet, nem nélkülözheti a légenyt. A hol tehát a szegénység kenyeret vagy husételt nem kaphat, tejjel, vajjal, sajttal vagy olajjal segit magán, mely tápszerekben szintén tetemes mennyiségü légeny van. A képzeletnek még az étvágyra is van hatása, s a jóizü étel lehet a legegészségesebb. Ezért szükséges, hogy a nemzetek cseréljék ki egymással terményeiket s egyik a másik asztalára tálalja azt, a mi nemcsak az ínyt csiklándoztatja, de egyuttal az egészséget is előmozditja. Az egyformaság megölne, változatosság éltet, üdit és táplál; s a természet igen bölcsen rendezte azt be, hogy minden időszaknak meglegyen a maga sajátságos tápszere; ha ezt a tápszert az ember nem keresi, nem igyekszik beszerezni, nem a természet hibás, ki-ki okolhatja önmagát — vagy vessen szegénységére... mi azonban hiszszük, hogy mihelyt a megrendült társadalmi viszonyok lassacskán ismét visszatérnek rendes kerékvágásukba, az okszerü táplálkozás is meg lesz könnyitve.

K. T. K.

Irodalom és művészet.

A Franklin-társulat kiadásában a következő uj könyvek jelentek meg:

„*A házi nevelés*, példákban előadva.“ Szülők, nevelők, s különösen községi népkönyvtárak számára; irta Zámolyi *Varga* Mihály. A valóban derék munka 318 nagy 8-adrét lapra terjedő kötetben a testi ápolásra szóló példákat és utmutatásokat tartalmazza, kezdve a születés előtti időtől kezdve, s kiterjeszkedve mindazon részletekre, melyeket anyáknak s átalában szülőknek és nevelőknek, de mindenkinek tudni hasznos. A csecsemő és a serdülő gyermekkor testi ápolását, az életrend, táplálék, orvoslás stb. által mind népszerű és tanulságos modorban, mindenki által érthetően, mindig példákkal igazolva, ügyesen és világosan adja elő. Szándékozunk a jeles könyvből mutatványt is adni alkalomszerüleg s addig is ajánljuk a közönség figyelmébe. A szép kiállitásu nagy kötet ára csak 1 frt 50 kr.

A „*Találmányok könyvé*“-ből, melyet a kereskedelmi miniszterium megbizásából s az orsz. magyar iparegyesület felügyelete alatt Frecskay János dolgozott ki, megjelent a IV-ik kötet 5—10 füzete, melyek az egész vállalat 35—40-ik füzetét képezik. Ezzel az egész nagy munka be van fejezve. Egy-egy füzet ára 40 kr. A most már teljes, négy nagy kötetből álló és számos képpel érdekesitett közhasznu munka 16 frtért kapható.

A Kis Nemzeti Muzeum 44 füzete „A Szántó-család története“, elbeszélés az ifjuság és a nép számára, irta Bánfi János. E vállalat, mely válogatott — részint klasszikus, részint népies olvastmányt nyujt, olcsósága által is ajánlja magát. Egy-egy kötet ára 50 kr.

„*Iparos-gazdák könyve.*“ Az iparosgazda családok számára irta *Kubinyi* Lajos. Buzgó közgazdasági irónk e 96 oldalra terjedő és számos fametszettel diszitett munkájában az iparosgazda családok összes tagjainak ad értékes tanitásokat; kijelöli munkakörüket és sok hasznos, követésre méltó utmutatással látja el őket munkájuk terén. Az izléssel kiállitott könyv ára füzve 70 kr.

„*Állatgyógyászat*“, a lovak, szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések s egyéb hasznos háziállataink betegségeinek megismerése s gyógyitása. Állatorvosok, falusi gazdák és gazdatisztek számára irták Eisenmayer Sándor és Göbel Coelestin okl. állatorvosok. Harmadik kiadás, számos a szövegbe nyomtatott ábrával. Ára 80 kr.

„*Döntvénytár.*“ A magy. kir. Curia semmitőszéki és legfőbb itélőszéki osztályának elvi jelentőségü határozatai. Gyüjtötték: dr. *Dárday* Sándor, dr. *Gallu* József és *Zlinszky* Imre. XXI. folyam. A 223 oldalra terjedő kötet ára 2 frt.

„Az igazi humoristák“ czimmel érdekes kötet jelent meg Mikszáth Kálmántól. Rajzok, novellettek, adomák egyveleges gyüjteménye ez, mely jó izün olvastatja magát. Az igazi humorista, szerző szerint, a nép s ehhez képest kerül ki a könyv tartalma az utczáról, a hivatalos aktákból, a temetőből stb. A magyar nép bogarai, a népies észjárás a tudományban, a megcsufolt falvak, mind a közszájon élő néphumor gyüjteménye. — De a szerző mintegy megczáfolja könyve czimét, a mennyiben a népen kivül is mutat be egy jó humoristát: saját magát. A mit maga irt, igazi népies zamattal, világosan, erőteljesen és sok humorral van irva, s a mi leginkább kiemelendő benne, az a természetesség, melylyel előadása foly. A kötet ára 1 frt.

Simonyi Zsigmond fiatal nyelvészeink egyik legjelesbikétől ismét érdekes müvecske jelent meg.

**

Teljes czime magyarázza czélját s gyakori hasznát. *Antibarbarus*, az idegenszerü és egyéb hibás szavaknak és szerkezeteknek betürendes jegyzéke, a megfelelő helyesek kitételével; egyszersmind a magyar nyelv főbb nehézségeinek magyarázata. Gyakorlati kézikönyv mindazok számára, kik magyarul irnak és tanitanak. (Ára 50 kr.) Ajánljuk *mindenkinek*, főleg természetesen az iróknak és tanároknak, a kik számára készült. De lányomnak szólok, menyem is értsen belőle.

„A föld és népei“ czim alatt Mehner Vilmos vállalkozó könyvkiadónál egy uj mű két első füzete jelent meg. Hellwald Frigyes német tudós nagy hirre vergődött földleirási és népismertető munkájának magyar átdolgozása ez, melyet az átdolgozó — dr. *Toldy* László — különösen hazánkra vonatkozó részében ujból s önállóan egészit ki. Dr. Hunfalvy János egyetemi tanár irt előszót a műhöz, melyben ajánlja a hasznos vállalatot. A munka három kötetre van tervezve 40—50 füzetben, számos képpel és melléklettel. Egy-egy füzet ára 30 kr.

A Rautmann-Somogyi Magyar lexiconából megjelent a 30. és 31. füzet. Amazzal be van fejezve a harmadik kötet, de a B. betünek még csak fele. A 31. füzettel a negyedik kötet a *Bianchi* szóval kezdődik. E füzethez is rajzmellékletek vannak csatolva; egyikhez térképek, négy egy lapon, Magyarország hőmérséki viszonyai föltüntetésére az év négy szakában; a másikban vasuti kocsik átmetszeti rajza 8 ábrával. Kiadó s szerkesztő igyekeznek vállalatuk érdekessé s hasznossá tételére. A baj csak az, hogy ily nagy vállalathoz nagyobb erővel kellene hozzá látni — mert ha igy tart: mire elkészül, tiz év eltelik; s ily művek egy része az alatt el is avul. Egy-egy füzet ára 30 kr.

A tenger, irta Havas Rezső; mintegy hatvan lapra terjedő tanulmány a természeti földrajz köréből. A szerző a legjobb források, első rangu tudományos művek után dolgozott s elég csinos és tanulságos müvecskét is adott. Nem szakemberek tanulhatnak belőle egyetmást s a mellett kellemesen is olvashatják.

A „Nemzeti Hirlap“ e hó végével megszünik. A szerkesztőség a mult vasárnapi számban a következő nyilatkozatot teszi közzé:

A „Nemzeti Hirlap“-ot uj alakjában a szabadelvü párthoz tartozó jelentékeny politikai egyéniségek alapitották ezelőtt egy évvel a czélból, hogy az akkor kilátásban volt élénkebb belpolitikai akcióban közlönye legyen az általuk képviselt reformnézeteknek és politikai iránynak. A mult év őszének eseményei, s kivált a kormány és a szabadelvü párt kebelében keletkezett válság jelentékenyen meggyengitették az alapot, melyen a „Nemzeti Hirlap“ megindult, és megosztották azon politikai elemeket, melyekre működésében támaszkodott. A „Nemzeti Hirlap“ alapitóinak és politikai támogatóinak egy része kilépett a szabadelvü pártból. A többi alapitók pedig a megváltozott viszonyok közt nem vélvén egy külön közlönyt fentartandónak, a kiadóhivatallal egyetértőleg elhatározták a „Nemzeti Hirlap“ megszüntetését. Elhatározták egyuttal, hogy a politikai erőkkel, melyeket eddigelé a „Nemzeti Hirlap“-ban kivántak érvényesiteni, a szabadelvü párt régebben fennálló hirlapi közlönyéhez, a Jókai Mór ur által szerkesztett „Hon“-hoz csatlakoznak.

Gelléri Mór visszalép a „Magyar ipar és kereskedelmi lap“ szerkesztésétől s a jövő hó elsejétől uj lapot indit meg „Magyar iparosok lapja“ czimmel.

Előfizetési fölhivások. *Zalai* Márk debreczeni keresk. intézeti tanár előfizetést hirdet „A családi háztartás könyvvezetése magyar hölgyek számára“ cz. müre; ára 1 frt. — *Borsodi Szilágyi* Dezső segédmérnök (Budapest kecskeméti-utcza 17. sz.) egyszerre következő három munkára hirdet előfizetést: I. Budapest hanyatlása. II. A nyolcz kétjegyü mássalhangzó egyszerüsitésének rendszere a magyar helyesirásban. III. Tanulságok Szeged sorsából. A három munka előfizetési ára 3 frt. — „Vihar a gyermekkor felett“ czimű munkájára hirdet dr. *Zelizy* Dániel Debreczenből előfizetést. A munka a diphteritist tárgyalja; ára 80 kr.

A nemzeti szinházban a mult héten egy régi jó szinmüvet elevenitettek föl, mely a hatvanas évek elején nagy közönséget gyüjtött a szinházba. Czime „*Perrichon utazása*“, egy kedélyes öreg uré, kit utjában két ifju követ. Mind a kettő szerelmes a Perrichon ur leányába s mindegyiknek jogczime van birhatására: az egyik Perrichonnak, a másiknak Perrichon mentette meg az életét. A mulatságos jelenetekben gazdag darab állandó derültségben tartá a közönséget s a czimszerepben Szigeti József, a kedélyes apák e kitünő ábrozolója, ismét sok tapsot aratott. — E héten is előkerült egy rég nem adott darab, Ferrari-nak „*Párbaj*“ czimű drámája, melyben Feleki helyett ez alkalommal Kovács Gyula játszotta Sirchy szép, de nehéz szerepét. — A nemzeti szinházban jul. 10-én rekesztik be az előadásokat s a szinház egy hónapig, aug. 10-eig szünetel.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia harmadik osztályának junius 23-ki ülésében az első felolvasást Hunyady Jenő tartotta a másodfoku görbe felületekről. Lengyel Béla a ránkherleini és a szejkei ásványvizek vegyelemzését mutatta be. Balogh Kálmán Laufenauer Károly tébolydai alorvos értekezését adta elő: „az agykéreg állományának látmezejéről.“

A Kisfaludy-társaság junius 25-én tartá utolsó ülését a szünidő előtt. Első felolvasó *Szász* Károly volt, „Emlékezés Moore Tamásra“ czimű felolvasásával, melyet mai lapunkkan vesznek olvasóink, Szász Károly Moore Tamás négy szép dalát is bemutatta, melyek közül kettőt szintén ma közlünk. Utána Vadnai Károly a *Szilágyi* István akadémiai tag dolgozatát olvasta fel, ki az első gróf Teleki József két régi, közel szazéves költeményét mutatja be az irodalomban. Egyik a Vay Ábrahám kis leányának halálára irt, költői kedélyü vers, másik egy „Hálaadó ének,“ melylyel a gróf, ki ugocsai főispán volt, József császárt és az általa kiadott „vallástürelmi rendeletet“ magasztalja. Harmadik felolvasó Csiky Gergely volt, ki *Hegedüs* István kolozsvári tanárnak sok tanulmánynyal irt értekezéséből, Párhuzam az Euripides és Gőthe Iphigeniája közt, olvasott fel egy részt. Végül *Beőthy* Zsolt titkár tett jelentéseket, melyek közül megemlitjük, hogy Öman Viktor svéd költő szép *magyar* levélben köszönte meg levelező taggá választatását; Csiky Gergely befejezte a magyar Sophokles három utolsó darabját is; a társaság megkötè a szerződést Tettey Nándorral a „Magyar Sophokles“ kiadása ügyében.

A „székely mivelődési és közgazdasági egyesület“ ez évi közgyülése szeptember 2—3-án lesz Csik-Szeredán. A történelmi társulat augusztus 30-iki segesvári zárüléséről a részt venni kivánóknak elég idejök marad Csik-Szeredába utazhatni. Az egylet által 1000 forint pályadijjal koszoruzott „A Székelyföld közgazdasági és közmivelődési állapota“ czimü könyv a Franklin-társulat nyomdájából megjelent. Ára egyleti tagoknak 1 frt, másoknak 2 forint. Az egylet legutóbbi választmányi ülésén uj alapitó tagokul jelentettek be 100 frt alapitványnyal Ipolyi Arnold püspök ur, Székely-Udvarhely város közönsége és a marosvásárhelyi takarékpénztári részvénytársaság. A „Székely muzeum“ ügyében mind az alapitó Csereyné urhölgytől, mind a háromszéki vidéki választmánytól részletes értesitések jöttek, melyek alapján ezen nemzeti kincsnek biztos helyen és módon való elhelyezésére és rendezésére nézve az egyesület maga részéről is minden szükséges lépést megteend. Az őszre a fővárosban rendezni tervezett „*Székely ipari és müipari kiállitás*“ ez évről elhalasztatott fölmerült akadályok miatt s részben a székesfehérvári orsz. kiállitás tekintetéből.

Vándorgyülés. *A békésmegyei régész-egylet* szeptemberben ásatással egybekötött vándorgyülést fog tartani *Szarvason*, melyre Pulszky Ferencz, Nyáry Albert, Nyáry Jenő és Hampel József is vendégekül igérkeztek. Az ásatásokra a m.-túri határban levő ugynevezett Kovácshalom van kijelölve.

Mi ujság?

Mai számunk utolsó a jelen (január—juniusi) félévben. Kiadó-hivatalunk az előfizetések mielőbbi beküldését kéri, hogy megszakitás és fennakadás nélkül szolgálhasson teljes példányokkal. Előfizetési föltételeink mai számunk hirdetési rovatában olvashatók. Ugyancsak mai számunknak hirdetési rovata közli a „Képes Néplap és Politikai Hiradó“ czim alatt megjelenő kisebb néplapunk előfizetési fölhivását, melynek ára félévre csak 1 frt, a „Világkrónikával“ együtt 2 frt.

T. előfizetőinket fölkérjük, hogy sziveskedjenek az előfizetés megujitásánál, vagy a „Világkrónika“ megrendelésénél czimszalagjukból egy példányt a a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A székesfehérvári kiállitást az utolsó napokban is eléggé látogatják, ugy hogy remény lehet, miszerint huszonötezer forintnyi tiszta bevétel marad egy ipariskola fölállitására. A jutalmak kihirdetése vasárnap lesz, s erre ez alkalomra József főherczeget is várják, ki e hó 23-án már ismételve megnézte a kiállitást, s megigérte, hogy a gépek megszemlélése végett még egyszer eljön. A főherczeg ezuttal is élénken kérdezősködött a kiállitóktól; nagy elismeréssel szólt a magyar ipar eme tárlatáról, s buzditott is iparunk pártolására. A körutat a képtárnál kezdte, hol Mészöly Géza jeles művészünk kalauzolta. A festmények közt van egy tengeri tájkép, melynek ára ezer forint, és b. Hirsch küldte Párisból, fölajánlva a szegediek javára. Mint az „Egyetértés“ tudósitója irja, itt a herczeg fölemlitette, hogy most a belga hadseregben is gyüjtenek a szegediek javára, s nővére, a belga királyné a hajdani és árvizes Szegedre vonatkozó képeket kért tőle, de a régi Szeged tájképét nem tudta föltalálni Pesten. Erre gr. Zichy Jenő bemutatta Gelléri Mórt, az „Egyetértés“ tudósitóját, mint szegedit, ki készséggel fölajánlotta a régi Szeged tájképeit. „Köszönettel fogadom, mondá a főherczeg, de ne azokat küldje, melyek a „*Vasárnapi Ujság*“-ban voltak, mert ezt a lapot járatom s a benne közölt képeket már elküldtem“. A nemzeti muzeum képtáránál Czobor Béla magyarázgatott. Az érmeknél azt mondá: „Alcsuthon megint szereztem egy pár régi érmet, majd elküldöm nemsokára a nemzeti muzeum számára“. Részletesen magyaráztatta meg magának a tripost, mely iránt élénken érdeklődött.

Szegeden a károk megbecsülése szakadatlanul tart. Az ár apadásával a szorgos munka átalános lett mindenfelé. Az iszap elhordásával, a feltöltésekhez való föld szállitásával naponkint 250 kocsi foglalkozik, a mi napjára ezer forintnyi költségbe kerül. Julius elejétől csak a munkaképtelenek nyernek élelmezést; ezek száma 222. Egy népkonyha azonban megmarad s ez szükség esetén ezer embernek adhat főtt ételt. Az aratás számosaknak nyujt keresetet, s ezek számára kaszákat osztanak szét. Az egészségügy türhető; hagymázos beteg mindössze 22 van, és számuk nem növekszik. Tisza miniszterelnök a héten két napot töltött Szegeden és megnézte a munkákat és részletes fölvilágositást kért mindenről.

Francziák javára. A tengeren elpusztult „Arrogante“ franczia hajó áldozatai után hátramaradtak segélyezésére Budapesten bizottság alakult Türr tábornok elnöklete alatt. A tagok következők: Ráth főpolgármester, Thaisz Elek, Ivánka Imre, b. Podmaniczky Frigyes, Rákosi Jenő, Urváry Lajos, Sztupa György, ifj. gr. Károlyi István, Királyi Pál, Káldy Gyula, Toperczer János. A nemzeti szinház ugyane czélra augusztus hóban előadást fog rendezni s ezuttal a zenekar eljátsza Szabadi azon indulóját is, mely Párisban Massenet hangszerelésében oly nagy hatást tett. A segélyező bizottság a hirlapok szerkesztőségeit is fölszólitotta a gyüjtésre, hogy a Francziaország s különösen Páris részéről a szegedi árvizkárosultak ügyében tapasztalt rokonszenvet és részvétet a magyar közönség némileg viszonozhassa. Adakozásokat e czélra szerkesztőségünk is elfogad, s a beérkezendő adományokat Ráth Károly budapesti főpolgármester urhoz juttatja.

Rudolf trónörökös e hó 24-én érkezett Münchenbe, hol szintén töltött nehány napot. Madridban időzése alatt katonai szemlét is rendeztek tiszteletére s ekkor szerencsétlenség történt. A gyalogság és a tüzérség szépen elvonult a vendégek előtt s midőn az utolsó üteg is elhaladt, egyszerre egy lőporos kocsi légberöpült. Egy ember azonnal meghalt, több tüzér és polgári egyén pedig megsérült. A szerencsétlenség rendkivüli izgatottságot keltett. Szerencse, hogy a kocsiban nem voltak gránátok, mert a szerencsétlenség óriási lehetett volna.

A fiatal Napoleon herczeg halála élénk szemrehányásokat támasztott az angolok ellen, s a kormányt is vádolták, hogy mért engedte meg, miszerint a csatatérre mehessen. Maga Beaconsfield kormányelnök is ugy nyilatkozott a felsőházban, hogy a herczeg „kegyetlenül és szükségtelenül áldoztatott föl“. Cambridge herczeg fölolvasta a lordok előtt az ajánló levelet, melyben a kormány fölhivta lord Chelmsford dél-afrikai parancsnok figyelmét a harctérre indult herczegre. Jelezve van ebben, hogy a kormány nem szivesen adta meg az engedélyt, s Cambridge herczeg azt irja: „attól tart, hogy kelletén tuli bátorságot fog kifejteni“. A herczegnek

Mészöly Géza

Petrovics MM

108.l

42 MÉSZÖLY GÉZA: A BALATON PARTJÁN. (1878) *Magántulajdon.* — DOROZSMAI SZÉLMALOM. (1872) *Magántulajdon.* Mindkét kép tárgya igénytelen, nyoma sincs romantikának vagy sejtelmes érdekességnek. Ami költészet van bennük, az a hétköznapok nyugodt, csendes költészete. Különösen a Dorozsmai szélmalom példája lehet

43 annak, hogy a legegyszerűbb, szinte szegényes tárgyban is találhat a művész olyat, amit ábrázolni érdemes. S ha igazsággal és közvetlenséggel ábrázolja, képében a néző éppen úgy örömet találhat, amint egy egyszerű, de őszinte, szívből fakadt dal is elég ahhoz, hogy megindítsa a szívet. Éppen ebben van a „paysage intime" meghitt és keresetlen költészetének kulcsa. A tájképfestés ilyenfajta módjának volt Mészöly egyik úttörője és jeles képviselője nálunk.

összeköttetéseket igyekezett létesíteni, kisebb-nagyobb megrendeléseket eszközöltek, viszont a múzeum is törekedett új érdekes mintákat, beszerezni úgy, hogy az intézet ma 255 első rangú műkincs másolatát bírja.

Igy a szent-pétervári br. Stiglitz-féle iskola 61 másolatot, a kensingtoni múzeum 54, a berlini múzeum 17, gr. Przezdziecky magán gyűjteménye számára 13, Testory 32, a bradfordi múzeum 7, a székelyföldi iparmúzeum szintén 7, a m. k. Opera 6, a karlsruhei múzeum 5, a prágai múzeum 4, a nürnbergi, magdeburgi, müncheni, pforzheimi múzeumok; Elkington Londonból, gr. Keglevich és Morzsányi 2—2, végül többen 10, azaz együtt 230 másolatot vásároltak. A minister Ő nagyméltósága ezenfelül, a párisi Union Centrale des Arts Décoratifs-nak a nagy-szent-miklósi leletnek egy teljes példányát ajándékozván, a galvanoplastikai intézet összesen 253 másolatot szállított. A mi másolat még készletben volt, annak egy része a múzeum váltakozó tárlati termében van felállítva, a

KÜLÖNFÉLÉK.

Ő csász. és apostoli királyi Felsége a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister előterjesztésére Pulszky Ferenczet, a m. nemz. muzeum igazgatóját, s a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőjét az orsz. m. képzőművészeti tanács elnökévé további három év tartamára f. évi január hó 31-én kelt legf. elhatározásával legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

*

A képzőművészeti társulat választmánya márczius 1-sején tartott ülésén a vallás- és közoktatásügyi miniszter felhivása folytán az országos képzőművészeti tanácsba a legközelebbi három évre titkos szavazás útján a következő hat tagot választotta: Benczúr Gyula, Feszty Árpád, Keleti Gusztáv, Lotz Károly, Strobl Alajos és Szmrecsányi Miklós. Ugyanez ülésen Szmrecsányi Miklós, a képzőművészeti társulat titkára, hosszabb előterjesztést olvasott föl, melyben behatóan megbeszéltetnek a képzőművészeti tanács újra alakításával kapcsolatos nagy fontosságú kérdések. A választmány helyesléssel fogadta az előterjesztést és Rakovszky István indítványára elhatározta, hogy azt felterjeszti a miniszternek és megküldi a képzőművészeti tanácsnak is.

*

A vallás- és közoktatásügyi magyar kir. minister, a műemlékek orsz. bizottsága előadójává dr. Czobor Bélát nevezte ki.

*

Ő cs. és apostoli kir. Felségének folyó évi január hó 25-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával, a bécsi cs. kir. képzőművészeti akadémián üresedésben lévő évi 420 frtos szobrászati magyar ösztöndíj-állomást 1888. évi október hó 1-től 1891. évi szeptember hó utolsó napjáig Jankovics Gyula szobrász-növendéknek méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

*

Dr. Haynald Lajos kalocsai bíboros érsek úr, az általa Ő Felségeik ezüst menynyegzője alkalmából alapított egyházi festészeti ösztöndíjat három évi időtartamra Kardos Gyula m. kir. fesztészeti mesteriskolai növendéknek adományozta.

*

Értesítés. Az érdekelt rajztanárjelölteknek és ideiglenesen alkalmazott rajztanítóknak, kik a folyó 1888—89-iki tanév végével a szabadkézi rajzolásból tanképesítő vizsgálatot tenni kivánnak, tudomására hozatik, hogy a vizsgálat megindítását czélzó, szabályszerűen (50 krral) bélyegzett kérvények alulirotthoz (Budapest, Andrássy-út 71. sz.) f. é. márczius hó 15-ig lesznek beküldendők.

Ezen folyamodványokhoz melléklendők:

a) Az illetőnek rövid életrajza, melyben különösen kiképeztetésének menetét, főirányát és azon időt, melyet kiképeztetésére fordított, kell jeleznie.

b) Egyuttal ki kell jelentenie, vajjon középtanodai (és tanítóképezdei) rajztanárságra, vagy rajztanítóságra (polg. stb.) kivánja-e magát képesíttetni.

c) Az életrajzhoz csatolandók a tanulmányi

Művészi Ipar

és egyéb bizonyítványok, melyek azt, hogy a vizsgálandó a megkivántató általános miveltséggel bir, igazolni hivatvák, valamint

d) a mértani, építészeti és szabadkézi rajz köréből való dolgozatai. (Ez a pont az intézet volt, vagy jelenlegi növendékeire nem alkalmazandó.)

e) Ha az illető közszolgálatban áll, közvetlen elöljáróságától, különben pedig a közhatóságtól kibocsátott erkölcsi bizonyítványa.

f) Melléklendők végül a vizsgálati díj (20 frt) és azon bizonyítványok is, melyek valamely tanintézetnél netalán rajztanítói minőségben teljesített működéséről tanuskodnak.

Budapest, 1889. évi február hó 18-án.

1889

A művészek házában február hó közepén igen érdekes tárlat nyilt meg, mely három külön részből áll. A nagy termet Matejko terjedelmű történeti festménye, *Kosciuszko Raclaviczénél*, foglalja el, több kisebb teremben Mészöly hátrahagyott műveit látjuk, végül ezekhez járul számos festmény, mely a tárlat bezárásakor árverés útján fog eladatni.

Ez a tárlat is bizonyítja, hogy a képzőművészeti társulat igazgatósága igen helyesen cselekedett, midőn az évenkinti rendes tavaszi és őszi tárlat szokásával szakított, s már nehány év óta csak őszi tárlatot rendez. Ennek egyik előnye, hogy minden erejét az őszi tárlatra összpontosítva, abban többet nyujthat, másik előnye pedig, hogy helyiségei tavaszszal netaláni véletlen alkalmakra szabadon állanak, melyeknek meg van az a nagy előnyük is, hogy az egyformaságot megszakítják, s a változatosság által is növelik az érdeklődést. Igy a múlt évben a régi képek tárlatának adott helyet, az idén pedig a most említett műveknek. Nem szükséges bizonyítani, hogy ezek érdekesebbek a megszokott időközi tárlatoknál, melyeken más és más műveket látunk ugyan, de nagyában még is igen hasonlítanak egymáshoz.

Matejko föladatul tűzte maga elé a lengyel nép régi dicsőségét megörökíteni, s festői alkotásai legnagyobb részének tárgyát nemzete történetéből meríti. Mostani műve is nemzete dicsőségének van szánva, azt a pillanatot tünteti föl, a mint a kaszával fölfegyverzett csapatok megfutamitván az orosz sereget, a csatatéren lelkesen üdvözlik hadvezérüket, Kosciuszkót. Közönségünk jól ismeri a lengyel mester művészetét, körülbelül husz év óta alkotott műveinek nagyobb részét látta, s valamennyit épen oly élénk rokonszenvvel fogadta, a mennyire bámulta a bennük nyilvánuló művészetet; képeinek tárgyánál fogva mindig a legnépszerűbb idegen festő volt. Ez újabb képben is fölismerjük a lelkes hazafit, ki művészetét hazája múltjának és dicsőségének szenteli, de bár nem kerüli el figyelmünket a kép egyes pompás részlete, még sem tagadhatjuk, hogy az előállítás eszközei fölött a művész már nem uralkodik oly föltétlenül. A kép sokkal nagyobb terjedelmű és a jelenet sokkal népesebb, sem hogy a művész meggyengült látásával azt képes lett volna egységes hatásba összefoglalni. Az ábrázolás több, egymás mellé sorolt episodból áll, melyek nincsenek összefoglalva és ez a szerkesztési fogyatkozás egyik föltünő hibája a képnek. Másik hibája pedig, hogy festése nincs egyenletesen kimunkálva, egyes fényesen sikerült alakokkal kiáltó ellentétben vannak az egészen másként, sokszor laposan festett alakok. A kép azt mutatja, hogy a mester még egészen birtokában van művészetének, ecsetjének színpompája nem halaványult el, de látása gyöngült, a mi akadályozza, hogy ily nagy terjedelmű vászon fölött uralkodjék. Ebben rejlik a kép hibáinak forrása. A hibákat észrevéve is bámulatva ragad a hazafi lelkesedése és a művész művészete. Azért köszönettel tartozunk a társulat igazgatóságának, hogy alkalmat nyujtott megismerni e képet, mely a mester alkotásainak sorozatát kiegészíti.

A tárlat második részét Mészöly Géza hátrahagyott művei képezik, összesen 265 darab. Ezek közül 216 vázlat és tanulmány, melyek a kevésbbé vagyonosak által is megfizethető olcsó áron eladók, 49 pedig a tulaj-

donosok által kiállítás czéljából átengedett kész festmény. Ezek közül 27-nek dr. Királyffi Armin irigylésre, de még inkább elismerésre méltó tulajdonosa, továbbá 7 Kohn Adolf, ugyanannyi gróf Zichy Jenő s 3—3 Tisza Kálmánné, Bignio Lajos és Keleti Gusztáv tulajdona. Bár szép számmal vannak itt együtt Mészöly művei, még sem egészen illik e gyűjteményre az a megjelölés, hogy hátrahagyott művei, mert ezek a bámulatos termékenységű művész alkotásainak csak egy részét képezik. Művészeti szempontból azonban a gyűjtemény hatása még is egész, mert jól feltünteti Mészöly művészetének mivoltát. Az alig megkezdett vázlattól és a kész festményig mindegyiken külön és valamennyin együttesen fölismerjük a magyar tájnak utólérhetetlenül gyöngéd és mély felfogásu ábrázolóját.

A tárlat harmadik részét a nyilvános árverés útján eladandó képek sorozata képezi. Ez nálunk első ilyféle kisérlet, de szükséges már csak azért is, hogy a művészek és a közönség az árak tekintetében közelebbről megismerkedjenek egymással. Nálunk ugyan is eddig nem volt művészeti piacz és azért teljes tájékozatlanság uralkodik arra nézve, hogy mit lehet kérni és mit lehet adni. A művészet és a művészek érdekében óhajtjuk, hogy az első kisérlet sikerüljön, s meghonosodjék a művészeti tárgyak ily módon való adás-vevése.

*

Huszár Adolf szobrász síremlékére a képzőművészeti társulat által hirdetett pályázat márczius 1-sejével letelt határidejéig 12 művész 13 művet küldött be. A társulat művészi bizottsága márczius 7-ikén az első díjat, mely a megrendelésből áll, titkos szavazással egyhangúlag Donáth Gyula tervének itélte oda, a második díjúl kitüzött száz forintot pedig szintén egyhangúlag Senyei Károly nyerte el.

*

A müncheni két tárlatot, t. i. a nemzetközi művészeti és a német nemzeti iparművészeti tárlatot mult év október 28-ikán zárták be. A kettőnek anyagi eredménye egymástól igen különbözik. A művészeti tárlat ugyanis minden tekintetben igen fényes anyagi sikerrel dicsekedhetik, a mennyiben az összes kiadások födözése után a bevételből százezer márkát meghaladó fölösleg maradt, s azonkívül nem kevesebb mint 1 millió és ötvenezer márka folyt be az eladott képekért. Ámbár München egyik főhelye a művészeti tárgyakkal való kereskedésnek, s jó hirnevét nemcsak föntartotta, hanem az utóbbi időben még fokozta is, még is úgy hisszük, hogy ily kitünő üzletre nem igen számított. Ennek a nem várt eredménynek a hatása alatt született az eszme, hogy Münchenben is legyen ezentúl rendes évi tárlat, a párisi Salonhoz hasonlóan. E terv most élénken foglalkoztatja az illetékes köröket, s önkényt érthető, hogy nem igen jó szemmel nézi a többi német város, mely eddig is féltékeny volt München folyton emelkedő túlsúlyára a művészetek terén. Vajjon Münchennek van-e igaza, vagy irigyeinek, azt előre nehéz lenne eldönteni. Ha megvalósul a terv, akkor majd az eredmény fog szólani.

Kapcsolatban megemlítjük, hogy e tárlatot dr. Szmrecsányi Miklós, a képzőművészeti társulat titkára, az igazgatóság megbízásából behatóan tanulmányozta, s jelentésében kiemeli, hogy a magyar osztály átalános tetszéssel találkozott, s egy osztály sem dicsekedhetett több látogatóval. A legtekintélyesebb bírálók, mint Vincenti, Pietsch, Ramberg, Plesch igen kedvezően nyilatkoztak a magyar művészetről, továbbá a legkiválóbb müncheni művészek, őszinte kritikai megjegyzések mellett kifejezést adtak osztatlan elismerésüknek. A biráló-bizottság, melyben Liezen-Mayer Sándor tanár két szavazattal képviselte a társulatot, Benczúr Gyulának a nagy, Horovicz Lipótnak és Bihari Sándornak a kis arany érmet itélte oda. Tehát ugyanazok részesültek kitüntetésben Münchenben is, Bécsben is. A jelentés továbbá fölemlíti, hogy Vastagh Géza és Kéméndy Jenő valamennyi képeiket eladták, Peske Géza egy nagyobb festménye szintén vevőre akadt.

A német nemzeti iparművészeti tárlat ered-

ményéről azonban igen kedvezőtlen hírek szállonganak. A tárlat rendezői mindent elkövettek, hogy a fenyegető hiányt elenyésztessék, így többek közt a kiállítókra utólagos díjakat is róttak ki, a mi ellen a bécsi *Blätter für Kunstgewerbe* folyóirat *Ausstellungs-Praktiken* című czikkben erélyesen kikelt. Mind ez azonban nem használt. A bajor iparművészeti társulat, mely a vállalatot kezdeményezte és annak élén állott, február 26-ikára kitűzött rendes évi közgyűlését elhalasztotta egy részt azért, mert a számadások még nincsenek lezárva, más részt, mert időre van szüksége, hogy a deficzit fedezésének módját megállapítsa.

*

A római iparművészeti muzeum élénk tevékenységet fejt ki a művészi ipar egyes ágait érdeklő tárlatok rendezésében, s magától értetik, hogy Olaszországban, hol a művészi iparoknak oly fényes multjok van, e fáradozást fényes siker koronázza. A római muzeum a múlt években először a fafaragás, azután a fémipar és végül a szövőművészet körét felölelő szaktárlatokat rendezett, ez év márczius havában pedig agyagipari tárlat fog megnyilni. Mind e tárlatok a régi és a mostani termékekre terjednek ki, s czéljuk, hogy összehasonlítás által az újabb termelés művészi fejlesztését előmozdítsák. Hogy e szaktárlat is érdekes és tanúságos lesz, arra nézve elég biztosítékot nyujt Olaszország rendkivüli gazdagsága az agyagipar régebbi termékeiben. A mi figyelemre méltót az ország nyilvános gyűjteményei és a magánosok birnak, annak java része együtt lesz e tárlaton.

*

Fényképészeti és sokszorosítási tan- és kisérlő intézet Bécsben. A fényképezés és a különféle sokszorosítási eljárások kétségtelenül igen fontos segédeszközeivé lettek a művészetnek és a tudománynak, mióta a chemia és az optika vívmányainak fölhasználásával eddig nem sejtett tökélyt értek el. Az elért eredmény gyakorlati érvényesítése és a sokszorosítás módjainak tovább fejlesztése azonban csak jól fölszerelt műhelyek és költséges készülékek segítségével lehetséges, a mihez természetesen szükséges a teljes avatottság a segédtudományokban. Önként érthető, hogy a közönséges fényképészeti műhely alig szerezheti meg e föltételeket. E meggyőződéstől áthatva az osztrák vallás- és közoktatási minister elhatározta Bécsben egy fényképészeti és sokszorosítási tan- és kisérlő intézet fölállítását, melyben a photographia, a phototypia, a photolitographia és hasonló eljárásokban oktatás adatik, a hol művészek, tudósok, technikusok a fényképezést elsajátithatják, továbbá a mely intézetnek föladata a sokszorosító készülékeket, a hozzájuk szolgáló chemiai szereket, szóval a fényképezés összes eszközeit megvizsgálni és e szakba vágó tudományos kisérleteket eszközölni.

Az intézet, melynek fontosságát bővebben fejtegetni fölösleges, múlt év márczius 1-sején kezdette meg működését Bécsben, a VII. ker., Westbahnstrasse 25. számú, a czélnak megfelelően átalakított és berendezett házban. Az intézet hivatalos czíme : *K. k. Lehr- und Versuchsanstalt für Photographie und Reproduktionsverfahren*, igazgatója Prof. Dr. F. M. Eder, mellette működnek Max Jaffé és H. Lenhard, kik a fényképezést tanítják, továbbá van az intézeten két rajztanító és a chemia és physika részére egy tanító.

A múlt év julius 15-ikén befejezett első félévben az intézetnek 71 tanítványa volt és az elért eredmény kétségtelenül tanuskodik az intézet életrevalóságáról.

Falusi udvar. Mészöly Géza festménye az Ernst-Múzeum kiállításán

Tinka néni látogatóban

— Elbeszélés —

Irta: **Bognár Anna**

Szabó Vili és a felesége egy márciusi este gyanútlanul jöttek haza a moziból. A mindeneslány, Juliska, azzal fogadta őket:

— Egy mérges öreg nagysága van itt. Összeszidott, mert nem nyitottam rögtön ajtót, pedig mondtam neki, hogy éppen a babát tettem tisztába.

Az előszoba padlóján vaskos utazótáska hevert. Vili lehajolt és megnézte a fülén lógó névjegytartót.

— Tinka néni! — mondta meglepetve.

— Mammon néni? — kérdezte Dóra még nagyobb meglepetéssel.

— Az, akitől örökölni fognak a nagyságos úrék? — kérdezte Juliska a régi cselédek bizalmasságával. — Tyüha!

És e sokértelmű felkiáltás után eltűnt a konyhában.

Tinka néni az ebédlő sarkában ült egy bőrkarosszékben, mint egy legendának hirtelen valóra vált főszemélye. Dóra nem emlékezett rá, hogyan ábrázolják Mammont, a pénz istenét, de az ismeretlen idős hölgy inkább valami haragos hindu istenség torzképére emlékeztette. Kerek, nagy fejéhez szürkés, síma haj tapadt és kicsi szeme alatt az arca úgy kidudorodott, mintha állandóan felfújva tartotta volna. Az álla elveszett a nyakában, ami alatt közvetlenül domborodott elő a melle, mintha azt is állandóan felfújva tudta volna viselni. Nem állt fel, amikor a fiatal pár belépett és Vili boldogan lelkendező, kellemesen meglepett üdvözlésére — amit Dóra elismeréssel méltányolt magában, — hidegen válaszolt.

— Jól megvárakoztatjátok az embert.

— Hiszen ha Tinka néni előre értesített volna! Kimentünk volna a vonathoz.

— Vacsorázott, kedves Tinka néni? — kérdezte Dóra gyöngéden.

— Nem! — felelte Tinka néni és dölyfösen bevágta az állát a nyakába, azaz hogy mivel nyaka nem volt, a melle tetejébe.

Dóra kétségbeesetten gondolkodott, mi van itthon. Kiderült, hogy csak tojás.

— Szereti Tinka néni a rántottát?

— Megeszem, ha nincs más, de csak szalonnásan.

Juliska beszaladgálta a szomszédokat szalonnáért.

— Az én időmben egy háziasszony nem jött zavarba, ha váratlan vendége érkezett — mondta Tinka néni. — Ha mást nem, levágott egy csirkét.

— Csakhogy nálunk nem szaladgálnak csirkék az udvaron, mint vidéken — mondta Vili, de Dóra akkorát rúgott rajta az asztal alatt, hogy nem folytatta tovább.

— Azt hittem, nagyobb lakásotok van, — mondta Tinka néni kicsit enyhültebb hangulatban, mikor jóllakott. — Hát én nem kívánom, hogy miattam kimenjetek a hálószobátokból, hanem hozzátok ki nekem ide az ebédlőbe az egyik ágyat.

Vili felkapta a fejét és rámeredt Tinka nénire, de Dóra szelíd hangon azt mondta:

— Nagyon szépen köszönjük, Tinka néni, ez igazán kedves tapintat.

A költözködés, amíg az ebédlő sezlonját a hálószoba egyik ágyával kicserélték, félóráig tartott, közben két helyen leütötték a falat és egy helyen az ajtófélfát.

Mikor magukra maradtak, Dóra azt kérdezte az urától:

— Te meg mered kérdezni tőle, meddig marad?

— Nem — ismerte be Vili a gyávaságát minden szégyen nélkül. — Kérdezd meg te.

— Én nem. Nem az én rokonom, hanem a tied.

— Ahogy vesszük. Nekem is csak azért rokonom, mert az apám bátyját boldogította, mint felesége. De egy csöpp közös vér nincs bennünk! — tiltakozott komolyan.

— Azt látom. És most mondd el nekem mégegyszer azt az örökséget, hogy lelkierőt gyüjthessek az elkövetkezendő napokra. Tehát van egy ház...

— Egy ház egy dunántúli kisvárosban, középen van a kapuja, az egyik felében lakik Tinka néni egyedül, a másik felében két lakás van. Ez évente vagy ezerötszáz pengőt hoz.

— Az udvaron van egy kút, azt mondtad egyszer.

— Egy kút, mohos kővályuval, mellette egy öreg szomorúfűzfa és a falak mentén rózsafák.

— Istenem, rózsafák... — mondta Dóra álmo-

Új Idők 1933. 7. 17.

A hét halottai

Hornyánszky Gyula filológus — Sajó Sándor, költő

dozva. — Milyen jó lesz ott nekünk öregségünkben. És aztán?

— Aztán a pénz, vagy negyvenezer pengő.

— Csak? — mondta Dóra csalódottan. — Nem is tudtam, hogy a Mammon ilyen kicsike.

— Szép pénz az azért annak, akinek annyija sincs . . .

— Vili, hallgass ide. Olyan kedves leszel hozzá mindvégig, mint ahogy fogadtad. Ezzel a várható örökséggel bizonyítom otthon mindig, hogy nem is csináltam olyan rossz partit, mint ahogy hiszik. Nem szabad elszalasztanunk, még ha az orrunkat harapja is le. Biztos, hogy ránk hagyja?

Vili vállat vont.

— Anyámnak minden levelében ezt írja. Neki nincs rokona, a másik nagybátyámmal, az Olga apjával egyszer rettenetesen összeveszett, úgy, hogy Olgáékról hallani se akar. A baba az ő keresztleánya, tehát remélhetünk.

Dóra másnap a szekrényei felébe zsúfolta össze a holmiját, hogy a szekrény másik felét átadhassa Tinka néninek. Az öreg hölgy megvetően tapogatta a Dóra fehérneműjét.

— Az én időmben csak színésznék és rossz nők hordtak ilyet.

Dóra mentegetőzött, mint a tettenért bűnös.

— Bizony, bizony, de hát mit csináljak, mikor most ez a divat. Ilyet kaptam a kelengyémbe.

A napok múltak és Tinka néni nem nyilatkozott arról, hogy meddig akar maradni. Vili kezdett ideges lenni.

Egy este azt mondta a feleségének:

— Az Istenért, csináltass már egyszer olyan húst, aminek minden darabja egyforma nagy. Nem bírom nézni, amikor minden egyes darabot külön megforgat a villával és végül mégis csak az elsőt veszi ki.

— Ez idegesít téged? Hát én mit szóljak ahhoz, hogy állandóan a sarkamban van, kijön utánam a konyhába, megemelgeti a lábasok födelét, végighúzza az ujját a képrámák tetején, hogy nem porosak-e, Juliskának úgy parancsolgat, mintha ő fizetné, reggel meggyujtja a gázt és nem engedi eloltani, mert szerinte a házban délelőtt mindig kell égnie a tűznek, vele kell mennem, ha sétálni akar és soha, egy félórára se hagy egyedül? A képet is ő vétette le.

— Melyik képet?

— Azt az aktot, amit attól a festőbarátodtól kaptál nászajándékul. Fölvitette a padlásra. Azt mondta, ilyen erkölcstelenséget nem tűr meg a környezetében. Ma meg kikutatta az öltözőasztalom fiókjait és megtalálta a szájruzsomat. Találd ki, mit csinált?

— Bekente magát vele.

— Dehogy. Előbb hosszú prédikációt tartott nekem a mai erkölcstelenségről és léhaságról, aztán a kályhába dobta. Szerencsére nem volt benne tűz és később kikapartam.

— Csak ne emlegetné mindig az ő idejét. Kisajátított magának a mult századból egy csomó évet és úgy beszél róluk, mintha épp oly jogos tulajdonai volnának, mint a háza, vagy a pénze.

— Egyszer csak elmegy, örökké nem marad itt. Gondolj a kútra, a rózsafákra és a negyvenezer pengőre.

— Hiszen ha a baba nem volna lány! . . . De a hozományára kell gondolnunk.

— Igaz, most jut eszembe, megharagudott, hogy a babát nem Katalinnak, hanem Évának hívják. Magyaráztam neki, hogy véletlenül mind a két nagyanyja Éva, a második neve Katalin és csak harmadiknak viseli az én nevemet, pedig én vagyok az anyja, de hiába. Alig tudtam megbékíteni.

Egy ebéd alatt Tinka néni sértődötten tolta el magától a rakottkrumplit.

— Hideg.

— Ez hideg? — csodálkozott Vili.

De mikor a felesége cipőjét megérezte, készségesen beismerte:

— Csakugyan, egy kicsit mintha hideg lenne.

E beismerés utáni napokban a túróscsusza száraz volt, külön kellett hozzá zsírt olvasztani. A babfőzelék sótlan és egy mikroszkópikus rántáscsomót kapart ki belőle a tányérja szélére, arcán mély megvetéssel. A vagdalthúsba fokhagymát parancsolt, amit Vili ki nem állhatott és káposztáskockát rendelt, amit az ifjú házasok kölcsönös egyetértésben egyformán útáltak.

— Azért mégis nehéz kibírni — panaszkodott egy este Dóra. — Ha még csak rólam van szó, hagyján, de ma felköltötte a babát, mert azt mondja, a sok alvás egészségtelen.

— Ó, hogy a . . .

— Csitt, ne káromkodj. Gondold meg, neki sohase volt gyereke. Tulajdonképpen ennek a körülménynek köszönhetjük a házat és a negyvenezret.

— Úgy beszélsz, mintha már a zsebünkben volna, pedig ha még sokáig itt marad, nem tudom, nem fogok-e valami tiszteletlenségre fakadni . . .

— Talán csak hazamegy husvét előtt.

De Tinka nénin ez a szándék még mindig nem látszott meg. Egy napon így szólt:

— Tihozzátok sohase jön senki?

— Csak ha vendéget hívunk.

Nem értették, hogy mi van ezen megsértődni való, mert Tinka néni aznap nem beszélt hozzájuk és jobban hasonlított a haragvó hindu istenséghez, mint valaha.

Egy este Vili bejelentette a következő érdekes hírt:

— Holnapra vacsorára vagyunk meghíva egy ismerős családhoz.

— De ne maradjunk ott sokáig, mert nem szeretek későn lefeküdni — mondta Tinka néni dölyfösen.

Vili kétségbeesetten emelte égnek a szemét és másnap délben azt a szomorú hírt hozta, hogy a vacsora elmarad, mert ismerőseiknek a kisfia bárányhimlőben megbetegedett.

— Kár, mert már örültem, hogy szórakozni fogok valahol. Nektek ugyan eszetekbe sem jutna, hogy elvigyetek valahová.

— De kedves Tinka néni, miért nem szólt? Hová menjünk? Színházba? Moziba? Moziba otthon is mehet Tinka néni. Inkább színházba, jó? Itt az ujság, tessék kiválasztani a darabot.

Tinka néni hosszú tusakodás után egy Pacsirta című vígjáték mellett döntött.

Vili loholt jegyekért.

— Miért nem az első sorba váltottál jegyet? — kérdezte gőgösen Tinka néni a színházban.

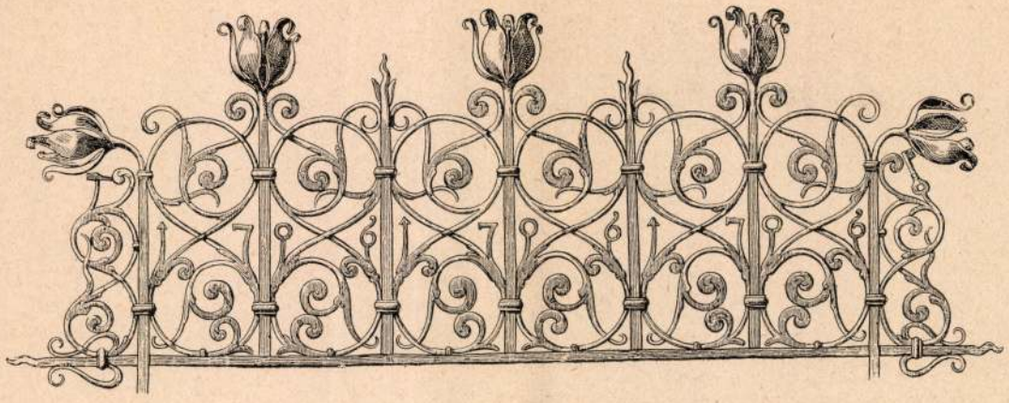

KÜLÖNFÉLÉK.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Dankó József pozsonyi prépostot és pápai prælatust, a műemlékek orsz. bizottsága kültagjává nevezte ki.

*

A képzőművészeti társulat márczius hó 30-ikán tartotta ez évi közgyülését. A társulatnak 1889-ik évben kifejlett működését ismertető jelentésből kiemeljük a következő adatokat.

A múlt évben a társulatnak kétségtelenül legsikerültebb vállalkozása volt a Mészöly Géza műveiből és hátrahagyott vázlataiból rendezett tárlat. Összesen 415 művet tartalmazott e tárlat, melynek február hó 16-ikától márczius 31-ikéig, tehát másfél hónap alatt 8854 látogatója volt, 2443 frtot jövedelmezett a belépti dijakból ; a vázlatok nagyobb része, számszerint 189 darab adatott el 13,363 frton, «világos jeléül annak — mondja a jelentés, — hogy e művészünk, a ki oly magas színvonalra emelte a valódi magyar tájfestészetet, mennyire megtudta nyerni annak a hazai közönséget». E találó megjegyzés könnyen érthető figyelmeztetésül szolgálhat az ifjabb művészeknek.

A művészi tárgyaknak, névszerint festményeknek nyilvános árverésen való elárúsítása, a mit a társulat a múlt évben kisérlett meg először, határozottan nem sikerült. A vidéki nagyobb városokban, úgymint Aradon, Temesvárott és Herkulesfürdőben a társulat által rendezett tárlatokat szintén nem koronázta siker, a mennyiben úgyszólván semmi sem adatott el, s a látogatás is oly gyér volt, hogy a belépti dijakból befolyt összeg nem födözte a kész kiadásokat, úgy hogy a társulatra nézve e vállalkozás 1036 frt veszteséggel járt.

Elismerésre méltó a társulat igazgatóságának abbeli törekvése, hogy a hazában élő művészeinkre nézve a külföldi piaczot könnyebben hozzáférhetővé tegye. E törekvésnek, mint a jelentésből látni, volt is eredménye, a mennyiben sikerült összeköttetést létesíteni a londoni Continental-Gallery igazgatójával, ki személyesen járt Budapesten és késznek nyilatkozott, hogy magyar műveket is fölvesz tárlataiba.

A téli nagy tárlatnak eredményét feltüntető adatok ezek: A tárlat november hó 15-től január 15-ikéig tartott, volt 28,849 látogatója, a bevétel 8706 frt, részt vett 252 művész 493 tárgygyal, s pedig 102 magyar 205 művel, a többi idegen, eladatott összesen 139 festmény és szobor 40,447 frton.

E tárlaton itéltettek oda a pályadijak is.

A hazai művésznek szánt arany-érmet, a pályabiróság egyhangú javaslatára a vallás- és

Művészi Ipar
1890.

közoktatásügyi miniszter úr Feszty Árpádnak adományozta, *A kesergő asszonyok Krisztus sírjánál* című festményeért ; —

a külföldi művésznek szánt arany-érmet pedig Dawant Albertnek *Hajótöröttek mentése* című festményeért ; —

a társulati 1000 frtos díjjal a pályabiróság Spányi Bélának *Őszi reggel* című festményét jutalmazta ; —

az 1000 frtos Rökk-Szilárd-jutalmat Róna József nyerte el *A megszorult Faun* című szoborművéért ; végül

a 300 frtos Ráth-féle díjjal a pályabiróság Margitay Tihamérnak *Mézes hetek* című festményét tüntette ki.

1889-re előirányzott szükséglet 51,732 frt, tényleg kiadatott 53,167 frt ; előirányzott bevétel 52,390, tényleges bevétel 54,698 frt. 1890-re előirányzott szükséglet 51,285 frt, előirányzott fedezet 52,390 frt. A társulat vagyonát a mérleg 568,307 frtban tünteti föl, ebből a műcsarnokra esik 341,352 frt, a társulati bérházra 131,108 frt.

A művészetek pártolása czéljából újabb időben egymástól függetlenül több irányban igen örvendetes mozgalom indult meg, mely a fővárosi társadalom különféle osztályaira terjed ki.

A műbarátok köre márczius 23-ikán tartotta alakuló közgyülését, melyen kivált a főúri körök tagjai nagy számmal jelentek meg. Csáky Albinné grófasszony foglalta el az elnöki széket és a gyülést megnyitván tudatta, hogy a körbe lépett tagok száma 350-nél többre megy, s így a megalakulás ideje elérkezettnek tekinthető. A közgyülés jegyzőkönyvének vezetésére Szmrecsányi Miklóst, a hitelesítésre pedig gróf Apponyi Albert és Lukács Antal tagokat kérte fel s azután ifj. Batthyány Géza grófnak engedte át a szót, a ki lelkes szavakban ecsetelte a kör czélját s utalt arra, hogy társadalmi életünknek mily gazdagítását fogja a kör elérhetni az irodalmi és művészeti szellem meghonosítása által, kivált, ha a mai közgyülésen nyilatkozó nagy érdeklődést a körnek sikerülni fog a jövőben is fentartania. Azután a kör végleg elfogadta az alapszabály tervezetét s annak alapján a legközelebbi három évre elnöknek Dessewffy Aurél grófnőt, alelnököknek Lipthay Béla és Révay Gyula bárókat, választmányi tagoknak pedig : Andrássy Gyula gróf, Andrássy Tivadar gróf, Andrássy Tivadarné grófnő, Batthyány Géza gróf ifj., Batthyány Lajos gróf, Beniczky Ferenczné, Bethlen Andrásné grófnő, Blaskovich Bertalan, Csáky Albinné grófnő, Fraknói Vilmos, Fenyvessy Ferencz, Feszty Árpád, Hadik Barkóczy Endre gróf, Hadik Sándor gróf, Hegedüs Sándorné, Herich Károlyné, Hubay Jenő, Justh Zsigmond, Károlyi Gyuláné grófnő, Pallavicini Edéné őrgrófnő, Pejacsevich Katalin grófnő, Radisics Jenő, Rakovszky Géza, Révay Gyuláné bárónő, Révay Simon báró, Strobl Alajos, Széchenyi Béla gróf, Szmrecsányi Miklós, Váradi Antal, Wenckheim István gróf, Zay Miklós gróf, Zay Miklósné grófnő, Zichy Géza gróf, Zichy Jenő gróf, Zichy Jánosné grófnő és Zichy Nep. Jánosné grófnő tagokat választotta meg. A választás kihirdetése után Csáky grófnő a megválasztott elnöknek Dessewffy Aurélné grófnőnek engedte át az elnöki széket, a ki biztató képet nyujtott székfoglaló beszédében a kör legközelebbi tevékenységéről.

A választmány másnap, márcz. 24-ikén d. e. 11 órakor ülést tartott a műcsarnokban, Dessewffy Aurélné grófasszony elnöklete alatt, melyben megalakították a kör szakbizottságait. Az irodalmi bizottság elnöke : Csáky Albin grófnő, előadója : Justh Zsigmond ; állandó szakértő tagok : Berczik Árpád, Szana Tamás és Zichy Antal ; a képzőművészeti bizottság elnöke : Károlyi Gyuláné grófnő, előadó : Feszty Árpád, állandó szakértők : Benczúr Gyula, Keleti Gusztáv és Zala György ; az iparművészeti bizottság elnöke : Zichy Nep. Jánosné grófnő, előadó : ifj. Batthyány Géza gróf, állandó szakértők : Fittler Kamill, Györgyi Géza, Rauscher Lajos ; a zenészeti bizottság előadója Hubay Jenő, állandó szakértők : Aggházy Károly, Manojlovich Emil és

Mészöly Géza

Pihenő réczék. Mészöly Gézától.

ték figyelembe, nem kínálták meg
. Látván, hogy igy nem boldogul, haza
uj, prémes bundáját vette magára.
zett a lakodalmas ház kapujához, elébe
üdvözlik s bevezetvén, az első helyre
asztalhoz és kínálgatják egyre-másra.
negfogván a bundája ujját, azt mondja :
bundám, ebédelni». A jelenlevők bá-
rdezik, hogy miért mondja ezt. «A meg-
s most a bundámnak szól, — magya-
hodsa, — tehát ebédet is ő egyék».
r valaki jött a khodsához és szamarát
e. «Várj csak, — mondá a khodsa, —
dd beszéljek a szamarammal, ha lesz
ve, odaadom.» Bemegy az istállóba s
vés idő mulva kijön, azt mondja a ké-
A szamárnak nincs kedve elmenni s
mind azt mondta nekem : mikor engem
k odaadsz, mindig üti a fülemet és
feleségedet».
jel azt álmodta a khodsa, hogy kilencz
ttek kezébe. Fortélyoskodni akarván,
lja : «tiz pénz voltál» s később ismét :
encz pénz voltál.» Azután fölébred és

MÉSZÖLY GÉZA: FALUVÉGE

MARGITAY TIHAMÉR: AZ ELLENÁLLHATATLAN

420. MÉSZÖLY GÉZA: Talicska. Mauthner Zoltán tulajdona.
421. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Ér partján. Dr. Bischitz Gyula tulajdona.
422. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Csőszkunyhó. Wolfner Gyula tulajdona
423. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Kukoricahántolás Wertheimer Adolf tulajdona.
424. DEÁK-ÉBNER LAJOS: A kerítés mellett. Wolfner Gyula tulajdona.
425. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Uzsonna a vásáron. Wolfner Gyula tulajdona.
426. BRUCK MIKSA: Kertek alján. Családi tulajdon.
427. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Dinnyés kofa. Wolfner Gyula tulajdona.
428. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Kertajtóban. Wolfner Gyula tulajdona.
429. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Szérüskert. Dr. Gál Hugó tulajdona.
430. DEÁK-ÉBNER LAJOS: A palló. Fruchter Lajos tulajdona.
431. SZINYEI-MERSE PÁL: Hegyoldal. Mauthner Zoltán tulajdona.
432. SZINYEI-MERSE PÁL: A »Majális« vázlata. Dr. Rosenberg Gyuláné tulajdona.
433. SZINYEI-MERSE PÁL: Teregetés. Wolfner Gyula tulajdona.
434. SZINYEI-MERSE PÁL: Őszi hangulat. Fruchter Lajos tulajdona.
435. SZINYEI-MERSE PÁL: Mezei virágok. Mauthner Zoltán tulajdona.
436. SZINYEI-MERSE PÁL: Patak partja. Báró Kohner Adolf tulajdona.
437. SZINYEI-MERSE PÁL: Halászó fiú. Ágai Béla tulajdona.
438. SZINYEI-MERSE PÁL: Legelésző nyáj. Wolfner Gyula tulajdona.
439. BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Magány. Dr. Laub László tulajdona.

VIII. TEREM.

Olajfestmények. Magántulajdonok. Az eladó művek árai az ajtónál elhelyezett táblán olvashatók.

403. MÉSZÖLY GÉZA: Balaton partján. Wertheimer Adolf tulajdona.
404. MÉSZÖLY GÉZA: Festő a réten. Mauthner Zoltán tulajdona.
405. MESZÖLY GÉZA: Cigánytábor. Wolfner Gyula tulajdona.
406 MÉSZÖLY GÉZA: Alkony. Dános Géza tulajdona.
407. MÉSZÖLY GÉZA: Szigetvári rét. Sebő Bertalan tulajdona.
408. MESZÖLY GÉZA: Balaton partján. Ernszt Vilmos tulajdona.
409. MÉSZÖLY GÉZA: Ősz a tanyán. Bettelheim Mór tulajdona.
410. MÉSZÖLY GÉZA: Őszi táj szélmalommal. Mauthner Zoltán tulajdona.
411. MÉSZÖLY GÉZA: Faluvége. Dr. Deutsch József tulajdona.
412. MÉSZÖLY GÉZA: Dorozsmai szélmalom. Dr. Bischitz Gyula tulajdona.
413. MÉSZÖLY GÉZA: Tanya. Mauthner Zoltán tulajdona.
414. MÉSZÖLY GÉZA: Duna mentén. Báró Hatvany Ferenc tulajdona.
415. MÉSZÖLY GÉZA: Szigetvári táj. Dr. Rosenberg Gyuláné tulajdona.
416. MÉSZÖLY GÉZA: Faluvége. Budapest Székesfőváros tulajdona.
417. MÉSZÖLY GÉZA: Békás tó. Balassa Ferenc és Béla tulajdona.
418. MÉSZÖLY GÉZA: A tónál. Fruchter Lajos tulajdona.
419. MÉSZÖLY GÉZA: Tó partján. Wertheimer Adolf tulajdona.

KMTárs. Magyar táj- és életk. kiáll. 1927

Ha valaki meg akarná javítani egy nép körében esetleg uralkodó rossz ízlést, célját nem éri azzal, ha egyenest az előítélet árja ellen úszik. Az emberi elmét elő kell készíteni valamely új dolog befogadására. Az átalakuláshoz időre van szükség. A népszerű ízlést, bármily helytelen volna is az, nem egyszerre kell gyökeresen átalakítani.

Joshua Reynolds

*

A forradalmak a művészetben épp oly brutálisan zajlanak le, mint az életben.

Richard Muther

*

Minden művészeti hódító hadjáratot marodőrök kisérik, akik ott, ahol mások küzdöttek, könnyű prédára lesnek. H. v. Tschudi

*

A modern mozgalmak képén legzavaróbb az a körülmény, amitől egyetlen forradalom sem ment, hogy t i. az igazán küzdő s magukat felszabadítani igyekvő elmék mellett egész serege szaladgál azoknak, akik az újat csak azért utánozzák, mert új, sőt még el is torzítják. A vezérek mégis jóakaratukban részesítik őket, mert hisz jól esik hívekkel bírni. Julius Lessing

*

A művészetekben az új művek nem kisebb figyelmet érdemelnek a régieknél.

Winckelmann

*

A régi művészet sok selejtet takart nem egy jó holmival. Nem egy jó holmi takar az új művészetben sok selejtet. Hermann Oeser

*

Kétségkívül előítélet, ha nem ismerjük el, hanem megvetjük s letárgyaljuk a régi jó dolgokat. Hanem minden nagy stílusban teremtő időknek megvolt ez az előítélete. Nem lettek volna oly bő teremtőerejűek, ha bizonyos szempontból nem lettek volna oly előítéletesek, oly naivak.

Benno Rüttenauer

*

A divatjárványok — sajátságos — a legkülönfélébb országokban egyazon időben szoktak kitörni.

Anselm Feuerbach

*

Minden divatkórság megvolt már egyszer s mi modernek újra csépeljük azt a szalmát, amelyet előttünk már párszor kicsépeltek.

Anselm Feuerbach

*

Nagy és kicsiny elme egyaránt csinálhat újat. Amaz elhagyja a régit, mert fogyatékosnak vagy hamisnak bizonyult, emez pusztán azért mert régi . . . A géniusz nagyobbat akar teremteni elődeinél, a géniusz majmolója csak mást.

G. E. Lessing

*

Ha valamely merész elme önerejében bízva új kapun át nyomul az ízlés templomába, sarkon követi száz utánzója, akik ugyanezen a résen át remélnek belopódzhatni. De hiába! Ugyanazzal az erővel, amellyel amaz a kaput betörte, rögtön be is csapja maga mögött. Elképedt kiséről künn rekedtek s az örök hír helyébe, amelyről álmodoztak, gúnyos nevetés jő. G. E. Lessing

*

Azok a művészek, akik teljes életerejüket arra fordítják, hogy kézzelfogható kifejezést adjanak az új eszmeirányzatnak, azok az igazi úttörők; figyelmes elmével követjük őket s kiméletes a türelmünk egy-egy sikertelenség esetében. De hogy alkotó művésznek tartsunk mindenkit, aki másként csinálja a holmiját, mint elődei, az tán mégis túlzott kívánság. Pedig megkívánják. Julius Lessing

*

A legnagyobb dicséret, amellyel a modern művészet javarészét illethetjük, talán az, hogy egy parányi csöppecskével kevésbbé köznapi a valóságnál. Oscar Wilde

*

A modernek persze rögtön letorkolják az embert: „Ezt ön nem érti meg!“ — Hát igaz is: hogyan járhat valaki cul de Paris nélkül, mikor éppen 1888-at mutat a kalendáriom.

Gustav Floerke

*

A modern művészeti kritikán úrrá lett a félelem, hogy leránt olyasmit, amit holnap talán mesterműnek fog a világ elismerni. Mint ahogy a barbizoni boltosok sokáig nem merték a hitelt megtagadni valamely festőtől, attól való félelmükben, hogy miattuk éhen pusztul egy új Millet.

Robert de la Sizeranne

*

A modernek elvei a kizárólagos érvényességnek olyan diktátori igényeivel léptek fel, hogy az ember szinte alig meri a saját véleményét hangoztatni. Nem akarunk elmaradni, nem akarunk nyárspolgárok lenni s azért kényszerítjük magunkat, szépnek s helyesnek tartani olyasmit is, amit érzésünk elutasít magától. Henry Thode

*

A régi kép idegcsillapító, az új kép idegizgató. Amaz úgy hat, mint az egyszerű válasz, emez mint a nyugtalan kérdés. Amaz kimondta az utolsó szót, emez új szókra késztet.

Otto Knille

*

RÉSZLET A NAGY ERDŐBŐL
MÉSZÖLY GÉZA RAJZA
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

A magunkfajta ember az eszméivel szinte kísértet módjára jár-kel a virtuózoknak abban a tülekedésében, amellyé magát az egész művészeti ügy kinőtte. Moritz v. Schwind

*

Ti arra akarnátok minket kárhoztatni, hogy úgy bolyongjunk köztetek, mint az árnyék, holott ti magatok sem vagytok valóság.

Adolf Pichler

*

Bolond, aki fejébe veszi, hogy patologikus divatokkal győzelmesen képes megküzdeni. De azért még sem akadályozhatnak meg minket abban, hogy úgy fessünk, ahogy kedvünkre van.

Anselm Feuerbach

*

Öreg korunkban kegyeletből (hogy ne mondjam: hiúságból) szívesen gyűjtögetjük ifjúkorunk elszórt babérait, hogy azokkal magunkat csöndben megkoszorúzzuk, mivelhogy immár nincs módunkban újakat szereznünk. Ne bántsuk az érdemes aggastyánoknak ezt a kedvtelését, bár ők nem szívelhetik az ifjabb nemzedék fején a borostyánt s gyakran azt hiszik, hogy velük e világról kipusztul minden, ami nagy és jelentős.

E. J. Hähnel

Érdeklődnünk kell az ifjúságnak baklövései iránt is, de ne játsszunk könnyelműen a nagy elvekkel. Többet ér egy kis bolondság a halálnál, de óvakodjunk a közveszélyes bolondoktól!

Camille Corot

*

Jean Leon Gérôme, mint az 1900-iki párisi kiállítás nemzetközi juryjének elnöke, az impresszionista művészek termét a következő szókkal mutatta be kollegáinak: „Bocsánat uraim, hogy ily mázolásokat kell önöknek bemutatnom. De gondolják meg, hogy mi Franciaországban egyebet is tudunk csinálni. Ez itt csupán rothadó kelevény és kinövés."

*

Mily ritkán akadunk a kiállításon festett alakra, amely lelki életével igazán vonz és lebilincsel minket! Még arcképeknél is megszállja az embert az érzés: Szörnyűséges lehet ily alakot festeni (még szörnyűbb persze — ily festő által festtetni). Az ember ügyet se vetne az efféle holmira, ha e művészek neveit nem hangoztatnák, mint egy új éra úttörőit. Az ember szinte hinni kezdi, hogy az era az errare-ből származik. Eduard v. Gebhardt

Közli: T. H.

Művészet 1907

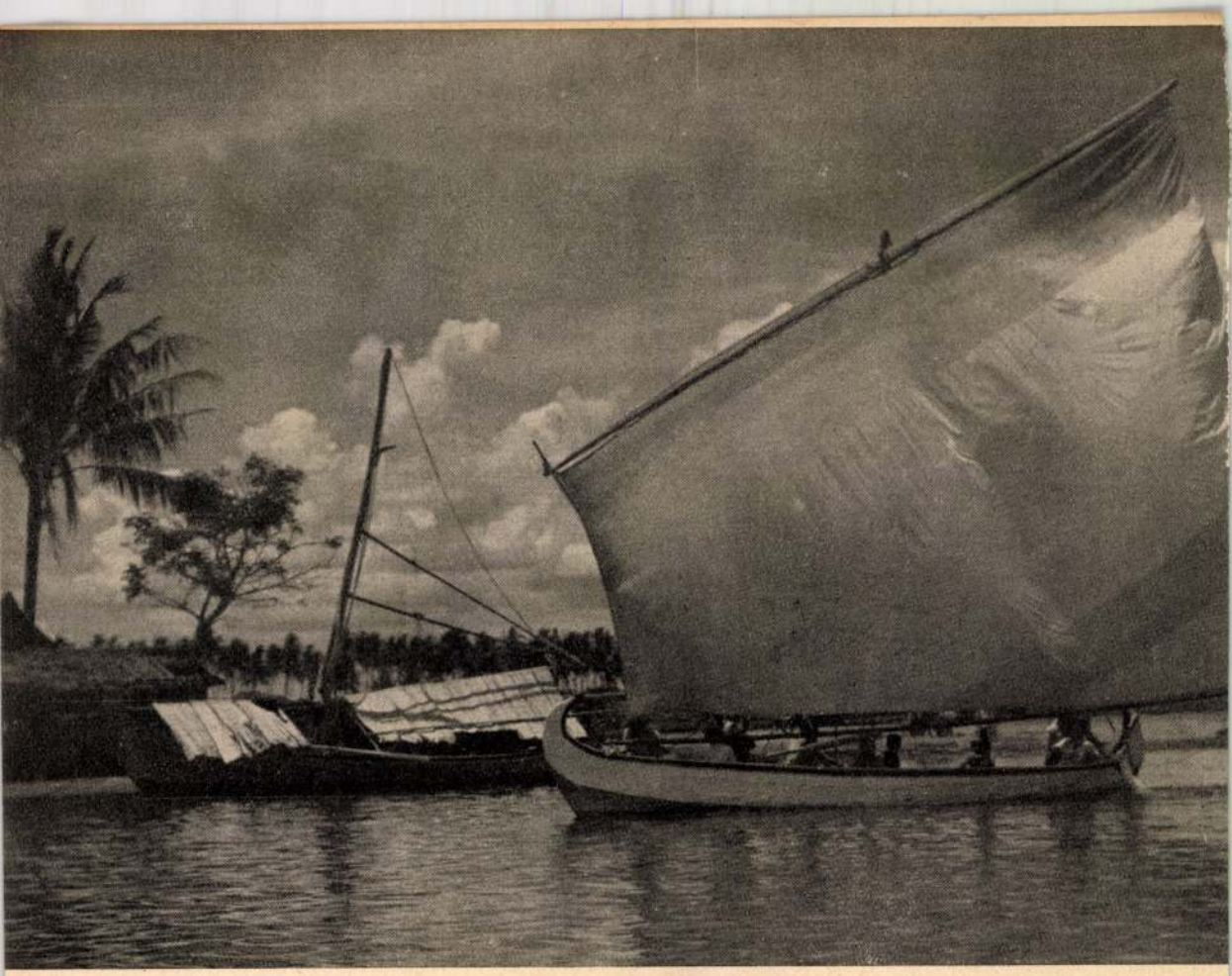

BATÁVIA TENGERI CSODÁI

Írta KOVRIG JÁNOS

— Tábe . . . Tábe, tuán beszár!

Egyszerre tizen is kiáltották felém a maláji üdvözlést a batáviai «pászár ikán»-on, vagyis halpiacon. Ritkaság, hogy ilyen helyen európai úr jelenik meg, kikeményített, vakítóan fehér vászonruhában, trópusi sisakban. Első pillanatban valószínüleg azt hitték rólam, hogy valami közigazgatási tisztviselő vagyok, vagy legjobb esetben a közeli akvárium megbizottja. Mert csak ilyenek szoktak érdeklődni a halászok, vagy a halak iránt, a nagyurak, vagyis a «tuán beszárok» közül. Egyébként batikolt ruhás bennszülöttek, vagy szegényes ruhadarabkával éktelenkedő tukáng ikánok, azaz utcai halárusok, sürgölődnek itten és alkudoznak órák hosszat néhány maréknyi halra.

Pák Virót kerestem, a híres öreg halászt, akinek három cifra halászbárkája járja a jávai tengert. Kosaraiban valóságos halkiállítás van. Hosszúra nőtt lábujjaival megkapaszkodik a bambuszrúdon, mint valamiráncos vén madár, kukoricahéjjal csavart cigarettájából önelégülten fújja a tömjénes füstöt. Nem hívja a vevőket. Aki Pák Virót keresi, az úgyis idetalál.

— Szót sem szólsz, Pák Viro. Pedig szép és jó halakat keresek.

— Ádá ikán-ikán báik dán bágusz.

Ezt mondja az öreg kissé sértett önérzettel és ledobja a kosarak fedelét.

Az egyikben legfelül ijedten ficánkol egy papagáj-hal. Feje rózsaszín, a háta zöld, a szeme sárga, farkuszonya kék. Megvetően tolja félre a maláji halászkirály a félméteres, diszes halat. Csak a szegények keresik, mert a husa lágy, szinte nyúlós. Nem úriasztalra való. Másik kosárra mutat az öreg, ahol barnásszürkén, ezüstös fénynyel csillog a jávai vizek pompás «fogasa», a kákáp. Méteres példányok is láthatók e tengeri ragadozók között, amelyek felúsznak a folyókba is, sőt az öntözőcsatornákon keresztül bejutnak a halastavakba, a szelíd aranyhalak nagy rémületére.

— Szrupiá szekáti.

Egy holland forint fontja. A halászkirály új cigarettát sodor, dupla adag tömjénnel és várja az alkudozást. Joggal várhatja, mert ennél szebb kákápot nem lehet kapni az egész piacon.

— Tedd vissza a fedelet. A kákáp nem szereti a napot.

Az öreg engedelmeskedik, aztán megvetően kiköp maga elé. Közben egész tömeg gyült körém: a piac ácsorgói. Bronzbarna színű, apró gyermekek, szirit bagózó, duzzadt ajkú, feketefogú bevásárló asszonyok, halászlegények, akik különös viselkedésem okát találgatják. Az egyik végre kiböki, hogy valószínűleg «ingrisz», azaz angol, esetleg még annál is rosszabb, vagyis amerikai

indult meg, hogy a leletek barbár művészek munkái-e vagy a késő római korban készültek. Először egyalakos szobrot hoztak. Kaptak érte egy forintot. Másodszor kettős szobrot hoztak, azért két forint járt. A végén húszalakos domborművel jelentek meg a boldog megtalálók. A külföldi múzeumok is vásároltak tőlük. Az egyik helyszíni szemle alkalmával a szakértők ráakadtak a hamisítók műhelyére. Ószőnyi parasztok faragták a csontokat, aztán a trágyadomb alá ásták őket, hogy megfelelő patinát nyerjenek.

Festőink közül Mészöly Géza tájképeit írták át a párisi műkereskedők Corot nevére. Gyakran fordulnak elő ál-Munkácsyk, Paál Lászlók, Mednyánszkyk és Rippl-Rónaik, újabban elárasztották a vidéket Katona Nándor hamisítványokkal.

A felsorolt esetek után valószínűleg fölmerül a kérdés, hogyan védekezzünk a hamisítások ellen? A védekezés módjára nagyon nehéz szabályt felállítani. Helyesen mondja a szellemes francia kritikus, Théophile Gautier: kell, hogy a szakembernek hatodik érzéke is legyen, amely első pillanattól kezdve figyelmezteti a hamisítványra. Ha minden szakemberben megvolna a hatodik érzék, akkor nem fordult volna elő a következő mulatságos történet:

Bemutattak az Académie des Inscription tagjainak egy sajátos alakú kőedényt, amelyen M. I. D. D. betűk voltak olvashatók. Értelmét sokáig kutatták. Végre egy híres archeológus megfejtette a rejtélyes betűket. Az M. I. D. D. fölírás mást nem jelenthet, mint Magno Jovi Deorum Deo (A nagy Jupiternek, az istenek istenének). Röviddel utóbb kiderült, hogy az edényt Franciaországban gyártották s a felirat rajta ez: Moutarde Jaune de Dijon (Dijoni sárga mustár).

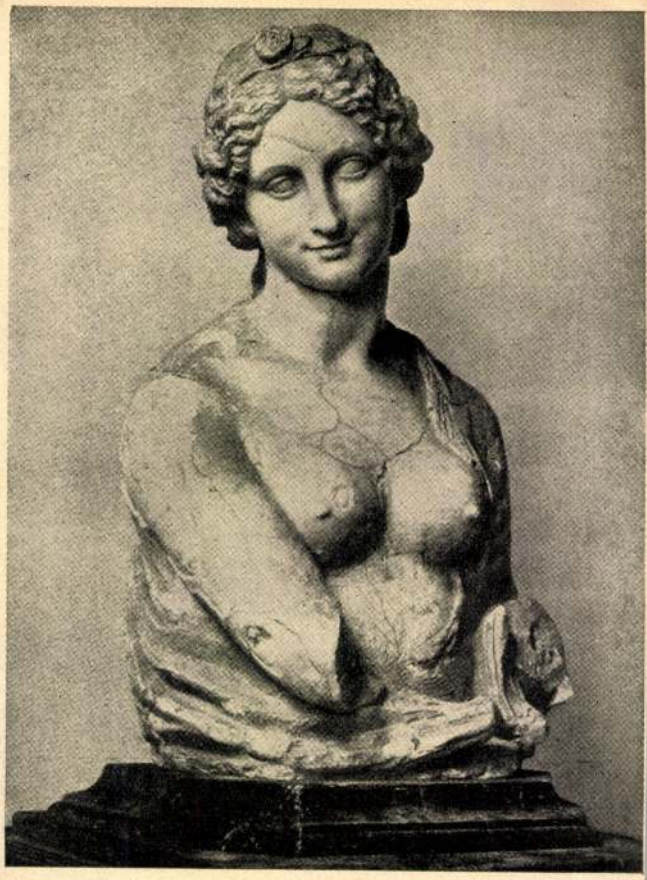

A berlini Kaiser Friedrich-Museum Flóra-szobra. Leonardo da Vinci műveként szerepelt, amig ki nem derült, hogy A. D. Lucas angol szobrász hamisítása

---

Télesti elégia

Nem hallom lépted és tudom, te vagy,
ki jár mögöttem itt a hóba tán,
havas fenyők közt, míg dermeszt a fagy.
Tudom, te kísérsz! Húgom és anyám

most pisla lámpa mellett ülnek árván.
Két álmodó nő, gyermeklelkü, bús.
Olvasnak és az érckaput kitárván
havat söpör és rí a vén kapus,

hét gyermek apja, részeg, vén apácska.
A pelyhező hó ősz hajába fagy.
Rí és a felhő fent szalad, szalad,
mint nagy szoknyás és fejkötős apáca.

Te jársz mögöttem. Hosszú, hosszú árnyad
átnyúlik rajtam. Lábnyomomba lépsz.
Nagy fák tövén a tél hüllői hálnak
s szivembe markol már a fagy s a félsz

s jó tudni, hogy valaki jár mögöttem.
Egy ismerős, ki több az ismerősnél . . .
Ma reggel hosszan és soká fürödtél
s friss illatod most megcsap itt a ködben!

Toldalaghy Pál

botránya. A Dossena-hamisítványok azonban olyan művészi kvalitással bírtak, hogy a leleplezés után Dossena-kiállítást rendeztek Berlinben.

Épp a közelmúlt napokban hozták az ujságok az egykor a világ érdeklődésének középpontjában álló Dossena halála hírét; de most már nem mint hamisítót, hanem mint tehetséges művészt parentálták el.

Régi műtárgyak ismertebb lelőhelyein szinte iparszerűleg foglalkoznak a hamisítással. Kisázsiában, Görögországban és Szicíliában főleg apró terakotta-szobrocskákat hamisítanak. A tanagrai ásatások fölébresztették a gyüjtők érdeklődését ezek iránt a kis szobrok iránt. Az ásatások nem tudják kellőképpen kielégíteni a keresletet. A helybeli lakosság nagy ügyességgel égeti és patinázza az új tanagrákat. Nagy hírre tettek szert a moabita régiségek hamisítványai. A Holttenger partján élt bibliai népnek, a moabitáknak városát 1872-ben tárták fel az archeológusok. A leletek a múzeumokba vándoroltak. Különösen sokat vásárolt a porosz kultuszminisztérium, amelyek közül sokról kiderült, hogy a jeruzsálemi kereskedők hamisítványai, akik Mésa király síremlékének fölfedezését s az ennek nyomán fölébredt közérdeklődést akarták kizsákmányolni.

Ismeretes Saitaphernes szkita király tiarájának története. A nagy király, aki Kr. e. a harmadik században uralkodott, állítólag Olbia görög gyarmattól drágakövekkel kirakott tiarát kapott ajándékba. Az előkerült tiarát a Louvre vette meg 1896-ban 200,000 frankért. A véletlen derítette ki, hogy Saitaphernes megcsodált fejdísze egy orosz ötvösmester műhelyéből indult a világhír felé.

Talán egyetlen letűnt kultúra művészetét sem utánozzák olyan nagy mértékben, mint az egyiptomit. Valóságos iskolák keletkeztek, ahol a különböző fáraók művészeti stílusait hamisítják. Emlékezetes még Bouriant egyiptológus fiának botránya, aki maga is kiváló egyiptológus volt. Szív-skarabeusokat hamisított egy kairói kőfaragóval. A skarabeusok alsó lapjára vésett felírást lecsiszolták és az eredeti kőre rávésték az egyedül csak Plutarchosnál olvasható Izis-Oziris istenek történetét. Bouriant lefordította a görög szöveget egyiptomira és mint görög időkből származó követ bocsájtotta áruba. A szöveg csak egy példányban került ilyenmódon elő és óriási összeget jelentett az eladónak. Azonban Ermann berlini professzor megállapította, hogy a szövegben grammatikai hiba van. Olyan formát és kifejezést használt a kő felírója, amely Kr. e. 2000-ben használatos volt ugyan, de a görög időkben már kiment a divatból és sehol sem fordul elő.

A képek és rajzok hamisítása is éppen olyan rendszerességgel történik, mint a szobrok, érmek, iparművészeti tárgyak, kódexek stb. esetében. Nemrégen leplezték le azt a hamisító műhelyt, ahol a nagy hollandi postimpresszionista festőnek, Van Goghnak a képeit utánozták. Újabban pedig a zürichi Courbet-kiállítás több képéről állapították meg, hogy nem egyebek ügyes hamisítványoknál.

A porcellánhamisítások is hozzátartoznak ehhez az iparághoz. Híresek a docciai majolikagyár utánzatai. Legtöbbször azonban Luca della Robbia és iskolája reliefjeit utánozzák, csodálatos hűséggel.

A rokoko idején divatba jöttek a kínai porcellánok. Hollandiában készítette az «eredeti kínai porcellánokat» Gerrit van der Kaadt. Ügyessége egyidőre kiszorította a valódi kínai munkákat. Kína úgy védekezett a veszélyes versenytárs ellen, hogy elküldte Európába rajzolóit, akik itt lemásolták a divatos hamisítványok díszítését, hazavitték és ők maguk is gyártották az európai-kínai vázákat, készleteket.

Újabban ismét számos kínai hamisítvány került forgalomba. A londoni nagy kínai kiállítás fölkeltette ez iránt a művészet iránt az érdeklődést a gyüjtőkben. A rendőrség 30 kínai művészt tartóztatott le, akik az ügyes utánzatokat — szinte gyárilag készítették.

Magyarország mérsékelten veszi ki a maga részét a hamisításokból. Nagy port vert fel az ószőnyi hamisítás. A parasztok behoztak a Nemzeti Múzeumba kis szobrocskákat, amelyeket Ószőnyön ástak ki. Csontból faragott istenszobrok voltak. Tudományos vita

Az úgynevezett «Ószőnyi lelet» három igen jellegzetes darabja. Élelmes parasztok csontfaragása, amelyeket többen honfoglalás-előtti műveknek tartottak

Érdekesen írja le Paul Eudel könyvében azt a hasonló esetet, amelynek szenvedő alanyai szintén a Louvre tisztviselői voltak. 1892-ben jelent meg Párisban két csodálatosan patinázott bronzszobor. Megjelenésük izgalomba hozta Páris gyüjtőit és szakembereit. A két szobor Ádámot és Évát ábrázolta, alkotójuk Andrea Riccio, XV. századi páduai szobrász volt. «Éva» kísértésbe hozott egy gyüjtőt és hamarosan elkelt. A szegény «Ádám» azonban megtette az utat Londonba, kopogtatott a British Museum és több magángyüjtő ajtaján, de hiába. Nem akadt senki, aki befogadta volna gyüjteményébe. Ádám búsan visszatért a Szajna partjára, Párisba. Itt érte az a megtiszteltetés, hogy Louis Courajod, a Louvre tisztviselője 40,000 frankért múzeuma számára megvásárolta.

Három hónapja volt már Ádám a reneszánsz szobrok vitrinjében, amikor a Figaro egyik cikke kijelentette róla, hogy hamisítvány. Óriási fölháborodást keltett a leleplezés. A botrány után néhány nap alatt Courajod olyan hírnévre tett szert, amilyet negyvenévi szorgalmas munka és kutatás nem tudott neki megszerezni.

Courajod nem az egyedüli szakember, aki a hamisítók áldozata lett. Német kollegája, Bode, ki korának egyik elismert szaktekintélye volt, szintén vásárolt olyan hamisítványt, amelynek leleplezése világraszóló botrány lett. A berlini Kaiser-Friedrich-Museum részére Bode megszerezte a Leonardo da Vincinek tulajdonított Flóra mellszobrot. A nagyértékű szobor gyöngyszeme lett a múzeumnak. Röviddel a vásárlás után a Burlington Magazine-ban egy megdöbbentő cikk jelent meg A. D. Lucastól, aki azt igyekezett bizonyítani, hogy a szobrot apja készítette. Bode a cikk ellenére is Leonardo szerzősége mellett kardoskodott és csak akkor látta be tévedését, amikor a viaszszobor belsejét megvizsgálták és megtalálták azt a viaszrétegeket összetartó angol ujságot, melyre a szobor készítőjének fia hivatkozott.

Különös vonzódást éreznek a hamisítók az antik művészet iránt. Furtwängler, a kiváló német műtörténész, hatalmas könyvben foglalkozik az antik hamisítványokkal. A hamisítók merészsége olyan nagy, hogy egész szoborműveket utánoznak, különösen márvány domborműveket és mellszobrokat.

Ismeretes még a híres Dossena-hamisítás története, amely talán a legtökéletesebb példája annak, mennyire bele tudja magát élni egy ember a mult szellemiségébe.

Dossena Itália kék ege alatt látta meg a napvilágot. A ház, amelyben született, antik romokon épült, egyszerű kőház volt. Mint kis gyerek idegeneket vezetett pár centesimóért a régi műemlékek között. Az antik szobrok között különös vonzódást érzett. Szobrász akart lenni. Beiratkozott az akadémiába, de a siker, amelyet Dossena óhajtott, egy pillanatra sem állt meg előtte, hanem könyörtelenül elhaladt mellette. Egyik barátja révén megismerkedett egy római

Alceo Dossena híres renaissance-hamisítványa: Verocchio modorában készült férfi mellszobor

régiségkereskedővel. Antik szobrokat kellett faragnia a kereskedő számára. Egyéniségéhez legközelebb a görög szobrászat első korszaka, az archaikus művészet állt. Szobrai tökéletesen árasztották magukból a görög szellemet, művészi kvalitásuk és technikai kivitelük pedig vetekedett az eredeti alkotásokkal.

De nemcsak az antikok utánzásában ért el meglepő hasonlóságot Dossena, hanem az olasz reneszánsz művészetének szellemében is kiváló műveket alkotott. Jellemző példaképpen bemutatjuk azt a márványférfi arcképet, amelyet mint Verrocchio stílusköréhez tartozó művet vásároltak meg Berlinben. A fej megkapó naturalizmusa Verrocchio Colleoni szobrával rokon. A márvány patinázása és a sérülések annyira tökéletesek, hogy még a hozzáértőket is megtévesztették.

A műkereskedő óriási összegekért adta el a hamisítványokat Európa, de főleg Amerika gyüjtőinek és múzeumainak. Dossena a nagy összegeknek csak a morzsáit kapta. Sokszor volt veszekedés közte és a műkereskedő között. A kijátszott művész bosszúból feljelentette a kereskedőt. Így robbant ki minden idők egyik legnagyobb hamisítási

összegeket fizetnek az értékes és ritka műtárgyakért, fölburjánoznak a hamisító-műhelyek. Ennek a virágzó iparágnak sokat ártott ugyan a világháború, de az utána következő spekulációs időkben ismét erőre kapott. Az új gazdagok mecenásai lettek a mult művészetének. Nem lelki kényszerből vették magukat körül műtárgyakkal, hanem dicsekvésből, gazdagságuk fitogtatásáért. Kritikai érzékük, szaktudásuk hiánya szinte predesztinálta őket arra, hogy áldozatai legyenek a hamisítóknak. Soha, egyetlen korban sem vándorolt annyi hamis műtárgy az antik városok poros polcairól fényes paloták termeibe, mint ekkor. Amerika pénzmágnásai, hagyománytalan új gazdagjai, csengő dollárral akarták pótolni azt, amit a sors megtagadott tőlük: a ragyogó ősi multat.

A megváltozott gyüjtő-típus megváltoztatta a régiségkereskedő típusát is. Azelőtt az antikváriusok boltjait eldugott utcákban, öreg rozoga házakban kellett fölkeresni. Az üzletben misztikus félhomály és vastag porréteg vonta be a tárgyakat. Ide jártak a gyüjtők, keresve, kutatva a sok lim-lom között az értéket. A kezük, ruhájuk piszkos lett. A tüdejük pedig megtelt a régi holmik dohos szagával. Micsoda élvezet volt kihalászni egy-egy kis remekművet!

A mai műkereskedők üzleteit nem nehéz megkeresni. A belváros legforgalmasabb utcáiban, előkelő hotelek mellett biztosan rájuk akad az ember. Elegáns szalonokhoz hasonlóan van berendezve valamennyi. A falakon jó megvilágításban alig egy-két kép, szobor; régi bútor, brokát és szőnyeg ízléses elrendezésben várja a vásárlót. A világ legnagyobb műkereskedőjének, Duvine-nek párisi, londoni palotájában minden teremben csak egy elfüggönyözött állvány áll, előtte kényelmes karszék. A vevőt leültetik, elhúzzák az állvány elől a függönyt és bemutatják a remekművet.

XX. Saitaphernes szkitiai király tiarája a Kr. e. III. századból. A Louvre 1896-ban vette meg 200.000 frankért. Valójában egy orosz ötvösmester munkája

Az utolsó ötven év alatt a legtöbb hamisítvány Amerikába vándorolt át az európai kontinensről. Ügyességben és leleményességben ez alatt a hosszú idő alatt sokat tanultak az amerikai műkereskedők európai kollégáiktól. Az egyik műkereskedőnek volt egy állítólagos Tiziánja, Máriát a gyermekkel és szentekkel ábrázoló kép. A képet nem sikerült eladnia. Egy napon közzétette a lapokban, hogy ismeretlen tettesek ellopták a nagyértékű Tizián képet. Az amerikai sajtó hosszú hasábokon foglalkozott a lopással. A hiradást az európai lapok is átvették és a festmény reprodukcióját is gyakran közölték. A kereskedő elkeseredésében ötezer dollárt ajánlott fel, ha a tolvaj visszaviszi a képet. Csodálatos: egyik nap jelentkezett a tettes, fölvette az ötezer dollárt, de kikötötte, hogy a nevét ne árulja el a kereskedő. A szenzációs lopás sokáig lázban tartotta Amerikát. A kép megkerülése után válogathatott az élelmes műkereskedő a vevők között, annyian akarták magukénak tudni a híressé lett Tizián képet.

A szobrok közül különösen a bronzfigurákat hamisítják nagy számban. Technikai kivitelük és patinájuk olyan megtévesztően utánozza a régi műveket, hogy versenyre kelnek az eredetiekkel.

Nagy hírnévre tett szert egy botránnyal kapcsolatban a firenzei Bastianini szobrász, aki a XV. század szobrászati remekeinek csodálatos utánzója volt. Nem egy művét Verrocchionak tulajdonították. A legnagyobb feltűnést az a mellszobra keltette, amely Savonarola híres védelmezőjét, Benivienit ábrázolta.

Benivieni mellszobra a nagy nyilvánosság előtt 1867-ben jelent meg Párisban a Palais des Champs Élysées retrospektiv kiállításán. Lázba hozta a szakembereket. A kritikusok hasábokon keresztül foglalkoztak utánozhatatlan szépségével. Nieuwerkerquenek, a szépművészetek intendánsának végre sikerült megvásárolnia a Louvre számára. Rövid idő mulva Benivieni mellszobra mint Lorenzo di Credi korából való munka, a Louvre legelőkelőbb termében Michelangelo Rabszolgái és Benvenuto Cellini Nymphája között nyert elhelyezést. Azonban a sikerült vétel öröme nem sokáig tartott. Híre futott, hogy a szobor nem eredeti. A lapok ismét foglalkozni kezdtek vele. Kritikusok bizonyították és cáfolták az eredetiségét. Maga Nieuwerkerque is nyilatkozott, és többek között így szólt: «Tizenötezer frankot adok annak, aki Benivieni pendantját megmintázza». «Itt vagyok, — válaszolt neki Bastianini a Dirittóban — a szobrot én csináltam!» Olaj volt ez a kijelentés a tűzre. Megindult a polémia a francia kritikusok és Bastianini között. Kemény harc árán sikerült csak Bastianininak bebizonyítani igazát, hogy a szobrot valóban ő készítette. A botrány után természetesen száműzték Benivieni mellszobrát a Louvreból.

MŰTÁRGYAK HAMISÍTÁSA

Írta BALÁS PIRI LÁSZLÓ

Nem szándékom leleplezni Európának azokat a kisebb-nagyobb műhelyeit, ahol az új-régiségek születnek. Leleplezésük azok számára is szinte lehetetlen, akik abban a városban élnek, ahol a legtöbb hamisítványt készítik. Kinek van alkalma végigjárni Olaszország, Németország, Franciaország, vagy akár Hollandia városait, fürkésző szemmel betekinteni a külvárosok és a csendes utcák minden padlásszobájába, pincehelyiségébe; megismerkedni és bizalmába férkőzni a hamisítók valamelyikének? A véletlen esetleg hozzásegíthet bennünket utazásaink alkalmával, hogy bepillantsunk a titkos műhelyek életébe. A tapasztalat azonban azt bizonyítja, hogy nem ezek a véletlenek hozzák felszínre a hamisítók neveit, hanem egy-egy forgalomba hozott műtárgy hamis voltának megállapítása leplezi le őket. Újságokban néha olvashatunk érdekes részleteket bírósági tárgyalásokról, ahol a vevő pör útján követeli vissza a műkereskedőtől a hamisítványért kifizetett borsos összeget. Ezek a tárgyalások reflektorszerűen világítanak rá a hamisítók titkos szervezetére és azokra a sajátos embertípusokra, akik korukat meghazudtolva bele tudják élni magukat letűnt századok mestereinek lelkivilágába, és tökéletesen utánozzák egy-egy kiváló művész technikai fogásait. Olyanok ezek az ügyeskezű művészek, mint a jó színészek, beleálmodják magukat abba a korba, amelyet a szerep előír számukra. Stílusérzékük, adottságaik olyan fölkészültségről tesznek gyakran tanúságot, hogy a kezük alól kikerült új-régiségek megtévesztik a gyüjtőket, sőt néha magukat a szakembereket is.

Nem volna érdektelen összeállítani és megírni a hamisítások történetét. Ebből a könyvből kitűnne, hogy már az ókorban előfordulnak boszorkányos ügyességgel készített hamisítványok.

A XIV. században már antik érmek hamisításával nagy névre tett szert a velencei Vittorio Camelio, később pedig Alessandro Bassiano és Giovanni Cavino csodákat művelt az antikok utánzásában.

Az új-régiségek készítőinek száma rohamosan megnövekedett a XVIII. század végén, főleg pedig a XIX. században. Ez a kor különösen kedvezett a hamisítóknak. A mult században nem tudott egységes, eredeti stílus kialakulni a művészetben; a letűnt korok nagy stílusai és mesterei ólom súllyal nehezedtek a művészek alkotó készségére. A klasszicizmus a görög művészet hódolója lett. Napoleon egyiptomi hadjárata fölébresztette az érdeklődést a nílusparti művészet iránt. A romantika tovább érlelte a mult utáni sóvárgást.

A nemes ideálok követése a XIX. században egyaránt megnyilvánult a szobrászatban, festészetben és építészetben. Egyre másra emelkednek a reneszánsz és barokk paloták, román- és gótstílusú templomok. Az architektura régies stílusa megkívánta, hogy a belső dekoráció és a berendezés stílszerű legyen. A műkereskedők a növekvő igényeknek megfelelően szállították a régi bútorokat, brokát- és bőrkárpitokat, gobelineket, szőnyegeket és nem utolsó sorban a szobrokat és képeket.

A gyüjtőszenvedély kiaknázása nemcsak a műkereskedelemnek célja, hanem a hamisítóknak is. Amióta a gyüjtők jelentékeny

Alceo Dossena egyik legérdekesebb hamisítása: archaikus Athéné-szobor

Mészöly Géza

Tükör 1936. junius

Mészöly Géza

nad

Mysk Ernő

75. l.

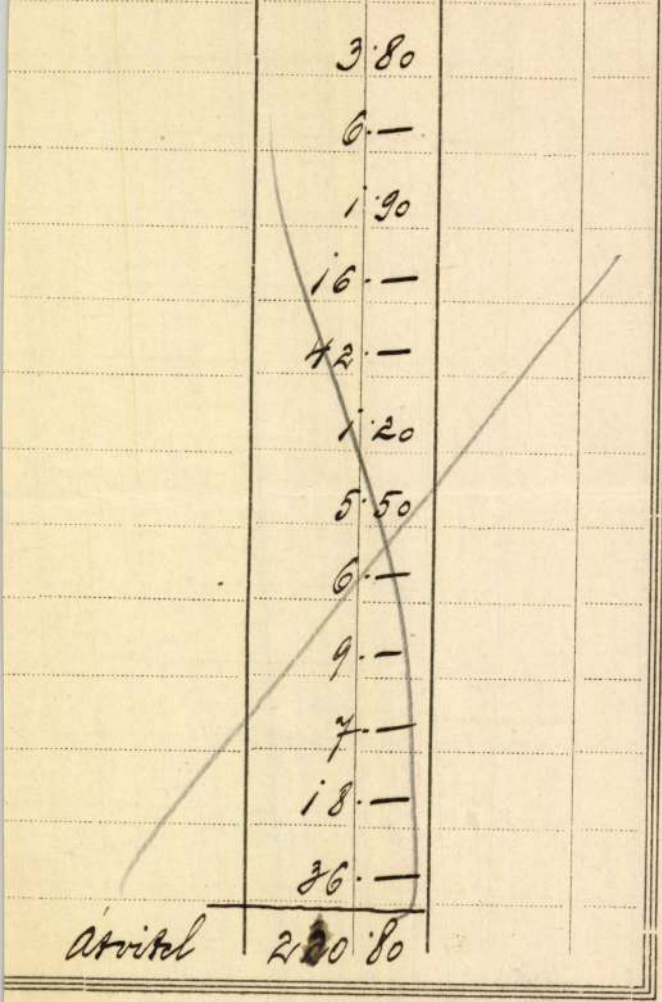

Az intézet nyomása

Mészöly Géza

l

Szépmüvèszet

1944. 70. l.

Mészöly Gyula

l.

Szépmüvészet

1944. 68. l.

Mészöly Géza

lásd

2

Szépmüvèszet

1944. 175—178. l.

kepekkel

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-[illegible] 12.
Telefon: 127-[illegible]

BING JÓZSEF
papir és könyvkereskedése
PELSÓC, Gömör megye.

Mészöly Géza

~~bizottság tölti ki.)~~

Tiszaparti füzes al-
konyatkor c. képe
repr.

Pekárnemzszép

17. l

Árvízi kép, repr. n. o. 22. l

Balatonipart " " 23. l

M. eljárási szabályok 20. §. (6) bekezdés
tja szerint)

vonatkozó meghagyási határozatot hatály-

(Ürlap a változás

.....

(a katonai szerv, polgári szerv vagy magánüzem megnevezése)

.....

(székhelye)

.....

(a meghagyási bizot

A polgári foglalkozásban való megha

Mészöly Géza

Sátoros cigányok, olajf.
Balatonparti táj,
olajf. Szépm. Mis-
Repr.

Nagyjmagy. 16. l.

Mészöly Géza

Balatoni tájkép

Képes

Ons III. 453. l.

VASÁRNAP
5
Kat. Exaudi
Prot. Gotthard
Ó-g. 22. Teodor

N. k. 4 ó. 39 p. N. ny. 19 ó. 16 p.

HÉTFŐ
6
Kat. János aps.
Prot. Frida
Ó-g. 23. György

KEDD
7
Kat. B. Gizella
Prot. Napoleon
Ó-g. 24. Szaba

SZERDA
8
Kat. Mihály főa.
Prot. Gizella
Ó-g. 25. Márk

Izr. 30. Ros Khodes

CSÜTÖRTÖK
9
Kat. N. Gergely
Prot. Gergely
Ó-g. 26. Vazul

Izr. 1. Ijar. R. Kh.

PÉNTEK
10
Kat. Antonin
Prot. Ármin
Ó-g. 27. Simon

SZOMBAT
11
Kat. H. Ferenc
Prot. Mamertus
Ó-g. 28. 9 vért.

Izr. 3. S. Emor 2. P.

Mészöly Géza

Wód
z
Nagyujmagy

36. l.

Mészöly Géza

Lóra.

Szabad Művészet

1952. 6. sz. 290, 291. l.

Gyenthon István

Bernáth Aurél

Ars Hungarica. 1.

Budapest, 1932. Bisztrai Farkas Ferenc

8-r. 30 l., 32 képes táblával.

Eredeti egész vk.

I. 2. p. e.

3.– P

Mészöly Géza

festő

Szana T: M. G.

Kosjorin

1881. 97-102. l.

ORSZÁG

271. 1924.

1924 [illegible] október 13. n.

helyszínére szállítatott.-

alatti jelentésemben Salamon torony-
kás helyre állítását kértem, a
atosítását ismételtem szorgalmazni

n, 1924. évi október hó 10-én.-

M. KIR. ERDŐ[illegible]MONOKSÁG VISEGRÁD

[illegible]

m. kir. főerdőmérnök.-

Měšťoly Géza

vrod

Divald 1927

179. b

Innen kerdse
Rónai

Mészöly Géza
Ferkó"

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 14., 1184. old.
(Szana Tamás: Tavaszi kiállítás.)

Kalmár

Mészöly Géza
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 27., 1336. old.
(Szana Tamás: Tavaszi kiállítás.)

Kalmár

Mészöly Géza
festő

Fővárosi Lapok 1896. márc. 29., 15. old.
(Millennium. Az ezredévi kiállítás képzőmünészeti csoportja.)

Kulmi

Mészöly Géza

1844–1887

KMTárs 1940. Agyernek

Akarattyai partok
Szépm. Muz.

NDEZÉSI
TÁSI
VÁSÁR

Árverési Közlöny 1939. 5. rendkí
92. aukció

		Kikiáltási ár pengőben
376.	—, Tátrai táj. Olajfestmény. 22×30. (Jelzett.)	70.—
377.	MELCHER, JACOB (1816—1882), SCHROTZBERG, FRANZ (1811—1889) UTÁN, Mária királynő. Színezett kőrajz. 50×38	12.—
378.	MESZÖLY GÉZA (1844—1887), Fatanulmány. Ceruzarajz. 28×18	20.—
379.	MIHALIK DÁNIEL (1869—1910), Tájkép. Olajfestmény. 34×46. (Jelzett.)	25.—
380.	MIKOLA ANDRÁS, Nagybánya. Olajfestmény. 32×44. (Jelzett.)	40.—
381.	MOLNÁR C. PAL, Fekvő női akt. Olajfestmény. 80×100 (Jelzett.)	80.—
382.	MOLNÁR JÓZSEF (1821—1899), Madárdal. Olajfestmény. 105×68. (Jelzett.)	600.—
383.	—, Bacchanália. Olajfestmény. 24×30. (Jelzett.)	40.—
385.	MÜLLER ANTON, Hegymászó. Olajfestmény. 34×26	5.—
386.	NAGY ISTVÁN, Öregasszony képmása. Szénrajz. 42×27. (Jelzett.)	25.—
387.	NAGY VILMOS, Illustráció Pap Zoltán verséhez. Krétarajz. 40×32. (Jelzett.)	8.—
388.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Anya és gyermeke. Olajfestmény. 145×113	75.—
389.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD VÉGE, Falusi táj. Olajfestmény. 26×22	48.—
390.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD VÉGE, A vadorzó. Olajfestmény. 50×60	120.—
391.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Mulató parasztok. Olajfestmény. 40×55 *(Illusztrálva a IV. táblán.)*	400.—
392.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Kártyázó parasztok. Olajfestmény. 40×55 *(Illusztrálva a II. táblán.)*	400.—
393.	NÉMET FESTŐ, XIX. SZÁZAD ELEJE, Férfi képmás. Miniatür	18.—
394.	NÉMET FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Pihenő nyáj. Olajfestmény. 22×27	80.—
395.	NÉMET FESTŐ, XIX. SZÁZAD ELEJE, Fiú képmás. Olajfestmény. 20×17	24.—
396.	NÉMET MŰVÉSZ, XIX. SZÁZAD, Hegyi táj. Színezett rézmetszet. 12×20	15.—
397.	NÉMET FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Vak koldus. Olajfestmény. 60×50	120.—
398.	NEOGRÁDY ANTAL, Tél. Vízfestmény. 25×38. (Jelzett.)	30.—
399.	—, Parkrészlet. Vízfestmény. 27×42. (Jelzett.)	20.—
400.	—, Falusi tornác. Vízfestmény. 45×58. (Jelzett.)	40.—

Továbbítanál.

		Kikiáltási ár pengőben
401.	—, Téli hangulat. Olajfestmény. 22×32. (Jelzett.)	20.—
402.	—, Tájkép templommal. Vízfestmény. 40×30. (Jelzett.)	25.—
403.	NITSCHNER, JOSEF, Női képmás. Vízfestmény. (Jelzett.)	12.—
404.	—, Férfi képmás. Vízfestmény. (Jelzett.)	20.—
405.	—, Női képmás. Vízfestmény. 19×13. (Jelzett.)	12.—
406.	NOVELLI, FRANCESCO (1764—1836), REMBRANDT, HARMENSZ VAN RIJN 1606—1669) UTÁN. A fánksütő asszony. Rézkarc. 19×13	6.—
407.	NOVOTNY EMIL RÓBERT, Tájkép. Vízfestmény. 40×58. (Jelzett.)	30.—
408.	OLASZ FESTŐ, XVI. SZÁZAD, Angyalfej. Olajfestmény. 45×37	75.—
409.	OLASZ FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Szamáron lovagló nő. Olajfestmény. 85×55	50.—
410.	OLGYAY FERENC (1872—1939), Tájkép. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.)	40.—
411.	ORBÁN DEZSŐ, Csendélet. Olajfestmény. 70×56. (Jelzett.)	40.—
412.	ORLAI PETRICH SOMA (1822—1880) UTÁN, Zách Felicián. Színezett mezzotinto. 55×75	15.—
413.	OSZTRÁK FESTŐ, Női képmás. Vízfestmény	12.—
414.	OSZTRÁK FESTŐ, 1800 KÖRÜL, Mitológiai jelenet. Olajfestmény. 195×150	600.—
415.	OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. SZÁZAD (ÁLLÍTÓLAG DORFMEISTER), A magyar szentek hódolnak Szűz Máriának. Olajfestmény. 77×47	500.—
416.	OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. SZÁZAD MÁSODIK FELE, Fiatal férfi képmása. Olajfestmény. 53×40 *(Illusztrálva az I. táblán.)*	80.—
417.	OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Tájkép. Vízfestmény. 27×40.	40.—
418.	OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Baldácsy Barbara képmása. Olajfestmény. 100×80	40.—
419.	PAAL LASZLÓ (1846—1879) (?), Hegyvidék. Olajfestmény. 100×135	150.—
420.	—, Erdőrészlet. Olajfestmény. 52×62. (Jelzett.) *(Illusztrálva a VI. táblán.)*	1900.—
421.	PACZKA FERENC (1856—1925), Női tanulmányfej. Olajfestmény. 30×40. (Jelzett.)	40.—
422.	PÁDLY ALADÁR, Őszi hangulat, Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.)	30.—
423.	PÁLLIK BÉLA (1845—1908), Tehén. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.)	80.—
424.	—, Ülő kutya. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.)	48.—
425.	—, Versenyparipa. Olajfestmény. 46×60. (Jelzett.)	120.—

		Kikiáltási ár pengőben
426.	PALLYA CELESZTIN, Akttanulmány. Olajfestmény. 26×37. (Jelzett.)	40.—
427.	—, Tehenek. Olajfestmény. 22×28. (Jelzett.) . .	60.—
428.	—, Piac. Olajfestmény. 12×20. (Jelzett.) . . .	30.—
429.	—, Legelő birkák. Olajfestmény. 12×20. (Jelzett.)	30.—
430.	—, Piac. Olajfestmény. 10×15. (Jelzett.) . . .	28.—
431.	—, Alkony. Olajfestmény. 22×35. (Jelzett.) . .	40.—
432.	—, Piac. Olajfestmény. 22×34. (Jelzett.) . . .	40.—
433.	—, Villámcsapás. Olajfestmény. 40×60. (Jelzett.)	100.—
434.	PANN, ABEL, Pásztor. Színes kőrajz. 38×36 .	6.—
435.	PAP HENRIK (1864—1910), Tervezet a „Rokokojelenet" című képhez. Ceruzarajz. 17×23 . . .	5.—
436.	PATAKY LÁSZLÓ (1857—1912), Csendőrjárőr. Olajfestmény. 50×75. (Jelzett.)	200.—
437.	—, Tanulmány. Ceruzarajz. 23×17. (Jelzett.) . .	5.—
438.	PATKÓ KÁROLY, Országút. Rézkarc. 33×23. (Jelzett.)	.8—
439.	—, Hunyadi János-út. Rézkarc. 25×36 . . .	6.—
440.	—, Budapesti Duna. Rézkarc. 26×30	5.—
441.	—, Nagybányai táj. Rézkarc. 19×21	4.—
442.	—, Madonna. Rézkarc. 21×16	5.—
443.	—, Faluvége. Rézkarc. 24×19	6.—
444.	—, Napszámosok. Rézkarc. 28×32	6.—
445.	—, Mosónők. Rézkarc. 15×10	5.—
446.	—, Fürdés után. Rézkarc. 14×11	5.—
447.	—, Nagybányai táj. Rézkarc. 30×27	7.—
448.	—, Gémeskútnál. Rézkarc. 43×50	12.—
449.	PÉCSI PILCH DEZSŐ, Városrészlet. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.)	15.—
450.	PENTELEI-MOLNÁR JÁNOS (1878—1924), Csendélet. Olajfestmény. 80×60. (Jelzett.) . .	250.—
451.	—, Virágcsendélet. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.)	110.—
452.	—, Balatoni táj. Olajfestmény. 50×50. (Jelzett.)	50.—
453.	PERLMUTTER IZSÁK (1866—1932), Déli ima. Olajfestmény. 50×34. (Jelzett.)	180.—
454.	—, Ülő nő. Rézkarc. 39×32	4.—
455.	—, Holland nő. Olajfestmény. 50×65. (Jelzett.) .	120.—
456.	PESKE GÉZA (1859—1934), Pajtások. Olajfestmény. 75×45. (Jelzett.)	50.—
457.	PETERDY GYÖRGY, Falusi ivóban. Olajfestmény. 45×38. (Jelzett.)	50.—
458.	PIERRE, CLAUDE (1803—1854), Férfi képmás. Vízfestmény. 13×9. (Jelzett.)	15.—
459.	POGÁNY MARGIT, Ülő nő. Olajfestmény. 130×90. (Jelzett.)	30.—
460.	PÓLYA TIBOR (1886—1937), Dunaparti piac. Tusrajz. 26×36. (Jelzett.)	8.—
461.	—, Uzsonna. Pasztell. 41×30. (Jelzett.) . . .	20.—

		Kikiáltási ár pengőben
462.	PONGRÁCZ SAROLTA BÁRÓNŐ, Tájkép. Olajfestmény. 25×34. (Jelzett.)	30.—
463.	POPPE, FEDOR, Ophelia. Olajfestmény. 90×70	250.—
464.	PÖRGE GERGELY (1858—1930), Vásár. Olajfestmény. 18×25. (Jelzett.)	23.—
465.	—, Legelő gulya. Olajfestmény. 20×29. (Jelzett.) .	23.—
466.	—, Tájkép. Olajfestmény. 33×20	19.—
467.	—, Rákospalotai részlet. Olajfestmény. 25×37. (Jelzett.)	23.—
468.	—, Bibliai hangulat a mezőn. Olajfestmény 18×28. (Jelzett.)	32.—
469.	—, Baromfivásár. Olajfestmény. 37×18. (Jelzett.)	30.—
470.	—, Vásár. Olajfestmény. 17×28. (Jelzett.) . .	39.—
471.	—, Fóti parasztok. Olajfestmény. 18×29. (Jelzett.)	34.—
472.	—, Téli világ. Olajfestmény. 24×35. (Jelzett.) .	38.—
473.	—, Hazafelé. Olajfestmény. 25×39. (Jelzett.) . .	39.—
474.	—, Tanya. Olajfestmény. 24×32. (Jelzett.) . .	31.—
475.	—, Erdőrészlet. Olajfestmény. 35×25. (Jelzett.)	31.—
476.	—, Téli hangulat. Olajfestmény. 32×24. (Jelzett.)	31.—
477.	—, Az akarattyai part. Olajfestmény. 18×28. (Jelzett.)	15.—
478.	—, Tanya. Olajfestmény. 16×21. (Jelzett.) . .	24.—
479.	—, Krumpliszedés. Olajfestmény. 11×20. (Jelzett.)	24.—
480.	—, Ködös táj. Olajfestmény. 18×29. (Jelzett.) .	32.—
481.	—, Szántás. Olajfestmény. 14×21. (Jelzett.) . .	24.—
482.	— Tanya, Olajfestmény. 25×37. (Jelzett.) . .	40.—
483.	—, Közelgő vihar. Olajfestmény 24×39. (Jelzett.)	80.—
484.	—, A hős halála. Olajfestmény. 35×42. (Jelzett.)	25.—
485.	—, Havas út. Olajfestmény. 48×47. (Jelzett.) .	40.—
486.	—, Szárnyszegetten. Olajfestmény. 28×18. (Jelzett.)	32.—
487.	PRATELLA, ATTILIO, A nápolyi halpiac. Olajfestmény. 26×46. (Jelzett.)	200.—
489.	PRIHODA ISTVÁN, Tanulmány. Vízfestmény. 14×12. (Jelzett.)	10.—
490.	—, FÉNYES ADOLF UTÁN, Munkásasszony gyermekével. Színezett rézkarc. 40×30 . . .	4.—
491.	—, MAGYAR MANNHEIMER GUSZTÁV UTÁN, Fekvő női akt. Rézkarc. 36×31 . . .	6.—
492.	REINHARD KÁROLY (1872—1909), Parasztcsalád. Ceruzarajz. 40×37. (Jelzett.)	5.—
493.	RÉTI ISTVÁN, Önarckép. Olajfestmény. 45×60.	80.—
494.	—, Kékruhás nő. Olajfestmény. 55×45 . . .	60.—
495.	RÉVÉSZ-FERRYMAN FERENC, Árvíz Óbudán. Színeskréta. 50×70. (Jelzett.)	20.—

		Kikiáltási ár pengőben
496.	REYNOLDS, SAMUEL WILLIAM (1794—1872), JACKSON, JOHN (1778—1831) UTÁN, Lady Agar Ellis. Mezzotinto. 40×30	25.—
497.	RIPPL RÓNAI JÓSZEF (1861—1927), Gobelinterv. Színes kőrajz. 30×24	10.—
499.	ROMEK ÁRPÁD, Csendélet. Olajfestmény. 80×65. (Jelzett.)	70.—
500.	ROTTMANN MOZART, Gyöngysor. Olajfestmény. 100×120. (Jelzett.)	160.—
501.	—, Hárem. Olajfestmény. 100×110. (Jelzett.) .	160.—
502.	—, Ünnep. Olajfestmény. 91×115. (Jelzett.) . .	120.—
503.	RUBOVICS MÁRK, Tél. Olajfestmény. 32×47. (Jelzett.)	30.—
504.	RUDNAY GYULA, Cigányok. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.)	100.—
505.	—, Tájkép. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.) . .	120.—
506.	—, A házasságtörő nő. Olajfestmény. 65×80. (Jelzett.)	650,—
507.	—, Nő korsóval. Olajfestmény. 60×43. (Jelzett.)	60.—
508.	—, Freskoterv. Olajfestmény. 60×80. (Jelzett.) .	300.—
509.	—, Öreg modell. Olajfestmény. 55×42. (Jelzett.)	300.—
510.	—, Diófák. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) . . *(Illusztrálva a XI. táblán.)*	400.—
511.	—, Virágoskert. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.)	160.—
512.	—, Falurészlet. Vízfestmény. 25×22. (Jelzett.) .	30.—
513.	—, Ivó férfi. Tusrajz. 22×15. (Jelzett.) . . .	10.—
514.	RUSZTI GYULA, Keresztállítás. Olajfestmény. 28×28. (Jelzett.)	12.—
515.	—, Forradalom. Olajfestmény. 60×70. (Jelzett.)	48.—
517.	SCHNEIDER JAKAB, Önarckép. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.)	6.—
518.	SCHRAMM, JOHANN HEINRICH (1810—1865). Női képmás. Vízfestmény. (Jelzett.)	18.—
519.	SILIGAI FERENC (1873—1924), Tájkép. Olajfestmény. 50×67. (Jelzett.)	60.—
520.	SMITH, JOHN (1652—1742), KNELLER GOTTFEY (1646—1723) UTÁN, Lord Buckhurst és Lady Märy Sackbil. Mezzotinto. 42×27. . . .	25.—
521.	SOGLIO, DAL L., SINGLETON, HENRY (1766—1839) UTÁN, A férj ebédje. Színezett rézmetszet. 60×55	20.—
522.	SOTIRA, Férfi képmás. Tusfestés. 18×14. (Jelzett.)	20.—
523.	SPANNRAFT ÁGOSTON, Keleti táj. Gouache. 43×62. (Jelzett.)	35.—
524.	SPANYOL FESTŐ, XVII. SZÁZAD, Ádám és Éva. Olajfestmény. (Sérült.) 200×110	195.—

	Kikiáltási ár pengőben
525. SPANYOL FESTŐ, XVII. SZÁZAD, Férfi képmás. Olajfestmény. (Repedt.) 71×54	250.—
526. STOCK, C. R., WALSH, T. N. H. UTÁN, Lócsutakolás. Színes és színezett aquatinta. 30×43	10.—
527. STOWIKOWSZKY ÁDÁM, Az ideiglenes képviselőház Pesten. Színes kőrajz. 30×44	15.—
528. STROBENTZ FRIGYES (1856—1929), Modell. Olajfestmény. 38×45. (Jelzett.)	45.—
529. —, Interieur. Olajfestmény. 28×39. (Jelzett.) .	65.—
530. SUTHERLAND, THOMAS (1785—?), ALKEN R., UTÁN, Rókavadászat. Színezett kőrajz. 52×72	12.—
531. —, Rókavadászat. Színezett kőrajz. 52×72 . .	12.—
532. SZÁNTHÓ MÁRIA, Pihenő táncosnő. Olajfestmény. 68×48. (Jelzett.)	80.—
533. SZÁNTHÓ LAJOS, Fekvő nő. Színezett ceruzarajz. 34×34. (Jelzett.)	12.—
534. SZÉKELY BERTALAN (1835—1910), Tanulmány. Krétarajz. 45×31	15.—
535. —, Női akttanulmányok. Ceruzarajz. 45×32 . .	25.—
536. —, Női akt. Krétarajz. 45×30	20.—
537. —, V. László. Olajfestmény. 58×74 . . . . *(Illusztrálva a VIII. táblán.)*	270.—
538. SZENES FÜLÖP, Férfi képmás. Olajfestmény. 115×90. (Jelzett.)	65.—
539. —, Női képmás. Pasztell. 60×45. (Jelzett.) . .	45.—
540. SZINYEI MERSE PÁL (1845—1920), Vadrózsabokor. Olajfestmény. 55×58. (Jelzett.) . . .	1200.—
541. SZLÁNYI LAJOS, Szolnok télen. Olajfestmény. 52×62. (Jelzett.)	60.—
542. SZOBONYA MIHÁLY (1855—1898), Fekvő kutya. Olajfestmény. 14×17	8.—
543. SZŐNYI ISTVÁN, Kézimunkázó nők. Vízfestmény. 43×50. (Jelzett.)	50.—
544. —, Dunamenti táj. Vízfestmény. 21×33. (Jelzett.)	25.—
545. —, Hegyi táj. Olajfestmény. 70×95. (Jelzett.) . .	80.—
546. —, Testvérek. Vízfestmény. 13×16. (Jelzett.) . .	20.—
547. —, Falurészlet. Olajfestmény. 70×80. (Jelzett.) .	90.—
548. —, Legelésző lovak. Tempera. 30×50. (Jelzett.) .	65.—
549. SZÜLE PÉTER, Téli tájkép. Olajfestmény. 36×46. (Jelzett.)	40.—
550. —, Téli táj. Olajfestmény. 40×38. (Jelzett.) . .	40.—
551. —, Ülő nő. Olajfestmény. 50×42. (Jelzett.) . .	50.—
552. —, Merengés. Olajfestmény. 80×60. (Jelzett.) . .	80.—
553. —, Csendélet. Ceruzarajz. 17×13. (Jelzett.) . .	5.—
554. —, Szolnoki táj. Olajfestmény. 40×45. (Jelzett.) .	20.—
555. TAHY ANTAL, Olasz városrészlet. Vízfestmény. 30×22. (Hagyatéki bélyegzővel.)	15.—

Kikiáltási ár pengőben

556. TELEK ANTAL, Tájkép. Olajfestmény. 32×45. (Jelzett) . . . . . 6.—
557. TELEPY KÁROLY (1828—1906), Török férfi. Olajfestmény. 30×22. (Jelzett.) . . . . . 65.—
558. TEMPLE JÁNOS (1857—1931), Batthyányi Gyula gróf képmása. Olajfestmény. 145×82. (Jelzett.) . . . . . 50.—
559. TEPLÁNSZKY SÁNDOR, Interieur. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.) . . . . . 60.—
560. TEUCHERT KÁROLY (1886—1926), Udvar vége. Olajfestmény. 37×45. (Jelzett.) . . . . . 22.—
561. THAN MÓR (1828—1899), Tanulmány. Olajfestmény. 32×25 . . . . . 40.—
562. —, Vázlatok a Nemzeti Múzeum lépcsőházának falfestményeihez. Két olajfestmény. 30×156 . . 270.—
563. —, UTÁN, Ujoncozási jelenet. Színezett mezzotinto. 60×80 . . . . . 15.—
564. TIBOR ERNŐ, Falurészlet. Olajfestmény. 60×49. (Jelzett.) . . . . . 11.—
565. TIHANYI JÁNOS LAJOS, Rév. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.) . . . . . 40.—
566. —, Mosás a patakban. Olajfestmény. 70×100. (Jelzett.) . . . . . 95.—
567. —, Asszonyok a kútnál. Olajfestmény. 68×55. (Jelzett.) . . . . . 48.—
568. TORNAI GYULA (1861—1928), Az arany templom. Olajfestmény. 100×70. (Jelzett.) . . . . 100.—
569. —, Japáni teaház. Olajfestmény. 135×190 . . . 250.—
570. TORNYAI JÁNOS (1869—1936), Tájkép. Olajfestmény. 35×48. (Jelzett.) . . . . . 60.—
571. —, Alföldi táj. Olajfestmény. 35×46. (Jelzett.) . 30.—
572. TOROCZKAY OSZVALD, Virágos udvar. Olajfestmény. 45×49. (Jelzett.) . . . . . 20.—
573. TÓTH B. LÁSZLÓ, Hajókikötő. Tempera. 40×50. (Jelzett.) . . . . . 40.—
574. —, Cséplés. Tempera. 40×50. (Jelzett.) . . . 20.—
575. —, Külváros. Tempera. 40×50. (Jelzett.) . . . 35.—
576. —, Dunai részlet. Tempera. 40×52. (Jelzett.) . . 28.—
577. —, Dunaparti részlet. Tempera. 32×40. (Jelzett.) . 35.—
578. —, Híd alatt. Tempera. 42×55. (Jelzett.) . . . 35.—
579. TÖLGYESSY ARTUR (1853—1920), Virágos rét. Olajfestmény. 35×50. (Jelzett.) . . . . . 150.—
580. TÜLL ÖDÖN (1870—1911), Falusi utca. Vízfestmény. 35×50. (Jelzett.) . . . . . 25.—
581. UDVARY PÁL. Olvadás. Olajfestmény. 32×42. (Jelzett.) . . . . . 40.—
582. UITZ BÉLA, Ülő fiú. Színes tus. 60×43. (Jelzett.) 30.—

		Kikiáltási ár pengőben
583.	—, Pihenő nő. Olajfestmény. 70×100. (Jelzett.)	80.—
584.	UJVÁRY IGNÁC (1860—1927), Dunamenti táj. Olajfestmény. 27×42. (Jelzett.)	35.—
585.	—, A Mikszáth-család kiránduláson. Gouache. 23×30. (Jelzett.)	20.—
586.	—, Dunamenti táj. Olajfestmény. 75×100. (Jelzett.)	70.—
587.	ÜRMÖSY SÁNDOR (1863—1916), Álló női akt. Olajfestmény. 105×75. (Jelzett.)	28.—
588.	VAJDA ZSIGMOND, Tavasz. Olajfestmény. 80×60. (Jelzett.)	80.—
589.	VASTAGH GÉZA (1866—1919), Kos. Olajfestmény. 55×49. (Jelzett.)	200.—
590.	VASZARY JÁNOS (1867—1939), Macska. Pasztell. 38×48. (Jelzett.)	94.—
591.	—, Olasz tengerparti táj. Olajfestmény. 55×70. (Jelzett.)	150.—
592.	—, Portorose. Olajfestmény. 45×70. (Jelzett.)	120.—
593.	—, Önarckép. Vízfestmény. 30×24	50.—
594.	—, Tengerparti részlet. Olajfestmény. 60×84. (Jelzett.)	190.—
595.	—, Fekvő női akt. Olajfestmény. 55×70. (Jelzett.)	220.—
596.	VELENCEI FESTŐ, XVI. SZÁZAD, Főpap képmása. Olajfestmény. 142×100	80.—
597.	VÉGH GUSZTÁV, Semmeringen. Vízfestmény. 27×27. (Jelzett.)	5.—
598.	—, Giovanni Peruccio. Tusrajz. 11×9. (Jelzett.)	4.—
599.	VOLTZ, FRIEDRICH JOHANN (1817—1886), Bikaborjú. Olajfestmény. 23×28. (Jelzett.)	64.—
600.	WAGNER GÉZA (1879—1939), Balaton. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.)	35.—
601.	WALDMÜLLER, FERDINAND GEORG (1793—1865), Férfi képmás. Olajfestmény. 30×25. (Jelzett.)	400.—
602.	WEBER HENRIK (1818—1866), Mátyás király bevonulása Buda várába. Színezett kőrajz. 60×85	15.—
603.	WIJLER OTTO, Az Aare mentén. Színes aquatinta. 42×52	10.—
604.	ZÁDOR ISTVÁN, Szolnoki részlet. Olajfestmény. 26×33. (Jelzett.)	30.—
605.	—, Dunaparti részlet. Rézkarc. 34×44	4.—
606.	ZOFFANY (XIX. SZÁZAD), Almásy Józsefné szül. Prónay Antónia bárónő. Vízfestmény. (Jelzett.)	30.—
607.	ZÜGEL, HEINRICH (XIX. SZÁZAD), Tehén. Olajfestmény. 55×65. (Jelzett.)	320.—

Mészöly Géza

1.

Rapaics Lajoti

23. l. 48. l.

49. l.

Mészöly Géza

A Balaton alko-
nyatkor
Napnyugta az Alföldön

Ciupe Cat

~~Wynants Jan.~~

2924

2924.

~~37.~~ L. Querena.

(Bellotto modorát utánozta s genre-képeket festett.)

A pápa fogadtatása Velenczében.

A díszes csónakból kiszállt a lépcsőn fölfelé pápát két egyháznagy vezeti. A parton a S. Giovanni e Paolo templomból kivonult papság és a teljes ornatust viselő doge kiséretével várja az egyházi fejedelmet, ki fehér kalapot, ugyanilyen reverendát és hermelines piros gallért visel. A menyezetet hat püspök tartja, a hetedik a pásztorbottal várakozik. Balról a csatorna hidján, a paloták ablakaiból, a lobogó-csoport mögött és jobbról az Andrea Verrocchiótól készített és A. Leopardo által öntött Colleoni-szobor körül, nagy sokaság nézi az ünnepélyes fogadást. A pápa csónakjában hat pár hajós ül egy áll ~~fehér kabátban~~. Körülötte hat ~~díszes~~ gondola, két kisebb alkalmatosság és balról még négy dísz-csónak sürög. A kőhidon túl ~~csónakok~~ kötöttek ki. Hátrább még egy hid látszik. Az égbolt könnyen felhőzött. Jelzése jobbról a kőpart párkánya alatt: »*Luigi Querena Veneziano 1857.*«

Vászon, méretei 88·5 : 124 cm.

531

—, L pedig

— többen

Mészöly Géza Társaság

1.

Szépmüvészet
1943. 75. l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Mészöly Géza

wód

Ibl képrőm

320 l.
331 l.

Mészöly Géza.

Jalsoviczky Károly dr.

ny. min. tanácsos,
egész életén át gyűj-
tötte az adatokat
fenti életrajzának
megírásához, s egyes
fejezetek megírt és
nyilvános ülésekben fel
is olvasott.

Jelenleg Nagy-
Körösön el.

1946. nov 14

Mészöly Géza

źród.
z

Michel 1010. l.

Limony h. n. V. 32.

Mészöly Géza

cvád
z

Petr Müvelöd

V. 509. l.
512. l
514. l.
515. l
520. l

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Falusi udvar. Mészöly Géza festménye az Ernst-Múzeum kiállításán

Tinka néni látogatóban

— Elbeszélés —

Irta: **Bognár Anna**

Szabó Vili és a felesége egy márciusi este gyanútlanul jöttek haza a moziból. A mindeneslány, Juliska, azzal fogadta őket:

— Egy mérges öreg nagysága van itt. Összeszidott, mert nem nyitottam rögtön ajtót, pedig mondtam neki, hogy éppen a babát tettem tisztába.

Az előszoba padlóján vaskos utazótáska hevert. Vili lehajolt és megnézte a fülén lógó névjegytartót.

— Tinka néni! — mondta meglepetve.

— Mammon néni? — kérdezte Dóra még nagyobb meglepetéssel.

— Az, akitől örökölni fognak a nagyságos úrék? — kérdezte Juliska a régi cselédek bizalmasságával. — Tyüha!

És e sokértelmű felkiáltás után eltűnt a konyhában.

Tinka néni az ebédlő sarkában ült egy bőrkarosszékben, mint egy legendának hirtelen valóra vált főszemélye. Dóra nem emlékezett rá, hogyan ábrázolják Mammont, a pénz istenét, de az ismeretlen idős hölgy inkább valami haragos hindu istenség torzképére emlékeztette. Kerek, nagy fejéhez szürkés, síma haj tapadt és kicsi szeme alatt az arca úgy kidudorodott, mintha állandóan felfújva tartotta volna. Az álla elveszett a nyakában, ami alatt közvetlenül domborodott elő a melle, mintha azt is állandóan felfújva tudta volna viselni. Nem állt fel, amikor a fiatal pár belépett és Vili boldogan lelkendező, kellemesen meglepett üdvözlésére — amit Dóra elismeréssel méltányolt magában, — hidegen válaszolt.

— Jól megvárakoztatjátok az embert.

— Hiszen ha Tinka néni előre értesített volna! Kimentünk volna a vonathoz.

— Vacsorázott, kedves Tinka néni? — kérdezte Dóra gyöngéden.

— Nem! — felelte Tinka néni és dölyfösen bevágta az állát a nyakába, azaz hogy mivel nyaka nem volt, a melle tetejébe.

Dóra kétségbeesetten gondolkodott, mi van itthon. Kiderült, hogy csak tojás.

— Szereti Tinka néni a rántottát?

— Megeszem, ha nincs más, de csak szalonnásan.

Juliska beszaladgálta a szomszédokat szalonnáért.

— Az én időmben egy háziasszony nem jött zavarba, ha váratlan vendége érkezett — mondta Tinka néni. — Ha mást nem, levágott egy csirkét.

— Csakhogy nálunk nem szaladgálnak csirkék az udvaron, mint vidéken — mondta Vili, de Dóra akkorát rúgott rajta az asztal alatt, hogy nem folytatta tovább.

— Azt hittem, nagyobb lakásotok van, — mondta Tinka néni kicsit enyhültebb hangulatban, mikor jóllakott. — Hát én nem kívánom, hogy miattam kimenjetek a hálószobátokból, hanem hozzátok ki nekem ide az ebédlőbe az egyik ágyat.

Vili felkapta a fejét és rámeredt Tinka nénire, de Dóra szelíd hangon azt mondta:

— Nagyon szépen köszönjük, Tinka néni, ez igazán kedves tapintat.

A költözködés, amíg az ebédlő sezlonját a hálószoba egyik ágyával kicserélték, félóráig tartott, közben két helyen leütötték a falat és egy helyen az ajtófélfát.

Mikor magukra maradtak, Dóra azt kérdezte az urától:

— Te meg mered kérdezni tőle, meddig marad?

— Nem — ismerte be Vili a gyávaságát minden szégyen nélkül. — Kérdezd meg te.

— Én nem. Nem az én rokonom, hanem a tied.

— Ahogy vesszük. Nekem is csak azért rokonom, mert az apám bátyját boldogította, mint felesége. De egy csöpp közös vér nincs bennünk! — tiltakozott komolyan.

— Azt látom. És most mondd el nekem mégegyszer azt az örökséget, hogy lelkierőt gyüjthessek az elkövetkezendő napokra. Tehát van egy ház ...

— Egy ház egy dunántúli kisvárosban, középen van a kapuja, az egyik felében lakik Tinka néni egyedül, a másik felében két lakás van. Ez évente vagy ezerötszáz pengőt hoz.

— Az udvaron van egy kút, azt mondtad egyszer.

— Egy kút, mohos kővályuval, mellette egy öreg szomorúfüzfa és a falak mentén rózsafák.

— Istenem, rózsafák ... — mondta Dóra álmo-

A hét halottai

Hornyánszky Gyula filológus — Sajó Sándor, költő

dozva. — Milyen jó lesz ott nekünk öregségünkben. És aztán?

— Aztán a pénz, vagy negyvenezer pengő.

— Csak? — mondta Dóra csalódottan. — Nem is tudtam, hogy a Mammon ilyen kicsike.

— Szép pénz az azért annak, akinek annyija sincs . . .

— Vili, hallgass ide. Olyan kedves leszel hozzá mindvégig, mint ahogy fogadtad. Ezzel a várható örökséggel bizonyítom otthon mindig, hogy nem is csináltam olyan rossz partit, mint ahogy hiszik. Nem szabad elszalasztanunk, még ha az orrunkat harapja is le. Biztos, hogy ránk hagyja?

Vili vállat vont.

— Anyámnak minden levelében ezt írja. Neki nincs rokona, a másik nagybátyámmal, az Olga apjával egyszer rettenetesen összeveszett, úgy, hogy Olgáékról hallani se akar. A baba az ő keresztleánya, tehát remélhetünk.

Dóra másnap a szekrényei felébe zsúfolta össze a holmiját, hogy a szekrény másik felét átadhassa Tinka néninek. Az öreg hölgy megvetően tapogatta a Dóra fehérneműjét.

— Az én időmben csak szinésznék és rossz nők hordtak ilyet.

Dóra mentegetőzött, mint a tettenért bűnös.

— Bizony, bizony, de hát mit csináljak, mikor most ez a divat. Ilyet kaptam a kelengyémbe.

A napok múltak és Tinka néni nem nyilatkozott arról, hogy meddig akar maradni. Vili kezdett ideges lenni.

Egy este azt mondta a feleségének:

— Az Istenért, csináltass már egyszer olyan húst, aminek minden darabja egyforma nagy. Nem bírom nézni, amikor minden egyes darabot külön megforgat a villával és végül mégis csak az elsőt veszi ki.

— Ez idegesít téged? Hát én mit szóljak ahhoz, hogy állandóan a sarkamban van, kijön utánam a konyhába, megemelgeti a lábasok födelét, végighúzza az ujját a képrámák tetején, hogy nem porosak-e, Juliskának úgy parancsolgat, mintha ő fizetné, reggel meggyujtja a gázt és nem engedi eloltani, mert szerinte a házban délelőtt mindig kell égnie a tűznek, vele kell mennem, ha sétálni akar és soha, egy félórára se hagy egyedül? A képet is ő vétette le.

— Melyik képet?

— Azt az aktot, amit attól a festőbarátodtól kaptál nászajándékul. Fölvitette a padlásra. Azt mondta, ilyen erkölcstelenséget nem tűr meg a környezetében. Ma meg kikutatta az öltözőasztalom fiókjait és megtalálta a szájruzsomat. Találd ki, mit csinált?

— Bekente magát vele.

— Dehogy. Előbb hosszú prédikációt tartott nekem a mai erkölcstelenségről és léhaságról, aztán a kályhába dobta. Szerencsére nem volt benne tűz és később kikapartam.

— Csak ne emlegetné mindig az ő idejét. Kisajátított magának a mult századból egy csomó évet és úgy beszél róluk, mintha épp oly jogos tulajdonai volnának, mint a háza, vagy a pénze.

— Egyszer csak elmegy, örökké nem marad itt. Gondolj a kútra, a rózsafákra és a negyvenezer pengőre.

— Hiszen ha a baba nem volna lány! . . . De a hozományára kell gondolnunk.

— Igaz, most jut eszembe, megharagudott, hogy a babát nem Katalinnak, hanem Évának hívják. Magyaráztam neki, hogy véletlenül mind a két nagyanyja Éva, a második neve Katalin és csak harmadiknak viseli az én nevemet, pedig én vagyok az anyja, de hiába. Alig tudtam megbékíteni.

Egy ebéd alatt Tinka néni sértődötten tolta el magától a rakottkrumplit.

— Hideg.

— Ez hideg? — csodálkozott Vili.

De mikor a felesége cipőjét megérezte, készségesen beismerte:

— Csakugyan, egy kicsit mintha hideg lenne.

E beismerés utáni napokban a túróscsusza száraz volt, külön kellett hozzá zsírt olvasztani. A babfőzelék sótlan és egy mikroszkópikus rántáscsomót kapart ki belőle a tányérja szélére, arcán mély megvetéssel. A vagdalthúsba fokhagymát parancsolt, amit Vili ki nem állhatott és káposztáskockát rendelt, amit az ifjú házasok kölcsönös egyetértésben egyformán útáltak.

— Azért mégis nehéz kibírni — panaszkodott egy este Dóra. — Ha még csak rólam van szó, hagyján, de ma felköltötte a babát, mert azt mondja, a sok alvás egészségtelen.

— Ó, hogy a . . .

— Csitt, ne káromkodj. Gondold meg, neki sohase volt gyereke. Tulajdonképpen ennek a körülménynek köszönhetjük a házat és a negyvenezret.

— Úgy beszélsz, mintha már a zsebünkben volna, pedig ha még sokáig itt marad, nem tudom, nem fogok-e valami tiszteletlenségre fakadni . . .

— Talán csak hazamegy husvét előtt.

De Tinka nénin ez a szándék még mindig nem látszott meg. Egy napon így szólt:

— Tihozzátok sohase jön senki?

— Csak ha vendéget hívunk.

Nem értették, hogy mi van ezen megsértődni való, mert Tinka néni aznap nem beszélt hozzájuk és jobban hasonlított a haragvó hindu istenséghez, mint valaha.

Egy este Vili bejelentette a következő érdekes hírt:

— Holnapra vacsorára vagyunk meghíva egy ismerős családhoz.

— De ne maradjunk ott sokáig, mert nem szeretek későn lefeküdni — mondta Tinka néni dölyfösen.

Vili kétségbeesetten emelte égnek a szemét és másnap délben azt a szomorú hírt hozta, hogy a vacsora elmarad, mert ismerőseiknek a kisfia bárányhimlőben megbetegedett.

— Kár, mert már örültem, hogy szórakozni fogok valahol. Nektek ugyan eszetekbe sem jutna, hogy elvigyetek valahová.

— De kedves Tinka néni, miért nem szólt? Hová menjünk? Színházba? Moziba? Moziba otthon is mehet Tinka néni. Inkább színházba, jó? Itt az ujság, tessék kiválasztani a darabot.

Tinka néni hosszú tusakodás után egy Pacsirta című vígjáték mellett döntött.

Vili loholt jegyekért.

— Miért nem az első sorba váltottál jegyet? — kérdezte gőgösen Tinka néni a színházban.

Mészöly Géza

wąd

Lykamuvtost. II.

307. l. 587. l.

Meppel

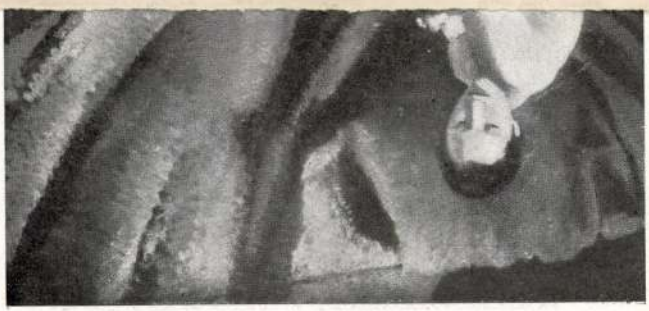

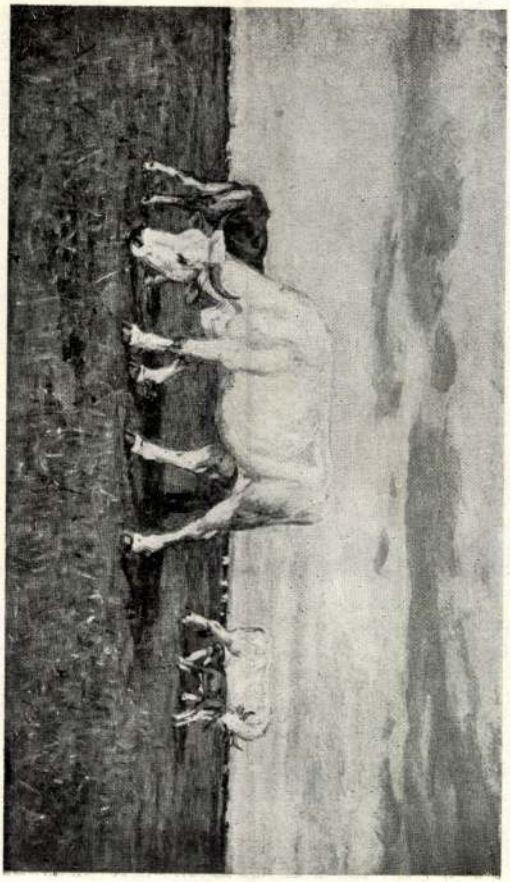

Luigi Gioli: *Pascolo.*

Mészöly

3273. *Katángkórók (Vázlat)*

Könnyű homokos talajon kékesfehér virágokkal pompáznak és kissé szétterpeszkedő fogas leveleiket még nem hullatják. Jelzése jobbról alól: »*Siófok 873. M. G.*« és feljebb: »*Mészöly Géza*«.

Fa, méretei 20 : 33·7 cm. — Lelt. sz. 3273. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 120 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 23. — 1907: XV. 23. — 1908: XV. 23. — 1910: XV. 23.

III

III : 444.

444 (3273).

635 (350).

Vétel 1906

3272. *Patak mellett*

E tanulmány egy jobbra kanyarodó széles patakot és az ennek mentén vezető úton, melyet lombos fűzfák szegélyeznek, karba tett kezekkel és fején batyuval egy közeledő parasztasszonyt ábrázol, ki fejét kendővel kötötte be és a kinek öltözete sötét vállkendő, kötény és kurta szoknya. A háttérben több háznak teteje látszik. Az égbolt felhőzött.

Fa, méretei 32·6 : 24·5 cm. — Lelt. sz. 3272. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 1900 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906 : XV. 27. — 1907 : XV. 27. — 1908 : XV. 27. — 1910 : XV. 27.

Metszés 9.

3260. *Vizhordó nő.*

Fiatal asszony, ki a jobbról csörgedező patak tulsó partján kissé jobbrafordultan áll. Jobb kezét lógatja, baljával pedig a csípőjére támasztott kétabroncsú dézsát tartja. Mögötte az út szélén rocska látható. Öltözete: piros fejkendő, a melylyel simára lefésült szőke haját kontyba fogta, sárga rojtos vállkendő, melyet keresztbe kötött, rózsaszínű rékli, felgyűrt kék felső és kurta alsó szoknya. Ékszere a nyakán lévő háromszoros kalárisfüzér. A háttérbeli lombos fák közűl épület bontakozik ki. Az égbolt felhőzött.

Fa, méretei 32·2 : 20·8 cm. — Lelt. sz. 3260. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 880 K án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 42. — 1907: XV. 42. — 1908: XV. 42. — 1910: XV. 42.

III.

439 (3260)
635 (350).

III : 439

Vétel 1906

3261. *Eső után.*

Egy felázott úton, a melynek mentén itt-ott fűzfák képeznek csoportot, lovas alak és takarmánynyal megrakott szekér halad a középtérbeli község felé, melynek épületei közűl a templom tornya válik ki. A kocsi mögött előrehajló parasztlegény viszi a bal vállára vett zsákot, oldalt pedig jobbról két bekötött fejű asszony áll, míg balról társnőjök szoknyáját igazgatja. Az asszonyok öltözete: ingváll bő ujjakkal, különféle színű pruszlik és kurta szoknya. A tájék felhőzött égboltját az alkonyodó nap sugarai festették pirosra. Jelzése alól balra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 17·5 : 24 cm. — Lelt. sz. 3261. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 3220 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 33. — 1907: XV. 33. — 1908: XV. 33. — 1910: XV. 33.

3262. *Falusi csendélet.*

Az eszmét faluvégi házak előtt dolgozó művész ábrázolja, ki balrafordultan ül és az állványra helyezett vászonra a környéket festi, a hol, a lombos fák között, út vezet a háttér felé. Körülötte kalapos parasztfiú és két kis leány ólálkodik. Ez utóbbiak közűl az, a ki fejét piros kendővel kötötte be, baljával szemét törülgeti. Az utat asszony és kis leány élénkíti. A házakon innen jércze szaladgál. A festő öltözete: kalap és sötét ruha, míg a leányok vállkendőt, különféle színű ruhát és kék kötényt viselnek. Az égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 24·8 : 18·1 cm. — Lelt. sz. 3262. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 3720 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 4. — 1907: XV. 4. — 1908: XV. 4. — 1910: XV. 4.

Mészöly

3263. *Erdőrészlet.*

A lenyugvó nap aranysárga sugaraitól van megvilágítva és előterében egy pásztor tíz különféle tehénből álló csordát terel a dombról az útra. Öltözete: pörge kalap és szűr. A vidék légkörét derengő világosság tölti el. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 17·9 : 13·8 cm. — Lelt. sz. 3263. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 2480 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16-909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 25. — 1907: XV. 25. — 1908: XV. 25. — 1910: XV. 25.

III

440 (3263).

635 (350).

III : 440

Vétel 1906

Mehők 9.

3264. *Havas táj.*

Az ábrázolt vidéken, a melyet a lenyugvó nap világít meg és a melyet hó borít, jobbról a kopasz fák közül paraszthász bontakozik ki, míg az úton egy bekötött fejű asszony és egy didergő leány közeledik összedugott kezekkel. Öltözetük: vállkendő, sötét rékli és szoknya. A ködös tájék égboltja borult. Jelzése alól balra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 24 : 17·8 cm. — Lelt. sz. 3264. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 1750 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461-910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 9. — 1907: XV. 9. — 1908: XV. 9. — 1910: XV. 9.

III

440 (3264).

635 (350).

III : 440

Vétel 1906

Mészöly G.

3265. *Malom árka.*

Jobbról, egy kétkerekű malom épületén innen, a melynek ajtajához őrlőkövet támasztottak, az árok partján balraforduit leányka ül, ki fejét piros kendővel kötötte be és a ki vállkendőt, rövid ujjú inget, pruszlikot, szoknyát és kötényt visel. Zsilipje előtt, a vizmerő padló közelében, egy tarka és két fehér kacsa uszkál. A patak dobogójának karfájára kék, piros és fehér ruhaneműt terítettek, míg a telep körül és a háttérben lombos fák képeznek csoportot. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 18·1 : 14 cm. — Lelt. sz. 3265. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 1220 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 16. — 1907: XV. 16. — 1908: XV. 16. — 1910: XV. 16.

III. 441 (3265)
635 (350).

III : 441

Vétel 1906

3266. *Birkák.*

Az ábrázolt birkák az előtérbeli bozótos rom és a szalmával fedett akol között vezető úton olykép közelednek, hogy csaknem egymás után haladnak, számuk hét és árnyékukat jobbra vetik. Rájok a háttérben lévő Balaton felé fordult juhász vigyáz, a kinek öltözete: nemezkalap és hosszú szűr. Az égbolt felhőzött. Jelzése balról a kőlapon: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 12·5 : 10·3 cm. — Lelt. sz. 3266. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 1940 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 36. — 1907: XV. 36. — 1908: XV. 36. — 1910: XV. 36.

Mészöly G.

3267. *Repülő galamb.*

Balra halad, hegyes szárnyait fölfelé tartja és feketén szegélyezett farkát legyező alakban terjeszti szét. Csőrének hegye gyengén hajlik lefelé, tollazata pedig fején szürkéskék, vállán és hasán vörös-barna. Jelzése alól jobbra: »*M. G.*«.

Fa, méretei 13 : 10·4 cm. — Lelt. sz. 3267. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 120 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 44. — 1907: XV. 44. — 1908: XV. 44. — 1910: XV. 44.

III

442 (3267).
635 (350).

III : 442

Vetel
1906

3268. *A meglőtt szarka.*

Szegre akasztott zsinegen lóg és fordított csőre fekete. Feje és nyaka sötétszinű, háta kékesszürke, válla fehér, szárnytollazatának egy része fénylő kék, hosszú farka pedig zöldes. Jelzése alól jobbra: »*M. G.*«.

Fa, méretei 14 : 11·4 cm. — Lelt. sz. 3268. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 460 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 43. — 1907: XV. 43. — 1908: XV. 43. — 1910: XV. 43.

Képtár 9.

3269. *Csacsi.*

Jászol előtt van ábrázolva, balrafordultan áll, csaknem szembe néz és nagy füleit hegyezi. Hamvasszürke színe nyakán és hasán sötétebb, a hátán lévő keresztnek szára pedig fekete. Rövid sörénye durva.

Vászon, méretei 14·5 : 21·9 cm. — Lelt. sz. 3269. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 60 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 21. — 1907: XV. 21. — 1908: XV. 21. — 1910: XV. 21.

III

III : 442

III

442 (3269).

635 (350).

Vétel 1906

3270. *Tyúkok és kacsák.*

Az ülő és álló fehér meg a szemezgető vörösbarna tyúk, továbbá a fehér és a tarka kacsa a balról levő fűzfacsoporton innen élénkíti az előtért. Mindannyian balrafordultak. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »*M. G.*«.

Vászon, méretei 18·8 : 24·9 cm. — Lelt. sz. 3270. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 600 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 5. — 1907: XV. 5. — 1908: XV. 5. — 1910: XV. 5.

III. 443

III

443 (3270)
635 (3550).

Vétel
1906

3271. *Hazatérő tehenek.*

Különböző színüek és a dombok közt vezető úton közelednek. Közülök hatan képeznek egy csoportot, míg kettő különyált. A nyájra a jobbról látható, de balrafordultan néző pásztorfiú vigyáz, ki pörge nemezkalapot, vállra vetett szűrt, inget és bő szárú gatyát visel. Az égbolt felhőtlen. Jelzése alól jobbra: »*M. G.*«.

Fa, méretei 17·5 : 13·8 cm. — Lelt. sz. 3271. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 370 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 12. — 1907: XV. 12. — 1908: XV. 12. — 1910: XV. 12.

Mészöly

3250. *Koldusleányok.*

A bal'ról látható szalmafedeles deszkabódé felől bögrével és fehér kendővel letakart kosárral közelednek. Közülök a kisebb, kinek kibomlott barna haja vállaira omlik, kékes szürke vállkendőt, csíkos piros réklit, sötétbarna kurta szoknyát és kék köténytyet; a nagyobb pedig, ki fejét kendővel kötötte be, rózsaszinű réklit, rojtos vállkendőt, világos-barna szoknyát és rongyos kék köténytyet visel. Útjok mentén vadvirágok díszlenek és a bódén innen lombos fűzfák vannak. A könnyen felhőzött égbolt derült. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly*«.

Vászon, méretei 52·4 : 32·3 cm. — Lelt. sz. 3250. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 1940 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 39. — 1907: XV. 39. — 1908: XV. 39. — 1910: XV. 39.

III

435 (3250.)
634 (350).

III : 435

Kolozsvár
Vctel
1906

3256. ~~Mészöly Géza:~~
Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.

3256. Patak partján.

Az előtérben (a ábrázolt vidék) kanyargó patak tulsó partján ~~egy~~ balra fordult kötlós tyuk látható tizenhat csirkével, melyek közül kettő iszik. Ez utóbbiak egyikének közelében jobbról három kacsa pihen, a melyekből a középső fehér. A háttérbeli fák közt szénaboglya és azontúl több ház bontakozik ki. ~~Jelzése alól balra: Mészöly.~~ A kék égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól balra: Mészöly.
Fa, mér. 17.9:13.6 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 2475 Kán (388-906).

a melyekből tizenhárom sárga, kettő pedig vörösszínü és a

Vét. 24226-906 Sz. n. 31-906

304

1906.

~~3271. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. nov. 11-én.~~

3271 Hazatérő tehenek.

Különböző színűek és a körlednek. ~~jószágból~~

~~A~~ dombok közt vezető uton ~~különféle szinü tehenek~~ ~~voll~~ ~~álló csorda közeledik, a melyből~~ Körülök hat tehén ~~képez~~ képez egy csoportot, ~~képez~~ mig kettő különvált~~an jön~~. A nyájra a jobbról látható, de balra fordultan ~~vezető~~ nező pásztorfiú vigyáz, ki pörge nemez kalapot, vállakra vetett szürt, inget és bő száru gatyát visel. Az égbolt felhőtlen. Jelzése alól jobbra: »MG«.

Fa, mér. 17.5:13.8 cm.
Vétetett 1906 márczius 16-án 370 Kán (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n46-906

284

1906.

~~3254. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben † Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.~~

3254. A háborgó Balaton.

Borus időben van ábrázolva ~~tónak~~ és ~~Balatonnak~~ hullámzó vize tajtékozva törik meg az előtérbeli parton, a hol balról öt vadlúd tanyázik két csoportban, jobbról pedig, a kikötött csónakon innen, de a virágzó kórók mögött, egy balra fordult asszony, ~~[illegible]~~ a ki a kinek ~~[illegible]~~ fejét piros kendővel kötötte be és öltözete rövid ujju ingváll meg sötét szinü kurta szoknya, ⌊ A ~~tó~~ Balaton fölött nyolcz halászmadár röpköd és az uton, itt-ott, nagyobb kövek hevernek. Jelzése alól jobbra: Mészöly, Paris.

⌊ áll karbatett kezekkel.

Fa, mér. 27.8:48.3 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 2480 Kán. (388-906)

Vét. 24226-906

S. n. 29-906

1906.

3253. Mészöly Géza:
Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. nov. 11-én.

3253. Nádas kacsákkal.

Magas partok közt ábrázolva van a virágzó nádasban négy fehér, egy sárga és egy tarka kacsa látható, a melyek közül egy az innenső parton jobbra fordultan áll, mig a többi a vizben uszkál. Az égbolt derült. Jelzése alól jobbra: „Mészöly G.“
Fa, mér. 13.9:17.9 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 740 Kán (388-906).

Vét. 24226-906 sz. n. 28-90

288

1906.

~~3255. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1877. nov. 11-én.~~

3255. Utazó szegény család.

Egy asszonyból és három gyermekből áll, a kik a

⊥ látható

Balaton vidéki erdő szélén ⊥ ekhos kocsi ~~latunk~~ mellett, ~~melyet rongyos ponyvával és különféle holmikkal, Mellette balról~~ ~~ruhát meg,~~ ~~egy szegény asszony~~ telepedett a földre. ~~ki három gyermekével utazik.~~ A kiginyek ~~Gyermekei~~ közül egy~~et~~ bal karján ~~tart~~ van, egy vele szemben ül és bal ~~karjára~~ kezére támaszkodik, egy pedig a kocsi előtt áll, melynek oldalán és rúdján ruhanemüek vannak, mig az előle kifogott ló balra fordultan pihen. Az asszony öltözete: kék fej- és sárga váll-kendő, hosszú ujjú ing, váll, piros szoknya és szürkés-kék kötény. A leányok piros vállkendőt, ugyanilyen szoknyát és inget viselnek. Közelükben mezei virágok nyilnak. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: „Mészöly".

Fa, mér. 17.7:24.0 cm.

Vétetett 1906. márczius 16-án 1470 Kán. (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n. 30-906

290

1906.

~~3257. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. Jobbágyiban 1877. nov. 11-én.~~

3257. Kalászok között.

~~Az előtérbeli~~ Egy buzaföld érett kalászai ~~[illegible]~~ közöt két aratóleány közeledik, ~~aratóleány~~ ~~[illegible]~~, kiknek egyike gereblyét hozmagával, melyet bal vállára tett. Öltözetük: fej- és vállkendő, rövid ujjú ing, kötény és szoknya. A háttérben szénával megrakott szekerek bontakoznak ki tetejükön a béressel. Jelzése alól balra: »Mészöly«.

Fa, mér. 17.9:18.7 cm.

Vétetett 1906. márczius 16-án 1330 Kán. (388-906).

Vét. 24226-906.

Szin. 32-906

293

1906.

~~3260. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.~~

3260. Vizhordó nő.

Fiatal asszony, ki a jobbról csörgedező patak tulsó partján ~~egy vizért jött fiatal asszony áll~~ kissé jobbra fordultan áll. Jobb kezét lógatja, baljával pedig a csipőjére támasztott ~~és~~ két abroncsú ~~al összeszorított~~ dézsát tartja. Mögötte az út szélén rocska látható. Öltözete: piros fejkendő, a melylyel simára lefésült szőke haját kontyba fogta, sárga rojtos ~~rán~~ vállkendő, melyet keresztbe kötött, rózsaszinü rékli, felgyürt kék felső ~~szoknya, melyet felhajtott~~ és kurta alsó szoknya. ~~Egyédüli~~ Ékszere a nyakán lévő háromsoros kaláris füzér. A háttérbeli lombos fák közül épület bontakozik ki. Az égbolt felhőzött.

Fa, mér. 32.2:20.8 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 880 Kán (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n. 35-906

295

1906.

~~3262. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogáron 1844-ben. † Jobbágyiban 1877 nov. 11-én.~~

3262. Falusi csendélet.

Az ~~előtérben lévő~~ eszmét faluvégi házak előtt ~~jobbról egy~~ dolgozó ~~[illegible]~~ művész ábrázolja, ki balra fordultan ül ~~és festőművész dolgozik~~ és az állványra helyezett vászonra ~~[illegible]~~ a környéket ~~[illegible]~~ festi, a hol, a lombos fák között, út vezet a háttér felé. Körülötte ~~egy~~ kalapos parasztfiú és két kis leány ~~[illegible]~~ ólálkodik. Ez utóbbiak közül az, a ki fejét piros kendővel kötötte be ~~és szembe néz,~~ baljával szemét törölgeti. Az utat ~~egy~~ asszony és kis leány élénkiti. A házakon innen ~~egy~~ jércze szaladgál. A festő öltözete: kalap és sötét ruha, mig a leányok vállkendőt, különféle szinü ruhát és kék kötényt viselnek. Az égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól jobbra: „Mészöly".

Fa, mér. 24.8:18.1 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 3720 Kán (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n. 37-906.

300

1906.

~~3267. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. nov. 11-én.~~

3267. Repülő galamb.

~~A repülés közben ábrázolt galamb~~ Balra halad, hegyes szárnyait fölfelé tartja, és feketén szegélyezett farkát legyező alakban terjesztiszét. Csőrének hegye gyengén hajlik lefelé ~~[illegible]~~, tollazata (pevg) fején szürkéskék, vállán és hasán vörös-barna. Jelzése alól jobbra: MG.

Fa, mér. 13.0:10.4 cm.

Vétetett 1906. márczius 16-án 120 Kán (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n. 42-906.

303

1906.

~~3270. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. nov. 11-én.~~

3270. Tyukok és kacsák.

A ~~balról látható fűzfa csoporton innen az előtért~~ ~~egy balra fordultan~~ ülő és álló fehér, ~~meg egy~~ meg a szemezgető vörös-barna tyuk, továbbá ~~egy~~ a fehér és ~~egy~~ a tarka kacsa élénkiti. ~~Az ábrázolt szárnyasok~~ Mind balra fordultak. Az égbolt felhozött. Jelzése alól balra: annyian MG4.

Vászon, mér. 18.8:24.9 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 600 Kán (388-906).

az előtért

a balról levő fűzfacsoporton innen

Vét. 24226-906

Sz. n. 45-906.

306

1906.

~~3273. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. + Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.~~

3273. Katáng-kórók (Vázlat).

~~Az ábrázolt~~ Könnyü homokos talajon kékes-fehér virágokkal pompáznak, ~~gú katángok képeznek csoportot, a melyek~~ kissé jobbra dőlnek és ~~a melyek~~ szétterpeszkedő fogas leveleiket még nem hullatják. Jelzése jobbról alól: Siófok 873. M. G. és feljebb: Mészöly Géza.

~~Képeznek csoportot~~

Fa, mér. 20.0:33.7 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 120 Kán. (388-906).

Vét. 24226-906 Sz. n. 48-906.

Mészöly Géza

irod.

Kaleti G. cikke

Kel 1885

IV. k. 4. f. 739 l.

750, 751 l. 753 l.

XXXVII

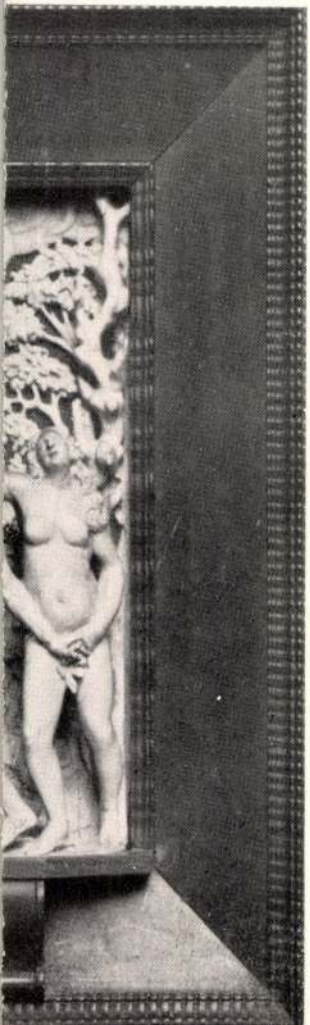

2409

1906.

~~3266. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.~~

3266. Birkák.

Az előterbeli rom és a szalmával fedett akol között ~~a~~ vezető úton, ~~az~~ hogy csaknem egymás után halad~~nak~~ ~~a~~ közelebb ~~a~~ ~~a~~ ~~a~~

Mészáj Géza

Vad

Vas-Vys 1887.
786 l.

a temetésről
szól rejle-
tesen.

1887 nov. 14

Budapesten
temetés,
holtcsoét
Sobbágyból
hortár

291

1906.

3258. Mészöly Géza:

Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.

3258. Patak malommal.

Az előtérbeli lombos fák között csörgedező ~~a melyeknek aljában tövében~~ patak mentén balról malom épületei bontakoznak ki, La melyek előtt ~~a melyek előtt egy~~ jobbra fordult paraszt asszonyt látunk, ki piros fejkendőt, rövid ujjú ingvállat és kék ruhát visel. A patak vizén kacsák uszkálnak, a melyek ~~közül~~ elől ketten és kissé hátrább öten képeznek csoportot. A könnyen felhőzött égbolt derült. Jelzése alól balra: ~~Mly.~~ N.G.

Fa, mér. 24.0:17.8 cm.

Vétetett 1906. márczius 16-án 5390 Kán (388-906)

Vét. 24226-906

Sz. n. 33-906

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

FOLYÓ ÉVI JÚNIUS HÓ 3-ÁN, SZERDÁN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM DÍSZTERMÉBEN (IX., ÜLLŐI-ÚT 33—37)

ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉST

TART,

MELYNEK KERETÉBEN KÖSZÖNTJÜK SZERETETT ELNÖKÜNKET

DR. GEREVICH TIBORT

SZÜLETÉSÉNEK 60. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL.

EZ ÜNNEPI ÜLÉSÜNKRE TÁRSULATUNK T. TAGJAIT TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÉS VENDÉGEKET SZÍVESEN LÁT AZ

ELNÖKSÉG.

BUDAPEST, 1942. MÁJUS HÓ 21-ÉN.

SORREND:

1. Dr. ALFÖLDI ANDRÁS másodelnök üdvözlő beszéde.
2. A Társulat kitüntető érmeinek először odaítélésére vonatkozó választmányi határozat kihirdetése.
3. Dr. JALSOVICZKY RÁROLY tiszteleti tag előadása MÉSZÖLY GÉZÁ-ról.
4. Dr. ORSZLÁN ZOLTÁN főtitkári jelentése.
5. A számvizsgáló-bizottság jelentése az elmult évről.
6. SCHILLER REZSŐ előterjeszti a jövő évi költségvetést.
7. Választmány javaslata a lelépő választmányi és számvizsgáló-bizottsági tagok választására.
8. Esetleges indítványok. (Csak a közgyűlés előtt nyolc nappal írásban beadott indítványok tárgyaltatnak.)

A társulat tagjai és barátai a közgyűlés után baráti vacsorát tartanak a *Váci-utcai söröző és étterem helyiségében* (Tiszti Kaszinó épületében, Váci utca 38). Megjelenés sötétszínű utcai ruhában. — Kérjük tisztelt Tagtársainkat, hogy a mellékelt levelező-lap beküldésével ez összejövetelünkre f. évi május hó 31-ig jelentkezni szíveskedjenek.

40.894. — K. M. E. Ny.

Mészöly Géza

Mészöly Géza

Jalsoviczky Károly
a Gerevich 60-éves
jub. közgyülésén a
Magyar Rég és Műtört.
Társulatnak közel
más fél óráig olva-
sott fel részleteket
fenti művészetéről.
és számos vetitet képet
mutatott be.

Mészöly Géza

1942. máj. 6.

UJ MAGYARSÁG

Gerevich Tibor ünneplése a régészeti társulatban

Az országos régészeti és művészettörténeti társulat most tartotta közgyűlését, amelyen egyúttal elnökének, *Gerevich* Tibor dr. egyetemi tanár születésének hatvanadik évfordulóját is ünnepelte. Az előkelő közönség soraiban megjelent *Hóman* Bálintné, a kultuszminiszter neje, *Fáy* István titkos tanácsos és *Stolpa* József kultuszállamtitkárok, vitéz *Haász* Aladár miniszteri osztályfőnök, *Némethy* Károly fővárosi tanácsnok és sokan mások.

Alföldi András dr. másodelnök köszöntötte a jubilánst, kiemelte működésének nagy jelentőségét a magyar kulturában és a művészettörténeti kutatásban. Gerevich Tibor meghatva mondott köszönetet az üdvözlésért és hangsúlyozta, hogy egész életében a tudomány tiszta céljaiért küzdött, majd kegyelettel emlékezett meg elhunyt mesteréről: Pasteiner Gyuláról, valamint a társulat elnöki székében elődjéről, Kuzsinszky Bálintról. A közgyűlés nagyérdemű tudományos munkásságuk kitüntetéséül az Ipolyi érmet Gerevich Tibornak, a Romer érmet Láng Nándornak ítélte oda. Az ülésen *Jalsoviczky* Károly ny. államtitkár olvasta fel Mészölyi Gézáról, a nagy magyar festőről írott tanulmányát.

AZ IMPRESSZIO

Mészöly Géza

1. Balatoni tíj Schenekkel
2. Falevége

1932 fő: új szorzem.kiáll Mücsarnok

Mészöly Géza

Erőd

Kampfőrök. B. l

Mészöly Géza

Mészáros

1932. febr. – márc. kiáll.

7, 65.

HOITSY

KIADÓ-TULAJDO

FRANKLIN-T

420. MÉSZÖLY GÉZA: Talicska. Mauthner Zoltán tulajdona.
421. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Ér partján. Dr. Bischitz Gyula tulajdona.
422. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Csőszkunyhó. Wolfner Gyula tulajdona
423. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Kukoricahántolás Wertheimer Adolf tulajdona.
424. DEÁK-ÉBNER LAJOS: A kerítés mellett. Wolfner Gyula tulajdona.
425. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Uzsonna a vásáron. Wolfner Gyula tulajdona.
426. BRUCK MIKSA: Kertek alján. Családi tulajdon.
427. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Dinnyés kofa. Wolfner Gyula tulajdona.
428. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Kertajtóban. Wolfner Gyula tulajdona.
429. DEÁK-ÉBNER LAJOS: Szérüskert. Dr. Gál Hugó tulajdona.
430. DEÁK-ÉBNER LAJOS: A palló. Fruchter Lajos tulajdona.
431. SZINYEI-MERSE PÁL: Hegyoldal. Mauthner Zoltán tulajdona.
432. SZINYEI-MERSE PÁL: A »Majális« vázlata. Dr. Rosenberg Gyuláné tulajdona.
433. SZINYEI-MERSE PÁL: Teregetés. Wolfner Gyula tulajdona.
434. SZINYEI-MERSE PÁL: Őszi hangulat. Fruchter Lajos tulajdona.
435. SZINYEI-MERSE PÁL: Mezei virágok. Mauthner Zoltán tulajdona.
436. SZINYEI-MERSE PÁL: Patak partja. Báró Kohner Adolf tulajdona.
437. SZINYEI-MERSE PÁL: Halászó fiú. Ágai Béla tulajdona.
438. SZINYEI-MERSE PÁL: Legelésző nyáj. Wolfner Gyula tulajdona.
439. BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Magány. Dr. Laub László tulajdona.

VIII. TEREM.

Olajfestmények. Magántulajdonok. Az eladó művek árai az ajtónál elhelyezett táblán olvashatók.

403. MÉSZÖLY GÉZA: Balaton partján. Wertheimer Adolf tulajdona.
404. MÉSZÖLY GÉZA: Festő a réten. Mauthner Zoltán tulajdona.
405. MESZÖLY GÉZA: Cigánytábor. Wolfner Gyula tulajdona.
406 MÉSZÖLY GÉZA: Alkony. Dános Géza tulajdona.
407. MÉSZÖLY GÉZA: Szigetvári rét. Sebő Bertalan tulajdona.
408. MESZÖLY GÉZA: Balaton partján. Ernszt Vilmos tulajdona.
409. MÉSZÖLY GÉZA: Ősz a tanyán. Bettelheim Mór tulajdona.
410. MÉSZÖLY GÉZA: Őszi táj szélmalommal. Mauthner Zoltán tulajdona.
411. MÉSZÖLY GÉZA: Faluvége. Dr. Deutsch József tulajdona.
412. MÉSZÖLY GÉZA: Dorozsmai szélmalom. Dr. Bischitz Gyula tulajdona.
413. MÉSZÖLY GÉZA: Tanya. Mauthner Zoltán tulajdona.
414. MÉSZÖLY GÉZA: Duna mentén. Báró Hatvany Ferenc tulajdona.
415. MÉSZÖLY GÉZA: Szigetvári táj. Dr. Rosenberg Gyuláné tulajdona.
416. MÉSZÖLY GÉZA: Faluvége. Budapest Székesfőváros tulajdona.
417. MÉSZÖLY GÉZA: Békás tó. Balassa Ferenc és Béla tulajdona.
418. MÉSZÖLY GÉZA: A tónál. Fruchter Lajos tulajdona.
419. MÉSZÖLY GÉZA: Tó partján. Wertheimer Adolf tulajdona.

KMTárs. 1927. táj-és élesk. kiall

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

Balatoni táj, festm.

Balatoni partrészlet,"

Almásy-Tel.Int. 8. aukc. 1942. febr.

26 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

A taliga, cer.

Árviz, of.

Almásy-Tel.Int. 8. aukc. 1942. febr.

26 l.

Mészöly Géza MDK

festő

Repr.:

"Halásztanya"

87.o. vő.160.o.

KERESZTURY DEZSÖ: Balaton. Bp. 1960.
Képszerkesztő : Dr. Bodnár Éva.

Mészöly Géza / 1844-1887/

MDK

festő

Repr:

"Fürdőző gyerekek"

76.o.

vö. 159.o.

KERESZTURY DEZSŐ: Balaton. Bp. 1960.
Képszerkesztő: Dr. Bodnár Éva.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

Csónakázás a Sión

Szárnyas tanulmány

Ernst Muz. 5o. aukc. 1934. dec.

14 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

A völgyben, fm.

Két borju, "

Mocsaras táj,"

Tiszaparton, "

Ernst Múz. 46. aukc. 1931. 29 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Parasztsupba

Új szerzemények kiáll. Szépm. Muz. 1918. okt.

7 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Kacsausztató, fm.

A szoboszlói szélmalom, fm.

Gyárváros, fm.

Mocsaras táj jegenyékkel, fm.

Ernst Múz. 44/b. aukc. 22-23 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Mezei ut

Kordély a pusztán

Parasztudvar

Ernst Muz. 48/a. aukc, 1934. 33-34 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Balatoni halásztanya

Tyukcsalád

Fehércsacsi

Ernst Muz. 48/a. aukc, 1934. 33-34 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Pulyka

Barna csacsi

Tehén

Major

Ernst Muz. 48/a. sukc, 1934. 33-34 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Előkelő hölgy otthonában

Csónakos

A Balaton Szántódnál

Ernst Muz. 48/a. sukc, 1934. 33-34 l.

MDK

~~26 l.~~

~~Ernst Muz. 44/b. auke.~~

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

Három galamb, festm.

Ernst Muz. 21. aukc. 27 l.

[illegible]

Mészöly Géza, 1844-87.

Női képmás, of.

2 db Sziklatanulmány, Tamulmány, cer.

Napnyugta, festm.

Kunyhók, "

[illegible] 30 l.

MDK

Mészöly Géza

Új magy. Képzőm. Főv.Képt. vándorkiáll. 1948.jun,
PÖG. bevez. tanulm.

lo l.

MDK

Mészöly Géza, Sárbogárd 1844-87 Jobbágyi

Tájrészlet Jobbágyiból

Az Egri Kaszinó kiáll. kat. Eger, 1924. aug.

16. l.

Mészöly Géza

MDK

Önarckép, festm.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc.

12. 1.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

Naplemente a pusztán

Balatoni partrészlet

Almásy-Teleki 7. aukc. 1941. okt.

48 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

Tájkép lovasokkal

Almásy-Teleki 7. aukc. 1941. okt.

48 l.

MDK

Mészöly Géza /?/

Vizimalom

Almásy-Teleki 7. aukc. 1941. okt.

48 l.

MDK

Mészöly Géza, festö

A Balaton Szántódnál.

Balatöni táj.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. A nagy uttörö mesterek gyüjt. kiáll. OMKT-Mücsarnok. Kat. 8.1.

MDK

Mészöly Géza, festö
1844-1887

Est a tanyán.
Utazó szegény család.

Tavaszi Tárlat.1923. Kat. 5.l.
OMKT-Műcsarnok. /A magy.uttörö mest. gyüjt.kiáll./

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

Fatanulmány, cer.

Vázlat. cer.

~~xexexexexexexexexexexexexexexe~~
~~Ernst Múz. Alkc. 46/a. 1934.~~

Árv. Csarnok. 1940. jun. 94.sz. 32 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

Fonyódi részéet, cer.

A Duna Esztergomnál, cer.

Katángkóró, cer.

xexexexexexexexexexexexexexe

Ernst Muz. aukc. 48/a. 1934.

Árv. Csarnok. 1940. jun. 94.sz. 32 l.

MDK

Mészöly

-ch: Könyvszemle. Szépmüvészet, 1941. 1.sz. 34 l.

MDK

Mészöly

Ybl M: Képzőművészet. Budapesti Szemle,
1927. nov. sz.
296 l.

MDK

Mészöly

Fodor F: Greguss Imre. Szépmüvészet, 1943.1o.sz.
185-89 l. képekkel.

MDK

Mánoly Géza festő

„Kalának körött." – Fa (6. lap)
„Faluvége" – Fa (7. lap)

Debrecen város ugilvános képtárának tárgymutatója

D. 1919. 6. l.

MDK

Mészöly Géza

Balatoni halász, olaj
A Hintersee Bajorországban, olaj

Szent György Céh I. árverési kat. 1910. ápr. 7 1.

M.D.K.

Mészöly Géza Jestő

műveiből kiállítás az Ernst Lajos vezette Nemzeti Szalonban.

Dömötör István: Egy művészeti propagáló Ernst L. Bp. 1913 23

Mészöly Géza ? M.D.K.

V. Ferenc József koronázása. 1867. Cenzura és vízfestmény

Budapest regén és most. Bp. 1923. 7 l.

M.D.K

Mészöly Géza
festő

Ő lett az első művész aki a magyar föld sajátos alakulásait belevitte a tájképfestészetbe.

Berzeviczy Albert: A tájképfestészet a XVIII. században 187 l.
Bp. 1910.

Mészöly Géza
festő

M.D.K.

Méltatás.

Berzeviczy Albert: A tájképfestés a XVII. században. 2061.
Bp. 1910.

Mészöly Géza

emlékkiállitása 19o4.

Nemzeti Szalon 4oo-ik jubiláris és a Kéve XX. kiállitása 1929. február

Mészöly Géza

Esti hangulat, rézkarc

Parasztasszony, kosárral, rézkarc

A XIX.-XX. század magyar grafikája. Orsz. M. Szép művészeti Muzeum kiállitása, 1924. junius. katalogusa 4 lap

Mészöly Géza

Magyar táj /München/

Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat által Szegeden rendezett kiállitás 1876, katalogusa

Mészöly Géza

festő

MDK

művei

a soproni Festőteremben az "Erdő a magyar festészetben" c. kiállitáson.

Bodnár Éva: Erdő a magyar festészetben.
Müterem 1958 I.évf. 12. sz. 39-40.o.

M. D. A.

MÉSZÖLY Ujsa festő

1866-ban ismerkedik meg munkásnővel Pesten

1875-ben Münchenben ismét találkoznak

Végvári 1958. 160., 301.

Mészöly Géza

MDK

környei: Ujra megindul az élet a szolnoki művésztelepen. Kis Ujaág, 1949. jul. 17.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Parasztudvar

Márk Lajos festőművész . . . gyüjt. kiáll.
Ernst Muz. 135. kiáll. 1932. dec.
14 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Tájkép.

Márk Lajos festőműv. , , , gyüjt. kiáll.
Ernst Muz. 135. kiáll. 1932. dec.
15 l.

MBK

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Szentiványi füzfák, cer.

Árverési Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.auk.

37 1.

MDK

Mészöly Géza festőmüv.

Patakparti táj

Árv. Közl. 1940. dec. 7.rksz. 96. auk.
lo 1.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Balatoni táj
Balatoni partrészlet
Taliga, cer.
Árviz, olaj

Almássy-Teleki VIII. 1942.
26 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Nyir-Baksai részlet, cer.
Női arckép, vizf.
Jobbágyii látkép, vizf.

Ernst Muz. 18. auk. 1921..dec.
59 1.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

A vadász
A forrás
Hálószárogatás
Halászok a hidnál

Ernst Múz. 51. auk. 1935. márc.

1.

14-15

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Rőzseszedők
Reggeli napozás
Cigány tábor

Ernst Muz. 51. auk. 1935. márc.
14-15 l.

Mészöly Géza, 1844-1887 MDK

Lovastanulmány, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.
27 l.

MDK

Mészöly Géza

Magyar Studio 1. 33 l.

14 DL

Ménesy Géza festő

1844 (Sárbogárd) – 1887.

Debrecenben és Münchenben tanult
Pesten női festőiskola tanára
Balatoni tájképek.

„Őszi lapostáj" – Déri Múzeumban, Debr.

Déri Múzeum képtára Debrecen 1949. 8. Lap.

8.

Mészöly Géza

MDK

két művét állították ki.
Spányi Béla és Böhm Pál
követői közé tartoznak.

Csánky Dénes: Szász év-magyar festészete.
(Kiáll. kat.) Győr 1943. 10-11. l.

Mészöly Géza

MDK

A Balaton festője. Képeit Corot
műveiként adták el Angliában

Művészetének jellemzése.
Képzőművészeti Múz. ban lévő nagy balatoni
képének és Fővárosi Képtárban lévő
akvarelljei részlet-nek ismertetése.

Csánky Dénes: Száz év magyar festészete.
(Kiáll. kat.) Győr 1943. 33-34.l.

~~Mészöly Géza~~

~~MDK~~

Mészöly Géza

MDK

szül. Sárbogárdon 1844 máj 18, megh. Jobbágyi 1887 nov. 12. Eleinte jogásznak készült. Bécsben tanult Zimmermann és R. Russ vezetésével. 1875-ben Münchenbe ment, ahol Liebl hatott rá.

Csánky Dénes: Száz év magyar festészete. (Kiáll. kat.) Győr 1943. 33. l.

Mészöly Géza MDK

1943 ban Győrött Szépmův. Muz. kiállitásán nereplő képei:

„Itatás" Olaj denk. 20 x 32 cm. Vétel 1906. Ltsz 3244.

„Vándorcigányok." Olaj denk. (repr.) 25·6 x 43·5 cm. Dr. Szivák Imre hagyományos 1917. Ltsz. 5133.

Csánky Dénes: Szász év magyar festénete. (Kiáll. kat.) Győr 1943. 34. old. repr. számozatlan képtábla

Mészöly Géza MDK.

Pállik Béla által festett képmását a Képzőművészeti Múzeumban őrzik.

Csánky Dénes: Száz év magyar festészete. (Kiáll. kat.) Győr 1943. 37. l.

Mészöly Géza MDK.

Lotz Károly által festett
parkképe szerepelt a Szépművészeti Múzeum
1943-ban Miskolcon rendezett kiállításán.

Csánky Dénes: A magyar festészet mesterei.
(Kiáll. kat.) Miskolc 1943.

15.l.

Mészöly Géza

MDK

nevének emlitése

(1844 - 1887.)

Miskolcon 1943-ban a Szépműv. Múzeum
által rendezett kiállitáson szereplő képei:

" Birkanyáj ". Olaj falemezen. 25.5 x 32 cm.
Vétel 1906. Ltsz 3242.
" Tájkép alvó gyerekekkel. Olaj falemezre. 24.7 x 31.5 cm.
Ajándék 1939. Ltsz 7431.

Csánky Dénes: A magyar festészet mesterei.
(Kiáll. kat.) Miskolc 1943. 80. l. 16. l.

MDK

Mészöly Géza

Magyar dalok illusztrálva. Vas. Ujs. 1882.
20.sz. 313-314 l.

MDK

Mészöly Géza, 1854-1887.

Balatoni halászbástya c.képe után
Woernle rézkarca

Árverési Közl. 1931. 2.rk.sz.
4o 1.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Falu vége, festm.

Csolnakban, "

Korsós leány, of.

Ernst Muz. 42. aukc. 1929. máj.

13 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Városrészlet, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

25 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1877.

Tájképvázlat, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

26 1.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Hazafelé, of.

Vizimalom, "

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk.

21 l.

MDK

Measuly Ceca, 1844-87.

Haarfeld, of.

Vielmeiom, "

Arverdai Kuni. 1938. Febr. 2.rk.

21 1.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Galambok, of.

A dorozsmai szélmalom, of.

Balatoni táj, of.

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk.

21 l.

MDK

Mészöly Géza

Önarckép
Vitorlás csónak, vizf.
" " "

Ernst Muz. auk. Pótlás a XI. katalógushoz.

2 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Galambok, festm.

Elejtett fogoly, festm.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

24 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Vadkacsák, festm.

A konyhában, "

A konyhában, "

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

24 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Ramsaui táj, festm.

Almásy-Teleki I. aukc. 1939. szept.

11 1.

ély. Díszterem. [1942-es felvétel

. udvar és a park felé két tükör közt három sáríves ajtó és felettük ívelt oldalú ablak, ezek zt füzérdísz. Az oldalfalak két végén fülkében sáríves ajtó, a fülke boltozatán levéldísz. Közéitt tükör és alatta kandalló, kétoldalt nagy nnók rokokó keretben (az utóbbiak maradtak ak meg). A négy sarokban fülke a négy évszak ínezett szobraival magas, kerek füzérdíszes talapton (kettő elég épségben még). A magasban fríz ttókkal és trofeákkal. Lapos mennyezet Grunmann Vazul közepes értékű freskójával: Apolló int napisten kocsin az Éjj és a Nap megszemélyesítőivel. A szabálytalanul ívelt mező szélein ofeák.

Zeneterem. Az emeleten, magassága és élessége mint a díszteremé, mintegy annak előne. A falak mentén jón félpillérek. Az udvar díszterem felé három-három kosáríves ajtó, ztük keskeny, magas, fent körívesen végződő ező, lent muzsikáló puttók, gyertyatartókkal. z oldalfalak mentén hullámos szegélyű szélesebb ezők, a középen hatalmas hengeres kályha rnával, két szélül puttók mint a másik falakon. apos mennyezet.

A többi helyiség berendezése, parkettje, menyezete, díszítése és kályhája vagy teljesen elusztult, vagy roncsolt. Sajnálható veszteség egy

MDK

Mészöly Géza, 1844-1871.

A sásban

Tengerszem

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 1.

23

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Tájkép, of.

Árv. Közl. 1933. 2.rk.sz. 74.sz. 27 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Fekvő róka, of.

Kotlástyuk, of.

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk.

21 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Tehén, of.

Árverési Közl. 1930. 4.rk.sz. 85.sz.

26 l.

MDK

Mészüly Géza, 1844-87

Vadkacsák

A konyhában

" "

Galambok

Elejtett fogoly

Ernst Muz. 55. ankc. 1937. 24 1.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1871.

Olvasó leány
Sétalovaglás
Erdőrészlet

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 1.

23

Mészöly Géza festő M.D.K.

Sárbogárd 1844 máj. 18 – Jobbágyi 1887 nov. 12

Bécsben, Münchenben tanult

„Katás" olaj, fa 20 × 32 cm.

„Vándorcigányok" olaj, fa, 25.6 × 43.5 cm.
(repr.)

Csánky Dénes: Sár és magyar festészete. Győr 1943
10, 33-34.

Mészöly Géza, 1844-1887. MDK

Fatanulmány, cer.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.
24 l.

MDK

Mészöly Géza, festöm.
1844- 1887.

Alföldi naplemente. Olf. 17x9. J.1.b.

Balatoni halásztanya. XXXXXXXXXXXXXXXX
/Ennek másolata szerepel Woermle által.
készitve mint rézkarc. /

Árv. Közl. 1930. 4.m.sz. 55.szám. 29.1.

MDK

Mészöly Géza, festöm.
1844-1887

Balatoni halásztanya.
Ez után készitette Woernle :
Balátoni halásztanya. Rézkarc. 55x72

Árv.Közl. 1931. 3. rb. sz. 61.l.

MDK

Mészöly Géza ?

Tájképtanulmány. Olf.

Árv. Közlöny. 1931. 3.rk.sz. 62.l.

MDK

Mészöly Géza, festőm.
1844-1887

Fatanulmány. Ceruzarajz.

Árv. Közl. 1940.1.rk.sz. 29.1.

MDK

Mészöly Géza festőművész /+1887/

A művészről arcképet festett Deák Ebner Lajos 1887-ben.

Tört.Képes.graf.kiáll.1907. 83.l.

Mészöly Géza (1844-1887)

Lidó, 1883. Olaj, fa, 23,8 x 47,8 cm.
Jelzés balra lent: „Venezia M. G.)
MNG. ltsz. 1908
Tájkép, Olaj, fa 24 x 35,5 cm. MNG.
leltár: 291.

Szerepelt a magyar művészet kiállítása Párisban Képművészeti Múzeumban rendezett bemutatóján. (Kat. 175-176. sz.)

A magyar művészet kiállítása Párisban Bp. 1966. Kat. bev. Aradi N., Gerevich L.-né, Solymár J.- Bp. (1966. -31 l., 20 t.- 24 l.

MDK

Mészöly

Harsányi Zs.: Roskovics lakása. Uj Idők 1934. jun. 24. 874.l.

Mérő Géza

"Tanya a patak partján"

c. képe árverésen.

Szárhatvan festmény árverésen
az idei aukción.

Magyar Hírlap, 1967. XII. 2. 7. o.

MDK

Mérő Béla, festő

szerepel az aukción.

–: Jubileumi művészeti kiállítás 3
aukció 13.

Népszabadság. Bp. 1968. dec. 1.

MDK

Mészöly Géza, festő

Balatoni halászatáról jelent meg

↓

—: Művészi reprodukciók — falvédőn 12

Népszabadság Bp. 1968. nov. 7.

MDK

Mészöly Géza

Szinnyei XIII. 366 l.

Mésaglÿ Céza

MDK

Mészöly Géza

Rippl Rónai József Emlékezései. Bp. 1957.

127 l.

Kajdacs /Tolna/

R.k.templom, homlokzati toronnyal szentély. Épült 1753-ban.

/Stippek József, 1945/

MDK

Mészöly Géza

Műcs. őszi kiáll. Vas. Ujs. 1884, 46.sz.

741 l.

tart, XVIII. század. A hídnál.

MDK

Mészöly Géza
Tájfestő
Balatoni hatásfanya

Dombi: tüv. tört.

320

Mészöly Géza
festő

M.D.K.

Balatoni táj
repr.

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek.
Bp. 1957.

Miszóly Géza
festő

M.D.K.

Balatoni képei békés idill jellegűek.

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek.
Bp. 1957.

147 l.

Mészöly Géza festő

M.D.K.

1872-ben telepedett le Münchenben.

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek. Bp. 1957.

116 l.

H.D.K.

Mészöly Géza
festő

Munkásságát a Balatonnak szentelte. Becsi akadémiai tanulmányai után az év felét a Balaton környékén töltötte, tanulmányokat, vázlatokat készítve, ezeket müncheni műhelyében felhasználta és képeket festett.

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek.
Bp. 1957.

115 l.

M.D.K.

Mészöly Géza
festő

A Balaton nagy festője.

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek.
Bp., 1957, 114.

M.D.K.

Mészöly Géza
festő

Fejér megye adta műveinket Mészöly

Lyka Károly: Nagymagyar mesterek. 111 l.
Bp. 1957.

M. D. K

Mészöly Géza festő
(+ 1887)

Balatoni komp
Balatoni halásztanya

Czimer Károly: A művelődés és művészet története. Bp. 1897 178.

Mészöly Géza festő (+ 1890) M. D. K.

Czigler Ignác: Művelődéstörténet. Bp. 1902, 196

Mészöly Géza MDK

Brodszky Sándor, Mészöly Géza, Csók István és Egry József B a l a t o n - festészetének összehasonlitása.

14.o.

Farkas Zoltón: Egry József, Bp. 1959

Mészöly Géza

A természet, a táj megfestésében ért el uttörő eredményeket.

Pogány, Ö. Gábor, A Magyar Nemzeti Galéria (vezető) 16. C.
Budapest 1965

Mészöly Géza

Balatoni halászlányok, 1877.
(repr.)

Pogány Ö. Gábor, A Magyar Nemzeti Galéria (vezető) 17. l.
Budapest 1965

Mészöly Géza festő M.D.K.

Münchenben tanult

Telepy Katalin :Benczur 1844-1920. Bp. 1960.

Mészöly Géza festő M.D.K.

A mult század utolsó harmadának egész Európában elismert művésze.

Telepy Katalin: B enczur 1844-1920 Bp. 1960 5.1.

MDK

Mészöly festőm.

A tájkép nem magyarosodik meg Mészöly előtt, hiszen a Markó iskola tagjai legszivesebben olaszországba zarándokolnak, a müvészetek mekkájába.

Lyka Károly: Budapest magánképtárai.

Müvészet. 1902. Művészet. 329.l.

MDK

Mészöly festőm.

A tájkép nem magyarosodik meg Mészöly előtt; hiszen a Markó iskola tagjai legszivesebben olaszországba zarándokolnak, a művészetek mekkájába.

Lyka Károly: Budapest magánképtárai.

Művészet. 1902. Művészet. 329.1.

MDK

Mészöly Géza

"Részlet Jobbágyiból" c. tájképe, a Műcsarnok jub.kiáll.-án.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Mészöly Géza

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállitásán.

Cikk: A Műcsarnok jub. kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Mészöly Géza (1844-1887)

A Társulat kétszáz darab 4 írtos aranyból álló művészi nagydijat kapta, 1883-ban "Részlet a Balaton vidékéről" c. olajfm.-ért.

Szm KT 50-125.1.

MDK

Mészöly Géza

Balatonpart c. műve a Pécsett rend.kiállitáson

Felvinczi Takács Zoltán: Kiáll.Pécsett

Magy.Művészet, 1927. 165-166.lap

MDK

Mészöly Géza (1844-1887)

Hazatérés. Jelz. lent jobbra: M.G. Ceruzarajz, 9x13.5.

Az erdő szélén. Jelz. lent jobbra: M.G. Vászon, 30x23.

Ernst Muzeum aukciói. XXXIV. 28, 29.lap

MÉSZÖLY Géza / 1844–1887

A magyar tájfestészetben a „paysage intime" főképviselője. Bécsi és münchemi akadémiákról indulva a magyar tájak jellegének alakításra teremtette meg önálló stílusát.

1. Alcsuti részlet. Olaj, fa, 34x24 cm.
   J.n. MNG. ltsz.: 2972 (304)

6.

Erdő a magyar festészetben. Sopron 1958. Kiállítás.
Katalógust irta: Bodnár Éva ~~6. old~~.

MÉSZÖLY Géza /

2. Csónakon. olaj, fa, 20x28 cm. J.n.
MNG. ltsz.: 56.218 T. (5594)

3. Folyó partján. olaj, fa, 33x25 cm. J.n.
MNG. ltsz.: 3272 (310)

4. Haratérő csorda. olaj, fa, 19x14 cm.
J.j.l.: Mészöly
MNG. ltsz.: 2887 (4892)

6.

Erdő a magyar festészetben. Sopron 1958. Kiállitás.
Katalógust irta: Bodnár Éva

Mészöly Géza

Lány a gémeskútnál c. képe
19.000 ft-ért kelt el
a Bizomány. Szuhár műszeti
aukcióján

Magyar Nemzet 1969 V. 28

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Mészöly Géza, festöm.
1844-1887

Táj parasztházzal. Cer. rajz. 12x2o
Tanya. " 14x25.5.
Szolnoki táj. Lent j.: Szolnok 28 Septem.
Cer. rajz. 11x3o.5
Magyar táj. Vizf. 18x41.
Mészöly Farkas arcképe. Jel.l.j.: 1874.M. Fa.
22.5x16.5

Ernst Muz. aukciója. XXVIII. 1924. Kat. 34.1.

Mészöly Géza

Balaton tájképei szerepelnek
a „Magyar genre és tájkép festészet"
c. kiállításon a Műcsarnokban

Pesti Hirlap 1927 I. 13

Mészöly Géza

Szerepel a „magyar táj és életkép"
kiállításon a Műcsarnokban az Alföld
tájaival

Nemzeti Ujság 1927 I. 14

Mészöly Géza

Szerepel a Magyar táj és népélet c. kiállításon a Műcsarnokban

Magyarnóp 1926. XI. 14.

Mészöly Géza

Szerepel a „Magyar táj és életkép"
kiállítóson a Műcsarnokban

Magyarsóp 1927 I. 15

Mészöly Géza

Alkotása szerepel a Beczkói Biró B.magán-gyüjteményének kiáll.-én.

P.H.934.X.6.

MDK

Mészöly Géza, festőm.

a 70-es, 80-as, 90-es évek naturalista
művészetét hozta lapjával a közönség elé.

Művészet.1918. 23,old.

MDK

Mészöly Géza

Művészet 1917. 61.l.

MDK

Mészöly Géza, festőm.
szül. 1843. Sárbogárdon.
megh. 1887 Bpesten.

769. Meglött galamb.

770. Tavaszi felhők.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 67.l.

MDK

Mészöly Géza, festőm.
szül. 1843. Sárbogárdon.
megh. 1887.

771. Malom árka.

772. Vadgalamb.

Műcs. - A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállitása. 1902.
Kat. 67.l.

MDK

Mészöly Géza, festőm.
szül.1843. Sárbogárdon.
megh. 1887.

773. Czigánysátor.

774. Parasztgyermekek.

775. Ökrös fogat.

Műcs. - A bp.-i Orvosszövetség Mű-Kiállitása. 1902.
Kat. 67.l.

Mészöly Géza, festőm.

780. Balatoni részlet borus időben.
781. Alföldi tanya.
782. Cserepes vásár.
783. Bika.
784. Balatoni táj Szántódnál.

Műcs. - A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállítása. 1902.
Kat. 68.1.

MDK

Mészöly Géza, festöm.

776. Vizhordó nö.
777. Téli est.
778. Birkanyáj.
779. Kacsa-hely.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 68.1.

MDK

Mészöly Géza, festöm.

789. A Balaton.
790. Hazatérök.
791. Füzes kacsákkal.
792. Patak partján.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiálliátsa. 1902.
Kat. 68.l.

MDK

Mészöly Géza, festőm.

785. Az akarati partok.
786. Balatoni idyll.
787. Paraszt udvari részlet.
788. Szegény utazó család.

Műcs. - A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállitása. 1902.
Kat. 68.l.

MDK

Mészöly Géza, festöm.

793. Vándor cigányok.
794. Mohos fa.
795. Buzaföld.
796. Parasztudvar.
797. Repülö galamb.
798. Meglött szarka.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 69.1.

MDK

Mészöly Géza, festöm.

799. Koldus leányok.
800. Est a halászkunyhónál/a mester utolsó müve/.
801. Részlet Szent-Iványról.
802. Birka-nyáj.
803. Falu vége.

Müns. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 69.1.

MDK

Mészöly Géza, festöm.

804. Naplemente a Tisza mentén.

805. Major.

806. A libapásztornök.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 69.1.

MDK

Mészöly Géza, festöm.

807. Keskeny ut.

808. Tanya.

Műcs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 69.1.

Mészöly Géza, festőm.

809. Falusi csendélet.

810. Gémes kut /vázlatos/.

Műcs. - A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállitása. 1902.
Kat. 69.1.

Mészöly Géza, festőm.

817. Kalászok között.
818. Patak-malom.
819. Háborgó Balaton.
820. Tyukok és kacsák.
821. Paraszt udvar.

Műcs. - A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállítása. 1902.
Kat. 70.l.

MDK

Mészöly Géza, festöm.

811. Birkák akolban.
812. Szamár.
813. Csacsi.
814. Libapásztornö.
815. Csikók.
816. Nyár.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 70.l.

Mészöly Géza, festőm.

822. Hazatérők.
823. Az itatáshoz.
824. A Balaton.
825. Balatoni táj, tehenek- és birkákkal.
826. Zivataros táj.
827. Buzaföld.
828. Erdei részlet alkonyatkor.
829. Falu vége.

Műcs. - A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállítása. 1902. Kat. 7o.l.

MDK

Mészöly Géza, festöm.

830. Birka.

831. Esö után.

832. Falu vége.

833. Alkonyat.

834. Csirke.

Mücs.-A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 71.1.

MDK

Mészöly Géza, festőm.

835. Pulyka.

836. Vázlat alkal.

837. Alföldi táj.

838. Mocsaras táj.

839.

Műcs.-A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállitása. 1902.
Kat. 71.1.

MDK

Mészöly Géza, festöm.

773. Cigánysáter. Repr.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat.

Mészöly Géza

Őszi nap a Balatonon.M.N.G./repr./

Végvári Lajos:Munkácsy és kora
Bp.1962.155./A TIT Szabadegyetemének előad.51/

MESZÖLY GÉZA

,Szinyei Merse Pál,Munkácsy ugyanugy először Bécsbe,majd Münchenbe került és tanult,mint Paál László.

Kontha Sándor:Paál-Mészöly-Szinyei Bp.1964.
30 l. 18 képmell. Az én múzeumom

MÉSZÖLY GÉZA/1844-1887/

Szigetvár 1871./rész et/ olaj,vászon,
19x 49 cm. Magyar Nemzeti Galéria /repr./

Kőhid 1872 körül,olaj,fa, 25,7 x 39,3 cm
Magyar Nemzeti Galéria /repr./

Kontha Sándor:Paál-Mészöly-Szinyei Bp.1964.
30 l. 18 képmelléklet Az ebben muzeumom 7.

MÉSZÖLY GÉZA/1844-1887/

Balatoni halásztanya 1877. olaj,vászon
140 x 226 cm. Magyar Nemzeti Galéria /repr ./

Faluvége 1877-82 olaj,fa 17,9 x 13,8 cm.
Magyar Nemzeti Galéria /repr./

Kontha Sándor:Paál-Mészöly-Szinyei Bp.1964.
30 l. 18 képmelléklet Az ébr muzeumom 7.

MÉSZÖLY GÉZA /1884-1887/

Patak partján 1877-82. olaj,fa 17,9 x 13,6 cm.
Magyar Nemzeti Galéria /repr./

Lidó 1883./részlet/ olaj,fa 23,5 x 47,8 cm.
Magyar Nemzeti Galéria / repr./

Kontha Sándor:Paál-Mészöly-Szinyei Bp.1964.
30 l. 18 képmellékiet Az ébm muzeumom 7.

Végül is a festészetet választotta, a festői pályát. Ösztöndíja t kapott, beiratkozott a bécsi képző-művészeti akadémiára, ahol rajta kivül sok magyar fiatal kezdte meg tanulmányait. Itthon és külföldön dolgozott ezután, de akárhol járt, mindig jellegzetesen magyar tájat festett. Müvészetünk történetének ő volt az első olyan képviselője, aki tudatosan

Kontha Sándor: Paál-Mészöly -Szinyei Bp. 1964. 30 l. 18 képpel. Az én muzeumom 7.

hátai tájat ábrázolt

MÉSZÖLY GÉZA/1844-1887/ 3.

Az Alföld,a Tisza menti falvak,a Balaton reganyes romantikája a festő számára kimerithetetlen anyaggá váltak.Baraggolásain,élményszerző kirándulásain gyüjtötte benyomásait az emlékezetébe rögzitett képeket,a papirra vetett vázlatokat többnyire mütermében dolgozta fel.

Kontha Sándor:Paál-Mészöly-Szinyei Bp.1964.
3o l. 18 képmellék let Az én muzeumom 7.

A müvész pályája sikeres volt.Nem hajszolta a sikert
ne m harcolt különösebben a megbizásokért,mégis ju-
tott számára elismerés,akdt megbizatás,vásároltak
töle.Számos képe került küföldi gyüjteményekbe.
Csendes,rokonszenves egyénisége barátokat és tiszte-
lőket vont köré.Ő maga nemnagyon kereste a társaságot

Kontha Sándor:Paál-Mészöly-Szinyei Bp.1964.
30 l. 18 képmellék let Az én muzeumom 7.

Nagyothallása is zavarta,kissé zárkozottá tette de azért nem vált emberkerülővé.Élete szegény volt eseményekben.Székesfehérvárott,ahol hosszabb ideig élt,bekapcsolodott a város életébe,részt vett minden fontosabb megmozdulásokban.Pesten a jövő festőnemzedékének tanitására vállalkozott.

Kontha Sándor:Paál-Mészöly-Szinyei Bp.1964.
30 l. 18 képmellék let Az én muzeumom 7.

MÉSZÖLY GÉZA/1844-1877/ 6.

Járt és dolgozott PArizsban,Münchenben,de szive és munkája mindig hamar hazahozta,1877-ben halt meg.

Kontha Sándor:Paál-Mészöly-Szinyei Bp.1964.
30 l. 18 képmellék let Az en muzeumom 7.

Röviddel a bécsi akadémiárol való hazatérése után festette a Szigetvár c. képet, szinte feled - ve mindent amit ott tanult.

A Balatoni Halásztanyát miniszteri rendelésre a Nemzeti Muzeum részére festette.

A Lidó Velencében készült kép, mikor a müvész és felesége nászuton Járt Olaszországban.

Zontha Sándor: Paál-Mészöly-Szinyei Bp. 1964. 30 l. 18 képmellék let Az én muzeumom 7.

MÉSZÖLY GÉZA/1844-1887/ 1.

Mészöly dunántuli születésü,de középiskoláit a Tiszántulón járta,igy aztán már gyermekkorában megismerhette hazája különböző tájait.Apja törvényszéki biró volt,aki természetesen fiától is azt kivánta,hohy jogász legyen,Annak is indult, de a pesti egyetemhez közel volt a Nemzeti Muzeum képtára,ahol a festészetet tanulmányoztaés másolta.

Kontha Sándor:Paál-Mészöly -Szinyei Bp.1964.

30 l. 18 képmell. Az én muzeumom 7.

Mészöly Géza

MDK

Vizparti táj, 1874. repr.

Dobó István Muzeum, Eger 1964

Mészöly

Kezepel a párisi magyar kiállításon (1966)

Nagyvilág 1966 9n. 1435 old.

Mészöly Géza

MDK

Vizparti táj, olf. 1874

Dobó István Muzeum, Eger 1964

M É S Z Ö L Y Géza/1844-1887/

festészete sok tekintetben Markó Károly felfogásában gyökerezik,de külföldi tanulmányutja,s az ezt követő festői vándorlása a hazai tájakon fokozatosan átalakitotta stilusát.Hiresebb festményei: a Balatoni halásztanya/1877,MNG./,Őszi nap a Balatonon/MNG./. Müvészete közvetlen folytatora nem talált bár Szolnokon is járt.

Végvári Lajos:Munkácsy és kora,Bp.1962.55.l.
/A TIT József A. szabadegyetemének előadásai 51./

M É S Z Ö L Y G É Z A /1844-1887/

Művészetének sok tanulsága csillan meg
Deák Ébner, Pataky müveiben.

Végváry Lajos: Munkácsy és kora, Bp.1962-
TIT. József A. szabadegyetemének előadásai 51.

MÉSZÖLY GÉZA /1844-1887/

Hatásának szép példája Medn yánszky Lászlónak valószinüleg Szolnokon festett képe:a Szekerek, s törekvései mintegy folytatásra találnak Hollósy müncheni festményein.

Végváry Lajos:Munkácsy és kora, Bp. 1962. TIT.József A. szabadegyetének előadásai 51.

Mészöly Géza MDK

Falusi udvar o.fa. 27.5x21.5 cm.

Veszprém 1965.Tompa Kálmán Képzőm.Gyüjt. kiáll.

Mészöly Géza

Kelety Gusztáv fedezte fel és propagálta lelkesen, 1872-ben a Fővárosi Lapokban tárcát irt róla.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965 41.1

Mészöly Géza

Festő

Heitler L.: Művészek, művek és műgyűjtők

Jelenkor 965 9 sz. 857 l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányut

. . . . . .

Mészöly Géza festő M.D.K.

Balatoni halásztanya,

Falu vége

Szinyei, Mészöly, Csontváry, Cézanne, Van Gogh, G
g in postai levelezőlapon
Népszava 1965. márc. 18.

Mészöly Géza.

A Szépművészeti Múzeumban rendezett „XIX. század magyar festészete" c. kiállítás bemutatja műveit.

Világosság, 1952. Júl. 11.

MDK

Mészöly Géza

Tájkép, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Mészöly Géza

Tavaszi intérieur, o.

Tájkép, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Mészöly Géza 1844-1877

Balatonpart

A M. nemzeti festészet kialakulása. M.Szal.
1949. febr.

M.D.K.

Mészöly Géza,festő

Balatoni táj.Bpest.Magy.Nemzeti Galéria.Fekete repr. 507.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Bpest.Minerva.1960

M.D.K.

Mészöly Géza, festő, 1844-1887

Bécsben, Münchenben tanúlt, 1877-ben haza jött. Az Alföld a Tiszatáj és a Balatont festette. Finom részletező előadás. Falúvége, Tiszaparton, Halászbomp, Homokbánya, stb. N. Galéria. Balatoni halásztanya, Nádas, Akarattyai partok nagy képek, N. Galéria. 1882-83-ban Párisban. Corot stilusát veszi át. a Bpesti női festőiskola tanára. 507.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

M.D.K.

Mészöly Géza, festő (1844-1887)

Ligeti Antal tanácsára hagyta ott jogi tanulmányait és beiratkozott a bécsi akadémiára. Többszörös tanulmányutjai után 1877-ben végleg hazatért: finom töltői hangulatu képeit legtöbbnyire az Alföldön, vagy a Balaton környékén festette. 1822-83-ban egy évet Párisban töltött, ezek nagy hatással volt rá a Barbizonian művészete, de főleg Corot kéről képei. Ez utóbbiak hangulatába annyira beleélte magát, hogy sok képe vándorolt Corothéut Amerikába, az aláírás eltüntetése után.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 277-278. old.
„Balatoni halásztanya" c. képe: 273. "

Mészöly Géza
festő

M. DK

Méltatás.

Telepy Katalin: Telepy Károly romantikus ...
Művészet, 1967. április – 35 kep

Mészöly Géza
festő

M.D.V.

1883-ban látogatott el
Velencébe. — „Lido"
(repro)

Bodnár Éva: Magyar festők Staliában.
Művészet, 1967. marcius - 9 lap.

MDK

Mészöly, festő

Jelenleg 17 műve van kiállítva.

Rózsa Gyula: A tízéves Nemzeti Galéria 8.

Népszabadság, Bp. 1967. szep. 17.

Mészöly

Egy műve mezepel a BÁV
aukciós kiállításán

Népmana 1966 V. ~~13~~ 14 Sold.

M.D.K.

Mészöly

A XIX. és a XX. század nagy mestereinek önarcképeiből rendezett kiállitást a Népmüvelési Központ. Itt szerepel a müvész önarcképe is. "Kiállitás" cimmel a lap beszámol a "nem mindennapi értékü kiállitás anyagá"-ról.

"Szinház, Szeme Füle," Bp. c. rovat
Szinház, Bp. 1948. febr. 4-lo. IV. évf.
6. sz.

MDK

Mészöly, festő

Balatoni nyári tárlat 1964.
Keszthely, Tihany, Veszprém

Mészöly Géza festő M.D.K.

Müve restaurálva.

Vadásztársaság,

Csenkeryné Nagy Zsuzsa: a MNG az 1959-es évben 200.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

M.D.K.

Mészöly géza festő

Müve a kiállitáson

Bényi László: XIX. századi magyar festészet kiállitása a Magyar Nemzeti Galériában

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Bp. 1960.

Mérzely Géza
festő

M.D.K.

Méltatás

Dr. Tehpy Katalin: Száz éve született Fényes Adolf
Nők Lapja, 1967. okt. 21 – 16 lap

M.D.K.

Mészöly Géza
festő

Molnár Béla gyűjteményében
Mészöly Géza tölbfigurás műve
is szerepel.

Szíj Béla: Molnár Béla gyűjteménye
Művészet, 1963. április – 20 lap

MDK.

Mészöly Géza

Müveia Báv áruforgalmában

Népszava 1966 máj.14.

MDK.

Mészöly Géza

Müvei a keszthelyi muzeumban

Napló/Veszprém/ 1966 juni.3.

M.D.K.

Mészöly Géza, festőművész/1844-1887/

---

a tájképfestés terén tünt ki különösen. 78.o.
Kép. 309.o.

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

Mészöly Géza F.mg.XIX.2

jogán cvalinoltál (Ly. N. r. 18)

1866-ban, másodéves jogászként Ligeti bátoritására másolgatta Markó Károlyt. (Ly. N. r. 19.)

Mészöly Géza (1844-1887)

Tájkép.
Oljf.58.5x44 vászon.Ltsz:3843.Sign.1666.

Tanyai interieur.
Oljf.24.8x18.8 fa.Ltsz:481.

Tájkép.
Oljf.25.8x15.6 fa.Ltsz:7615.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
budapest 1952.

Mészöly Géza festő M.D.K.

/1844-1887/

Mint joghallgató , Ligeti Antal biztatására váltott át a művészpályára.

Kezdetben dilettánsként másolgatta Markó tájképeit, csak Ligeti foglalkozott vele , mint a képtár őre.

Rendszeresen a bécsi Akadémián tanult Zimmermannál

Kampis Antal: A képzőművészet története 716.l.

A Kultura Világa Bp. 1965.

./.

Mészöly Géza festő M.P.K.

A bécsi Akadémiáról hazajött a Dunántul tájain gyüjtött témát.

Több ször huzamosabb ideig élt külföldön.

1877-ben végleg hazatért.

Az Alföld, ék a Tiszatáj és a Balaton tájait festette.

Kampis Antal: A képzőmüvészetek története 716.1.
A Kultura Világa Bp. 1963.

./.

Mészöly Géza festő M.N.K.

Ramsaui táj.

Sikvidék szénsaboglyákkal.

Homokbánya.

Halászkomp a Tisza-parton.

Balatoni halásztanya. Faluvége

Balatoni halásztanya.

Nádas.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 716.1.
A Kultura Világa Bp. 1963.

. /.

Mészöly Géza festő M.D.K.

Akarattyai partok .

Rőzseszedők.

1882-83-ban egy évet Párizsban töltött

Balatoni táj. repr.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 716.1.
A Kultura Világa Bp. 1963. 717.1.

Fénykép

Magyar Foto: M A 2517/1,3,4 Hegedűsné

Mészöly-emlékkiállítás megnyitása a Fővárosi Képtárban

1952. V. 17.

Neg. van

Mészöly Géza MDK

Tanya

Falusi csendélet

Gémes kut

Birkák akolban

Mücsarnok 19o2.

A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Mészöly Géza MDK

Faluvége

Alkonyat

Csirke

Pulyka

Miccarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Műkiállitása

Mészöly Géza MDK

Vázlat alakkal

Alföldi táj

Mocsaras táj

Mücsarnok 19o2.

A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

MDK

Meszoly

képén a tó lényege tartalmi karaktere, embert-
művészt elvarázsoló elementális lelki hatása ölt
művészi formát. -.-

Székely Zoltán: Balaton a képzümüvészetben
Müterem 1958 I. évf. 3. sz. 42 o.

MDK

Mészöly Géza

A műcsarnok őszi kiáll. Vas. Ujs. 1886. 649.l.

Mészöly Géza
festő

M.D.k

Alkony
Kicsapott a folyó – illusztrációja

Nagy Lajos: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 153 l.

Mészöly Géza
festő

M.D.K.

Petőfi költeményeinek illusztrátora:

Nagy Imre: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 152 l.

M.D.K.

Mészöly Géza
festő

Petőfi költeményeinek illusztrátora.

Nagy Lajos: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952. 152 l.

Mészöly Géza

Szerepel a magyar kiállításon a bécsi Künstlerhausban

Ajság 1937 III. 6

Mészöly

szerepel a Fővárosi Képtár új szerzeményeinek kiállításán a Nemzeti Salonban

Magyarság 1937. I. 5

Mészoly Géza

Az Ernst-museum retrospektív kiállításán szere-
peltek művei.

P. H. 1932. XII. 18.

Németh Géza

Az Ernst-múzeum retrospektív kiállításán megjelent művei.

M. 1932. XII. 18.

Mészöly Géza

Az Ernst-múzeum retrospektív kiállításán szerepeltek művei.

EK 1932. XII. 25.

Mészöly Géza festő

Szöreg említi 10 képpel résztételét a Keszthelyi Balatoni Múzeum állandó kiállításán.

Emlitek művei: „Balaton öble az akarattyai partokkal"
„Fürdőző gerekek".

Bodnár Éva:
„A Balaton a képzőművészetben".

Jelenkor, 1966-8

Mészöly Géza festő

Szöveg a Párisban rendezett kiállítás résztvevőjeként említi.

Műret nem említ.

Ulrich Seelmann-Eggebert:
„Ein Jahrtausend ungarischer Kunst".

Stuttgarter Nachrichten 1966. juli. 19.

Mészöly

Balatoni kalóntonya, és
Falu vége c. fa. kiményér postai
~~Colorvon kemeken~~ levelezőlapon akusztják

Nagyvarsa, 1965. már. 18. 2 old

Mészöly Géza

MDK

Meglőtt galamb

Tavaszi felhők

Malom árka

Vadgalamb

Miesarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Mikiállitása

Mészöly Géza MDK

Téli est

Birkanyáj

Kacsahely

Balatoni részlet borus időben
Mücsarnok 19o2.

A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Mészöly Géza

MDK

Cigánysátor

Paraszt gyermekek

Ökrös fogat

Vizhordó nő

Miccarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Mikiállitása

Mészöly Géza MDK

Vándor cigányok

Mohos fa

Buzaföld

Parasztudvar

Mücsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Mészöly Géza MDK

Repülő galamb

Meglőtt szarka

Koldus leányok

Mücsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Mészöly Géza MDK

Cigánysátor, repr.

Műcsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Műkiállitása

Mészöly Géza MDK

A Balaton

Balatoni táj thenekkel és birkákkal

Zivataros táj

Buzaföld

Mücsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Mészöly Géza MDK

Erdei részlet alkonyatkor

Faluvége

Birka

Eső tuán

Mücsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Műkiállitása

Mészöly Géza MDK

Szamár

Csacsi

Libapásztornő

Csirkék

Mücsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Mészöly Géza MDK

Nyár

Kalászok között

Patak-malom

Háborgó Balaton

Műcsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Műkiállitása

Mészöly Géza

Tyukok és kacsák

Parasztudvar

Hazatérők

Az itatáshoz

Miccarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Műkiállitása

Mészöly Géza MDK

Naplement a Tisza mentén

Major

A libapásztornők

Keskeny ut

Mücsarnok 1902.

A bpi. Orvosszö/vetség Mükiállitása

Mészöly Géza MDK

Est a halászkunyhónál / a mester utolsó müve/

Részlet Szent-Iványról

Birkanyáj

Faluvége

Mücsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Mészöly Géza

A Balaton

Hazatérők

Füzes kacsákkal

Patak partján

Miesarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Műcsállitása

Mészöly Géza MDK

Az akarati partok

Balatoni idyll

Paraszt udvari részlet

Szegény utazó család

Mücsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Mészöly Géza MDK

Festői előadásának sajátosságai.
43 éves korában halt meg. Az üde festőiség
és természetesség folytatói.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959. 13.1.

Mészöly Géza MDK

Böhm Pál és mások exportcikket ~~utánoztak~~ csináltak őt utánzó tájképeikből, s ezáltal hitelét vették külföldön művészetének.

Született 1844-ben, ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ de közelebb áll századunkhoz, mint az egykoru Munkácsy, Benczur, Leibl és Repin.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XX. században. Bp. 1959. 12. l.

Mészöly Géza MDK

Művészi és társadalmi magatartásának jellemzése. Ő az első, aki minden tudását a magyar táj megfestésére összepontositotta. Festészetének viszonya Boudinhez, az impresszionistákhoz .

Pogány Ö.Gábor: Magyar festészet a XX.században. Bp. 1959. 11-12.l.

Mészöly géza
festő

M.D.K.

Néhány képe az „Alföld a festészetben" cimü ki állitáson részt vesz.

Magyar Nemzet, 1959. julius 4.
Ma délben nyílik az Alföld a festészetben ki állitás 4 l.

M. D. K.

Mészöly Géza
festő

Grafikai művéről –

Magyar Nemzet, 1959. aug. 20. Sl.

Dittha Mária: A magyar grafika és eremművészet

MDK

Mészöly Géza

képmása. Festette: Pállik Béla, repr.

Magymüvészképm.

MDF

Mészöly Géza
festő

Festményeit bemutatták a
tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: Az alföldi festészet...
Művészet, 1967. július – 8 kép.

Mészöly [Géza], festő

M.D.K.

„ködben-párában uszó intim táj-
képeit," a Majális mellett „jelentékeny"
és a ... jövő számára sokat nyujtó..."
művek kört cucliti az előadó.

Zádor Anna vitaindító előadása a MTA ankétján "Az uj-
kori magyar művészet periodizációjának problémái"-ról
Művészettörténeti Értesitő, Bp.196 7. XVI évf. 7. sz.
4. old.

Mészöly L], Jestő M Dh

Paál, Mészöly, Szinyei művészetéről
Kontha Sándor ír tanulmányt.

– : Az én múzeumom címmel Képzőművészeti
Könyvsorozat indul 9. l.

Bh. 1964. jan. 10.

NÉPSZABADSÁG

Mészöly Géza festő

M.D.K.

1872-től festette balatoni képeit

Horváth B.: Egry József. Mův. Ért. 1955 (VIII.) 289.

Mészöly Géza MDK

1844-1887

Hivatkozás alábbi képre, a magyar festészet eredményeinek méltatásával kapcsolatban. Tájkép szamárkóróval. 1872. o. fa. Magyar Nemzeti Galéria Letét. Repr. 107. sz. kép.

Farkas Zoltán: Képzőművészetünk és Európa. A Magyar Nemzeti Galéria közelményei. 1. sz. Bp. 1959. 126. l.

MDK

Mészöly Géza festő

levelei O.L. Gyűjtemények. Ernst-gyűjtemény

F-1-2
1-509

Dávid Katalin: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Művért 1957.VI.évf.4.sz. 319.l.

Mészöly Géza festő

M.D.K.

Este a halászkunyhóban c. képe
a szombathelyi Savaria múzeumban.

Genth. Műeml. 1959 I. 367.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mészöly Géza

SOMOGYMEGYEI NÉPLAP

1963 NOV 23.

Reprodukciós hetek Kaposváron

November 28-a és december 7-e között Ady Endre utcai boltjában reprodukciós heteket rendez a Képcsarnok Vállalat. A legnevesebb külföldi és hazai mesterek — Manet, Cezanne, Gaugin, Pissaro, Munkácsy, Lotz Károly, Koszta József, Mészöly Géza, Csontváry, Egri és mások — művei között, mintegy kétszáz darab keretes és több száz keret nélküli művészeti reprodukcióból válogathatnak az érdeklődők.

...ről utcai választókörzetben
zajlott le.

Ez a tanácstagi beszámoló különbözött a többitől. A körzet választói felindultan foglalták el helyüket a Petőfi utcai iskola padjaiban. Nem mintha *Topolics Lajos* tanácstag munkájával elégedetlenek lettek volna. Jól ismerik őt, harminc éve lakik az utcában, s az utóbbi több mint tíz esz-

Mészöly [ ], Jestő MDh

Az én múzeumom sorozatban Paál, Mészöly, Szinyei kötet jelenik meg. Írója: Kontha Sándor.

– : Érdekes ~~[illegible]~~ monográfiák a Képzőművészeti Kiadó nyári terveiben 8

NÉPSZABADSÁG, Dp. 1964. júl. 15.

Mészöly Géza festő M.D.K.

Terv szerint a Nemzeti Galéria uj palotátjának

hemlokzetára kerülne szebra

Gárdonyi Jenő: 45 millió a budavári palota

képzőművészeti alkotássira

-var Nemzet 1964. majus 10 . 13.1.

Mészöly Géza:

Lány a gémeskúttal c. festménye
(eml.) 19.000 Ft-ért kelt el
a BÁV tavaszi aukcióján

Magyar Hírek 1969 VII. 14

Mészöly Géza, festő

MDK

4 Balaton két legnagyobb festője: Mészöly Géza és Egry József
(Kenthelyi nyári tárlat.)

—: Megnyitották a balatoni nyári tárlatot

8

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. jún. 9.

MDK

Mészöly Géza

Réten, repr.

Magyar Müvészet 1936. 231.l.

MDK

Mészöly Géza

képmása, festette Pállik Béla, repr.

Magymüvészképm.

Mészöly, /Géza/, festő

a betléri Andrássy kastélyban lévő képei.

A. Güntherová: A betléri (Betliar) állami kastély gyűjteményeiből c. cikk
Památky a Muzeá 1953. 2.sz. 109-113.l.

Külf. folyóiratok szemléje.
Műv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 89. o.

Mészály Gáza festő

Kiss-Ligeti tanítványa

Fejős J.: A Nemz. Kérvasarok Alapító Egy. története

Művészettörténeti Értesítő 1957 II évf. 1 n.

43. l.

MDK

Mészöly Géza

Vándorcigányok, of.,repr.

Balatonparti táj, of.

Kézdi-Kovács L.: A 80-as évek művészete. Pesti Hirlap 1928 évi Kincsesháza. 385-391.l.

Mészöly Géza MDK

festő

"Táj hiddal"

48.o. 8.kép.

Kampis Antal: A Nemzeti Galéria.
Müv. Ért. 1958. VII. évf. 1. sz. 43.-50. o.

MDK

Mészöly Géza

Tiszaparti és balatoni tájképei szerepelnek a Magyar Nemzeti Galéria első kiállításán. (más adat nincs.)

A. T.: Ma nyílik a Nemzeti Galéria. Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 43. sz. [1. l.]

MDK

Mészöly Géza

önarcképe

Vigilia, 1948.márc.XIII. évf.3.- 187.l.-Hayts Géza: Önarckép kiállitás .187-188.l.

MDK

Mészöly

Rabinovszky: A Műcs. őszi tárlata. Nyugat, 1929. 5o3 l.

Mészöly Géza MDK

Alföldi tanya

Csereps vásár

Bika

Balatoni táj Szántódnál

Mücsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Mészöly Géza:Falu vége

Mészöly Géza MDK

Háborgó Balaton, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mészöly Géza MK

Patak partján, repr.

Mucsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mészöly Géza MDK

Hazatérő tehenek, tanulmány, olf.

Kalászok közt, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mészöly Géza MDK

Füzes kacsákkal, olf.

Halásztanya a Balaton partján, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mészöly Géza

MNK

Itatás, olf.

Patak melom, olf.

Részlet Szent-Iványról, olf.
Megázottak, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mészöly Géza MDK

Faluvége, olf.

Malom árka, tanulmány, olf.

Balatoni táj tehenekkel és birkákkal, olf.

Patak partján, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mészöly Géza MDK

Birkanyáj, olf.

Szegény utazó család, olf.

Falusi csendélet, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mészöly Géza MDK

Vizhordó nő, olf.

Téli est, olf.

Balaton, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mészöly Géza

Repülő galamb, olf.

Meglőtt szarka, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mészöly Géza MDK

Hazatérő tehenek, tanulmány, olf.

Balatoni idyll, olf.

Birkák, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mészöly Géza MDK

Alkonyat, olf.

Az akaratjai partok, olf.

Műcsarnok 1896. ezrédéves kiáll.

Mészöly Géza MDK

Koldusleányok, olf.

Elhagyottak, olf.

Millenarnok 1896. ezredéves kiáll.

Mészöly Géza MDK

Kaposahely, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

n. Mészöly Géza, festőm.

Részlet a Balaton vidékéről.1883.- Társulati
200 db. 4 frt-os aranyból álló művé-
szi nagy dij.

Mücs.-OMKT. Tavaszi kiáll. 1900. Kat. 16.1.

MDK

Mészöly Géza

Székely Bertalan képei a Nemzeti Szalonban. Vas. Ujs. 1900. 11. sz. 171-172.l.

MDK

Mészöly Géza

Vasárnapi Ujság 1903. 46. sz. 759.l.

MDK

Mészöly Géza

"A magyar képirás úttörői" cimmel megjelent kötet a magyar művészet egykori jeleseinek élet- és jellemrajzát foglalja magába. A múlt század elhunyt jelesei közt van Mészöly Gézáé is.

Cikk: A Magyar Képirás Uttörői.

Vasárnapi Ujság, 1904. 51.évf. 878.l.

MDK

n.Mészöly Géza, festöm.

1883. Társulati 200 db 4 ft-os aranyból álló müvédzi nagydij: Részlet a Balaton vidékéröl.

OMKT-Vándorkiállitások 1910 szept.8- dec.27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 67.1.

MDK

Mészöly Géza, festő.

Részlet a Balaton vidékéről. 1883. Társulati 200 db. 4 fetos aranyból álló művészi nagydíj.

OMKT-Vánd. kiáll. 1910 szept. 8. - dec. 27-ig.
Kitünt. mův. lajstr. - Hornyánszky V. kny.
67. ~~66.~~ l.

MDK

Mészöly Géza

A rét.Olajf.Sárszentiváni részlet.
Füzes. Ceruzarajz.

Kézdi-Kovacs László Atelier-kiall.kat.Nemzeti Szalon.1911.febr. 11.lap

MDK

Mészöly Géza

Spányi Béla. Művészet 1914. 297-301.l.

MDK

Mészöly, festö

szerzö ö hozzá hasonlitja Pörge Gergelyt.

b. Nyári Albert: A képzömüvészek a háboruban.
A Cél. 1915. 12.sz. 781-783.l.
Kiáll. a Mücsarnokban.

MDK

Mészöly Géza, festőm.-graf.

Rajz. Repr. a 105.oldalon.

Művészet. 1915.

MDK

Mészöly Géza

Lyka K.: Szinyei Merse Pál. Magyar Muzsa 192o.
4. sz. 164-17o.l.

MDK

Mészöly Géza festő
1 db. olajfestm. (sv. cimmel)

Ungerska Konstutställningen i Konstakademien
Stockholm, 1922. maj.–Gegyz. 26. l.

MDK

Mészöly Géza

Sátoros cigányok

Petrovics E.: Wolfner Gyula képgyüjteménye. Magyar Müvészet 1925. 6. sz. 301-308.l.

MDK

Mészöly Géza

Sátoros cigányok /1872/

Petrovics E.: Wolfner Gyula képgyüjteménye. Magyar Mivészet 1925. 6. sz. 301-308.l.

Mészöly Géza, festöm. MDK

A dorozsmai szélmalom. Repr. 43.1.

Petrovics MM

MDK

Mészöly Géza

Ybl E.: Szinyei Merse Pál és a magyar tájképfestészet. Magyar Müvészet 1926. 1. sz. 7.1.

MDK

Mészöly Géza

Ybl Ervin: Szinyei Merse Pál és a magyar tájkép-festészet.

Magyar Művészet, 1926. 7.lap

MDK

Mészöly Géza

Elek A: A magy. táj- és gentefestés hoo évé. eszt.
Nyugat, 1927. febr. 1. 285-9 l.

MDK

Mészöly Géza

Balatonparti táj, repr.

Kézdi-Kovács L.: A magyar genre-és tájfestészet első virágzása. Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza. 404.l.

MDK

Mészöly Géza

D.Rózsaffy: Une promenade rapide au Musée des Beaux-Arts. A Műgyüjtő 1928. 8-9. sz.

MDK

Mészöly Géza

Lázár B.dr.: Ismeretlen Zichy-rajzok az Ernst-Muzeumban. Pesti Hirlap 1928. ápr. 21. 4.l.

Mészöly Géza.

A francia Barbizon faluban létesített művésztelepen az intim tájképek megteremtésére kedvetlen hatással volt a művésznő.

Pesti Napló, 1928. Nov. 4.

MDK

Mészöly Géza

Péter A.: Székely Bertalan. Tükör 1935. nov. 37.l.

Mészöly

— **(Az organikus táj.)** *Ambrózy* Ágoston dr. előadását „Az organikus tájról" vasárnap délelőtt a Nemzeti Szalonban nagy és előkelő közönség hallgatta meg. Az előadó a tájképfestés művészettörténeti családfáját, annak sokféleképpen összefonódó ágait tömör vázlatossággal jellemezte; aztán érdekes egyéni felfogással huzta meg azt a vonalat, amelyet ő bizonyos szellemtörténeti aszpektussal az organikus festés fejlődési vonalának lát. Felállított tételeinek gyakorlati alkalmazásaként bővebben kitért a Balaton és ezzel *Mészöly*, valamint egy szárnyvonalon *Szinyey Merse* művészetére.

Nemzeti Ujság

1933 III. 2

MDK

Mészöly Géza

Három téli kiáll. Ernst-muzeum. Művész-Élet 1933. II.2.sz. 4.l.

MDK

Mészöly Géza

Művész Élet 1933. 2. sz. 4.l.

Mészoly Géza

Az Ernst-museum retrospektív kiállításán szerepeltek művei.

PN 1930. I. 5.

Mészöly Géza

Az Ernst-múzeum retrospektív kiállításán szerepelt művei.

PH. 1930. I. 5.

Mészöly Géza

Az Ernst-museum retrospektív kiállításán szerepeltek művei

NU 1930. I. 5.

Mérioly Géza

Az Ernst-múzeum retrospektív kiállításán szerepeltek művei.

MO 1930. I. 5.

Mészoly Géza

Az Ernst-múzeum retrospektív kiállításán nevepeltek művei.

EK 1930. I. 5.

MDK

Mészöly Géza

Balaton alkonyatkor, o.

Akarattyai partok, o.

Balatoni idill, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

MDK

Mészöly Géza

Ramsaui táj, o.

Tehenek az erdőben, o.

Kacsák, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

MDK

Mészöly Géza

A háborgó Balaton, o.

Falusi csendélet, o.

Erdőrészlet, o.

Szépműv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

MDK

Mészöly Géza

Havas táj, o.

Malomárka, o.

Parasztszoba belseje, o.

Szépműv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Juhok, olajv.

Parasztudvar

Almásy-Tel. 2.suk. 1939. nov. 29 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Viskók

Sáros uton

Almásy-Tel. 3.auk. 1940. ápr. 26-27 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Juhok, olajv.

Házak a viz mentén

Almásy-Tel. 3.auk. 194o. ápr. 26-27 l.

MDK

Mészöly Géza /?/

Vizimalom

Almásy-Tel. 3.auk. 1940. ápr.

MDK

Mészöly Géza, 1844-~~1889~~ 1887.

A tehén

Fatanulmány, tollr.

Folyóparton

Almásy-Teleki 4. müv. aukc. 194o. nov. 25. 1.

MDK

Mészöly Géza

Tanya

Almásy-Tellki. VII. 1941.

MDK

Mészöly Géza, festö
1844-1887

A keritès. Ceruzarajz.

gr. Almásy-Teleki Éva müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció.1942.máj.1o.-töl kiáll. 18.-án
Katl.25.l. aukció

MDK

Mészöly Géza/?/, festö

Vitorlások. Jel. és dat.1883. Cer.rajz.

gr. Almásy-Teleki Éva müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció.1942.máj.1o.-töl kiáll. 18.-án
Katl.25.l. aukció

MDK

Mészöly Géza

Tájképtanulmány, ceruzarajz.

Mosónők, ceruzarajz

Magyar Studio II. auk. 54.1.

MDK

Mészöly Géza

Patakpart, ceruzarajz

Alaktanulmányok, ceruzarajz

Magyar Studio II. auk. 54.l.

Mészöly Géza

Szerepelt az Árverési Csarnok aukciókiállításán.

P H. 1933. V. 12.

Mérsiely Géza
testőrnővérz

Postatakarékpénztár Árverési Csarnokának
aukció kiállítása – képe szerepel. –

Pesti Hirlap
1934 x. 23

MDK

Mészöly Géza, festöm.
1844-1887

Tyukok. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 45.1.

MDK

Mészüly Géza, festöm.
1844-1887

Ülö leány. Ceruzarajz. -

Árv. Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl. rk.sz./ 3c.1.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Tehén, of.

Árverési közl. 1938, 3.rk.sz. 32 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Hazafelé, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 31 l.

MDK

Méazöly Géza, festö

Tavaszi Felhök.	Olajtanulmány
Mohos fatörzs.	"
Vadkacsa.	"
Sirály.	"

Nemzeti Szalon. 1900. Nemzetközi graf.kiáll. Kat. 32.1.

Mészöly Géza festőművész
Alföldi nádas és füzes
Tanya a Hortobágyon
Alföldi tanya
Alföldi hangulat
Részlet a Nagy-erdőből
Szépm.Muzeum I.Grafikai kiállitása
1907 február

díszítik. S elütő színű alapjukat arany sugarak vagy aranycirádás minták töltik be.

A díszítések a cseh miniaturafestészet modorában készültek a XV. század második felében. Átlagos műhelymunka.

Dankó József: Vetus hymnarium ecclesiasticum Hungariae. Budapest, 1893. 80. l. 4. sz. — Ex libris 11. l. 60. sz. — Radó Esztergom 8. sz. 111—116. l. Klny. 27—32. l. — Radó Index 140. sz. 30. l.

33. (Mss. I. 3.) GRADUALE. (II. ULÁSZLÓ-KÓDEX.)

Latin. Nagy folio. XVI. szdzad.

Hártya. 625×425 mm. 399 levél. Hiányos. *9* ötvonalas hangjegysor alatt, a szöveg textúra írással szintén *9* sorba írva. Vörös feliratok, vörös, kék kezdőbetűk, arany, vörös, kék, zöld, lila hangjegyek és sorok. Részben vörös, eredeti lapszámozás. *16 lapszéldíszítés egy nagy és több kisebb figurális jelenettel. 13 iniciáléba illesztett miniatura, 3 díszes iniciálé és 1054 iniciálé. Kötés:* XVI. századi fehér disznóbőr, fatáblákon (670×460 mm), vaknyomásos vonaldíszítéssel, köldök és sarokveretekkel. A köldökveretekben az ágaskodó cseh oroszlán, az alsó sarokveretekben az egyfejű lengyel sas látható. A felső, kisebb sarokveretek XIX. századi kiegészítések. Feltehető, hogy a felső sarkokról hiányzó egykorú sarokveretekben a magyar címer szerepelt. (352. kép.)

Cseh, munka a XVI. század első évtizedéből. Janicek Zmilely z Pisku cseh miniátor készítette II. Ulászló részére minden bizonnyal

MDK

Mészöly Géza, festö.

Malom. Tollrajz.

Szent-György-Céh.M.Am.és Gyüjt.Egy.- Egy II. mütárgy árverésének katalogusa. 6.l. Szüry Dénes hagy. - Divald Kornél gyüjtése a Szt.Gy.C. számára. 1910.jun. 17.-18.

M D K

Mészöly Géza

Balaton

Szent György Céh VI. müvészeti aukciója. 1911. márc. 18. 1.

Mészöly Géza MDK

Tájkép, 1872.

Mücsarnok 1919 Köztulajdonba vett mükincsek kiállitása

Mészöly Géza MDK

Buzaföld, olf.

Interieur, olf.

Műcsarnok 1919 Köztulajdonba vett műkincsek kiállitása

Mészöly Géza MDK

Szekér, olf.

Tanya, olf.

Eső után, olf.

Dunai táj, olf.

Mücsarnok 1919 Köztulajdonba vett mükincsek kiállitása

Mészöly Géza MDK

Borus táj, olf.

Kunyhó, olf.

Tájkép, 1892.olf.

Tanya, 1879. olf.

Mücsarnok 1919 Köztulajdonba vett mükincsek kiállitása

Mészöly Géza festőművész
Birkanyáj, olajf.
Balaton partján, olajf.
Magyar Reprezentativ kiállitás
Nemzeti Szalon, 192o nov.

Erdélyi

osztrák császári és magyar királyi udvari fényképész és
a német császár és porosz király Ő Felségének udvari szállítója

Mélyen tisztel

Küldön

templom fényképe

Mészöly Géza

A háborgó Balaton, olaj
A balatoni halász, olaj

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 24-25 l.

Mészöly Géza

Balatoni part részlet, olaj
Balatoni parti részlet kordéval, olaj
Balatoni rév, olaj
Somogymegyei ökrösfogat, olaj
Itatás, olaj
Balatoni idill, olaj

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 24-25 1.

Mészöly Géza

Holdfeljötte a Balatonnál, olaj
Női arckép, olaj
Halászkunyhó a Balaton mellett, olaj

Balatoni Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924. nov.
16 1.

Mészöly Géza

Tájkép, olaj
Balatonrészlet, olaj
Balatoni kiöntés, "
Viharos Balaton, "
Női képmás, "

Balatoni Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924. nov.
16 l.

MDK

Mészöly Géza

Tájkép, olajf. (a Wolfner Gyula-féle gyüjtm.-ból.
Balatonrészlet, olajf. (a Wolfner Gyula-féle
gyüjtm.-ból.)
Balatoni kiöntés, olajf.

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat.1924.
Nov.29.-Dec.8. 16.lap

MDK

Mészöly Géza

Holdfeljötte a Balatonnal, olajf. (Barthos Tivadar cs.és kir. kamaras gyüjtm.)
Női arckép, olajf. (Barthos Tivadar cs.és kir. kamaras gyüjtm.)
Halaszkunyhó a Balaton mellett, (Alpar Ignac gyüjtm.)
A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat. 1924. Nov.29.-Dec.8. 16.lap

MDK

Mészöly Géza

Viharos Balaton, olajf. (alsókomanai Algya Sándorné gyüjtm.)
Női képmás, olajf. (alsókomanai Algya Sandorné gyüjtm.)

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat. 1924. Nov.29.-Dec.8. 16.lap

Mészöly Géza

MDK

A Balaton Szántódnál

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Mészöly Géza MDK

Est a tanyán,

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Mészöly Géza MDK

Utazó szegény család

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Mészöly Géza

Faluvége

Mícsarnok 1924 február-március

MDK

Mészöly Géza

Balaton partján, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.
1927. jan.

MDK

Mészöly Géza

Festő a réten, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.
1927. jan.

MDK

Mészöly Géza

Cigánytábor, of.

Alkony, of.

M.tájj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.
1927. jan.

MDK

Mészöly Géza

Szigetvári nép, of.

Balaton partján, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.

1927. jan.

MDK

Mészöly Géza

Ősz a tanyán, of.

Táj szélmalommal, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.

1927. jan.

MDK

Mészöly Géza

Faluvége, of.

Dorozsmai szélmalom, of.

Tanya, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.
1927. jan.

MDK

Mészöly Géza

Duna mentén, of.

Szigetvári táj, of.

Falu vége, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.
1927. jan.

MDK

Mészöly Géza

Békás tó, of.

A tónál, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.

1927. jan.

MDK

Mészöly Géza

Tanya, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.
1927. jan.

MDK

Mészöly Géza

Tó partján, of.

Talicska, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.

1927. jan.

Mészöly Géza, 1844-1887
Naplemente, olaj
A Balaton partján, olaj

N.Szal. III. aukc. 1924. lo 1.

Mészöly Géza /1844-1887/

Tanya

Ülő gyermekek

Férfi képmás

Táj nyugvó fiuval

Vázlatkönyv 21 drb rajzzal

[illegible] 27 l.

újra festette; kadmiumsárga és krómzöld
és fél-lazurokkal festette be zöldre,
kokat kissé szürkés-fehérrel festette
fél-lazurokkal fejezte be. Böcklin ro
tette áttetszővé a fedő festékeket",
festőmódszer: azt az eljárást értjük
oly vékonyan és áttetszően rakják fel
érvényesülhessen.

A "Majális" technikai kivitelezésé
hogy a tájat ezen a képen is emlékezo
kat, tanulmányokat csak az alakokhoz

A kép fogadtatása: megnemértés, kö
bécsi nemzetközi kiállításon a rendez
ugy hogy Szinyei kikéri a képet és eg
azonban hosszabb idő után sem találj
Később mégegy kisérletet tesz, felajá
Szinyei remeke azonban annak sem kell

E mellőzés, e sikertelenség nem le
találjuk meg, hogy az az osztály, mel
rést megadhatta volna, esetünkben teh
dalizmus, nem érthette meg Szinyei "
egészségét, tuláradó optimizmusát. Ne
az öreg nem érti meg a fiatalt, a ro
mi osztálynak Szinyei élettereje, ősz
ki erre már nem telitt, csak hazugság
tő müvek kellettek neki, hanem olyano
gatták, léte időszerűtlenségét takarg

MDK

Mészöly Géza

Női képmás, vf.

Sziklatanulmány, rajz

Tanulmány, rajz

Ernst Muzeum aukciói XXIII. sz. 30.l.

MDK

Mészöly Géza

Napnyugta

Kunyhók

Ernst Muzeum aukciói XXIII. sz. 30.l.

MDK

Mészöly Géza (?), festő; 1844-1887.

Tájkép. Fa.

A kép hátán még egy tájkép.

Ernst Műv. aukciói, XXV-XXV. -36.l.

MDK

Mészöly Géza, festő: 1844-1887

Pataki. Krétarajz.

Ernst Múz. aukciói, XXV-XXV. -36-l.

MNK

Mészöly Géza, 1844-87

Tájkép

Balatoni táj, cer.

Ernst Mus. 29. aukc. 1924. 33 l.

MDK

Mészöly Géza (1844-1887)

Hegyi táj hiddal. Jelz. lent balra: G. Mészöly.
Vászon, 3ox43.

Itató csikós. Jelz. lent balra: Géza Mészöly
(A müncheni Feuchtwagner-gyüjtm.-ből)
Fa, 26x21.

Ernst Muzeum aukciói. XXXIV. 28.lap

MDK

Mészöly Géza (1844-1887)

Hegyi táj hiddal. Jelz. lent balra: G. Mészöly.
Vászon, 30x43.

Itató csikós. Jelz. lent balra: Géza Mészöly
(A müncheni Feuchtwagner-gyűjtm.-ból)
Fa, 26x21.

Ernst Muzeum aukciói. XXXIV. 28.lap

MDK

Mészöly Géza (1844-1887)

Magyar táj. Jelz. lent jobbra: Mészöly. Fa, 13x26.

Felnyergelt ló. Jelz. lent jobbra: M. Vászon, 4ox33.

Ernst Muzeum aukciói. XXXIV. 29.lap

Magyar tan. dela. lent jobbra: Mészöly. fa.
13x26.

Feinyergelt 16. dela. lent jobbra: M. Vesszon.
40x33.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Tájkép gémeskuttal

Parasztviskók

Ernst Muz. aukc. 43. 1929. 51 l.

Mészöly

Tájképe, az Ernst-muzeum aukciós kiáll.-án.

Ujság, 930. IV. 18.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Cserépvásár

Tanya

Magyar táj

Ernst Muz. 48/a. aukc, 1934. 33-34 l.

Mészöly Géza

Báró Kohner Adolf aukcióján az Ernst Múzeumban képeivel szerepelt.

P.H. 934. II. 18

Mészöly Géza

Kohner aukció kiállításon az Ernst Múzeumban szerepelt: "Tanyája" 2.800.- pengőért, "Major" c. képet 2900.- P.-ért "Balatonszántódnál" c. képet 4000.- P.-ért vették meg.

MH. 934. II. 28.

MDK

Mészöly Géza , festö.
/1844-1887/.

A sásba n. J elezve. Fa.

A vizimalom. "

Ernst Muzeum aukciói. 52. sz. II. rész.
1935.nov. -Képek. Kat. 14.1.

Mérey Géza

Szerepel az Ernst Mú-
zeum LIII. aukciójában

B. H. 936 V3.

MDK

Mészöly Géza, festő. 1844-1887

Sétalovaglás. Vázon.

Jelezve.

Hegyesúcsok. "

"

Ernst Nuz. aukc. 54. nr. - Kiáll. 1936 nov. 22-29.

Jegyz. 16. l.

Mészöly

Műve nevepel az Ernst Múzeum korácsonyi aukcióján.

M. 934. XII. 2.
N. K. 934. XII. 2.

Mészöly Géza

festőművész

Ernst Múzeum ötvenkettedik aukció kiállítása - képével szerepel.

Budapesti Hirlap
1935.XI.17.

Mérzöly Géza

festőmüvész

Ernst Muzem LII.aukciója - képével szerepel.

Pesti Napló
1935.XI.17.

Mérzöly

festőművész

Ernst Muzeum aukció kiállítása - képével szerepel.
Egyik legmeremekebb alkotása: a vízimalom.

Magyarság
1935.XI.17.

Mészöly Géza

Szerepelt az Ernst-aukción

M 1956. XI. 22.

Mészöly

5 képe vetepel az Ernst-
Museum 55. aukciójón
„Fogolymadaras csendélet" (emlitve)

Cijság 1937 IV. 18

MDK

Mészöly Géza

Az arattyai part, c. festménye. Repr.

Évk.KMT. 1928. 99.lap

MDK

Mészöly Géza

Alkony, repr.

Évk. KMT. 1928. 1o5.1.

Mészöly Géza
Istőmüvész

A nürnbergi magyar hát alkalmából Petronius klek, a képmüvészeti Museum igazgatója a városi képtárban tartok – a magyar müvészetről összeállitok előadásában ismertetve müvészetét. –

Nemzeti újság
1929 II. 26

Mérzsy Géza
festőművész.

A nürnbergi magyar Hét képzőművészeti kiállításának katalógusa történelmi vonatkozás szerepel. —

Nemzeti Nyáj
1929 II. 26

MDK

Mészöly Géza

Balatoni táj c.festm.repr.

Képzőművészet,1929.évf. 161.l.

MDK

Mészöly Géza

Nagyobb méretü balatoni képe az Ernst Vilmos magángyüjteményében.

Cikk: A mügyüjtő Ernst Vilmos gyüjteménye.

Ké
pzőmüvészet,1929.évf.164.l.

MDK

Mészöly Géza

Dr. Neuwirth A. gyüjteménye. Képzőművészet 1929.
23. sz. 185.1.

Mészöly /Tiv.. ?/festöm. MDK

Tibor v. Mészöly ?

a retrospektiv anyagból magas szinvonalu müvészi munkáival szerepelt e nemzetközi kiállitáson.

/gy./:A valencei nemzetközi kiállitás.
Képzömüvészet. 1930. 32.sz. 165.l.

Mészöly Géza

Önarcképe a magy.művészképmások kiállitásán a Szépmüv.Múz.-ban.

B.H.931.V.6.

Mészöly Géza

"Önarckép"-e, a magy. művészképmások kiállitásán.

Ujság, 931.V.6.

MDK

Mészöly Gyula, festöm.

Vácott működött a jelesebbek közül, bár átmenetileg. Vác benszülött művészei föleg arckép-, g genre- és tájképfestök .

/lk./: Vác müemlékei és művészei. Irta Tragor Ignác. Képekkel./Vác.1930./
Magyar Művészet. 1931. 57.1.

Mészöly Géza, festöm.

egy kis balatoni képe csupa könnyedség.

Lázár Béla dr.: Biczói Biró Henrik gyüjteménye.
Magyar Müvészet. 1931. 533-534.l. Képekkel.

Mészöly Géza

Alkotása, a főváros képzőművészeti gyüjteményének kiállitásán a Műcsarnokban.

P.H.932.VI.16.

Инв. № 6632

Mészöly Géza

Barabástól Vaszary-ig a Műcsarnok nagy magyar kiállításain szerepelt.

M. 932. II. 21.

MDK

Mészöly Géza

Gergely I.: Budapest szőv. ujabb szerzeményeinek kiáll. Képzőművészet 1932. 52. sz. 152.l.

Ménrōly Géza

Minável nevepel a
Minerva-ban ren-
desett Magyar
Kiállítám.

m. 934. IX. 27.

Mészöly Géza

„A Balaton partján" (repr.)

The Hungarian Quarterly, Vol. I. No 1. 1936.

(François Gachot)

Mészöly Géza
A forrás, olaj

Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muz. kiáll.
Nemz. Szal. 1937. jan. 14 l.

MDK

Mészölyi Géza

A forrás, olajf.

A Szekesfővarosi Képtar és Történelmi Múzeum
kiáll.-nak katalogusa.1937.Jan.Nemzeti Szalon.

MDK

Mészöly Géza /1844-1887/

Tájkép, of.

Székesfőv.képt.uj szerzem. N.Szal. 1939.jan.-febr.

MDK

Mészöly Géza
Balatoni alkony, festm.
Balatoni komp, "
Balatoni táj, "
Balatoni halásztanya,"

Romhányi Gyula: A Balaton tájfestészetünkben.
Szépmüvészet 1941. 7.sz. 169 l.

Mészöly Géza festőművész
Tájkép.Olajf.
Tájkép tanulmány.Olajf.
Képkiállitás Nyitrán, 1916

A hivatalos másolat hitel

Máté rahaj

irodavezető.

Mészüly Géza, sz. Sárbogárd, 1844, +Jobbágyi 1887

Tájrészlet Jobbágyiból

Egri Kaszinó kiáll. Eger, 1924. 16 l.

Mészöly Géza

Dunai tájkép, olaj

Müterem II, csoportkiállitás. 1935.

MDK

Mészöly Géza

Bajor hegyi vidék, cer.

Magy. rajz 500 éve. Szépm.Muz. kiáll. 1940. jan.

26 l.

MDK

Mészöly Géza

Ramsani táj c.műve a Szfőv.Képtár kiállitásán.

(V-ó.): Uj szerzemények a Szfőv.Képtárban.

Magyarország.Esti lap.1940.aug.14. 6.lap

MDK

Mészöly Géza

Deák Ebner Lajos grafikája

M.grafika 1oo éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.
7 l.

Mészöly Géza 1844-1887.

Balatonpart, olaj

Uj Magyar Képzőművészet. Főv. Képtár bányavidéki vándorkiáll. 1948. jun. 35 1.

Mészöly Géza, 1844-1887.

Faluvége

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 13 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1877

Balatonpart

M.nemzeti festészet kialakulása. N.Szal.kiáll.
1949. febr.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.
Siófok, festm.
Tájkép alvó gyermekkel, festm.

Mesterek a Főiskolán. Főv. Képt. XLVII. kiáll. 1956, ápr.

MDK

Mészöly Géza

Balatonpart

Faluvége

M.festészet haladó hagyományai. Főv.Képtár,1951.

MDK

Mészöly Géza

repr.:

Falu vége

M.festészet haladó hagyományai. Főv.Képtár,1951.

Mészöly Géza MDK

Hazatérő tehenek, olf.

Árvizi jelenet, olf.

Hazatérő földmüvesek, olf.

Sikvidék szénaboglyákkal, olf.
Faluvége, olf.

Műcsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Mészöly Géza MDK

Tanya, 188o körül, repr.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Mészöly Géza MDK

Falu vége, repr.

Műcsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Mészöly Géza MDK

Tanya, olf.

Tiszai komp, olf.

Tiszakanyar Szolnoknál, olf.

Tiszai halászbárkák, olf.

Műcsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Mészöly Géza MDK

Tanya a Hortobágyon, toll

Mücsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiállitása

Mészöly Géza MDK

Alföldi hangulat, tus, és szépia

Alföldi tanya, tus és sépia

Tájkép, vizf.

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiáll.

Mészöly Géza MDK

Tyukudvar, toll

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiáll.

Mészöly Géza MDK

Részlet a nagyerdőből, tus és szépi

Műcsarnok 1969. évi rajzok, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiáll.

MDK

Mészőly Géza, festő

Önarckép, kréta

OMSzM.: 27. Kiáll. - 1918 márc. - 19. 20. m. rajz. - II. sorsz.

Jegyzék.

Mészöly Géza MDK

Talán csak ő hagyta örökül századunk festőinek egészséges életmüben a közvetlen megfigyelés tanulságait.noha az egmást követő nemzedékek festői csaknem valamennyien belekóstoltak az atmoszférikus valóságábrázolásba.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.17.l.

Mészöly Géza MDK

Mint ahogy Mészöly nem barbizonias,s Szinyei nem impresszionista,Mednyánszkyra sem ragasztható egyik cimke sem.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.Bp.1959.14.l.

Mészöly Géza MDK

1844-1887

Kortárs kritikusok nem méltányolták különösen.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.1959.8.1.

Mészöly Géza festő M.D.K.

1844 – 1887

Joghallgató volt, Ligeti tanítgatta, majd a bécsi Akadémián Zimmermann-nál tanult. Élt Münchenben is, 1877 ben végleg hazaköltözött.

Ramsaui táj, Sikvidék szénaboglyákkal, Homokbánya, Halászkomp a Tisza-parton, Faluvége.

Kanyis, hag. műv. Bp. 1960 506/507

Mészöly Géza festő M.D.K.

Balatoni halásztanya (repr.: 507)
Nádas, Akarattyai partok, Nemz. Gal.
Rózsaszedők, magántulajdon
1822/23 Párizs. Sok képét Corot-ként adták el.
A női festőiskola tanára volt.

Kampis, Magy. műv. Bp. 1960 507

Mészöly Géza
festő

M.D.K.

Két tájképi illusztrációt csinál.

Nagy Zsuzsa: Petőfi illusztrációk
M.M.M. Értekezése 1952, 149 l.

Mészöly Géza

MDK

Balatoni halásztanya, 1877
(Iparművészeti Múzeum)
(Repr.)

MMM Évkönyve 1951, XIII.

Mészöly Géza
festő

M.D.K.

Petőfi illusztrációkat rajzol

Nagy Zsuzsa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 140 l.

Mészöly Géza

MÁJUS 18.
HÉTFŐ
ERIK

1844-BEN, 120 éve, ezen a napon született Mészöly Géza festő. A balatoni és tiszai tájat, e tájak lakóit festette egyszerű valóságukban, képzelt motívumoktól mentesen, túllépve kora magyar tájképfestészetének kötöttségeit. A gyengédség, a tájszeretet, amellyel e témákhoz nyúlt, a kor magyar tájköltészetével rokon. Híres festményei: Balatoni alkony, Pihenő récék.

MÁJUS 19.
KEDD
IVÓ

A SZOVJET PIONIRSZERVEZET 1922. május 19-én alakult meg. Akkor még maroknyi vörösnyakkendős csapat volt csupán. Ma már húszmillióan vannak. Ott voltak mindenütt, ahol a haza, a nép boldogabb jövőjéért kellett munkálkodni. Az ő soraikból nőttek fel a dicső Komszomol tagjai, a Nagy Honvédő Háború hősei. A magyar gyerekeket is az ő példájuk lelkesítette, amikor 18 éve kibontották az úttörőszervezet zászlaját.

1964 máj 13

MDK

Mészöly Géza, festő

71. Balaton, of.

96. Hazatérő jutnyáj, "

Mův. és Teresk. Tat. (v. Ernst Muz.) – Nemz. Sportbiz. és a M. Képrőm. Szabadnerv. kiáll. – 1945 III. 11-26. – Kat.

MDK

Mészöly Géza

Malom, festm.

"Száz év festészete" kiáll. Szalmássy Galéria.1948.

Károlyi-palotában rendezett képzőművészeti kiáll.
1927 febr. 1.

Mészöly Géza, 1844-1887

Önarckép

Önarckép-kiállitás. 1948. jan.

MÉSZÖLY GÉZA

Erdő télen, olajfestmény, 43x31 cm. - 550 Ft-ért kelt el.
Tanya, olajfestmény, 49x32 cm. - 1.200 Ft-ért kelt el.

Szilárd Vilmos: Az aukciós házak hirei - Árverési eredmények. - Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 43. l.

Mészöly Géza festőművész
Nagy Zoltán: Az alföldi tájkép
Puszták Népe, Hódmezővásárhely, 1947, jun.sz.

1. AZ.

90985 szám.

A müemlékek országos bizottságá
f, évi 168 sz. jelentésére tudom
és az érdekelt értesitése végett
kiadom.

Budapest, 1899. deczember hó 18.

A minister helyett:

Mánöly Gézla. F.M. 19.2.

Kiratyfy Dimitriusnál sok magyar szép. 30-nál tobb Mánöly.

Lyra: Kolozsv. és univ. a nd. szép.
Szép. 947.38.o.

Sorszám: .....

A Magyar Posta Betegségi Biztosító Intézete

Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 5. szám.

Tel.: 139-860

Érvényes.....napra, a .....naptól fél ápolási díj erejéig

Kórházi utalvány

a Postás Alapítványi Kórház (Budapest, XII., Kékgolyó-utca 5 sz.)

.....kórház / klinika **Gondnokságának**

Sziveskedjék .....posta

.....feleségét / gyermekét a kórház legalsó osztályára felvenni és legfeljebb a megjelölt időtartamig a M. Posta Betegségi Biztosító Intézete terhére ápolásban részesíteni.

Valószinű diagnózis: .....

Budapest, 195 .....

.....intézeti igazgató

A kórházba beutalt beteg (hozzátartozója) előzetesen gondoskodjék a kórházi ágyhelyről és csak a férőhely biztosítása után utazzék a kijelölt kórház székhelyére.

P. B. B I. 902 sz. — 203 Államosított PHÖNIX-NYOMDA BPEST. VIII., JÓZSEF-U.

Mészöly Géza Jestő

Magyar Nemzet VI. 1950 okt. 6. 5 l.
Végvári L: Magyar grafika

Kisfaludy Géza festő

Magyar Nemzet VII. 1957 jan. 21. 7

Képzőművészeti kiállítás Kecskeméten

Mészöly Géza festő

Magyar Nemzet VII. 1951 máj. 9. 5

Mészöly Géza festő

Magyar Nemzet VII. 1957 aug. 17. 3.

Mészöly Géza festő

Magyar Nemzet VIII. 1952 jún. 4. 5

MDK

Mészöly Géza
(1844-1887)
festő

Várpartokat kívánt festeni.

Pogány Ö. Gábor: A haladó és reakciós erők harcának tükröződése a XIX. századi magyar festészetben.

MMM Évkönyve 1951. 48. l.

Meiröly Géza
festő

M.D.K

Eötvös József 500 forintot ösztöndíjul engedélyezett.

M. Thiss Pál: Dósa Géza
M.M.M. Évkönyve 1952. 168 l.

MÉSZÖLY

Tombor Ilona: A piatal Koszta József 106 l.
művért. 1953. 1-2. sz.

Mészöly Géza
festő

M.D.K.

A balatoni tájak festője volt.

Cseke Balázs: Vágó Pál
Jászkunság, 1954. – 3 lap

Kisródy Géza festő

Magyar Nemzet X. 1954 szept. 12. 7.

Mészöly Géza festő

Magas Német út. 1955 dec. 23. 5.

MÉSZÖLY Géza

Boldizsár J.: Tihanyi variáslet

Irodalmi Újság 1955 VI ért 29 n. júl. 16. 5 l

M.I.K.

MÉSZÖLY Géza festő

Művért. 1955. 1. sz.
Haraszthiné Takács Marianna: Az Országos Szépművészeti Múzeum uj szerzeményei 1945- 1955. 86.l.

Mészöly Géza, festő MDK

ujfajta tájfestése által is megindult az akadémiától való elfordulás.

296.o.

Aradi Nóra: A polgári kultura hanyatlásának főbb jelenségeiről a magyar képzőművészetben.
Műv. Ért. 1956. V. évf. ~~2-3~~ 4. sz. 295-300.o.

MDK

Mészöly Géza

Lyka K: Nagy m. müvészek. Bp. 1957. A Balaton festői. 114-118 l.

Mészöly Géza ferkó

Élet és Irodalom II. 17-n. 1958 ápr. 25.

K. D. K

MÉSZÖLY Géza festő

munkácsyval egyidőben van münchenben

Végvári 1958. 78.

Mészöly Géza festő

M.D.K.

Méltatás.

Magyar Nemzet, 1959. nov. 28.
a sm.: A Balaton fényei és virágai.

40.

Mészöly Géza festő M.D.K.

~~A Balaton idillikus festője~~

Az idllikus Balton festője. /más értelemben, mint Egry/

Perkss Zoltán : Egry József /1883-1951/ Bp. 1959.

14

Mészöly Géza
festő

H.D.K.

Méltatás.

Dutka Mária: Képzőművészetünk hire a nagyvilag
Magyar Nemzet, 1960. márc. 6. ban 9 l.

Mészöly Géza, festő

DOK

A Balaton egyik festője volt.

Borsi A. József: Új Helikon

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 31.

6.1

Mészoly Géza
festő

M.D.K.

Mélbatás.

Pogány Ö. Gábor: Román kép vörmüvészeti kiállítás a Műcsarnokban.
Művészet, 1960. augusztus.

M.D.F.

MDK

Mészöly Géza

festő

Repr.:

"Vizparti táj" 1874

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

Képek aszöveg után lap- és sorszám nélkül.

MDK

Mészöly Géza

Szül. Sárbogárd 1844. máj. 18.
Megh. Jobbágyi 1887. nov 12.

Bécsben tanult.Münchenben, majd itthon müködött.
A Női Festőiskola vezetője. A Balaton festője.

"Vizparti táj" 1874.

o.v.

43.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

MDK

Mészőly Géza

"Vizparti táj"

17.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

M. D. K

MESZÖLY Géza festő

„Balatonvidéz története" c. kiállitáson Tihanyban bemutattak balatoni tárgyú képeit

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 152. sz. 4. l.

ünnepélyesen megnyílt ~~Tihanyban~~ a tihanyi múzeumban a Balatonvidéz története kiállitás

Id. Markó Károly
festő

M.D.K.

Balaton képeiről.

Lyka Károly: id. Markó Károly
Élet és Tudomány, 1960 jan. 17 – 3 oldal

Mészöly Géza festő M.D.K.

/1844-1887/

Müve az egri muzeumban / Vizparti táj/

Bakó Ferenc: Az egri műgyüjtemények története 23.1.
Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1964.

M.D.X.

Mészöly Géza festő M.D.K.

Faluvége. olaj , repr

Budai Aurél: A műemléki értékelés különböző szempontjairól

Műemlékvédelem 1961. / V. / 3. sz. 13.1.

Mészöly Géza, festő MDk

Balaton partján c. szerepel az aukción.

—: A vállalték: Gulácsi, Vaszary, Mészöly és Medveczky képei 2.l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. dec. 5.

07

MDK

Ménály Géza festő

1870. Kt-nek ajánlja
„Hintersee"
és „Ramsánpatak" c képeit megvételre.

MDK-A-1-1/529.

MDK

Mészöly Géza festő

1870. Egy képét a KT-nek eladja.

MDK-A-1-1/554.

MDK

Mészöly Géza festő

2 olajfestménye alapján kitűnő tehetségi bizonyítványt kap a KT-től. (1870.)

Zsűri: Barabás, Orlay, Pham, Ligeti

MDK-A-I-1/522

MDK

Mészöly Géza fertő

Ligetvár könyvében szetargat, sok témája ahad majd. 1871.

MDK-A-I-1/595.

MDK

Mészöly Géza festő

1877 „Szürkület" c képét egy berlini műkereskedő
akarja megvenni, ezért kéri a KT-t, Rudolf Münchenbe

MDK-A-I-1/627

MDK

Mérnöky Géza festő

1872. „Motív Pestről" c. képét kéri Münchenbe küldeni

MDK-A-I-1/635.

MDK

Mednyánszky János festő

Valószínűleg az ő két képét

1) Balatoni táj

2) „Halászunya a Kenthely mellett" c-t

Hörmann műkereskedő megvette és a Műcsarnok kiállításán akarja kiküldeni. 1874

MDK-A-I-1/678.

MDK

Mészöly Géza

München, 1876. Schielfried saja után kénitett képét (Tisza L. Lajdona) kiállítása alkalja küldeni a KT-nak.

MDK-A-1-1/694.

MDK

Mészöly Géza festő

1877. „Magyar táj" c képét a KT-zsűri a trienti kiállításra küldi.

MDK-A-I-1/762.

MDK

Mányi Géza festő

3 képéről árajánlatot küld a KT-nek. 1877.

1/ Szoba belseje cibékkel, stb

2/ Egyes tagok

3/ Hármas tagok

MDK-A-I-1/816.

MDK

Mészöly Géza festő

1877. KT-kiállitásra Fejérvárról küldi

„Csibestyúk"

és „Pinai táj" c. képeit

MDK-A-I-1/785.

MDK

Mészöly Gusztáv

„Alkony" c képét a KT megvette. 1879.

MDK-A-I-1/841.

MDK

Mészöly Géza festő

„Alföldi tanya" c. képét KT-nak vételre ajánlja

MDK-A-I-1/856.

MDK

Mihalyi Géza festő

1881. A KT héri kölnön Zichy Ödön tulajdonában levő egyik tájképet. (A kép az 1880-ban Salonban volt kiállítva)

MDK-A-I-1/880.

MDK

Mérey Géza festő
„Alkony" c. képét a KT-nek eladja 1881.

MDK-A-1-1/921.

MDK

Mednyánszky Géza festő

1882. „Vadászat",
„Major"
„Tájkép tehenekkel" (gr. Zichy Jenő tulajdona) c. képeit
küldi bécsi kiállításra.

MDK-A-1-1/969.

MDK

Mészöly Géza festő

1882

Három kisebb hangulat-tájképet ajándékoz a KT-nek szállításra H.O. Miethke (tulajd.)

MDK-A-I-1
585

Mészöly Géza festő

MDK

1882

„Macsaras tái" c. festményet
H. O. Mietke a K.-T.-nek eladta

MDK-A-I-1
1042

MDK

Mánály Géza fiató

„A Balaton" c képét a király megvette. 1853.

MDK-A-I-1/1216.

MDK

Mészöly Géza fentő

„Réulet Diófokról" „Réulet sit Ivánról"
„Szántó hörnyike" } a képzőt küldi KT-kiállításra
és „Kalánok között" } 1883

MDK-A-I-1/1205·1206.

MDK

Ménőky Géza festő

„Baromfiudvar" c képét KT-nek küldi vételre. 1883.

MDK-A-1-1/1177.

MDK

Mézöly Géza festő

„Balaton kárnyasokkal" c képét küldi a münchení világkiállítás. 1883.

MDK-A-I-1/1142.

MDK

Mérnöly Géza festő

„Alkony a Balatonon"

„Balatonpart nárcyarokkal" c képeit jelenti be a münchenni Neuratheri kiállításra, 1883.

MDK-A-I-1/1121.

MDK

Michaly Géza festě

„Alkony a Balatonon" c. gr Zichy (?) tulajdonában lévő képét vezetné a münchenei nemzetközi kiállításra küldeni. 1883

MDK-A-I-1/1111.

Herzlich Ihr Paul

Adresse: Bolchow, p. Gnesen (?) Provinz
Ihre Briefe erreichen mich sicher unter dieser
Ihre Postkarte. 1923

- 1 -/1918.

MDK

Mánály Géza fertő

Kohn Adolf tulajdonában lévő 7 képe KT tárlaton 1889.

„Balaton vidékéről"

" "

„Falusi jelenet"

„Tájkép"

„Buzatáble barompival"

„Vizimalom"

„Országuti tájkép"

MDK-A-1-1/2492.

MDK

Mészöly Géza fertő

„Nádas füzesnek" c képét gr Andrássy Gyula

vette meg. 1889.

MDK-A-1-1/2489.

MDK

Mérnöky Géza fertő

Brüsseli kiállítása „Háló feldolgozó nő"

c képét nesette volna küldeni. 1884.

MDK-A-I-1/1309.

MDK

Mérnöky Géza fertő

„Szent Iváni táj" c képét. (Zichy Jenő tulajdonos átengedte Margitay Tihamér „Nagyterés" c képe fejében) a bécsmelli világkiállítása küldi. 1884.

MDK-A-I-1/1308.

MDK

Mészöly Géza festő

„Az országuton" (?) c képét eladta. (KT-nek?)

1884.

MDK-A-I-1/1362

MDK

Mánoly Géza fertő

„Szent István táj" c képet KT kiállítja 1884

MDK A -1-1/1242

MDK

Měsáry Géza

1884 (Kékesfehérvár)

„Barvumfindvar" c. kávét eladta (KT-nak?)

MDK-A-I-1/1227

MDK.

Mészöly Géza fertő

„Kacsatanya"
„Erő után" c képei KT-tárlaton, 1886.

MDK-A-I-1/1855

MDK

Mánály Géza festő

„Szénahordás"
„Tóparton" c képeit KT-tárlaton

gr Zichy tenő vezi meg 1886.

MDK-A-I-1/1678

MDK

Mészöly Géza festő

„A csébés tyúk"
„A hid alatt" c képeit KT önitárlatán (1886)

Tiszakálmán vezni mag.

MDK-A-1-1/1679

МОК

MDK

Mérály Géra futó

„Pópartján"
„Szénakoszlás"
„Híd alatt"
„Fiastyuk" c képeit KT öni tárlatán eladja. 1886.

MDK-A-I-1/1683.

MDK

Mészöly Géza fertő

„Részlet Jobbágyiból" c képét a KT

vonsolásra megveni. 1886.

MDK-A-L-1/1699.

MDK

Mérnöly Géza futó

„Avatás előtt" c képét KT-tárlatom Bischitz

chór vette meg. 1857.

MDK-A-I-1/1961.

MDK

Ménely Géza fertő

Hagyatéka: 240 kép és vázlat. (1888.)

MDK-A-I-1/2295.

MDK

Mánály Géza

„Csibés tyúk" c képét gr Zichy János vette meg
„Aratás előtt " Bischitz Mor "
„Reulet Vác kulvárosából " Petschacher Géza "
„Baromfindvar" " Gratschel Imre "
1887.

MDK-A-I-1/2001.

MDK

Mészöly Géza fertő

„Eső után" c. képét gr. Andrássy Mimó

vett. mag. 1887.

MDK-A-I-1/2000.

MDK

Mészöly Géza festő

Meghalt Jobbágyiban (Nógrád ozn.) 1887. nov. 11-én,
43 éves korában.

MDK-A-I-1/1990

MDK

Mészöly Géza fertő

„Csikéstyúk" c képét a KT őrizetlatán - 1887 -

gr Zichy János vetteme..!"

MDK A-I-1/1941.

MDK.

Mánály Géza fotó

„Velencei kalandárka" – képét a Múzeum

képtár számára a VKH megvarí. 1888.

MDK-A-I-1/2 194.

MDK.

Mácsoby Gáza fantó

„Rémlet Gobbágyiból" c képe (KT-tulajd).

kölcsönben Ráth György-nél

1888

MDK-A-1-1/2178

M. D. K.

MÉSZÖLY Géza festő

Szerem. 249.

M. D. K.

MÉSZÖLY Géza festő

Farkas Munkásint. 460. 461,

MDK

Mészöly festő

Képzőművészeti Szemle 1879. 2. sz. 43 l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 K

MDK

Mészöly Géza

Képzőmüvészeti Szemle 1879. 1o3 l. 1o4 l.

EA.....ltsz. Gyűjtés h

MDK

Mészöly festő

Képzőművészeti Szemle, 1879.11.sz. 137 l.

Helye:

t jókedve,
nt a kecske.

MDK

Mészöly festő

Képzőművészeti Szemle 188o. 9.sz. 134 l.

. Ny. – 30

MDK

Mészöly festő

Képzőmüv. Szemle 188o. 12. sz. 174 l.

lye :----------

MDK

Mészöly Géza festőm.

Pesti Hirlap 1885. jul. 13. 4 l.

MDK

Mészöly Géza

A mücsarnok kiállitása. Vas. Ujs. 1882. 688.l.

MDK

Mészöly

A Műcsarnokból. VU. 1882. XXIX. évf. 51.sz.
816-817 l.

M.D.K.

Mészöly

A müvész tájképeit kiemeli dr. Berényi Pál: "Az Országos Kiállitásról" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. juli. 26.
7. évf. 44. sz. 699-7oo. lap

M.D.K.

Mészöly Géza

A legjobb magyar tájképfestők között emliti meg Déry Béla: "A Nemzeti Szalon tárlata" c. beszámolójában, s megjegyzi, hogy egész kollekció festménye került bemutatásra.

Képes Családi Lapok, Bp. 19o4. okt. 16. 26. évf. 42. sz. 762. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Mészöly Géza

A Balaton, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 50 - 132.l. /1883/.

MDK

Mészöly Géza

Balatoni halásztanya.Festette Mészöly Géza.
Rézre karcolta Woernle W. az Orsz.Magy.Képzőm.
Társ.múlapja 1880-ban.

SzmKT 50 153.1.

MDK

Mészöly Géza

A Műcsarnok 1883 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta A Balaton c. olajfm.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm. társ.kiáll.-ból.

Szm KT 50-132. l.

MDK

Mérnöky Géza Gertő

„Eső után tehenekkel" c képet KT-tárlatán

gr Andrássy Manó vetemeg. 1997.

MDK A 1 - 1/1948.

MDK

Mészöly Géza

Vásár

Ernst Muzeum kiáll. 47. sz. Magyar remekművek.
1921. máj. 16.l.

MDK

Mészöly Géza

Ramsaui táj

Ernst Múzeum kiáll. CVIII. /1930/. 17.1.

MDK

Mészöly Géza

Balatoni táj

Ernst Muzeum CVIII. kiáll. /1930/. 16.1.

MDK

Mészöly Géza

Repr.

Ernst Múzeum aukciói XVI. 339.1.

Mészöly Géza, festő (1844-1887) M.D.K.

realizmusa és érzékenysége gyakran emlékeztet Corot művészetére. Tájképeinek témáját legjukább a Balaton szolgáltatta; művészi problémáiban sok rokonságot mutat a barbizoniakkal. Tájképeinek egyszerű motivumaiban nem egyszer a plein air problémáit is szorolja.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 926. old.

„Balatoni Palásztanya" " "

MDK

Mészöly Géza

Szürkület

Az országos képzőm. társulat. Vas. Ujs. 1872. 2o2.l.

MDK

Mészöly, Jestő

Több műve színes másolatban
került leporellára.

-: Híres festmények új kis reprodukciói 13.

Népszabadság, Bp. 1969. máj. 24. [Vidéki]

Mészöly Géza
levele

M.D.K.

Miltatel.

Telepy Katalin: Fényes Adolf emlékkiállítása Kecskeméten
Művészet, 1967. december - 40 lap

MDK

Mészöly Géza

A Magyar Nemzeti Galéria 1965.

MDK

Mészöly Géza

Balatoni halásztanya, repr.

A Magyar Nemzeti Galéria 1965

MDK

Mészöly Géza

Vizparti táj, o.

Az Egri Képtár vezetője. Dobó I.Vármuz. 1966.

MDK

Mészöly Géza

repr.

Vizparti táj, repr.

Az Egri Képtár vezetője. Dobó I.Vármuz. 1966.

M.D.K.

Mészöly [Géza], festő

nevét említi:

Kádár Zoltán: Magyar festők Itáliában, Kiállítás a Déri Muzeumban

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII.évf. 12. sz. 80. old.

MDK

Mészöly Géza

Lidó, o.

Tájkép, o.

A magyar művészet kiáll.Párizsban. Szépm.Muz.1966.

MDK

Mészöly Géza

Lidó, repr.

A magyar müvészet kiáll. Párizsban. Szépm. Muz.
1966.

MDK

Mészöly Géza

az előszóban neve emlitve

A magyar müvészet kiáll. Párizsban. Szépm.Muz.
1966.

Dobos Ilona
1968. V.

Öregapám is mesélte, h
tak menni a pásztorok, a cs
is odajártak, a kanászok ott
dő. Volt egy kanász

Mészöly Géza

Lidó (repr.)

A magyar művészet kiállitása Párizsban. Bp. 1966.
Kat. bev. Aradi N., Gerevich L.-né, Solymár I.
Bp. 1966. 31 l., 2o t.

MDK

Mészöly Géza

Lido, o.

Chioggia, o.

Magyar festők Itáliában. H. Col. kat. 1967.

Mészöly

Szerepel a „Magyar művészet párisi kiállítása" a Kép. műv. Múzeumban

Gerevich László: A magy. műv. párisi kiállítása a Kép. műv. Múzeumban

Magyar Ifjúság 1966 VIII. 20

M.D.K.

Mészöly Géza festő

1844-1877

Őszi nap a Balatonon, repr.

Balatoni halásztanya, repr.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 247, 248, k

259.1.

Mészöly M.D.

Müve az 1896-1906-os szerzeményezés eredményeként került a Szépmüvészeti Muzeum tulajdonába.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 166.l.

M.D.K.

Mészöly Dezső festő

Müve a Szépmüvészeti Muzeum 19~~06~~-osmodern magyar képtára 19o6-os megnyitó kiállitásán.

A Szépmüvészeti Muzeum 19o6-1956, Bp. 1956, 169.l.

MDK

Mészöly Géza

Balatoni halásztanya, repr.

M. Nemz. Galéria, vezető 1965.

MDK

Mészöly Géza

Falusi udvar, o.

Tompa Kálmán képzőművészeti gyűjteménye
Rippl Rónai Muz. Kaposvár 1966. ápr.

M.D.K.

Mészöly Géaz festő

Müve a köztulajdonba vett müvek kiállitásán

Gerelyes Ede: A magyar muezumügy a két forradalom időszakában 1918-1919. Bp. 1967. 207.l.

Mészöly Géza

művein a Barbizon-i iskola hatását észlelhetjük, kedvelt témája a Balaton környéke

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

283 l

Mészöly Géza

festette a Balatont.

A művelődésről. Bp. 1960. 62 l., 24 t.
20 cm. (Kulturális Élet) 46. l.

Mészöly Géza

„Balatoni halásztanya" (1874) olaj, 140×226, az Országos Szépművészeti Múzeumban őrzött képét, színes többlén közli

A XIX század nagy magyar mesterei

Budapest, 1956.

Mènöly

~~[illegible]~~ nevét emlékül azok törött,
akik a nép életét mutatják

Kiss Lajos, Vásárhelyi művész élet,
Bp. 1957

77.

Ménöly Géza

Neve említve

Magyar Nemzet 1966. jún. 29.

Ménkes Géza

A párizsi Petit Palais-ban rendezett magyar kiállításon szerepel.

Magyar Nemzet 1966. jún. 29.

Rényi Gira

Reproducció

Journal de l'Amateur d'Art 1966. máj. 10.

Mészöly Géza

A párizsi Petit Palais – ban
rendezett magyar kiállításon sze-
repel.

Carrefour 1966. máj. 4.

Mérő Géza

A párizsi Petit Palais-ban rendezett magyar kiállításon szerepel.

Figaro L 1966. máj. 12.

Mészály Géza festő

Szövegemlíti műveinek részvételét a párisi Petit Palais magyar kiállításán

1966. ápr. 13 Magyar Szisek

Mészöly Géza

Balatoni halásztanya.1877.M.N.G./repr./

Végvári Lajos:Munkácsy és kora
Bp.1962.155./A TIT Szabadegyetemének előad.51/

Mészöly Géza, festő MDK

Levelezőlapon reprodukálják balatoni képeit.

—: Hír 8

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. jún. 29.

Mészöly Géza

Dutka Mária: A Nemzeti Galéria Kiállítása. Magyar festők Itáliában

Magyar Nemzet, 1967. IV. 8. 4. o.

Mészöly Géza

idillikus falusi tájkép festőként említi az alanti cikk.

„-bm-" jelzésü cikk: „Ausstellung im Budaer Burgpalast" cimmel

Neueste Nachrichten, Budapest, 1967

okt. 22. 61

M.D.K.

Mészöly Géza festö

/ 1844 - 1887 /

Tulnyomorészt itthon dolgozott.

Motivumai a szülöföldjéhez közelfekvö Balaton

Lyka: A müvészetek története , Bp. 1965.

221.l.

Mészöly Géza

„Balatoni halásztanya." 1877. olaj-vászon 140 x 226, a Magyar Nemzeti Galériában őrzött képét közli

Lyka Károly: Kis könyv a művészetről.

Budapest, 1964. 64-65 l. közölt

Mészöly Géza

mint a modern magyar festők egyike, stílusa új színt adott festészetünknek; a Balaton, a Velencei-tó partvidékét festette le.

XIX. század magyar mesterei

Budapest, 1956. Bev.: Lyka Károly

Mészöly Géza

Rézkarcai emlitve

(T.): A magyar grafika
Irodalmi Szemle 1965/9. Borit

Egry

Megvédi Ámos képeit az 1941-es KUT kiállításon

Ámos Imre naplója. Megvető-almanach 1964/1. 277. l.

Mészöly Géza

műveit láthatóvá a Szovjetunió Képző-
művészeti Akadémiájának moszkvai
székházában, ápr. 4-én megnyílt,
„Az Alföld festészete" c. kiállításon.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 6. 4. o. hasáb

MDK.

Mészöly Géza

Müvei a Nemzeti Galériában

Kisalföld 1965 május 9.lap -

MDK.

Mészöly Géza

Moszkvai kiállitási hir

Csongrádmegyei Hirlap 1967 ápr.6.

Mészöly Géza

A magyar tenger festői
(Farkas Z.)

NV. 1942. X. 3.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 149
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "A
mely a terület épitészeti állagának a tör

M

Mészöly Géza
festő -

M.D.K

Méltalás.

Kunszery Gyula: A tautaigyak kapcsolata
Élet és Irodalom, 1968. szept. 21 - 4 lap

Mészöly Géza, Jestő

Balatoni halántanya c. képét
Konyhai célra reprodukálták

-: Csendélet a Konyhában 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1963 aug. 30.

Mészöly Géza

Balatom haldsztanya

/repr./

A. Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX - XX.
Moszkva 1961. Képjegyzék. 80.

M.D.K.

Mészöly Géza festő.

Müve a Szépmüvészeti Muzeum rajzgyüjteményébe került.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 160 l

Mészöly Géza festő M.D.

Müve a Szépmüvészeti Muzeum háboru tuáni gyarapodása között.

16 mü

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 185.t.

M.D.K.

Mészöly Géza festő

Müve a Szép,üvészeti Muzeumban.

Rajzok az Osztrák-Magyar Monarchia irásban és képben c. kiadványhoz.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 160.1.

Mépöly Géza

műveit a magyar Nemzeti Galéria
őrzi

Holóa Zoltán: La vie culturelle
en Hongrie, Budapest, 1966.

3341

Mészöly Géza, festő

nevét említi

M.D.K.

Perneczky, Géza: Geschichte der ungarischen bildenden Kunst

Kulturelles Leben in Ungarn. /Red.Zoltán HalászZ.

Bp. 1966. 363 l. 26 t.

295 old.

MDK

Mészöly Géza

Falusi udvar, o.

Tompa Kálmán gyüjtemény. Rippl Rónai Muz.

Kaposvár 1966 IV.

MDK

Mészöly Géza

M. Nemz. Galéria, vezető 1965.

M.D.K.

Mészöly Géza

Az Andrássy Gyula gyüjtemény ből került állami tulajdonba müve 1919-ben.

Gerelyes Ede: A magyar muzeumügy a két forradalom között 1918-1919. Bp. 1967. 122.l.

Mészöly géza

„Balaton öble az akarattgai partokkal"
és „Turdőző gyerekek (emlétre)
Kerepel a keszthelyi Balatoni
Múzeum kiállításán

Jelenkor 1966 VIII. v. 741 old.

MDK.

Mészöly Géza

Kiállitási hir

Dunántuli Napló 1967 már ápr.6.

MDK

Mészöly Géza, Pestő

Tanya a patak partján c. műve kerül árverésre.

(-k): Aba Novák cirkusza 2

ESTI · HIRLAP, Bp, 1967, dec. 1

MDK.

Mészöly Géza

Lido c. képe

Müvészet 1967 márc.p.11.

MÜVTÖRT DOK.

MÉSZÖLY GÉZA
festő

Népakarat 1957.
238.X.11.6.lap.

Mészöly Géza festő

Bébe és Szabadsáy (VI.) 10.
1955 május. 9. Pécs.

Mészöly Géza festő

Népszabadság
1957. 11.sz. jan. 13. 12. lap

MÜVTÖRT DOK.

MÉSZÖLY GÉZA
festő

Népszabadság 1957.
243.sz.X.15.4.lap.

MÜVTÖRT DOK

MÉSZÖLY GÉZA
festőmüv.

Népszava 1958.
IX.14.6.old.

Mészöly Géza, festőm. MDK

a Kohner gyüjteményben Mészöly kollekcióval szerepel, ezt szintén már Kohner Károly szerezte gyüjteményébe.

Rogány Kálmán: Kohner Adolf báró gyüjteményének ismertetője. - Kalauz. 3-6.l.

MDK.

Mészöly Géza

Kiállitási hir

Magyar Nemzet 1967 ápr.6.

MDK.

Mészöly Géza

A Nemzeti Galériában lévő képeiről

Tolnamegyei Népujság 1965 ápr.18.lap -

MÉK.

Mészöly Géza

A Nemzeti Galériában lévő müveiről

Pestmegyei Hirlap 1965 ápr.18.lap-

Mészöly Géza festő M.D.K.

Müve a kiállitáson

Őszi lápos táj

M.Á.: Muzeumi jegyzetek

Képzőművészeti kiállitás nyilt a Déri Muzeumban

Hajdúbiharmegyei Népujság 1965. jan. 29.

Mészöly Géza

szerepelt a varsói magyar kiállításon.

N. U. 1939. V. 2.

Mészöly Géza

Művei szerepeltek a krakkói magyar kiállításon.

NM 1939. III. 22.

MDK

Mészöly Géza

A képzőművészeti év eseményei. P.H. 1933. évi nagy naptára. 54.l.

Mészöly Géza

„Cigányok a Balaton partján"
c. képe nevezett a XXI.
velencei biennálén (emlitve)

Nemzeti Ujság 1938 VI. 19

MDK

Mészöly Géza

Mariay Ö.: A Balaton irodalmunk és művészetünk tükrében. Szépművészet 1941. 7. sz. 161-165.l.

MDK

Mészöly Géza

A Balaton tájfestészetünkben. Szépművészet
1941. 168.l.

MDK

Mészöly Géza

Dr.Fleischer Gyula művészettörténetiró könyvében szerepel Mészöly Géza, a bécsi művészeti akadémián tanult magyarországi növendékek névsorában.

Y.E.: Magyarok a bécsi Képzőművészeti Akadémián.

B.H.,1935.febr.17. 18.l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Vásár

Magy.remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921.máj.
16 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Vizpart

Nagy.remekmüvek. Ernst-Mus. 47.kiáll. 1921.máj.

17 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Szélmalom

Magy.remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921.máj.
17 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Chioggia

Magy.remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921.máj.

22 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-1887.

Buzaföld

Magy.remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921.máj.

23 l.

MDK

Mészöly Géza,festö

?. 1912-ben irta róla : már- már közelébe férkö zött a Balaton , müvészi hatásokban leggyönyörübb tavunk lefestésében, de a szemében maradt müncheni sárgászöld tónus egyformaságába meritette.

X/. Tizenhárom magyar festö. 149.l./

?: Ernst Muzeum kiállitásai. XXIV.
? 3- 5.l.

Mednyánszky Géza

Az Ernst-múzeum retrospektív kiállításán
szereplő művei

MM 1930. I. 8.

Mészöly

3257. *Kalászok között.*

Egy búzaföld érett kalászai között két arató leány közeledik, kiknek egyike gereblyét hoz magával, melyet bal vállára tett. Öltözetük: fej- és vállkendő, rövid ujjú ing, kötény és szoknya. A háttérben szénával megrakott szekerek bontakoznak ki tetejükön a béressel. Jelzése alól balra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 17·9 : 18·7 cm. — Lelt. sz. 2357. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 1330 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 15. — 1907: XV. 15. — 1908: XV. 15. — 1910: XV. 15.

III
438 (325)
635 (350).

III : 438

Vétel
1906

Mészöly Géza

Ernst Muzeum aukcioi

IX. 12

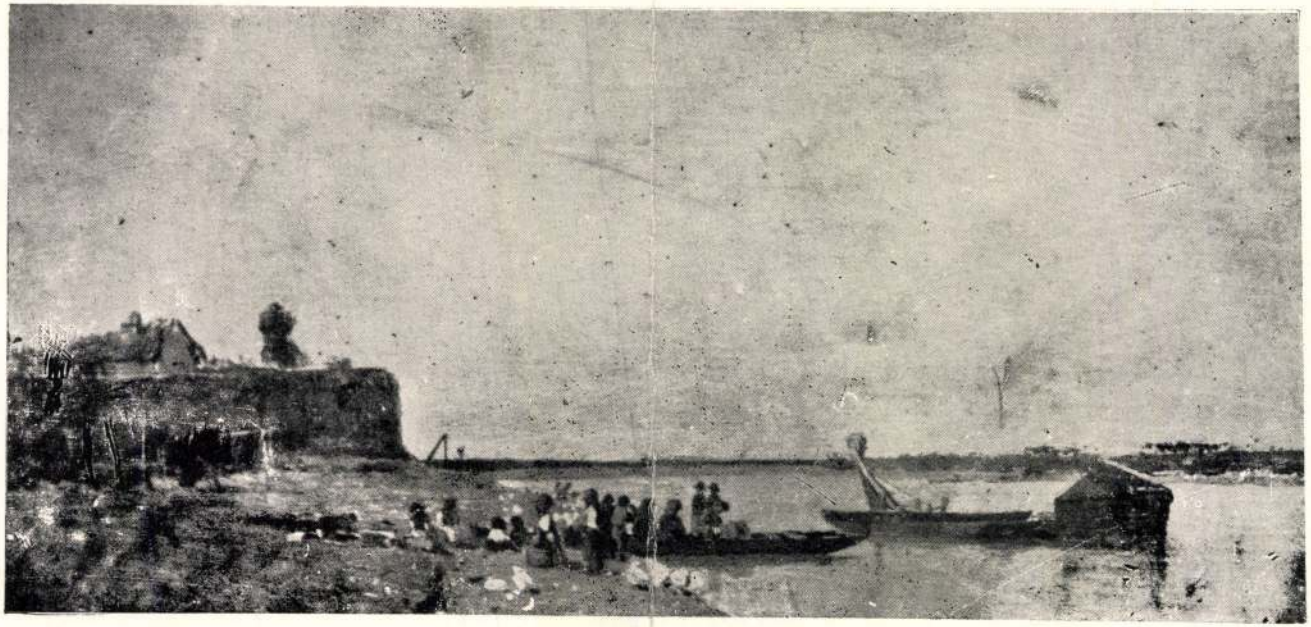

Mészöly G. 49. Folyópart vontató hajóval

1906.

3261. Mészöly Géza:
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben, † Jobbágyiban 1877 nov. 11-én.~~

3261 Eső után.

~~Egy csőtől~~ felázott uton, a melynek mentén itt-ott füzfák képeznek csoportot, ~~egy~~ lovas alak és ~~egy~~ takarmánnyal megrakott szekér halad a középtérbeli község felé, melynek épületei közül a templom tornya válik ki. A ~~kocsi~~ mögött ~~egy~~ előrehajló paraszt legény viszi a bal vállára vett zsákot, oldalt pedig jobbról két bekötött fejü asszony áll, mig balról társnője igazgatja szoknyáját. Az asszonyok öltözete: ingváll bő ujjakkal, különféle szinü pruszlik és kurta szoknya. A tájék légboltját az alkonyodo nap sugarai festik pirosra. Jelzése alól balra: »Mészöly«.

Fa, mér. 17.5:24.0 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 3220 Kán (388-906).

Lrelhőzött

Vét. 24226-906 Sz. 2.36-906

Mészöly Géza

MÉSZÖLY GÉZA / 1844 - 1887 / :

133. Ramsaui táj. - Olajf.,v.méret 32 x 32 cm. Jelz.l.b."Mészöly G.889".

134. Ülő leány. - C.rajz,p.méret 24.7 x 31.7 cm. Jelz.l. "Mészöly/1874".

Kapp 1939/40. szerem. I.

		Kikiáltási ár pengőben
2031.	BUTYKOS. Zöldmázú cserép, tréfás felírással. Mezőkövesd. Demkó Lajos fazekastól. (Hibás.)	10.—
2032.	TÁNYÉR. Fajánsz, népiesen festve. Apátfalva. 2 drb.	7—
2033.	KORSÓALAKÚ VÁZA. Eozinmázas majolika, alakos díszítéssel. Zsolnay. Pécs	45.—
2034.	NÉGYRÉSZES PALACK TÁLCÁVAL. Csiszolt üveg. XIX. sz. eleje. (Csorba.)	25.—
2035.	CUKORTARTÓ FEDŐVEL ÉS 5 CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, arannyal festett díszítéssel és ‚Andenken' felírással. Berlin, Kaiserliche Porcellan Manufactur, 1840 körül	30.—
2036.	TÁNYÉR. Porcellán, domború és arannyal festett szőlőlevelekkel. Berlin, 1840 körül . . .	6.—
2037.	KORSÓ. Csiszolt üveg, ón fedővel	10.—
2038.	LEVÉLNEHEZÉK KUTYÁVAL. Porcellán. Meissen	8.—
2039.	HENGERALAKÚ VÁZA. Porcellán, festett virágdísszel. Meissen	10.—
2041.	HAMUTÁL. Csiszolt üveg	10.—
2042.	CSÉSZE ALJJAL ÉS KANNA FEDŐVEL. Porcellán, kobaltkék alapon festett virágdísszel. Bécs, XVIII. sz. vége	80.—
2043.	VÁZA. Porcellán, festett és aranyozott dísszel.	

Mészöly Géza

arcképe Temple Jánostól
1885. Olaff. 52.5×65.7

Kopp 1939/40. szerzem. II.

díszítéssel. Empire-módorban 125
2977. FALITÜKÖR, fényezett diófakeretben. Biedermeier . 15
2978. EBÉDLŐBÚTORKÉSZLET, tölgyfa. (Kredenc, tálaló, kihúzható asztal és 12 támlásszék bőrrel kárpítozva) 800
2979. ASZTAL, tölgyfa, bronzveretekkel 60

Mészöly Géza

Lidó, Szénaboglyák és Szántódi halásztanya c. képei repr.

Szépművészet

1942. 7. szám.

Athenæum

Mészöly Géza (1844—1887).

371. JUHOK. Jelezve l. jobbra: Bozsok, 841 juli. M. G.
Olajvázlat. 19×28 cm. 150.—

372. PARASZTUDVAR. Jelezve monogrammal.
Fa. 18×24 cm. 250.—

Almásy Teleki II - 1939

ÁRVERÉSI NAPTÁR.

I. nap nov. 27.		II. nap nov. 28.		III. nap nov. 29.	
Festmények	1—91	Festmények	92—182	Festmények	183—277
Ezüst	621—661	Ezüst	662—701	Ezüst	702—744
Porcellán	851—902	Porcellán	903—953	Porcellán	954—1004
Üveg	1261—1295	Üveg	1296—1330	Üveg	1331—1365
Szobor	1401—1423	Szobor	1424—1446	Szobor	1447—1469
IV. nap nov. 30.		**V. nap dec. 1.**		**VI. nap dec. 2.**	
Festmények	278—370	Festmények	371—463	Festmények	464—548
Ezüst	745—785	Ezüst	786—822	Ezüst	823—850/c
Porcellán	1005—1057	Porcellán	1058—1114	Porcellán	1115—1164

Mészöly Géza

Árverési Csarnok aukciós kat.

Nov. 1974-dec

1 GEBVRT

Inyal ~~nyert~~ imádkozik.

Régiségtár.

...ra ábrázolja a család tagjait, hogy körülök balról

...s és Mihály, a két fiúval, ~~az előbbinek~~ jobbról pedig a ~~e: két fiú és~~ két leány ~~tárdelnek~~. Fölül

...t. a felhőkből ~~pedig~~ hét angyal ~~[illegible]~~ bon- Kezdőbetűkkel

...lát tart e szöveggel: „Est tva Crvx

...s est." Az emlék többi részének felira-

...SERES ERLESERS JESV CHRISTI JAHR DEN

...CHLAFFEN DER EDLEVND EHRENFESTE HERR

...VND DAHIE ANNO DNI MDLII JAHR DEN VIII

...SAMME FRAV BARBARA SEIN EHELICHE HAVSFRAV

...E TVGENDTSAMME EDLE VND EHRENFESTE FRAV

...LIGEN MIT SAMPT IHREN KINDERN ALHIER

...LLE DVRCH JESVM CHRISTVM FRÖLICH AVFFER-

...III. NOVEMBRIS WARD GEBOREN MICHAEL KÖGL

...5. SEPTEMBRIS DVRCH MICH PAVLVM KÖGL

...PRESBURG STADTHAVBTMAN VERNEVERT VND

...ötábla feletti attikán, melynek görbe oromzata közepén két gerinek kel a Charitas szemlélhető:

...ERPENTEM IN DESERTO ITA EXALTARI OPORTET

... IN IPSVM NON PEREAT SED HABEAT VITAM

...GL MORTALITATIS MEMOR BARBARAE CONJVGI

... VIVIS M. H.F. C. TE NOSCE VIATOR.

...: 65 cm.

3

...9 sz. a.

...álem városa foglalja el.

84:T.4

1230

Mészoly Géza

l.

Lázár Wolfner

gyűjt.

100. l.

Mészöly Géza

arcképe, tollrajz
1883.

Deák Ébner Lajostól

Koppmann gyűjteménye

54. sz.

RIPPL RONAI JÓZSEF / 1861 - 1927 / :

299. Párisi utca. - Tollr., p. 37.5 x 27.7 cm. Jelz.l.b.: "Rippl Páris 1887".

300. Pihenő nő. - Tusr., p. 28 x 23.5 cm. Jelz. l. b.: "Rónai".

301. Fiutanulmány. - Szénr., p. 21.7 x 28.5 cm. Jelz.f.j.: "Rippl Rónai".

302. Lómosás. - Vizf., szín.c.rajz, p. 16.4 x 22.3 cm. Jelz.l.j.: Monogramm.

303. Terefere. - Vizf., szín.c.rajz, p. 22 x 17.1 cm. Jelz.l.b.: Monogramm.

304. Körhinta. - Vizf., szín.c.rajz, p. 22 x 17 cm. Jelz.l.j.: Monogramm.

305. Önarckép. - Tusr.,p. 21.5x29 cm.Jelz.nélkül.

Mészöly Géza

követ és olvastam annak föliratát is !

Tegnapelőtt egy igen előkelő nyug. miniszteriális ur volt itt és tanulmányozta itt Mészöly festményeit.Közben előjött a szó az ő sirhelyéről is ,melyről én megjegyeztem,hogy Jobbágyiban láttam.Ő ezt an leghatározozottabban tagadta,állitva,hogy Jobbágyiban halt ugyan meg,de holttestét Budapesten temették el a kerepesi temetőben!Ezek után már most igen érdekelne a történelmi igazság,aminek megállapitását Tőled,mint legilletékesebbtől,tisztelettel kérem és várom.Azt még nem tartom kizártnak,hogy Jobbágyiban temették el és állitottak neki szép sirkövet,és ha tényleg exhumálták volna ott ,de a siremléke még ma is ott van ,illetve I937-8 táján én még saját szememmel láttam ott,Prohászka Jenő pénzügyőri főtiszt barátom társaságában !

Őszinte köszönettel,szivélyesen üdvözöl

őszinte hived:

Dr Dornyay Béla

459. szám.
194 2.

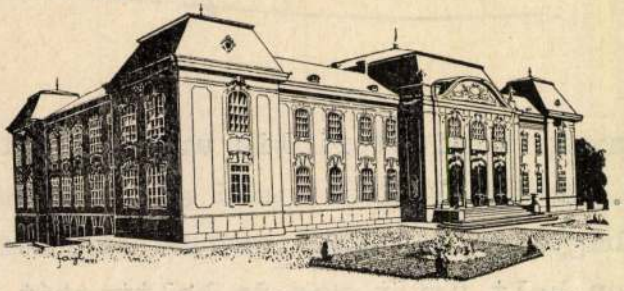

BALATONI MÚZEUM, KESZTHELY.

*Keszthely, 194*2. junius 25.
TELEFON : 1—91.

Nagyságos

Dr S Z E N T I V Á N Y I G Y U L A

Előadó Urnak

B U D A P E S T

Kedves Barátom !

Nagyon szépen köszönöm ma megkapott nb. leveledet.Ennek értelmében azonnal irtam Borbély Gáspárnak Szentbékkállára.

Ne vedd rossznéven ,de bizonnyára elnézted a dolgot,mert én nem Szentvidkál-ról ,illetve romjáról irtam,hanem Töttőskál-ról!Az Általad közölt Békefi-féle adat /p.I47,fig.50/ pedig Szentvidkál-romját ábrázolja és nem az általam jól ismert és föl is mért töttöskáli romot !

Én különben Békefi Remig,néhai tanárom balatoni könyvét nagyon jól ismerem összes jó tulajdonságaival és hibáival,illetve nagy hiányaival együtt.

Nagy balatoni festőnk, Mészöly Géza,tudvalevőleg a nógrádmegyei Jobbágyin halt meg I887-ben.Az én tudomásom szerint ott is van eltemetve, hiszen 5-6 évvel ezelőtt nagy megilletődéssel szemléltem ott a szép sir-

A Balaton első nagy művésze

Mészöly Géza Aligán

Balatonaliga neve csaknem az egész világsajtót bejárta egy híressé vált művészeti affér alkalmából. Párisi műkereskedők jó drágán eladtak két Troyon-festményt, amelyről utóbb kiderült, hogy *Mészöly* Géza festette. A Párisban tartózkodó magyarok közül egymástól függetlenül ketten is fölismertük a jellegzetes „aligai bevágást" a Balatonpart különös alakzatát, Troyon pedig soha életében nem járt Magyarországon. A remekül rajzoló és festő Mészölynek több aligai és más képét adták tovább akkor divatos francia piktorok neve alatt.

A műkincs-hamisításokról írt cikkekben és egyik bűnügyi könyvben is bőven írtak ezekről a falzumokról s itt még csak annyit legyen szabad megjegyezni, hogy a *London News* mint óriási összegű vételt reprodukálta a már akkor világhíres Corot „egyik legszebb standard-művét", amelyről szintén kisütötték, hogy Mészöly alkotása.

Balatonaliga nem egy külföldi műgyűjtő falát díszíti, mint „gyönyörű, fínomvonalú táj", anélkül, hogy hírét-hamvát is tudná a mesterének, vagy magának a Balatonnak. Némelyikről másolat is készült, mint arról a „Balatoni táj"-ról, amely sok-sokezer példányban terjedt el egyik bankjegyünkön.

Mészöly Gyula, aki ifjúkorában az Aligához közeleső Enyingen szolgabíró és az egyik legrégibb aligai telep-tulajdonos volt, érdekes részleteket mondott el nekem rokonáról, a festőről. Ezek szerint már diákkorában, amikor még eszeágában sem volt a piktura, lejárt Mészöly Géza a Balaton mellé, nézegette Aliga körül a halásznépet, a cigányokat, a Balaton színeváltozásait. Csak másodéves jogász korában, amikor Pestre került, mint húszéves fiatalember kezdett a művészettel ismerkedni.

Mészöly-centenárium

Föl kell hívni a figyelmet arra, hogy *1944-ben lesz Mészölynek a centenáriuma* és kötelességmulasztást pótolnánk vele, ha a Balaton mellett legalább valami szerény emlékmű hirdetné az utókor kegyeletét. Nem nehéz róla jellemző reliefet csinálni; szakálla, vastag bajusza és impozáns nagy tar koponyája különösen hasonlított Paul Verlaine-hez, akivel Párisban sokszor együtt volt. Előbb még, amint Szana Tamás megírta, három évig Bécsben dolgozott a festészeti akadémián és már mint másodéves elnyerte az akadémia aranyérem-jutalmát Lenau Miklós „Schilflieder" című versciklusának illusztrálásával. 1872-ben költözött Münchenbe s onnan hazajövet már mint mestere a rajztechnikának készítette aligai és más balatoni műveit. Ilyenek a remek *Balatoni alkony* meg a

vesebb, békésebb, nyugalmasabb világot sehol sem lehet látni, mint az ilyen utak mentén. Ugyanilyen út van Szepezd és Révfülöp közt is, de milyen szép! Ki lehetne jelölni és részben építeni ezt az utat is úgy, hogy temérdek sétálónak szerezne igazi üdülést, felfrissülést.

A harmadik útrendszer *az igazi turista-út*. Ez a hegytetőkön visz végig, Almáditól Keszthelyig kiágazó oldalutakkal olyan helyekhez, amelyeket érdemes felkeresni. Különösen szép részlete volna ennek a turista-útnak az a darabja, amely Almáditól az Öreghegyen, a Horthy-kilátón keresztül az alsóőri völgybe vinne, onnan megint felkapaszkodnék a hegytetőre, keresztezné a gyönyörű lovasi völgyet, aztán a Nosztorit s a hegyélen végig a Koloskáig, majd a Tamáshegy élén a Kéki-völgybe és így tovább. Az egyes üdülőhelyekről a megfelelő darabot mindig könnyű volna elérni s természetesen nem egyszerre az egészet, hanem minden nap más-más részletét fogja felkereshetni és végig járni az igazi túrista. Ezt a mondatot már nem írtam feltételes módban, mert ez az út, hála az Orsz. Sport-Központ és a B. I. B. áldozatkészségének, már a jövő nyáron részben el is fog készülni. Ennek a nagy útnak mentén lesznek kis pihenőkunyhók, némi kiszolgálással, hogy rossz idő esetén ott menedéket is lehessen találni.

Ebből a nagy útból kiágazna például egy oldalút a Felsőörs alatt lévő, gyönyörű Királykúthoz, egy másik az arácsi Koloska (Kolostorka) völgy patakjának, az arácsi Sédnek nagyszerű dolomitsziklák alatt fakadó forrásáig, azután a Kéki völgyben a Kéki-malomig. Ezt a malmot már régen leállították, most egy lelkes turista tulajdona s oda kis túrista-menedékházat és kis vendéglőt épít. Meg vagyok győződve róla, hogy nyaranta soksok ezren keresnék föl a leírhatatlanul bájos helyet.

Oldalkiágazással juthat el a turista a Tormán-hegyre a Siske völgyéből, aztán meg a pécselyi Pusztavárhoz, még tovább nyugatra a dörgicsei templomromokhoz, Révfülöpről a Kővágóőrsi Kőtengerhez, a kisőrsi temető sivatagos, szélmarta sziklacsoportjához, a salföldi kolostorromokhoz, majd aztán a bazalthegyek vidékén az utaknak egész hálózata kapcsolja egybe Tapolca, Csobánc, Szent-György, Gulács, Tótihegy, Badacsony, Szigliget és Tátika csodáit.

Külön úthálózatot kap Tihany. Mint *Nemzeti Park*, temérdek lenyügözően érdekes látnivalóval fog szolgálni. A Csúcshegy, a Hálóeresztő, az Aranyház, az Óvár mind olyan csodák, amelyeket még ma nem is ismernek és nem is értékelnek még a tihanyiak sem, ezért lehet mindenféle, egészen laikus hozzászólásokat olvasni, mert hisz nem tudják, miről van szó. A falu rendezése, meg a Szkanzen csak kis részlet, az egész félsziget az a természettudományos kincs, amit fel kell tárnunk és meg kell mentenünk. Nem *„csúcskultúra"* (óh!) kell ide, hanem szigorú védettség és a látni valók könnyű megközelíthetősége és védelme. Ez a Tihanyi Nemzeti Park értelme.

Így *kell* berendeznünk a Balaton környékét, hogy az az egész világ legkedvesebb pihenő és gyógyító, egészségfenntartó üdülőhelye legyen!

Ch. J.

Balatoni komp, továbbá a múzeumi képtár számára csinált, kiválóan megkapó *Balatoni halásztanya* és a *Balatoni táj*, amely a Képzőművészeti Társulat nagydíját kapta meg és a király tulajdonába jutott.

Mészöly nagyszámú értékes képet festett gróf Zichy Ödönnek, aki surdi birtokán vendégül látta és sok szép eredeti rajza van a Bánó-féle gyüjteményében.

Mint harmincnyolc éves férfi utazott Mészöly Párisba és ott rövid idő alatt megkedvelték főkép miniatür tájképeit, regényes figuráit, a külföldiek előtt ismeretlenül ható magyar alakokat, a pajták, kunyhók, balatoni nádasok, barlanglakások, jégihalászok, cigánytanyák tökéletes rajzú világát. Trefort Ágoston akkori kultuszminiszter meghívta az általa létesített női festőiskolába tanárnak és ott Mészöly éveken át aránylag korai haláláig kitűnően működött (1887 november 12-én hunyt el).

Mészöly és a Balaton

Budapestről nyaranta lejárt a Balaton mellé és igyekezett a tó iránt való vonzódásának minél több művészi dokumentumát adni. Kétségtelen, hogy ő a Balaton legnevezetesebb régi festő-költője, mint „A Balatonvidék régi művészei" című ismertetésben (Balatoni Szemle 1943, 11. szám) már ismertettük. Az élesszemű *Bosznay* István mondta róla ezt is: Régebbi jeleseink: Brodszky, Telepy, Valentiny, Aggházy jól megnézték a Balatont s bár sok fínomság és megérzés van munkáikban, inkább *konstatálták* a látottakat, művészi látképeket produkáltak; egyrészük romanticizmust vitt bele ahhelyett a lírikus felfogás helyett, amely később Mészöly Gézának jutott. Az ő Balatonja misztikus, páratelt levegőben úszik, ezüstös fátylak és felhők borítják; szürke-kékes, hol haragos-, hol szürkészöld, majd kobaltvizének mélységei csöndesen nyugosznak, alig mutatva némi mozgást. Egy művész álmodozása álomba ringatja a nagy vizet is. Mészöly minden műve sejtelmes atmoszférát éreztet; mindenütt és mindenkor a művésznek oly kedves szürke-változatokat örökít meg, akár a délelőtt párás napsütését, akár az este meleg, bágyadt fényét adja vissza... Amikor Mészöly a Batonnál festett, még régi magyar viseletbe öltözött népek mozogtak a partokon, s imitt-amott a képekre is rákerültek; ma már ennek az egyszerűségnek, intimitásnak jórészt vége. Vége van az ősi fáknak is, mert ezeket majd mindenütt kivágták. Jár a gőzhajó; vasút, kikötők, kőpartok épültek — hová menjen a mai piktor, ha csöndes álmodozásra való zúgot keres magának?... Mészöly Géza a Balaton poétája. Sokan próbáltak már az ő témáival birkózni, de nálánál többre senki sem vitte. Csöndes melankóliája, hallgatag költészete nagyon illett a csöndesen hullámzó, ragyogóan tükröző, napot-felhőt keblére ölelő Balatonhoz.

Emlékművet Mészölynek!

Mérhetetlen kár, hogy a rendkívül gazdag munkásságú művész sok stúdiuma és vázlata szétszóródott már a halála után egy évvel, amikor belőlük kiállítást rendeztek; ennek a látogatói úgyszólván „szétkapdos-

ták". Gróf Zichy Jenő által gyüjtött jelentősszámú Mészöly-képek egyrésze is régóta ismeretlen kezekbe jutott, szépszámú képe pedig Amerikába, ahol ma már *múzeumok ékessége.*

A Balaton és első sorban Aliga festője a néhai jó Szana Tamás szerint különleges magyarságával emelkedik ki: „képei úgy magukon viselik a nemzeti jelleget, mint a fonóházak édesen epekedő, mélabús nótái, vagy Petőfi költeményei. Minden tájképe egy-egy kiszakított érdekes részlet a hazai földből; csaknem vibráló napsütésében a hazai nyár erős melegét érezzük; növényzete tarka színpompájával gyermekkorunk óta ismerős előttünk s festményeiben a nádas viskókat, düledező pajtákat azok a tőrőlmetszett alakok népesítik be, amelyekkel csak a hazai földön s itt is *leginkább a regényes Balaton vidékén* találkozhatunk."

Reméljük, hogy a Balatonhoz méltó *új aligai építkezés* elegáns, modern környezetében is szívesen látja majd a jövő nemzedék a Balaton régi kultiválójának és mesterművészének, Mészöly Gézának *emlékművét.*

Mészöly Géza

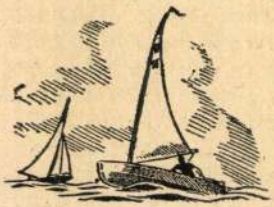

Mészöly Géza

cród
2

Kit. 154. l.

Mészöly Géza

Falu vége c. képe
repr.

Kopp Jenő: Magyar
mesterművek Budapest
székesfővárosi képtára
gyűjteményében.
Budapest, 1942.

Miskolci VIII. 150.

Mészöly Géza

Vad

=

Kőszegi László:

Mi mindenről feledkeznek meg a modern művészet magyarázói?

Brest, 1930.

Mi mindenről feledkeznek meg a modern művészet magyarázói?

Irta:

KŐSZEGI LÁSZLÓ.

Mészöly Géza

l.

Lykanomzromantika

19, 88. l.

Mészöly Géza

Balatoni táj, 1875.
Ernst Ármós tulajd
Ramsaui táj. Magánt.

Ernst Múzeum kiállításai
C VIII. (1930)

AZ ERNST-MÚZEUM
LEGKÖZELEBBI KIÁLLITÁSAI:

VASZARY JÁNOS
NAGY GYÜJTEMÉNYES

Mészöly Géza

Vas. Ujs. 1870. 537 l

*** *(A bécsi festészeti akadémián)* Mészöly Géza fiatal festész, kit a képzőművészeti társulat kiállításaiból már ismer a fővárosi közönség, közelébb aranyérmet nyert. Lenau egyik költeményéhez kellett illusztrációt készíteni és sok versenyző közt ő vivta ki a kitüntetést.

S Halász-u, Árvahár

518

Mészöly Géza

arckepe Pallik Bélától

Dömötör Jozsmi

Magyar művészképmások

Magyar Művészet

1931. 3/9 l.

1470 -1

Melyik ez?

Kette O
pürén O

Mészöly Gerá

Prod

Farkas Zoltán:

A magyar nyár festői

Nemzeti Újság

1942. jún. 28.

Mészoly G.

3258. *Patak malommal.*

Az előtérbeli lombos fák között csörgedező patak mentén balról malom épületei bontakoznak ki, a melyek előtt jobbrafordult parasztasszonyt látunk, ki piros fejkendőt, rövid ujjú ingvállat és kék ruhát visel. A patak vizén kacsák uszkálnak, a melyekből elől ketten és kissé hátrább öten képeznek csoportot. A könnyen felhőzött égbolt derült. Jelzése alól balra: »*M. G.*«.

Fa, méretei 24 : 17·8 cm. — Lelt. sz. 3258. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 5390 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461-910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 19. — 1907: XV. 19. — 1908: XV. 19. — 1910: XV. 19.

III

438 (3258).
635 (350).

III : 438

Vétel
1906

2102. Mészöly Géza:

Sz. Sárbogárdon 1844 május 18-án † Budapesten 1887 november 11-én.

A Balaton öble.

A kenesei járáshoz tartozó Akaratjának környékén ~~a Mészöly~~ ~~festmény~~ előterét a kissé hullámzó Balaton öble foglalja el, a melynek tulsó sziklás partján, balról a fák között, halászkunyhó látszik, mig az innenső parton megrakott talyiga van szamárfogattal, mely mellett kis fiú ül a földön. A közelében három paraszt asszony beszélget, egy korsóval megy a viz felé és egy a padló mellett áll karján kosárral. A tereferélők közül kettő dézsát tart kezében és egy, ki korsóját a földre tette, csipőre tett kezekkel karattyol. Az ábrázoltak közül egy piruszlikot, a többi pedig különféle szinü réklit, kurta szoknyát és kék kötényt visel. Fejöket mindannyian kendővel kötötték be. Balról tiz liba legel. A kissé felhözött égbolt derült. Jelzése alól jobbra: Mészöly.

Vászon, méretei 100 : 180 cm.
Vétetett 1902: II. 19-én bagosi Pucher Ödöntől 4000 Kán. (90/902)
Elszámoltatott 1902: IV. 14-én (338/902.)
Az elszámolást elfogadta az 1902: VII. 26-iki 27258 sz. leirat. (592/902.)

904: IV. 29.

Vés: Pucher Ödöntől

Mészöly G.

3248. *Az akaratjai partok.*

A jobbról elterülő Balaton partján balról vannak az akaratjai magas partok, a melyek a tó vizében visszatükröződnek és a melyeken innen, a kissé balrafordult és takarmánynyal megrakott kétkerekű talyiga közelében, a mely elé egy szamarat fogtak, két mosónő és egy leányka élénkíti az utat. Közülök a legelől haladó fején fehérneművel megrakott dézsát és karján kosarat czipel. Öltözete, a karbatett kezekkel közeledő két mosónőnek: piros fej- és vállkendő, ingváll, rövid szcknya és kötény, a leánynak: fehér főkötő, rékli és kurta szoknya. A derült égbolt felhőzött.

Fa, méretei 35·9 : 68·9 cm. — Lelt. sz. 3248. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 7100 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 6. — 1907: XV. 6. — 1908: XV. 6. — 1910: XV. 6.

III : 434

III,
434 (3248),
634 (350).

Vétel
1906

2102. Mészöly Géza:

A Balaton öble.

T foglalja el

A kenesei járáshoz tartozó Akaratjának környékét ábrázoló festmény előterében, a Balaton öblét, a melynek tulsó sziklás partján, balra a fák között, halászkunyhó látszik, mig az innenső parton megrakott talyiga van számárfogattal, mely mellett kis fiú ül a földön. Közelében három parasztasszony beszélget, egy korsoval megy a viz felé és egy a padló mellett áll karján kosárral. A tereferélők közül kettő dézsát és egy, ki korsóját a földre tette, csipőre tett kezekkel karattyol. Az ábrázoltak közül egy pruszlikot, a többi pedig különféle szinü réklit, szoknyát, meg kék kötényt visel. Fejöket mindannyian kendővel kötötték be. Balra tiz liba legelész. A kissé felhőzött égbolt derült. Jelzése alól jobbra: Mészöly.

Vászon, méretei 100: 180 cm.
Vétetett 1902: II. 19-én bagosi Pucher Ödöntől 4000 Kán (90/1902).

Mészöly

3249. *Az elhagyottak.*

Közeledő parasztleányok, kik az előtérbeli széles úton jönnek, a hol, jobbról a szalmakazalok tövében, három jércze szemezget. A két mezitlábas parasztleány közűl a nagyobbik a jobb karjára akasztott kendőjében, a kisebbik pedig, ki bal kezét szájához emelte, kék kötényében hozza holmiját. Fejöket mindketten bekötötték. Öltözetük: különféle szinű rékli, kötény és kurta szoknya. Mögöttük a kerítésen túl, a melyen lopótök díszlik, zsindely és zsuptetejű házak bontakoznak ki, a melyektől balra egy megkezdett kazal köti le figyelmünket. A közeli fák lombosak. Az égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly*«.

Vászon, méretei 52·7 : 31·9 cm. — Lelt. sz. 3249. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 5390 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 34. — 1907: XV. 34. — 1908: XV. 34. — 1910: XV. 34.

III

435 (3249).
634 (350).

III : 435

vétel
1906

3251. *Füzes kacsákkal.*

Az ábrázolt füzes Balaton vidéki, a hol elől balra a nádasban és ennek közelében, öt tarka és négy fehér rucza van. Úgy az előbbiekből, mint az utóbbiakból kettő a parton helyezkedett el, míg a többi a sík vizen és a nád között úszkál. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly.*«

Fa, méretei 27 : 17·7 cm. — Lelt. sz. 3251. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 2480 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906 : XV. 14. — 1907 : XV. 14. — 1908 : XV. 14. — 1910 : XV. 14.

Mészöly

3252. *Balatoni idyll.*

A balról látható partmenti füzesben és nádasban szemlélhető, a melyen innen egy csolnak kötött ki, a melyben gondolatokba merült asszony ül balrafordultan, ki fejét piros kendővel kötötte be és a ki ingvállat, pruszlikot meg sötét szoknyát visel. Feléje a jobbról elterülő Balatonon, melynek vize fölött hat sirály röpköd, egy másik csolnak közeledik. A háttért a környékbeli hegyek foglalják el. Az égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly.*«

Fa, méretei 13·9 : 17·8 cm. — Lelt. sz. 3252. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 720 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909). az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906 : XV. 24. — 1907 : XV. 24. — 1908 : XV. 24. — 1910 : VI. 24.

III

436 (3252)
635 (350).

III : 436.

Vétel
1906

Mészöly 9.

3259. ~~Falu vége.~~

Balaton vidékén van ábrázolva, a hol a lombos fáktól körülvett házák közt út vezet, a melyen jobbrafordult és botra támaszkodó szűrös legény beszélget az előtte álló asszonynyal, kinek közelében kis fiú nézeget. Kissé hátrább parasztleány bontakozik ki. Az ól és a ház mögött szalma-boglya látszik. Öltözete a bekötött fejű asszonynak és a leánynak: ingváll, pruszlik és szoknya, a kezeit hátratett fiúnak: ing és piros ruha. A derült égbolt felhős. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 17·9 : 13·8 cm. — Lelt. sz. 3259. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 2570 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 11. — 1907: XV. 11. — 1908: XV. 11. — 1910: XV. 11.

Jegyzet. Másolta 1908-ban Kodrián Kornél.

III.
438 (3259).
635 (350).

III : 438

Vétel
1906

1906.

~~3259. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1877. nov. 11-én.~~

3259. Falu vége.

Balaton-vidéken ~~község, szélén levő~~ van ábrázolva, a hol a lombos fáktól körülvett házak közt, ~~melyeket lombos fák vesznek körül,~~ az előtte álló út vezet, a melyen ~~hol egy~~ jobbra fordult és botjára támaszkodó szűrös legény beszélget ~~[illegible]~~ álló asszonynyal, kinek közelében ~~egy~~ kis fiú nézeget. Kissé hátrább ~~egy~~ parasztleány ~~alakja~~ bontakozik ki. Az ól és a ház mögött szalma-boglya látszik. Öltözete a bekötött fejü asszonynak és a leánynak: ingváll, pruszlik és szoknya, a kezeit hátratett fiúnak: ing és piros ruha. ~~[illegible]~~
A derült égbolt felhős. Jelzése alól jobbra: „Mészöly".

Fa, mér. 17.9:13.8 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 2570 Kán (388-906).

Vét. 24226-906 Sz. n. 34-906.

Mészöly 9.

3247. *Est a halászkunyhónál.*

Egy kúpalakú halászkunyhó előtt, a melynél és a melyben különféle edények vannak, balról a tűz mellett, egy álló asszony és ülő leány látható, kik jobbra tekintenek, hol balrafordult felnyergelt ló várakozik. Kissé hátrább fűzfák képeznek csoportot. Jobbról pedig a Balaton terül el, melynek vizében a felhőktől eltakart nyugvó nap tükröződik vissza. Az ábrázoltak közűl a tálat tartó asszony, piros fej- és keresztbe kötött virágos vállkendőt, lila réklit és barna szoknyát, a leeresztett hajú és halat tisztító leány pedig, a ki nagy fazék mellett foglal helyet, ingvállat és kékes-szürke szoknyát visel. Jelzése alól balra, a bundán innen: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 38·3 : 66·9 cm. — Lelt. sz. 3247. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 370 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 37. — 1907: XV. 37. — 1908: XV. 37. — 1910: XV. 37.

Jegyzet. Másolta 1910-ben Czapek Bruno.

III. 434

III
434 (3247)
634 (350).

Vétel 1906

3243. *Balatoni táj.*

Hegyes vidék, a hol az előtérben, a balról látható füzesen innen, szembenéző és botjára támaszkodó pásztorfiú őrzi a reábízott különféle szinű nyolcz tehenet, a melyek közűl egy a gyepes szigetről nézi a többieket, míg az úton közeledő juhász terel birkákat a tó vize felé, a mely fölött hét sirály röpköd. Az égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 20:33 cm. — Lelt. sz. 3243. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 3920 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 30. — 1907: XV. 30. — 1908: XV. 30. — 1910: XV. 30.

Jegyzet. Másolta 1909-ben Karay Pál.

1260. Mészöly Géza.

Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 november 11-én.

Dr. Thaly Kálmán.

Mellig van ábrázolva, kissé jobbrafordult és fölfelé tekint. Középütt elválasztott hullámos haja, szemöldöke, bajusza és körszakálla fekete, szeme barna. Öltözete: álló gallérú ing, csokorra kötött nyakkendő, egyelejű pitykés kék mellény és zsinóros fekete atilla három díszgombbal. A háttér szürke.

Vászon, méretei 18·7 : 15·5 cm. — Lelt. sz. 1260. — Értéke 200 K. — Az 1909 október 8-iki (1595–909), az 1909 deczember 6-iki (2042–909), az 1909 deczember 17-iki (2100–909) és az 1909 deczember 21-iki (2118–909) jelentés szerint Thaly Kálmán hagyománya 1899 junius 27-én. — Átvétetett 1909 deczember 23-án. — Bejelentetett 1910 január 20-án (131–910).

1906.

~~3265. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.~~

3265. Malom árka.

Jobbról, ~~látható~~ egy ~~malom~~ kétkerekü malom ~~hajtó patakon át, dobogó vezet, a melynek karfájára kék, piros és fehér ruhanemüeket teritettek. Jobbról, az~~ épületén innen, a melynek ajtajákoz ~~mellé~~ örlök övet támasztottak, az árok partján ~~egy~~ balra fordult leányka ül, ki fejét piros kendővel kötötte be és a ki vállkendőt rövid ujjú inget, pruszlikot, szoknyát és kötényt visel. Zsilipje ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ a vizmerő padló közelében, egy tarka és két fehér kacsa uszkál. A ~~malom~~ telep körül és a háttérben lombos fák képeznek csoportot. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »Mészöly«.

Fa, mér. 18.1:14.0 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 1220 Kán (388-906).

A patak dobogójának karfájára kék, piros és fehér ruhanemüt teritettek, míg

Vét. 24226-906

Sz. n. 40-906.

305

1906.

~~3272. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.~~

3272 Patak mellett ~~(Tanulmány).~~

E tanulmány egy ot és az ennek vezető

jobbra kanyarodó széles patak mentén ~~haladó~~ uton, melyet lombos fűzfák szegélyeznek, karba tett kezekkel és fején batyuval ~~közeledik~~ egy paraszt asszony, ki fejét kendővel kötötte be és a kinek öltözete sötét vállkendő, kötény és kurta szoknya. A háttérben több háznak teteje látszik. Az égbolt felhőzött.

Fa, mér. 32.6:24.5 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 1900 Kán (388-906).

közeledő

ábrázol

Vét. 24226-906

Sz. n. 47-906

1906.

3269. Mészöly Géza:
Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. nov. 11-én.

3269. Csacsi.

Jászol előtt van ábrazolva csacsi, balra fordultan áll, csaknem szembe néz és nagy füleit hegyezi. Hamvas szürke szine nyakán és hasán sötétebb, hátán lévő keresztnek szára pedig csaknem fekete. Rövid sörénye durva.
Vászon, mér. 14.5:21.9 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 60 Kán (388-906).

Vét. 24226-906 Ji. n. 44-906

301

1906.

~~3268. Mészöly Géza:~~

~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887. nov. 11-én.~~

3268. A meglőtt szarka.

Szegre akasztott zsinegen lóg és fekete csőrét fölfelé tartja. Feje és nyaka sötét szinű, háta kékesszürke, válla fehér, szárnyai tollazatának egy része fénylő kék, hosszú farka pedig zöldes. Jelzése alól jobbra: MG.

Fa, mér. 14.0:11.4 cm.

Vétetett 1906. márczius 16-án 460 Kán (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n. 43-906.

Mészöly festő VI. 162 l.

Múzeumi és Könyvtári Értesítő

3253. *Nádas kacsákkal.*

Magas partok közt van ábrázolva. Benne négy fehér, egy sárga és egy tarka kacsa látható, a melyek közűl egy az innenső parton jobbrafordultan áll, míg a többi a vízben úszkál. Az égbolt derült. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 13·9 : 17·9 cm. — Lelt. sz. 3253. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 740 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906 : XV. 20. — 1907 : XV. 20. — 1908 : XV. 20. — 1910 : XV. 20.

3244. *Itatás.*

A Balatont ketté szelő tihanyi dombos úton egy pásztor kilencz tehenet és egy borjút terel lefelé, hogy megitassa. A jószágból három visszafordultan legel, míg a többi balra halad. Az előtérbeli part innenső részén, a földbe vert czölöp közelében, üres csolnakot kötöttek ki, a háttérben pedig a tónak hullámzó vize csillog. A jobbról álló pásztor, ki botra támaszkodik, pörge kalapot, vállravetett mellényt és bő szárú gatyát visel. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 20 : 32·5 cm. — Lelt. sz. 3244. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 2[illegible]80 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 28. — 1907: XV. 28. — 1908: XV. 28. — 1910: XV. 28.

Jegyzet. Másolta 1909-ben Karay Pál.

Mehoffer J.

3245. *Részlet Szentiványról.*

A községnek zsuppal fedett szélső házai balról képeznek csoportot. Az egyik előtt jobbrafordult kétfogatú szekér áll, melyre a kúptetejű malomból kijövő munkás podgyászt rak fel. Kissé hátrább, de jobbról, szélmalom van, hatos vitorlával. Az előtérben, a trágyadombon innen, tizenhárom liba legel. A háttérben pedig nádas látszik. A derült égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 20·5 : 32·5 cm. — Lelt. sz. 3245. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 2575 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906 : XV. 17. — 1907 : XV. 17. — 1908 : XV. 17. — 1910 : XV. 17.

III
433 (3245)
634 (350)

III : 433

Vétel
1906

Mészöly

3254. *A háborgó Balaton.*

Borus időben van ábrázolva és hullámzó vize tajtékozva törik meg az előtérbeli parton, a hol balról öt vadlúd tanyázik két csoportban, jobbról pedig, a kikötött csónakon innen, de a virágzó kórók mögött, egy balrafordult asszony, a ki fejét piros kendővel kötötte be és a kinek öltözete rövid ujjú ingváll meg sötét szinű kurta szoknya, áll karbatett kezekkel. A Balaton fölött nyolcz sirály röpköd és az úton, itt-ott, nagyobb kövek hevernek. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly, Paris*«.

Fa, méretei 27·8 : 48·3 cm. — Lelt. sz. 3254. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 2480 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 26. — 1907: XV. 26. — 1908: XV. 26. — 1910: XV. 26.

III

437 (3254).
655 (350).

III : 437

Vétel 1906

3255. *Utazó szegény család.*

Egy asszonyból és három gyermekből áll, a kik a Balaton vidéki erdő szélén látható ekhós kocsi mellett telepedtek a földre. A kicsinyek közül egy bal karján van, egy vele szemben ül és bal kezére támaszkodik, egy pedig a kocsi előtt áll, melynek oldalán és rúdján ruhanemüek vannak, míg az előle kifogott ló balrafordultan pihen. Az asszony öltözete: kék fej- és sárga vállkendő, hosszú ujjú ingváll, piros szoknya és szürkés-kék kötény. A leányok piros vállkendőt, ugyanilyen szoknyát és inget viselnek. Közelükben mezei virágok nyilnak. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 17·7 : 24 cm. — Lelt. sz. 3255. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 1470 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 31. — 1907: XV. 31. — 1908: XV. 31. — 1910: XV. 31.

Mészöly

3256. *Patak partján.*

Az ábrázolt vidék előterében, a kanyargó patak tulsó partján, balrafordult kotlós tyúk látható tizenhat csirkével, a melyekből tizenhárom sárga, kettő pedig sötétszinű és a melyek közül kettő iszik. Ez utóbbiak egyikének közelében jobbról három kacsa pihen, a melyekből a középső fehér. A háttérbeli fák közt szénaboglya és azontúl több ház bontakozik ki. A kék égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól balra: »*Mészöly*«.

Fa, méretei 17·9 : 13·6 cm. — Lelt. sz. 3256. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és az 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés értelmében dr. Királyfi Ármintól 2475 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771-908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 13. — 1907: XV. 13. — 1908: XV. 13. — 1910: XV. 13.

III

437 (3256).
635 (350).

III : 437

Bécsi
1906

297

1906.

~~3264. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.~~

3264 Havas táj.

A ~~[illegible]~~ nyugvó nap~~tól~~ ~~[illegible]~~ világit~~ott és hoval~~ borit~~ott~~ ~~vidéken,~~ (a kopasz fák közül jobbról) ~~egy~~ parasztház bontakozik ki, mig az uton ~~egy~~ bekötött fejü asszony ~~[illegible]~~ és ~~[illegible]~~ ~~egy~~ didergő leány közeledik összedugott kezekkel. Öltözetük: vállkendő, sötét rékli és szoknya. A ködös tájék égboltja borult. Jelzése alól balra: Mészöly.

Fa, mér. 24.0:17.8 cm.
Vétetett 1906. márczius 16-án 1750 Kán (388-906).

Vét. 24226-906

Sz.n. 39-906

1906.

~~3263. Mészöly Géza:~~
~~Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban .877 nov. 11-én.~~

3263. Erdőrészlet.

A lenyugvó nap aranysarga ~~szinű~~ sugaraitól van megvilágit~~ott~~va ~~erdő~~ és előterében, ~~a jobbról láthatóan~~ egy pásztor, ~~egy~~ tiz különféle ~~szi-nű~~ tehénből álló csordát terel a dombról az útra ~~le~~. Öltözete: pörge kalap és szür. A vidék légkörét ~~dörengő~~ világosság tölti el ~~a légkört~~. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: „Mészöly".

Fa, mér. 17.9:13.8 cm.

Vétetett 1906. márczius 16-án 2480 Kán. (388-906).

Vét. 24226-906

Sz. n. 38-906.

Mészöly Géza

TEMPLE JÁNOS (szül. 1857)

83. Mészöly Géza festőművész (1844—1887) képmása. Jelezve fent jobbra: Temple 85.

Mészöly Géza
Magyar művészképcsarnok

Mészöly Géza

PÁLLIK BÉLA (1845—1908)

45. Mészöly Géza festőművész (1844—1887) képmása. Jelezve lent jobbra: Pállik Béla 1872. — A Történelmi Képcsarnok tulajdona; 1895. évi vétel.

Magyar művészképcsarnok

1032. DIVÁNYPÁRNA, himzett virágokkal, zöld posztó alap. Német, XVII. sz. 40.—

1033. DIVÁNYPÁRNA, piros mustrás bársony. Olasz, XVII. sz. 20.—

1034. DIVÁNYPÁRNA, mint az előbbi. 20.—

1035. DIVÁNYPÁRNA, mint az előbbi. 20.—

1036. SZKUTARI selyembársony teritő. Török, XVIII. sz. 40.—

1037. VERDURE, parkban játszó gyermekalakokkal. Aubusson, XVII. sz. 220×270 cm. 600.—

1038. AJTÓFÜGGÖNY, selyem- és aranybrokát. Japán, XIX. sz. 100.—

1039. LAMBREQUIN (Ko-szü), arany alapon selyemgobelin. Kinai, XVIII. sz. e. 50.—

1040. NAGY USÁK-SZŐNYEG, nagy kék medaillonnal. XVII. sz. 250× 220 cm. 400.—

1041. SIRVÁN-SZŐNYEG 3 medaillonnal. XIX. sz. 300×140 cm. 200.—

1042. KARABAG-FUTÓSZŐNYEG, vörös tükrében 9 medaillon. XIX. sz. 540×110 cm. 350.—

Mészöly Géza

DEÁK-EBNER LAJOS (szül. 1850)

115. Mészöly Géza festőművész (1844—1887) képmása. Tusrajz, fehér fedőfestékkel. Jelezve jobbra: A mon ami Mészöly Géza, Louis Ebner 1883. Paris.

Ernst Lajos tulajd.
Magyar művészképcsarnok

BERNÁTH AURÉL, KMETTY JÁNOS,
MEDGYESSY FERENC

IGAZGATÓ:

FARKAS ZOLTÁN

TITKÁR:

Dr. GERGELY PÁL

A klisék a Franklin-Társulat cinkografiájában készültek.

KÉPEK

Mészöly Géza

Vándorcigányok

Repr.

Csánky Győr

NEMZETI SZALON 1926 MÁJUS HÓ

Mészöly Géza

lásd

Csanky Győr

33, 34. l.

243. Zausig József: gyermekfej.

Mészöly Géza

1844 – 1887

laid

Szépm. Muz. graf. o.
45. kiáll. (1922)
84. 2
333

készülék azzal az egyszerű ténnyel, hogy egy gombnyomásra távoli világok városainak hangja szólal meg a hangszóróban, a földrajztudomány alapelemeit. Száz és száz várost kényszerül tudomásul venni a hallgató, nyolc-tiz nyelvet szokik meg a füle, amelyből ha egy szót sem ért is, vagy talán éppen azért, könnyen támadhat fel benne az ismeretszerzés vágya, talán nem is magáért az ismeretért, hanem, hogy könnyebben élvezhesse a külföldi állomások műsorszámait. Igy csempészte be a rádió a tömegekbe a nyelvismeret hajlandóságát, anélkül, hogy szándékosan akarta volna és a különböző rádió-nyelvkurzusok inkább ennek a már kialakult hajlandóságnak kielégitésére létesültek.

Felesleges lenne azokról a hatalmas eredményekről beszélni, amelyeket a rádió a zeneismeretek terén elért. Természetes, hogy a tanyai öreg gazda nem nagyon élvezi Wagner operáját vagy a Beethoven szimfoniát, de ha már megvan a rádiója és fizeti a dijakat, nem zárja el a készülékét ilyen esetekben sem, legfeljebb „nem figyel oda". Tudjuk azonban, hogy az ismeretek nem csupán megfigyelés útján kerülnek a lélekbe és a tanyai gazda addig fog „nem figyelni" a komoly zenére, amig barátságba nem kerül vele, megszokja, mint a nem szive-

Mészöly Géza

1981. A vízimalom

Repr.

Ernst Múzeum aukcioi

52. sz. II. r.

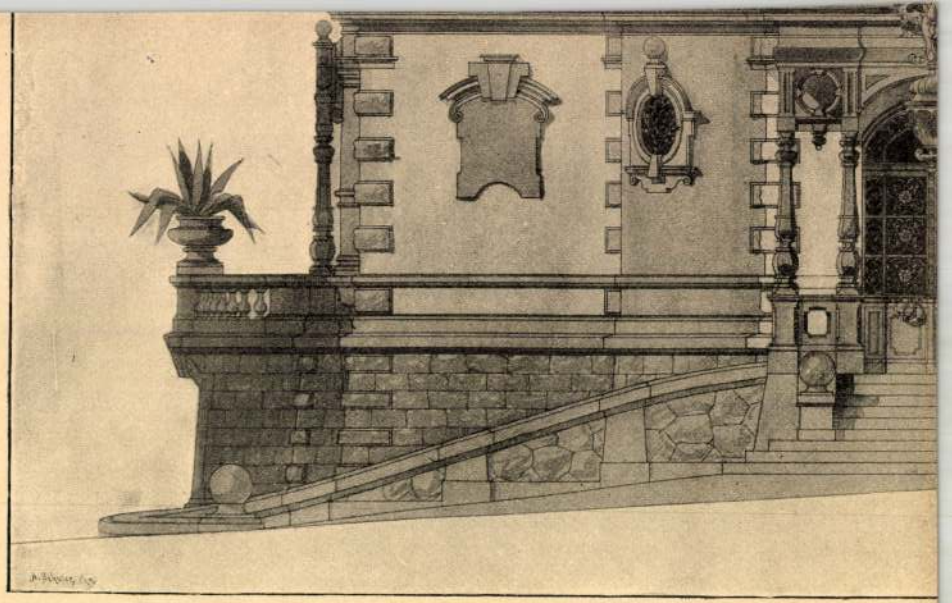

Villa des Dr. R. Reinhold in Bad W

Mészöly Géza

Keresztrefeszítés. Mészöly **Géza** festménye Domenichino után dr. AGAI BÉLA gyüjteményében. V. U., 1911. 16. sz.

UMI ÉS KÖNYVTÁRI ÉRTESÍTŐ
TELJES FOLYAMÁT UJONNAN BELÉPŐ TAG-
K & K. KEDVEZMÉNYES ÁRÉRT RENDELHETIK
IGAZGATÓSÁGNÁL, VIII., MUZEUM-KÖRUT 18.

szam

MINDENNEMŰ MODERN, A LEGKÉNY
ÍZLÉSNEK MEGFELELŐ GRAFIKAI M
KAT, MŰVÉSZI ÉS MŰSZAKI FÉNYKÉPEZÉS, K
HÁROMSZÍNŰ, FÉNYNYOMATÚ ÉS HELIOGR
LEMEZEK ÉS NYOMATOK KÉSZÍTÉSÉT. MŰL
KATALÓGUSOK, ILLUSZTRÁCIÓK, HIRDE
MEGHÍVÓK, FINOM IRODAI ÉS PRIVÁT L
ZÉSI CIKKEK KÉSZÍTÉSÉT ELVÁLLALJA NÉ
KÁROLY, BUDAPEST, IV. KER., SEMMELWE

16521. Budapest, Athenaeum.

Mészöly Géza

Pester Lloyd. Morgenblatt 1944. Jan. 30

Géza Mészöly

So zwiespältig und problematisch die künstlerische Position Munkácsys war, so einfach, klar und harmonisch wuchs die Landschaftsmalerei Géza Mészölys aus dem innigen Erlebnis der freien Natur hervor. Ihn trieb es nicht zu anspruchsvollen, repräsentativen Großaufgaben. Von einer milden und heiteren Ruhe typisch transdanubischer Abgeklärtheit beseelt (er kam in *Sárbogárd* zur Welt), pflanzte er seine Kunst auf der heimatlichen Scholle auf. Liebevoll und mit feinem Blick für den Zauber der Atmosphäre, der Beleuchtung, spürte er den stillen, vertrauten Schönheiten des Balaton, seiner Gestade und Menschen nach. Er war ein scharfsichtiger Beobachter der Natur, die er in ihrer festen, stofflichen Beschaffenheit und Plastizität mit detailfroher, realistischer Genauigkeit, jedoch im Abglanz einer zarten Verträumtheit wiedergab. Ein Maler vom Schlage der *Barbizoner*, war er, wie manche von diesen, z. B. *Corot*, *Daubigny* und *Troyon*, nur wenige Schritte vom Pleinair entfernt. Mészöly ist, um einer treffenden Feststellung Karl *Lykas* beizupflichten, „der bedeutendste ungarische Meister des *pagsage intime*".

Kállai, Ernst, Benczúr – Munkácsy – Mészöly – Ein dreifaches Malerzentenarium.

19. Jahrh.).

e (Bezeichnet): „Albert Fourié".

net): „Français."

Illusztr. XVII. tábl.

ahrhundert).

Buchstabe).

hrhundert).

Buchstabe).

ahrhundert).

ahrhundert).

nis eines Herrn in Perrücke).

arelliert). 9·5×7 cm.

Mészöly Géza

ívód

Petr. Egy kimult

168. l.

BUDAPEST-SZABADSÁG-TÉRI
REFORMÁTUS EGYHÁZ
V., SZABADSÁG-TÉR 2. I. 2.
TELEFON: 111-668.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos
Nagytiszteletű

dr. Kentiványi Gyula

úrnak
úrnőnek

BUDAPEST

IX. Höjes Endre u.

21001

Mészöly Géza

Ernst Múz. kiáll. 47 sz.

Magyar remekmüvek
1921. máj

Vásár, Br. Kohner Adolf
tulajd.

Szélmalom, Mauthner
Zoltán tulajd.

Vizpart, u. a. tulajd.

Chioggia, Kiszely Géza
tulajd.

Buzaföld, Glück Frigyes
tulajd

MORELSE, *Paulus*, hollandi festő (Utrecht 1571—1638). Delftben Mierevelt tanítványa. Közvetve Michelangelo da Caravaggio hatására visszamenő genre-alakokon kívül főleg arcképeket festett, amelyek a XVII. sz. első felének jellemző példái. Ilyen a bpesti Szépm. Múz.-ban levő női képmása. Legkiválóbb műve az amszterdami Rijksmus.-ban levő lövészképe (1616), amely a chieroscuro céltudatos felhasználásával Rembrandtot készíti elő. Építészettel is foglalkozott.

MORELLI, 1. *Domenico*, tkp. *Soliero*, olasz festő, * Nápoly 1826., † u. o. 1901. A Nápolyból kiindult naturalista iskola egyik főképviselője. Rómában Camillo Guerra tanítványa, majd barátja, Filippo Palizzi, a realista állat- és tájképfestő terelte tulajdonképeni irányába. Történeti képeken kezdte és már első képe: A képrombolók (1855, Nápoly, Pal. Copodimonte) realisztikus felfogásával feltűnést keltett a maga idejében; még messzebb mentek e felfogásban: Lara grófja (1861, Róma, modern. képt.), Az aquilejai menekülők (1865, Nápoly, szépm. akad.) és a különösen szélesen festett, világításával ható Tasso fölolvasása (1865, Róma, modern képt.). Ezt követték romantikus, vallásos tárgyú képei: Lear király (1870—71). Lady Godiva (1878—80), Krisztus a tengeren jár (1865), A keresztről levétel (1872) és egyik leghíresebb képe, a Szt. Antal kísértése (1878, a két utóbbi Róma, modern képtár). Utolsó idejének legkiválóbb alkotásai: Mohammed (1882, Triest, képt.), Kriszki (1893—95, mindkettő Róma, modern képtár). Művészete a mai értelemben nem modern többé, de korában a történeti kép terén a valóságból vett alakjaival, világításával és természetes előadási módjával forradalmilag hatott. Igazgatója volt a nápolyi szépm. akadémiának és iparművészeti múz.-nak.

Mészöly Géza

l-

Ernst Múz. kiáll. VII.

Bp 1913

MINELLI, *Giovanni de'* Bardi (1450?—1527 után) páduai szobrász és építész. 1519. a páduai Santo ötödik kolostorudvarát építi. Szobrászi stílusa Donatello és Bellano fölfogásának befolyását árulja el. Ezt igazolja a Szépművészeti Múzeum két realisztikus agyagszobra is. Néhány alkotásában azonban már klasszikusabb szépségre való törekvés nyilvánul. Számos domborművét, agyagszobrát és dekorativ természetű művét is ismerjük.

MINENOBU, l. *Kanó Minenobu.*

MINIATÚRFESTÉS I. A M. a könyv díszítőművészetének legrégibb alakja, s mint ilyen, eredetileg az ősi, kézzel írott könyv teljes grafikai díszítésének, ú. m. a díszített kezdőbetűknek (iniciálisoknak), a szövegkereteknek, szegélyrajzoknak, az egészoldalas vagy kisebb képeknek összefoglaló elnevezése. Maga a szó a régente használt míniumvörös festék nevének leszármazása. A miniatúrfestőket, akik a középkor végéig túlnyomó részben szerzetesek voltak, *pictoroknak*, a XI. sz.-tól kezdve pedig *illuminatoroknak* nevezték, megkülönböztetésül a scriptoroknak vagy rubricatoroknak nevezett betűvetőktől, akik a könyv szövegrészét írták. A miniatúröket magába a könyvbe, tehát eleinte pergamenre, később meritett rongypapírra, tollal vagy ecsettel festették; a fekete színt lámpakoromból készült festékkel, a többi színeket finomra őrölt porfestékekkel, melyeket tojásfehérjével vagy enyvvel kevertek el s higítottak, festették fel. Az aranyozás, bolusszal alapozott felületen, porarannyal vagy laparanynyal történt.

A M. történeti fejlődése természetszerűen párhuzamosan követi az ábrázoló művészet általános fejlődését. A legrégibb miniatúröket Kr. e. 3—4000 ből az egyiptomi sírkamrákban

Ernst Muzeum aukcioi

53. 7.

Mészöly Géza

320. Mészöly.

IIIX

Mészöly Géza

crod
2

Balásing Malerei
16, 27. l. 52, 53. t

M.D.K.

Mészöly Géza, festő

---

188 -ban Chioggiában járt és ott festett. Képe a MNG. ben. o. fa. 24+17.5 cm. Ltsz. 7700. 557. o. 6i. jegyz.

Telepy Katalin: Telepy Károly, a magyar táj romantikus festője. 545. o.
Debreceni Déri Muzeum Évkönyve. IX. 1966-67.
Debrecen 1968. Alföldi Nyomda, Debrecen.

Mészöly Géza

Balatoni halántanya. (repr.)

Kovács Irén, Sz.: Ki ez? Müvészettörténeti társasjáték. Kártyaszövegek: Kontha Sándor. Bp. 1960. 2. kiad. 100 t. 1 mell. 23 l., /Homo ludens 2./

31. t.

Mészöly Géza (1848-1887)

Magyarországon dolgozott. Témái: Balaton-part, Tihany-part. Főműve a nagyméretű Balatoni halászjelenet.

Kovács Irén, Sz.: Ki ez? Művészettörténeti társasjátékok. Kártyaszövegek: Kontha Sándor. Bp. 1960. 2. kiad. 100 t. 1 mell. 23 l., /Homo ludens 2./

31.T.

MDK

n. Mészöly Géza, festöm.

Patak partján. -Olf.

OMKT ált.rend. Brassói Képkiáll. 1896.máj. Kat. 16.1.

MDK

n. Mészöly Géza, festöm.

	Peti malom.	Olf.	
93.	Balatoni táj tehenekkel.	Olf.	15.1.
97.	Balatoni táj tehenekkel.	Olf.	15.1.

OMKT ált.rend. Brassói Képkiáll. 1890.máj. Kat. 13.1. és 15.1.

MDK

n. Mészöly Géza, festőm

117. Balatoni táj tehenekkel. Olf.

118. Balatoni táj tehenekkel. "

OMKT ált.rend. Kolozsvári Képkiáll. 1890.ápr. Kat. 17.1.

MDK

n. Mészöly Géza, festőm.

Peti malom. Olf.

Patak partján. " 25.old.

OMKT ált. rend. Kolozsvári Képkiáll. 1890. ápr. Kat. 20.l. és 25.l.

MDK

Mészöly Géza

Festészeink. Vas. Ujs. 1872. 373.l.

MDK

Mészöly Géza

A Balaton vidékének egy részét feltüntető szép festménye a mücsarnok kiállitásán.

Vasárnapi Ujság 1879. 212.l.

MDK

Mészöly Géza

Est a halászkunyhónál, fa.

Állami képletétek a Nagyváradi Muzeum számára.
Muz.és Könyvtári Ért. 1918. 157.l.

MDK

Mészöly

Művészet 1907. 3. sz. 186.1.

M.D.K.

Mészöly Géza

Az őszi tárlatot a Képzőművészeti Társulat két sorozatban rendezte meg a Mücsarnokban. A müvész az első sorozaton vesz részt müveivel, -közli az "Irodalom és Müvészet" c. rovat.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. juli. 23. 4. évf. 43. sz. 685. lap

M.D.K.

Mészöly Géza

Müveivel részt vesz azon a kiállitáson, melyet Székesfehérváron rendeznek először a vidéki városok között. Az "Irodalom és Müvészet" c. rovat "A vidéki képkiállitások" c.-mel számol be és felsorolja a rendező bizottság tagjainak nevét, akik között szerepel a müvész is.

Képes Családi Lapok, Bp. 1882. május 7.
4. évf. 32. sz. 5lo. lap

M.D.K.

Mészöly Géza

"Jeles festőnk Szent-Istvánra költözött Zichy Jenő meghivására", aki részére egy "terjedelmes vadászképet fest"- adja hirül "A HÉT története" c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1881. május 29. 3. évf. 35. sz. 558. lap

M.D.K.

Mészöly Géza

"...most Párisban időz, s a tavaszi "Salon" számára nagyobb tájképet fest, közelébb Bécsbe küldi az utóbbi években festett tanulmányait és vázlatait, melyekből az ottani Müegylet külön kiállitást rendez.." -irja az Irodalom és Müvészet c. rovat.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. nov. 19.
8. sz. 127. lap

M.D.K.

Mészöly Géza

Nagyobb tájképet fejezett be, mely a Balaton egyik legszebb részét ábrázolja mosásból hazatérő leányokkal.
"Képzőművészet" c. rovat hiradása.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. ápr. 5.
28. sz. 447. lap

M.D.K.

Mészöly Géza

"Három végtelenül bájos idill képe" szerepel a Karácsonyi Képkiállitáson, melyet a Képzőművészeti Társulat rendezett a Műcsarnokban. Képzőművészet c. rovat közleménye.

Képes Családi Lapok. Bp. 1884. dec. 28. 14. sz. 223. lap

Mészöly Géza MDK

Csók István mintarajziskolai növendék korában a Műcsarnok kiállitásain Mészöly képeit is láthatta.

Farkas Zoltán: Csók István. Bp. 1957. 7. l.

Mészöly Géza MDK

Csók egészen más Balatont fedezett fel, mint Mészöly.

Farkas Zoltán: Csók István. Bp. 1957. 36. l.

MDK

Mészöly Géza

Malom árka, of.

Képzőmiv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

11 l. xxxx

MDK

Mészöly Géza

Hazatérű tehenek, of.

Képzőműv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

3 l.

MDK

Mészöly Géza

Kotlós tyuk, of.

Képzőműv. Társ. Kiáll. Arad, 1889.

3 l.

MDK

Mészöly Géza

Falusi park, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

5 l.

MDK

Mészöly Géza

3 eredeti rajz

Szt.György Céh XVII. auk. 1914. márc.
7o 1.

MDK

Mészöly Géza

Tájkép-tanulmány, cer.

A Gyüjtő. 43. auk. 1921. márc. 12 l.

Illényi Géza

Hajódarut ábrázoló képe a karácsonyi aukció-
ra kerül.

Esti Hírlap 1965. okt. 20.

Mészöly [, festő] MDK

Az Ein múzeumom sorozatban Mészölyt és életművét ismertető füzet jelenik meg.

— : Múzeum a polcon 2

ESTI HIRLAP

br. 1964. aug. 24.

M.D.K.

Mészöly Géza

Petrovics Elek:"Festők a Balatonon" cimmel ir a Balaton festőiről. A Balaton "szelid szépségét..csak a 70-es években fedezte fel Mészöly Géza s tulajdonképen vele kezdődik a Balaton meghóditása a müvészet számára"-irja beszámolójában Petrovics Elek.

Szinházi Élet. Bp. 1938. nov. 19. XXVIII. évf. 48. sz. 16-19. lap

Mészöly Géza festő M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Perneczky Géza: Balatoni táraltok

Magyar Nemzet 1965. julius 14. 4.1.

Mészöly Géza festő M.D.K.

Munkái a kiállitáson

/ Keszthely /

Perneczky Géza: Balatoni táraltok

Magy ar Nemzet 1965. julius 14. 4.l.

Mészöly Géza.
festő

M.D.K.

1945-52 között volt emlékkiál-
lítása.

D. Fehér Zsuzsa: Módszeres képzőművészeti nevelést.
Művészet, 1965. november - 48 lap.

Mészály Géza.

festőművész.

A székesfehérvári múzeum képkiállításán
"Vízparti táj" c. festménye szerepel.
(említve)

Fejérmegyei Néplap, Székesfehérvár, 1952 dec. 4.

Németh Géza.

A magyar tájfestészet mestere

Kis Újság, Budapest, 1951. Okt. 9.

MDK

Mészöly Géza

Évk. KMT. 1929. 133-136.

MDK

Mészöly

neve említve

Ernst Múz. koll. kiáll. Uj Kultura 1922.
2o4.1.

Közlöny.

A vásárhelyi múzeumban megnyílt „Az Alföld képben és versben" c. képzőművészeti kiállításon az Alföldet tükröző festmények mutatják be.

Vásárhely, 1951. Aug. 19.

Mérzály.

„A magyar Alföld a műrézetben és a költérzetben" c. aug. 20-án megnyíló vásárhelyi kiállításon e tárgykörre jellegzetes festménye bemutatásra kerül.

Viharsarok, 1951. aug. 16.

Mészöly Géza.

A moszkvai magyar Képzőművészeti kiállításon tájképei bemutatására kerültek.

Szabad Nép, 1951. május 9.

Mészöly Géza.

tájképfestő

A moszkvai magyar képzőművészeti kiállításon művével szerepelt.

Magyar Nemzet, 1951. május 9.

Mészöly Géza.

Bukarestben, a Magyar Népköztársaság képzőművészeti kiállításán „Juhnyáj" c. tájképe szerepelt. (emlitve.)

Uttunk kolozsvár, 1952. május 15.

Mérey Géza

Szabad Művészet

1957. 426.l.

427.l.

mények elérésére használhatjuk fel.

Zoványi Jenő.

Pauli Simon postilláinak fordítója. Bártfán a Klösz Jakab sajtója alól 1608-ban került ki egy *„Magyarázatja az evangeliumoknak . . .“*, mely *„Simon Pál deák postillájából magyar nyelvre fordíttatott“*[1]. A fordító „egy jámbor keresztyén ember“ volt, neve azonban nincs a könyvön feltüntetve. Kilétéről Beniczky János Tamásnak Fabó Andrástól közzétett följegyzései[2] adnak felvilágosítást. Ezekben ugyanis két helyen is szó van az egész és helyes vezeték- és keresztnevén Pauli Simon nevű szerzőnek magyarra fordított postillájáról. Az idetartozó első följegyzés szerint a nevezett bártfai nyomdász 1609-ben ki akarván adni ezt a könyvet, pártfogásába ajánlotta Thurzó György grófnak. A másik följegyzés szerint 1610-ben Mihályko János eperjesi magyar evangélikus lelkész, nemkülönben a Pauli Simon magyarra fordított postilláját a bártfai nyomdásszal kötött szerződése értelmében visszakéri Thurzó György nádortól superrevisióra. És

[1] RMK I. k. 410. sz. a.

[2] Codex evangelicorum . . . I. k. 1869. 1—13. l.

Mészöly Géza

1844–1887

Szabad Művészet

1957. 247–254.

képekkel

szternek jelen kelet és ügyszám alatt

ézett rendeletének másolata:

390/. számu csekkszámla terhére utal-

sos kezeihez /: cim:Budapest, IX.

vár maradványainak fenntartási költsé-

ben 1.000 P-t azaz: Egyezer pengőt.

Mészöly Géza MDK

Balatoni táj tehenekkel

Tájkép

Műcsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusa

Mészöly Géza MDK

A Balaton öble Akarattyánál

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Mészöly Géza MDK

Balaton partja

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Mészöly Géza MDK

Hazatérők a Balaton partján

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Mészöly Géza MDK

Balatoni táj tehenekkel

Mücsarnok 1932. Budapest Közönségének Képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Mészöly Géza MDK

Faluvége

Mücsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

MDK

Mészöly Géza

Budapest szfőv. ujabb szerzeményeinek kiáll.
Képzőművészet. 1932. 52. sz. 152.l.

MDK

Mészöly Géza

Balatonparti táj

Thirring G.dr.: Szépműv. Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. 101.1.

Mészöly Géza

Nő. 1942. II. 28.

— **A gróf Almásy Teleki Éva művészeti intézete** nyolcadik aukciója keretében érdekes és gazdaganyagu kiállitást rendezett. A harmadfélezer tételből álló aukció legjelentősebb csoportjai a festményeké, a szőnyegeké és a butoroké. A képek között a sok gyengébb alkotás mellett akadnak kiváló értékü, magasszinvonalu műtárgyak is. A legismertebbek közül elég megemliteni Sebastiano *Riccit*, Giuseppe *Bazzanit*, Francesco *del Cairot*, J. *van Bemmelt*. A külföldi képanyag mellett gazdag sorban vonulnak föl a magyar művészet képviselői, *Mészöly*, *Mednyánszky*, *Rippl-Rónai*, *Barabás*, id. *Markó Károly*, *Molnár*, *Lotz*, *Ferenczy*, *Czóbel*, *Gulácsy* és mások. Az érdekes kiállitás képanyagához természetesen kapcsolódik az aukció hivatása szerint számos szép iparművészi tárgy, butor, szőnyeg, porcellán, üveg, csipke stb.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

2667.

Sz. Tóalmáson 1819 j
ja

Salzkammerguti

Magas hegyek közt
tünik szemünkbe, míg az
és a kissé hátrább levő fe
uton lefelé. A hegyeken,
köd takarja, itt-ott hó fe
közűl pedig a templom vá
felhőzött. Jelzése alól job

Vászon, méretei 58·2
1600 K. — Gillming Hermina
— Az adományt elfogadta a
leirat (755–906). — Bejelen

III

Arad

Gillming H
Ajánd 1905

Mészöly Géza

l

Római nemzeth.
Kiáll. kat 1911

70, 71 l.

A hivatalos másolat hiteléül:

min.shiv.igazgató.

~~Gyárfás Jenő~~

Mészöly Géza

AZ ORSZ. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT MŰVÉSZI DÍJAI:

I.

A Társulat kétszáz darab 4 frtos aranyból álló művészi nagy díja.

1. 1881. Gyárfás Jenő (szül. 1857.). Tetemrehívás. Olajf.
2. 1882. Benczúr Gyula (szül. 1844.). Bacchansnő. Olajf.
3. 1883. Mészöly Géza (szül. 1844., megh. 1887.). Részlet a Balaton vidékéről. Olajf.
4. 1884. Zala György (szül. 1858.). Mária és Magdolna. Szoborcsoport.

126

SzmKT 50-126.1 K.

AUGUSZTUS 31 nap — 1935

VASÁRNAP **25** K. Lajos kir. Prot. Lajos	
HÉTFŐ **26** K. Zefirin Prot. Izsó	
KEDD **27** K. Kal. Józs. P. Gebhárd	
SZERDA **28** K. Agoston P. Ágoston	
CSÜTÖRTÖK **29** K. Ker. J. fejv. P. Ernesztin	Izr. 30. Ros Khodes
PÉNTEK **30** K. Limai Róza Prot. Róza	Izr. 1. Elul R. Kh.
SZOMBAT **31** K. Rajmund Prot. Erika	35. hét. Izr. 2. S. Softim 6. P.

ÉSZT RENDEZŐBIZOTTSÁG:

VOLDEMAR PÄTS

észt közoktatásügyi államtitkár,
az észt Képzőművészeti Alapitvány igazgatóságának elnöke

Dr. JUHAN VÄSAR

az észt közoktatásügyi minisztérium

Mészöly Géza

Lyka München

8, 11, 40, 41, 56,

5-9, 63, 64, l.

MDK

Mészöly

A kiáll. mücsarnokából... Vasárnapi Ujság, 1885. 32.sz. 520 l.

MDK

Mészöly

Mücs. tav. kíll. Vasárnapi Ujság, 1914.
14.sz. 269-71. l. képpel.

Mészöly Géza M.D.K.

Bp,1887 körül.

Árvalányhaj-mező a kecskeméti földháton. Szövegközti illusztráció Kerner Antal: Az Osztrák-magyar Monarchia növényvilága c. cikkhez. id.mü 189-252.p.

Szign. Mészöly - R sc.

- - rajza után R/?/ egyszinü fametszete. M.Kir.Állny.

O.m.I.k. Magyarország.Bev.köt. 1887.213.p.

Mészöly Géza, festő 7 Ok

A recensens elitéli az ismertetett könyv illusztrációit, kiállításának kezdetlegességét, mindössze Mészöly balatoni s id. Markó Károly visegrádi képeinek reprodukcióit találja elfogadhatónak.

Nagy Tibor: Ezerszínű Magyarország 79.l

A Könyv

[Könyvbarát], Bp. 1955. május V/5.

Mészöly Géza
festő

M.D.K.

Méltatás.

Farkas Zoltán: Keresztury Dezső: Balaton.
Művészet, 1960. november.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

Fatanulmány, cer.

Tájkép, of.

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.aukc.

28 l.

MDK

Mészöly Géza

Tájkép, repr.

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.aukc.

VI. tábla.

MDK

Mészöly Géza (festő)

(Művei szerepeltek a Mezőgazdaság a képzőművészetben c. kiállításon.)

Kürti Katalin: A „Mezőgazdaság a képzőművészetben" kiállításról. Alföld, Debrecen, 1960. 7. sz. 85. l.

M. D. K.

MÉSZÖLY Gyéza festő

Sárbogárdi születésű
tehát karréti hasonlóan Csókhoz

Könnyei Elek: Látogatás Csók István szü-
lőfalujában, . . .
Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 254 sz. 5. l.
okt. 26.

MDK

Mészöly László

Gyertya fénnyel, of.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 16. l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87.

Birkanyáj

Faluvége

Vándorcigányok

Nagy.Művészet 188-tól. Szépm.Muz. 1949.

1800

8. 1.

MDK

Mészöly Géza

Balaton

Hazatérő tehenek

A szarka

Sik vidék szénaboglyákkal

Nagy.Művészet 1[illegible]tól. Szépm.Kuz. 1949.
1800

8. l.

MDK

Mészöly Géza

Patak partján

A lidó

Kakas

Magy.Művész et 18ootól. Szépm.Muz. 1949.

8. l.

Mészöly Géza

Vándorcigányok

Nagy.Művész st 18ootól. Szépm.Kuc. 1949.

8. l.

Mészöly Géza M.D.K.

Bp.1874.

Balatoni tájkép. 13X19 cm. illusztráció Keleti Gusztáv: Festészet és szobrászat c. cikkéhez.id.mü 413-470.p.

Szign. nélk. - Morelli G.F.i.

- - festménye után egyszinü fametszet.Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.9.k.Magyarország.III.453.p.

MDK

Mészöly

ecsetje örökiti meg
ez eltünt balatoni halásztanyákat.

99.o.

KERESZTURY DEZSŐ: Balaton. Bp. 1960.

Mészöly

MDK

Balatoni képei

71.o. V. ö' 46 o.

KERESZTURY DEZSÖ: Balaton. Bp. 1960.

MÉszöly Géza

MDK

"A Balaton festőépoétája"

balatoni képei.

36.o.

KERESZTURY DEZSŐ: Balaton. Bp. 1960.

Mészöly Géza

MK

festő

Repr

"Aliga "/ A Balaton öble az akarattyai partokkal/
1885.

33.o. v.ö. 158.o.

Keresztury Dezső: Balaton. Bp. 1960.

Képszerkesztő: Dr. Bodnár Éva.

MDK

Mészöly Géza

Mocsaras táj jegenyesorral, of.

Fehér tyuk, of.

Folyópart vontató hajóval, of.

Ernst Múz. XX. aukc. 1920. jan.

6-7 l.

Mészöly Géza

II. osztályérem München-ben 1883-ban

Off. München 1905

17. l.

sztályának elvégzését tanusító, illeyt;
választott ipari pályára való testi

ntkezőknél a 2—4. pontokban felben kötelesek:
vagy
szakbavágó gyakorlatukat igazoló

Tanfolyamokon *fizetendő díjak* a

díjak a beíráskor egy összegben endők;
4 részletben, még pedig legkésőbb ber, december, február és április fizetendő;
anként, mely legkésőbb a felvételi át megelőző napon lefizetendő.

MDK

Mészöly Géza, 1644-87.

Itató csikós, festm.

Hazatérés, cer.

Felnyergelt ló, festm.

Ernst Muz. 33. aukc. 45 l.

M. N. M.

MÉSZÖLY Géza festő
művei a Tihanyi kiállításon

magyar Nemzet 1960. (XVI.) 156. sz. 4. l.
Tamás István: A Tihanyi Múzeum
új kiállítása

dec 9. K.

MÉSZÖLY Géza festő.

Az 1938-as velencei Biennalen sze-
repel

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 167 sz. 4. l.
Puskás Mária: A Derkovits kiállítás
sikere Velencében

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

Vándorcigányok

Uj szerzemények kiáll. Szépm. Muz. 1918.

lo l.

MNK

Mészöly Géza

Malom, festm.

100 év festészete. Szalmássy Gal. kiáll.

1948. jan.

MDK

Mészöly Géza

Tájkép

100 év festészete. Szalmássy Gal. kiáll. 1948. jan.

Mészöly Géza
festő

M.D.K

Méltatás.

Bordácsné H. Lenke: Székely Bertalan – 4 lap.
Művészet, 1960. október.

Mészöly Géza
festő

M.D.K.

Méltatás.

Solymár József: Atkári képek
Művészet, 1960. október – 13 lap.

N.P.L.

Mr. Henry Fox
Paris

Mlle Ortis

Salomon Gessner : Daphnis Tempel
Mr. Renard, 1756. oktober – 13 Sep.

Mészöly Géza
festő

M.D.K.

A debreceni múzeumban két
tájképe van.

Felföy Katalin: A debreceni Déri Múzeum Képtára
Művészet, 1960. október – 10 lap.

MDK

Mészöly Géza arcképe

Lotz Károly o.festménye

M. Studio 2. sukc. 1921.

~~xb9cdx~~ 17 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

Sétalovaglás

Ernst 11. aukc. 1920. ápr.

21 l.

MDK

Mészöly Géza, 1844-87

A falu határában, of.

Folyópart, of.

Jégpálya, of.

M. Studio 2. sukc. 1921. 21 l.

Mészöly Géza

Koppmagyraf 150éve

MÉSZÖLY GÉZA / 1844 - 1887 / :
234. Ülő leány. - C.rajz, p. 24.7 x 31.7 cm.
Lent j.: "1874".

SCHICKEDANZ ALBERT / 1846 - 1913 / :

169. Hazatérés. - Olajf.,fa,méret 54 x 40 cm.Jelz.l.b."A.Schickedanz".

SCHÖFFT ÁGOSTON / 1809 - 1888 / :

170. Női arckép. - Olajf.,v.méret 40.3 x 50.7 cm.Jelz.b.k."Pinx.Aug.Schöfft".

SERKÓ JÁNOS / XIX.sz.eleje / :

171. Férfi arckép. - Olajf.,v.méret 21.5 x 27.5 cm.Jelz.l.b."Serkó J."

SIKÓ MIKLOS / 1816 - 1900 / :

172. Női arckép. - Olajf.,v.méret 74 x 90 cm. Jelz.l.b."Sikó M".

Mészöly Géza

Mészöly Géza.

n. a Sàrbogárd, 1844 - m. a Iobbágyi, 1887.

28 Sponda del Lago Balaton.

(app. al Museo di B. A. - Budapest).

— 357 —

Mészöly Gésa.

n. a Sàrbogard, 1844 - m. a Iobbágyi, 1887.

42 Zingari.

(app. al Museo di B. A. - Budapest).

Catalogo della XXI. biennale · Venezia, 1938 — XVI. 357. c.

INDICE ALFABETICO
DEGLI ARTISTI ESPOSITORI

Mészöly Géza

Nemzeti Szalon 1936. jún.

Juninoi tiszek

MÉSZÖLY GÉZA (1844—1887)

70 Réten, olajfestmény. Özv. Rosenberg Gyuláné gyűjteményéből.

71 Kőhíd, olajfestmény. Özv. Rosenberg Gyuláné gyűjteményéből.

72 Borús nap, olajfestmény. Dr. Lakatos Gyula gyűjteményéből. MG 873

73 Tanya, olajfestmény. Dr. Lakatos Gyula gyűjteményéből.

74 Balatoni bárkások, olajfestmény. Wertheimer Adolf gyűjteményéből. 872

76 Sárréti tájrészlet, olajfestmény. Kézdi Kovács László gyűjteményéből.

77 Csónak, olajfestmény. Wolfner Gyula gyűjteményéből.

78 Ramsaui táj, olajfestmény. Weiss Fülöp gyűjteményéből. Géza v. Mészöly 871

Mészály Géza

írat

Buday - Deák szobor

55. l.

üdvözlő távirata

Huszár A. Zolfhoz

Mészöly Géza

Írad

Kőszegi László:

Képzőművészetünk az örvény szélén. Bpest, 1922.

Mészöly Géza

l.

Szépirodalom

1941. 164. l. 168. l

169. l.

Mészöly Géza

ivod

Szalay Kornélia:

A Balaton festői.

Kézirat 4-r.

Képzőm. Főisk.

Könyvtára

Ferképzőmfőiskévk
1937/39 185. l.

Mészöly Géza

Farkas Painting

458. l.

26. vroba

Mészöly Géza

Repr. képes felsorolva.
Szana Százév

383. l.

Mészöly Géza

vród

Szana Szárev

l. Művészek nevo

mutatója.

Vasárnap

5

Misericordia

Hétfő

6

János ev.

Kedd

7

B. Gizella

Szerda

8

Protestáns naptár

Május

V	5	Gothar
H	6	Frida
K	7	Napol.
S	8	Gizella
C	9	Gerg.
P	10	Ármin
S	11	Mamer

Ó görög naptár

Április

V	22	Syc. T.
H	23	Sz. Gy.
K	24	Szaba
S	25	Márk
C	26	Vazul
P	27	Simon
S	28	9 vért.

Izraelita

Mészöly Géza

Balatoni halásztanya
cs kéje repr.

Cród
2

Gachot, François:
Modern hungarian
painting.
The Hungarian Quarterly
Spring. 1936.

1079. *Roboam.*

Derékig és kerek me
kissé balra hajtja. Bal kezét
kányra tette. Fövegének fe
haja, bajusza és szakálla ba
A kereten fölül ezt olvas
Abiam.«

Fresco, vásznan, méretei
Vétetett 1893 november 21-é
1894 január 5-iki 58693 sz. leir
tatott 1894 deczember 31-én.
1895 június 29-iki 3304 szv

Mészöly Géza

Új Magyarság

1944. május 9.

* **Mészöly-emlékkiállítás Balatonfüreden.** Az idén huszadszor rendezik meg Balatonfüreden a hagyományos orvosi hetet, amely május 8-án kezdődik. Ebben az évben a gazdag tudományos programot egyéb események is gazdagítják, így megtartják Kisfaludy Sándor halálának századik évfordulója alkalmával a Kisfaludy Sándor-jubileris ünnepet és megemlékeznek a Balaton első nagy festőjének, Mészöly Gézának századik születési évfordulójáról is. A szépművészeti múzeum elfogadta azt a javaslatot, hogy Mészöly festményeiből és rajzaiból az Orvoshét alatt Balatonfüreden emlékkiállítást rendezzen és így a füredi Mészöly-centenáriumi ünnepség méltó keretek közt fog lezajlani. A Keszthelyen és környékén élő művészek Mészöly Géza-társasága a centenárium alkalmával a tavasz folyamán nagyszabású kiállítást rendez, amelyen elsősorban balatoni tárgyú képeket állítanak ki.

Európa
film, könyv, lapterjesztő
és könyvkiadó rt.

Budapest V

Mészöly Géza

cvičení

Steinhofer

II. 80-1

Mészöly Géza

cód
z
Farkas Zoltán =
Magyar festők -
Bp. 1941 -
48 - 50. l.

Mészöly Géza

rod
z

Farkaspeinthongr

18 – 20. l.

24. tabla

— 1876, 1878, 1879: V. 211. *D. Feti:* Alvó leány. — 1881: 670. *D. Feti:* Alvó leány. — 1888: XVIII. 609. *D. Feti:* Az alvó leány. — 1896, 1897: XVIII. 609. *D. Feti:* Az alvó leány. — 1897: XVIII. 609. *D. Feti:* Ein schlafendes Mädchen. — 1898: XVIII. 609. *D. Feti:* Fille dormante. — 1901, 1904: XVIII. 609. *D. Feti:* Az alvó leány.

Mészöly Géza

wód
z

Lyka – Muther

II. 255. l.

462. Joh. Bapt.

~~Született~~ Romenóban 1751. be

Diana.

Mellig, jobbra fordulva
tartja s tegerének szijá
választott hajának fü
me barna. Ruhája v
látható; köpenyege ké

Vásson, mére
A Nemzeti

485

Mészöly Géza

ród

Hel utolsó 49. l.

Tál VII. 244.

Mészöly Géza

I. Déry 1977

I. névmutató

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Mészöly Géza

Falu vele c. Épe
repr.
Fov. muz. tulajd.
Déry 1927
116-l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mészöly Géza

archépei

l.

Petr E M magy művész –

archépek

4. l –

17. l –

2.

1933 apr.	22.		Intézvényjeért 22 300
1933. apr.	30.		Nyerstőke e. kamatszámo.
apr.	30.		1/8 % jutalék
apr.	30.		Költség
apr.	30.		Tőke e.

Mészöly Géza

képmása Deák Ebner
Lajostól, turrajz fehér
fedőtestékkel
1883, Páris

Petr E M magy művész
archépek
6. l.

Mészöly Géza

wod
2

Germagyumoszellenc

476. l.
484. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mészöly Géza

l.

Hl Lotr
387. l.

Měszöly Géza

l.

Dornyay Veszprém

23. l.

Mészöly Géza

Csurza rajz Telepy
Károly hitelesítése
vel 11 X 17 30.–

A Gyűjtő 1914. 5–6. sz.
XIX. aukció

Káva, Kovách

82

Képe 84

Mészöly Jenő

Ernst Múzeum aukciói

VII–VIII (1918) 361. l.

XIII – XIV. (1920) 327 – 349. l.

9

MÉSZÖLY GÉZA (1844–1887)

TÁJKÉP

Mészöly Géza

Meizöly Géza

693. HÁROM PORCELLÁNVÁZA. Kettő
disz — virágok és négykarmu sárká
M. 50 és 45.7 cm.

694. FEHÉR PORCELLÁNVÁZA, a máz
téssel. Japán, XIX. sz.
M. 91 cm.

III.

695. LEVÉSES TÁL FEDŐVEL, holics
XVIII. sz.

696. LEVESTÁL FEDŐVEL, holicsi faj

697. TÁL FEDŐVEL, holicsi fajánsz, n

698. TÁL, holicsi fajánsz, ovális alak,

699. TÁL, holicsi fajánsz, kék virágokka

700. KÉT TÁNYÉR, holicsi fajánsz, ké

701. FEDELES SATZUMA-VÁZA KÉT
disszel. Tetején oroszlán. Japán, X
M. 89 cm.

lőtt térdelő főpapot ábrázol. Aranyozott fakeretben.

yóval, empire fakeretben. 1830 k.

, a háttérben kis templom. Jelezve Haidinger. Tojás

rocska, XVIII. sz.

lán, kinai modoru diszitéssel. 1870 k.

ellán. Szines diszitéssel.

szitéssel.

ellán, kobaltkék virágdisszel.

834.

ndi porcellán, szines virág és madárdisszel. 1870 k.

T KAROS GYERTYATARTÓ, vázaalaku, rózsa szín-
norettek. Sévres-i mintára készült herendi porcellán.

yon álló virágkosár-alaku. XIX. sz.

ttyu-alak. Sévres-porcellán. XIX. sz.

, bécsi porcellán. 1750 körül.

náncfestésü alakokkal. Kinai porcellán.

ikus és aranyozott neobarok diszitéssel. 1840 k.

rajta aranykeretü medaillonban borotvált arcu férfi

622. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, testé
Schale mit Untertasse, Porzellan, a
kranz. Wien, 1831.

623. DISZCSÉSZE ALJJAL, porcellán,
— Prunkschale mit Untertasse, Por
1829.

624. KÉZMOSÓKÉSZLET, porcellán, f
alaku viztartó, csappal, mosdótál é
service, Porzellan, auf schwarzem
behälter mit Pippe, Waschbecken u

625. KÉT NAGY VÁZA, bronztalapzat
— Zwei grosse Vasen, weisses Po
Streifen. China.

626. KÉT NAGY VÁZA, fehér porcellá
Kina, XVIII. sz. — Zwei grosse V
Relieffiguren in schwarzem Lack.

627. KÉT PALACKIDOMU VÁZA, vé
bronz foglalatban és dugóval. Loui
mendekor, in vergoldeter Bronzefa

628. KÉT HAMUTÁLCA PUTTÓVAL,
mit Putten, Porzellan und Silber.

detem Silbersockel mit Rokokodekor. Sévres, XVIII. Jh.

lapon arany palmettás disszel. Bécs, 1811. — Schale mit raunen Fond Palmetten in Gold. Wien, 1811.

én elől kék medaillonban arany rózsaszál. Bécs, 1801. — der Stirnseite in einem blauen Medaillon Rose in Gold.

arany peremdisszel. Bécs, 1796. — Zwei Butterbehälter Wien, 1796.

Bécs, 1760 k. — Dudelsackpfeifer, weisse Porzellanfigur.

rcellán, két füllel, a csésze két oldalán és az aljon talpas szak. Bécs, 1730 k. — Schokoladenschale mit Untertasse, nkorb mit Zweige. Periode du Paquier. Wien, um 1730.

nai modoru tájkép. Du Paquier-korszak. Bécs, 1730 k. — r Landschaft. Periode du Paquier. Wien, um 1730.

fiu kecskével. Bécs, 1840. — Kleines Flakon, farbiges

testén elől kinai modoru virágos ágak közt madarak. an, auf der Stirnseite zwischen chinesische Blütenzweige

Mészöly Géza

l.

Szana 1890

141. l.
142. l.
143. l.

Mészöly Géza

l.

Sör Vezető. 309. l.

Mészöly Géza

l.

Szirmay-Pulszky

120-l.

Mészöly Géza

vrod.
z

Bund Gra

56. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út
33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) disz-
termében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**
címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Fischer, Carl H., XX. sz. (J

158. MÁKVIRÁGOK (Mohnblum
Vászon (Leinwand). 61×80

Flamand rézmetsző, XVI. sz. (

159. KRISZTUS HANNAS FŐPA
Rézmetszet (Kupferstich). 15

Flamand mester, XVI. sz. (Vlämis

160. A PÁSZTOROK IMÁDÁSA
Fa (Holz). 95×75 cm.

Flamand festő, XVII. sz. eleje (V

161. KRISZTUS KIGUNYOLTA
Vászon (Leinwand). 42×30

Flinck, Govaert, (1615—1660.)

162. FÉRFIARCKÉP (Männl. Bil
Vászon (Leinwand). 66×53

Francia mester, XVII. sz. (Francö

163. HÁROM JELENET XIV. L.
Három rézmetszet (Drei Ku

isch, XVI. Jh.)
ÉTERTŐL (Kaiser Maximilian erhält die Krone
Mit späterer Dürer-Signatur).

ÉNETE. Öt képben. (Der Geschichte des barm-

fe).

andschaften mit Kühe). Jelezve (Bezeichnet): F.

fe).
57×37 cm.

rungen mit Titelblatt).

6 —

Mészöly Géza

1944.

Protestáns Szemle

9. SZ. Gaudy László: A próféta jövendölte papi sors. Debreczeny Lilla: Vers. Oroszlán Zoltán: Mészöly Géza. Szónyi György: Protestáns ifjúsági folyóiratszemle.

onnal. XIX. sz. — Sumakteppich, mit drei grosse

. — Grosser Ferahanteppich, mit herater Muster.

somózásu, arany és ezüst átszövéssel, palmettás
rül. (Hasonló a darab a Figdor-gyüjteményben.)
Palmetten und Arabesken. (Ähnliches Stück in
Illusztr. XLIII. tábl.

ık szinezéssel. — Schirasteppich, drei Medaillone

medaillon. — Schirasteppich, im blauen Spiegel

es jelenet. XIX. sz. — Figuraler Kirmanteppich

három medaillon, rozettás kerettel. XIX. sz. —
Medaillone. XIX. Jh. 240×110 cm.

zettákkal. XIX. sz. — Beludhistanteppich, mit

hirasteppich, mit rotem Medaillon. 160×110 cm.

Mészöly Géza

erőd
az

Péter II

122. l.
123. l. képpel

Mészöly Géza

vrád
u

Szikl Vesztr

329. l.

1912 Rippl Rónai Józ

(Sz. Kaposváron 1861. máju 24

Kuglizók.

~~Több~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

közelében, szaraz, teli időben két csop

Kugliznák és játékuk abban

all, hogy a kidobott golyot ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~. Az első ~~[illegible]~~ csoportból

lyót dobja ki; egy jobb kezét

lábait ~~[illegible]~~ va keresztbe vetett ~~[illegible]~~

Kerül; ~~[illegible]~~ egy a lökés

ni látszik. A második cs

jezte és tagjai körül egy legu

lesi az eredményt. A játszi

selnek. A háttért bmb né

Vászon, méretei

Vétetett az 1901: I. 3

3000 koronán. (1/901) Elszámolt

Az elszámolást elfoga

(554/901.)

Mészöly Géza

wód

Fenno-Ugrica

539-l.

Mészöly Géza

vrád

Lázár Művészet 1938

326. l.

95. Szénlapát

1978-909-6
Gépész.

2 darab sajtolt aczél szénlapát fanyéllel.
Méretei: 35 cm. hosszu 34 cm. széles.
Értéke per 3.40 K.....6.80 K

Vétetett Székely Ignácztól 1908:I. 31-én(377-908).-- Kifizettetett 1908:III.27-én a 233 sz. nyugtára.-- Elszámoltatott 1908:V. 2-án 763 sz. alatt.

Mészöly Géza

vod

Nagy Sándor - Mit beszélnek az évszámok.

A Kéve könyve

1928. 40. l.

Mészöly Géza

l.

Möbius Izabella

Deák Ebner Lajos

27. I.

Szmidzsár Géza, tanár IX. 88.

Mézzöly Géza

l. Kelp 76 l.
77 l.
97 l.

Mária Terézia VIII. 153.

Mészöly Géza

irod

Lippich 1901

51-C.

Magyar, XVIII. sz. — HALSKETTE, sechs rautenförmige Agraffen mit Emaill
nder verbunden. Ungarisch, XVIII.

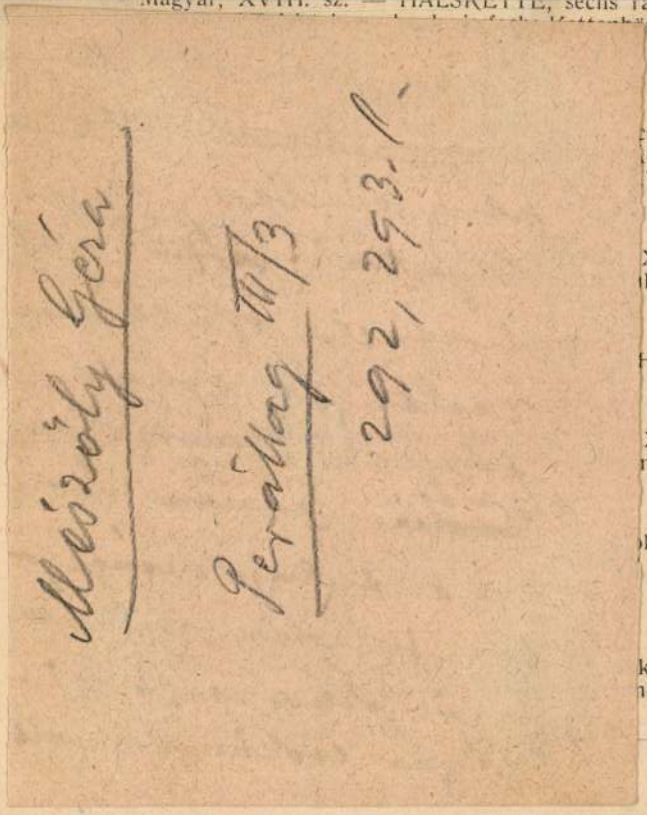

sokrok és rozetták. XVII—XVIII.
NGE, Gold mit Emaildekor und
VIII. Jahrh.

XVIII. sz. — ZWEI ANHÄNGER,
hängsl. XVIII. Jahrh.

HÄNGER mit Zaphire und Ametist.

XIX. sz. e. f. — ANHÄNGER mit
nrahmen. Erste H. XIX. Jahrh.

k aranykeretben. XIX. sz. k. —
eines Generals, in Barock-Gold-

kel. — ZWEI ORDENSZEICHEN,
nit Halbedelstein.

680. **Kettős szelence,**

köszörült üveg, hordóalak, kagylódíszű aranybronz foglalatban. XVIII. sz. e. — DOPPELDOSE, geschliffenes Glas, in Form eines Fässchens, Montierung in Goldbronze mit Muschelverzierung. Anfang XVIII. Jahrh.

681. **Kézitükör,**

ezüst, ovális alak, filigrán alapon felrakott rozettákkal. XIX. sz. k. — HANDSPIEGEL, Silber, von ovaler Form. Der Fond filigran gearbeitet mit aufgelegten Rosetten. Mitte XIX. Jahrh.

682. **Evőeszközkészlet,**

tizenkétszemélyes ezüst, 77 drb. Egykorú bőrtokban. Bécs, 1814. — ESSBESTECK für zwölf Personen, Silber, 77 Stück. In gleichzeitiger Lederkasette. Wien, 1814.

683. **Evőeszköz,**

kanál, kés és villa, ezüst, filigrán nyéllel. Augsburgi hitelesítő bélyeg. — ESSBESTECK: Löffel, Messer und Gabel. Silber, filigran. Augsburger Beschauzeichen.

684. **Cukorfogó,**

préselt ezüst, szárai merkurbotok. Bécs, 1854. — ZUCKERHANGE, Silber, gepresst. Die Arme in Form von Merkurstäben. Wien, 1854.

685. **Tálca,**

ezüst, vésett virágos díszítéssel. Bécs, 1857. — TASSE, Silber, mit graviertem Dekor. Wien, 1857.

686. **Két sótartó,**

ezüst, ovális alak, négy palmettás lábbal. Empire. — ZWEI SALZFÄSSCHEN, Silber, von ovaler Form, auf vier Palmettenfüssen. Empire.

Mészöly Géza

Perálltört képes

596 -1-

1997
1915
32

A kastély helye (helység, megye);

„ „ *volt tulajdonosa:*

„ „ *építési ideje, esetleg más ismert építési*

„ „ *elrendezése, (földszintes, emeletes, sz*
részeinek ismertetése:

„ „ *háborús kárai, azok keletkezésének k*

„ „ *háború utáni kárai?*

„ „ *juttatásának időpontja?*

Mészöly Géza

Perállag III.

1496, 1497. l.

X. Jahrhundert.

sz. 140×100 cm. — KIRSCHIHIR-GEBETTEPPICH, mit geteilt. XIX. Jahrhundert.

X. sz. 140×100 cm. — GEBETTEPPICH, mit rotem Mihrab ndert.

inda. Kisázsia, XIX. sz. eleje. 155×100 cm. — FRIEDHOF- ne, die Borte mit Blumenranken. Kleinasien, Anf. XIX. Jahrh.

a, keretében törtvonalú viráginda. Perzsa, XIX. sz. eleje. reiches Blumenmuster auf schwarzem Grund, Anf. XIX. Jh.

ával hímzett. XIX. sz. közepe. — ZWEI GLOCKENZUG- XIX. Jahrhundert.

sz. közepe. — ZWEI PETIT POINT-STICKEREIEN. Kelch Jahrhundert.

ies virágminta. XIX. sz. k. — ZWEI POLSTER, gestickt warzem Grund. Mitte XIX. Jahrhundert.

űzér. Biedermeier.— PERLENTASCHE, E. H. XIX. Jahrh.

. — UMHÄNGTUCH, weisse Seide mit Rosettenmuster in

Mészöly Géza

l.

Justh Zsigmond

naplója, Sajtó alá

rendezte Halász Gá-

bor. Bp. é. n.

326. l.

48. Erekhyemnz.

fordult

~~néz~~ Haja előrefésülve, bajusza he-
lt. Paszomántgallérú atilláját legfö-
olja át. Körirata: „AULICH LAJOS“,
y4.

ormü, átmérője 63 cm.

czi emlékek muzeumából (107/95 No VII.).
iki 14985 sz. leirat alapján.

65

1353

Mészöly Géza

vód

Leffling

51. l. keppel

52. l.

Vaslaidzsa, római VI. 162

Mészöly Géza

wód

Gerevich Pasteiner

13. l.

Tisztelettel meghívom Nagyságodat az általam képviselt IDEAL és ERIKA írógépek idei kiállítására. Ezen írógépek sok olyan újítással kerülnek forgalomba, mely újítások minden oldalról nagy érdeklődésre tarthatnak számot. Ha pillanatnyilag Nagyságodat írógép nem is érdekelné, mégis kérem nb. látogatásával megtisztelni, mert ezáltal szerzett értékes tapasztalatai később hasznára válhatnak

BÁLINT SAROLTA
az IDEAL és ERIKA írógépek
magyarországi vezérképviselője
Iparcsarnok 134—135. sz pavillon.

Budapest, VII., Erzsébet-körút 43. Telefon: 422-123.

Mészöly Géza

Balatoni táj c. festménye (Ernst Vilmos gyűjteményéből)

repr.

Képzőművészet

1929. 161. l.

Gy. N.: Ernst Vilmos gyűjteménye. Képzőművészet. 1929. 164. l.

Mészöly Géza

szül. Sárbogárdon

Életrajz, arckép

lásd

Károly János

Fejér vármegye

sörtenete. V. k.

Székesfejérvár 1904.

250–252. l.

Előfizet

Utolsó posta?

hány példányra

frt

kr.

GYÜJT

az „1886-ki Magyarország

Folyó szám	**Előfizető neve**	Lakhelye

Mészöly Géza

wód

Pogfestforr

8,31. l.

2. Schüchlin, Hans (~~[illegible]~~ ulmi festő; † 1505)
rató asszonyok krisztus szíjánál. Fa,
mpera, 126 × 66 cm.

evich: PA, 244–245 l. (repr. 248 l.)
üchlin

szlaghy II. 33 szám
meretlen.
revich: Regensburgból.

Mészöly Géza

vód

Petr Samtida

16. l.

68, 69. l.

képekkel.

nak,
Magyar Szemle Társaság titkára
B u d a p e s t

ság nevében hozzám intézett b. fel-
Dr. Bierbauer Virgil "A magyar épi-
művének nekem elküldött fejezeteit.
a kézirat első komoly kisérlet az
énet megirására. A szerző az egyetemes
birálta a magyar épitészet régi alko-
ényeit és belföldi művészi evolutiok
rdülékeny, az egész terjedelmes kézi-
l tudtam olvasni, határozottan érdekelt.
szentistvánkori épitészet tárgyalásá-
jektivek, de a subjektivitás e fejeze-
i bizonyitékok hiányában. Henszlmann
keli. Egyes részletek végső fogalma-
t eszközölni. Szivesen folytatok e
szerzővel.

Mészöly Géza

Thieme Becker

XXIV. 437.l.

C Lyka

Mészöly Géza

ZI IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

irud

Lippich Laform

57. l

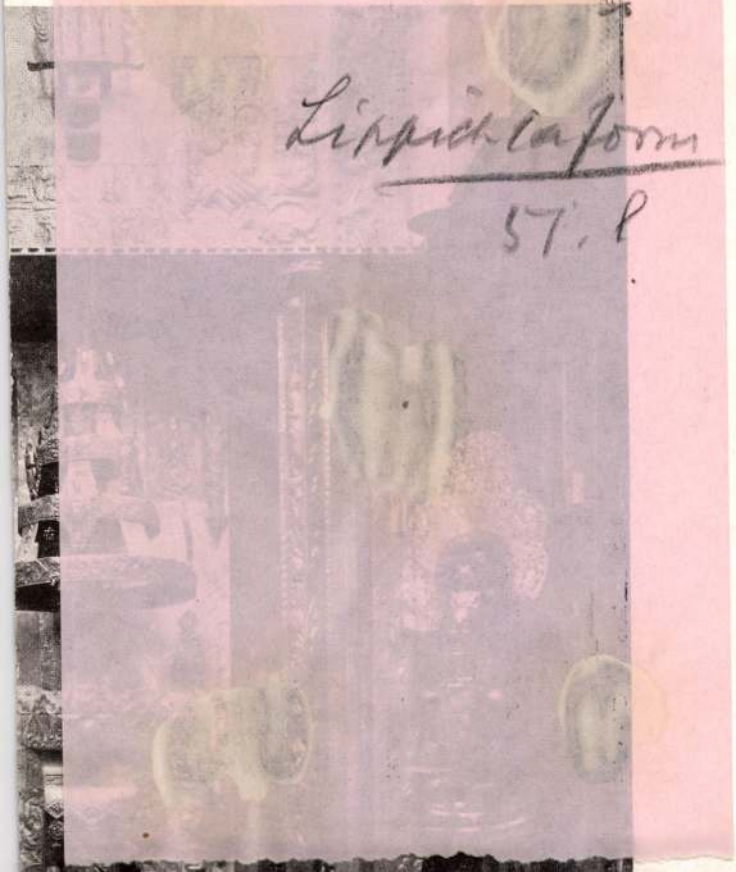

A PÁRISI NEMZETKÖZI IPARMŰ

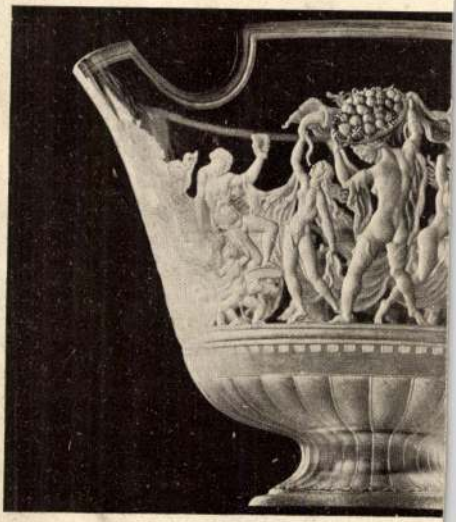

Mészöly Géza

cród

Bar Ebtak

334. l.

Mészöly Géza
festő

vrd
2

Schne Juh Fejérom

330. P.

5 Augusztus

Měszöly Géza

vod
z

Kat Szemere aukció

410. sz.

Pluviale-ersatt crüstböl VI. 150.

Mészöly Géza

nagyothallása miatt
huzódozott a társas-
élettől

Lykaközöns

29. I.

len időben.

A városi kultúra ősi adottságánál fogva olyan
t a feneketlen jó gyomor, emészt és csak emészt
zedékről-nemzedékre.

A felfrissülést természetesen a falutól várta és

Választó és

Legutóbb a választók névjegyzékéről
Már ott rámutattam arra, hogy egyházalkotmán
ban bármilyen világi tisztségre csak az válasz
meg, akinek választó joga van, tehát a vál
névjegyzékbe fel van véve. Igen fontos dolog
eldöntése, hogy a választói jognak bármilye
miatt történő megszűnése, vagy mondjuk : szü
lése, egyúttal jelenti-e a viselt egyházi ti
megszűnését is?

Ha a törvényt szoros értelemben vesszük
alapelvnek tekintjük, hogy az ok megszűn
megszűnik az okozat is : azt kell mondanunk,
a választói joggal együtt megszűnvén a választ
sági jog is, ennek természetes következmén
viselt egyházi tisztség megszűnése. Aki a vála
névjegyzékébe nem vehető fel, elveszti választ
sági jogát (I. tc. 35. §) és viselt egyházi tisztsé
lemondottnak tekintendő (I. tc. 45. § 2., 8
2. bekezdés). Ilyen esetekben csak a törvény idev
kozó rendelkezését végrehajtó határozat kell, s
más. Világosan kitűnik ez az I. tc. 58. § azon intéz
séből, mely szerint az olyan presbiter helyér
választó, vagy választhatósági jogát elveszí
pótpresbiter hivandó be. Fentiekből önként köv
zik az is, hogy aki gyermekeinek más vallá
nevelésére megegyezést köt, annak nemcsak
a jogi következményt kell vállalnia, hogy a vá
tók névjegyzékéből kimarad (29. § 2. pont), de
biterségéről s minden más egyházmegyei, vagy
házkerületi tisztségéről is lemondottnak tekint

Mészöly Géza

vród

Szabómagyfest.

145 – 146 l.

képpel

A Velikibecskereki Munkások
működő »Ifjusági Önképzőkör«
napján kabaréval egybek
a »Kaszinó« összes helyiségeibe
hívja. Meghívó kívánatra feln
8 órakor. Tánc reggelig. Belé
akik tévedésből meghívót nem
bizottsághoz. Fiatalemberek ré

«Senki meg ne feledkezzék öreg

Mészöly Géza

Wód

1

Lyka képromtott

449, 450, 452 l.

Mészöly Géza

Wód

Lyka Károly

A képirás nyabb
Ilainyai. Bp. 1906

159. l.

ók egyenkint 15, az alapítók, akik alapít-
nyaikat már befizették 3, a rendes tagok
dig egy-egy sorsjegygyel, illetőleg a tagsági
y számával játszanak. A társulat évenkint
emes összeget fordít kiváló festmények és
s műértékkel bíró nyereménytárgyak be-
rzésére.

4. A társulat tagjai — rendes tagok
nban csak akkor, ha a megelőző évi tag-
gi díjat befizették — az évi közgyűlésen
avazati joggal vehetnek részt, választók és
zszersmind választhatók. A választmány
vész-tagjait azonban csak a művész-
ok választják.

A rendes tagok *kilépése,* a kötelezett há-
n éven túl, csak *megelőző írásbeli lemon-*
s alapján bír érvénynyel. A tagsági év

HERCZEG FERENC

GYURKA ÉS SÁNDO

UJABB ADATOK A
GYURKOVICS-FIUK
TÖRTÉNETÉHEZ

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA
BUDAPEST ANDRÁSSY-UT 10. SZ.
ÁRA FÜZVE 1.50., DISZKÖT. 2.50

UJ IDŐK

Szépirodalmi és művészeti képes hetil
Szerkeszti
HERCZEG FERENC.
Előfizetési ára negyedévenkint 2 for
Kiadóhivatal
Andrássy-út 10. szár
Tessék mutatványszámot kérni.

BUD

Mészöly Géza

Őzi lombok

c. kepe repr.

Arv. Csarnok 105 aukc.

Szat.

GYŐR

Szeminárium: Perényi-misekönyv

Horváth, Enrico: Il rinascimento in Ungheria. Annuario, Studi e Documenti Italo-Ungheresi. III. Kötet, Roma, 1939, 84 l. 164 l. (képe 13. kép) (különnyomat 58 és 138 l)

Mészöly Géza

cikk

Művészeti Lex

1926. 494. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mészöly Géza

wód

z

Lázárírók

94 — 97.1.

Mészöly Géza

l

Ipolyi kisebb munkái

V. 339. l.

Mészöly Géza

vod

Berztáskép

187-l

Simonffy Samuné VIII. 174.

Mészöly Géza

Szalonkalesen
c. képe repr.

Arv. Csarnok 103.

auke. Eal.

CORVIN-CODEX: Augustinus Contra Faustum

(Modena, Este-könyvtár)

Csontosi János: Attavantestől festett Corvin-Codexek ÁÉ/V-1885, 383 l.:

Attavante valoszinű műve.

—

Csontosi János stb. Gzázadok, XII-1878, 684 l.

—

Mészöly Géza

Balaton

repr -

Arv, Csarnok 110. aukc. Sal.

Szentgyörgy: Alsóváros

Mészöly Gerá

zvód
z
Din Páris
29. l.

Mészöly Géza

14 képe

l.

Ism.

Mészöly Géza

wód
z

Barát-Éber-Takács

A művészet története
II. k. Europa művészete
Bp. 1934. 334. l.

ÖREG PAP, TUSRAJZ

Mészöly Géza

mód

Oroszlán Zoltán dr.

Mészöly Géza.

Protestáns Szemle

1944. 232–234. l.

Mészöly Gezá

vod
z

Bíróbezik

281, 293-l

Kádár szerszám gyűjtemény a Beszter-
cebányai Múzeumban VII. 231.

Mészöly Géza

cróa
a

Pétermagnino
Verecke V. 91. l.
(Keppel.)
101. l.

Mészöly Géza

A Balaton partján.
Fenti festménye a
Képzőm. Muzeumban.
Úgy emlékszem Bala-
toni táj a pontos
címe

Kniesen repr.

Magyverecke

III. 48. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Vigadó tér 36

Mészöly Géza

A Balaton partján

(. kepe repr

(Szépm. Museum)

Keresztury

51. l.

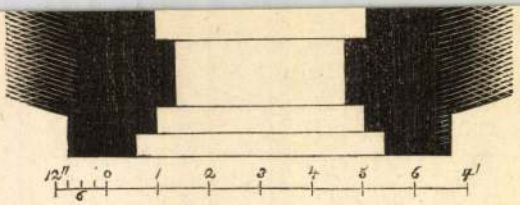

30.

40.

41.

42.

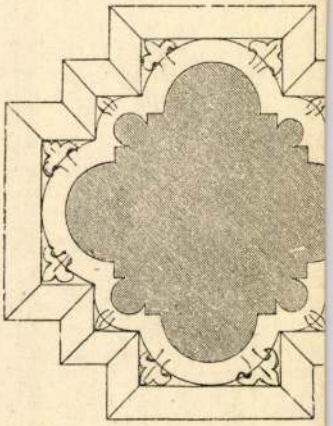

46.

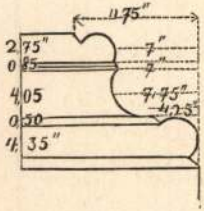

45.

Mészöly Géza

szód

Reinach-Lázár

A művészet kis tükre. IV. kiadás

Bp. 1933. 287. l.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM 1802

ORSZÁGOS MAGYAR
TÖRTÉNETI MÚZEUM

BUDAPEST VIII. MÚZEUM-KÖRÚT 14.

R 87/1939.

A Müemlékek Orsz. Bizottság Tekintetes
Elnökségének,

B U D A P E S T

Högyes Endre ut 10.

Mészöly Géza

vród

Pekárfest

46, 47 – 49.

képekkel.

1937.sz.

A

M Ü E M L É K E K O R S Z. B I Z O T T S Á G A

Nagytekintetü Elnökségének

házi } ügyben
atalból

B U D A P E S T

IX., Rákos-u.10.

Mészöly Géza

l.

Petrélet

67,113.l.

Vác, Arékes

55

Mészöly Géza

vers

Kállaincue

18, 19. l.

Mészöly Géza

Úřad
z
Keleti 1893

452, 453. l.
kappet

HELYSÉG

KOLOZSVÁR.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

ötvö

KOR

1

ŐRZÉSI HELYISÉG

Ref. templom.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Apaffy Gergely halottas címert

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Ezüst. Vég. szög

naissance műnü vert k

FÉNYKÉP, RAJZ

MÉSZÖLY GÉZA / festő

Balatoni halászattanya

Xantus Gyula: Rajz kézikönyv az általános iskolák rajzot tanitó nevelői számára. Bp., 1960. /Ált. iskolai tanári kézikönyvek./

/73

Mészöly Géza

felismerte a magyar tój, a Balaton part vidékének jellegzetes varázsát; ő volt ki felismerte a plain-airt, mely megelőzte az impresszionizmust.

Tradi Nóra: „L'art des XIX et XX siècles" L'art de Hongrie du X au XX siècle. Kiállítás, Paris, 1966. katalógus.

Mészöly Géza

A magyar tájképfestészet nagy mestere; először a bécsi festő Akadémián tanult, majd Münchenben, Markó Károly hatása alá került. Megfestette a szép magyar tájakat, a Balatont, a Tiszát és a Nagy Magyar Alföldet.

L'Art de Hongrie du X au XX siècle
Paris, 1966. kiállítás, katalógus.

Mészöly Géza

Képei Corot hatását idézik.

Bemutatott művei:

„Lidó," fa, olaj, 23,8 x 47,8 cm, 221. sz.a.

„Táj," olaj, fa 24 x 38,5 cm, 222. sz.a.

fekete-fehér tábla reprodukció

L'art de Hongrie du X au XX siècle

Paris, 1966. Kiállítás, katalógus.

Mednyánszky Géza

MAROLD.

28. Leányfej (tanulmány, vizf.) Ára 225 korona.

29. Nő az erkélyen (vizf.) Ára 175 korona.

POTTER. (Amerikai művész.)

14. Holland nő (vizf.) Ára 175 korona.

J. PINCHON (franczia).

23. A teve (eaux fort en couleurs). [Ez a reprodukczió egészen uj, artisztikus találmány, a melyet kétféleképpen lehet csinálni: *a)* a rézlapok szuperpozicziójával, *b)* szines bedörzsöléssel.] Ára 20 korona.

32. Kutyák (eaux fort en couleurs). Ára 20 korona.

39. A vörös frakkos (eaux fort en couleurs). Ára 20 korona.

LOUIS POTTER.

31. A kikötőben (eaux fort en couleurs; összesen 50 példányban levonva). Ára 40 korona.

38. Halász (eaux fort en couleurs; összesen 40 példányban levonva). Ára 40 korona.

MAYER-BASEL (német művész).

33. Május (pasztell). Ára 120 korona.

34. Virágzás idején (pasztell). Ára 140 korona.

35. Ősz (pasztell). Ára 100 korona.

HERMAN PAUL.

37. A papok (litografia). Ára 20 korona.

CHARLES MAURIN.

36. Kimenet a fürdőből (eaux fort en couleurs). Ára 40 korona.

MÉSZÖLY GÉZA.

40. Tavaszi felhők (olaj-tanulmány). [Kadocha Lippich Elek úr tulajdona.]
41. Mohos fatörzs „
42. Vadkacsa „
43. Sirály „

ROBERT ENGELS.

47. A távozó. (Eredeti nyomat).

HANS CHRISTIANSEN.

45. Pásztoróra. (Eredeti nyomat).

F. GOTTLOB.

46. A mátka. (Eredeti nyomat).

ERNEST LAURENT.

47. Októberi est. (Eredeti nyomat). Kadocha Lippich Elek úr tulajdona.

LÁSZLÓ FÜLÖP.

48. Női fej (rajz). [Magántulajdon.]
49. „ „ (sanguin rajz). „
50. „ „ „ „ „
51. „ „ „ „ „
52. „ „ „ „ „
53. „ „ (rajz). „
54. „ „ (sanguin rajz). „
55. „ „ „ „ „
56. Férfi fej (rajz). „
57. Gyermekfej (rajz ; reprodukálva a grafikai katalogus czimlapján) ; [K. Lippich Elek úr tulajdona.]

Oláhhonban. 1868.“ Megjelent Maros-Vásárhelytt, 1870-ben.

Mint tudjuk, 1868-ban a Sz.-László-társulat egy küldöttséget választott, hogy a moldvai kivándorlott fajrokonak és csángók viszonyairól közvetlen tudomást és tapasztalást szerezvén, ezen irányban tehessen is valamit.

Kétségkivül nemes és nagy czél, melyet itt kitüzött magának a Sz.-László társulat. S ha e tekintetben valamit tesz vala a társulat, ugy maradandó emléket állit magának. Azonban — az eredmények megmutatták — hogy a Sz.-László társulat e czélra roszul választá meg embereit. A küldöttség feje Kubinszky Mihály kanonok volt, a kinek szép tulajdonságaihoz tartozott, hogy ki nem állhatta a dohányfüstöt s a hova csak érkezett, misézett s mormogta a breviariumot. Kiküldetési czéljának nagyságáról fogalma sem volt. Majer Károly ügyvéd a küldöttség második tagja hü satellese volt az ájtatos kanonoknak. Feladatának szinvonalán egyedül *Veszely* Károly állt, m.-vásárhelyi esperes, kiben a pap el nem fojtá a hazafit soha, s ki tevékeny, elismerést érdemlő részt vett mindig Erdély politikai küzdelmeiben. Ugy is mint történetbuvár, ugy is mint valóban jó hazafi, kit szenvedések és hányattatások meg nem törtek, ő méltó komolysággal fogta fel ez expeditió czélját, és csak is az ő jelentése, mely annak idején a Sz.-László társulat elé terjesztett, tesz tanuságot arról, hogy kiküldetését valóban megértette.

E háromhoz csatlakozott *Imecs* Fülöp Jákó gymn. igazgató-tanár és *Kovács* Ferencz theol. tanár. Mind a kettő székely születésü levén, leginkább érdeklödtek e reájuk nézve közel két ügy miatt s mint volontierek csatlakoztak az expeditióhoz.

A küldöttség hivatalos három tagja annak idején jelentést tett utazásuk eredményéről a Sz.-László társulatnak. A jelentések s a czélszerü inditványok, melyek a bajon egynémit segithetnének, elhangzottak.

Annál élénkebben kell tehát üdvözölnünk azt, hogy a volontierek, kik születésüknél fogva, mint megjegyzém leginkább érdeklödtek ez ügy iránt, közzétették utjuk eredményét. Nevezetes adalékot szolgáltattak ök ezáltal a csángó-ügyhöz, valamint a székely kivándorláshoz.

Átalában, Moldva- és Oláhország viszonyai valóságos terra incognitát képeznek elöttünk. Pedig e két ország igen közelről érdekel. A fentebb idézett munka tehát annál is több becscsel bir, mert hü s kimeritő leirást nyujt a román fejedelemségek összes viszonyairól, kereskedelméről, iparáról, müveltségi állapotáról stb.

S ugyanezen rajzokból győződünk meg arról, hogy Moldva- és Oláhországban oly hatalmas magyar elem létezik, mely minden tekintetben felülmulja a magyar birodalomban lakó oláh elemet; hogy az az elem ott fogékonyabb, imponálóbb s életképesebb, mint ez itt hazánkban; s hogy mégis a magyar elem ott nemzetisége szempontjából nem lép föl követelöleg, holott hazánkban az oláhok nemzetiségi arrogantiája már alig ismer féket; hogy az oláh kormány az ott levő magyar nemzetiség irányában, mely aránylag ott tulnyomóbb sulyú, mint az oláh nemzetiség Magyarország területén — koránt sincs azon elismeréssel és figyelemmel, mint a melyben Magyarországon a nem magyar nemzetiségüek részesülnek; s hogy ott az oláh kormány következetesen törekszik a magyar elemek románositására.

De ezek olvasásakor önkénytelenül fölvetödik a kérdés, hogy nem lehetne-e a romanizálást megakadályozni? S miután a román kormány és törvényhozás nemzetiségi szabadelvüségére egyátalán nem lehet számitani, s nem lehet számitani másnemü politikai actiora sem — melyek volnának azon tényezök, melyek megmentenék a magyar elemet? Erre szenteltek különös figyelmet a küldöttség azon tagjai, kik megértették a czélt, s érdeklödtek az ügy iránt: a nemzetiség megóvásának két más hatalmas tényezöjére terjesztvén ki vizsgálódásukat: a *nevelésre* és *vallásra*.

Fájdalom, sötét a rajz, melyet e tekintetben is nyujtanak. Nemzeti szellemü nevelésről egyátalán szó nem lehet. Az oláh fejedelemségek kimondák az állami nevelést, s ez alapon a kormány minden községbe rendel egy tanitót. A tanitó nem bir más nyelvet, mint az oláht; a csángó községek gyermekei ugyan nem értik még e nyelvet, de bekövetkezik nemsokára ideje annak, hogy érteni fogják, s ezt saját anyanyelvük elfelejtésével vásárolják meg. Maguk a csángó községek sokkal indifferensebbek, de sokkal szegényebbek is, mintsem külön iskolát, külön, nem oláh oktatással rendszeresitsenek.

S e tekintetben nem támogattatnak papjaik által sem, kiknek ez főhivatásuk volna. Nehány községben foly ugyan még magyar oktatás kántorok által, de lassan-lassan a régi emberek kidöltével elenyészik ez is.

A hitoktatás, lelkipásztorkodás *olasz papok* kezében van. Ezek nem értik a nép nyelvét, nem is tanulják meg köztük, s a nép közt nincs meg legtávolabbról sem az a benső viszony, mely a vallás által összeköt népet és papot. A római hittéritési missió küld ide papokat, — s ezek kész és alkalmas eszközei a csángók elolahositásának. Semmi magasabb érdek nem vezeti e haszonleső papokat, mint a gazdag parochiák kizsákmányolása; az ő pásztorkodásuk alatt ép ugy veszti a csángó nép nemzetiségét, mint vallását. — Ezt a lelkiismeretlen sáfárkodást adatokkal bizonyitja az emlitett könyvben az egyik önkénytes utazó, kinek egyik érdeme az, hogy maga is pap levén, még sem tagadja e szomoru eredményt.

Valóban nemzetiségi szempontból mély fájdalom fogja el az embert, ha figyelemmel kiséri a *római* olasz *missió* sáfárkodását, s müködésének eredményeit. Meg kell jegyeznünk, hogy Moldva- s Oláhország előbb, mint Kumánia és Havasalföld külön katholikus püspökséggel birt vala, mely a legkésőbbi időkig is szellemi s érdekkapcsolatban állt a magyar korona által kinevezett magyar katholikus püspöki karral. A *milkoviai püspökség*, mely történelmileg még nincs kellő világba helyezve, mint egy külön független egyházat képezett, mely a hit kapcsában, a magyarul imádkozók nemzetiségének is egyik hatalmas támasza volt.

De az oláh kormány, melyet liberalismussal és türelmességgel egyátalán nem lehet vádolni, korán felismerte a nagy akadályt, mely nemzetiségi aspiratióira nézve fekszik abban, ha a csángók a hit kapcsolata által egyszersmind fajuk, nyelvük s nemzetiségük megóvására is hatalmas tényezőt találnak papjaikban. Igy záratott ki a magyarországi katholikus befolyás, s igy helyeztetett e nép fölött a lelkipásztorkodás a római missio kezébe, melyben a magyar nemzetiség irányában bizonyos buzgólkodást, és képességet még a legnagyobb roszakarat sem lelhet föl. Ellenkezőleg, ez a római missió, — olasz papjai által a románositásnak egyik leghatalmasabb eszköze.

A Sz.-László-társulat kiküldetése, mint megjegyeztük, azt czélozta, *hogy a magyar püspöki karnak ezen elveszett befolyása*, mely magyar nemzetiségü szempontból megbecsülhetlen volt volna — visszaszereztessék. De eredményt nem mutathat föl mai napig sem. Pedig, bármily nagyok legyenek is a politikai akadályok — tudjuk, hogy Róma, ha akar, ott is győzedelmeskedni szokott, a hol a diplomatia eredményt nem mutathat fel.

Több eredményt mutathat föl a *protestans missió*. Számosan a kath. vallásról a csángók közül áttértek a protestans vallásra, a mely ugyan a katholicismusra nézve baj lehet, — de nyeremény magyar nemzetiségi szempontból, mert legalább magyar nevelés és magyar hitoktatásban részesülnek a csángók, kik mindezt az olasz papok lelkészkedése alatt nélkülözik.

Fájdalom, hogy ezen prot. missiot is, mely oly szép eredményeket mutathat vala föl, meglepte a viszálkodás átka, — és félbe maradt a szép mű, melyhez igaz okunk volt igen nagy reményeket kötni.

A fentebb idézett munkából közlünk nehány ép oly érdekes mint eleven tollal irt részletet, mely csángóinkra s a székely kivándorlásra vonatkozik:

A vonzó képü, szelid égalju és termékeny talaju Moldvában még nem nagyon müvelt anyagi és szellemi viszonyok között sokkal könnyebbnek látszik az élet, hogy sem azon népek és fajok, melyek azt lakják, vagy meglátogatják, hamar otthon ne találnák benne magukat. Bennünket magyarokat ez ország egyéb lakosai közt az ősi települő csángók és beolvadozó székelyek érdekelnek, kiknek vallása és nemzetisége az ujabbkori politikai alakulások és reformok által veszélyeztetve látszik. Ezen ügyet nem magánjellemü buzgólkodás, hanem fensőbb nemzetközi pactatio mentheti meg csupán. A csángó telepités és magyar kath. missio eszméjében gyökeres gyógyszer rejlik, a reform. missio ujabb szerződő fél, mely azonban itt még kevés tért foglalhatott Nézzük egyenkint.

Az áldásos folyók által öntözött Moldva hasonlit magyar hazánk azon legdrágább vidékeihez, melyek a Kárpáthegységekből az Alföldhöz a szelid regényes átmenetet képezik. Moldva ily átmeneti foktérsége a keleti Kárpátoknak a Havasalföldi lapálysikhoz. E helyzet, s az ország széles völgyeit öntöző vizek, u. m. a középen hömpölygő Sereth s ennek mellékfolyói: a Szucsava, Moldva, Besztercze, Tatros, Milkó, Putna, Buzeó és a határszéli Pruth, oly kellemes éghajlatot s természeti arany-mérsékletet kölcsönöznek ez országnak, miszerint nem azon csodálkozhatni, hogy ide települések történnek, hanem inkább a tartomány aránylag gyarló népesedésén és elhanyagolt településein. E természeti előnyöket felismerték már hunnus öseink, kik lakták e szép tartományt, maradékaik ide vonultak volt vissza s Árpád-apánk szintén fölverte itt sátrait; csak a bessenyőnek, mely őt kiszoritá, sikerült magát ez ősi magyar tanyán csángó néven, fájdalom! már nagyon „megfogyva és megtöretve“, mai napig föntartania. Régóta nyomja e maroknyi népet az oláhság tulsulya s borsol az orra alá az üzér zsidó, de ez utóbbi legalább nemzetiségi és vallási egyéniségében nem fenyegeti. Az ország főiparát, a gazdászatot s baromtenyésztést, ha még primitiv módon is, szorgalmasabban üzi a csángó, mint a többi fajok; de szellemi ébredtségben ezek által az ujabb időkben fölül kezd és fog mulatni. — Az tehát a legfontosabb kérdés, hogy *miképen lehetne a csángót, mely a tartomány népességének csak 30-ad részét teszi, a régi idők emlékeül továbbra is föntartani?* Történhetik-e ez itt saját ősi honában, vagy áttelepitésre kell gondolnunk?

A csángók áttelepitése a magyar hazába, a mily tetszetős gondolat, épen oly nehéz, ha annak valósitására gondolunk. Kijönének-e ez ősrokonok az ezer-éves lakásból? Miképen eszközlenők a birtokok kicserélését Moldvában és Magyarhonban. — Nincs-e elkésve már ezen gondolat akkor, midőn utunkban mindenfelől nemzeti féltékenység gördülhet? Kecsegtethet-e egy ily eszme sikere akkor, midőn egy ily telepitési kisérletet a régóta tulnépesedett székelyekkel sem tartották az illetők szükségesnek, a magyar vármegyék felé tenni? A mult század végén történt egy székely telepités Bukovinába; az efféle ügy keresztülvitelében tehát lehetlenség nem volna, de ma a körülmények talán megfontolandóbbak. — Czelder is gondolkozott e tárgyról, s kedvesnek látszott neki is a gondolat, hogy a „csángók telepitése által ha csa

*

Vas. Ujs. 1870.

néhányan is többen legyünk mi magyarok, s összébb tömörülve találjon nemcsak a jelen, de a jövendő vihar is. Eladatnók csángó testvéreinkkel itteni birtokaikat, melyek közül egy része ősi nemes birtok, milyennel itt csak ők, s még a moldvai sem birt, s otthonn ingyen-földet adnánk nekik, vagy mi megvennők itt földjeiket s helyébe adnánk otthonn más ingatlan birtokot. Töredék csángó magyar népünk, siralmas helyzetét tekintve, ha ezt helyben hagyná is — a mi nem kétségtelen — kérdjük: tanácsos lenne-e őket ősi helyökből fölbolygatni s ezáltal a szomszédos moldva-oláh nemzetet magunkkal ellentétbe hozni? Ne bántsuk az itt elvitázhatlan történelmi multtal biró véreinket, de mind vallási, mind művelési ügyök fölkarolása által működjünk oda, hogy ők a jelenlegi magyar haza területén kivül is értelmes keresztyén magyaroknak megmaradjanak, s éljenek ott, hol őseik hazát szereztek, s hol ők, bár töredékképen, minden nyomoruság s feledés mellett is, mai napig magyaroknak megmaradtanak.“*) Fölhozám e nézetet is, hogy azok, kikre a csángók megmentése körül hazafias kötelesség vár, minden véleményt ismerjenek. Én részemről a csángó telepitést csak ugy látnám lehetségesnek, ha a magyar és román kormánynak sikerülne ez iránt egy *csere-szerződésre* lépni, melynél fogva a magyar állam a csángók helyett megfelelő számu román kontingenssel szolgálhatna. Természetesnek látszik, hogy ez mindkét szerződő fél érdekében ütne ki: mindazonáltal bajosnak tünik fel az, hogy itt nem is kettőn, hanem négy, sőt több félen áll a vásár.“

Mi részünkről elméletileg helyesnek, de a gyakorlatban kivihetlennek tartjuk a csereszerződést. Első s legalkalmasabb eszköz nézetünk szerint a csángók nemzetiségének megóvására vonatkozólag, a magyar katholikus és protestans missio erélyes, buzgó működése és anyagi s szellemi támogatása a magyarországi protestáns és katholikus hitfelekezet által.

(Vége köv.)

Lukács Béla.

Ebédvivő kis leány. — (*Mészöly* Géza rajza.)

Képek a hazai népéletből.

Az ebédvivő kis leány.

Forró nyári napon, hogy minő kellemes dolog árnyas, terebély fa hűsében megpihenni: tán nincs ember, a ki ne tudná. — Hát még ha valaki teher alatt fáradva, megizzadva pihen le, alkalmasint kétszeresen nehezére esik a fának pázsitos aljától búcsút venni. A mi kis leányunk is épen azon gondolkozik, hogy még egy kissé vár, még egy kissé pihen, hátha azalatt majd valami uti társ is érkezik, a ki kosarát felsegiti, mert már mikor letette is azon veszélyben volt, hogy kidönti a sok jó ételt, a mit édes anyja olyan takarékosan megfőzött s olyan gondosan elhelyezgetett a kosárban. — Igaz, hogy már közeleg a dél, mert az ember árnyéka alig több egy lépésnyinél s ezt a munkások nemcsak az árnyékról, hanem a fáradtságról és üres gyomorról is észre veszik. A munkás ember pedig, ha a bibliából nem tudná is, józan eszével is feléri, hogy a munkás méltó a maga bérére, s a ki forró délig dolgozott, megérdemel egy kis jó meleg ebédet. No de — gondolja magában a kis leány — édes anyja kását főzött számukra, az pedig olyan eledel, hogy ha 4—5 mérföldnyire viszik, még akkor is olyan forró, hogy nem lehet biztos mohósággal enni, neki pedig már csak egy rövid negyedórája van hátra. Ott ül tehát még egy darabig a hűvösön s elmereng a barázdabillegető egyhangu füttyentésén, mely annyira hasonlit kedvesének találkozóra hivó jeléhez s a fürjek pitypalatyján, mely a családias hivogató hang érzelmeit kelti fel kebelében. Titkos gondolatok, igaz! de kinek nem szabad e gondolatokat forgatni agyában! Nem, egy jól nevelt, egyszerü, házias leánynál e merengés nem esik ártatlansága rovására. Hiszen ő maga is arra gondol, a kit apja, anyja kinézett számára, s ő nem akarja sietősebben álmai megvalósulását, mint kedvese és annak szülei, meg aztán tulajdon apja, anyja. Ugyis szokszor dalolta már neki atyja tréfás boszantással: „A mi lányunk nem idei, szerető is megilleti.“

De a merengésnek utóbb is csak vége szakad s a kosár, mely mellette fekszik, utjára serkenti. Csak már jőne valaki, a ki fölsegitené fejére, nem bánná akárki volna. Csak ma jőnének erre leánypajtásai, a kikkel máskor ebédvivés közben ugy eltréfálgattak. Inkább elhinné apró hazudozásaikat, hogy milyen jó ételeket visznek, mint a multkor is egyik azt beszélgette, hogy minő pompás túróscsuszát visz, meg egy nagy kulacs bort, meg pörkölt hust — s lábának egy döczczenése elárulta a titkot, a kosár leesett s a kidőlt félszáraz, fekete kenyeret s a szétguruló sok veres és fokhagymát pirulva szedegette össze, mig bánatosan tekintett az eltört vászonkorsóra, melyből a pompás friss kutvizet a száraz föld azonnal felitta.

De most nem jő senki, még egy gyürüs zsidó sem, pedig tücskök czirpelését sokszor az ő sipja hangjának képzeli, még egy koldus sem, pedig máskor elég ballag egyik falutól a másikig, még egy tehervitelből hazatérő béres sem, pedig más-kor azok szekerei egymást érik, a mint ebédre haza sietnek. Nincs senki; rá kell szánnia magát, hogy egyedül vegye fel a kosarat. Kötényéből tekercset csinál, hogy a kosár ne törje fejét, megfogja a kosár füleit, felemeli, a milyen magasan csak birja, hozzá szoritja a vastag fához, aztán meghajol s alá buvik, felegyenesedik, egyet igazit még fején és a kosáron s azzal elereszti, s a kosár minden támasz nélkül ugy áll fején, gyors léptei mellett is, hogy ha valami német asszony meglátná, nem győzné csudálni.

Menj kis leány, siess, vidd gyorsan ebédedet apád dicsérete, csókja s talán, a kire gondolsz, annak szives szavai még jobban fognak esni, mint az árnyas fa tövében lengő hűvös susogása!

— *r.* — *s.*

*) Missiói lapok. 1868. 89—90. II.

A Batthyány-gyászünnepély.

A junius 8. és 9. napjain tartott gyászünnepély leirását már lapunk mult számában közöltük; de részint hely szüke, részint az idő sürgős volta miatt nehány részlet még kimaradt s most utólagos közléssel kell kiegészitenünk tudósitásunkat.

A közönség érdeklődése még soká ébren fog maradni kétségkivül e nagy s valóban nemzeti üunepély iránt. A nemzet önmagának szolgáltatott igazságot, midőn leghivebb s legnagyobb fiai egyikének s függetlenségi harcza dicső vértanujának igazságot szolgáltatott; s ily nemzeti érzelmek s az általok tett benyomások nem enyészhetnek el a cselekvények végrehajtásával.

Mi is visszatérünk ismét e gyászünnepélyre. Mai számunk egyik képe is azzal foglalkozik. A gyász setét fényében úszó ravatalt ábrázolja, a mint junius 8-ikán és 9-ikén délig közszemlére kitéve állott a ferenczieк templomában.

S most közleményünk kiegészitéséhez kell látnunk.

Azünnepélyes gyász menetben küldöttségileg részt vett hatóságok névsorát kell mindenekelőtt teljessé tennünk.

A megyék, hatóságok és testületek közül a következők voltak képviselve a gyászünnepélyen:

A pesti nemzeti szinház összes személyzete. Komárom város 3 személy, Somogymegye 10 sz., Trencsénmegye 7 sz., Jász-Kunkerület 5 sz., debreczeni superintendentia 13 sz., Aranyosszék, Háromszék 1 sz., Jászberény 6 sz., Vasmegye, Temesmegye 11 sz. Gödöllő város 9 sz., Veszprém város 15 sz., Pestmegye több mint száz sz., Nógrádmegye 46 sz., Krasznam. 4 sz., Hevesmegye 86 sz., debreczeni polgári kör 3 sz., Hódmező-Vásárhely város 3 sz., Losoncz város 10 sz., Borsodm. 34 sz., Kis-Kunhalas 2 sz., Alsó-Fehérmegye 6 sz., budai tisztv. önsegélyző-egylet 21 sz., Zomborváros 2 sz., Fehérmegye 16 sz., Sopron város 6 sz., Barsmegye 60 sz., Zólyom s Korpona 4 sz., Zalamegye 26 sz., Temesvár város 3. sz., Miskolcz 16 sz., Hontmegye 50 sz., Szepesmegye 8 sz., Ungmegye 23. sz., Szatmárm. 40 sz., Tolnamegye 24 sz., Közép-Szolnokm. 4 sz., debreczeni ref. kollegium 2, Abaujm. 15 sz., Nagyszombat 2 sz., Győrm. 6 sz., Czeglédv. 7 sz., Máramarosm. 6. Ó-Buda 8 sz., Ungvár 6 sz., Vácz 12 sz., Szt.-Endre 5 sz., Arad 6 sz., Kolozsvár 7 sz., Gömörm. 4 sz., Békésm. 20 sz., Fehérvár 12 sz., Torontálm. 16 sz., Szeged. 5 sz. Nagy-Maros. 2 sz., Visegr. 2 sz., Bogdány 2 sz., Marosszék 5 sz., Nyitram. 20 sz., kassai

ABONYI LAJOS SZOBRA.

Még ez év tavaszán Abony város egyik legszebb terét diszitik föl *Abonyi* Lajosnak, a jeles és minden izében tősgyökeres magyar irónak ércz-mellszobrával. Abony város közönségének hálás szeretete kivánta megörökiteni jeles fiának emlékét, a ki köztük élt, az ottani népet, észjárását, érzéseit vette mintának elbeszéléseiben, regényeiben és szinműveiben. Az irodalom is kegyeletes emlékezetében őrzi a mult század e kiváló irójának nevét. Halála évfordulójára készül el a szobor, *Jankovics* Gyula ismert szobrászunk műve, kinek munkái közül a főváros nyilvános helyein Szent Gellért, Salamon Ferencz és Szarvas Gábor szobrai állanak. A mellszobor egy méter és 10 centiméter magas, s megfelelő talapzaton fog állani. A szoborbizottság február 6-ikán tekintette meg a szobor mintáját s nagy megelégedéssel vette át. A mellszobrot azonnal az érczöntőbe vitték.

EGY MÉSZÖLY-KÉP SORSA.

Ismerős képet és annak egy könnyen felismerhető variációját láthatják mai számunkban olvasóink. Az egyik az ismerős *Mészöly* Géza festménye, melyet a mester 1877-ben a magyar kormány megrendelésére festett. Czíme: «Balatoni halásztanya»; e festmény már majdnem 30 éve a Magyar Nemzeti Múzeum képtárának egyik dísze és a magyar mesternek egyik legjelentékenyebb s legnagyobb méretű alkotása. A «Vasárnapi Ujság» olvasói annál inkább ismerhetik e képet, mert 1903-iki karácsonyi albumunkban mint szines műmellékletet mutattuk be.

A másik festmény az angol királyi család birtokában volt eddig s a képtár homályában úgy szerepelt, mint *Corot* nagyértékű tájképe. Ezt a képet az angol trónörökös a mult héten dublini látogatásának emlékére az ir nemzetnek, illetve a dublini képtárnak ajándékozta három másik festménynyel együtt, melyek közül kettő Constable, egy pedig valóban Corot műve. Ezt a négy képet a Londonban megjelenő «The Illustrated London News» czímű képes hetilap legutóbbi számában reprodukálta. Első pillanatra csodálkozva ismertük föl benne Mészöly képének majdnem teljesen azonos változatát.

Bizonyos, hogy furfangos félrevezetés történt a Mészöly képével, a mely bizonyára az angol közvéleményt is élénken fogja foglalkoztatni, mert előrelátható, hogy az ügy tisztázásra fog kerülni. Az eset magyarázata valószinűleg az, hogy az angol trónörökös birtokában volt változatot is maga *Mészöly* festette párisi tartózkodásakor, a 70-es évek vége felé. Az is lehet, hogy ez a változat tulajdonképen első alapja, tanulmányszerű próbafestménye későbbi balatoni nagy képének, a melyen a művész már nagyobb teret nyújtott a távlatnak és a Balaton vizének is. Magát a tanulmányt Mészöly — budapesti festményének elkészülte után — valószinűleg eladta valamelyik párisi műkereskedőnek, a ki, hogy drágábban értékesíthesse, ráhamisította *Corot* aláirását.

Corot neve és művészete világhirű. Egy-egy Corot-féle tájképért 2—300,000 frankot is fizetnek a műkedvelők. Jellemző Mészöly művészetének nagyságára, hogy festményével ilyen visszaélést lehet elkövetni.

A két kép reprodukciójának összehasonlításából könnyen megállapítható, hogy az egész kompozició, a facsoportok, az ágak, lombok alakulata és jellege mindkét képen teljesen azonos. Eltérések csak az egyes alakokban vannak, de az alakok közül is több teljesen azonos a másik kép alakjával. Így a tó partján vizet merítő magyar menyecske alakja, tartása, viselete, stb. Azonkívül úgy a budapesti, mint az angol példányon az alakok magyarok. Corot pedig soha nem járt Magyarországon. Felöltöztetett magyarokat, vagy franczia tájba festett magyar alakokat festeni pedig teljesen ellenkezik Corot művészetével és felfogásával, a ki szigorúan a természetesség alapján állott, mint a barbizoni iskola egyik világhirű mestere.

A misztifikátióra, most, hogy ez a Mészöly-Corot kép nemzeti adománykép szerepel, bizonyára hamar

ABONYI LAJOS SZOBRA.
(Mellette a szobor készitője, Jankovics Gyula szobrászművész.)

világosság fog derülni s ezt tudomásul fogják venni az illetékes angol körök is.

Lakos Alfréd.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Zichy Jenő gróf harmadik Ázsiai utazása. VI. kötet. A mint általánosan is tudva van, gróf Zichy Jenő három izben tett utat Ázsiába, a magyarság ősi hazája és eredete földerítésének czéljából. Ez utazások tudományos eredményéről már eddig öt kötetben számoltak be a gróf Zichyvel utazott tudósok, míg ő maga a harmadik utazásról irta meg érdekes kötetét, s összefoglalva abban ezen út külső körülményeit, valamint azokat a tudományos eredményeket, melyeket munkatársai: *Posta* Béla, *Pápay* József, *Jankó* János, *Wosinszky* Mór, helyszini tanulmányok alapján megállapítottak.

A Hornyánszky Viktor nyomdájából kikerült diszes kiállitásu 300 oldalas nagy negyedrét kötet három főfejezetre oszlik. Az elsőben azokról a bátor és lelkes férfiakról ir a szerző, a kik a középkor elejétől a XIX. század végeig vállalkoztak az ős magyar haza felkeresésére. Ezek sorát Ottó dominikánus barát nyitja meg, a ki II. Endre királyunk idejében eljutott «Nagy Magyarország» területére. Utána szintén a XIII. században Julián barát következett, ki a Volga mentén még magyarokat talált. A későbbi századok folyamán még többen vállalkoznak kutató utra, a kikről mind részletesen megemlékezik gróf Zichy Jenő. A könyv második fejezetében saját expediciójának eredményeit összegezi s azt a véleményét fejezi ki, hogy a magyarok őshazája a Káma, Ufa és Bjelola folyók közt feküdt. A harmadik fejezetben úti élményeit beszéli el gróf Zichy a Kaukázustól Szibérián, Mandsurián át Pekingig, a hová azért ment, hogy megszerezze a Batu Khán által állítólag oda vitt magyar irott emlékeket. Ez azonban nem sikerült, sőt azt sem tudhatta meg: csakugyan vannak-e Pekingben magyar vonatkozásu emlékek. A pompás kiállitásu kötet az érdekes magyar és német szövegen kivül két térképet és számos szép fényképet tartalmaz s nevezetes gyarapodását jelenti a magyar utazási irodalomnak.

Borsodi Lajos: «Mesék, merengések.» *Budapest 1905.* Nagyon fiatalos versek, melyek e kötet tartalmát adják: egy élénk képzelődésű ifju lelkének ábrándozásai a szerelemről. Mint a fiatal versirók rendesen, e versek szerzője is legtöbbnyire fájdalmait énekli, melyeket az olvasó sokkal kevésbbé talál komolyaknak, mint ő maga, de mégis van bennük annyi melegség, hogy megilletik a szivét egy kissé annak is, a ki nem hajlandó tulságos tragikusan venni az ilyen sötét búbánatot. Hangulatot kelteni tud a szerző és pedig többnyire verseinek szinességével, — csakhogy a ki némi figyelemmel és kritikával nézi a verseket, menten észreveszi, hogy ez a szinesség inkább csak a tarka szavak halmozásában van meg, a melyek ritkán adnak tiszta, zavartalan és friss hatású képeket. A kötet nem ismerteti meg az olvasót kiforrott, határozott költői egyéniséggel, több várakozást kelt, mint művészi élvezetet, de elolvasása után az a remény marad meg a lélekben, hogy ez csak kiinduló pontja egy fejlődésnek, mely szerencsés körülmények között nagyobb eredményekhez vezetheti a szerzőt. A kis kötet a Singer és Wolfner czég bizományában jelent meg s ára 2 korona. Mutatványul a következő kis verset közöljük belőle:

Vágyódás,

Szeretnék elmenni messze, messze tájra,
Rózsáknak földjére, kikelet honába,
Más csillagot nézni balzsamos éjszakán,
Hallgatni, mint dalol sirva a csalogány,
Balzsamos éjszakán.

Mosolygó multamból nem maradna semmi,
Csak életem búját nem tudnám feledni.
Ha fájó panaszom fölsirnám az égre,
Könnyharmat hullana a rózsalevélre,
A rózsalevélre.

Szeretnék elmenni messze napkeletre,
Siratlanul sírni, élni elfeledve,
Örök napsugárban élni a halálnak,
Halálra csókolni minden rózsaszálat,
Piros rózsaszálat.

Mikszáth Kálmán «Szent Péter esernyője.» czimű szép regénye, melyet annak idején lapunk részletesen ismertetett, most franczia fordításban is megjelent Párisban élő kiváló hazánkfia, *Horn* Emil fordításában. A kötet izléses kiállításba, Székely Andor illusztráczióival jelent meg mint a Félix Juven czég kiadása. Angol és német fordítása már korábbi évekből van.

Az «Olcsó Könyvtár»-ból, melyet *Gyulai* Pál szerkeszt és a Franklin-Társulat ad ki, most négy újabb füzet jelent meg. Ezek közül az egyik *Arany* Jánosnak a magyar nemzeti versidomról és az asszonánczról szóló két értekezését tartalmazza, — mind a kettő tudvalevőleg alapvető munkája a magyar verstani irodalomnak. Egy másik füzet *Szigligeti* Edének «II. Rákóczi Ferencz fogsága» czimű még ma is sokat játszott hazafias darabja. A két füzet ára egyenkint 60 fillér. *Rousseau* egy eddig még magyar nyelven meg nem jelent munkáját az emberek közti különbségekről tartalmazza a harmadik füzet, melynek ára 80 fillér. A negyedik füzet *Macaulay*-nak két tanulmányát foglalja magában, Goldsmith Olivérről, az «A wakefieldi lelkész» és több más hires regény szerzőjéről s Bunyan Jánosról, a legnépszerűbb angol vallásos iróról.

«Árnyak, alakok» czimmel tiz elbeszélést gyűjtött össze egy kötetbe Cs. *Szabó* Kálmán, kinek már több szépirodalmi munkája jelent meg. Újabb elbeszéléseinek szinhelye a Székely-föld s a székely nép és úri osztály anyagi és erkölcsi pusztulását rajzolja bennük komor szinekkel, de a részvét s a szeretet hangján. Az elbeszélések gonddal vannak kidolgozva, a szerző hangulatot tud kelteni az olvasóban s rokonszenvet alakjai iránt. Jellemrajzai lehetnének elevenebbek, plasztikusabbak is, néhány jól megfigyelt és jellemzett alak azonban arra vall, hogy a szerzőnek ez irányban is van fejlődésképes tehetsége. A kötetet csinos kiállításban a Franklin-Társulat adta ki: ára 3 korona.

«Görög és latin remekirók»; kiadja a M. Tud. Akadémia klasszika-filologiai bizottsága. Az ókori klasszikai irodalom iránt érdeklődők jól ismerik ezt a nagybecsű vállalatot, a mely a régi Hellasz és Róma nevezetesebb iróit és költőit adja kettős szöveggel, eredetiben és irodalmi s tudományos szinvonalon álló magyar fordításban. Most ismét három kötete jelent meg e vállalatnak. Vergilius eclogáit dr. *Vietorisz* József fordította le az eredeti versformában s ellátta bevezetéssel és jegyzetekkel is. Ára 1 korona 20 fillér. A másik két kötet, szintén párhuzamos szöveggel, A. *Gellius* «Attikai éjszakák» czimű nagy munkáját adja, a melyben tömérdek az ókori életre vonatkozó jellemző adat, történeti és irodalomtörténeti adalék van s mely ezért egyike a korából fenmaradt legbecsesebb forrásműveknek. A két kötetre terjedő nagy munkát *Barcza* József és *Soós* József fordították. Mindegyik kötet több mint 600 lapra terjed s a Franklin-Társulat nyomdájából csinos kiállításban került ki; kötetjének ára 8 korona.

A «Vasárnapi Könyvtár» czimű kedvelt népies vállalatban a következő új füzetek jelentek meg «A természet csodái» és «Az állatvilág csodái», mind a két füzet *Szivos* Bélától; «Boldogházi esték», tanulságos történet a magyar nép számára *Vetési* Lászlótól (két füzet); «Utazások az éjszaki sarkvidékeken» *Fényes* Elektől. Mindegyik füzet számos csinos képpel van élénkítve s mindegyiknek ára 40 fillér. A hasznos vállalatot a Franklin-Társulat adja ki.

BALATONI HALÁSZTANYA. Mészöly Géza festménye a Magyar Nemzeti Múzeumban.

TÁJKÉP. A walesi herczeg által a dublini képtárnak ajándékozott állítólagos Corot-féle festmény.

«Dactyloscopia» czímen érdekes könyvet adott ki a m. kir. államrendőrség két tisztviselője, dr. *Gábor* Béla és dr. H. *Arányi* Taksony. Dactyloscopia alatt azt az eljárást kell érteni, mely az újjak lenyomatainak segítségével állapítja meg a rendőrség kezébe kerülők személyazonosságát. Az eljárás mint az irni nem tudók kézaláírásának helyettesítője stb. már ősrégi idő óta használatban volt különösen a kelet népeinél, az európai rendőrségek szolgálatában azonban csak újabban kezdik alkalmazni, kiindulva abból, hogy minden embernek más és más az újjain a bőr reczézettsége, mások a barázdák és fodrok, melyek a felső izületben bizonyos ábra-szerű alakulatot szoktak képezni. Ez eljárást a vele foglalkozók valóságos tudományos rendszerré fejlesztették, s ezt ismerteti részletesen, 187 ábra s táblázatos összeállítások kiséretében a szóban forgó könyv, jó szolgálatokat téve különösen azoknak, a kik számára irva van: birák, ügyészek, rendőrhatóságok, csendőrség fegyintézetek, stb. részére. Ára 6 korona.

«Czime nincs» felirattal bizarr formájú könyvet adott ki *Szentirmay* Elemér. Vegyesen vannak benne levél-alakban irt elbeszélések, rajzok, vázlatok, versek, stb. A könyv minden lapja a szerző fiatalos kiforratlanságának bélyegét viseli magán; ő maga sem tudja még, mit akar, csak próbálgat, tapogatózik — s ugyanígy van vele az olvasó is. Tehetség itt-ott nyilvánul a dolgozatokban, de erős erjedés állapotában, a melynek ma még aligha lehetne megjósolni az eredményét. A könyv ára 2 korona.

Etnografia. A magyar néprajzi társaság folyóirata uj alakban, megnagyobbítva és bővítve jelenik meg ez évtől fogva. Az első számban *Katona* Lajos a «Kedd asszonyáról», *Ernyey* József pedig a lengyel heraldika magyar vonatkozásu mondáiról értekezik. *Csiky* János népzenénk régi emlékeiről szól.

A magyar várak képei a királyi palotában. A budai királyi palota építésének vezetősége megbizta *Spányi* Bélát, az ismert tájképfestőt, hogy régi magyar várak képeit fesse meg az új palota egyik terme számára. A művész eddig Budavára, Visegrád vár és a pozsonyi vár képeit festette meg egykoru rajzok alapján.

Zombory Lajos kiállítása. Szikszay Ferencz és Olgyay Ferencz kiállításain kívül egy harmadik fiatal művész is gyűjteményes kiállítást rendezett műveiből, *Zombory* Lajos, a szolnoki művésztelep kiváló tagja, a ki saját műtermében (Kmetty-utcza 29.) állította ki mintegy 60 festményből álló gyűjteményét. A festmények alig egy-kettő kivitelével új művek, leginkább széles ecsetkezeléssel festett állatképek, milyenek Zombory nevét ismertté s műveit kedveltté tették a műkiállítások közönsége előtt. A kiállítás márczius 12-éig marad nyitva s d. e. 10 órától d. u. 4 óráig díjtalanúl megtekinthető.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia február 27-iki összes ülésén báró *Eötvös* Loránd elnökölt, és *Vargha* Gyula érdekes emlékbeszédet tartott Ráth Zoltán levelezőtagról, a kassai jogakadémia negyedfél év előtt öngyilkossá lett fiatal tanáráról, a ki kiváló közgazdasági és statisztikai iró volt.

Vargha Gyula hosszú, személyes ismeretség révén szerzett jellemző adatokkal emlékezett meg a 38 éves korában meghalt tudósról. Ráth Zoltán 1863-ban született Győrött, abból a Ráth-családból, a mely irodalmunknak Ráth Mátyást, az első magyar hirlap: a «Magyar Hírmondó szerkesztőjét» adta; apja, Ráth Károly, kitünő történetbuvár volt. Ráth Zoltán ügyvédnek készült, de nem volt rá hajlandósága. Huszonöt éves korában már magántanárnak képesíttette magát a nemzetgazdaságtanból a budapesti egyetemen s az volt a vágya, hogy ebben az intézetben valamikor mint rendes tanár taníthasson. Huszonöt éves korában belépett az országos statisztikai hivatalba, a hol aránylag gyorsan haladt elő s nyolczadfél év alatt felvitte a segédtitkárságig. Ezalatt sikeres munkásságot fejtett ki a nemzetgazdasági és statisztikai irodalom terén s ezért az Akadémia 1894-ben levelező tagul választotta; 1896-ban pedig a kassai jogakadémia tanárává nevezték ki. Mért dobta el magától az életet a boldog családi körben élő tudós, ma is rejtély.

A nagy tetszéssel fogadott emlékbeszéd után *Szily* Kálmán főtitkár tett jelentést a folyó ügyekről. Majd báró *Eötvös* Loránd szólalt föl nagy csöndben és előre hangoztatta, hogy olyan jelentést kell tennie, mely bizonyára fájdalmasan érinti az egész Akadémiát. Szily Kálmán főtitkár irásban bejelentette lemondását eddig viselt tisztségéről. Szily Kálmán lemondó levelében ezt irta:

«Nehéz lépésre határoztam el magamat; de fájdalom, nem tehettem másképp. Előre haladt korom, napról-napra gyöngülő egészségem nemcsak magam iránt, hanem az Akadémiával szemben is kötelességemmé teszi, hogy a nagy felelősséggel s annyiféle gonddal járó főtitkári tisztségről, melyet már több mint tizenöt év óta viselek, lemondásomat ezennel bejelentsem. Nem munkakedv hiánya vagy elvesztése késztet e lépésre, hanem a sokféle munka és sokféle gond terhe, mit öreg vállaim tovább már nem birnak viselni.» A lemondás, melynek szándékáról már előbb is keringtek hirek, mély hatást tett az akademikusokra. «Minden igyekezetemmel — mondta az elnök — rá akartam birni a a főtitkárt lemondásának visszavonására, de ő, hivatkozással beteg voltára, hajhatatlan maradt.» A jelen volt számos akadémikus erre Szily Kálmánhoz ment, hogy bejelentett lemondásának visszavételére birják, de szándékuk sikertelen maradt. A teljes ülés elhatározta, hogy újabb kisérletet tesz Szilynél s erről a legközelebbi összes ülésen jelentést fog tenni.

A Történelmi Társulat márczius 2-ikán gróf *Teleki* Géza elnöklésével közgyűlést tartott.

Gróf *Teleki* elnöki megnyitó beszédében a társulat hivatásáról szólt, melynek teljesítésére sohasem volt talán nagyobb szükség, mint ma, a politikai válságok nehéz idejében. A történelem tanusága szerint a széthuzás volt mindig az, a mi végzetes volt reánk nézve, ellenben mindig az összetartás ereje volt az, a mi fölemelt bennünket. Vessük latba tehát a történelem tanulságait és cselekedjünk a szerint. Megemlékezett Rákóczi hamvainak hazahozataláról is, a mivel a nemzetnek évszázados óhajtása teljesül. *Nagy* Gyula főtitkár az évi jelentést adta elő. A közgyűlés a jelentést a számadásokat és költségvetést jóváhagyólag tudomásul vette. Ezután megejtették a választásokat, megalakítva a választmányt.

Angyal Dávid felolvasást tartott II. Rákóczi Ferencz törökországi bujdosásáról. Rákóczi Franciaországban létekor 1717. tavaszán kapott III. Ahmet szultántól meghivó levelet, hogy vegyen részt a török-orosz háborúban. Mikor Rákóczi Törökországba ért, már megindultak Bécscsel a passzarováczi béke tárgyalásai. Elkésett tehát, de a porta jól fogadta, mert Rákóczi megjelenése a török nép kedvét és reményeit élesztette. Rákóczi a passarováczi béke után kénytelen volt Törökországban maradni, mert XV. Lajos franczia király a császárral kötött szerződése miatt nem akarta országába bocsátani. A török földön élénk diplomácziai munkásságot fejtett ki. A fejedelem tanácsára hallgatván, a porta békésen intézte el viszályát Velenczével 1721-ben, majd később az oroszszal. De Rákóczi a keresztény Európába vágyódott folyvást. Szabadulási kisérletei meghiusultak a franczia diplomáczia könyörtelensége miatt és azért is, mert a szultán használni akarta Rákóczit egy esetleg kitörő háboruban. 1735 elején utoljára kérte Rákóczi a portát arra, hogy bocsássa Franciaországba. De a nagyvezér azt felelte, hogy jobb időt várjon. Nem sokáig várt már, mert 1735 április 8-án meghalt. Az érdekes előadást tetszéssel fogadták.

MI UJSÁG?

A nagy válság lassan közeledik megoldása felé. A mult héten gróf Andrássy Gyula bécsi útja után több napos szünet következett a kibontakozási törekvésekben, míg gróf Tisza miniszterelnök márczius 2-iki audiencziáján minden pártból több politikus meghallgatását javasolta, a mibe a király bele is egyezett. Ő Felsége *tizenhat* magyar politikust fog kihallgatáson fogadni. A királyi kihallgatásra meghivottak névsora a következő: *Csáky* Albin gróf, a főrendiház elnöke; *Justh* Gyula a képviselőház elnöke; továbbá a szabadelvűpártból: *Dániel* Ernő báró, *Falk* Miksa, *Hodossy* Imre, *Láng* Lajos, *Zselénszky* Róbert gróf; a disszidensek közül: *Darányi* Ignácz; az újpárt részéről: *Bánffy* Dezső báró; a függetlenségi és 48-as párt soraiból: *Apponyi* Albert gróf, *Thaly* Kálmán, *Tóth* János; a néppártból: *Rakovszky* István, *Zichy* Nándor gróf, s a pártonkívüli *Zichy* János gróf; a horvátországi képviselők közül: *Tomasich* Miklós, a volt miniszter. A kihallgatások márczius 4-ikén kezdődnek és Ő Felsége három-három politikust fogad az audiencziák napjain. A mult hetekben *Andrássy* Gyula grófon kívül *Kossuth* Ferenczet, *Széll* Kálmánt és *Wekerle* Sándort fogadta a király, s így összesen huszra fog menni a kihallgatásra meghivott magyar politikusok száma.

József főherczeg születésnapja. Márczius 2-án, József főherczeg 72-dik születésnapja alkalmából a budai királyi palota Szent István-kápolnájában ünnepi istentisztelet volt, melyen József Ágost főherczeg gyermekei is megjelentek. *József Ágost* főherczeg és neje *Auguszta* főherczegasszony Fiumába utaztak, hogy személyesen üdvözöljék József főherczeget, ki még mindig gyöngélkedik.

Rákóczi hamvai. Rákóczi Ferencz és bujdosó társai hamvainak hazaszállítása dolgában február 27-én *Tisza* István gróf miniszterelnök meghivására a miniszterelnöki palotában értekezlet volt. Részt vettek: *Justh* Gyula, a képviselőház elnöke, *Berzeviczy* Albert kultuszminiszter, *Csáky* Albin gróf, a főrendiház elnöke, *Eötvös* Loránd báró, az Akadémia elnöke, *Thaly* Kálmán, *Rákosi* Jenő, *Teleki* Géza gróf és *Szádeczky* Lajos. A hamvak hazaszállítása legkésőbb őszig meg fog történni. *Szádeczky* Lajos jelentette, hogy Mikes Kelemen és Csáky István gróf hamvait nem lehet hazaszállítani, mert közös sirba temették másokkal. A diplomácziai tárgyalás már megkezdődött, sőt a török és franczia kormánynyal már létrejött a megállapodás. Egyedül az orosz nagykövetséggel nem fejezték még be a tárgyalást, de remélhető, hogy az orosz nagykövetséggel is nem sokára létrejön a megállapodás és a keleti orthodox temetőben eltemetett hamvak kiemelése is megtörténik.

csatlakoznék hozzá gyerekkori pajtása Hajnalossy Szerafin, a ki a nagyvárosba csalja, gavallért, énekest akar nevelni belőle, csak azért, hogy élősködjék rajta. Szerafin és huga, a divatárus Teréz bonyolítják a cselekvényt, vezetik Pistát és kedvesét, a naiv Rózsikát, mig végre a nagy bácsi meggyőződik öcscsének és kedvesének jó szívéről és boldoggá teszi őket. A főszerepeket Pálmai Ilka (a divatárusnő), Boránd (Szerafin). Vidor (Pista), Bácskai Julcsa (Rózsika) és Makó (a nagybácsi) játszták összevágó, mulattató együttesben.

Mészöly festményei Bécsben. A korán elhunyt jeles tájképfestő, Mészöly Géza hátrahagyott festményeiből, vázlataiból 160 darab van kiállitva Bécsben. Kritika és közönség nagy elismeréssel fogadják az Alföld és Balaton-vidék e gyöngéd, de oly jellemzetes festésű tájait, melyekben a művészi felfogásban annyi az eredetiség és oly benső a szeretet.

A műcsarnok őszi kiállitása október első napján nyilik meg. A külföldről bejelentett művek már nagy részben megérkeztek. A kiállítás gazdagnak és változatosnak igérkezik. Hazai és külföldi müvészek nagy számmal vesznek részt.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A «Jó-szív»-egyesület igazgató választmánya *Tisza* Kálmánné elnöklete alatt szept. 14-én ülést tartott, melyen a folyvást buzgón müködő egyesület részéről kiosztott jelentékeny segélyekről történt jelentés s ujabb segélyek is megszavaztattak.

Az elnöklő grófné bejelenté, hogy *Versecz* város inségesei részére, nyert fölhatalmazás alapján, 5000 forint, továbbá *Krassó-Szörénymegye* Kreovácz, Kis-Tikvány és Rakitova községeinek tetemes jégkárokat szenvedett lakosai részére 1000 frt, valamint *Torontálmegye* Margiticza, Szőllős, Dobricza stb. községeinek szintén jégzápor által sujtott inségesei részére hasonlókép 1000 frt segélyt nyujtott az egylet. Ez ülésen az elnöklő grófnő előterjesztése alapján és Arany László választmányi tag párfoló hozzászólása után, a *nagy-szalontai* árvizkárosultak részére az eddigi 3000 frton fölül 771 frt, a *borsodmegyeiek* részére pedig kétezerötszáz frt ujabb segély utalványoztatott; *Békésmegyének* 20,000 forint, *Nógrádmegyének* nyolczezer forint kölcsön. — Bejelentették azután, hogy a margitszigoti, továbbá a bécsi férfi-dalegyleti és korzó ünnepélyről és a népünnepélyről 5640 frt 68 krnyi tiszta jövedelem az egyesület pénztárába befizettetett. A vidéken rendezett jótékony előadások és gyüjtések is jentékenyebb összegeket hoznak a szerencsétlenek javára. Legutóbb a *Székelyhidon* rendezett tánczvigalom tiszta jövedelmekép 349 frt 89 kr, a Jó-sziv-bazárnak ajándékozott tárgyak értékesitéséből pedig utólagosan 295 frt 25 kr küldetett be az egyesület pénztárába. A Jó-sziv dunai ünnepélye a jótékony czél javára nem jövedelmezett. Ivánka Imre, a rendező bizottság elnöke elvállalta, hogy a deficzitet a sajátjából fedezi, s igy az egyesület nem szenved kárt. Ivánka áldozatkészségeért az egyesület választmánya köszönetet szavazott.

Jegyzők országos gyűlése. A községi és körjegyzők országos egylete e hó 19-ikén tartotta Budapesten közgyűlését. Huszonnyolcz megyéből 1863 jegyző képviseletében 60 jegyző jelent meg. Az elnöki helyet *Kuncze* Imre foglalta el, ki megnyitó beszédében Trefort haláláról is meleg részvéttel emlékezett meg.

Az egylet ügyeire térve át, azt jelentette, hogy az évi bevétel 6764 forint volt, a kiadás 3773 frt. Az egyleti lapot a tagok nem pártolják kellőleg, s lassan gyül az árvaházi alap is, mely csak 1589 forint. A napirend első tárgya a pénztári jelentés volt, melyből megemlitjük, hogy az egyleti vagyon 3205 frt 66 kr. Kitünt a jelentésből az is, hogy sok a tagdijhátralék. Erre elhatározták, hogy a vidéki egyletek elnökségeit kérik föl, hajtsák be a hátralékokat. Elhatározták, hogy a községi biráskodás érdekében fölterjesztést intéznek a kormányhoz; elfogadták a jövő évi költségvetést, melyben a bevétel 4566 frtra, a kiadás 1690 frtra van számitva. Elvileg kivánatosnak nyilvánitták, hogy a telekkönyvi rendtartás legyen szintén tárgya a jegyzői vizsgálatnak, sat. A közgyülés félegykor ért véget. Aztán az «Arany sas» vendéglőbe mentek társas ebédre, délután pedig a Margitszigetre.

A nemzetközi irói kongresszus Velenczében tartotta a mult héten ez évi összejövetelét. A «Petőfi társaság» meghivást intézett a kongresszushoz, hogy legközelebbi összejövetelét Budapesten tartsa.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

A budapesti orvosi egyetemen e hó 17-ikén dr. *Korányi* Frigyes tanár a kegyelet meleg hangján emlékezett meg — előadása első órájában, — *Trefort* közoktatásügyi miniszter és dr. *Balogh* Kálmán orvoskari dekán elhunytáról. Beszédében felsorolta a veszteséget, mely Balogh halála által érte az orvosi kart és az egyetemet. Trefortról pedig elmondta, hogy az orvosi egyetem az ő miniszterségе alatt bontakozott ki elhagyott állapotából, s lett a mivelt világ egyik rendezett egyeteme.

Az egyetemi épitkezés. A budapesti jogi egyetem épületét bontják és épitik egyszerre. Fokozatosan épitik a szerb utczai oldalról kezdve. A diszterem is le van már bontva, s azzal együtt eltünt a falfestmény is, mely az egyetemnek Pálffy prokanczellárius által 1780-ban történt megnyitását ábrázolta. A festmény eredetije — egy Schmutzer által készített egykoru tollrajz — azonban meg van az egyetem rektori hivatalában és erről fog készülni az a freskó, mely az egyetemtéri főhomlokzat közepén elhelyezendő diszterem falát ékesiti. Lesz e teremben még több freskó is, melyeknek egy részénél szintén Schmutzer egykoru rajzait fogják fölhasználni.

MI UJSÁG?

A király a belovári hadgyakorlatokról egyenesen Gödöllőre utazott a *walesi* herczeggel, ki két napot töltött ott, s részt vett a vadászatokban. A szép őszi napok rendkivül kedvezők a vadászatokra s ő felsége eddig csakis e hó 17-én nem vadászott, mikor a Tápió-Süly vidékén tartott honvédgyakorlatokat tekintette meg. Gödöllőn időzik most *Lajos* bajor herczeg is, királynénk testvére, kivel együtt ő felsége e hó 19-ikén a *visegrádi* korona-uradalom erdeibe ment vadászatra. Ő felsége e hó 27-ikén utazik el Gödöllőről.

A trónörökös Görgényben. Rudolf trónörökös, ki jelenleg Galicziában tart szemleutat, onnan visszatérve Görgénybe utazik, hová a walesi herczeg is elmegy medvevadászatra. A trónörökös vendégei lesznek még: Ottó főherczeg, a braganzai herczeg, Esterházy herczeg, Károlyi Pista gróf, nehány osztrák arisztokrata, ezenkivül Erdély urai közül Jósika Sámuel és Tivadar bárók, Bornemissza András, Bethlen Gábor gróf és Matskási István, a hires medvevadász. A vadászatok rendezését Kemény Kálmán báró vállalta magára.

Az angol trónörökös a gödöllői vadászatokról *Keszthelyre* utazott, gr. *Festetich* Taszilóhoz, kinek fejedelmi fényű kastélya most készült el, s ezuttal először jelent meg benne társaság.

A walesi herczeg e hó 16-án éjjel 11 órakor Ellis tábornok, Tyrit Wilson, Esterházy Lajos herczeg és Breda gróf kiséretében érkezett Keszthelyre s a pályaudvarban Festetich Tasziló gróf várta. A grófi kastély ez alkalommal gyönyörűen ki volt világitva. A kastélyban Rotschild Albert báró, Trautmansdorff gróf, Apponyi Albert gróf, Festetich Vilmos gróf, és Württemberg Eberhard gróf vendégek időznek. Az angol trónörökös tiszteletére Keszthely város számos házán lobogókat tüztek ki. A háziur vendégét és kiséretét a vadászat minden nemében részesiti. Már vadásztak a Balatonon vadkacsákra, szárcsákra; az uj-majori mezőkön foglyokra és fürjekre; a vadaskertben őzekre, dámvadakra, fáczánokra; a rengeteg erdőségekben szarvasokra, őzekre. A házi ur tudva, hogy a walesi herczeg szereti a magyar zenét, távirat utján Berkes bandáját Budapestről Keszthelyre hivta. E hó 19-én a helyben állomásozó 8-ik m. kir. honvéd-huszárezred a walesi herczeg tiszteletére diszgyakorlatot tartott a gát melletti térségen. A herczeg kitünően tölti az időt Keszthelyen, ugy annyira, hogy ott tartózkodását valószinűleg pár nappal meghosszabbitja. — Érdekes vadászat volt a Kis-Balaton nevű lápon. A társaság minden tagja egy ladikban foglalt helyet, ugyszintén a hajtócsapat is; aztán az egész kis ladikos-csapat körbe fogta a lápot, melyen, mint körvadászatokon szokás, egymásután rebbentették föl a különféle vizi szárnyasokat. A hat tagból álló társaság rövid négy óra alatt mintegy négyszáz vizi madarat lőtt le; e szép számból magára a walesi herczegre nem kevesebb, mint százharmincz esett. Vadászat után este nyolcz órakor diner volt, mely után még hosszasan együtt mulatott a társaság. Nagy gyönyörűsége tellett az angol trónörökösnek a Balatonban. A gyönyörü Festetich-kastély nagy terrasza éppen a Balatonra nyilik, ugy, hogy a tó onnan teljes őszi pompájában látható.

József főherczeg az elmult időkről. József főherczeg e hó 18-ikán délután meglátogatta az állatkertet s különösen a *krao*, a majomleány keltette föl érdeklődését. Ez alkalomból a lapok a következő jellemző esetet beszélik el a főherczegről:

A mint József főherczeg tovább haladt kiséretével, az utnak egy fordulatánál egy sváb paraszt tünt szemébe, ki fiával bámulattal eltelve nézegette az állatkert eleven csodáit. A paraszt arczát ismerősnek találta a főherczeg, mivel igy szólította meg: «Hé, atyafi! Ugy-e, hogy mi szomszédok vagyunk?» A meglepett paraszt nem tudott mit felelni e szavakra s látszott rajta, hogy a magyar hangok idegenül érintik fülét. Ezért zavarodtan forgatta kalapját kezében, mignem a főherczeg németül igy szólt: «Tudom már, maga vidékem svábjai közül való.» — A paraszt erre mosolyogva kivánt jónapot, s a főherczeg megsimogatva a «szomszédja» fiacskájának fejét, tovább lépdelt kiséretével. «Igy változnak az idők — mondá aztán a főherczeg az állatkert igazgatójának, Seráknak, a ki őt kalauzolta — ez az ember Alcsuthról való és még ma sem tud magyarul. S mit gondol, mi történt velem akkoriban, mikor még meg volt tiltva a magyar szó? Ime, hallja. A Bach-korszak végét jártuk, mikor egy parasztokból álló küldöttség jött hozzám. Előre értésemre volt adva, hogy a küldöttség abban az ügyben jön, hogy járjak közbe, hogy szabadabban használhassák a magyar nyelvet. A küldöttség alázatosan megállt előttem, s vártam, hogy vezetőjük megszólaljon. De egyik sem akart szólni, csak álltak lesütött szemmel. Végre igy szóltam hozzájuk magyarul: «Nos, hát megnémultak kendtek, hogy nem tudnak beszélni?» Erre mosoly és hunyorgás terjedt el mindegyikük arczán, de még mindig nem szólalt meg egyikük sem. Megsokaltam a dolgot, s ujra rájok kiáltottam, hogy beszéljenek. Végre nagynehezen előállt az egyik s igy kezdte mondókáját: «Főherczeg uram, a dolog nagyon bajos! Közülünk csak kevesen tudnak németül, s azok sem *akarnak* németül beszélni, magyarul pedig, a hogy jól beszélünk, nem *szabad* beszélnünk» ... Nevetésre fakadtam ez őszinte szavak felett, s erre aztán nekibátorodtak az atyafiak és előadták ügyöket.»

Az uj közoktatásügyi miniszter. Gr. *Csáky* Albinnak közoktatásügyi miniszterré való kinevezése bevégzett tény és a legközelebbi napokban fogja közzé tenni a hivatalos lap. Gr. Csáky Albin Szepesmegye főispánja, a főrendiház alelnöke és főasztalnok volt eddig. Már többször megkinálták miniszter tárczával, de csak most határozta el, hogy a miniszteréknek mindenesetre sokkal zajosabb életével cseréli föl megszokott körét, melyben közbecsülést vivott ki. Az uj miniszter 47 éves. Arczképét és életrajzát lapunk ez évi folyamának 8-ik száma közölte.

Napoleon herczeg Kossuthnál. Amadeo herczegnek, az olasz király öcscsének Bonaparte Laetitiával történt egybekelésekor a menyasszony atyja, Bonaparte Jerome herczeg is elment Turinba. Kossuth a családi ünnep alkalmából üdvözletet küldött a herczegnek. Napoleon herczeg ezt azzal viszonozta, hogy Türr tábornok kiséretében meglátogatta Kossuthot, s hosszasan időzött a nagy hazafinál.

A fiumeiek koszoruja Deáknak. Fiume város küldöttsége a Deák Ferencz ravatalára készitett ezüst koszorut e hó 29-én, mint Deák Ferencz szobra leleplezésének évfordulóján óhajtja a Deák-mauzoleumban ünnepélyesen elhelyezni.

A Korvinák Konstantinápolyban. Vámbéry Ármin jeles orientálistánk jelenleg Konstantinápolyban időzik, még pedig fontos ügygyel összeköttetésben. A még Konstantinápolyban lappangó Korvinákról óhajt tudomást szerezni, a tud. akadémia megbizásából. Ezeket állítolag a régi szerailban őrzik. Vámbéry — kit nagy tisztelettel fogadtak a török fővárosban, — a szultánhoz fog fordulni, hogy Mátyás király könyvtárának e becses maradványait visszanyerhessük.

Keleti utasok Budapesten. A szaloniki-i vasuton e hó 22-én, szombaton kirándulók érkeznek a Keletről Budapestre. Ez az első «kéjvonat», melyet a Balkán-félszigetről rendeznek az uj vasuti vonalon. Kereskedők, iparosok teszik a látogatók legnagyobb számát s ép azért az orsz. iparegyesület vállalkozott, hogy testületileg fogadja az érkezőket és másképen is mindent elkövet, hogy a látogatók jól találják magukat.

Az érkezőket az orsz iparegyesület elnöke, gr. Zichy Jenő üdvözli; aztán magán fogatokon vonulnak a városba; este pedig a redoutbeli vendéglőben gyülnek össze. Másnap kirándulásokat tesznek, este pedig az operaszinház előadását hallgatják meg. E hó 24-én folytatják a város megtekintését, este pedig elutaznak.

Utazás Keletre. A magyar állami vasutak fővárosi menetjegy-irodája által Keletre rendezendő társas utazás iránt általános érdeklődés nyilvánul, Konstantinápoly az utazás egyik végczélja, a másik pedig Jeruzsálem. A konstantinápolyi kirándulók fölkeresik *Rodostót* is, mely Rákóczi Ferencz és me-

nekült társai által emlékezetes minden magyar emberre nézve.

Rodostóban a kirándulókat Thaly Kálmán fogja kalauzolni II. *Rákóczi* Ferencz fejedelem még fennálló palotájába, az általa épittetett s czimerével diszlő márvány csorgókuthoz s a nagynevű szabadsághős gr. Bercsényi Miklós, gr. Esterházy Antal, Sibrik Miklós és a többi magyar bujdosó főur siremlékéhez, melyek a rodostói görög templomban még fennállnak. Mikes Kelemen, a «Törökországi Levelek» irója is Rodostóban van eltemetve. Azoknak, kik tavaly tették meg a keleti utazást, csupán Rákóczi sirját volt alkalmuk megkoszoruzni, az idei keleti utazás résztvevőinek azonban a rodostói kirándulás sokkal becsesebb lehet.

Egy régi tudós emléke. A tud. akadémia emléktáblával fogja megjelölni *Fényes* Eleknek, a magyar statisztika és ethnografia megalapítójának szülőházát, a biharmegyei Csokalyban. A ház jelenlegi tulajdonosa, Darvay birtokos készséggel hajlandó az akadémia czélját elősegíteni és igy az emléktábla felállításának mi akadály sem áll utjában. Az akadémia egyszersmind a tudósnak életrajzi adatai után puhatolózott, a melyekről, ha valakinek tudomása van, a közügynek fog szolgálatot tenni, ha azokat nyilvánosságra hozza. Fényes Elek 1839-ben adta ki első nagy statisztikai müvét, melynek czime «Magyarországnak s a hozzá kapcsolt tartományoknak mostani állapotja statisztikai és geografiai szempontból» s igy már jövő évre ötvenedik évfordulóját lehet megünnepelni a magyar statisztikai irodalom megalapításának, együtt az emléktábla leleplezésével.

Korsó-gyüjtemény. Az iparművészeti muzeum nagyszerű gyüjteménynyel gazdagodott legközelebb. Megvette ugyanis *Lázár* Jenő gróf magyar majolikagyüjteményét. Ez volt az ország legnagyobb s külföldön is ismert keramikai gyüjteménye, mely egyedül versenyezhetett az iparművészeti muzeum gyüjteményével s mely hazánk agyagiparára a lehető legnagyobb fontossággal bir. Tulajdonosa mintegy husz éven át fáradt annak összeállításával. A 413 darabból álló sorozat ugyszólván tisztán kancsókból áll s felöleli magában a magyar fazekasság minden ágát és válfaját, valamint kiterjed amaz edényekre is, melyek a századok folyama alatt külföldről hozattak be Magyarországba és itt a magyar ipart egy vagy más irányban befolyásolták, illetve annak mintául szolgáltak.

Az ó-budai ásatásokat ismét megkezdték. A főváros elhatározta, hogy az amfitheatrum egész környékét fölásatja, hogy a mi emlék ott maradt, mind napfényre kerüljön. Harminczöt munkás dolgozik most dr. Kusinszky Bálint muzeumi tisztviselő felügyelete alatt. Először is az eddig feltakart romokat tisztogatják, aztán tovább ásnak éjszak felé.

Az afrikai utazók. Az Afrikát kutató merész utazók sorsa már régen nagy aggodalmat okoz. A poroszsziléziai származásu *Emin* pasa (Schnitzer) felől már régen csak a legbizonytalanabb hirek érkeznek. A fölkeresésére indult *Stanley*-nek nyoma veszett. Most pedig *Bartelot* őrnagy meggyilkolásáról érkezett hir.

Bartelot őrnagy, a brit hadsereg kiváló tisztje, a Stanley expedicziójának utócsapatát vezényelte, a mely 1887 márcziusában kelt utra Emin pasa felmentésére. A mint Stanley a nevéről nevezett vizeséseket elérve a szárazföldre lépett, expedicziójának egy részét Bartelot parancsnokságára bizta. Bartelotnak az afrikai főnök: Tippu Tip segitségével Stanley után kellett sietni. Bartelot nemcsak éhinséggel küzdött, hanem azzal a lassusággal is, a melylyel Tippu Tip igéreteinek teljesitésében eljárt. Stanley sem hallatott magáról semmit, noha megigérte, hogy időről-időre hireket s tudósitásokat küld. Bartelot összegyüjtve a szükséges teherhordó karaván̈t, augusztus 22-ikén indult el Aruvimiből, hogy e vidék ismeretlen belsejébe hatoljon, a honnan már Stanley eltünt. Bartelot karaván̈ja a Stanley által hátrahagyott 100 emberből s a Tippu Tip által toborzott 640 teherhordóból állott. Bartelot val Rose Troap s Jameson osztozkodtak a parancsnokságban. Jameson az előcsapatot vezette. Jambugiban Bartelot 40 embert hagyott hátra, a kiknek rövid idő mulva jelentette, hogy első napi utai baleset nélkül folytak le. Azt hiszik, hogy Bartelot teherhordói mindaddig engedelmesek voltak, a mig az Aruvimi folyó melletti jól felszerelt állomás közelében voltak, de mihelyt attól távoztak, bátorságot nyertek az árulásra és meggyilkolták. Tippu Tipre nagy a gyanu, hogy szándékosan hagyta cserben Stanleyt, s hogy Bartelot meggyilkolásában is van része. Az angol lapok sürgetik, hogy a kormány uj expedicziót szervezzen, s büntesse meg Bartelot gyilkosait.

* **A hirdetés amerikai lapoknál** rengeteg összegbe kerül. A «Chicago Tribune» egyetlen hasábért, ha a hirdetés minden számban közöltetik, 52,000 forintot kér, a «Newyork Herald» egy benső hasábért 73,000-et, a külsőért pedig 126,000-et; a «Newyork Tribune» hirdetéseinél a legkisebb ár 43,000 forint, a legnagyobb 170,000. Pedig e hires lapok folyvást ezer s ezer hirdetést közölnek.

Előfizetési fölhivás.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése szeptember végével lejár, fölkérjük az előfizetés mielőbbi megujitására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

Negyedévre (október—deczember)

A Vasárnapi Ujság	**2**	frt	— kr
A Vasárnapi Ujság a «*Világkrónikával*» *együtt*	**2**	«	**50** «
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	**3**	«	— «
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a «*Világkrónikával*» *együtt*	**3**	«	**50**

A «**Politikai Ujdonságok**»-hoz «**Magyar Gazda**» czim alatt két hetenként megjelenő **gazdasági lap van csatolva**, s ezenfelül **rendkivüli mellékletekkel is bővítve** a lapnak eddig is hetenként másfél s minden második héten két nagy ivre terjedő tartalma, mely a *Politikai Ujdonságokat* ez ideig is a legnagyobb és legtartalmasabb politikai hetilappá tette.

A «**Vasárnapi Ujság**» ujabban «*Női munka és divat*» czimű uj rovattal s jelentékenyen bővített tartalommal jelen meg.

Mind a két lapnak kiegészitőjéül szolgál a «*Világkrónika*» czimű képes heti közlöny, mely hetenként egy iven s számos képpel illusztrálva jelen meg.

T. előfizetőink sziveskedjenek az előfizetés megujitásánál, vagy a «Világkrónika» megrendelésénél czimszalagjukból egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamácziót és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utcza 4. sz.

HALÁLOZÁSOK.

Hoszek Leonard, 1848—49-es honvédszázados szept. 9-én Lőcsén meghalt. Nem volt a magyar föld szülötte, de erős kötelékek fűzték a magyar hazához, melyet hiven szolgált. A szabadságharcz lezajlása után családjával emigrált s Kossutthal vagy megbizásában bejárta Angolországot, Amerikát és Olaszországot. Hogy hasznos szolgálatokat tett ott is, látható ez Kossuth és Pulszky emlékirataiból is, kik mindketten ismételve és dicsérőleg emlitik fel Hoszeket, mint oly férfiut, kinek buzgalmában és tapintatos eljárásában megbizni lehetett. A világot látott aggastyán nagy miveltséggel és széles eszmekörrel birt, kellemes társalgó volt, de élete utolsó éveiben visszavonult és komor lett.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Markhót János, Nyitramegye volt alispánja, a vágvecsei kerület volt országyülési képviselője, 80 éves, Ivánkán — Bubreg Mihály kir. közjegyző, régi honvédőrnagy, Pécs városának több évig polgármestere, 67 éves, Pécsett. — Ambrus Mihály, apát-plébános hosszas szenvedés után, Keszthelyen, s végrendeletében jótékony czélokról is megemlékezett. — Scherz Károly, Pozsony város egyik kath. lelkésze, «öreg káplánja», mint városszerte nevezték, ki több mint ötven év óta teljesitette lelkipásztori kötelességét, a városban mindenki, ismerte és szerette, s kit egy elragadt szekér gázolt el, 87 éves. — Döleviczenyi Ferencz, volt lőcsei városi aljegyző, az utóbbi időben pedig kir. segédtelekkönyvvezető, 32 éves, Lőcsén. — Marschall Alten-Chotter Gyula báró földbirtokos, ötvenhat éves, Pozsonyban. — Szijártó Antal, mármarosmegyei közgyám és 1848—49-iki honvédőrnagy, 71 éves, Mármaros-Szigeten. — Csongvai Lőrincz, Torda-Aranyos vármegye főszolgabirája, megyei bizottsági tag, unitárius egyházi főtanácsos, az E. M. K. E. toroczkói fiók-körének elnöke, a toroczkói takarékpénztár felügyelő-választmányának elnöke, 62 éves, Toroczkón. — Handler Ferdinand, épitész 60 éves, Sopronban. — Csordás Sándor földbirtokos, kit a villám sujtott le, Baracskán. — Patrubány Dezső, dr. Patrubány Gergely kir. tanácsos és Budapest főváros nyug. tiszti főorvosának 17 éves fia, Drauczon. — Kocsy János, városi adóügyi jegyző, Szegzárdon. — Bachrach Mózes, tekintélyes kereskedő, 66 éves, Bezdánban. — Barcsay Dániel, Barcsay Ödön orsz. képviselő édes atyja, 81 éves, Kassán.

Özv. Nikolics Szilárdné, szül. Popovics Erzsébet, 80 éves, Nagy-Váradon, kiben Tomory Anasztáz, a magyar irodalom áldozatkész pártfogója anyósát gyászolja. — Petrichevich Horváth Borbála, jótékony nő, 74 éves, Kolozsvárt. — Sztehlo Ottóné, szül. Kéler Gizella, Budapesten, élete 29-ik évében; ugyanitt Engel Sámuelné, szül. Bergl Regina, biztosító társulati tisztviselő neje, élete 37-ik évében. — Bulyovcsics Simonné, szül. Lagler Juliánna, 48 éves, Szabadkán. — Özv. Varga Jánosné, szül. Nemes Zsuzsánna, Varga Soma ref. tanár édes anyja, Miskolczon. — Turay Piroska, Turay Antal 24 éves leánya, Aradon. — Mark Dávidné, szül. Neustädtl Laura, állami állatorvos neje, 22 éves, Aradon. — Matulay Mária, Orsolya-rendi apácza, 22 éves, Szentgyörgymezőn.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

A Dio. Nehézkes fordítás, talán a szonett-forma miatt is. Különben maga a költemény sem valami különös. Inkább mást kérnénk helyette.

D. J. «Lemondás». Közelebbi számaink egyikében közölni fogjuk.

P. S. Szörnyű setét s azért igazságtalan világnézlet. A világgyülöletnek kissé magasabb, tisztultabb légkörben kell járnia, hogy igazolt vagy legalább menthető legyen.

Meghalni minden áron. Mintha csak azt tette volna fel magában: «verset irni minden áron!» — oly erőszakoltan vannak összeszedve az egyes képek s oly özönviz (1848) előtti dagályos frazeologiával vannak föleresztve, a milyent Petőfi óta a magyar irodalom meg nem türhet többé.

A lengyelek. Irtózatos hosszu litánia! Sorba veszi a nép alkotó elemeit, hogy mindenikről mondjon valami közhelyet (pl. olyat, hogy «a lengyelek mind hősök valának s ez oka vesztöknek is *talán*» — miért?). Aztán az egészet befejezi e képtelen jóslattal, hogy «ha majd megtisztul mind az ifja, és hölgye mind tiszta és szennytelen» — (melyik népé az?) akkor majd uj életre kél. Az ilyen üres beszédben nincs sem igazság, sem költészet!

Álldogálok. A forma csinos, mondhatni választékos, de a tartalom keveset mondó.

Kérelem. Ilyen nyelvtan mellett: «ébredjék» — s ilyen rimekkel: «reményit — mulik» — mai világban már nem lehet verset irni!

P. vagy *. A levél is, a vers is (Keresztelőre hivsz) oly subjectiv, hogy amarra nincs szavunk, ezt pedig nem közölhetjük. Valamint az előbb küldöttet sem.

SAKKJÁTÉK.

1511. sz. feladvány. Berger Jánostól.

Sötét.

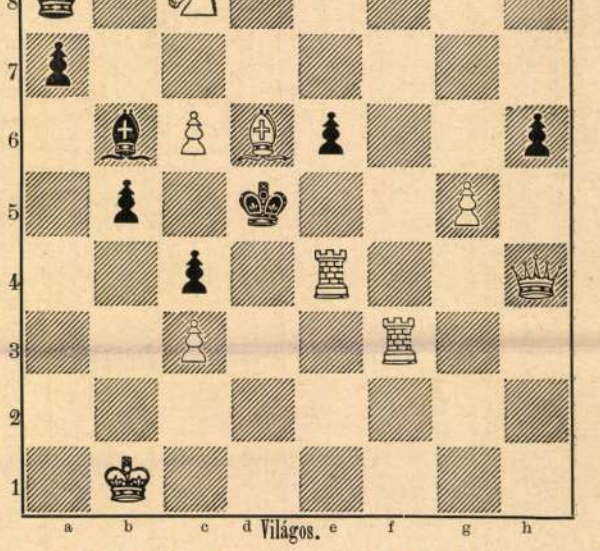

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1505. sz. feladvány megfejtése.

Weinheimer R.-től.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*
1. Hb4—c6	f3—f2 ! (a)
2. Vg1—f2:	Ke4—d3—:(b)
3. Vf2—e2†	Kd3—c2—c4
4. Hc6—b4 v. Vc2—e2 mat.	

Világos.	*a.*	*Sötét.*
1.		Ke4—d3 : (c)
2. Vg1—d1 †		Kd3—e4
3. Vd1—d4 †		Ke4—f5
4. Vd4—g4 mat.		

Világos.	*b.*	*Sötét.*
2.		Hd1—f2 :
3. Bd3—e3 †		Ke4—f5
4. Hc6—e7 mat.		

Világos.	*c.*	*Sötét.*
1.		Vc8—h3 :
2. Bd3—e3 †		Hd1—e3 :
3. Vg1—e3 †		Ke4—f5
4. Hc6—e7 mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Az Erkel-sakktársaság nevében:* Exner Kornél. — *Tarnóczon:* Németh Péter. — *Miskolczon:* Rudnyánszky Géza. — *Zomborban:* Konyovic Miklós. — *A pesti sakk-kör.*

HETI NAPTAR. Szeptember hó.

Nap	*Katholikus es protestáns*		*Görög-Orosz*	*Izraelita*
23 V.	**G 18** Sin. pk. v.	**G 17** Tekla	11 **B 13** Teodó.	18
24 H.	Gellért pk. vt.	Gellért	12 Aut. pk. vt.	19
25 K.	Kleo., Jé. tan.	Kleofás	13 Föl. tem .a.	20
26 S.	Cziprián vt.	Cziporján	**14 Sz. Ker. föl.**	21 Ho. ra.
27 C.	Koz. s De. vt.	Kozm. és Dem.	15 Nikéta vt.	**22 Seh. az.**
28 P.	Venczel kir. vt.	Venczel	Eufémia sz. vt.	**23 Si. tho.**
29 S.	Mihály főangy.	Mihály	Zsófia vt.	**24 Sab. B.**

Holdváltozásai € a földközelben 9-én délben.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. egyetem-tér 6. szám.)

Henneberg G. Zürichben, selyemgyári raktára (cs. és kir. udv. szállító). **Magánzóknak** előnyös beszerzési forrás bármely nemű fekete, fehér és szines **selyem kelmékre.** Minták póstafordultával. Kettős levéldij. ☞ Atlagos raktár körülbelül 8000 darab.

az aláírás (Jean Baptiste Camille Corot) is szokatlan, szinte tudatosan egy fiatalkori Corot-benyomást akarja kelteni. S valóban a francia szakértők annak minősítették már 1887-ben, amikor Forbes megvette és a francia expert véleményét rá is ragasztotta a kép hátára. Itt tehát megtévesztésről szó sem lehet, ami egy oly nagyszabású gyűjtőnél, minő Forbes volt, eleve ki van zárva. Forbes volt első pártfogója Munkácsynak, Paál Lászlónak, igazi rajongója a művészeteknek. A dublini galéria igazgatója is helyesen okoskodott, mikor képtárának az ifjúkorinak vélt Corot-t akarta megszerezni. A baj csak az, hogy a kép nem Corot, hanem Mészöly művének másolata, melyet talán 1878-ban, amikor Mészöly műve a párisi világkiállításon ki volt állítva, egyenesen műkereskedői rendelésre készítettek. De ez az affaire, mely az ireknek kínos lehet, a szakkörök figyelmét a mi nagy mesterünkre, Mészöly Gézára fordította. DR. LÁZÁR BÉLA

ÉVRŐL ÉVRE AGGÓDVA TAPASZTALJUK, hogy művészeink száma egyre szaporodik, anélkül, hogy a közönség vásárló kedve ezzel az állandó szaporodással lépést tartana. Szóval művészeti piacainkon a kínálat tetemesen nagyobb a keresletnél, ami általános elkedvetlenedésnek és elégedetlenségnek válik forrásává. Így állván a dolgok, mind újabb piacok és művészeti keresetforrások létesítése válik szükségessé, amiben ideális műbarátok és élelmes üzletemberek karöltve iparkodnak a művészek kezére járni s őket talentumuk és szorgalmuk gyümölcsöztetésének az útjára ráterelni. Művészeti életünkben egyebek közt évek óta intenziv mozgalom tapasztalható azzal a célzattal, hogy művészeink egy részét az iparművészet számára megnyerje, mely a köznapi élet szükségleti tárgyaiba iparkodik belevinni a művészet nemes zamatját s ezzel a törekvéssel egyrészről a nagyközönség művészi ízlését kívánja fejleszteni, másrészről pedig módot akar nyújtani a művészeknek arra, hogy keresetforrásaik körét kiszélesítsék és a közönség általánosabb szükségleteire appellálva, alkotásaik számára új és jövedelmező piacot teremthessenek. Sajnos, ezek a minden tekintetben dicséretes törekvések nem mindenkor keltenek kellő visszhangot a művészek körében, akik között még mindig nagy számmal vannak olyanok, akik a grand art-ral szemben az iparművészeti alkotást lekicsinylik és inkább nélkülöznek, semhogy magas polcukról leszállva munkásaivá szegődnének annak az áramlatnak, mely a közönség körében első sorban a nagyobbszabású művészi alkotások befogadására alkalmas miliőt akarja megteremteni.

Éppen azért, bár örömmel üdvözöljük dr. Ballai Lajos miniszteri tanácsosnak, a szabadalmi hivatal elnökének azt a törekvését, hogy az árúcikkek ismertté tételére és kelendőségének a fokozására szolgáló védjegyek beszerzése terén érintkezési pontokat keres a kereskedők, az iparosok és a képző-

művészek közt, vállalkozásától az eddigi tapasztalatok után nem valami nagy sikert remélünk. Pedig határozottan kár, mert ha az eszmét a kereskedők, az iparosok és a művészek egyértelműleg a magukévá tennék, ebből az összes érdekeltekre csak előny származhatnék és különösen a festő és rajzoló művészek, az iparművészeti tervelők számára új tér nyilnék.

Ballai Lajos dr. miniszteri tanácsos egyelőre elrendelte, hogy a Központi Védőjegy-Értesítő, amelyben a hazai és külföldi bejegyzett védőjegyek rajzai megvannak, az Országos Iparművészeti Múzeumnak, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulatnak és az Országos Iparművészeti Iskolának megküldessék abból a célból, hogy az érdeklődőknek megtekintés végett rendelkezésükre bocsátható legyen. Ezenkívül a maga hatáskörében mindent megtesz arra nézve, hogy a kereskedőket, az iparosokat és a művészeket érdekeiknek ezen a téren leendő összeszorítására rábírja.

A vállalkozás sikerét mindenesetre nagy lépéssel vinné előre, ha a kereskedők és iparosok közül egyelőre néhányan védőjegyeikre pályázatot hirdetnének. Esetleg mindjárt az első pályázat eredménye alkalmas volna arra, hogy a vállalkozásra ráüsse az életképesség bélyégét és feltüzelje a művészek vállalkozó kedvét.

ÚJ SZOBORMŰVEK. Április 9-én leplezték le Budapesten a belvárosi templom homlokzatfalában elhelyezett Wesselényi-emléktáblát, amely Holló Barnabás bronz-domborműve. Április 30-án leplezték le Abonyban Abonyi Lajos szobrát. Május 18-ikán leplezték le Zomborban Schweidl tábornok szobrát, amelyet Mátrai Lajos készített. Június 12-én leplezték le Csatádon Lenau Miklós szobrát, amelyet Radnai béla készített Június 6-án leplezték le Budapesten Barabás miklós síremlékét, Telcs Ede művét. Június 16-ikán avatták fel Budapesten Jankó János síremlékét, amelynek szobrászati részét Kallós Ede, építészeti részét Márkus Géza készítette.

KIÁLLÍTÁSOK. Április 4-én megnyilt Budapesten a Műbarátok Körének lakáskiállítása, amely Kriesch Aladár, Vigand Ede, Undi Mariska, Nagy Sándor, Nagy Sándorné, Vaszary János, Beck Ö. Fülöp és Belmonte Leo műveit tartalmazta. Április 5-én nyitotta meg a Szegedi Képzőművészeti Egyesület a tavaszi kiállítását, amelynek keretében 700 ex-librisből összeállított gazdag gyűjtemény is volt látható, amely Speidl Zoltán dr. tulajdona. Április 8-ikán nyilt meg a Képzőművészeti Társulat tavaszi nemzetközi kiállítása a Műcsarnokban. Április 23-ikán nyilt meg Sopronban a Soproni Képzőművészeti Kör negyedik műtárlata. Június 4-ikén nyilt meg Kolozsvárott Istvánffy Gyula képeinek gyűjteményes kiállítása. A kultuszminiszteri új palota pályaműveinek kiállítása jún. 16-ikán nyilt meg Budapesten.

sági alapon szervezve épp úgy anyagi hasznot is hozna a közel jövőben, mint ahogy hasznot hajtanak a külföldi idevágó intézetek. Ez a remény késztette a hazai művészeti és iparművészeti egyesületeket arra, hogy e tervvel a magyar kormányhoz forduljanak. Nem nagy kiadásról van itt szó, az intézmény könnyen teremthető meg s épp ezért reméljük, hogy ez a terv nemsokára valóra válik.

A KOSSUTH- ÉS SZABADSÁGHARC-SZOBROK PÁLYÁZATA eredmény nélkül folyt le: a hivatalosan kijelölt jury egyetlenegy pályaművet sem fogadott el a szűkebb pályázat vagy a kivitel alapjául. Pedig ezen a pályázaton a magyar szobrászok — ezt nyugodt lélekkel mondhatjuk — teljes fegyverzetben jelentek meg. Semmi okunk sincs azt hinni, hogy egy később hirdetendő pályázat magasabb színvonalat fog felmutatni, ha ismét ily feltételek mellett hirdetik, ha megint ez a jury fog ítélkezni és ha megint azok a szempontok lesznek döntők, amelyeket a juryk előadói jelentéséből ismer a közönség.

A jury hibát követett el, amidőn egy „eszmei pályázatot" úgy bírált el, mintha teljesen kifejlett segédmintákat lett volna hivatva megszemlélni. Feledte, hogy e pályaművek csak hozzávetőleges tervek voltak, a melyekből nem tudta kiolvasni, hogy bizonyos átalakításokkal minő más eredmény áll elő. Úgy járt, mint azok a dilettánsok, akik néhány odavetett zenei vezérmotivum nyomán pálcát törnek egy készülő dalmű felett. A publikált bírálati jelentésekből megtudjuk, hogy mit keresett a jury e pályaművekben, mit dicsért meg, mit kifogásolt. Itt már egyenest művészeti szempontokat érintett a jury s e pontnál teljes joggal állíthatjuk, hogy a publikált bírálatok nem érik el az átlagos dilettantizmus színvonalát. Ha megtudjuk, hogy mit vár valaki egy szobrász művétől, úgy megtudjuk azt is, hogy mint gondolkodik az illető a szobrászatról általában. A jury a filológiai neveltségű átlagos laikus álláspontjára helyezkedett, követelvén Kossuth- és Szabadságharc-szobroktól oly dolgokat, amelyeket a szobrász, míg művész marad, nem fejezhet ki s amelyeket a művészet virágzó korszakaiban sem nem akart, sem nem tudott kifejezni. Várták a szobrászoktól, hogy történeti memoárokat, adatokat, politikai konstellációkat, az események lefolyásait, filozófiai dedukciókat fejezzenek ki. S midőn ezt követelték, nem történetírókhoz, versköltőkhöz, drámairókhoz, bölcsészekhez, fordultak, hanem szobrászokhoz. Ez a tény maga eléggé megvilágítja a jury hibás állásfoglalását, s biztosra vesszük, hogy a jury e követelményeinek a világ egyetlenegy szobrásza sem tudna, sőt a tehetségesebbek közül egyetlenegy sem akarna megfelelni.

Szükségesnek tartanók tehát, hogy a legközelebbi pályázaton ezt a juryt más váltsa fel, magának a pályázat művészi színvonalának érdekében.

De nem hallgathatunk el egy másik követelményt sem. Azt ugyanis, hogy a pályázók jó eleve értesüljenek a jury gyökeres átváltozásáról. Viszonyaink között ugyanis attól kell tartanunk, hogy sok pályázó megismervén a dilettáns jury eszejárását, a legközelebbi pályázaton másodrangú fontosságúnak fogja tartani a tisztán művészeti szempontokat és beadja a derekát a laikusok vélekedésének, akik csak historizálni tudnak. Művészetünk érdekében el kell várnunk, hogy ily bilincs ne kerüljön a magyar szobrászok munkás kezére s hogy az ily szempontok ne térítsék őket le a művészet útjairól. Oly tanulság, amelyet érdemes szem előtt tartani. (—)

A COROT-MÉSZÖLY ÜGY. Mészöly Gezánk nevét szárnyára kapta a hír s most Anglia-szerte emlegetik egy Corot-képpel kapcsolatban. Egy finomlelkű műbarát Staates-Forbes hagyatékából Hughes P. Lane, a dublini modern képtár igazgatója, kiválasztott 127 képet és Dublinban közszemlére állította, kérve az ireket nemzeti adakozásra. Az angol trónörökös tavaszszal Dublinban járván, a gyűjtemény négy darabját, két Corot-t, s két Constable-t megvásárolt és a dublini modern képtárnak ajándékozott. Mikor a trónörökös ajándékát egy angol képes lap közölte, magyar részről figyelmeztették a lapot, hogy az egyik Corot veszedelmesen hasonlít Mészöly Gézának „Balatoni halásztanya" című s a Nemzeti Múzeumban őrzött képére, melyet Mészöly Trefort miniszter megbízásából 1877-ben festett. Az angol lap közölvén Mészöly művét is, a rendkívüli hasonlatosság megingatta az irek hitét képük eredeti Corot voltában, s a dublini lapok heves támadásokat intéztek Lane igazgató, valójában a trónörökös ellen, annál is inkább, mert az egyik Constable ről is kiderült, hogy csak másolat. Az illetékes körök szakértők véleményét kérték ki, s meghivatván véleménymondásra, Dublinba utaztam, a képet megtekinteni. Dr. Királyfi és Kohn urak szivességéből három Mészöly-képet is vihettem magammal tüzetesebb összehasonlításra, amelynek eredményekép az a meggyőződésem, hogy a dublini kép sem Corot, sem Mészöly kezéből nem való. Egyszerűen Mészöly múzeumi képének átdolgozott másolata. A kép közbülső része szolgai utánzás, azonban a Balaton víztükre helyett zöld síkságot látunk és Mészöly üres csolnakjában két francia, széles karimájú parasztot, egészen a hollandi mesterek modorában beállítva. A kép ecsetkezelése nem Mészöly stílusa, hideg, száraz másolólélek műve, igen is elaprózott rajzzal, nehéz, kemény konturokkal. Mészöly egének finomsága, levegőjének párás puhasága mind keménynyé, hideggé lőn a francia másoló kezében, sőt egész színfelfogása más. Mindamellett Mészölyt követi az apró részletekben a fényvezetésben, a színek általános karakterében, sőt a lombozat rajzában a kicsinyességig. A kép tehát nincs semmi kapcsolatban Corot-val,

Művészet 1905. 4/17.

LÁSZLÓ PAÁL

GÉZA MÉSZÖLY

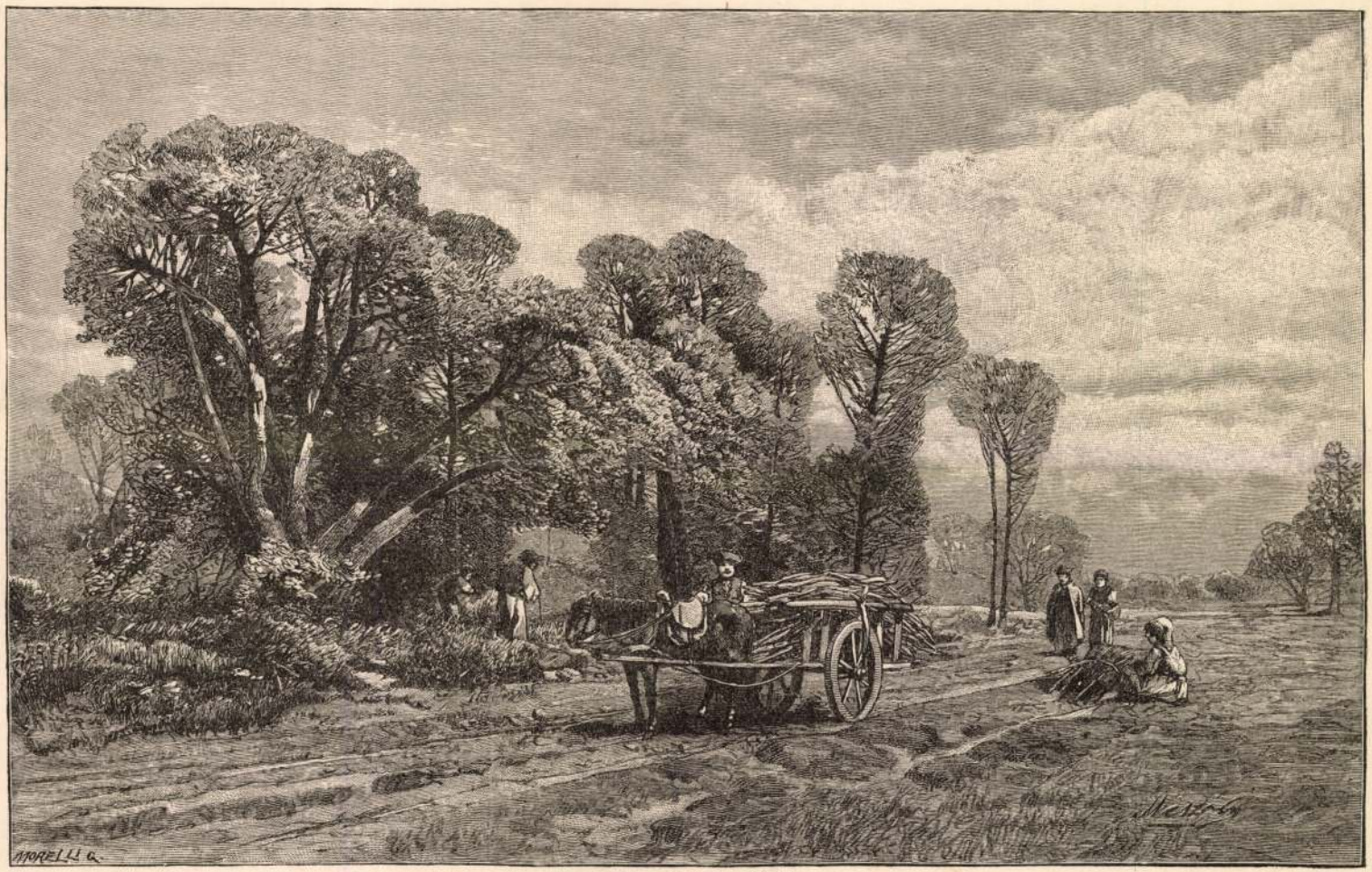

Részlet a Nagy-erdőből.

20 □ mérföldre. E roppant birtok és a város javadalmai jövedelméből segélyez a város minden egyházat, iskolát, jótékonysági, közművelődési intézményeket, színházat, kórházakat, fedezi a közigazgatás összes költségeit. Mindezekre a debreczeni lakos semmi községi adót nem fizet.

És ezenkivül a város birtokának egy része az Ondód, a legjobb termőföld, ki van osztva a polgárság között olyan formán, hogy minden 8 öl belsőtelki házhely után 300 öl „ház után való föld" jár. Az minden *háznak* örök tulajdona. A szántóföld együtt járt a házzal. Külön sem a házat, sem a földet nem volt az utóbbi évekig szabad eladni.

Így szolgál ingyen közhaszonra a nagy erdőségek fája is, s abban minden háztulajdonos a telke nagyságához képest osztozik, valamint a hortobágyi legeltetési jogban is birtoka arányában részesül.

Nagyban, általánosságban Debreczen most is az, a mi hajdan volt; de részleteiben egészen újjá teremtve. A múlt századok sövénybástyái, agyag őrdúczai rég eltűntek nyomtalanúl; de még a század második évtizede végén is oly nagy hírben állott nagy-fahídról is csak a hagyomány beszél már. Hogy ott a főutczán végig, egész a főtemplomig (nem keresztben, hanem hosszában) vonúlt el egy rengeteg dobogó, deszkából, faczölöpökön álló, beborítva a főutcza vízlevezető árkát; a szekerek ezen a negyedfél öl széles hídon közlekedtek; mikor pedig nyáron felszáradt minden latyak, akkor két kapuval elzárták a hidat. Később ezt a tégla, majd az 50-es években a fakoczka-burkolat váltotta föl. Most ez a szép egyenes főutcza szélesen ki van kövezve trachittal, a gyalogjárói aszfaltozva, s két gyönyörű fasor szegélyezi végig. Az utcza befelé haladva folyvást szélesedik, úgy, hogy a főtemplom és városház előtt már magába öleli az egész piaczot. S a fő utczát, a nagy tért és Czegléd-utczát most már díszes emeletes házak foglalják be, azok közt a város újon épült nagy vendéglője, a „Bika", és a városi színház. Gázvilágítás van az egész városban. Az üres terek díszfákkal beültetve. Mikor tavaszszal végig haladunk a vasúttól a nagy vendéglőig a széles főutczán, azt hiszszük, egy tündérkertbe jutottunk. Az egész várost betölti a sokféle fajú ákáczok illata, melyeknek tíz ezreivel vannak végig ültetve az utczák. S a széles kövezett úton sűrű csengetés közt látjuk végig vonúlni a gőztramway öt-hat vaggonját, nem füstölő mozdonyával, mind megrakva sűrűn, czifra, divatos és népies viseletű közönséggel; olyan látvány, a minőt monarchiánk fővárosai sem képesek felmutatni. Debreczen a távolból is nagyvárosias képet mutat, két kettős

Mészöly Géra

vád

Csánky Ung Mal

21. l. 22. l.

3246. *A Balaton alkonyatkor.*

A tónak kissé hullámzó vizében a háttérben lenyugvó nap tükröződik vissza, míg partján balrafordult mezitlábas leány közeledik, ki fejét kendővel kötötte be, jobb kezét lógatja és baljával keresztbe kötött vállkendőjét fogja. Öltözete: rövid ujjú ingváll, kék kötény és barna szoknya, melyet a szél lobogtat. A derült égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »*Mészöly.*«

Fa, méretei 13·7 : 18 cm. — Lelt. sz. 3246. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. alatt jóváhagyott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 740 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906 : XV. 41. — 1907 : XV. 41. — 1908 : XV. 41. — 1910 : XV. 41.

3241—3273. Mészöly Géza.

Sz. Sárbogárdon 1844-ben. † Jobbágyiban 1887 nov. 11-én.

3241. *Halásztanya a Balaton partján.*

A tanya az előtérbeli dombon lévő fák mögött van, hol kunyhók látszanak, a melyek előtt a háttért elfoglaló Balaton mentén részint álló, részint ülő halászok és csolnakok bontakoznak ki. Az utat közeledő parasztleány élénkíti, ki jobb karján kőkorsót hoz és jobbra tekint, a hol mezei virágok nyilnak és egy asszony áll karba tett kezekkel. Öltözetük: piros és kék fejkendő, sötétpiros vállkendő, ingváll, sötétkék és barna kötény, kurta szoknya. A víz fölött nyolcz sirály röpköd. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »*Mészöly.*«

Fa, méretei 25·8 : 32·2 cm. — Lelt. sz. 3241. — Vétetett az 1906 márczius 16-án kötött és 1906 márczius 19-én 24226 sz. a. jóváhagyatott szerződés szerint dr. Királyfi Ármintól 880 K-án (428–906). — Kifizettetett az 1907 január 14-iki 115538–906 (96–907), az 1908 január 2-iki 144517–907 (15–908), az 1909 január 1-jei 147771–908 (16–909), az 1910 márczius 5-iki 150016–909 (461–910) és az 1911 január 1-jei 145798–910 (5–911) sz. leiratok alapján.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906: XV. 3. — 1907: XV. 3. — 1908: XV. 3. — 1910: XV. 3.

III : 431

III
431 (3241)
634 (380).

Vétel
1906

olyanok, hogy a szomszéd országokkal való közlekedést lehetetlenné tennék, vagy csak szerfölött meg is nehezítenék. A Dunának már említett két kapuja útat nyit nyugatra és keletre; a Lajta, Rába, Mura, Dráva és Száva s más kisebb folyók völgyei számos útat nyitnak nyugat felé; a Száva és Duna déli mellékvölgyei a Balkán félsziget országaival engedik meg a közlekedést. De a Kárpátok külső hegykaréja sem oly zárkózott válaszfal, hogy az átkelést megakadályozná; sőt épen ott mutat számos mély horpadást, hágót és átkelő szorost, a hol aránylag nagy magasságra emelkedik. Az éjszaknyugati határlánczolat épen nem akadályozza a közlekedést a Vág, Morva és Odera völgyei között; más szorosokon kivül ott van az aránylag mélyen bevágódott jablunkai hágó, melyen át a vasútat minden nehézség nélkül ki lehetett építeni. A hegylánczolat legmagasabb csoportja a Babia gura, de ennek mind keleti, mind nyugati oldalán vannak elég kényelmesen járható útak. A Magas Tátra meredek, szaggatott sziklaormai járhatatlanok, de ezeket meg lehet kerülni s a keleti oldalon a Dunajecz felé kanyargó Poprád völgyén vasútat is lehetett építeni, mely Eperjesről Tarnovba visz. Nagyobb akadályul szolgál az éjszakkeleti határlánczolat, mindazáltal abban is vannak oly rések, melyek átjárókul kinálkoznak. Ilyenek a duklai, uzsoki, vereczkei hágók, stb. A duklai hágótól keletre 7 kilométer hosszú alagútat építettek azon pálya számára, mely a Bodrog és Szan völgyeit kapcsolja össze. A vereczkei hágón át most épül a vasút, mely a Latorcza és Sztrij völgyeit kapcsolja össze. Magasabbak azok a hágók, melyek Máramarosból, a felső Tisza völgyeiből Galicziába és Bukovinába vezetnek.

Erdély keleti határlánczolata magas és széles hegytömegekből áll, mégis számos hágóval és szorossal van kiréselve. Legnevezetesebbek a borgói, tölgyesi, gyímesi és ojtozi szorosok. A déli határlánczolat még magasabb; ebből tornyosulnak föl Erdélynek legregényesebb hegyóriásai. De épen a legmagasabb hegycsúcsok közelében vannak a legmélyebb horpadások, a legkényelmesebb átjárók. Ott nyilnak Brassó vidékén a bodzai, tömösi és törcsvári szorosok; a vasútat a tömösi szoroson s a predeáli hágón át építették Románia felé. Odább nyugatra a déli határlánczolatot épen a közepe táján, egész szélességében, az Olt töri át, s ott nyilik a felséges verestoronyi szoros, melynek tenger fölötti magassága csak 360 méter, holott a szomszédos hegycsúcsok 2400 méter magasságra tornyosulnak. A Zsilvölgy szorosában nincsen út; a vulkáni hágó

útja is olyan, hogy szekérrel nem lehet rajta járni; de annál kényelmesebb útat nyit a Cserna és Béla völgye, mely Orsovánál a Duna völgyére szolgál. Ott már vasút is van, mely Romániába vezet.

Hazánk tehát a szomszéd országokkal minden irányban sok és elég kényelmes útakon közlekedhetik. Csak egy irányban nincs könnyű közlekedése, t. i. a tenger felé. Az a körülmény, hogy valamennyi folyója a Fekete tenger felé kanyarodó Dunával egyesül, kedvező annyiban, a mennyiben az ország ez által egységes jellemet kap s az egyes vidékek

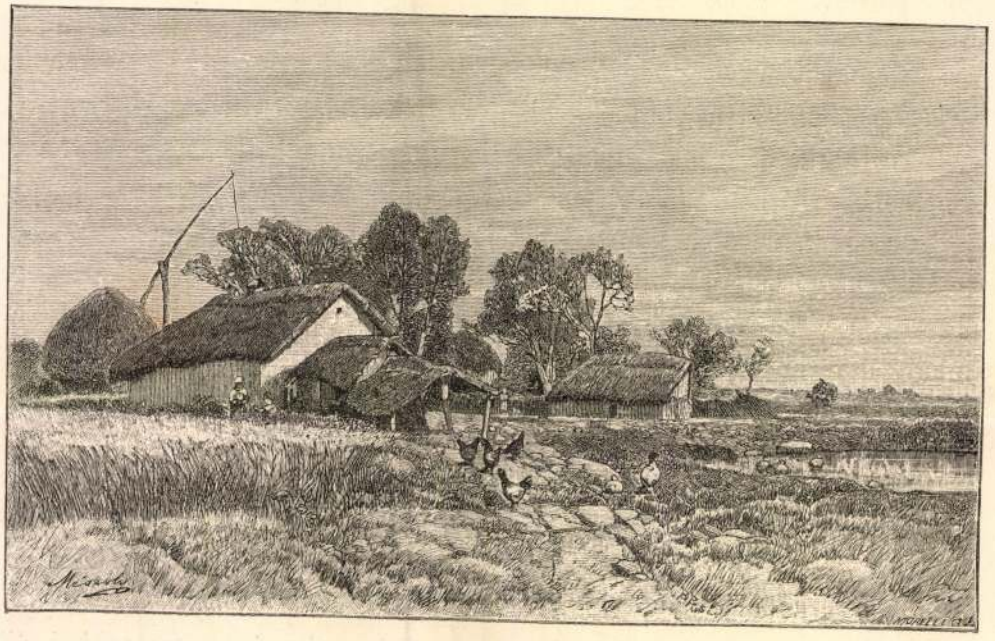

Az Alföldről. — Tanya a Hortobágyon.

közlekedési vonalai egy közös góczpontban egyesíthetők. De más felől ugyanezt a körülményt kedvezőtlennek is kell mondanunk, a mennyiben a Duna egy nagyon félre eső beltengerbe szakad, melyet most a világforgalom útja alig érint, s mely a mi hatásunk körén egészen kivül esik. Ellenben hazánk azon vidékét, mely a tengerig ér, nemcsak hogy valamennyi közlekedésre szolgálható folyó kikerüli, hanem még egy felette rideg és zord, összevissza szakadozott, vízben szükölködő, bajosan járható mészköves szikláhát az anyaországtól el is választja. A magyar-horvát tengermelléket csak III. Károly óta törekedtek műútak által az anyaországgal összekapcsolni s a vaspályát Károlyvárosból Fiuméba csak igen nagy nehézségek

Mészöly Géza festő

1879. március.
Székesfehérvárott, a hol már kit éve tartózkodik, egész sorát festé az érdekes táj- és életképeknek. Gróf Zichy Jenő egy „Balaton parti táj"-at, s gróf Zichy Edmund egy „Est szürkület" c. festményt rendelt meg. Mészöly számos állat tanulmányt is készített, s utóbbi időben a genre iránt is előszeretettel viseltetik. Tájképein is most több a staffage alak. Ilyen életképies festmányt Szüts Sándor, továbbá Kempelen Imre rendelt meg a művésznél, ki azonkívül Halász Gedeon számára „Falu vége" s báró Pongrácz Emilnek „Hálókötők" c. képet festi. Megemlítjük egyuttal, hogy a bécsi művészek egyesülete valamint az osztrák műegylet is mételve felszólítá, hogy münchenni és székesfehérvári tanulmányait (3 ezek száma kb. 400) együttesen kiállítsa.
Képzőművészeti szemle. 1879. 43. l.

1879. tavaszi kiállításon:
Vízhordó, tanulmány. Könyed, eleven, jellemzetes. Balatoni táj
Mostani képét gonddal kidolgozott staffage alakok is élénkítik.
u. o. 1879. 52. l.

1879. székesfehérvári kiállításon:
Balatoni táj, Hálókötők, Erdei escudélet. s a többi művek is mind negennyi ihlettelyes hatásos festvények.
u. o. 1879. 79. l.
Reviczky Péter: Olajfestményeket a székesfehérvári kiállításon

Balatoni halászkunyhó 1874. Morelli metszetében repr. Képz. szemle. 1879. 96-97 l.

1879. september.
A nyár folytán Péthen tartózkodott, hol a természet utáni tanulmányok egész sorát készíté. A napokban Nádasd-Ladányra meg, hol Valentiny Zánossal (kinek a Nádasdyék ott szép műtermet állítottak) együtt működnek. azután gróf Zichy ödön hívására Zákányra rándul.
u. o. 114 l.

1879. a bécsi műcsarnok őszi kiállításán:
Balatoni táj.
u. o. 138. l.

Mészöly Géza

1880. sept.

Még mindig Surdon van. Később Szent Istvánra megy gróf Zichy Jenőhöz. A művész a székesfehérvári Tavasz számára is rajzolt egy kis fájképet.

Hírek a mút. Képzőmův. szle. 1880. 134. l.

Mészöly Géza

Baromfi tanya, Patakmalom.

Dr. Prém J. A műcsanok őszi kiállítása Képzőmüvészeti szle. 1880. 159. l.

(1)

Mészöly Géza

Roboz István

Mészöly Géza műterme Surdon. Képzőmüvészeti szemle. 1880. 44-45. l.

feldolgozva?

[illegible]szöly Géza

[illegible] tavaszi kiállítás

[illegible]lajor.

Képzőmü. szle. 1880. 62. l.

Mészöly Géza

1880. tavaszi kiállításon:

Szalonka-lesen. A kis mű ifj. gr. Zichy Ödön tulajdona. Részlet Péthről az előbbinél tán még csinosabb.

-i-f: Tavaszi kiállítás. III. közl. Képzőmüvészeti szemle 1880. 88. l.

Mészöly Géza

* Megvette n.o. Berczik Árpád

A 1880/81-iki karácsonyi képkiállitáson Mészöly Géza
*Csorda, valamint
Szénahordás c. festményei a szerencsés ihlet ritka termékei melyek főleg azért hatnak oly élénken, mert a művész kissé modoros részletezéstől teljesen mentek. Két parányi képecskéjén a
Repülő galamb és
Galamb család cimün a finom rajz s a természetes szinezés vonja magára a figyelmet.
Képzőművészeti szemle 1881. 12 l.

1881. tavaszi kiállitás:
„Balatoni kép" gróf Zichy Ödön számára festetek. 15 alakkal vitorlás bárkával s a Balatonnal Többi képei kisebbek.
n.o. 1881. 60 l. (április)

A képzőművészeti társulat album lapjai között 1881-ben: Balatoni halász tanya Mészöly Gézától.
n.o. 63. l. 1881.

Rudolf trónörökös megvette Mészöly Géza két kisebb tájképét (az 1881. tavaszi kiállitáson), melyek dr. Királyfi Ármin tulajdonát képezték, a ki azonban e műveket készséggel átengedte a trónörökösnek.
n.o. 1881. 80. l. (Május)

1881. II-ik tavaszi kiállitás:
Még mindig hive a Balatonnak, melynek szépsége mellett minden egyes képével tüntet. Csak elvétve fest más motivumokat. Ezuttal nehány kisebb idylli művel van képviselve, melyek közt a „Patak malom" kiváló figyelmet érdemel s a kiállitás egyik gyöngyének mondható.
n.o. 1881. 90 l.

Mészöly Géza. f.

A napokban utazott el gróf Zichy Jenő szentiváni jószágára, hol befejezi a szentiváni párkot ábrázoló festményét, melyen a vadászó csapat alakjai mind fotografiai hűséggel rajzolvák; a képet tudvalevőleg gróf Zichy Jenő rendelte meg.

Képzőmův. szemle, 1881. 94. l. (junius)

1881. brüsseli nemzetközi műkiállítás:
Mészöly Géza: Major.
u. o. 1881. 126 l.

1881. Őszi kiállítás.
Hazatérés és Falurészlet s végül Balatoni táj, mind a három igen sikerült.
u. o. 1881. 155. l.

1882. tavaszára Párizsba szándékozott. Elment?

1881. Karácsonyi képkiállítás
Esti táj. (Tó partján apró házikók fehérlenek; a gyöpön libák legelnek, míg a pásztor leány merengve bánnul maga elé. Az alkony árnya már ellepte a vidéket; az égen piros csíkok tarkítják az olomszínű felhőket s az egész tájon még költői sejtelmesség borong.
u. o. 1881. 184. l.

1881. Őszi kiállítás
Tájkép (Tó partján major házai tükröződnek a vízben, ennek közepén tehenek állanak s a parton csinos menyecske.) Igen gondosan festve.
u. o. 1881. 187

aktornyai m. kir. Adóhivatal

k: 1904 év márs hó 11 nap.

985 szám, II

Mészöly Géza

cród

Lyka Károly. Budapest magánképtárai Művészet 1902. 333. l.

Tiszaszőlős h. n. IV. 137.

Meizöly Jenő

Petrovics Elek: Magyar művészek rajzai a képzőművészeti múzeumban. Művészet 1907. 179. l. 186. l.

egy magasabb, ezt ismét magasabb sík veszi körül, mígnem végre az Alföld szélein a legmagasabb síkok következnek. Az egyes síkok között az átmenet rendesen oly szelid, hogy a magassági különbség szabad szemmel ki sem vehető, csak szabatos lejtmérés mutatja ki. A legmagasabb síkok hol szelid hajlással simúlnak a környező dombokhoz és hegyekhez, hol lépcsőzetesen mennek át azokba. A trachit hegyek, a Mátra, az ungvári, munkácsi, aradi hegyek hirtelen és meredekül emelkednek ki a síkságból. Átlag véve az Alföld éjszaki vidékeinek közepes magassága a tenger színe fölött 120, déli

Alföldi nádas és füzes.

vidékeié 80 méter, de vannak oly vidékei, a melyeknek magassága 70 méter sincs, egyes magaslatai pedig a 160 és 200 métert is meghaladják.

Ha a hegyes vidékek felől a Tisza völgye felé megyünk, akkor elsőben alacsony, többnyire hosszan elnyúló, zátony- vagy torlaszforma földhátakra akadunk, melyek az Alföld széleit hullámzatossá teszik. Jó sokáig járhatunk a magaslatokon föl s alá; a meddig ezek a dombhullámok terjednek, a táj eléggé változatos: füves puszták, zöldelő rétek, kopár, majdnem meztelen homokbuczkák, teknőalakú mélyedések, nádasok és fel-felcsillanó tócsák, hullámzó gabnaföldek, szőlők és gyümölcsösök, helylyel-közzel kisebb-nagyobb erdők váltogatják egymást. S e tájak szépségét még a látóhatáron kéklő hegysorok körrajzai is növelik.

Ön II.

Mennél jobban közeledünk a Tiszához, annál laposabbak a dombhullámok, annál egyhangúbb a tájék; a távoli látóhatáron a hegyek már csak mint felhők ködlenek, végre egészen alámerülnek, s köröskörül a végtelen síma, erdőtlen síkság terül, széleire az ég roppant kupolája borúl. Ez azután a valódi puszta, a távoli oczeánról álmodozó puszta, melyet Petőfi dicsőített.

Egészen sós, félig sós s utoljára kiédesült vizű tenger borította sokáig a magyar Alföldet. A geologiai harmadik kor utolsó időszakaiban lerakódott rétegek leginkább csak az Alföld szélein ütik ki magukat, különben majdnem mindenütt a negyedkori (diluviumi) és áradmányi (alluviumi) rétegek födik be. Összes vastagságuk 100—150 méter, de néhol csak 15—20 méter. Fő képződményeik a kavics, homok, s ama sajátságos, márgás, laza agyag, melyet a geologok lősznek neveznek.

A kavics leginkább csak az Alföld szélein, a síkságra kinyúló hegyek közelében fordúl elő. Nagyon különböző nagyságú hömpölyökből áll, melyek gránit-, gnájsz-, csillámpala-, porfir-, trachit-, bazalt-, kvarcz-, mészkő-töredékek. A nagyobb hömpölyök rendesen alúl vannak, fölfelé mind apróbbak s végre finom szemcséjű homokba mennek át. A negyedkori homok sokkal nagyobb területeket foglal el; néhol mint sivár futóhomok fordul elő, másutt agyaggal és mészszel van keverve. Különösen a Duna és Tisza közötti földháton van elterjedve a homok, de a Tisza mellékein s a Maros és Duna közén is vannak nagy homokterületek. A lősz leginkább a Duna jobb oldalán van elterjedve, de a Duna és Tisza között s a Tisza bal oldalán is mutatkozik, kivált pedig az Alföld keleti szélein szintén nagy területet foglal el. Mondhatjuk, hogy az Alföld folyóinak mostani medrei mind a lőszbe vannak bevájva; a Duna tetemes mélységig ereszkedett beléje, ellenben a Tisza és mellékvizei aránylag kevéssé mélyedtek belé, azért oly nagy a mostani árterök. A negyedkori nagy emlősök maradványai: a mammuth, elefánt, orrszarvu, bölény, ősmarha, szarvas, stb. csontjai, a melyeket olykor a Tisza, Körös, Zagyva, Latorcza, Bodrog, Maros és Duna fenekéről kifognak, a homokrétegekben, különösen pedig a Tisza völgyének kékes szürke iszaphomokjában vannak betemetve.

A jelenkori, vagyis áradmányi képződmények a folyók mostani és régibb ártereit borítják; többnyire szintén kavics-, homok- és agyagból állanak, melyek több-kevesebb korhanynyal vannak keverve. A legfelső réteget a televényszürkés vagy fekete föld képezi, mely 1—2, sőt néhol 3—4 méter vastag. Ez az a réteg, melynek az Alföld kiváló termékenységét köszönheti.

Mészöly Géza

írói daluához.

Ernszt Lajos. Magyar tájképfestők.
A nemzeti szalon 1904. évi őszi kiállításának katalogusa. Budapest.
1904. 5-7 l.

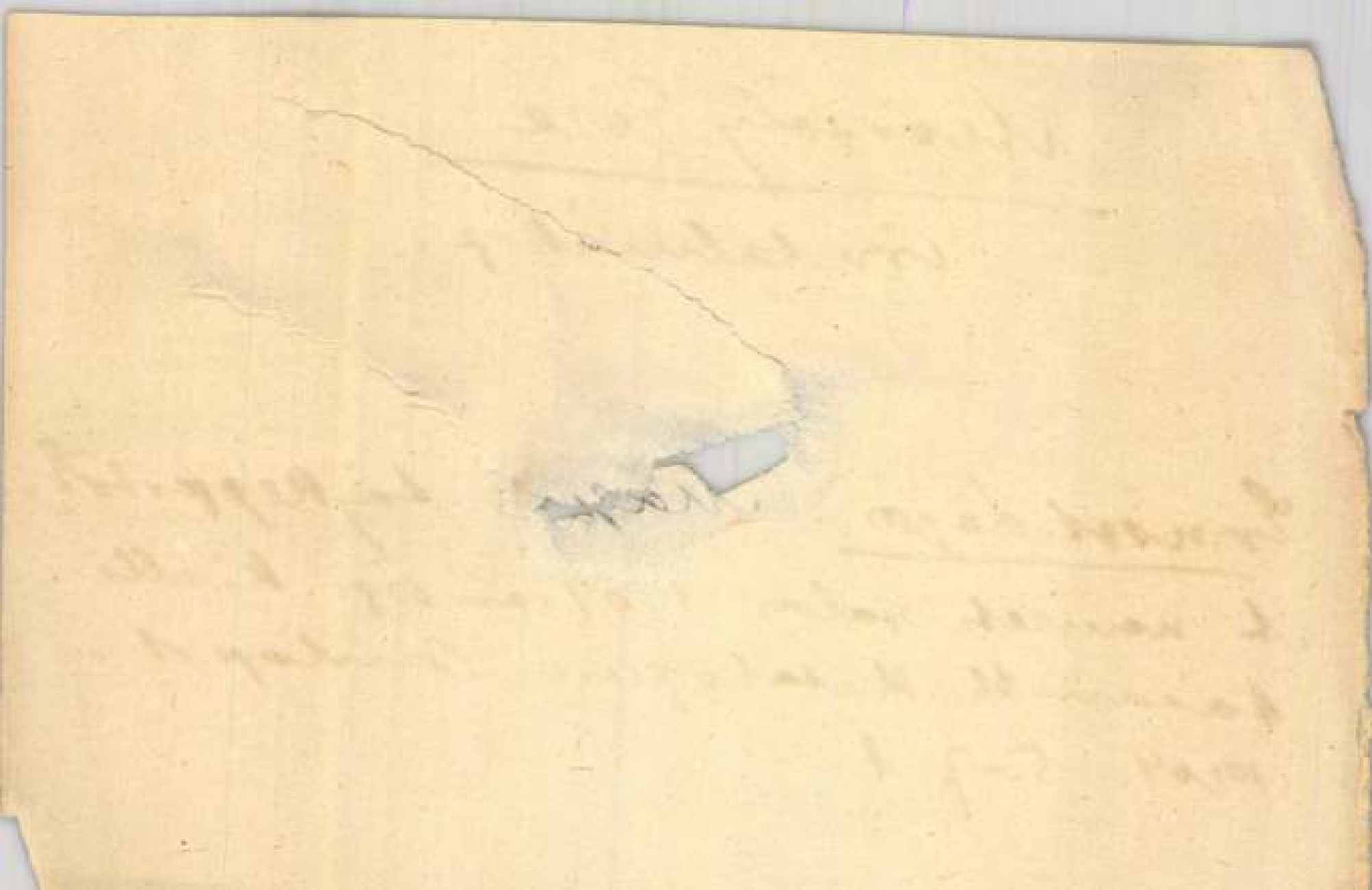

688 Klein, Adam

Prosz fuvaros. (Russischer Fuhrmann)

Rk.

Nicolò Gera

wód

Cat. spec. 3-l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191 ..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Mészöly Géza

vod

Keleti Gusztáv. Mészöly Géza Lajkepei. Fővárosi Lapok 1872. 177 sz.

vod

Keleti Gusztáv. Ninvészeti dolgozatok. Bpest. 1910 124–134 l.

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztai

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Mészöly
festő

írod

Keleti 1874. V. 442

..... *műhely.*

yfőnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Mészöly Géza

cod

Közlemenyes. Az orsz.
m. Géprőm. társ.
Bpest. 1884. 74 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Mészöly Géza

Erdő

Mod. fest. 1907

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

lyezem:

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Mészöly Géza

Irod

Rózsa Miklós: Kalauz a Művészház nemzetközi impresszionista kiállításához. Bpest. 1910. 19 l.

~~Angol (pergamenfőzetes) fakonzerválási~~

~~módszer X 19, 20, 21, 22, 26,~~

Mészöly Géza

festô 1844–1887

wód

Krück II. 245. l.

Veszprémi múzeumi III 62, 63, 64,

Mészöly Géza: Havas táj cr. képe

IX. 104.

Mészöly Géza: Tájkép tehenekkel

cr. képe VIII. 197

Chreskels Simon, ö. XVII.
Chromar Ferenc, f. XIX.
Christelli János Ernő, éö. XVIII.
Christell József, éö. XVIII.
Christoph András, é. XVIII.
Chuka Péter, ö. 1550 – 1599.
Chuntz, é. XV.
Churz Miklós, pénzv. XIV.
Cibes, f.
Cimbal l. Cymbal
Ciril, ö. XV.
Cirwis, é. 1503.
Cirwus, f. 1479.
Cisto, Bartolommeo da, 1479.
Clair Alajos, sz. XIX.
Clark Ádám, é. 1814 – 1866
Clark Tierney Vilmos, é. 1783-185?

Mészöly Géza

arcképe Lotz Károlytól
1885 körül -
Szépművészeti Múzeumban
Petrjszerz 1921-24. 17. l.

fordultan

, Hojásdad medaillonban van ábrázolva.
ürtjei vállaira omlanak, bajusza kicsiny,
akkendőjének csipke alja lelóg és vértet visel.
rom sorban:
m von Schöning, Chur=
l Maior, Obrister über
fuss.

alkeretnek 15·3:12·9cm.

77

140/95 № 280.

Mészöly Géza

lásd

Ecl ik 41.

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu.....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mészöly Géza

Mod. fest 1904

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta. -

szet; egyes füzet ára 1 frt 50 kr. Az első füzetnél, mely Munkács, Visegrád, Pozsony, Pest és Buda 1860-iki, és Brassó képét közli, nincs szöveg, mert a teljes szöveg az utolsó füzethez lesz mellékelve.

Folyóiratok. A *Századok* uj füzetének főbb czikkei: Magyarország belállapota 1680-ban, Acsády Ignácztól. A «Kalandos» társulatok, Majláth Bélától. Adatok a török-tatár rabok történetéhez, Deák Farkastól. A longobardok vándorlása, Borovszky Samutól. Érdekes válóper a XVIII. századból, Torma Károlytól. Történeti irodalmi müvek ismertetése, stb. — A «*Turul*»-ból, a heraldikai és genealogiai társaság közlönyéből, megjelent az idei második füzet. Nagyobb czikkei: «A Csák-nemzetség» Nagy Ivántól, «A székesi gróf Bercsényi-család nemzedékrendje» Thaly Kálmántól, «Moghi Mátyás czimeres levele» b. Nyáry Alberttől, «A mohorai Vidffyek czimeres levele és nemzedékrendje» Kubinyi Ferencztől, «Adatok a Némethy-családok genealogiájához» Némethy Lajostól. E közleményeket több pecsét- és czimer-rajz élénkiti. Tagányi Károly a nyolczadik sorozatot közli az orsz. levéltárban őrzött vagy feljegyzett nemesi levelekből.

Előfizetési felhivások. Telkes Simon Budapestről előfizetési iveket adott ki «*Áruforgalmunk*» czimü munkára, melyben a négy esztendő óta tartó áruforgalmi följegyzések lesznek feldolgozva, összehasonlitva az egész osztrák-magyar monarkhia áruforgalmi statisztikájával. Augusztus vége felé jelenik meg s előfizetési ára 1 frt 50 kr., mely összeg szerző nevére I. ker. Attila-utcza 137. sz. a. czimezendő. — *Karczag* Vilmos előzetést hirdet «Szerető szivek» czimü egy kötetes rajz-gyüjteményére. Az előfizetési pénzek a szerzőhöz Debreczenbe küldendők. Ára füzve 1 frt; diszkötésben 1 forint 50 kr. — «*Sámson*» czimü költői elbeszélésre hirdet előfizetést Mikola László Monorról. Az egy kötetes munka szeptember hó végén jelenik meg és ára füzve 1 forint.

A gyapju-utczai szinházban Feleki szintársulata «*Afrika Magyarország*» czimü látványosságot adott elő e hó 14-én. A darab szerzője nem nevezte meg magát. Egy csomó tarkaságot adott, mindenféle utazási kalandokat, melyek közt van mulatságos, hosszadalmas. A névtelen szerző semmi esetre sem gyakorlott szinmüiró. A kiállitásra sok gondot forditottak, s a dekorációk, csoportozatok bizonyára a leghatásosabb részei közé tartoznak a látványos szinműnek.

A szerző Jules Verne utazási regényeiből használt föl sok mindent. Igénybe vette villamos hajóját, a kormányozható léghajót, mely keresztül lebeg Afrika sivatagjai fölött s végül maga elé tette az «Utazás a föld körül nyolczvan nap alatt» czimü regény szövegét. Végre eljutunk Afrika-Magyarországba, melyet Magyar László alapitott, hol a négerek is magyarul beszélnek. Az első felvonásban jól indul a történet. Adél grófné (Hunyadi Margit) nem tud választani két udvarlója, Arthur báró (Szirmai) és Kálmán gróf (Benedek) közt. Azt sem tudná, hogy mit tegyen, ha nem lenne mellette Bonifáczius (Beödy), ki föltalálta a villamos hajót és kormányozható léggömböt. Elhivatja magához imádóit és tudatja velök, hogy egy évig elválnak egymástól. Egyik megy léghajón, a másik villamos hajóval, a harmadik a mint neki tetszik, de olyan helyre, a hol nincs czivilizáczió. Sorsot huznak. A léghajó Adélé lesz, a villamos gőzös Arthuré, Kálmánnak jut a vándorlás feladata. A ki kettőjük közül nagyobb és nemesebb dolgot müvel az egy év alatt, az nyeri Adél kezét. Ezzel utnak indulnak s megkezdődik a képek változata, melyben rejlik az «Afrika-Magyarország» egyetlen vonzóereje. Látjuk Budapestet éjjel, a mint a lánczhidról a Dunába vetik magokat az öngyilkosok, kiket a villamos gőzös mind fel-zed és visz magával, majd megjelenik a léggömb, benne Adél és komornája. A villamos hajó belseje egyike a szebb diszleteknek s a megmentett öngyilkos-jelöltek néhány jó perczet szereznek a közönségnek. Mig Arthur halad villamos hajójával és a közönség előtt elvonul a tenger a maga százféle lakójával és növényzetével, az alatt más jelenetekben Kálmán gróf utazását látjuk Afrikában. Arthur báró megment egy szép leányt, kit vad négerek épen kivégezni akarnak. A leány magyar, gyermeke egy bikei törzsfőnöknek, ki még boldogult Magyar Lászlóval ment Afrikába. Arthur megszereti és megy az apát fölkeresni. Rá is talál, még pedig épen akkor, midőn Kálmán is odavetődik, meg a regényes Adél. Kálmán és Adél egy pár lesznek, ugyszintén Arthur és Margit, a néger királyleány. Arthur egyuttal Magyarország nevében birtokába veszi azt a földet, a hol minden néger tud magyarul, mert főnökük már rég megtanitotta őket. Az öngyilkosjelölt férfiak és nők szintén egybekelnek. — Ez a mese, melynek egyik mellékszemélye, Balambér, az öngyilkossá lenni akaró színész, a legjobb alak és Rónaszéki jól is játszotta. Makó, Mezei, Hunyadi Margit, Szirmai. Benedek, Balogh Etel a darab érdekében mindent megtettek.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az erdélyi közmüvelődési egyesület közgyülését augusztus két utolsó napján tartják meg Kolozsvártt. Egész nemzeties ünneppé avatják e két napot. A vasuti igazgatóság valószinüleg mérsékelt áru jegyeket ad a tagoknak az utazásra. A várost föllogózzák s kivilágitják, az érkező tagokat a vasuti pályaházban jelvényes urak fogadják, a városházán állandóan lesznek választmányi tagok, kik az idegenek kalauzolásáról gondoskodnak. A szinház igazgatóságát fölkérik, hogy a közgyülés alkalmából az egylet javára diszelőadást rendeztessen. A prológ megirására Jókai Mórt remélik megnyerhetni. Az egylet iránt pedig különben országszerte örvendetesen nő az érdeklődő rokonszenv, Napról-napra érkeznek ujabb adományok s a tagok száma is gyarapszik. A közgyülés alatt remélhetőleg nagy lesz az élénkség Kolozsvártt. Az egylet választmánya derekasan buzog s legutóbbi gyűlésén kimondta, hogy most már a munka is határozottabban megkezdendő. A pénztárnok: Hory Béla árvaszéki elnök szabadságidőre távozott a városból s egyleti teendőinek végzésére Sigmond Dezső h. elnök vállalkozott. Ő fogadja s helyezi el a beérkezendő összegeket. S pénz gyakran érkezik. Negyvennégy forintot jövedelmezett eddig az egyletnek a *Jókai* Mór multkori nyilt levele is. Rövid időn tizenhét ember került, a ki megfizette a koszorus iró egy-egy kéziratdarabját. A példát bizonyára sokan fogják követni.

Az országos régészeti kongresszus, mely aug. 10-ére volt kitüzve, a végrehajtó bizottság legujabb határozata szerint augusztus 3—6-ig fog ülésezni Pulszky Ferencz elnöklete alatt, a kiállitási hangversenyteremben. A gyülés határnapjának megváltoztatását az tette szükségessé, hogy a franczia irók és müvészek megérkezése szintén augusztus 10-ére van kitüzve és ekkor Pulszky Ferencz, mint a fogadó bizottság elnöke, a vendégek kalauzolásával lesz elfoglalva. A kongresszusra a régészeti társulat titkárságánál (nemzeti muzeum) lehet jelentkezni.

A vidéki muzeumok és régészeti egyletek részint elnökeik és titkáraik, részint nagyobb küldöttségek által képviseltetik magukat. Igy legujabban a hajdumegyei, a békésmegyei, a délmagyarországi, a mosonmegyei, a horvátországi s a biharmegyei régészeti és történelmi társulat jelentették be küldöttségeiket. A közgyülésnek ama tagjai, a kik utazási kedvezményben akarnak részesülni, f. hó 18-ig okvetetlenül jelentsék be magukat a titkárságánál.

Okirat-kiállitás. A történelmi kongresszus alkalmából a nemzeti muzeum könyvtára által a könyvtár folyosójában rendezett érdekes okmánykiállitás egészen a kiállitás végeig ott marad s érdeklődő szakemberek a könyvtárőr engedélye mellett megtekinthetik. A kiállitásban látható a nemzeti muzeum legrégibb okmánya 1201-ből, Imre királytól s ettől kezdve minden egyes király, fel Mária Teréziáig egy-két nevezetesebb okmánynyal, valamint pecsétlenyomatokkal van képviselve.

A marosvásárhelyi Teleki-könyvtárról, mely a legrégibb és legnevezetesebb hazai könyvtárak egyike, az országos statisztikai hivatal által készitendő könyvtár-statisztika számára igen részletes ismertetést készitenek. A gazdag könyvtárban, mely jelenleg Horváth Gáspár tanár felügyelete alatt áll, van 30,554 db könyv, köztük 3 kodex, 21 igen becses incunabulum, 196 régi magyar nyomtatvány, melyeket Szabó Károly nagy müvében részletesen ismertetett. A könyvtárban ezeken kivül még igen sok becses nyomtatvány s kézirat van, melyek bővebb tanulmányozást érdemelnek.

A műcsarnok kiállitása s benne a Makart nagy «Tavasz» képe csak e hó 25-dikéig lesz látható. Az nap bezárják s a második sorozat rendezéséhez fognak. Ezt augusztus 10-dikén nyitják meg. Párisból kapnak bele több szép, érdekes festményt.

A párisi kölcsönösen segélyző magyar egylet évi jelentése most jelent meg, az e hó 5-én tartott évi közgyülés alkalmából.

Az egyesület alaptőkéje 10,372 frank, a segélyalap 6643 frank, a Schindler-alap 894 frank, a menházalap 12,512 frt 63 kr. Az egyesület a lefolyt 1884. évben 6423 frankot, segély gyanánt pedig 1350 frankot adott ki. A rendes tagok száma 135, a rendkivülieké 14. Az egylet örökös elnöke Zichy Mihály, alelnöke Bertha Sándor, titkár Sommer Lajos, jegyző Moldoványi Lajos, pénztáros Kristóffy Lajos. Az egyletben Bartos Fülöp ingyen franczia órákat adott a Párisba érkező magyaroknak. Az érkezők közül 33 részesült segélyben. A magyar iparminiszterium által adott ösztöndijakat Fülöp János, Kiss Lajos és Kristóffy Lajos mesterlegények kapták. Az egylet megünnepelte márcz. 15-ét, Gruby Lajos magyar származásu orvos tiszteletére estélyt adott, a király ő felsége arczképét Hoyos gr. nagykövet jelenlétében április 6-án lelepleztе. A jelentés lelke edéssel emlékezik meg Wagner Sándor, Zichy Mihály és Bertha Sándor hazánkfiainak az egyesület körül szerzett érdemeiről. — E hó 5-én tartott közgyülésén ujra napirendre kerülvén az egyleti ház épitésének ügye, a közgyülés egyhangulag kimondotta, hogy a ház épitésének idejét elérkezettnek látja és a megvalósitás módozatainak megállapitására Bartos Fülöp, Szalay Mihály, Wendl Aladár, Soós Antal és Szilágyi Albert tagokból álló bizottság választatott és ennek feladatául tüzetett még a fenmaradt kötvények értékesitése is. Az ugyanekkor megtörtént választás eredménye a következő: elnök Zichy Mihály, alelnök: Bertha Sándor, titkár: Bartos Fülöp, pénztáros: Ujzab Lajos, ellenőr: Tóth István, jegyző: Szilágyi Albert, könyvtáros: Regius Ede, háznagy: Sebestha Mór.

MI UJSÁG?

A király ajándéka az angol nemzeti képcsarnoknak. Ő felsége becses ajándékban részesitette az angol nemzetet, a leggyöngédebb módon. A londoni «National Portrait Gallery» egész kutatást tett Európában, hogy Pitt arczképét megszerezhesse. Stanhope, ki jelenleg a minisztertanács alelnöke tudomást szerzett egy nagy festményről, mely 1793-ban készült, s az akkori angol alsóház ülését tünteti föl, 96 egyén van rajta arczképezve, köztük Pitt, a mint szónokol. A képet *Hickel* Károly festette, akkoriban jónevü osztrák eredetü müvész, ki Párisban és Angliában igen kedvelt festő lett. Az emlitett kép Ferencz császár birtokába jutott 1816-ban; tehát a Habsburg-család tulajdonát képezte. Ekkép le kellett mondani megszerezhetéséről. Ő felsége a festményt a bécsi angol nagykövet, Paget nejének ajándékozta az angol nemzeti képcsarnok számára. A festmény nagy müértékkel bir, s a rajta levő számos arczkép történetileg is emeli becsét. A kép ügye e hó 14-én az angol alsóházban is szóba került, s *Bourke* államállamtitkár e szavakkal végezte beszédét: «Meg vagyok győződve és szabad is azt nyiltan kimondanom, hogy az egész nemzet hálával adózik Ferencz Jószászár és király ő felségének kegyes és nagylelkü adományáért és hogy az ország azt, mint a nemzeti gyüjtemény egyik becses és érdekes darabját, hálás köszönettel fogadja.»

A szerb király augusztus végén ismét Budapestre jön, s hosszabb ideig marad itt, mert a margitszigeti fürdőt fogja használni. Mikor a napokban itt volt, s meglátogatta e kies helyet, József főherczeg adta neki a tanácsot, hogy lábbaja ellen használja e fürdő artézi vizét, egyszersmind fölajánlotta neki a szigeten levő kastélyát. A király köszönettel fogadta a meghivást. A kastély berendezését már megkezdték.

József főherczeg fiai: József és László főherczegek, kik Tátra-Füreden időznek, e hó 14-ikén Holdházy apátkanonok kiséretében viszonozták Császka György szepesi püspök savniczi várkastélyában azon látogatást, melyet a püspök e hó 8-ikán tett a főherczegeknél Tátrafüreden. A fiatal főherczegek az egész napot a legkellemetesebben töltötték el a püspöknél s csak estefelé utaztak vissza Tátra-Füredre.

Kiállitás a Klotild-szeretetház és a Mária Dorothea-egylet javára. A Mária Dorottya és Margit főherczegnők által e két jótékony egylet sorsjátékára készitett kézimunkák a sugárut 130-ik számu villájában vannak kiállitva, sok más egyebekkel együtt, melyek e becses tárgyakhoz keretül alkalmazva, érdekes gyüjteményt képeznek. Báró Atzél Béla saját mütárgyaiból, nagy értékü és ritka szőnyegekből, khinai, japáni czikkekből, vázákból, porczellánokból, szekrényekből stb., rendezett két teremben kiállitást. Ezek központja a bársonypárna és a kis asztalkendő, József főherczeg két leányának ékes himzésével. A belépti dij 10 kr., s a nagy érdeklődés mellett bizonyára jelentékeny segélyt fog gyüjteni a jótékony czélra. Az 50 krajczáros sorsjegyek legnagyobb része máris elkelt.

A primás jubileuma. Simor János herczegprimás a jövő évben üli meg ötven éves papi jubileumát. Ez alkalomból szülővárosa, Székes-Fehérvár, a kiváló egyháznagy arczképének lefestését határozta el. Simor primás legujabban levélben köszönte meg szülővárosának e figyelmét.

Album Tisza Kálmánnak. A képzőmüvészeti társulat *Tisza* Kálmán miniszterelnöknek 10 éves jubileuma alkalmából diszalbumot fog átnyujtani, melyben a miniszterelnök életének nevezetesebb mozzanatai lesznek megörökitve eredeti aquarellekben és olajfestményekben. Az első képek megfestése végett *Mészöly* Géza és *Greguss* János müvészeink Debreczenbe utaztak. Itt a Bethlen grófi kastélyt, valamint a téglási kastélyt és környékét fogják meg-

festeni 5 képben, mert a miniszterelnök e helyeken, különösen a téglásiban tölté ifjukorát. Innen a művészek a geszti birtokra is többször át fognak rándulni az ottani kastély, park és tájak nevezetesebb részeinek fölvétele végett.

Arany és Tompa első találkozása. A «Zemplén» czimü lap Tompa Mihálynak egy 1852-ből való és Szemere Miklóshoz intézett levelét közli. Tompa leirja ebben első találkozását Arany Jánossal, Nagy-Kőrösön. Bement hozzá s mondá: «Átutazó fehérmegyei birtokos vagyok, itt etetek s óhajtottam látni a tekintetes urat, mint költőt». Arany hideg szivességgel ülteté le. Aztán Tompa folytatta: «Annyival inkább örülök e szerencsének, mert fiatal koromban magam is gyakoroltam a poézist, persze csak álnév alatt». Erre Arany keveset szólt s a vendég beszélt tovább: «Most is van nálam egy csomó vers, ha nem rösteli meghallgatni, felolvasnám». Arany különös képet csinált. «Különben dolgoztam a legujabb vállalatokban is, a «Remény»-ben, «Losonczi Phönix»-ben, de álnév alatt». Ekkor már figyelmesebb lett. «Remélem, nem is kerülte ki a figyelmét álnevem?» «Milyen az az álnév?» «Tompa Mihály». A vendég felugrott, a házi gazda kitárta a karját, a tréfán nevettek, a találkozáson szivből örvendtek. Igy történt első találkozásuk.

Az 1889-iki párisi világkiállitás. Legrand franczia kereskedelmi miniszter és Antonin Proust képviselő, az 1889-ben világkiállitást rendező bizottság elnöke megtekintették nemrég azt a tervet, melyet Colibert épitész készitett a kiállitás épületeiről. Tudvalevő, hogy az 1889-iki világtárlatot a régiek mintájára a Marsmezőn rendezik, de belevonják az elysei mezők iparpalotáját is. A Szajna mentében föl akarja épiteni Colibert a Saint-Antoine munkásnegyedet és a bastillet, ugy a mint 1789-ben volt, mert a kiállitás egyuttal ünnepe lesz a forradalom századik évfordulójának.

Az amerikai magyarok sorsa. Eszak-Amerikában ujabban élénk mozgalom indult meg a végből, hogy az oda kivándorolt magyarokat a pusztulástól megóvják. A «Times» egy Filadelfiából kelt és ott jul. 12-én feladott táviratában azt jelenti, hogy a vállalkozási kedvéről ismeretes gróf Esterházy e hó 11-én értekezett az ottawai kormánynyal, *huszezer magyarnak* a kanadai Pacific-vasut mentén való telepitése iránt. Esterházy teljes megállapodásra jutott a kanadai kormánynyal, mely a magyarok részére 200,000 acre terjedelmü földet jelölt ki a Qu'Apelle kerületben. Ezek a magyarok ez idő szerint jobbára a penszilvániai bánya-kerületekben dolgoznak, de a testölő munka annyira lesorvasztotta őket, hogy valóban kivánatos, hogy jobb viszonyok közé jussanak. Az ottawai kormány reményli, hogy a földmiveléssel való foglalkozás jobban megfelel nekik.

Az állatkert diszes főbejárója teljesen elkészült. Az uj bejáró félköralakban huzodó oszlopos loggia, melynek ivsarkaiban renaissance stylü csucsives tornyok emelkednek, s ezeknek teteje vörös rézlapokkal van befödve. A középen álló impozáns főkapu tetején kupolás torony van, hasonlóképen vörös rézlapokkal födve. Az egész épitmény igen kellemes benyomást tesz.

Körut Európában veloczipéden. Emlitettük, hogy Kaszás István európai körutra indult e hó 5-ikén Budapestről, veloczipéden. Most azt jelentik Salzburgból, hogy ott egy magyar veloczipédes szerencsétlenül járt. Nem véve semmibe a figyelmeztetést, neki ment egy lejtőnek. Lezuhant és karját eltörte. A budapesti sport-körökben azt hiszik, hogy Kaszás Istvánt érte a szerencsétlenség.

Uj ásatások Egyiptomban. A bulaki muzeum igazgatója, Maspero, nagyterjedelmü ásatásokat vezet Akhunir és El-Havanis körül, a hol két hét alatt husz sirhelyet fedezett fel nyolczszáz mumiával. E sirhelyek közül több a görög időkből, néhány azonban a 6-ik és 18-ik dinasztia idejéből származik. A sirkamrák több izben kiürittettek, mint a nyomok mutatják, és ujonan benépesittettek mumiákkal, ugy, hogy a most felfedezett sirhelyek némelyike legalább is 10—12-szer kiürittetett. A Nilus menti ásatások kevés, de igen érdekes eredményt szolgáltattak. Igy Helleh falu mellett III. Ramzes király egyik lovászának sirkövét találták meg a király két csatalovának alakjával. Messeikben egy templom romjait fedezték fel, mely II. Ramzes korából származik. A templomban faragott macskafejek láthatók. Az Assuan melletti kopt kolostorban husz siriratot leltek a hetedik századból, melyek eddig teljesen ismeretlenek voltak. Maspero azt állitja, hogy Egyiptom régiségeinek kutatása még husz generácziónak fog munkát adni, mert sokkal több van még ott a föld alatt elrejtve, mint a mennyit eddig a tudomány napfényre hozott.

A «Jogtudományi Közlöny» julius 17-iki száma (29-ik) a következő tartalommal jelent meg:

A pactum reservati dominii hatálya. Dr. *Schwarz Gusztáv* egyetemi magántanártól. — Törvénykezési Szemle: Egy házassági jogeset. *Sztehlo Kornél* budapesti ügyvédtől. — A végrehajtási törvény 138. §-a. Dr. *F. S.* miskolczi közjegyzői helyettestől. — Felebbezés illetéki ügyekben. *Benedek Sándor* p. ü. közigazg. birósági fogalmazótól. — Különfélék.

MELLÉKLET: Curiai Határozatok. — A magyar királyi pénzügyi közigazgatási biróság elvi jelentőségü határozatai. — Kivonat a «Budapesti Közlöny»-ből.

SAKKJÁTÉK.

1339. számu feladvány. Walter E.-töl.

Sötét.

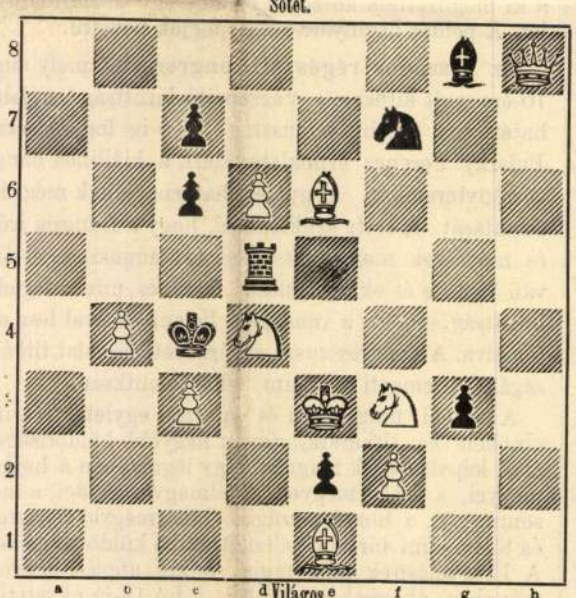

Világos indúl s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1334. sz. feladvány megfejtése

Mieses V.-töl.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. Be2—e1 --- --- ---	F6—e5 : (a)
2 Vh2—e2 --- ---	K. t. sz.
3. Ve2—c4—g4 matt.	
a.	
1. --- --- --- --- ---	Ke4—d4 (b)
2. He3—f5 † --- ---	Kd4—d5
3. Vb2—a2 matt.	
b.	
1. --- --- --- --- ---	f6—f5
2 Vh2—d2 --- ---	t. sz.
3. Vd2—d5 v. He3—g4—f1 matt.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. Andorfi S., Kovács J. — *Az Erkel-sakktársaság nevében:* Exner Kornél. — *Macsolán:* Varga József. — *Tarnóczon:* Németh Péter. — *Hód-Sz.-Pálon:* Kesztenbaum B. — *A pesti sakk-kör.*

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: Csikszentkirályi és Krasznahorkai gróf Andrássy Imre, 95 éves korában, Kassán. — Flákovics András, plebános, 71 éves korában, a pestmegyei Miskén. — Király János, Csököly plebánosa, 55 éves korában. — Pokorny István, nyug. kir. mérnök, Nógrádmegye volt főmérnöke, 80 éves korában, Szécsenyben. — Szépréthy Ottó, okleveles mérnök, a lőcsei evang. egyház volt felügyelője, a szepesi hitelbank és központi takarékpénztár pénztárnoka, Szepesmegye bizottsági és Lőcse város képviselő-testületi tagja, volt 1848—49 diki honvédtiszt, 56 éves korában, Lőcsén. — Ferentzy Sándor, Budapest egyik derék polgára, 68 éves korában. — Paczek Kálmán, Jászberény város aljegyzője, a szabadságharczban honvéd, 58 éves korában. — Bartók Sándor, predeali szolgabiró, kit nem régiben a n.-szebeni tébolydába kellett szállitani. — Doppler Ignácz, sóhivatalnok, ki 1866-ban a poroszok elleni háboruban megsebesülvén. e seb most kiujult, s a nem sikerült uj műtét életébe került. — Obenau Miksa, szadaháti jegyző, 76 éves korában. — Daday Kálmán, telekkönyvi hivatalnok, 41 éves korában, Nagy-Szombaton. — Thuma Ferencz adóhivatali számtiszt, Ungvárt. — Komlóssy László, nagyváradi születésü pénzügyi fogalmazó, 27 éves korában, Nagy-Kanizsán. — Mezey András, soproni gyógyszerész és városi bizottsági tag, 69 éves korában. — Halma Ferencz, Győr város főjegyzője, 59 éves korában. — Koller Ödön, ügyvéd 58 éves korában, Pozsonyban.

Özv. Katona Antalné szül. Alaker Terézia, 65 éves korában, Szegeden, — Özv. Janky Andrásné szül. Vékey Sára, Paksy Imre kir. közjegyző anyósa, 85 éves korában, Debreczenben. — Torhoffer Anna, a szent Vinczéről nevezett irgalmas nővérrend szatmári házának tagja, 35 éves korában, Budapesten, hová rokonai látogatására jött. — Özv. Geiszberg Ferenczné szül. Schwarzl Katalin, 78 éves korában, N.-Váradon. — Özv. Foglár Kálmánné szül. Szabó Erzsébet 65 éves korában, Aradon; ugyanott Venczel Mihályné szül. Tóth Juliánna, 53 éves. — Haader Sarolta özv. Haader Györgyné szül. Vojnits Emma leánya, 29 éves korában, Reichenhallban, honnan Budapestre szálitották. — Mórócz Károlyné szül. Lőrinczy Karolina, 29 éves korában, Szombathelytt. Özv. Görgei Konstantinné szül. Szinnyei-Merse Anna, 60 éves korában. — Kornis Terézia 70 éves korában Roznauban, hol üdülést keresett, s honnan Pozsonyba szállitották holttestét.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Népballada. Balladának ugyan gyönge, mert az egyszerü, büneset alá semmi különösebb lélektani motivumot nem tudott fektetni s igy az egész csak törvényszéki eset marad, valódi belső erkölcsi érdek nélkül. Még gyöngébb azonban, ha mint népballadát tekintjük. Mivel semmi népies nincs rajta s a harminczas évek németes románcz-styljében van tartva.

S. E. Dalok I. II. III. A közepső, mely legcsinosabb volna, egy ismert népdal utánzata, melynek kezdő sora egészen át is van véve. A többi meg egészen tartalmatlan, kivált az utolsó egy elnyütt gondolat gyönge reproductiója. Egyik sem közölhető.

Távolból. Sem gondolat, sem érzés, sem forma, sem a dalkisérletnek nem válik be.

Tartalom.

Szöveg: Zeyk Albert József. — Mi lesz velünk, ha meghalunk? (Költemény). Bartók Lajostól. — Apró történetek: Mire jó a kancsuka? P. Szathmáry Károlytól. — A Testory-féle kiállitás és a zománcz-műipar. — A házi-iparcsarnok. Alföldi román szoba. — Homokból font kötelek. Regény. — A csóka. Vidonyi Józseftől. — Egyveleg. — Indali Péter. — Az országos kiállitás műcsarnokából. — Az óriási hordókorcsma a kiállitáson — A «Biala Voda»-rét a Kárpátokban. — Budapesti tárcza. Borostyáni Nándortól. — Az országos kiállitásról. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Hetinaptár.

Képek: Zeyk Albert József. — Szobormüvek az országos kiállitás műcsarnokában. 1. Szent Mihály arkangyal. Szécsi Antaltól. 2. Fél a baba. Zala Györgytől. 3. Az irgalmas szamaritánus. Kiss Györgytől. 4. Lotz Károly festő-tanár mellszobra. Strobl Alajostól. Dr. Wagner egyetemi tanár arczképe. Stettka Gyulától. — Az országos kiállitásból: 1. Az óriási hordókorcsma. 2. Alföldi román szoba a házi iparcsarnokban. — Erdélyi Indali Péter. — A «Biala voda» («Fehér viz») rét a Kárpátokban.

HETI NAPTÁR. Julius hó.

Nap		Katholikus és protestans		Görög-Orosz		Izraelita
19	V	D 8 Leg. me. ü.	D 7 Rufina	7 F 8 M. Tamá.		7
20	H	Illés pr.	Illés pr.	8 N. Prókop p.		8
21	K	Dániel pr	Praxedis	9 Pongrácz		9 T. s. bt.
22	S	M. Magdolna	M. Magdolna	10 Leonez vt.		10
23	C	Apollinár p. vt.	Apollinár	11 Eufémia vt.		11
24	P	Krisztina	Krisztina	12 Proklusz		12 Judit
25	S	Jakab apostol	Jakab apostol	13 Gábor főan.		13 Sab. V.

Holdváltozásai: ☽ Holdtölte 27-én 3 óra 39 pk. reggel.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Hamisitott fekete selyem.

A venni szándékolt kelméből egy mintadarabkát elégetünk, s a netáni hamisitás azonnal napfényre jön. Valódi, tisztán festett selyem rögtön fölkunkorodik, hamar elalszik, s kevés, egészen világosbarna szinü hamut hagy hátra. — Hamisitott selyem (mely könnyen szalonnás lesz és törik) lassan tovább ég, névszerint a «végfonalak» (ha festékanyaggal erősen vannak nehezitve) tovább pislognak, és sötétbarna hamut hagy hátra, mely a valódi selyemmel ellentétben, nem kunkorodik, hanem meghajlik. Ha a valódi selyem hamuját szétnyomjuk, elporlódik, a hamisitotté pedig nem. **Henneberg G.** (kir. udv. szállitó) selyemgyári raktára, Zürichben szivesen küld mindenkinek mintákat valódi selyemkelmélből, és szállit egyes öltönyökre és egész végeket, vámmentesen a házba, vámszámitás nélkül. Egy levél dija a Schweizba 10 krajczár.

DIANA-FÜRDŐ. A tulajdonomat képező **Diana-fürdőben** legujabban eszközölt nagyobb mérvü **átalakitások részben befejeztetvén,** tisztelettel értesitem a nagyérdemü közönséget, hogy a páratlan fénynyel és izléssel berendezett **zuhanyos uj cabinet-fürdőket** 1885. évi julius hó elejével **megnyitottam.** Azon kiváló pártolás, melylyel a t. közönség a boldogult édes atyám által **még 1824-ben alapitott** fürdő-intézetemet eddigelé kitüntette, feljogosit a remenyre, hogy a jövőben sem fogja tőlem megvonni azon nagyrabecsült jóindulatot, melyet — tetemes áldozatok árán is — teljes mértékben kiérdemelni legfőbb feladatomnak tartom.

Pfeffer Ignácz.

I–II. sor.:) Mészöly Géza

1881. őszi kiáll.: Balaton táján, olajf., gróf Zichy Jenő tulajd. – Falurészlet Somogyból, olajf., dr. Királyfy Ármin tulajd. – Határtérés, olajf., dr. Királyfy Ármin tulajd. – Tájkép, olajf., gróf Zichy Jenő tulajd.

1882. őszi kiáll.: Alkony, olajf., 180 ft. – Mocsaras táj, olajf., 180 ft. – Vadkacsa-vadászat, olajf., gróf Zichy Jenő tulajd.

I–II. sor.)

1883. őszi kiáll.: Részlet Szentiványról, olajf., dr. Királyfi Ármin tulajd. – Kalászok között, olajf., dr. Királyfi Ármin tulajd. – Szántóföld környéke, olajf. – Részlet Siófokról a Balatonnál, olajf. – Baronfiudvar, olajf., 250 ft. – Ujtanyák, olajf. – Részlet a velencei lagunákból, olajf., 150 ft. – A Balaton, olajf., 1200 ft.

1884. őszi kiáll.: Halászbárka a velencei lagunák között, olajf. – Balatoni táj, olajf., 900 ft. – Országúton, olajf. – Részlet Velencéből, olajf. – Kalászok között, olajf.

1885. orsz. ált. kiáll.: Balaton Szántódnál, vécze-staffageval, olajf., Kohner Károly tulajd. – A Balaton öble az akarattyai partokkal, olajf., 2500 ft. – Pihenő vécék, olajf., gróf Zichy Jenő tulajd. – Tisza-parti vizhordó leány, olajf., gróf Zichy Jenő tulajd.

1886. őszi kiáll. I. sor.: Szénahordás, olajf., 200 ft. – Tó partján, olajf., 200 ft. – Hid alatt, olajf., 200 ft. – A csibés tyúk, olajf., 200 ft. – II. sor.: Részlet Jobbágyiból, olajf., 600 ft. – A Balaton Szántódnál, olajf.

Mészöly Géza

A Képzőművészeti Társulat tárlatain következő műveivel vett részt:

1877. nov. (és decz.) kiáll.: Magyar tájkép. — Magyar táj, 250 ft. — Fiastyuk, 120 ft. — Vázlatok.

1877. decz. kiáll.: Fiastyuk, 100 ft. (Valószínűleg azonos az előző hónapban kiállított hasonló czímű képpel).

1878. júl. kiáll.: Tájkép, olajf., 200 ft. — Balatoni kép, olajf., 650 ft. — Lányka a pataknál, olajf.

1879. márcz. kiáll.: Balatoni táj, olajf. — Vízhordó, olajf.

1879. ápr. kiáll.: Alföldi tanya, olajf., 450 ft.

1880. tavaszi kiáll.: Major, olajf., 400 ft.

1880. tavaszi kiáll. II. sor.: Szalonka-lesen, olajf., ifj. gróf Zichy Ödön tulajdona. — Részlet Péthről, olajf., 200 ft.

1880. őszi kiáll.: Baromfiak, olajf., 200 ft. — Részlet Péthről, olajf., 160 ft.

1881. tavaszi kiáll.: A patak partján, olajf., dr. Királyfy Ármin tulajd. — Szegény utazó család, olajf. — Balatoni rév, olajf., ifj. gróf Zichy Ödön tulajd. — Balatoni táj, olajf., dr. Királyfy Ármin tulajd.

1881. tavaszi kiáll. II. sor.: Esthangulat eső után, olajf., 250 ft. — Alföldi táj, olajf., 120 ft. — Tájkép tehenekkel, olajf., 100 ft. — Malomrészlet Péthről, olajf., dr. Királyfy Ármin tulajd. — Táj a Balaton partján, olajf., dr. Királyfy Ármin tulajd. — Esteli látogatás egy balatoni halászkunyhóban, dr. Királyfy Ármin tulajd.

Mészöly Géza

I. sor.)

1887. őszi kiáll.: Eső után, tehenekkel, olajf., 250 ft. — Csibés tyúk, olajf., 200 ft. — Aratás előtt, olajf., 200 ft. — II. sor.: Részlet Vácz külvárosából, olajf., 250 ft. — Baromfiudvar, olajf., 350 ft.

Mészöly Géza. 10.

Szana Tamás Roboz Istvánból puskázott néhol szóról szóra.

A surdi kastélyban van ucháng ~~[illegible]~~ olyan kép Mészöly Gézától, mely a párizsi világkiállításon ki tüntetést (1878-ban) Székesfehérvárott aranyérmet, Bécsben, Münchenben bő elismerést nyert. A művész már 1879. ősze óta vendége Gróf Zichy Ödönnek, ki k. Fehérvárott látva képeit, ezekkel nyert díadalát, meghívta magához s elhalmozta a megrendelésekkel.

Gazdagon berendezett műterme volt itt. Épen ekkor festette a Balatoni Komp-ot (1879/80 telén) E kép is Zichy Ö. grfnak készült, ki azt az 1880-ik salonba is kiküldötte.

A többi képek, melyek szinte a gróf megbízásából készülnek – tán csak a jövő őszig lesznek befejezvel, mintán a művész apróbb képeken / tanulmányokon is dolgozik s vagy 50-60 vázlat áll már is rendelkezésére, melyekből több példány a bécsiek számára veindorol ki. Egy kisminiatur képen a grófot örökítette meg, a mint vizslájával erdejében szalonkákra lesben áll.

Ott van a falon a Balatoni alkony

Itt egy alföldi tanya, zöld liget és pázsitot tűzrőző részletek, amott álló vadgalamb, tyuk, kakas, melyet szinte kukorékolni hallasz.

Roboz István: Mészöly Géza műterme Surdon. Képzőművészeti szemle, 1880. Budapest, 44-45. lap. A 33. lapon mészöl arcképe fametszetben.

Mészöly Géza

Sz. Sárbogárdon 1844.
† Budapesten 1887. nov. 12én.

1. Balatoni táj. „Mészöly G. 1877." Vászon, 140×226. Vétetett 1877. M. N. Mus. Cat. 98. l.

2. Árvízi jelenet. „Mészöly 872." Fa. 14·2×33·7. Vétetett 1888-ban. M. N. Mus. Cat. 141. l.

3. A szarka. „Mly" Carton, 15×11·8 cm. Vétetett 1889. M. N. Mus. Cat. 142.

4. Velencei halászbárka. „Mészöly" Fa, 18×13·7. Vétetett 1888-ban M. N. Mus. Cat. 142.

5. Balatoni részlet. Fa, 19·5×44·2 Vétetett 1889. M. N. Mus. Cat. 143.

6. Alföldi hangulat. „Mészöly" Tollrajz. 27·5×42·8. Vétetett a belépti díjakból 1894-ben. M. N. Mus. Cat. 147. l.

Mészöly Géza

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 204, 220, 238, 307, 322, 489, 526

1926. 7. 175

1927. 16, 171, 166, 237, 441 522, 523, 610

1928. 398, 613

1930. 299, 503

1931. 57, 62, 97, 314, 319 320-322, 326, 534.

1932. 65, 71, 73

1929. 175, 177, 292-3, 308, 310

siai acol szár-
vés töredékét

Amphitryon

alában a szén-
azékait. Az A.
pportot tartal-
A metán (l. o.)
etáné az etil-
a szervezetet
. néven rend-
szt (spirituszt)
jedésének ter-
ülékony folya-
s italnak.
talok alkohol-
olmennyiséget
mérés mindig
vonatkozik.
lismus.

yzó, általában

. Általában az
s az állampol-
zonyát megha-
Szűkebb érte-
e, mely a köz-
k révén, az ál-
m főfunkcióit
jtás, államfől
s e szerveket,
hatáskörüknek
fel. A.-a, első
van, míg az A.
ifejezett elvek
áll. Ezek az ú.
többszázados
visszatekintő

tii Assemblée Nationale, a bolgár nagy nemzetgyűlés, az Északamerikai Egyesült Államok alkotmányozó konventje stb. A magy. alkotmány az alkotmányozásra hivatott különleges A. intézményét nem ismeri s a magy. alkotmány kérdéseiben a törvényjellegű határozathozatal a magy. országgyűlésből és a magy. koronás királyból álló törvényhozónak épügy és époly kizárólagosan tartozik hatásörébe, mint az egyéb tárgyú törvényalkotás. — L. még *Constituante*.

Alkotmánypárt. A szabadelvű párt jelentős töredékéből alakult Andrássy Gyula gr. vezetése alatt 1905-ben. A koalició alatt mintegy száz képviselő tagja volt. 1910-ben Andrássy sikertelen katonai politikája miatt feloszlott, de 1913-ban a Nemzeti Munkapárt ellen újra zászlót bontott.

Alkov, benyiló, fülke. Nagyobb szobával áll összeköttetésben, rendesen hálóhelynek használják.

Alkörmös (Phytolocca decandra). É.-Amerikából származó cserje, fekete bogyójának piros levét italok és sütemények festésére használják.

Alkuin (735—804.). Nagy Károly frank kir. skót származású tanítója, barátja és valóságos kultuszminisztere. Számos iskola megszervezése mellett főérdeme az ókori műveltség átmentésében való közreműködése.

Alkusz (ném. Mäkler, Sensal, fr. courtier, ol. mediabore, ang. booker). Az a személy, aki ügyletek, rendszerint szerződések közvetítésével foglalkozik. Az ügynököktől abban különbözik, ha az közvetítéssel van is csak megbízva, hogy az A. tevékenysége egyes ügyletek közvetítésében áll, az ügynöknek pedig állandó megbízása van a közvetítésre. Keresk. jogunk, mely a keresk. ügyletek közvetítésével ipar-

kodott s így lehetetlen, hogy ő követte volna el az illető bűncselekményt.

Ali bin Abi Tálib. A negyedik mohamedán kalifa (656—661). Felesége Fatime, a próféta leánya, ő Mohamednek legbensőbb híve és legbizalmasabb embere. Sorsa, ill. a kalifátusban történt mellőzése volt egyik legfőbb oka a siita felekezet kialakulásának, az iszlám első schizmájának.

Alibunár (Alibunar). Nk., Tor. m., Sz. Damjanich egyik legszebb diadalát itt aratta.

Alibunári mocsár. Egykor Temes és Torontál vm. határán elterült mocsár, amelyet a Berzava és Teréz-csatornával szárítottak ki.

Alicante. Spanyol kikötőváros, 65.000 l.

Alienatió (lat.) elidegenítés.

Alighieri, l. *Dante*.

Alimentáció (lat.), élelmezés, táplálkozás.

A limine *t. i. indicii* (lat.), kérelmet visszautasítani minden meghallgatás nélkül. Szó szerint; a küszöbről, határról, eleve.

Alinea (lat.), nyomtatásban; új sor, bekezdés.

Allos ego iam vidi ventos (Cicero), más szeleket is láttam én már.

Alispán. A vmegye első tisztviselője, akit a kijelölő választmány kandidáltjai közül 6 évre a törvényhatósági bizottság választ. Hatásköre kettős s mint *politikai* hatáskör a kormány törvénytelen rendeleteivel szemben az alkotmány megvédelmezésére s mint *közigazgatási* hatáskör az állam és a vmegye akaratának egyes konkrét esetekben való végrehajtására irányul.

Alizarin. A buzér (ném. Krapp) növényből nyert sárgavörös festőanyag. Élénk szint csak a fémsókkal alkotott vegyületei mutatnak. Ezeket szövetfestésre használják. A legtartósabb, pompás *törökvörös* árnyalatot az alum-

Mészöly Géza

Művészet 1902. 20, 284,
330, 333, 352, 365, 378, 382
– 1903. 289–298, 30
– 1904. 418
– 1905. 69, 141, 182, 269, 270, 412
413.
– 1907. 179, 192
– 1909. 75
– 1910. 102, 301
– 1911. 100, 106, 126, 132, 153,
235, 265
– 1915. 105, 313

Magyar Művészet
1925. 204, 220, 238, 307, 322
489, 526.
1926. 7, 175
1927 16, 131, 166, 237, 441.
522, 529, 610
1928. 398, 613

MDK

Mészöly Géza

I.Ferenc József, megkoronáztatása. A koronazási ebéd./1867.jun.8./ Ceruzarajz.Készitette Mészöly Géza.

I.Ferenc József a koronázási dombon./1867.jun.8 Ceruzarajz."G.Mészöly,gezeichnet."

I.Ferenc József megkoronáztatása./1867.jun.8./ Ceruzarajz.Készitette Mészöly Géza.

Tört.Képcs.lajstr.1907. 114.l.

MDK

Mészöly Géza

I.Ferenc József leteszi a koronazási esküt. /1867.jun.8./ Ceruzarajz.Készitette Mészöly Géza.

Tört.Képcs.lajstr.1907. 115.l.

Mészöly Géza. 9.

Malonnyay D. Szana czikkét használta fel, nemely helyen szóról szóra.

Már meglevő adatok kiegészítésül:

Atyja M. Imre, fehérmegyei törvényszéki bíró.
I-éves jógász Debreczenben.
II éves Pesten, 1866-ban.
Kiss Bálint majd Ligeti Antal fanitgatták.
1869-ben ösztöndíjjal Bécsbe megy
1871. az akademiai 300 frtos díjat nyer.

Zichy Ödön gróf számára festett köpül nevezetesebbek: a Balatoni alkony (1873) és Balatoni komp (1873) az utóbbi a a párisi Salonban is kivolt illítva s egyik legnagyobb alkotása a művésznek. Az alakok egytől egyig természet után rajzolva s 18-20 cent. nagyságuak.

Szana Tamás: Magyar művészek. Bpest. 1887. I. K. 81-96. l.

u. o. repr.
1.) Saját arcképe s egy csomó tájkép vázlat és tanulmány több-pre tollrajz.
2.) Balatoni halásztanya
3.) Baronf. udvar
4.) Pikenő réczek

Mészöly Géza 1.

festő.

(Kivonatosan).

Például: Mészöly Géza.

Ki vette észre őt, a magyar Corot? Melyik nábob, mágnás, vagy főpap segitett rajta?

Ugyanaz a szegény, maga is kuzdó, az a derék emlékü piktor, a ki rejtő és szerető jó embere volt minden talentummak, a ki a tehetséget Munkácsyban is megtátta s nyomban karonfogta, vezette, istápolta, tanitotta, és kul-dte tanulni az 1863-ban Pestre került szegény, egyszerü, sute modoru, vidéki asztalosegényt, — Ligeti Antal, a képtár öre, fődöste föl remzeti müvészetünknek Mészölyt is.

Ligeti 1867 tavaszán kistermetü inkább vézna legényket vett észre a muzeumi képcsarnokban. Madzo képe elött másolgatott. Ritka nap, hogy elmaradt volna. Szorgalmas szemet szürt Ligetinek s egyszer megszólitotta.

Egészen csinosan dolgozott a félénk fiatalember.

Madzo olaszosan meleg, szivárványos, romantikus szineivel nem bírt ugyan, azok sápadtabbak, keményebbek voltak az ő vásznán, de meglepő lelki ismeretességgel, apróra követte a mintát s munkáján szembetünő volt a müvészi felfogás szeretete. Bármenyire ipadzodott Marko módjára szinezni, az ő ecsetje alól sápadtabban kerültek ki a szinek.

Legnagyobb vágya volt müvésznek lenni — vallotta meg Ligetinek, de kénytelen jogászkodni, mert édes apja azt akarja, hogy biró vagy prókátor legyen majd belőle.

Sárbogárdon született 1844-ben. Valamicskét megtanult rajzolni már Hajdu Szoboszlón és Debreczenben, mint iskolás diák. 1866-ban Pestre került az egyetemre, hol a jogot hallgatta. Itt ismerkedett meg a következő évben Ligetivel, ki a müvészet iránti szeretetét biztatásával még fokozta is.

A fiatal emberke sorsa ezzel meg is fordult.

Megírta édesapjának, hogy ő művész lesz.

Apja, a törvényszéki bíró, aggódott érte, hogy miből él majd meg. Fétrette a gyönge szervezetű fiút – de a fiú nem tágított. Pöstyénben talált nagybátyjában, a nemzetgyűlési képviselőben, Keresey Kálmánban is, aki szerette a szépet s tetszett neki, hogy öccsében művészi talentum és egyben igen erős elhatározás nyilatkozik meg.

Ligeti pedig, mint a Munkácsyét, lelkesen karolta föl a kis fiú sorsát is. Veszödött vele, tanította, majd meg arra igyekezett, hogy minél előbb rendszeres művészeti oktatásban részesüljön. Itthon még nem volt iskola, őt is küldték tehát Bécsbe, mint Munkácsyt, az akadémiára. Folyamodást írattak vele a Kultuszminiszterhez a folyamodást pedig megint újították a miniszternél, aki költ el egy esztendőt, Eötvös József báró megadta Mészölynek az ösztöndíjat, s mivel Bécsbe telepedhetett.

Négy esztendeig, 1872. nyaráig tanult Bécsben. Ott is szerény, önálló, szorgalmas legényke maradt, pedig e rövid négy esztendő folyamán kész mester lett a növendékekből.

A bécsi professzorok nem szívesen fogadták s nem igen bírtak vele. Alig tudott németül, a tájképfestés tanárai Zimermann és Russ Róbert bíráltathatták mustrálták a vélekedésre magukat s csoda hija, hogy föl sem vették az akadémiára. Utóbb meghódította őket.

Az akadémia évenként föladatot tűz ki a növendékeknek s a pályamunkák sorát aranyérmével tünteti ki. Így történt ez 1870-ben is. Lenau „Schilflieder" című versszorzatának illusztrálását kívánta

mai Bécsben: ő lett az akadémia
egyik kitűnősége s képeit szívesen vásárolták a bécsiek.

1871-ben megnyerte az akadémián a historizálfestők festő-díját olyan versenyben, amelyben az idősebb növendékek vettek részt.

A siker nagy lelkes hirdetője volt idehaza: Ligeti tejszerte itthon a bécsi diadalát, kelety ismerőseinek is melegen érdeklődött a kis Kollégája iránt, sőt jobbaik is biztatta, hogy ha haza jönne természetét, magyar tájait nézni és festeni.

Mészöly Géza 4

A következő esztendőben telepedek át Münchenbe. Ott műtermet rendezett be magának s egy év multán, a becsi világkiállítás magyar osztályában már mint elsőrangú művész kapta a művészeti érmet.

A münchenieck is szerettek őt s megbecsülték tehetségét. Liebig bárónak egész kis gyűjteménye van Mészöly képekből; Göthe illusztrátora, a híres Ramberg, sokat tartott felőle s kereste ismeretségét. Megismerkedésök alkalmával Ramberg boldogan ölelte kebléré s később jó barátok lettek. Ramberg egyik legszebb kompozitiójának vázlatával ajándékozta meg a fiatal magyar piktort.

Bármenyire is megbecsülték idegenben, haza vágyott. Hosszasabban tartózkodott, szüntelen dolgozva ötvegy édesanyjánál Székesfehérvárott majd Surdon, ifj. Zichy ödön, gróf birtokán, és a surdi kastély képtárába kerültek művészete javakorában festett képei.

Trefort Ágoston, nehai kultusz minister megbízta 1874-ben, festenek valamit a Nemzeti Muzeumnak: és a képe ábrázolja a Balatoni Halász-tanyát, háterében a tihanyi hegyekkel. A kép országszerte feltűnést keltek, s már ezután öt tekintették a magyar tájképfestés megalapitójának, első nagymesterének. Egy szintén balatoni képét, a Balatoni tájt a király vásárolta meg s ezzel nyerte el a képzőművészeti Társulat nagy díjat 1883-ban. Bőven vásárolt tőle Zichy Jenő gróf és — ugy tudjuk — Zichy Jenő gróf figyelmeztette rá akkori trónörökösüket Rudolf királyfit, aki szintén megvette nehány munkáját, s ezek részint a királyi palotában, részint a gödöllői kastélyban vannak elhelyezve.

Több izben volt Zichy Jenő gróf vendége a szentiványi kastélyban, legnagyobb figurális képét, egy vadászati csoportot, a grófnak festette. Számos műve vándorolt Amerikába.

Részlet a Balaton vidékéről" "1883. társulati 200 db. 4 fotos aranyból álló" művészi nagy díj-at nyerte. (A kiállítás catalogusából).

Mészöly Géza 5.

1882. őszén rándult ki Párisba, hogy a modern-tájkép mestereinek alkotásaival, a barbizoniak művészetével megismerkedjék. Munkái tetszettek Párisban is, piacra talált s jellemző hogy Georges Petitnél, a műkereskedőnél, míg a 90-es években látam négy Mészöly képet, a ki megjegyezte, hogy Mészöly „átkozottul értett a dolgához." ~~Értett~~ bizony s nem esküdnem meg rá, hogy a Párisból Amerikába került összes Mészöly képeken megmaradt a mészöly név.... Hisz oly közel állott az ő nemes naturalismusa a barbizoniakéhoz, hogy Corot, Daubigny, Dupre, Troyon neve se ritt volna le vásmáról.

Párisból hazatérvén, megnősült s Budán telepedett le. Trefort felszólítására elvállalta az akkor alapított női festőiskola rezetetését. Élénkem részt vett egyre elevenebb művészeti mozgalmamkban, barátai, pályatársai ismerősei szerették, s már ezután minden módja meg lett volna, hogy nyugodalmas, boldog műveszi pályát éljen végig. Alig hogy Budára telepedett velami fülbaj lepte meg, nehezen hallok s ez elkedvetlenítette, — annyi is szerette a magányt, ez a baj még félénkebbé tette. Azután köhécselni kezdett, nagy nehezen rávették, hogy Italiába menekuljon nyitámadott tüdejével. Velencziben időzött hosszasabban s dolgozott ő ott is.

Minth. használt volna neki az olasz klima. Könyebbülten tért haza s látszolag nem is fenyegette veszedelem. De 1887 márczinsában ágynak esett, elgyöngült, akkor is dolgozott még, az 1887-ki őszi tárlat első sorozatára 3 kisebb képet festett, a második sorozatra is kettőt.

Őrossa küldte ot Budáról, el is

ment sorvasztó bajával apósához, Posztoczkyhoz, a mátra aljába, a nógrádmegyei Jobbágyiba.

Ott halt meg 1887 november 12-én.

Tetemét Budapestre hozták itt temettek el a kerepesi uti temetőben.

Művészi hagyatékából a Képzőművészeti társulat rendezett kiállítást 1888-ban.

Tanulmányainak és vázlatainak nehány nap alatt egy szálig vásárlója került.

Zichy Jenő grofnak szép Mészöly kollektiója van. Remek apróságait őrzi Andrássy Tivadar és Gyula gróf, K. Lippich Elek, Mezey Gyula, Szalay Imre, Elischer Gyula dr., Kohner Adolf, Szivák Imre dr., Grauer Ernő, Tisza István gróf, Budapest szekesfőváros (Falu vége), Bischitz Mathild, Glück Frigyes, Böke Gyula dr., Kiss Istvánné, gróf Batthyány Lajosné; a legtöbb, vagy 80 db s ezek közt a művész legutolsó alkotása, Est a Halász kunyhónál — Királyfi Armin dr birtokában van Budapesten. E pirátlan gyűjteménye együtt láttuk 1902-ben azon kiállításon, a meget a budapesti orvos szövetség rendezett.

De nézzük meg csak jól azt az arcképét, a meget Ebner Gyula készített s Ernszt Lajos őriz becses gyűjteményében.

A kis testen aránylag nagy fej s az arcon az a szelid melankólia, szemében az a poetikus révetegség, magas homlokán az az őszinte egyszerűség, a mit művein is megtalálnuk.

Mennyi csönd és nyugalom! Milyen bátkesség s mennyi édes harmonia! És rendesen, valami ünkább jólcső, ábrándokba ringató bánat.

Mészöly Géza 7

Külföldön, Párisban láttam egy kis Amerikába került képet. Alig egy tenyérnyi az egész: egy elhagyott omladozó kastély, rongyos a födele, ablakai bevakulva, erkélyét fölvette a moha, nehány jegenye a bedült falkerítés mellett — és ősz van, a földön sárgult falevelek, esik az a sirató őszi eső.

Nincs a képen egy lélek se s az ember úgy érzi, maga is siratni az elhagyott kastély gazdátlanságát. És ennek a lacrimae rerumnak a mestere volt Mészöly.

Amivel a francia művészet historikus Paul Huet, a tájkép festés ujáteremtője emlékének adózik, azzal a nagyrabecsülésnek tartozunk mi Mészölynek — az abszurd empire tájképek, a tetszelgő és hazug görög, talián vidékek divatja korában az egyetlen Huet látta meg az igaz természetet és ősvengt taposott a barbizoniaknak, nálunk Madzó epigonjai közök a kis Mészöly tekint körül fátyolozottan, szemmel, a jellemzően magyart szerető és megérző szívvel, hogy iránytt jelöljön a Medvyánszkyaknak és mai fiataljainknak, azoknak a kikkel már-már büszkélkedhetünk.

És megértették őt idehaza nyomban-dicsérjük ezzel magunkat s jellemezzük zsenijének közvetetlenségét.

Képein felötlik az a jellemző az a gyöngéd, az a Mészölyes ezüstös szürkeség — az ő festői karaktere. Vagy alakokat nem festett tájképeibe s az emberi vagy állati figura csak vidék, táj, vagy zsáner jellemzésre szolgál neki. Legnépesebb vásznai közül való a Muzeumnak festett balatoni halásztanyája.

Azok közé a szerencsésebb művészek közé tartozok, a kit idehaza is megértettek s a memyire a mi kezdődő művészeti érdeklődésünk az ő korában méltányolhatott valakit, méltányolták is annyira, hogy amíngy is rövid, alig

Mészöly Géza 8

másfél évtizedre terjedő művészi munkálkodásából nem pocsékolódott el semmi a közöny ellen való küzködésben.

Aligha tulzás: Mészöly fedezte föl a mi művészetünknek a magyar tájat.

Irta: Malonyay Dezső

Művészet, 1903. 5 sz.

N. o. repr.

1) Zivataros táj, Kohner Adolf gyűjteményéből (300 old)

2) Hazatérők. Dr. Hampel Józsefné gyűjteményéből. (297 old)

3) Birkanyáj. Dr. Királyfi Ármin gyűjteményéből. (296 old)

4) Az akarati partok. Dr. Királyfi Á. gyűjtből. (295 old)

5) Major. Kohner A. gyűjteményéből. (292 lap.)

6) Itatás. Dr. Királyfi A. gyűjtből (293 old)

7) Részlet Szent-Iványról. Dr. Királyfi Á. gyűjteményéből. (290 old)

Mészöly Géza (1844–1887), másik korbeli tájképfestőnk Paál Lászlónak csaknem poláris ellentéte. A világfival szemben magábavonult, zárkózott ember. Élete jóval eseménytelenebb, művészete csak nagy céljaiban egyezik Paáléval, eszközeiben merőben ellentétes vele.

Fiatalsága vidéken telt el. Egy évben született Munkáczyval s mikor az már első nagy sikereit aratta, ő még tanulmányait sem tudta megkezdeni. Későn, nehezen érett meg. 1866-ban került fel Pestre, hol Ligeti Antal vette pártfogása alá. Három év múlva nagynehezen kijutott Béczbe, az akadémián Paálhoz hasonlóan Zimmermannál, később Robert Russnál tanult. A késői kezdet ellenére rohamosan fejlődött, már 1870-ben elnyerte az akadémia aranyérmét Lenau Schilflieder c. versciklusához kartonjával. Paállal ellentétben nem bántotta szemét a szigorú aprólékosság, mely a bécsi akadémián a Rahl-korszakot követően divatozott. Kiválóan megtanult rajzolni; azon kevés művészeink egyike, kinek kiszujjában voltak a technikai előismeretek. Három évig tartózkodott Béczben, honnan nyaran-

[57. hasáb

ta a Balatonhoz. Béczből 1872-ben Münchenbe ment, már nem tanulmányi célokból, hanem ott akart letelepedni. Hamarosan hazatért azonban s felváltva dolgozott a Balaton mellett s mindenfelé vidéken, olykor külföldön is. Munkáczyval és Paállal szemben életének javarészét az ország határain belül élte le.

Munkáczy szele sohasem érintette. A romantikáról és realizmusról egészen más fogalmai voltak, mint annak vagy Paál Zászlónak. Német területen végzett tanulmányai, melyekbe párizi impulzusok nem játszottak bele — későn, 1882-ben jutott el a Francia fővárosba, midőn stilusa már kialakult — egész pályájára döntőek voltak. Haláláig megmaradt az aprólékos rajzoló modor mellett, illetve erre támaszkodva igyekezett sajátos céljait elérni. A romantika szelét ő is megérezte s romantikus volt abban, hogy tárgyilagossága mögött mély hangulati tartalommal töltötte meg képeit. Ez a hangulati elem azonban Paál műveivel ellentétben gazdag és részletes rajz keretein belül nyilvánult meg. Ami pedig realizmusát illeti, igyekezett a természetet hallatlan változatosságában, amennyire lehet megfigyelni s a temperamentumon, a hangulaton átszűrve pontosan megjeleníteni.

Lotznak és Rahl-iskolából kikerült társainak népieskedő élőképeivel szemben etnografikus témáiban üde és természetes hangot ütött meg. Róz nélkül, hangos siker sóvárgása, megdöbbentő hatás vágya nélkül, szive vonzalmával közeledett a hazai tárgykörhöz. Ecsetje alatt nádfedelű viskók, dülederő tanyák elevenedtek meg, baromfiudvarok és halászkunyhók, majd mély erdőségek, sűrű nádasok, Balaton

menti füzesek. Kedvvel és szelíd humorral ábrázolta a cigányok nomád életét, e sátrak előtt foglalatoskodó, rongyaiban is festői emberfajtát. Képei többnyire mélyre húzódó térszinpadon játszódnak le, csaknem kivétel nélkül sík vidéken. Finom pára üli meg mondanivalóit, művészete lassú és halk szavú volt, de igen pontosan és szabatosan fejezte ki magát. Öreg emberek festenek így, ily szuverén technikai biztonsággal, ily fáradt eleganciával, a semleges szinek harmóniájába temetkezve. Barnáinak és szürkéinek lehelletfinom árnyalatai, a lazúrfestékek gyengéd alkalmazása s műveinek bágyadt, ~~em~~ lemondó hangulata érthetővé teszi, hogy képei külföldön is kapósakká váltak, különösen sok vándorolt el belőlük Amerikába, sőt némelyik alá Corot nevét is hamisitották, hasonlóan Paál László esetéhez, sőt talán több joggal. Miniatürszerű finomsága és tárgykörének magyar exotikuma tette külföldön népszerűvé. Mészöly elvből magyar tárgyakat választott s témái ennek ellenére sokasem váltak hangosan magyarkodókká. Formai kultúrája azonban kevésbé volt magyar, erősen függött a bécsi hagyományoktól s fejlődéstörténetileg, Paál László éhoz hasonlóan, ugyancsak meglehetősen elmaradt. Érdekes, hogy törekvései nagyrészt követésre találtak később a szolnoki festőiskola kereteiben, mely hozzá hasonlóan a vidéki élet festői mozzanatainak részletező és hangulatos megjelenítését tűzte maga elé, e mozgalom azonban nem Mészöly művészetéből, hanem a náluk dolgozó osztrák Pettenkofenéből indult ki s osztrák eredete teszi Mé-

Olykor hatalmas méreteket használt, mint a Balatonparti táj-ban (1877, Budapest, Szépművészeti Múzeum).

Folytatása Bihari Sándornál

Mészöly Jenő

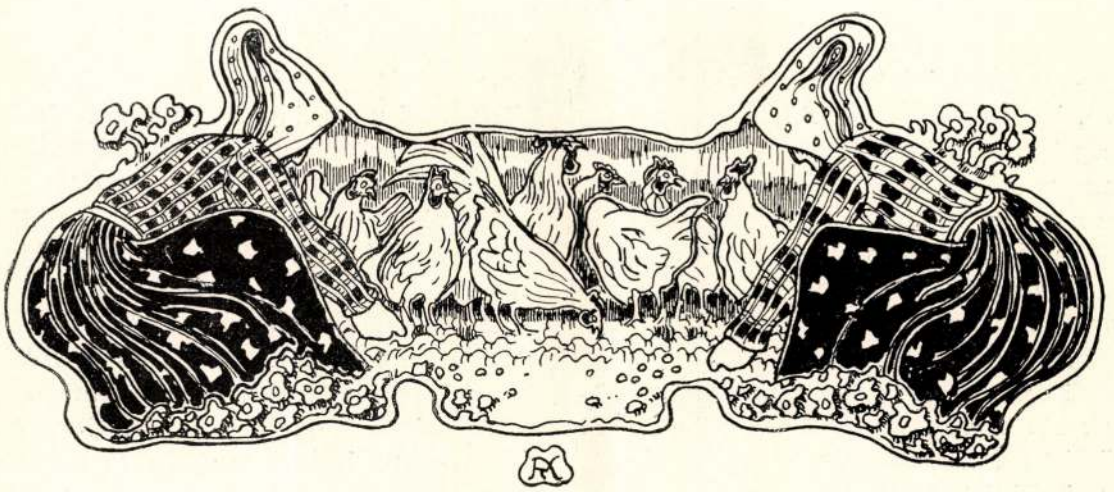

MÉSZÖLY GÉZA

A hatvanas években mostoha idő járt még itt Pesten a magyar művészekre, nem volt műpártoló közönség, így tehát művészetünk se lehetett.

Néhány elszánt tehetség — Barabás, Than, Lotz, Orlay, Ligeti — küzködött, hogy magyar művészetet teremtsenek s egy-két vagyonosabb mágnás veregette a pesti piktorok vállát. A nemzeti műegyesület és a képzőművészeti társulat időszaki tárlatain résztvettek művészeink, de látogató gyéren tévedt a szegényes kiállítású termekbe s nem igen tolongtak bizony egyetlen nyilvános képtárunkban, a Nemzeti Múzeumban sem. Művészettel a középosztály alig törődött, műértése, ízlése, tudása még fejletlen és fogyatékos volt, művészetről ritkán hallott s nem olvasott, művészetet elvétve ha látott, — híját se érezte még a művészetnek. Igazolásunkra ne hallgassuk el, hogy az amatőr is rendesen csak vagyona fölöslegéből költ s abban az időben drága volt nálunk a pénz; a negyvennyolcas viharok megviselték az országot, a középosztály vérét s vagyonát áldozta a haza ügyéért; csak lassan gyógyult anyagilag is, — képre honnan tellett volna?... Míveltebb ízlésű főuraink akkor se lelkesedtek túlságosan azért a kezdődő magyar művészetért, amelynek alig volt még módjában észrevétetnie magát, amelyet tehát nem ismertek, amelynél többre becsülték a külföldi, például az osztrák művészetet; bezzeg a bécsieket jól ismerték és méltányolták őket, — talán azért, mert azok már elismert művészek voltak!... Annyi bizonyos, hogy a bécsi Rahl alig győzte a magyar főurak és főpapok portré-megrendeléseit.

Így volt ez akkor. Azóta javult a helyzet, de megjavult-e már?... Belátták-e már főpapjaink és főuraink, hogy csak akkor lesz nemzeti kulturánk, ha erős és egészséges magyar művészet lesz, — és erős, egészséges magyar művészet csak akkor lesz, ha jobban ismerjük, segítjük, óvjuk, pártoljuk és megbecsüljük a magunkét... Van-e már műpártoló magyar közönség?...

Nincs. Művészeink, kiskorúak módjára, kénytelenek lépten-nyomon legalább a kormánytól kérni segítséget, hogy dolgozhassanak, hogy megélhessenek, uzsorások kezére ne jussanak, — mert közönsége, olyan igazi műpártoló közönsége, amely nemzeti művészetet segít teremteni, a mi művészeinknek még nincsen. Csekély kivétellel a magyar művészetet ma sem azok a hivatott, sőt kötelezett vagyonosabbak pártolják, de azok, akiknek olykor szinte áldozat az a summa, amit például egy képre költenek, de azok, akik valahányszor

Művészet 1903.

egy-egy nemzeti érdekünk megvédéséről van szó, ismét és ismét úgyszólván tönkre teszik magukat. Pedig ma már volna bőven olyan magyar művész, akitől nem csupán áldozatos hazafiasságból illik néhány garasért képet venni, — ha már magyar az istenadta!

És akadtak ilyenek már akkor is, a hatvanas években.

Például: Mészöly Géza.

Ki vette észre őt, a magyar Corot-t? Melyik nábob, mágnás vagy főpap segített rajta? Ki biztatta, kincses nagy talentumát ki óvta az elkallódástól?

Ugyanaz a szegény, maga is küzdő, az a derék emlékű magyar piktor, aki segítő és szerető jó embere volt minden talentumnak, aki a tehetséget Munkácsyban is meglátta s nyomban karonfogta, vezette, istápolta, tanította és küldte tanulni az 1863-ban Pestre került szegény, egyszerű, suta modorú, vidéki asztaloslegényt, — Ligeti Antal, a képtár őre, födözte fel nemzeti művészetünknek Mészölyt is. Nélküle, úgy lehet, valamelyik csöndes alföldi városban, a Tisza mentén, ott rakosgatta volna vékonyka aktáit az a szerény prókátor, a milyen Mészölyből lett volna a jó Ligeti nélkül.

Alig két esztendővel azután, hogy a fiatal Munkácsyt sok bajjal, küzködéssel és áldozattal, 1865-ben a bécsi festőakadémiába segítette Ligeti, — 1867 tavaszán kistermetű, inkább vézna legénykét vett észre a múzeumi képcsarnokban.

Markó Károly képei előtt másolgatott, szerényen meghúzódva a lehető legkisebb helyen, mindig szótlanul. Ritka nap, hogy elmaradt volna. Szorgalma szemet szúrt Ligetinek. Egyszer megszólította.

A legényke valósággal megijedt s inkább szerette volna eldugni Ligeti elől a dolgát.

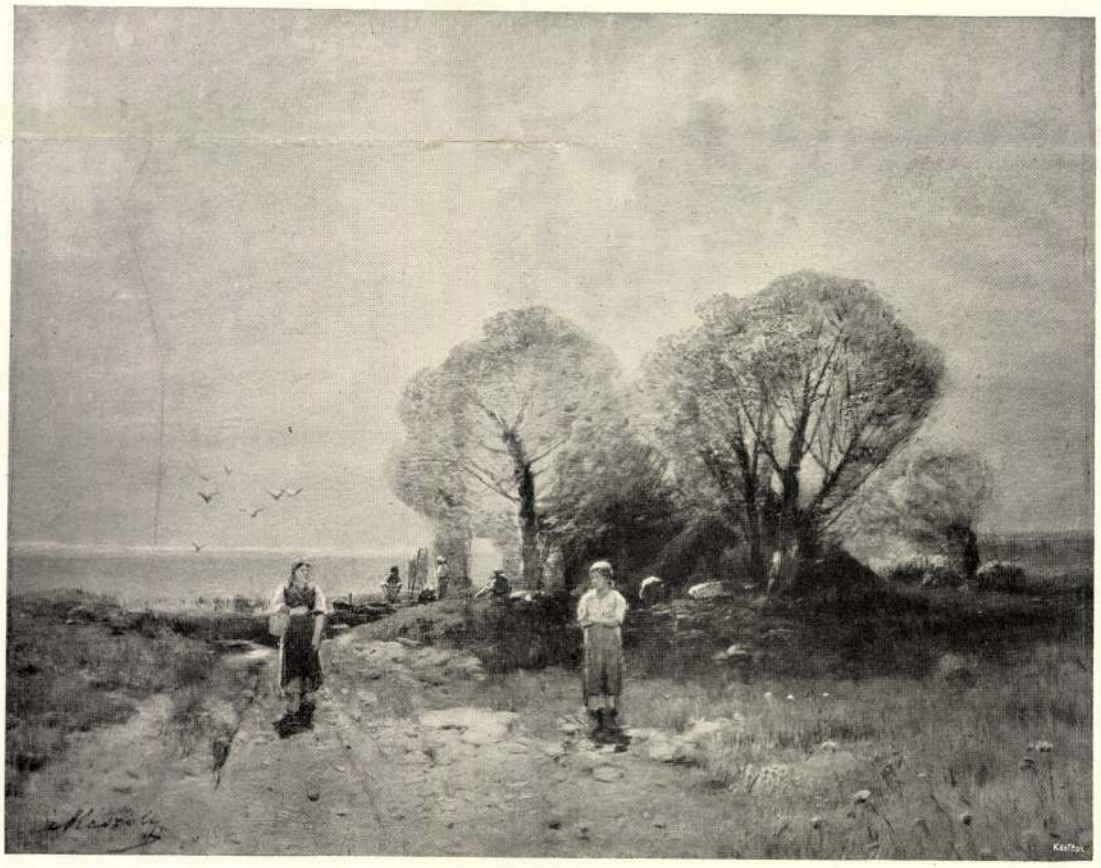

RÉSZLET SZENT-IVÁNYRÓL
MÉSZÖLY GÉZA OLAJFESTMÉNYE
DR. KIRÁLYFI ÁRMIN GYŰJTEMÉNYÉBŐL

— No csak lássuk! — biztatta az öreg, mert már akkor is olyan jóságos bácsi formája volt Ligetinek.

Egész csinosan dolgozott a félénk fiatal ember.

A Markó olaszosan meleg, szivárványos, romantikus szineivel nem bírt ugyan, azok sápadtabbak, keményebbek voltak az ő vásznán, de meglepő lelkiismeretességgel, apróra követte a mintát s munkáján szembetünő volt a művészi foglalkozás szeretete.

Mintha a hold mélán ezüstös világossága ömlött volna azon, amit a fiatal ember föstött. Bármint iparkodott Markó módjára szinezni, az ő ecsetje alól sápadtabban került ki a vörös, foszlóbb matériája volt a kék szinnek s valami hajnali köd pólyálta a zöld lombokat.

Ligetinek — miért hallgatnók el — ez nem tetszett, ezt ő tökéletlenségnek találta, ezt nem értette az ő szintén klassziko-romantikus, olasz nevelésü ízlése.

— Helyes! — biztatta a fiatal embert, — rajzolgatni már tud valamit, festeni is megtanul majd, ha a szinérzéke kellően kifejlődik.

A fiatal ember pirulva bólintgatott, de a szót úgy kellett belőle kivájni.

— A művészi pálya bajos ám, barátocskám, sokat kell küzdeni!

A fiatal ember olyasmit dadogott, hogy ő nagyon szivesen... hogy ő örömest... hogy... de...

— Micsoda „de"?! Csak ki vele! Bátran! Ne féljen tőlem, aki művész, az az én barátom.

Alig merte bevallani, hogy őt Kocsis Bálint vezette a Múzeumba, hogy ő bizony egyebet se szeretne, mint tanulni, küzdeni, hogy ő művész szeretne lenni, — de kénytelen jogászkodni, mert édes apja azt akarja, hogy biró vagy prókátor legyen majd belőle. Sárbogárdon született 1844-ben (jóterméső esztendő volt az a magyar művészetre), valamicskét megtanult már rajzolni Hajdu-Szoboszlón és Debrecenben, mint iskolás diák, de most jogra küldte édes apja s a második esztendőt morzsolgatja a pesti egyetemen.

— Ügyvédi irodában is kellene dolgoznom, panaszkodott a kis Mészöly, — de bizony, nem érdekel engem semmi, csak a művészet. Istenem, ha művész lehetnék!

Ligeti bácsi jó keményen kezet szorított vele.

— Nem kell sóhajtozni, barátom. Aki művész akar lenni, az ne másra számítson. Sohase jut a csúcsra, aki a hegy tövében sopánkodik, hogy milyen magas az a hegy, milyen jó volna odajutni!... Előre, bátran! Amit lódíthatok a szekerén, — szivesen!

A fiatal emberke sorsa ezzel meg is fordult.

Megírta édes apjának, hogy ő művész lesz.

Apja, a törvényszéki biró, aggódott érte, hogy miből él majd meg. Féltette a gyönge szervezetű fiút, — de a fiú nem tágított. Pártfogóra talált nagybátyjában, a nemzetgazdasági iró, Kenessey Kálmánban is, aki szerette a szépet s tetszett neki, hogy öcscsében művészi talentum s egyszerre ilyen erős elhatározás nyilatkozik meg.

Ligeti pedig, mint a Munkácsyét, lelkesen karolta föl a kis jogász dolgát is. Vesződött vele, tanítgatta, majd meg azon iparkodott, hogy mentől előbb rendszeres művészeti oktatásban részesüljön. Itthon még nem volt iskola, őt is küldte tehát Bécsbe, mint Munkácsyt, az akadémiára. Folyamodást iratott vele a kultuszminiszterhez, a folyamodást maga nyujtotta át a miniszternek s alig tölt el egy esztendő, Eötvös József báró megadta Mészölynek az ösztöndíjat, a mivel Bécsbe telepedhetett.

Négy esztendeig, 1872 nyaráig tanult Bécsben. Ott is szerény, csöndes, szorgalmas legényke maradt, pedig e rövid négy esztendő folyamán kész mester lett a növendékből.

A bécsi professzorok nem szivesen fogadták s nem igen bíztak benne. Alig tudott németül, a tájképfestés tanárai, Zimmermann és Russ Róbert, bizalmatlanul mustrálták a vékonyka magyart s csöpp hija, hogy föl sem vették az akadémiára. Utóbb meghódította őket.

Az akadémia évenkint föladatot tűz ki a növendékeknek s a pályanyertes munkát aranyéremmel tünteti ki. Így történt ez 1870-ben is. Lenau „Schilflieder" című verssorozatának illusztrálását kivánta a tanári kar; Mészöly sokáig habozott, részt vegyen-e a versenyen... Olvasgatta Lenaut s a magyar születésü német poéta meghódította, hisz annak borongó kedvű lelke annyira rokona a mi Mészölynk méla lelkének! Pályázott s az aranyérem az

MAJOR
MÉSZÖLY GÉZA OLAJFESTMÉNYE
KOHNER ADOLF GYŰJTEMÉNYÉBŐL

ITATÁS
MÉSZÖLY GÉZA OLAJFESTMÉNYE
DR. KIRÁLYFI ÁRMIN GYŰJTEMÉNYÉBŐL

övé lett; így ő volt az első magyar növendék, aki a bécsi művészeti akadémián jutalmat nyert.

Tanárai ezután már ügyelték a dolgát.

Meglepte őket színlátásának sajátságos eredetisége: az az ezüstösen sápadt derengés, amiben megfürösztött minden színt s méla, ábrándos enyheséget adott még a déli napsütésnek is. A bécsi iskola ugyan nem így tanított fösteni, de a fiatal kezdőben oly behízelgően sok volt a bájos szelidség, hogy nem piszkálták, fejlődhetett háborítlanul s haladhatott a maga útján.

— Helyes! — biztatták az akadémián, — pingálni már tud valamit, rajzolni is megtanul majd, ha szorgalmas lesz.

Ligeti egyebet mondott, egyebet a bécsiek, — Mészöly pedig azt gondolta: nem tudok én se rajzolni, se fösteni, de majd megtanulok.

És igen bölcsen, dolgozott szüntelen, tanult mindvégig, egész rövid életében, akkor is tanult még, amikor halálra fáradt kézzel legutolsó képét föstötte. Nem külön rajzolni, sem pedig külön fösteni, — mert hisz a festészetben nincs külön a rajz, aminthogy a zenében sincs külön a taktus, — de együtt a kettőt s legtöbbet a piktor szuverén nagymesterétől: a természettől.

A természettől tanult legtöbbet, még pedig idehaza.

Amikor csak tehette, jött haza az Alföldre, a Tisza mellé, a magyar tenger partjára; jegyzeteit itt készítette, lelke itthon fürdött meg új impressziókban, vázlatkönyvébe itt találta meg a tájképbe helyezett zsánerekhez a tipusokat, — így azután idegenben se lett idegen. És mintha hálás akart volna lenni hűségeért az anyaföld, éppen ezek az itthon talált kis dolgai segítették sikerre már Bécsben: ő lett az akadémia egyik kitünősége s képeit szivesen vásárolták a bécsiek.

1871-ben megkapta az akadémián a háromszáz forintos festő-díjat olyan versenyben, amelyben az iskola legöregebb növendékei vettek részt.

A sikernek lelkes hirdetője volt idehaza: Ligeti terjesztette itthon a bécsi dicsőség hírét, Keleti Gusztáv is melegen érdeklődött a kis kolléga iránt, sőt jobbára ő biztatta, hogy haza járjon természetet, magyar tájat nézni és tanulni.

A következő esztendőben telepedett át Münchenbe; ott műtermet rendezett be magának s egy év multán, a bécsi világkiállítás magyar osztályán már mint elsőrangú művész kapta a művészeti érmet.

A müncheniek is szerették őt s megbecsülték tehetségét; Liebig bárónak egész kis gyűjteménye van Mészöly-képekből; Goethe illusztrátora, a híres Ramberg, sokat tartott felőle s kereste ismeretségét.

Mészöly, — írja Szana Tamás, — aki éppen a bécsi világkiállításra szánt képeit állította ki egy müncheni műárúsnál, két fiatal festőtársával üldögélt a kávéházban. Egyszer csak egy öreg úr, széles peremű kalapban, érkezik az asztalhoz s arcán az elragadtatás kifejezésével, azt kérdi a fiatal festőktől:

— Látták már Mészöly képeit?... Gyönyörűek. Biztatom összes ismerőseimet, hogy menjenek s nézzék meg.

Ez öreg úr volt Ramberg. És amikor a fiúk bemutatták neki a szerény kis Mészölyt, Ramberg boldogan ölelte keblére s később jó barátok lettek. Ramberg egyik legszebb kompoziciója vázlatával ajándékozta meg a fiatal magyar piktort.

Mindegy, bármennyire megbecsülték, idegenben nem volt maradása, ösztönszerűleg, örökké haza vágyott. Hosszasabban tartózkodott, — szüntelen dolgozva, — özvegy édes anyjánál Székesfehérvárott, majd Surdon, Zichy Ödön gróf birtokán és a surdi kastély képtárába kerültek művészete javakorában festett képei.

Végezzünk előbb életrajzával.

Trefort Ágoston, néhai közoktatási miniszterünk megbízta 1874-ben, festene valamit a Nemzeti Múzeumnak: ez a képe ábrázolja a Balatoni Halásztanyát, hátterében a tihanyi hegyekkel. A kép országszerte feltünést keltett s már ezután őt tekintették a magyar tájképfestés megalapitójának, első nagymesterének. Egy szintén balatoni képét, a Balatoni Tájat, a király vásárolta meg s ezzel nyerte el a Képzőművészeti Társulat nagy díját 1883-ban. Bőven vásárolt tőle Zichy Jenő gróf és — úgy tudjuk — Zichy Jenő gróf figyelmeztette rá akkori trónörökösünket, Rezső királyfit is, aki szintén megvette néhány munkáját, s ezek részint a ki-

rályi palotában, részint a gödöllői kastélyban vannak elhelyezve.

Több ízben volt Zichy Jenő gróf vendége a szent-iványi kastélyban; legnagyobb figurális képét, egy vadászati csoportot, a grófnak festette. Számos műve vándorolt Amerikába.

1882 őszén rándult ki Párisba, hogy a modern tájkép mestereinek alkotásaival, a barbizoniak művészetével megismerkedjék. Munkái tetszettek Párisban is, piacra talált s jellemző, hogy Georges Petitnél, a műkereskedőnél, még a kilencvenes években láttam négy Mészölyképet.

— Tudja, ki ez a Mészöly? — kérdeztem a műkereskedőt.

— Nem emlékszem rá, da annyi bizonyos, hogy átkozottul értett a dolgához.

Értett bizony s nem esküdném meg rá, hogy a Párisból Amerikába került összes Mészölyképeken megmaradt a Mészöly név... Hisz oly közel állott az ő nemes naturalizmusa a barbizoniakéhoz, technikája annyira tökéletes volt, hogy Corot, Daubigny, Dupré, Troyon neve se rítt volna le vásznáról.

Párisi kirándulásáról hazatérvén, megnősült s Budán telepedett meg. Trefort felszólítására elvállalta az akkor alapított női festőiskola vezetését. Élénken részt vett egyre elevenebb művészeti mozgalmainkban, barátai, pályatársai, ismerősei szerették s már ezután minden módja meg lett volna, hogy nyugodalmas, boldog művészi pályát éljen végig, hogy lankadatlan szorgalmát még fokozza az általános elismerés, a szüntelen siker.

Említettük, hogy kistermetű ember volt, nem valami erős, de eddig elég egészséges. Vigyázott is magára. Alig hogy Budára telepedett, valami fülbaj lepte meg, nehezen hallott s ez elkedvetlenítette, — amúgy is szerette a magányt, ez a baj még félénkebbé tette... Azután köhécselni kezdett, nagynehezen rávették, hogy Itáliába meneküljön megtámadott tüdejével; Velencében időzött hosszasabban s dolgozott ő ott is.

Mintha használt volna neki az olasz klima. Könnyebbülten tért haza s látszólag nem is fenyegette veszedelem. De 1887 márciusában ágynak esett, elgyöngyült; ekkor is dolgozott még, az 1887-ki őszi tárlat első sorozatára három kisebb képet festett, a második sorozatra is kettőt.

Orvosa küldte őt Budáról, el is ment sorvasztó bajával apósához, Posztoczkyhoz, a Mátra aljába, a nógrádmegyei Jobbágyiba.

AZ AKARATI PARTOK
MÉSZÖLY GÉZA OLAJFESTMÉNYE
DR. KIRÁLYFI ÁRMIN GYŰJTEMÉNYÉBŐL

BIRKA-NYÁJ
MÉSZÖLY GÉZA OLAJFESTMÉNYE
DR. KIRÁLYFI ÁRMIN GYŰJTEMÉNYÉBŐL

Ott halt meg, 1887 november tizenkettedikén.

Tetemét Budapestre hozták, itt temették el a kerepesi-úti temetőben.

Művészi hagyatékából a Képzőművészeti Társulat rendezett kiállítást a következő esztendőben, 1888-ban; tanulmányainak és vázlatainak néhány nap alatt egy szálig vásárlója került. Milyen pompás gyűjteményt szerezhetett volna akkor képtárának a Nemzeti Múzeum!...

Zichy Jenő grófnak gyönyörű Mészöly-kollekciója van. Remek apróságait őrzi Andrássy Tivadar és Gyula gróf, K. Lippich Elek, Mezey Gyula, Szalay Imre, Elischer Gyula dr., Kohner Adolf, Szivák Imre dr., Gráner Ernő, Tisza István gróf, Budapest székesfőváros (Falu vége), Bischitz Matild, Glück Frigyes, Bőke Gyula dr., Kiss Istvánné, gróf Batthyány Lajosné; a legtöbb, vagy harminc darab s ezek közt a művész legutolsó alkotása, Est a halászgunyhónál, — Királyfi Ármin dr. birtokában van, Budapesten. E páratlan gyűjteményt együtt láttuk 1902-ben, azon a kiállításon, amelyet a budapesti Orvos-Szövetség rendezett s ez híven jellemezte Mészöly egyéniségét, ízlését és modorát.

De nézzük meg csak jól azt az arcképét, amelyet Ébner Gyula készített s Ernszt Lajos őriz az ő, nemzeti művészetünkre vonatkozó ereklyékben oly becses gyűjteményében.

A kis testen aránylag nagy fej s az arcon az a szelid melankólia, szemében az a poetikus révetegség, magas homlokán az az őszinte egyszerűség, amit művein is megtalálunk, ami lelkét képezi alkotásainak is.

Mennyi csönd és nyugalom! Milyen békesség s mennyi édes harmonia! És rendesen, valami inkább jóleső, ábrándokba ringató bánat!

HAZATÉRŐK
MÉSZÖLY GÉZA OLAJFESTMÉNYE
DR. HAMPEL JÓZSEFNÉ GYŰJTEMÉNYÉBŐL

Külföldön, Párisban láttam egy Amerikába került kis képét. Alig egy tenyérnyi az egész: egy elhanyagolt, már-már omladozó kastély, rongyos a födele, ablakai bevakulva, erkélyét fölverte a moha, néhány jegenye a bedült falkerítés mellett — és ősz van, a földön a lesárgult falevelek, esik az a sirató őszi eső... Nincs a képen egy lélek se s az ember úgy érzi, maga is siratná az elhagyott kastély gazdátlanságát.

És ennek a lacrimae rerumnak a mestere volt Mészöly.

Csodálatosan érezte ő ki a tájból, amit a táj nyujt a költő szemének és lelkének s ezt tudta azután elhelyezni vásznán úgy, ahogy a könycsepp ott ragyog a bánatos kis dalban.

Amivel a francia művészethistorikus Paul Huet, a tájképfestés újjáteremtője (le restaurateur du paysage en ce siècle) emlékének adózik, azzal a nagyrabecsüléssel tartozunk a mi Mészölynknek, — az abszurd empire tájképek, a tetszelgő és hazug görög, talián vidékek divatja korában az egyetlen Huet látta az igaz természetet és ösvényt taposott a barbizonianaknak: nálunk, Markó epigonjai közöt a kis Mészöly tekint körül fátyolozatlan szemmel, a jellemzően magyart szerető és megérző szívvel, hogy irányt jelöljön a Mednyánszkyaknak és mai fiataljainknak, azoknak, akikkel már-már büszkélkedhetünk.

És megértették őt idehaza nyomban, — dicsérjük ezzel magunkat s jellemezzük zsenijének közvetetlenségét.

Nyomban halála után, nekrologusaiban, keresik alkotásaiban a rokonságot, amely őt Petőfihez fűzi s gyászolják az Alföld festőjét, akinek egy-egy képe valóságos dal. A délibábos rónaság búzakalászos vetései, a tanyák fehér fala, nádfödeles gunyhói, a nagy topolyfák, a bozótos útszél, a mezei virágok közt taposott ösvények, a nagy és mély távolság, a tiszai és balatoni partok, nádasok, füzesek elevenednek meg képein. Ege rendesen derült vagy könnyű bárányfelhők szállnak rajta. Reggelében üde langyosság van, mezein harmatos fényesség; delének napja forró, árnyéka erős; mestere az alkony párás szürkeségének s valamennyi képén poéta, aki megtalálja és kifejezi a természet fenségét, derűjét, báját. Szinte halljuk, hogy susog a nádas, hogy zúg az erdő, — halljuk, amint harsányan egymásra kiáltanak a mezei munkások, — halljuk, mily vígan dalol a vízért járó leány, — halljuk, hogy locsocsan a Balaton, hogy nyaldossa partját a Tisza... Hegyes vidéket sohasem festett, sűrű erdőt sem. Egy-egy topoly- vagy fűzfacsoport s körül síkság, búzavetés vagy a száraz avar és ezen az a jellemző, az a gyöngéd, az a Mészölyes ezüstös szürkeség, — az ő festői karaktere, hogy úgy mondjuk, egyéniségének tónusa a szín kifejezésében. Nagy alakokat nem festett tájképeibe s az emberi vagy állati figura csak vidék, táj vagy zsánerjellemzésre szolgál neki. Legnépesebb vásznai közül való a Múzeumnak föstött Balatoni Halásztanyája.

Azok közé a szerencsésebb művészek közé tartozott, akit idehaza is megértettek s amennyire a mi kezdődő művészeti érdeklődésünk az ő korában méltányolhatott valakit, méltányolták is annyira, hogy amúgy is rövid, alig másfél évtizedre terjedő művészi munkálkodásából nem pocsékolódott el semmi a közöny ellen való küzködésben.

Hogy mennyivel fényesebb sors, milyen világhír, vagyon és ünnepelés lehetett volna osztályrésze külföldön?!...

Azért kedvesebb nekünk az emléke, mert erre talán nem is gondolt, — ha pedig gondolt, nem ezzel törődött: szíve, érzése, a hazai föld hozta őt haza s itthon tartotta, hogy azután meg is hálálja neki hűségét.

És meghálálja emlékének az utókor is.

Mészöly műveinek értéke, nevének dicsősége olyan arányban tetéződik, amily arányban tud és ért többet a művészethez a mi közönségünk.

Ne vonjuk meg tőle, mert bizvást megilleti őt részünkről, a nemzeti művészet után vágyakozó magyar közönség részéről, éppen annyi hódolat, hála és magasztalás, amennyivel például a franczia nemzet adózik az ő barbizoniainak.

Aligha túlzás: Mészöly fedezte föl a mi művészetünknek a magyar tájat.

MALONYAY DEZSŐ

Hiszen a művészet természetének, eleven voltának megtagadását jelenti. — Ezzel pedig nem paradoxont mondok, hanem a műtörténelem bölcsességét fejezem ki. Aki a művészettől elveszi a szemevilágát, hogy ne nézhessen se előre, se körül, és azt mondja neki, hogy elégedjen meg azzal, hogy emlékezhetik: ádázabb lázadó a művészet ellen, mint az, aki az emlékezéstől akarja eltiltani. Jó lesz, ha a szent orthodoxok megértik azt, hogy egyenesen szentségtörést követnek el, amikor a művészet eleven erejét lekötik a művészet hagyományaival. Lehetetlen azt nem kérdezni tőlük, hogy ugyan kik az igazi konzervativok: azok-e akik megőrzik a művészet alkotó energiáját, vagy pedig azok-e, a kik ezt az energiát elpusztítják azért, hogy ne szaporíthassa a művészet — alkotásait? Tudja-e a műegyetem rektora, aki művész is és tudós is, hogy a művészet forradalmárai ellen síkra szállván lázadást szít a művészet ellen?

A rektor beszédét olasz földön olvastam: egy kis halászvárosban, amelyben az embert másfél ezerév architekturájának emlékei köszöntik. Másfél ezerévnek mindig újat, mindig mást alkotó művészete. És ezt a temérdek más és más formát szereti és irántuk érdeklődni tanít a Hauszmanok művészi érzéke. Ugyanaz a rektor, aki az új műalakok keresését meddő, fölösleges dolognak mondja, elragadtatva konstatálja, hogy az a másfél ezerév mennyi szépet alkotott a halászfészkekben és a halászfészkeken kívül, a palazzok, várak, templomok és patricius házak világában.

ZIVATAROS TÁJ
MÉSZÖLY GÉZA OLAJFESTMÉNYE
KOHNER ADOLF GYŰJTEMÉNYÉBŐL

München 1903.

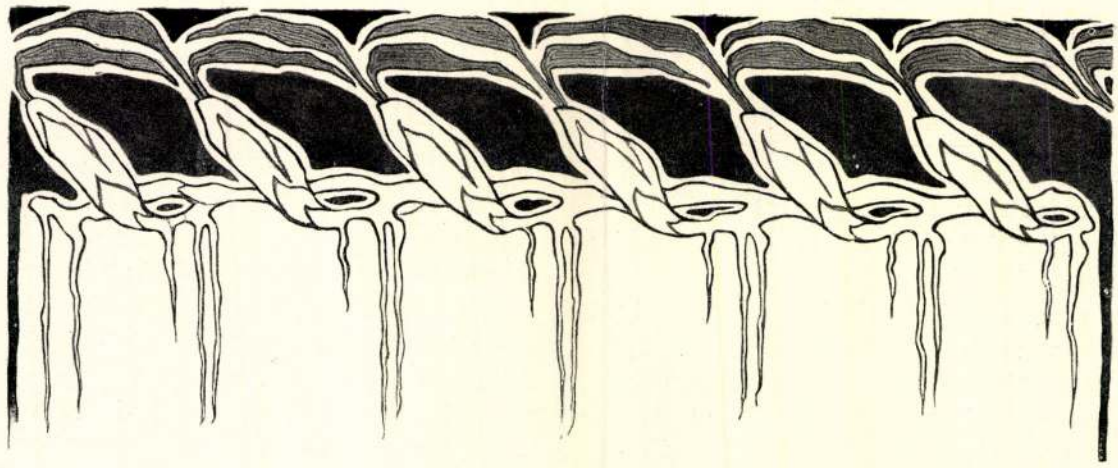

AZ ELEVEN ÉPITÉSZET

Ibsen híres drámájában, a „Solnes mester"-ben, Hilda, a hegyekről jött leány, azt mondja az építőmesternek, hogy: „ . . . senki másnak ne legyen szabad építenie, csak önnek. Az építés csak az ön dolga lehessen, senki másé". De még azt is mondja a mesternek, hogy: „mi ketten pedig együtt fogunk építeni és építeni fogjuk azt, ami a legszebb és a legcsudásabb e földön: légvárakat fogunk építeni". Hilda is, Solnes is csak drámai hősök, csak költött alakok, szimbolumok, nem műegyetemi rektorok. Hauszman Alajos professzor ellenben rektora a műegyetemnek és mégis ugyanazt hirdeti, amit az a hegyekről jött rajongó leány deklamált. Hirdeti azt, hogy senki más ne építhessen, csakis a régi építőmester, aki már tegnap és tegnapelőtt is épített. Azután pedig légvárat épít, és hadakozik belőle azok ellen, akik nem tegnapiak vagy tegnapelőttiek. Ha Hauszman professzor csakis művész volna, megérteném, meg is becsülném a proklamációját, mivelhogy minden művész fanatikusan szeretheti a maga művészi hitét, de ő azonkívül még főiskolai rektor is, már pedig a főiskolákban a fejlődés útjait keresni nemcsak szabad, hanem kell is.

Ha Hauszman professzor csakis építész volna, meg tudnám érteni, hogy haragosa annak az építészetnek, amely az ő eszejárása és kezejárása körén kívül van, de Hauszman építész azonkívül még professzor is; olyan, aki a művészetek történetéből bizonyára tudja azt, hogy mind e mai korig lehetetlen lett volna az olyan nyilatkozat, hogy: „új műalakok föltalálására való törekvés meddő dolog", mert hiszen az építészet historiája nem egyéb, mint ennek a törekvésnek historiája. Mindegy, hogy célját tudó volt-e ez a törekvés, vagy pedig öntudatlan-e: így is, amúgy is ez a törekvés fejlesztette az architekturát — tegnapig. Tegnap aztán belefáradtak a tegnapig elérkezettek a törekvésbe és elhatározták, hogy ezután vége legyen minden evolúciónak és revolúciónak. Ezután meg kell elégedni azzal, amit megtanulhattunk. Tudjuk azt, ami tanítható és ami tanulható, de ne fáraszszuk magunkat azzal, hogy újra és másra törekszünk. És ime Hauszman Alajos, a művész és a professzor, ugyancsak lepihent közéjük és a nyugodalmas' békeség kedvéért beáll — fölforgatónak.

Mert jó lesz, ha a tegnap fanatikusai megjegyzik maguknak azt, hogy a modernség ellen való haragos ellentállásuk tulajdonképen fölforgatóbb revolució mint maga a szecesszió.

Dr. Lumnitzer Józsefné amateur fölvétele.
óra az Erzsébet-dombon Dalmady Győző költeményét szavalja.

ET KIRÁLYNÉ EMLÉKÜNNEPE GÖDÖLLŐN.

ı még végképen	Szentül hiszem, hogy sírja
e helyet,	Ez órában üres:
ve itt sokszor	Vigasztalást még most is
könnyebbedett.	E szép úton keres.

GYAR REMEKIRÓK.

lent meg s került forgalomba a Franklin-
kiadásában a «**Magyar Remekirók**» című
isú vállalatnak második, öt kötetes soro-
ylyel az irodalmunkban eddig páratlan
özkézen forgó köteteinek száma most már
gy. E vállalat czélja és nagy irodalmi
ı nyilvánvaló: válogatott, gondos, külső
is szép kiadásban adja ki mindazt, a
eti irodalmunkban örökbecsű, a mi nem-
irodalomtörténet búvárát érdekli, hanem
nűvelt magyar embert. Az első öt kötetes
k, melyet megjelenésekor ép oly örömmel
déssel fogadott a sajtó, mint a nagy kö-
mely *Arany* János, *Vörösmarty* Mihály,
Mihály munkáinak első kötetét, *Garay*
unkáit s *Csiky* Gergely drámáinak szine-
talmazta, méltó folytatása ez a második.
hazafias aktualitást ad neki az, hogy most,
ől a Kossuth-ünnepélyek lezajlása után
eg benne *Kossuth* Lajos legnevezetesebb
ak választéka. Megtaláljuk a kötetben leg-
magyar országgyűlési beszédeit, egy An-
ban, Manchesterben mondott nagyhatású
hirlapi czikkeiből, publiczisztikai dolgo-
szóval összes munkáiból a legjavát, azt, a
y államférfiú szellemére, eszméire a legjel-
E szemelvények teljes nagyságában mu-
előttünk Kossuthot s dicsőségének leg-
o emlékjelei közé fognak tartozni minden-
tetet szerető gondossággal, a fiú kegyele-
otta össze Kossuth Ferencz s meleg érzés-
ott bevezetést irt hozzá; két arczkép is
kötetet, R. Hirsch Nelly rajzai, az egyik
ti, a másik a számüzetésben élő Kos-
ıtatja be. Két nagy költőnk műveinek má-
ete következik ezután, kik irodalmunk leg-
korszakának képviselői, az egyik Vörös-
nek ezúttal epikai műveit kapjuk, a «Zalán
a «Cserhalom», «Tündérvölgy», «A dél-
Eger», «Széplak», «Magyarvár», «A rom»
szomszédvár» című epikai költeményeket,
letirójának, Gyulai Pálnak kitünő gondo-
Vörösmarty mellé hagyományainak fejlesz-
ny János sorakozik kisebb költeményeinek
kötetével, melyeket Riedl Frigyes, Arany
yik legkitünőbb ismerője és méltatója ren-
ajtó alá, közölve benne a költőnek művei
ásához irt előszavait is. A negyedik kötet
dalmunk nagyérdemű munkása, *Szigligeti*
einek első kötetét mutatja be Bayer József-
agyar drámairodalom történetirójától irt életrajzzal. Négy drámája van benne Szigligetinek, a költő legjellemzőbb és legmaradandóbb becsű darabjai, melyekkel hosszú időn át uralkodott a magyar szinpadon s a melyeket ma is adnak szinházainkban. *Reviczky* Gyulát, a korán elhúnyt, szomorú életű lyrikust mutatja be életrajzi bevezetéssel együtt a közönségnek egykori benső barátja, Koroda Pál. Reviczky Gyula mély érzésével és finom műformáival méltó helyet foglal el a vállalatban. A kötetben levő költemények egy része e gyűjteményben jelenik meg először. Úgy Reviczkynek, mint Szigligetinek az illető kötetekkez mellékelt arczképe R. Hirsch Nelly munkája. Az öt kötet külső kiállítása ugyanolyan, mint az első sorozaté: kitünő nyomás, tartós, jó papiros, izléses kötés teszi szemnek tetszővé s egyuttal a mindennapi forgatásra is alkalmassá. Megszerzését pedig könnyűvé teszi olcsó ára: egy-egy kötet díszes kötésben négy korona. Az egész ötvenöt kötetes vállalat ára 220 korona, melyet *három koronás* havi részletekben lehet törleszteni. Megjegyezzük még, hogy a most megjelent sorozat ugyanazon ár mellett jóval nagyobb terjedelmű, mint a mennyit az előzetes tervezet igért: 20 ív helyett 25 ív, vagyis az öt kötet fölöslege egy új hatodik kötetet tesz ki.

Előfizetési fölhivás.

Azon előfizetőinket, kiknek előfizetése szeptember hó végén lejárt, fölkérjük előfizetéseik mielőbbi megújítására, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, **évenként több mint 130 íven,** s több mint **ezer képpel** s *rendkivüli mellékletekkel* jelen meg.

A «Politikai Ujdonságok» *előfizetői* e lapnak hetenként egy nagy ívre terjedő politikai tartalma mellett *külön dij nélkül kapják a* **«Világkrónika»** *képes heti közlönyt* és a **«Magyar Gazda»** című havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes melléklapot. Ez új rendezés folytán politikai hetilapunk *terjedelme* mellékleteivel együtt *bővebb*, mint előbb volt; előfizetési áraink azonban az eddigiek maradtak.

Előfizetési föltételeink:

A **«Vasárnapi Ujság»** negyedévre négy korona, félévre 8 korona.

A **«Vasárnapi Ujság»** és **«Politikai Ujdonságok»** a *«Világkrónika»* és a *«Magyar Gazda»* melléklapokkal együtt: negyedévre 6 korona, félévre 12 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. szám küldendők. *Egyes előfizetések* **legczélszerűbben posta-utalvány által eszközölhetők.**

A BUDAPESTI ORVOSSZÖVETSÉG KÉPKIÁLLÍTÁSA A VÁROSLIGETI MŰCSARNOKBAN.

Ez év tavaszán az Orvosszövetség alelnöke, id. dr. Elischer Gyula tanár indítványára elhatározta, hogy özvegyeinek és árváinak segélyalapja javára magántulajdonban lévő régi és modern képekből és szobrokból álló műkiállítást rendez. Az indítványozó a külföldön is ismert jeles és fáradhatatlan gyűjtő és műbarát, meg volt győződve arról, hogy sok műkincs van a fővárosban, mely a nagyközönség előtt még ismeretlen. Hogy mennyire helyes volt ezen föltevés, bizonyítja a f. hó 16-án megnyitott műkiállítás, mely a városligeti Műcsarnok összes helyiségeit betölti. Senki sem sejtette, hogy fővárosunkban ily gazdag és értékes műkincsek léteznek. Nem kis munka lehetett, a műbarátok által a jótékony czél iránti tekintetből oly készségesen rendelkezésre bocsátott gyűjteményekből a kiállított 850 darabot kiválasztani és elhelyezni. E feladatot dr. Elischer Gyula nagy buzgalommal oldotta meg.

A képeket nem lehetett iskolák szerint csoportosítani, mert a rendezőség czélja volt az egyes tulaj-

Vas. ujs. 1902. 642.

A SASVÁRI NAGY HADGYAKORLATOKRÓL.

Mióta Hollós Mátyás seregével Bécs ostromára indúlt, a Morva és Vág völgyében annyi katona nem volt együtt, mint a Sasvár vidékén folyó évi szeptember 12-ike és 16-ika közt megtartott nagy hadgyakorlatokon.

A csapatok kiképeztetését és menetképességét, valamint a tisztek jártasságát kitüntető hadgyakorlatok egyik főczélja azon új találmányok kipróbálása volt, melyeket eddig az osztrák-magyar seregnél még nem alkalmaztak.

A tapasztalás számtalanszor azt mutatta, hogy a legjobb sereg mozgékonyságát és harczképességét leginkább a szervonatok ezer meg ezer szekere bénítja meg, különösen, ha annak fogatai a lótáplálék szűk volta vagy hiánya miatt aszolgálatot megtagadják.

Anglia, Német-, Franczia- és Oroszország seregeiben e bajon automobil járművekkel akarnak segíteni és az eddig megejtett kisérletek alapján a régi szervonati szekerek teljes mellőztetését határozták el.

A sasvári hadgyakorlatok lefolyása alatt ötféle szerkezetű automobil-kocsikat alkalmaztak, melyeket a hadtestek főhadiszállásain és hadosztályoknál beosztott s e czélra beoktatott katonák vagy altisztek vezettek. A 120 métermázsa hordképességgel biró automobil-kocsik teljesen beváltak. Az új intézmény milliókba fog ugyan kerülni, de a kiadást a sok ezer ló, szekerek és kocsik nélkülözhetősége bőven fedezni fogja.

Hasonlóképen bevált a Pekery-Weiss-féle mozgó tábori sütőkemenczék rendszere is, mely lehetővé teszi, hogy bármely táborozó csapat, másfél óra alatt frissen sült kenyeret kaphasson, mig eddig a kenyeret szállító szekerekre kellett várni, melyek sokszor az éhező katonák táborhelyét meg sem találták. Ezen mozgó tábori sütőkemenczék szállítása szintén automobil-kocsikon történik. Az 5. hadtesthez beosztott egyik automobil-kocsi a Kárpátok hegyes-völgyes terepén is teljesen bevált.

A legénység élelmezése körül próbára tétetett a német hadsereg azon új rendszabálya, mely szerint minden ember egy adag húskonzervet, egy adag kávékonzervet és kétszersültet visz magával s így a menetelés közben tartott pihenők alatt jó minőségű s elegendő élelemmel rendelkezvén, a hús, kenyér és fa kiosztás hosszadalmas eljárása elmarad és — a mi fő — minden pillanatban harczkészen sorba állhat, a nélkül, hogy félig megfőtt eledelét a tűznél kellene hagynia. A rosz ivóvíz javítására a legénység jegeczes czitromsavat kapott, a mi által a gyakran előforduló vérhasnak és egyéb gyomorbajoknak elejét vették.

A hadgyakorlat fővezényletéhez beosztott kerékpározó altisztek és közemberek most már rendszeresen küldöncz és őrszemi szolgálatot teljesítettek, továbbá minden lovasezrednél és gyalog-hadosztálynál egy-egy lovas távirda-őrjárat

A KIRÁLY A SASV

Singer József fény

DIADALKAPU SASVÁRON.

A német trónörökös.

A NÉMET TRÓNÖRÖKÖS ÉS KISÉRETE A HADGYAKORLATON.

A SASVÁRI HADGYAKORLATOKRÓL.

Róna József pályaterve.

ság *Hódmezővásárhelyen*, hova ez alkalomra a társaságnak mintegy kétszáz tagja gyűlt össze. A társaság elnöke, *Hegedüs* Sándor volt miniszter vezette a gyűlést; ott volt *Zsilinszky* Mihály közoktatási államtitkár is. A vasuti állomáson a város nevében *Juhász* Mihály polgármester, a protestáns egyházak nevében *Draskóczy* Lajos ev. pap üdvözölte a vendégeket, a kiknek nevében *Hegedüs* Sándor válaszolt. A vasutról a városháza terére bandérium kisérte a vendégeket, a hol *Szeremley* Sámuel ref. lelkész üdvözölte őket. A közgyűlésen *Hegedüs* Sándor megnyitója után tudomásúl vették a jelentéseket s megállapították az 1903. és 1904. évi költségvetést. Az elnök egyszerre 250 új tag belépését jelentette be. Az alapszabályokat úgy módosították, hogy két alelnököt is válaszszanak, s hogy a társaság tagjai vidéki köröket alakítsanak. A választmányban megüresedett helyekre *Láng* Lajos kereskedelmi minisztert, *Széll* Kálmán esperest és *Veres* József országgyűlési képviselőt választották meg.

A második napon az irodalmi ünnepen a gyűlést ismét *Hegedüs* Sándor nyitotta meg s üdvözölte *Kun* Bertalan és *Kis* Áron püspököket, kik agg koruk daczára is megjelentek. Az egyház elhunyt jeleseiről: Tisza Kálmánról, Győry Vilmosról, Szabó Jánosról és Karsay Sándor püspökről is szép szavakban emlékezett meg. A beteg Gyurácz Ferencz evang. püspök helyett *Bartók* György erdélyi ref. püspök mondott beszédet, majd *Kozma* Andor, a jeles költő «Krisztus mindenütt» és «Jézus a mi vendégünk» czímű költeményét olvasta föl nagy tetszés közt. *Szabolcska* Mihály is három költeménynyel emelte a gyűlés hangulatát. A titkári jelentés szerint a társulat kiadványaiból a múlt évben 42,000 példány jutott forgalomba, hét év alatt 300,000 példány.

MI UJSÁG?

A vendéglősök nemzetközi egyesületének közgyűlése Budapesten. Szeptember 23-ika és 27-ike közt Budapesten tartotta évi közgyűlését a vendéglősök nemzetközi egyesülete. A sok gyűlés és kongresszus közt, melyek fővárosunkban mentek végbe, ennek a gyűlésnek az idegenforgalom tekintetéből nem csekély a jelentősége. Budapestet még mindig nagyon kevés idegen látogatja, mert szépségeit nem ismerik. A vendéglősök az idegenforgalom főtényezői közé tartoznak s mivel az utasok szivesen hallgatnak ajánlataikra és tanácsaikra, sokat tehetnek arra nézve, hogy az idegen utazók Budapestet is nagyobb számban látogassák. A vendéglősök nemzetközi szövetkezete hatalmas testület s harminczegyedik közgyűlésével érkezett Budapestre. A fővá-

donosok gyűjteményeit lehetőleg együtt hagyni. Meg kellett elégedni azzal, hogy a régi és modern képeket külön válaszsza.

Igy kerültek az első nagy terembe a régi mesterek művei. A bejárattal szemben lévő falon függnek Rubens, Velasquez, Rembrandt és az olasz mesterek alkotásai. A mellékfalakon a hollandi és flamand régi mesterek képei; itt függ De Witt festménye: «Az aratás dicsőítése». Ugyane falon tünik föl egy ritka finomsággal Sir Th. Lawrence által 1815-ben megfestett férfiarczkép, a mely az egykoron mindenható osztrák kanczellárt, Metternich herczeget ábrázolja. A második és harmadik teremben látjuk Munkácsy, Lotz Károly és Benczúr Gyula műveit. Benczúr képei közül a színpompában oly gazdag és szívhezszóló közvetlenséggel festett «Kedvenczeim» czímű festmény tűnik föl.

Az ötödik és hatodik terem falait Enyedi Lukács, a Pétery-testvérek gyűjteménye és néhány fővárosi műbarát birtokában lévő kép foglalja el. Itt látjuk a reichstadti herczegnek Lampi által festett képmását is. A hetedik termet teljesen betölti Kilényi Hugó gyűjteménye. A nyolczadik teremben a hollandi és olasz művek mellett egy pár német és angol remekművet látunk. Itt tekint ránk dr. Elischer Gyulának Benczúr mester által festett élethű mása.

A baloldali termeket a modern képek foglalják el, külföldiek és magyarok vegyesen.

Itt látjuk az orvostanárok arczképeit is. Az utolsó teremben Mészöly Géza, korán elhunyt kitűnő tájképfestőnk munkáinak hosszú sorozatát találjuk: 80 kép egytől-egyig kedves, hangulatos és költői alkotás. A képek festőit a kiállító tulajdonosok határozták meg és a rendezőség az elnevezéseket minden kritika nélkül elfogadta és a katalógusban e szerint vannak a képek megnevezve. A rendezőség helyesen cselekedett, midőn nem bocsátkozott műbírálatokba, tegyék ezt a műkritikusok s igazítsák helyre, ha helylyel-közzel egy nagyhangzású, de tévesen alkalmazott névvel találkoznak. A nagy közönség pedig vegye tekintetbe a gyűjtőknek a jótékony czél iránti áldozatkészségét, a melylyel két hónapra megfosztják lakásuk falát díszüktől, hogy másokat is gyönyörködtethessenek műkincseik élvezetében és legyen hálás a rendezőség és különösen dr. Elischer Gyula fáradhatatlan buzgó tevékenységéért, s mutassa ki elismerését az által, hogy minél tömegesebben látogatja, a maga nemében páratlan, érdekes kiállítást. *N—o.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Mikszáth Kálmán kitünő irónk — mint már említettük, — ezentúl rendes főmunkatársa lesz a «*Vasárnapi Ujság*»-nak, s a vele kötött egyezség értelmében kizárólag lapunkba fogja irni nagybecsű szépirodalmi munkáit, melyek nemcsak a hazában örvendenek rendkívüli népszerűségnek, hanem a világirodalomban is jól ismertté tették szerzőjük nevét. Mikszáth Kálmán mai számunkban kezdi meg munkásságát «Méretlen hus Tóthéknál» czimű humoros elbeszélésével.

Kossuth Lajos iratainak most jelent meg IX-ik kötete, mely 1874-től 1822 végéig irt s időrendben csoportosított leveleit tartalmazza. E különböző

RÉSZLET A NAGY ERDŐBŐL
MÉSZÖLY GÉZA RAJZA
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

A magunkfajta ember az eszméivel szinte kísértet módjára jár-kel a virtuózoknak abban a tülekedésében, amellyé magát az egész művészeti ügy kinőtte. Moritz v. Schwind

*

Ti arra akarnátok minket kárhoztatni, hogy úgy bolyongjunk köztetek, mint az árnyék, holott ti magatok sem vagytok valóság.

Adolf Pichler

*

Bolond, aki fejébe veszi, hogy patologikus divatokkal győzelmesen képes megküzdeni. De azért még sem akadályozhatnak meg minket abban, hogy úgy fessünk, ahogy kedvünkre van.

Anselm Feuerbach

*

Öreg korunkban kegyeletből (hogy ne mondjam: hiúságból) szívesen gyűjtögetjük ifjúkorunk elszórt babérait, hogy azokkal magunkat csöndben megkoszorúzzuk, mivelhogy immár nincs módunkban újakat szereznünk. Ne bántsuk az érdemes aggastyánoknak ezt a kedvtelését, bár ők nem szívelhetik az ifjabb nemzedék fején a borostyánt s gyakran azt hiszik, hogy velük e világról kipusztul minden, ami nagy és jelentős.

E. J. Hähnel

Érdeklődnünk kell az ifjúságnak baklövései iránt is, de ne játsszunk könnyelműen a nagy elvekkel. Többet ér egy kis bolondság a halálnál, de óvakodjunk a közveszélyes bolondoktól!

Camille Corot

*

Jean Leon Gérôme, mint az 1900-iki párisi kiállítás nemzetközi juryjének elnöke, az impresszionista művészek termét a következő szókkal mutatta be kollegáinak: „Bocsánat uraim, hogy ily mázolásokat kell önöknek bemutatnom. De gondolják meg, hogy mi Franciaországban egyebet is tudunk csinálni. Ez itt csupán rothadó kelevény és kinövés."

*

Mily ritkán akadunk a kiállításon festett alakra, amely lelki életével igazán vonz és lebilincsel minket! Még arcképeknél is megszállja az embert az érzés: Szörnyűséges lehet ily alakot festeni (még szörnyűbb persze — ily festő által festtetni). Az ember ügyet se vetne az efféle holmira, ha e művészek neveit nem hangoztatnák, mint egy új éra úttörőit. Az ember szinte hinni kezdi, hogy az era az errare-ből származik. Eduard v. Gebhardt

Közli: T. H.

Művészet 1907

Ha valaki meg akarná javítani egy nép körében esetleg uralkodó rossz ízlést, célját nem éri azzal, ha egyenest az előítélet árja ellen úszik. Az emberi elmét elő kell készíteni valamely új dolog befogadására. Az átalakuláshoz időre van szükség. A népszerű ízlést, bármily helytelen volna is az, nem egyszerre kell gyökeresen átalakítani.

Joshua Reynolds

*

A forradalmak a művészetben épp oly brutálisan zajlanak le, mint az életben.

Richard Muther

*

Minden művészeti hódító hadjáratot marodőrök kisérik, akik ott, ahol mások küzdöttek, könnyű prédára lesnek. H. v. Tschudi

*

A modern mozgalmak képén legzavaróbb az a körülmény, amitől egyetlen forradalom sem ment, hogy t i. az igazán küzdő s magukat felszabadítani igyekvő elmék mellett egész serege szaladgál azoknak, akik az újat csak azért utánozzák, mert új, sőt még el is torzítják. A vezérek mégis jóakaratukban részesítik őket, mert hisz jól esik hívekkel bírni. Julius Lessing

*

A művészetekben az új művek nem kisebb figyelmet érdemelnek a régieknél.

Winckelmann

*

A régi művészet sok selejtet takart nem egy jó holmival. Nem egy jó holmi takar az új művészetben sok selejtet. Hermann Oeser

*

Kétségkívül előítélet, ha nem ismerjük el, hanem megvetjük s letárgyaljuk a régi jó dolgokat. Hanem minden nagy stílusban teremtő időknek megvolt ez az előítélete. Nem lettek volna oly bő teremtőerejűek, ha bizonyos szempontból nem lettek volna oly előítéletesek, oly naivak.

Benno Rüttenauer

*

A divatjárványok — sajátságos — a legkülönfélébb országokban egyazon időben szoktak kitörni.

Anselm Feuerbach

*

Minden divatkórság megvolt már egyszer s mi modernek újra csépeljük azt a szalmát, amelyet előttünk már párszor kicsépeltek.

Anselm Feuerbach

*

Nagy és kicsiny elme egyaránt csinálhat újat. Amaz elhagyja a régit, mert fogyatékosnak vagy hamisnak bizonyult, emez pusztán azért mert régi . . .

A géniusz nagyobbat akar teremteni elődeinél, a géniusz majmolója csak mást.

G. E. Lessing

*

Ha valamely merész elme önerejében bízva új kapun át nyomul az ízlés templomába, sarkon követi száz utánzója, akik ugyanezen a résen át remélnek belopódzhatni. De hiába! Ugyanazzal az erővel, amellyel amaz a kaput betörte, rögtön be is csapja maga mögött. Elképedt kiséről künn rekedtek s az örök hír helyébe, amelyről álmodoztak, gúnyos nevetés jő. G. E. Lessing

*

Azok a művészek, akik teljes életerejüket arra fordítják, hogy kézzelfogható kifejezést adjanak az új eszmeirányzatnak, azok az igazi úttörők; figyelmes elmével követjük őket s kiméletes a türelmünk egy-egy sikertelenség esetében. De hogy alkotó művésznek tartsunk mindenkit, aki másként csinálja a holmiját, mint elődei, az tán mégis túlzott kívánság. Pedig megkivánják. Julius Lessing

*

A legnagyobb dicséret, amellyel a modern művészet javarészét illethetjük, talán az, hogy egy parányi csöppecskével kevésbbé köznapi a valóságnál. Oscar Wilde

*

A modernek persze rögtön letorkolják az embert: „Ezt ön nem érti meg!“ — Hát igaz is: hogyan járhat valaki cul de Paris nélkül, mikor éppen 1888-at mutat a kalendáriom.

Gustav Floerke

*

A modern művészeti kritikán úrrá lett a félelem, hogy leránt olyasmit, amit holnap talán mesterműnek fog a világ elismerni. Mint ahogy a barbizoni boltosok sokáig nem merték a hitelt megtagadni valamely festőtől, attól való félelmükben, hogy miattuk éhen pusztul egy új Millet.

Robert de la Sizeranne

*

A modernek elvei a kizárólagos érvényességnek olyan diktátori igényeivel léptek fel, hogy az ember szinte alig meri a saját véleményét hangoztatni. Nem akarunk elmaradni, nem akarunk nyárspolgárok lenni s azért kényszerítjük magunkat, szépnek s helyesnek tartani olyasmit is, amit érzésünk elutasít magától. Henry Thode

*

A régi kép idegcsillapító, az új kép idegizgató. Amaz úgy hat, mint az egyszerű válasz, emez mint a nyugtalan kérdés. Amaz kimondta az utolsó szót, emez új szókra késztet.

Otto Knille

*

AZ ORVOS-SZÖVETSÉG KIÁLLÍTÁSA
BALATONI TÁJ TEHENEKKEL ÉS BIRKÁKKAL
MÉSZÖLY GÉZA OLAJFESTMÉNYE

mintázhatná meg, a mi lelkét ellenállhatlan erővel, tüzesen izgatja, úgy talán remekmű támadna, a mely egy művész-ember egész lelkét vibráltatná meg a formákon. Az ilyen tehetségekre nézve — s vannak ilyen szobrászaink — szinte halálos csapás, hogy a közönség pusztán csak monumentumokat rendel meg.

De veszedelmes ez az egyoldalúság egyéb tekintetben is. Plasztikánknak fejlődnie kell, még pedig oly irányban, hogy formájában, felfogásában, előadásában kifejezze a magyar ember vérmérsékét. Sok intim munka, hosszas tanulmány-mintázás és kötetlen kéz kell ennek az eredménynek eléréséhez. Kell az is, hogy a szobrász lelke egész hevét belelehelje munkájába, a mi viszont csak úgy lehetséges, ha e munka tárgya egészen az ő lelkéből pattant ki. Plasztikánk csak úgy fejlődhetik igazában, ha a szobrászoknak nem kell folyton a szoborbizottságok előirásaira, az adott tárgy természetére, az adott dimenziókra, az adott környezetre gondolnia. A mai állapot szobormegrendelés és szoborszállítás. Csoda, hogy szobrászaink még nem váltak teljesen egyoldalúakká.

Szeretnénk látni sok szép szobrot, kisebbetnagyobbat tárlatainkon, oly szobrokat, a melyek nem bizottságok útmutatása szerint, hanem a szobrász legbensőbb akarata szerint születtek. Meg vagyunk győződve, hogy sok szobrászunk szivesen térne erre az útra. De mit érnek a kisérlettel, ha kiállított műveiket aztán senki sem veszi meg?

A közönségen mulik tehát az egyensúly helyrebillentése. Szép, ha lelkesen adakoznak monumentális művekre, de ne feledjék el, hogy nem csak szoboróriásokat ösmer a művészet, hanem szerény méretű, annál tartalmasabb intim szobrászatot is, a mely híven tükrözi egy-egy művészegyéniség lelkét. Érdeklődjenek ily munkák iránt, ékesítsék fel velük otthonukat. Nemcsak maguknak szereznek vele örömet, hanem kezére járnak hazai szobrászatunk fejlődésének is.

MENNYI KÉP ÉS SZOBOR KÉL EL MAGYARORSZÁGON és hányan látogatják műtárlatainkat? Ezek a kérdések fontosabbak, mint a milyeneknek látszanak.

A művészetszeretet, a művészet iránti érdeklődés egyik csalhatatlan fokmérője: a kiállítások látogatottsága és a művásárlás. A művészet virágzását, az embereknek hozzá való közeledését, vagy tőle eltávolodását, mindezt híven mutatja. A frázisok csak szétpattanó szappanbuborékok, és semmit sem érnek, ha a valóság józan képe mást mutat. Minden attól függ, hogy hány ember lép át a kiállítások küszöbén, s hány viszi haza szobájába is a művészetet. A kit a szive mindenüvé eljuttat, valahol művészet látható és élvezhető: ez a művészetnek igazi, vérbeli publikuma. A kiállítás látogatói számának növekedése a művészi élet lendületét is jelzi. A művásárlás növekedése pedig a művészet fejlődésének egyik legjelentősebb tényezője.

Ebből a szempontból érdekes megszerkeszteni a budapesti kiállítások látogatásának s a művásárlásnak képét. Két művészeti egyesület: az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat s a Nemzeti Szalon adatai álltak e célból rendelkezésünkre. E két művészeti egyesület egybevetett adataiból kitünik, hogy a látogatók összes száma 1901 szeptembertől 1902 szeptemberéig 111,037, a vásárlások összege pedig 409,594 koronát tett ki. A látogatókból esik a Nemzeti Szalonra: 20,000 fizető látogató, a Képzőművészeti Társulatra az 1901/902. téli kiállításon 45,791, az 1902. évi tavaszin pedig 45,246.

A Nemzeti Szalon ezen időközben rendezte az 1901. őszi, 1901/902. évi téli, a tavaszi, s az állandó nyári kiállítást. Kollektiv kiállításban mutatta be Zichy, Faragó, Garay és a Hollósy-féle festőiskola műveit. Vidékre is lerándult, s meglátogatván Fiume, Ujvidék, Arad városokat, ott kiállítást rendezett. A mi a vásárlások összegének eloszlását illeti, ebből a Nemzeti Szalonra 176,600 korona esik. Ezen összegből Zichy-képekre 121,600 kor. jutott, a többi 55,000 kor. pedig egyébb magyar művekre. A Képzőművészeti Társulat 1901/902. évi téli, s az 1902. évi tavaszi kiállításán történt vásárlások összege 232,994 korona. Ebből a téli kiállításon 91,295, a tavaszin 141,699 korona jutott a művészeknek. E két összegből a királyra 10,000, a királyi várpalotára 36,686, a kormányra 76,986, Klotild főhercegnőre 12,100, Budapest székesfővárosra 8,340, magánosokra 62,562, társulati nyerő tagokra 24,120, a Társulatra 2,200 korona esik. A számok a tények legjózanabb s legkorrektebb elbeszélői. Ebből a kis statisztikából is az tünik ki, hogy mekkora nálunk a kézzelfogható, tényekben mutatkozó művészetszeretet, hogy a társadalom életrendjéből mennyi jut a művészetre. S tekintve e számokat, a magánemberek képvásárlási kedve hagy legtöbb kivánnivalót hátra. A magánosok, egyesületek, kaszinók stb. műpártolása mutatkozhatnék intenzivebben is.

A BELÜGYMINISZTER LEIRATBAN ÉRTESITETTE A FŐVÁROST és az összes törvényhatóságokat a Képzőművészeti Tanács megalakulásáról és egyben fölszólította őket, hogy minden nagyobb középitkezés, iparművészeti ügy, festmény- vagy szoborrendelés dolgában okvetetlenül a Képzőművészeti Tanácshoz forduljanak véleményért és birálatért. A leirat tartalma ez:

„A vallás- és közoktatásügyi miniszter, a képzőművészet rendszeres fejlesztésében mutatkozó közművelődési és közgazdasági érdekek előmozdítása céljából az 1871. évben alakított országos képzőművészeti tanácsot újjászervezte és Magyar Országos Képzőművészeti Tanács néven új központi állandó szervezetté alakította, a mely a működését, a király jóváhagyásával, már meg is kezdette. Ennek az újjáalakított testületnek az lesz a főfel-

Mészöly Géza

Pesti Napló, A 80 éves — ajándéka — albuma. 1850–1930.

MÉSZÖLY GÉZA (1844—1887): BALATONI TÁJÉK

ZICHY MIHÁLY (1827—1907): ORGIA

Mészöly Géza: A Balaton partján

Mészöly Géza

Falusi utca, olajt
dr. Neuwirth Alfréd
gyűtemenyében.

Repr.

Képzőművészet

1929. 23. 4.

Mészöly Géza

Új Magyarság Vasárnapja 1935. IX. 15.

Mészöly Géza

— Mészöly Géza, ki a nyár és ősz egy-
részét a Balaton mellett és Promontorban tölté,
érdekes vázlatokat készitett balatonvidéki tájak-
ról. Fölötte vonzóak a barlanglakásairól neve-
tes Promontorban fölkutatott udvar- és tájrész-
letek vázlatai. Mészöly Székes-Fehérvárról, hol
egy nagyobb festmény elkészitésével foglalko-
zott, a télire ismét Münchenbe utazott. —

Vas. Lyc. 1875.
838 l

giovanili.

L'altra e ancor più importante ragione della tranquillità di queste elezioni è data dal fatto che il risultato finale di esse era già previsto e quasi deciso all'atto della convocazione. Non esiste ardito sognatore dell'opposizione che speri in qualche sorpresa intesa nel senso che la posizione del Governo divenga insostenibile o ne esca indebolità o che tale Governo torni in Parlamento disponendo di una esigua maggioranza. Persino i pessimisti danno per certo il 60—65% dei suffragi. Gli ottimisti vedono la probabilità dell'assoluta vittoria del Partito Governativo nella misura del 85—90%. Tali pronostici trovano seria consistenza nello stato attuale delle cose e sono quindi accettabilissimi. Il diffuso senso di ottimismo si basa su la stessa nuova legge elettorale la quale, indubbiamente, garantisce enormi vantaggi al Governo. Tanto grande è il potere concentrato nelle

Mészöly Géza

l. Lá Biró Hgrüst

56, 60, 68. l.

Repr.

Tehenek a Balaton
partján

Ну вот и всё.

Ещё раз спасибо за помощь в написании работы.

Желаю успехов в учёбе и в дальнейшей жизни.

Mészöly Géza

1844 – 1887

Teljes nagy életr-
arcak.

Vas. Zsp. 1887.

777 l.

okv. felh.

Mészöly Géza

Tiszapartí

Füzes alkoszathor-
repr. fam. Vas. Ujs
1874. 777 l.

---

irod.

Vas. Ujs 1875. 838 l

Mészáros Gerá

erőd

Ung. Rev. 1887. 800 l

Vas. Ujs. 1887. 777 l

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Mészöly

Szód

Abai Lajos. Becsi képzőmüvészeti tárca. Föv. Lapok 1888. 336 sz.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

yezem:

.....

gy helyettesének
isa.

Endrényi Imre, Szeged.

Mészöly Géza

Lázd

Vas. Úp 1911.

16. 4.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év..... hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mészöly

Irod

Mészöly festmenjei Bécsben.

(a bécsi művész bárba mintegy 200 festmenje van kiállítva, nagyobb részök tanulmány és vázlat, de van köztük bef. kép is.)

Vas. Nyj 1883. 46 i l.

Mészöly Géza

1877. München

(47) magyar tájkép.

(92) Magyar táj. 250 ft

(206) ~~[illegible]~~ Csibés tyuk. 120 ft.

(211) Vándorok.

1877 ik. téli kiállítás.

Képzőművészet.

* **(Dankó szobra.)** A Dankószobor-bizottság szombaton, junius 19-én, ülést tartott az Otthon írók és hirlapirók körének elnöki szobájában. Pósa Lajos, a bizottság elnöke, örömmel jelentette, hogy a jeles dalköltő szobra a megvalósitás stádiumába jutott. A bizottság egyhangulag megbizza Margó Edét, a jeles szobrászművészt, Dankó szobrának az elkészitésével. Margó rövid idő alatt bemutatja mintáját ugy, hogy a jövő év tavaszán állni fog Dankó hegedüs szobra Szegeden.

* **(Mészöly Géza életrajza.)** *Mészöly* Gézának a mult század végén, élete delén elhunyt geniális magyar festőművésznek, aki a többi nagyokkal egyetemben hazájának sok dicsőséget szerzett, a közelben meglesz a teljesen kimeritő életrajza. Dr. Jalsoviczky Károly közoktatási miniszteri fogalmazó vállalkozott a nagy munka elkészitésére, akinek különösen a művész müncheni életére vonatkozólag vannak rendkivül becses, eddig teljesen ismeretlen adatai a birtokában. A művész párizsi szereplésének földeritésére Jalsoviczky a nyár folyamán a francia fővárosba utazik.

* **(Ajdukievicz Taddeusz képei a Nemzeti Szalonban.)** A Nemzeti Szalon nyári tárlata rendkivül érdekes csoportkiállitással bővült. A Szalon igazgatósága egy teremre való Ajdukievicz-képet mutat be a magyar közönségnek. Ajdukievicz lengyel származásu ember, de hazánkban telepedett

le végképen. Az összes európai udvarok kedvenc festője, alig van uralkodó, akit lóháton le nem festett volna. Kiválók kisázsiai és dobrudzsai zsánerképei is. A Nemzeti Szalon kiállitása naponta reggel 9 órától délután 6 óráig látogatható egy korona beléptidij mellett.

György pedig itt született és itt nevelkedett szüleinek Damjanich-utcai házában (abban a házban, melyet a boldogtalan Zichy Ferraris Viktor építtetett, melyben fényes estélyeit rendezte és ahol utóbb elhagyatottan, kínos halállal expiált). Itt kezdte Jarno György zenetanulmányait, egy ideig barátjával, Stefanidesz Károlylyal, a városligeti szinkör zenekarában is működött, azután Hannoverbe ment karmesternek, ott „Die schwarze Kashka" cimü dalművével zajos sikert is aratott, majd áttért az operettehez és főleg a Förster Christl cimü művével szerzett csengő és egyéb babérokat. Zenéje, ha nem is tulságosan eredeti, de igen kedves és dallamos; keringői és indulói, valamint a szerelmi kettős és egy bánatos magyar dal nálunk is népszerüségre juthatnak. Hangszerelése is ügyes; az egész zene jó karmesteri muzsika, művészi pretenzió nélkül, de céljának jól megfelel.

Az ujdonság a vasárnapi bemutatón aféle zajos kulső sikert aratott; csaknem minden énekszámot megismételtettek, ugy, hogy az előadás csak éjfél felé ért véget. A cimszerepet *Küry* Klára adta, pajkos jókedvvel és erős humorral; pihent hanggal énekelte dalait és temperamentumos játékával és jól érvényre juttatta szerepét

7

— **Köz- és magántisztviselők szervezkedése.** A köz- és magántisztviselők vasárnap délután népes gyülést tartottak, amelyen megalakitották a köz- és magántisztviselők országos szövetségét. Az értekezletet Hegedüs István nyitotta meg. Megnyitójában hangoztatta, hogy a tisztviselői kar csak

Mészöly Géza

Kállai E. 30

03)

Mészöly Géza

wód

Vas. Ny 1888. 614.

Mészöly Géza

Falu vége, olaszt

Budapest székesfőv.
tulajd.

Bronzkori ~~cséze II. 204~~

— ~~urna II. 204~~

— ~~tál II. 204~~

— ~~tányér II. 204~~

— ~~krétabetétes edény II. 204~~

3

Mészöly Géza

festő

1885. Budapest.

1. Balaton Szántódnál, recze-staffage-val. Olajf. Kohnar Károly tulajd.
2. A Balaton öble az akarattyai partokkal. Olajf. 2500 frt.
3. Pihenő reczék. Olajf. Gróf Zichy Jenő tulajdona.
4. Tiszaparti vízhordó leány. Olajf. Gróf Zichy J. tulajdona.

Budapesti orsz. ált. Kiállítás. A Kepző-művészeti csoport képes tárgymutatója. Pszert. 1885.

Mészöly Géza

1884 Budapest.

1. Halászbárka a velencei lagunák között. Olajf.
2. Balatonitáj. Olajf. 900 fr
3. Országúton. Olajf.
4. Részlet Velencéből. Olajf.
5. Halászok között. Olajf.

Képes tárgymutató az o. m. Képzőmű. tárt. 1884. én őszi kiállításához. Bpest. 1884.

Mészöly Géza

1884. Székesfehérvár.

(79). Tájkép. vászlat 65 ft.

Tavaszi kiállítás 1884. II. sor.

Mészály Géza

1883. Székesfehérvár.

(161) Részlet Szt. Ivánról. Olaff
Dr. Királyfi Ármin tulajd.

(166) Kalászok között. Olaj.
Királyfi Ármin tulajd.

Özi kiállítás 1883. I sor

---

(51) Szántódkörnyéke. Olaff. Magán tulajd.

(83) Részlet Siófokról a Balatonnál. Olaff. Magánt.

(223) Baromfi udvar. Olaff 250 f.

(224) Újszülöttek. Olaff. Magánt

(229) Részlet a velencei Lagunákból. Olaff. 150 ft.

(269) A Balaton Olaff. 1200 ft

Özi kiállítás 1883. II sor.

Mészöly Géza

1881. Székesfehérvár.

(125). Balaton tájai. Olajf. Gróf Zichy Jenő tulajd.

(126) Falurészlet Somogyból. Olajf. Dr. Kiráffy Armin tulajd.

(127) Harabérés. Olajf. Dr. Kiráffy Armin. tulajd.

Őszi kiállítás 1881. I és II sorozat

1882. Páris.

(138) Alkony. Olajf 180 f.

(140) Mocsaras táj " "

Őszi kiállítás 1882. I sor

---

(232) Vadkacsa-vadászat. Olajf. Gf. Zichy Jenő tul.

Őszi kiállítás 1882. II sor

Mészöly Géza

1880 febr. Jelenleg gr. Zichy Ödönnél Surdon időzik.1)
Itt ily képeket, a Balatoni Komphoz készit vár latokat. A képek egyrészet Gr. Zichy megbízásából festi 2)

---

1) Képzőművészeti hírek. Vas. Ujs. 1880. 109. l.
2) Mészöly Géza. Vas. Ujs. 1880. 124. l

Mészöly Géza

1) Tiszai revész kinyhó-
fan. - Vas. Ujs. 1872.
184 l.

Meszöly Ecka.

a bécs' festészeti akadémiai Lenau egyik költeményéhez készített illusztrációjával arany-ermet nyert.

Vas. Ujs. 1870. 537 l

Mészöly Géza

vód

Vasly 1885. 665 f.

Mojżesz Gerá

Żod

Vas Zys, 1889. 7 zil.

Mészöly

wod

Vasbp 1889. 131 l.

Mészöly Géza

Vaskapu. Fehérmegyei
Kacsázó. repr.
Vas Ujs 1886.
220 l.

wód

Vas Ujs 1886.
221 l.
Eeppel.

Mészöly Gerá

Cred

Vas. Ujs. 1911. 301.

l. (Kappel.)

Mészöly Géza

cred

Farkas Zoltán Sonnenfeld Zsigmond gyűjteménye. Vas. nyj. 1912.

129. l. (Keppel)

magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Mészoly

Sonog 1873 aug.
Hamai Mészoly.

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

lyezem:

igy helyettesének
rása.

- Endrényi Imre, Szeged.

Měšťoly Gerâ

lásd teljes
életrajzat arcz-
Neppel

Vas. Ujs 1874-

49. szám

Mészöly G

irod

Vas. Zip 1873. 385.

Mikoly Ecza

vod

Vas. Ujs 1870. 308 l

Mészöly

Tiszapartis halászkunyhó-
repr. fam. Vas. Ujs
1878. 828. l (szöveggel)

Mészoly Géza:

Balatoni halászkunyhó
olajt.
Morelli g. fam. repr. Vas.
Ujs. 1879. 380 l

fenti ezmal képnyomatát Vas. Ujs. 1879.
382 3 l.

Mészöly Géza

A Balaton partja. olaszt
Ni utolsó festnye. Dr.
Királyfi Ármin tulajd.
3 kuba repr. Vas
Ugy 1907. 20 szám.

Mesoly G

ined

Vas. Nyp 1875. 556 l

Mészöly Géza

Vod

Vas. Lys. 1886. 520. l

(Magyar műveszek diszum.)

BAILLE SCOTT

Mészöly Géza

arcképe

Deák Ebner Lajostól

Tört. Képcs.

Fénykép – Ajándék.

Meszöly Géza †

Mucsarnok

1909. graf. nemzeth. kiáll.

39. 74, 81, 84, 85, 88.

V. 263,

Asszyria X. 50, 51.

Mészöly Géza †

Műcsarnok

1902. Bperti Orvosszövetség mukáll.

769–838.

Mezőlaborcz h. n. IX. 173.

Mészöly Géza

1904. gyüst. Eiüll.

Nemzeti Szalon

Mészöly Géza

1904. őszi

kiáll. Nemzeti-szalonban

17 ~~13~~ képe – Emlék-
ívod kiállítás.

Ernszt Lajos: Magyar táj-
képfestők. Mészöly Géza és
Paál László. Nemzeti Szalon
~~[illegible]~~ 1904. évi őszi kiállításának
katalogusa. Bpest, 1904

Osváth Miklós, r. Kath. tanító V. 62.

Mészöly Géza

önarchejé

Tört. Kejes.

Mészöly Géza

* *Mészöly Géza* utóbb készitett tájképei közül egyet a bécsi mücsarnok őszi kiállitására küldé. Cime „Balatoni táj“. Egy bécsi mübiráló ezt irja róla: „Örömmel találkozunk Mészölynek nála szokatlan nagyságu balatoni tájképével. Finom esti hangulat szól belőle, mely szürke és rózsaszinben kellemesen vegyül. A tó csöndes tükrének illatos távlata, a már leszállott nap gyöngéd emléke, mely rózsásan lebeg még a viz fölött és a légben, igen szépen kifejezvék.“

Képzőművészeti Lapok

1879. 138. l.

ZO

ETI SZEMLE.

VI FOLYÓIRAT.

SZERKESZTI:

ÉM JÓZSEF.

I. YAM. — XII. FÜZET.

December hó.

Mészöly Géza

Vas. Lyc. 1877

171. l.

Mészöly Géza

vrd

Vas. Ujs. 1880. 536. l.

Erdőben. (Mészöly Géza tollrajza-
hoz) Vas. Ujs. 1880. 596. l.

Az udvar végén: Mészöly Géza
rajza: Morelli G. fametszetével.
Vas. Ujs. 1880. 52 sz.

Mészöly Géza

Keresztrefeszítés. — Mészöly Géza egy ismeretlen műve. — Jeltelen cikk. Vasárnapi Ujság, ápr. 16.

1911.

(Művészet 19.11. 235.l.)

Gyöngyösi.

Le Salon. — Paris, level. — Irta Havas Zoltán.

Egyetértés, nov. 23

Mészöly Géza

Corotnak tulajdonított Mészöly-kép. Írta Lakos Alfréd.
Magyar Szó, márc. 1.

141

L 1905

Művészet 1905. 141. l.

melyet rendkívüli előszeretettel üzött, még lázába tett. Az öreg-korukat élő művészek előadásai módjának jellegzetes ernyedése ez, hasonló tünetek Renoir festészetében is megfigyelhetők. A képek kisméretűek és kisigényűek. Tájképek, atmoszférikus különösségek, utcakövezési jelenetek váltogatják egymást. Előtérbe nyomul a női arckép, finom dekadens típusok dominálnak, közöttük Zorkáról, a sápadt, elfinomult modellről készült sorozat. Nagyobbigényű csak az a néhány arckép, melyet író-kortársairól, Móricz Zsigmondról, Babits Mihályról, Osvát Ernőről és Szabó Lőrincről festett, ezek formailag jellegzetesek, színben kevesebbet mondók. Késői Önarcképe (Firenze, Uffizi) aránylag színesebb. A könnyed, olykor édeskés képekben csak az ötletgazdag díszítőelrendezés emlékeztet a régi Rippl-Rónaira.

Különös út volt, melyet megtett. Korszerűen indult külföldön, később gyökeret eresztett idehaza, végül nemhogy megmere-

Mészöly Géza

képei a Szépmű-

Múzeumban

Frieberg, nagyváradi plébános V. 292.

Mészöly Géza †

Műcsarnok
1896 · mill. kiáll.

Kölesér Sámuel váradi professzor

VI. 251.

BUDAPESTI MAGÁNKÉPTÁRAKBÓL

Budapesten ma már korántsem ritka jelenség a magánképtár. Valamikor ez oly lukszust jelentett, amit csak kastéllyal biró grófok vagy hercegek engedhettek meg maguknak. Ma egész sor kitünő, magas szinvonalon álló gyűjteményt ismerünk, amelyeket tulajdonosaik hosszú időn át szereztek, az amatőr fáradságával fejlesztettek értékessé, sőt olykor a maguk nemében egyedűlállóvá. E tulajdonosok a felsőbb polgári osztály (haute bourgeoise) tagjai, gyárosok, bankárok, kereskedők, vagyonos ügyvédek, orvosok. Amivel természetesen nem azt akarjuk mondani, hogy a mai arisztokrácia palotáinak termeiből hiányoznának a nemes és drága mesterek, hogy e történelmi nevű és fényű társadalmi régióban nem volna meg az a tradició, amely régen elsősorban tette lehetővé a művészet virágzását. De határozottan megállapítható, hogy műbaráti, műpártolói minőségben a szerep a polgári osztály, az új tőke emberei felé billent, itt állt elő az utolsó időben nehány oly amatőr-gyűjtemény, amely a legjobb külföldi kollekciók mellett is számottevő. Valóságos meglepetés volt például a Berlinben elárverezett Gerhardt-gyűjtemény megismerése.

Azt a változást, amit a műbaráti vezetőszerep elbillenéséről mondtunk, mi sem bizonyítja szemléltetőbben, mintha valaki a művásárlók mai névsorát összehasonlítja azzal, hogy kik vásároltak ezelőtt negyven-ötven évvel, a Műegylet kiállításain. Akkor, ha számra nézve nem is mindig mágnások és főpapok adták a vásárlók többségét: a nagyobb, jelentősebb műalkotások megvétele rendszerint egy főpap, egy arisztokrata neve mellett volt olvasható a kimutatásban. Ami egészen bizonyos, hogy az illető, fényes nevű urak részéről tudatos volt, példát akartak mutatni, hazafiúi, szinte politikai erővel biró kötelességnek is tartották az ily művészetpártolást. Körülbelül az a felfogás volt alapja szerepüknek, ami Vörösmarty idejében a színészeket minden ekzisztenciális nehézség, sanyargás dacára, magyar darabok játszására ösztökélte, a nemzet napszámosainak nevezvén magukat. Egészen a régi, Andrássy-úti Műcsarnok nevezetesebb kiállításainak időpontjáig, megmarad a művásárlók névsorának e főként arisztokrata körből rekvirálódó jellege, onnan azonban, a nyolcvanas évek végétől egyre jobban észrevehető ez az eltolódás. Legalább ami a mo-

BALATONI TÁJ
MÉSZÖLY GÉZA FESTMÉNYE

DR. KIRÁLYFI ÁRMIN
GYÜJTEMÉNYÉBŐL

Művészet 1915.

dern képeket illeti. Magyarázatául ennek több dolgot lehetne felhozni. Hallható magyarázat, amely azt mondja, hogy a «történelmi osztály», illetve az arisztokrácia — elsősorban itt róla lévén szó — a konzervativ elzárkózás álláspontjára helyezkedik. Szerinte nincs érzéke az új izlésbeli tényezők hatása alatt, az új közönség bevonásával egyre változó, fejlődő, modern művészet iránt. Habár a szigorú általánosítások értéke igen kétes: bizonyos, hogy ennek az okoskodásnak van némi alapja. Épen az arisztokrácia multjából következik, hogy a művészet terén is a tradiciókkal való kapcsolatokat élénkebben érzi. Elvégre nem kell egyéb, mint hogy végigjárja kastélyait, ahol minden egy-egy elmúlt stílus varázsát őrzi. A kizárólag ily történeti irányban fogékony, az u. n. konzervativ izlésnek nevezetes példája volt nálunk gróf Pálffy János, aki várkastélyának rekonstruálásánál a hagyományok szigorú fölelevenítését követte, s akinek hagyatékában tudvalévőleg nem találtak oly holmit, képet, iparművészeti tárgyat, amely a XIX. század második feléből eredt volna s annak új törekvéseit, modern ébredezését tükrözné. Viszont ép Pálffy János kitünő példa arra is, hogy e tradicionális szépségek élvezete nem tévesztendő össze a konvenciók szeretetével. Nem volt még újszerű művészet, aminek ne valami tradició lett volna az alapja. A baj tehát nem is itt van, hanem csak ott, ahol az életképtelen konvenció szegeződik szembe a friss, új művészi megnyilvánulással. Ez tényleg lehet melléktermeke annak az izlésnek, felfogásnak, vonzódásnak, ami az arisztokráciánál kezdettől fogva adva van környezetében, nevelésében. De azt mondani, hogy az ő körükből nem áll elő, vagy pláne mint az ú. n. «progressziv» elmélkedők irják, nem állhat elő a modern művészet igazi megértője: ez a maga apodiktikusságában ép oly túlzott, mint téves. A magyar művészeti világban erősen keresztülhúzza az ily okoskodást Andrássy Gyula gróf, akinek amatőr-egyéniségében a művészi fogékonyság legkülönbözőbb polusai találkoznak, akinek budai palotája, korszak és stílus dolgában egymástól igen távoleső műtárgyak otthona, s akinél teljesebb megértőt, sőt lelkesebb szószolót a modern magyar művészet nem ismer.

E kérdést most sem kimeríteni, sem elintézni nem akarjuk, de azért annak magyarázatául, hogy az utolsó időkben a művészeti, főleg modern művészeti amatőrködés terén miért irható annyi plusz a polgárság javára: a fenti magyarázat helyett előbb fogadnánk el egy más, sociális természetű okot. Véleményünk szerint itt összefüggés van a polgári kapitalizálódással, az új tőkék alakulásával, amelyek szükségszerüen maguk után vonják bizonyos művészi igények kielégítését. Még akkor is, amikor ezek az igények nem a művészet utáni belső kivánkozásból, annak igazi, spontán átérzéséből fakadnak. A nagyvárosi villában, a palotában az új háztulajdonosnak pótolnia kell azt, ami arisztokrata hajlékokban sokszor generációkon át adva van: a miliő ékességeit, a képet, szobrot. Míg ezekben a régi falak és régi butorok közt lévő gyüjteményekben, nem egyszer igazán a szó szoros értelmében nincs tenyérnyi hely új szerzemények számára: a frissen birtokba vett villák és paloták valósággal kiáltoznak utánuk. Szinte azt mondhatnánk, hogy restellik s leplezni akarják a tegnapról mára szerzett vagyon emberének ily irányban való szegénységét. Természetesen, ahol csak az ily külső motivum, egyedül a leplezés ténye a hajtóerő: ott egyszersmind még nem gyarapodott a művészet lelkes és értelmes híveinek, barátainak, amatőrjeinek száma. A milliomos felállíthatja azt az elvet, hogy csak igen kitünő mesterektől vásárol, kerüljön bármibe, s mégis az igen kitünő mesterek közt tökéletes unalom foghatja el. Nem tagadható azonban, hogy még az ily indítékkal biró művásárlások is nyereséget jelentenek. Az első az a haszon, ami a művészekhez közvetlenül jut, ha az illető milliomos, véletlenül, vagy alkalmas tanács folytán modern képekkel népesíti be termeit. A második az az esetleges következmény, ami ha belőle nem is, de a leszármazóiból, a második generációból már fogékony embereket nevel a művészeti kulturának.

E sorok kapcsán több budapesti magánképtárból közlünk képeket, nagyrészt régi mesterek munkáit. Az illető gyüjtők galériájáról e képek persze távolról sem adnak megközelítő fogalmat, de ez nem is volt szándékunkban. Az ily munka kötetre terjedne. Csak néhány rövid megjegyzést fűztünk a budapesti magánképtárakhoz, amelyekből e képek is valók, anélkül, hogy tervszerű ismertetés volna a céljuk.

Mészöly Géza

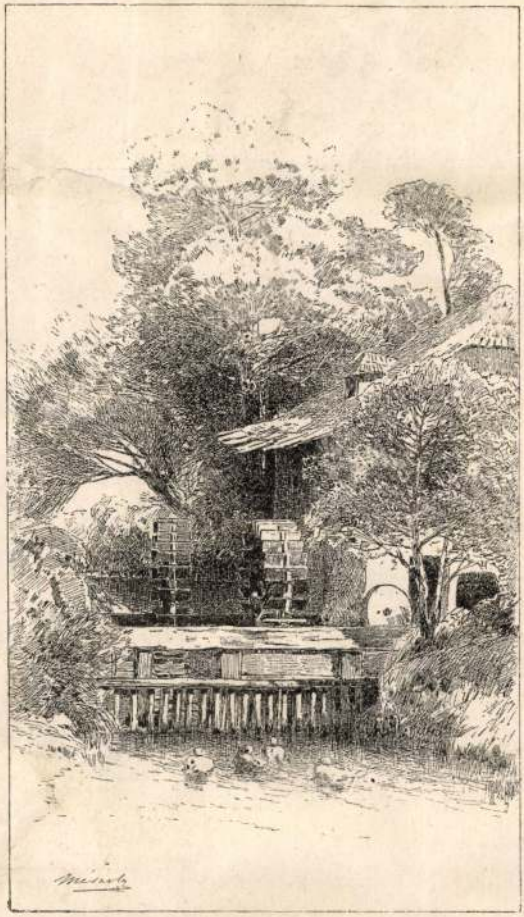

Mészöly Géza: Malom.

SZANA TAMÁS «SZÁZ ÉV A MAGYAR MŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBŐL» CZIMŰ MUNKÁJÁBÓL.

Vas. Ujs. 1900. 88 l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

ÁPRILIS

30 nap — 16. hét

16 Vasárnap	
17 Hétfő	
18 Kedd	
19 Szerda	
20 Csütörtök	
21 Péntek	
22 Szombat	

Mészöly Géza

A Balaton Szántódnál

c. Egyé repr.

Vas. Ujs. 1889. 418. l.

Mészöly Géza

Vas. Lap. 1883. 79. l.

cod.?

A műcsarnok dijai. A biráló bizottságok e hó 4-ikén állapodtak meg a műcsarnok őszi kiállitására kitüzött dijak odaitélésében.

A választmány által kiküldött biráló bizottság, Ipolyi Arnold püspök elnöklete alatt, Barabás Miklós, Benczur Gyula, Keleti Gusztáv, Pártos Gyula és Szalay Imre min. osztálytanácsos bizottsági tagok részvéte mellett, az Ipolyi Arnold püspök által adományozott 500 frt történelmi dijat *Székely* Bertalannak «Zrinyi Miklós Szigetvártt» czimü olajszinvázlatáért, a társulat által ez évben táj-, állat- és csendéletképekre kitüzött 800 aranyforintos dijat pedig *Mészöly* Gézának kiállitott tájfestményeiért itélte oda; ezután Ráth György kir. táblai tanácselnök elnöklete alatt a folyó évben történet- és életképekre kitüzött Ráth-féle 400 aranyforintos dijjal a biráló bizottság — melynek tagjai közül Barabás Miklós, Benczur Gyula, Keleti Gusztáv, Szalay Imre, Tárkányi Béla és Vastag György voltak jelen — *Ébner* Lajosnak «Ujonczok» czimü művét tüntetté ki.

agyára

Szeged, 19.....
Levélcím; Postafiok 137

Csabai Ekes Lajos

PAPIR ISKOLASZEREK PAPIR ISKOLASZEREK PAPIR ISKOLASZEREK PAPIR
APIRGYÁR
NC UCCA 24. • TELEFON: 129-30

Kassák Lajos

Mészöly Géza

Tájfestőink közül *Mészöly* Gézától mutatjuk be az «Országuton» festményének, e szép levegőjü, üde képének vázlatát.

Pedig épen a tél és a hó az, mely legkönnyebben fölfedi rejtekeiket s kezünkbe adja az irtó eszközöket ellenök. Gyökeresen azonban csak egyetlen egy szer segit, s ez az egy — a méreg. Csakhogy a méregnek sincsenek mindig sikere. A farkas még óvatosabb fenevad a rókánál s kitünő szagló érzékével könnyen megérzi a számára kitett csalétket s még végső éhségében sem nyul hozzá. Legtanácsosabb azért rongyba burkolva tenni bele a strychnint a farkas számára kitett husdarabba, de mégi lyenkor is, ha rágás közben megérzi, azonnal kiköpi s hátat fordit neki, mig ha sikerül beadni neki a mérget, öt-hat másodpercz alatt vége van.

De hova beszélünk? Hiszen mi lenne a mi falusi romantikánkból farkasok nélkül? A magyar ember meg alig is tartaná méltónak magához ilyen ármányos eszközökkel harczolni még egy fenevad ellen is. A gazda vakargatja fejét, ha reggelre kelve nyáját megdézmálva látja, hanem azért hányan vannak, kiknek nincs édesebb konczertjük, mint késő éjjel az ordasok távoli ugatásának hangjai mellett pihenni el, s kik egy igazándi farkasbőr-bundáért elszievelnék azt is, ha egy egész falut látnának magok mellől kiveszni a farkas garázdálkodásai következtében.

---

celot, Bayard, Taylor, Clerget, stb. Fuzve 6 forint az ára; diszkötésben pedig 8 forint.

Szépirodalmi művek. A Révai-testvérek kia-

[illegible]

a vörösbegy, havasi pinty stb., s ezrenkén rezik fel a czivilizáltabb városi helyeket, szökelgetnek és szemelgetnek ablakaink ránk nézve barna, nedves szemeikkel, hogy ha bútoritani akarnának másokat tél viszontagságai ellen és mintha példát nának adni a tobbi, hálátlanabb repülők a kik csak addig szeretik az otthont [illegible] számukra kényelmet nyujthat.

De a mily végzetes a hó majd mindenkényre nézve, [illegible] jótékony a [illegible] Gyöngiti a hidegnek hatását és meleg [illegible] képez felettök, mely megvédi őket a fagy tésétől. Csak ha a fagy megelőzte a hóhu akkor vátik ez tehetetlenné gyönge védelmevel szemben. 1788 decz. 31-ikén konstatáltatt hogy harmincz-három napi fagy után, [illegible] hideg mélleit a 0 ponton alól, a fagy 585 [illegible] liméternyire hatolt bo a földbe. Nem [illegible] hogy ilyenkor csak igen kevés telelő [illegible] minők a bakér, magnolia, ancuba, [illegible] állja ki a kemény elemi csapást és sok [illegible] s pedig a légritkább, legszabb jut hasonló [illegible] Ha a hó közbejő s megvédi a gyökeresket hánya-meg helyreállhat a két-három év [illegible] kár ki lehet egyenlitve. De két-három év veszett gyönyörüseg is nagy csalódás egy [illegible] kedvelőre nézve.

Nagyitó-üvegen át vizsgálva, a hócsc

Mészöly Géza

Vas. Ujs. 1887. 78 6.

Mészöly Géza temetése e hó 14-iken ment végbe a fővárosban, nagy részvét közt. A holttestet a nógrádmegyei Jobbágyiból szállították a kerepes-úti temető házába s ott helyezték ravatalra. A képzőművészeti társulat azt óhajtotta volna, hogy a ravatalt a műcsarnokban állítsák föl, de Budapest főorvosa nem tartotta megengedhetőnek, hogy a sok nép által látogatott műcsarnokban helyezzék el e holttestet. A ravatalra sok koszorú érkezett, Tisza miniszterelnöktől is babérból és pálmaágból. A képzőművészeti társulat, a müncheni magyar művészek, a budapesti művésztársak, a festészeti mesteriskola növendékei, Keleti Gusztáv, Lotz Károly, gróf Zichy Jenő, több művész, és ismerős családok koszorúi fedték az érczkoporsót, melyen az elhunyt özvegyének koszorúja foglalta el a főhelyet. A temetésre nagy gyászoló közönség gyűlt össze. A képzőművészeti társulat tagjai csaknem teljes számmal együtt voltak; megjelent Gerlóczy alpolgármester is, s Tisza Kálmánné. A festészeti mesteriskola növendékeit Benczur Gyula vezette, a női festő-iskola növendékeit, kiknek Mészöly tanára volt, Lotz Károly igazgató. A gyászszertartást a ref. theologiai kör éneke nyitotta meg. *Szász* Károly püspök emelkedett szellemű beszédet mondott, s azután a négyes fogatu gyászkocsira helyezték a koporsót, s a temető főbejáratához közel eső sirhoz vitték. Közvetlen a kocsi után az elhunyt három tanítványa, a női festő-mesteriskola növendéke haladt gyászban. Kettő szélről koszorút vitt, mig a középső bíborpárnán a Ferencz József-rend lovagkeresztjét. A sirnál *Keleti* Gusztáv, az orsz. képzőművészeti társulat igazgatója bucsuzott el a művésztől meghatva és mélyen érezve tolmácsolván a veszteséget. Szász püspök imája közben eresztették a sirba a koporsót, melyet nemsokára elfedtek a hantok.

Szeged, alsóvár tpl

19

Mészöly Géza

Vas. Ujs. 1872. 578 l

** (*Mészöly Géza jeles tájfestőnk*) e napokban tért vissza alföldi utjáról, honnét számos tanulmányt hozott magával, melyek tárgyai egytől egyig a magyar alföld jeleneteiből vannak véve. A fiatal művész most Münchenbe utazott, s ott fogja kidolgozni magyar tárgyu képeit, melyek nagyobb részét már előre megrendelték nála a külföldi műárusok.

** (Honnét [illegible]

Mészöly Géza

1887

MÉSZÖLY GÉZA. ARATÁS ELŐTT.

dezgetni, hogy: «no ugy-e igazam van? nem is lehet az másképen, vagy talán nincs igazam?» Legfigyelmesebb hallgatójának mindig egy Kutzelman nevű halicsországi szobatársunk mutatta magát, ki azonban dévajságból sokszor olyan együgyü kérdésekkel szerette faggatni a nagyhangu szónokot, melyek csak uj bőbeszédűségre szolgáltattak neki alkalmat, s megerősítették őt nagy tudományáról való önhittségében.

kozni, saját érzelmeinek szabad folyást engedn
míg azután az álmokat szövő tündérek vették
a gondolkozás és érzés folytatását, míg az
váltással járó kopogás fel nem rezzentett. Le
gyötrőbbnek mindig azt találtuk, mikor álmun
ban úgy tetszett, hogy nem alszunk, hogy ne
tudunk elaludni, de azért mozdulni sem tudtu
a mi kivánatos lett volna, mert másképen
lyezkedve el fekhelyünkön, minden valószinü
szerint az álomképek is más irányban indul
volna agyunkban. Ilyen álmok szerencsén
csak elvétve gyötörtek. Többnyire otthon járt
vagy oly távol vidékeken, ismert és ismeret
emberek közt, hol valamikor voltunk, vag
hová kivánkozánk.

Szebb emlékeink közé számitom azt a kül
ben prózainak tartott dolgot, mely nélkül azon
élő ember el nem lehet, az étkezést. Sürgő-fo
szabad ember előtt ez sem nyom annyit a
ban, mint a minden más élvezetből úgy szól
egészen kizárt fogolynak szemei előtt. S i
mióta K. Tóth Mihály szobájába jutottam, egy
főztük meg reggelre a kávét, melyhez a ha
népség elég jó tejszint szállított a városba, a
ből aztán mi is kaptunk; ebédet együtt hord
tunk egy tűrhető főztű közeli vendéglőből;
legtöbbet értek az esteli elzártság órái. Ekkor
hály barátom remekül készítette el a csájt, va
khinai theát, mely mellett azután elbeszél
tünk jó latakia füstjének fellegeibe burkolta
míg kedvünk tartotta. A csájt mindig jó theaf
ből volt módunk készíteni. Mikor az oros
Debreczenben tanyáztak, Bebutoff tábornok

MÉSZÖLY GÉZA (1844—1887) olajf

82. Önarckép.

Az Ernst gyűjt-ből megvette a Szépmüv. Múzeum

Magyarművészképm 18. l.

Mészöly Géza

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szállítam szeml
mely a mai veszedelmes külpolitikai he
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a kép
pártjából.

Az ország sorsáért való mélységes
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább kü
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a gazd

Én tehát felveszem a harcot, an
ki az országot a mai szörnyű helyzetéből

kibontom a legitimizm

„Istenért, Ki

Mészöly Géza

Vas. Ujs. 1888. 614.

Mészöly Gézának a korán elhunyt jeles tájfestőnek sirjára a kerepesi-uti temetőben fekete gránitból diszes emléket emeltek. A kövön a név, a születés s a halál ideje olvasható. Ezek fölött egy bronzból készült paletta jelképezi az elhunyt hivatását.

KÖZÉPKORI FASZOBRÁSZAT

Mészöly Géza

festő

lásd

Fleischer Béla

68. l.

Mészöly Géza, festő, magánzó fia, Székesfehérvárról, 25 éves korában, 1869 ápr.-ban iratkozott be a tájképfestészeti szakosztályba, ahol 1871 jún.-ig Zimmermann tanítványa volt. 1870-ben a Füger-díjat nyerte, 1871-ben pedig a Kiállítási-alapból 300 frt ösztöndíjat kapott.

Méhely Gérárd

tartott a Rádióban
előadást Farkas Zoltán
1936. júl. 6-án.

Amadé:

Mellig, kissé jobbra ~~nez~~ fon
~~tőzve~~, göndör parókájának
kála leberetvált. Csokorro
lelógnak. Felirata a ke

„VICTOR AMA
Dux Sabaudiae et

Rézmetszet, méretei a

911

Mészöly Géza

Esti hangulat c. Egy,
mely Darius Géza gyűjte-
menyében van, repr.

Képzőművesiet

1929. 19. sz 92. l.

RÉVAI-LYOMDA
ELKÜLDVE
1934 NOV. 15
BUDAPEST, V., VADÁSZ-U. 18.
TEL.: AUT. 143-04.

177-208

177

Nagybánya

Réti István és Thorma János odavalók voltak, a nyarat ott töltötték. Az első nyáron számuk Ferenczy Károllyal gyarapodott, ki családostúl odaköltözött. Később Iványi-Grünwald is ott telepedett le s egymásután érkeztek a többiek, Csók István és Horthy Béla, majd Glatz Oszkár, Kubinyi Sándor és Nyilassy Sándor, az utóbbi három akkoriban még Hollósy-tanítvány.

A kis csoport összetétele évek során nem változott. Hollósy távozta után, 1902-ben Ferenczy, Réti, Grünwald és Thorma ott alapított iskolát, melyet a város is támogatott. Igen későn, a második nemzedék serkedése idején, 1913-ban megalakult a Nagybányai Festők Társasága, ekkor már a művésztelep híre országossá vált, a Képzőművészeti Főiskola nyaranta ide küldötte tanítványait. Trianon óta, idegen uralom alá kerülve is megtartotta szerepének töredékét, a magyarok, kiket a mult odaköt, éppúgy látogatják, mint az oláhok, Bukarest és Jassy festőiskolájának növendékei.

Mészöly Géza

vád

Kőszegi László

Revizió a művészet körül. Bpest, 1934.

her hó.

5372·43

MÉSZÖLY GÉZA RAJZA

A British Museum keletázsiai osztályának nagy része többé-kevésbé rossz szándékkal készült szurrogátumokból áll. Nyiltan bevallják a nagyobb körültekintéssel és rendszerességgel fejlesztett berlini Ostasiatisches Museum sok darabjáról is, hogy nem az aminek a látszatát akarja kelteni. Aki a távol Kelet művészetének megítélésében gyakorlati alapon áll s tapasztalatból ismeri a kezdet nehézségeit, nem is hajlandó egykönnyen pellengérre állítani a sárga műkereskedők jóhiszemű áldozatait. A keletiek látása oly értékek iránt érzékeny, olyanokon nevelkedett sok évszázadon át, aminőkkel mi csak most ismerkedünk meg. Ahol mi csak az ábrázolás tartalmát fogjuk fel, ott ők a tárgy visszaadásában lényeges kvalitáskülönbséget látnak. Mig a mi szemünk ezeket észreveszi, számtalan tévedésbe esik. Mindnyájunknak van már oka panaszra ilyfajta csalódások miatt. Örülhet, aki elég erősnek érzi magát arra, hogy hibás diagnozisairól őszinte vallomást tehessen.

Örülnünk kell pedig mindenekfölött annak, hogy volt és van is már alkalmunk látni néhány könnyen elérhető kiállításon és a közelünkben fekvő gyűjteményekben is egy pár megbízható kitünő korrektivumot. Ilyenek voltak elsősorban a már említett londoni Japan-British Exhibition alkalmával (1910) bemutatott remekek. Ilyen volt néhány kakemono az 1911-iki római nemzetközi kiállítás japáni pavillonjában. Ilyen a berlini Ostasiatisches Museum anyagának tekintélyes része. Ilyenek kerültek elő meglehetős nagy számmal a nyugati műpiac nagyobb központjaiban, különösen Párisban, az utóbbi években.

Aki e nagy alkotások mélységeibe már bepillanthatott, nyugodtan veheti zsinórmértékül a Kokka és a többi hasonló színvonalú kiadvány képanyagát a távol Kelet művészeti emlékeinek megítélésénél.

Ezeknek osztályozása, illetőleg meghatározása sokkal nagyobb nehézségekbe ütközik, mint a hozzánk közel eső művészettörténeti anyag stilusbírálati feldolgozása. A kinai és japáni kéz munkája közt rendszerint könnyen állapítható meg a különbség. Kivétel e tekintetben az indiai származású régi buddhista művészet emlékeinek nagy része, hol a dolog természete az egyéni megnyilatkozásra való törekvést eleve kizárja. Keletázsia eredeti művészetének minden eleme kinai, de azért a kelő nap feudális életet élő, harcias és soviniszta országa más szellemet fejlesztett ki a művészetben is, mint a polgári, demokratikus érzésű nagy szárazföldi birodalom.

MAGYARORSZÁGI TYPUSOK
SZEMLÉR MIHÁLY RÉZKARCA

A SZENT GYÖRGY CÉH
GRAFIKUS KIÁLLITÁSÁBÓL

Mészöly Géza

lásd

Keleti Gusztáv. Mészöly Géza
hajfestvenyei. Föv. Lapok
1872. 177 szám.

Meszöly Gerá

zvod. van Ryp 1885.

48 [illegible]

Mészöly

Nod

Lakatos Alfred. Corotnak

~~[illegible]~~ tuly do-

mott Mészöly Esp.

Magyar Stó. 1905. márc

1.

Mészöly Géza

Minden kiállításáról
katalógus meg van
a Német Múzeumban

Mészöly Gerá

Irod.

Falusi csárda vizáradáskor. Pulszky terene muzeum estéjeinek egyikén nem tartta be, sundenkit elragadott.

Szalay Imre A XIX. század zestészetéről haránkban.

Bpest. 1901.

14 l és 16. l

689

Klein, Adam

Orosz fuvarszállítók. (Russische Fuhrleute.)

Mészöly Géza

cród.

Simko József A XIX. század festőművészete.
Bpest. 1904.

28 l

682 Klein, Adam.

A tájképfestő utazásai. (Der Landschaftsmahler auf der Reise.)

Mészöly Géza

Irod
z
Lázár Wolfner gyűjt
100. l.

Mária Terézia.

A Paltzig-i csata emlékér
augusztus 12-iki és julius 22-ik
ziának diszes keretbe foglalt to
DUS S.R.I. COMES A DAUN, FRANCIS
MES DE HADICH és GIDEON A. LAUDO
CUS Rex Borussiae Elector Brande
mint a jobb kezében lévő karddal
lio della Grande Vittoria kezdet
jezéssel 24 soros szöveg van. A
beg, baljában mondatszalaggal, m
ET AMOR; alatta a felirás szöveg

MARIA TH
D:G: Romanor: Imperatri
tőle oldalt a Battaglia di Paltz
se 12. Agosto 1759.

Rm., mér.

Sz
1

MÉSZÖLY I. *Géza*, festő, * Sárbogárd 1844 máj. 18, † Jobbágyi 1887 nov. 12. Előbb jogász volt, aztán Bécsben festeni tanult s egy ideig Münchenben, majd Budapesten működött, ahol egyúttal a Női Festőiskolának volt vezetője. Többnyire kisrétű s a Balaton partjának nádasai, füzesei, halászkunyhói, sátoroscigányai köréből vett hangulatos motívumokat dolgozott fel költői elmélyedéssel: Balatoni halászkunyhó, Balatonmenti füzes stb., a tonalitások szokatlanul finom értékesítésével s ezzel nálunk a „paysage intime" legkiválóbb képviselőjévé lett. Ilyfajta képeinek száma igen nagy, egy részüket külföldi műkereskedők barbizoni mesterek művei gyanánt hozták forgalomba. Felfogásával, előadásával erősen hatott a 80-as, 90-es évek magyar tájfestőire, elsősorban Spányira, Tölgyessyre. 1874. készült legnagyobb szabású és híressé vált képe: a Balatoni halásztanya, mely számos művével együtt a bpesti Szépm. Múzeumban van. 1883. Részlet a Balaton vidékéről c. képével elnyerte a bpesti Műcsarnok nagy díját .— Irodalom: *Szana* Tamás, Magyar művészek. Bpest, 1887.

K. Gy II. 112 l

Pellegrini kápolna mestere (XV. százai

Mária halála:

Fejjel balra, bekötött fő
Madonna; mellette az apos
fejét dicsfény veszi körül; fog
sugarakat szóró képét tartj
gyal látható.
Dombormű, terracon
140 c/m. ~~A Pellegrini kápolna~~
Ara 1344

44

Ltha: 112

A tetemen túl az apostolok
és az angyalok imádkoznak. Szá-
muk tizenöt.

~~[illegible]~~

448
3000
1344 00

Mészöly Ecia

csok

Kepes Valadi Lapok 1884. 8 ISP

Mészöly Géza

Mészöly Géza a Balatonról festett egy megkapó uj részletet. Akárhányszor fesse, az ő kitünő ecsete mindig uj és uj vonásokkal, a természet frisseségével és örök életü változásával tudja felruházni. Ezuttal a Balaton szántódi részletében egyesiti a tájképiró fényes előnyeit.

Vas. Ujs. 1886. 75 fl.
(A Műcsarnokból.)

ODRY
GRAFIKUSMŰVÉSZ
RAJZAIVAL

KIADJA AZ ADY ENDRE NYOMDAI MŰINTÉZET R.-TÁRSULAT

A MAGYAR NYO

Nyomatott a Stádium Sajtóvállalat R.-T. nyomdájában, a Lorilleux Ch. és Társa festékgy

P~~2~~1

Déák-lexikon

(4)

33

Mészöly Géza

Vod

Vas. Ujs. 1887. 730. l.
(A Mücsarnokból.)

Mészöly Géza

Balatoni tájék c. képe

nepr.

Allumna. A nyolcvanéves

Pesti Napló ajándéka.

1850–1930. 38. l.

. Abbé álló ív. Massaro, Velencze
1462.

. Nátad.

négysiögletes táblácska van, ~~III~~ díszét (pedig) vál-
-és babérlevél képezi.

bornü
ei 28:28 cm.

50 Kc

II. 31-én az Iparmuvészeti Muzeumban helyez-
480 97)

Mészöly Géza

néhai özv. Dr. ROSENBERG GYULÁNÉ
sz. TEIXEIRA DE MATTOS KAROLIN

HAGYATÉKI AUCTIOJA

V., ZOLTÁN UCCA 18. 1937 FEBRUÁR 8.-ÁN DÉLUTÁN 3 ÓRAKOR

ÁRVERÉSI FELTÉTELEK

Az árverés alá kerülő tárgyak a feltüntetett becsértéken min kikiáltási áron bocsáttatnak árverés alá és szükség esetén a kikiáltási áron alul is eladatnak. A végrendeleti végrehajtó azonban jogosítva van, ha valamely vételi ajánlatot nem talál megfelelőnek, az igéret megtétele után is, de a leütés előtt, az illető tárgyra nézve az árverést felfüggeszteni, vagy beszüntetni.

Az árverés alá kerülő tárgyak minőségeért, valódiságáért, vagy azért, hogy ezek a feltüntetett leírásnak és minőségi megjelölésnek megfelelnek, szavatosság nem vállaltatik.

Vevő köteles a vételárat, valamint a vételáron felül viselendő vételi illeték, becslési költség és esetleges fényüzési adó fejében az árverés alá kerülő ékszereknél további 15%-ot, a többi tárgyaknál további 10%-ot nyomban a leütés után készpénzben kifizetni, ellenkező esetben igérete figyelmen kivül marad s az illető tárgy ujból árverés alá bocsáttatik. Az ily vevő a további árverésen nem vehet részt.

A végrendeleti végrehajtónak jogában áll egyes tárgyaknál a kikiáltási ár 10%-ának bánatpénzül való letételét kívánni és ha ily vevő fizetési kötelezettségének eleget nem tesz, bánatpénzét elveszti.

Vevő köteles a megvett tárgyat úgy és olyan állapotban, ahogy az árverés szinhelyén van, nyomban átvenni és annak semmiféle hiánya címén igénnyel fel nem léphet.

KÉPEK

	Pengő
1. Thoren: Legelő tehenek	50.—
2. Mészöly Géza: Halász kunyhó mellett	250.—
3. „ „ Két fűzfa	300.—
4. „ „ Asszony a kútnál	300.—
5. „ „ Tájkép (Szigetvár kapuja)	400.—
6. „ „ Tájkép (Réten)	400.—
7. „ „ Folyó, híddal	500.—
8. Pallik: Kosfej	500.—
9. Pallik: Ló (versenyló Kisbéren)	400.—
10. Alessandri: Vízfestmény: Ádám és Éva	20.—
11. Berghem: Holland táj	40.—
12. Rubens iskola: Vázlatok	300.—
13. Rubens iskola: Vázlatok	300.—
14. Glatz Oszkár: Parasztfiú (ceruzarajz)	50.—
15. Van Goyen: Tájkép	400.—
16. Zanetti: Velencei részlet	50.—
17. Bihari Sándor: Tanulmányfej	60.—
18. „ „ Mosónők pataknál	90.—
19. „ „ Tanulmányfej	60.—
20. A. Milesi: Osztrigaárus	120.—
21. R. L. Swoboda: Csendélet	20.—
22. Ciardi: Velence	100.—
23. Pállya Celesztin: Szénahordás	30.—
24. Háry: Velence	20.—
25. Jakesch: Virágárusleány	80.—
26. Bosznay: Tájkép	30.—
27. Bosznay: Tájkép	30.—
28. Ujváry: Téli táj	40.—
29. Olasz akvarell	10.—

4-es 350.—
vagy ~~6-os 450.—~~

15-ös 500 ig

EZÜST

	Pengő
30. Szamovár, cca. 2070 gr.	200.—
31. Tea- és mokkakészlet, 5 darab, cca. 2080 gr.	250.—
32. Palacktartó, 2 drb, cca. 250 gr.	20.—
33. U. a. cca. 230 gr.	18.—
34. Toilette készlet, 6 drb, üveg ezüstfedéllel, ezüstsúlya cca. 350 gr.	50.—
35. Kézitükör, ezüst	15.—
36. 2 empire gyertyatartó, cca. 300 gr.	30.—
37. 2 boroskorsó, ezüstfoglalattal	50.—
38. Plated teadoboz (Angol 1715. év), cca. 40 gr.	50.—
39. Biedermeyer ékszertál, cca. 130 gr.	30.—
40. Empire sótartó, cca. 90 gr.	25.—
41. Ékszertartó, XVII. sz.	80.—
44. Apró dobozka, filigrán	1.—
45. Kanál (hollandi)	2.—
46. Illatszertartó ezüstfoglalattal	3.
47. Empire cukortartó, cca. 270 gr.	60.—

PORCELLÁN ÉS FAJENCE

50. 2 potpourri váza	50.—
51. 2 Satsouma váza	20.—
52. 1 Japán váza mesterjellel	5.—
53. 1 bonbonniére	2.—
54. 1 cachepot (velencei)	20.—
55. Cachepot	20.—
56. Váza (velencei)	10.—
57. Cachepot (Imola)	20.—
58. Cachepot (Imola)	20.—
59. 1 tálca, jelezve	10.—
60. 1 tányér (Pesaro), javított	20.—
61. 1 falitányér, fayence, kissé javítva	25.—
62. Meisseni kávéskészlet (1 tablette, 6 mokkacsésze aljjal, 6 kiskanál, 2 kanna, cukortartó: 22 drb)	100.—
63. 12 fehér teáscsésze aljjal	10.—
64. 6 fehér teáscsésze aljjal	5.—
65. 6 fehér aranyszélű tesácsésze aljjal	6.—
66. 2 tűzállótál	4.—
67. 6 fogantyús teáscsésze	3.—
68. 1 meisseni csoport, Európa elrablása (Kardjelű)	60.—
69. 1 meisseni figura, kertészlegény (Kardjelű)	20.—
70. 1 meisseni figura, kertészleány (Kardjelű)	20.—
71. 2 figura (Capo di Monte)	20.—
72. 1 Grassi csoport, Alt-Wien	80.—
73. 1 herendi csésze aljjal	8.—
74. 1 „ „ „	8.—
75. 4 „ „ „	15.—
76. 3 „ „ „	5.—
77. 1 teáscsésze aljjal (angol)	1.—
78. 1 Imári apró csésze	1.—
79. 1 fémbefoglalt cachepot	3.—
80. 12 csésze aljjal (francia)	30.—
81. 2 teáscsésze aljjal (francia)	5.—
82. 1 herendi tányér, áttört széllel	10.—
83. Bécsi porcellán készlet (fehér méhkassal), 86 tányér, 23 tál, 4 sótartó	500.—
84. 2 bécsi áttörtszélű tányér (fehér méhkas)	15.—
85. 2 bécsi négyszögletű tál (fehér méhkas)	15.—
85/a. 1 tojásalakú bonboniére (Kopenhagen)	5.—
85/b. Virágváza (Zsolnay)	5.—
85/c. Söröskorsó, rózsaszín keménycserép	3.—
85/d. Söröskorsó, kékmintás majolika	3.—
85/e. Zsolnay-váza, ragasztott	1.—
85/f. Teakanna, cserép (japán)	1.—

ÜVEGEK

86. Kék velencei díszedény	10.—
87. Zöld velencei kehely	10.—
88. Velencei kagylóalakú kehely, hibás	3.—
89. „ díszváza, hibás	3.—
90. „ kobalt-kék aranydíszítésű váza, empire	15.—
91. „ aranydíszítésű váza, empire	10.—
92. „ rószaszín váza	5.—
93. „ rózsaszín csipkemintás váza	6.—
94. „ váza	3.—
95. „ kehely	8.—
96. „ tányérka, aranydísszel	1.—
97. „ kékváza	10.—
98. „ kehely, topázszínű	10.—
99. „ kancsó, sárkánnyal	8.—
100. „ palackalakú váza	5.—
101. „ lila váza	10.—
102. „ zöld váza liliomokkal	8.—
103. „ opálszínű váza	8.—
104. „ 2 üvegkorsó	10.—
105—8. „ üvegpoharak, páronként (8 darab)	16.—
109. „ virágváza	—.50
110. Virágváza, lila	2.—
111. 2 kagylóalakú üvegtál, csiszolt	8.—
112. Ugyanaz	8.—
113. Ugyanaz	8.—
114. 2 drb kagylóalakú üvegtál, csiszolt	8.—
115. 2 drb kagylóalakú üvegtál, csiszolt	8.—
116. 3 drb kagylóalakú üvegtál, csiszolt	12.—
117. Csiszolt ólomkristály bowle-tál 12 pohárral, merővel	100.—
118. 3 drb jácinthajtató üveg	2.—
119. 3 drb u. a.	2.—
120. 4 drb u. a.	3.—
121. 3 drb hamutálca	1.—
122. 2 csiszolt üvegtál	20.—

ÉKSZER

	Pengő
123. 4 drb különféle bőségű jegygyűrű	75.—
124. 1 drb címeres pecsétgyűrű	35.—
125. 1 drb francia platina brilliánsgyűrű, cca. 3 karát, rubinokkal és brilliánsokkal	5500.—
126. 1 drb brilliánsgyűrű, cca. ½ karát, a sínben gyémántokkal	220.—
127. 1 drb francia rubin brilliánsgyűrű, egy ½ karátos solitairrel és ugyanilyen rubinnal	520.—
128. 1 drb brilliánsgyűrű safir és rubinnal	280.—
129. 1 lepke brilliánsbros, sok kis kővel és közepén egy solitairrel	2400.—
130. Steif aranykarkötő, cabochon safirral és brilliánsokkal	320.—
131. 1 antik fülbevaló, gyöngycseppel, felül nyolc brilliáns és gyémántok	800.—
132. 1 macskaszem nyakkendőtű	10.—
133. 1 arany nyakkendőtű	15.—
134. 1 feketegyöngy brilliáns melltű	350.—
135. 1 lorgonlánc, arany	60.—
136. 1 férfi áthúzó lánc, függelékkel	100.—
137. 1 arany női cigarettatárca-szelence, monogrammal	380.—
138. 1 platina-lánc, 98 drb brilliánssal	2000.—
139. 1 női kulcsos antik aranyóra lánccal	100.—
140. 3 drb teknőcfésű, brilliánsokkal	200.—
141. 1 női duplafedelű aranyóra	50.—
142. 1 brilliáns nyakdísz fekete szallagon	1000.—
143. 1 emlékérem, finomarany	200.—
144. 2 karkötő aranyfiligrán, fekete bársony szallagon, á 30 P	60.—
145. 2 arany kézelőgomb	15.—

KÜLÖNFÉLÉK

160. 1 drb. cloisonné váza bronzba foglalva	40.—
161. 2 japán bronzváza	15.—
162. 1 japán elefántcsont faragott szobor	20.—
163. 2 japán bronzváza palackalakú	15.—
164. 1 bonbonniéra aranybronz	5.—
165. 1 gyufatartó hibás	1.—
166. cloisonné tál, japán	10.—
167. gömbölyű fémtálca	2.—
168. fémtálca	1.—
169. terracotta csoport, olasz, jelezve	10.—
170. kinaezüsttálca	6.—
171. virágváza fémfoglalattal	5.—
172. jardinniére (Christoffle)	20.—
173. 2 gyümölcsállvány, csiszolt üvegtállal	30.—
174. 2 csemegeállvány, csiszolt üvegtálakkal	30.—
175. 1 bronzmécses állvánnyal	3.—
176. „A halász gyermeke" francia bronz (Villanis műve)	150.—
177. „A sabin nők elrablása", bronz	80.—
178. Iróasztalkészlet lámpával, sárgaréz, 6 drb	25.—
179. 1 jamtartó	5.—
180. Marabu legyező, teknőccel	20.—
181. Teknőclegyező aranydíszítéssel	10.—
182. Kinai legyező, eredeti dobozban, elefántcsontvázzal, kézifestés	50.—
183. XVI. Lajos korabeli legyező, neobarokkvitrinben	50.—
184. P. P. Rubens és felesége, 2 miniatür	20.—
185. 1 velencei állótükör	15.—
186. 1 velencei falitükör	200.—
187. Fémdísztál	5.—
188. Fémdísztál	5.—
189. Üvegállólámpa	3.—
190. Üvegállólámpa	3.—
191. 12 drb templomcsipke, hibás, össz. 4 méter	10.—
192. 3 m velencei vertcsipke, hibás	6.—
193. 6 drb összesen 9 m application de Bruxelles	20.—
194. 1 gallér duchesse csipkéből	5.—
195. 1 zsebkendő biedermeyer kézihímzéssel	5.—
196. 1 ernyőhuzat csipkéből, application, valódi alappal	20.—
197. 80 cm Alençon csipke	10.—
198. 140 cm selyemcsipke	2.—
199. 2 drb 110 application de Bruxelles	5.—
200. 2 drb össz. 3 m velencei vertcsipke	10.—
201. 3 m velencei vertcsipke, 4 drb, hibás	5.—
202. 3 m vertcsipke	3.—
203. 7 darabka vertcsipke	3.—
204. 60 cm 2 drb-ban vertcsipke	1.—
205. fekete csipkebetét	2.—
206. fekete csipkebetét 2 m	1.—
207. ebédlőcsillár kovácsolt vasból	30.—
208. uriszobacsillár	60.—
209. velencei csillár	80.—
210. 2 velencei tükör	50.—
211. mennyezetvilágító bura foglalatban	10.—
212. 1 játék dominó	—.50
213. 1 kis sakk	—.50
214. 1 nagy sakk	1.—
215. 2 Imari dísztányér	20.—
216. 1 mérleg	5.—
217. 1 mérleg súlyokkal	10.—
218. 1 aranyozott képráma	2.—
219. Voltaire összes művei, első kiadás, 39 kötet	30.—
220. 1 tűzálló szekrény, Wiese-féle	50—

BUTOROK

		Pengő
230.	Diófa hálószoba (1 ágy, 2 éjjeliszekrény, 1 háromajtós tükrös szekrény, 1 fiókos szekrény, az ágyhoz való matrac)	350.—
231.	2 faragott szék párnázva	30.—
232.	1 karosszék	15.—
233.	1 heverő és két ülőke	30.—
234.	1 francia lakkasztal (verni Martin modorban	25.—
235.	1 pipereasztal	15.—
236.	1 festőállvány	2.—
237.	1 faragott tölgyfa ebédlő bútor, 2 kredenc, 1 kihúzható asztal 4 deszkával, 12 szék, 1 tálaló asztal és 1 álló óra, összesen 17 drb	400.—
238.	Fekete neobarokk teaasztal	15.—
239.	Szalongarnitura (piros préselt bársony huzattal, Louis XV. modorban) 1 diván, 4 karosszék és 1 asztal, összesen 6 drb	150.—
240.	Uriszoba (Mahagoni) 1 nagy könyvszekrény létrával, 1 íróasztal, karosszék	450.—
241.	1 iratállvány	30.—
242.	Papirkosár fából	3.—
243.	1 dohányzó szekrény	50.—
244.	1 levéltartó	2.—
245.	1 bőrdiván, 2 bőrkarosszék	100.—
246.	1 heverő	10.—
246/a	1 hatszögletű asztal (mahagoni)	35.—
247.	Világos tölgyfa garderobeszekrény (6 ajtós, felsőrésszel)	70.—
248.	1 világos tölgyfaasztal két fiókkal	30.—
249.	Világos tölgyfaszék (2 drb)	18.—
250.	1 Trumeau tükörrel	50.—
251.	1 ingaóra világos tölgyszekrényben	15.—
252.	1 renaissance láda	35.—
253.	Renaissance sekrestye szekrény	45.—
254.	Renaissance büffé szekrény, gazdag faragott díszítéssel	3000.—
255.	Konyhabútor, 1 nagy kredenc, 1 asztal, 1 hokkerli, 1 szenesláda	50.—
256.	Konyhabútor 1 szekrény, 1 kisebb szekrény, 1 asztal, 1 hokkerli, 1 szemétláda	30.—
257.	1 varrógép, „Adria"	30.—
258.	Emeletes garderobeszerkény, 4 ajtós	20.—
259.	1 cselédágy, szalmazsák és háromrészes matraccal	10.—
260.	1 cselédágy, szalmazsák és háromrészes matraccal	10.—
261.	1 összecsukható vaságy	3.—
262.	1 kétajtós jégszekrény	20.—
263.	5 különböző forma	5.—
264.	Habüst (sárgaréz)	2.—
265.	Halfőző	3.—
266.	2 reszelő	—.60
267.	1 rézmozsár	4.—

TEXTILIÁK

270.	Két velour szőnyeg, cca 30 m²	200.—
271.	Két velour szőnyeg, cca 25 m²	160.—
272.	Piros velour szőnyeg, cca 36 m² helyenként kopott	200.—
273.	5.50×4.50 deventi smyrna	360.—
274.	Piros velour szőnyeg, cca 16 m² nagyon kopott	30.—
275.	Keleti szőnyeg (perzsa) 1.90×1.30	100.—
276.	„ „ „ 2.00×1.20	100.—
277.	„ „ „ 1.10×2.20	100.
278.	„ „ „ 1.60×2.00 javított	120.—
279.	Keleti szőnyeg (perzsa) 1.70×1.20	80.—
280.	„ „ „ 1.50×2.40 (nagyon kopott)	25.—
281.	Chaisselongue moquette takaró	15.—
282.	Chaisselongue moquette takaró	15.—
283.	1 sumák szőnyeg 5.72 m²	450.—
284.	Vörös préselt bársony függöny, 3 szárny, 4 drapéria, 4 bojt	100.—
285.	2 ablakravaló gépgobelin függöny, 4 szárny, 2 drapéria és hozzávaló karnis	80.—
286.	Rózsaszín damasztfüggöny, 4 szárny és 2 drapéria	100.—
287.	Zöldmintás gyapjúfüggöny, 4 szárny és 2 drapéria	50.—
288.	Rozsdavörös atlaszfüggöny, 4 szárny és 2 drapéria	80.—
289.	3 hímzett drapéria	10.—
290.	3 store, selyem csipkével	30.—
291.	3 selyem vitrage csipkével	10.—
292.	Nagy darab gyapjúkelme, 3.50×4 m	6.—
293.	3 divánpárna	3.—
294.	3 divánpárna	3.—
295.	1 bőrpárna	1.—
296.	Selyemmel átszőtt vászontakaró keleti	5.—
297.	2 tüllstore, csipkebetéttel	10.—

16768 Általános Nyomda Rt.

Mészöly Géza

Fővárosi Lapok

1875. I. 636, 637 l.

(A műtárlaton.)

Mészöly Géza egy kisebb olajfestményt ajándékozott, mely, ha nem csalódunk, egyuttal uj kép is a tárlaton. Ez egy faluvégi jelenetet ábrázol; egy almás szekér áll meg a falu végén s a kiváncsi nép kitódul a házakból, hogy bámuljon és vásároljon. A falu több kedves és eredeti alakja csoportosúl a kocsi körül, s a kis gyermekek jóizüen falatoznak a frissen vett almából. Háttérben a házak, az asztagok, a torony, a fák, a szeszélyesen festett ég, az előtérben a szélesre futó országut, a kocsi, a nép, ennyi az egész, egy igénytelen jelenet igénytelenül, de ügyesen előállitva. Ez ajándék-képen kivül még sorsolás tárgyát képezi Mészöly egy másik festménye is, melyet a társulat megvásárolt, a »ramzai patak,« a viharos, szélvészes, kedves kis tájkép, továbbá a »balatoni halásztanya« fényképi másolata, mely ismét Mészöly ajándoka.

Január.

Február.

Március.

Mészöly Géza

. Mészöly Gézától, a természet e gondos megfigyelő művészétől, egy kis, de annál becsesebb tájkép látható a »Ramzaui patak« cimmel. A haragos, sötétzöld patak a kép középrészét foglalja el, jobbrúl-balról sziklás partszéltől meghajtott fenyvessel, a távolban hátterül borongó hegyek, viharos ég.

Fővárosi Lapok
1875. 24 l.
(A kép kiállításon)

Mészöly Géza

*** **Külföldi hirek.** A párisi képtárlaton négy magyar művész festménye látható: Munkácsytúl »A falu hőse,« Mészöly Gézától »Tiszaparti vidék,« Paál Lászlótúl »Holdfényes táj« s Ebnertől erőteljesen szinezett arckép. — **Az orosz cár** pénteken

Fővárosi Lapok

1875. I felév 473 l

[illegible]

m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

139 szám.

Emlékek Ors. Bizottság tck Eln.

Hivatalból.
olgálati ügyben.

BUDAPEST. IX

Mészöly Géza

Van e teremben Mészöly Gézától is egy kep, a »Nádas,« mely Tisza Lajos tulajdona s hangulatteljes, megragadóan szép festmény. Mészölynek rendkivüli érzéke van a természet iránt, s e műve is annak mély megfigyeléséről és szeretetéről tanuskodik. Oly bájos nyugalom, annyi költészet mosolyog ránk ez alkonyi képről! A fátyolos viztükör, melynek vonalai a nádas közé vegyülnek; a hunyó nap violafényében ragyog; középett két korhadozó, szeszélyesen szétágazó fa terjeszti ki lombkarjait, melyeket a vizi növények hosszan végig szalagoznak; a szürke légben itt-ott elvonuló madarak, a háttérben a merészen gondolt égalj »lehetetlen«-nek tetsző szineivel. Az ember sokáig nem tud e képtől megválni s látni véli a mozdulatlan viztükör fölött elsuhanó árnyakat, hallja a nádas csöndes zizegését, a madarak koronkinti felkiáltását. Egy szépen kivitt költemény e kép s hatása elandalitóan kedves.

Fővárosi Lapok
1875. 724. l. (A képtárlatról.) I. félév

MAGYAR FILM IRODA
CZVEK GYULA
Telefon 145-510 BUDAPEST, VIII, SÁNDOR-UTCA 7 Piktári csekk: 35710

Müterem és laboratórium. Műtermi, műszaki és egyéb fényképfelvételek. Reprodukciók. Másolások. Nagyítások. Diapozitívek. Filmdiapozitívek. Amatőrmunkák kidolgozása

Felveszünk mindennemű megrendelést néma- és hangosfilmfelvételek, címfeliratok, reklám-, Trick-filmek és laboratóriumi munkák készítésére

T.

Müemlékek Osrszágos Bizottsága,

B u d a p e s t.

Mészöly Géza festő, szül-

1844 V. 18. Sárbogárdon. megh.

1887 XI. 12 Jobbágyiban. Budapesten és Bécsben tanult, 1872-

töl Münchenben, rövid idő multán

itthon Székesfehérvárt és a Bala-

ton környékén festette, többszére kiemelt hangu-

lásos tájképeit, melyekkel nagy

nepszerűségre tett szert. 1874 kez-

készült Mercsi vált Balatoni ha-

lásztanyája (~~a~~ bpesti szép mű-

Múzeum); 1883. Részlet a Balaton

vidékéről c. művével elnyerte

a bpesti Múcsarnok nagy díját.

1882-ben Párisban volt sikere i

ettől kezdve a külföldön számos

képe Corot neve alatt került forga-

lomba. Haraszérve halálág az

állami tűz festőiskolát ~~[illegible]~~ vezette.

Művészeti lexikon 494. 1.

988. Tiziano Vecell

~~[illegible]~~

A mester sz. Caroderban 1477

Madonna a g

101

~~Exvo ná~~

alóljsülve ~~[illegible]~~
mek Jézust
tól ~~egy~~ edény
zi a jelenetet
tosan szemléli
fűrér van. Mo
kendőés [szűk ujjú piros
jú Magdolna
képezi, szűk ujj
ve fehérkendő

Vászon,
Pyrker

Mészöly Géza

Singer Künstlerlex

3 K. 183. l.

IX
VII

1885
r

2. — 3149

Mészöly Géza

Singer Künstlerlex
5 K. 206. l.

Gyula fehérvár Tv. 19,

Mészöly Géza

Cód

A párisi Salonban

... Sok-
kal szerencsésebb Mészölyi Géza, ki tiszavidéki tájké-
pében kissé hideg és józan ugyan, de tagadhatatlanúl

sok művészettel kezeli ecsetjét. Hazánkat képviseli k
még Ébner Lajos és Weisz Adolfis, kik egészen a
párisi izlésben dolgoznak. –

Fővárosi Lapok

1875. I. felev. 527 l.
(Magyar festők Páris-
ban.)

AZ ANGOL REGÉNYÍRÁS MAI MESTEREI

ARLEN: Lily Christine
BARING: Krisztus köntöse
CHESTERTON: Pater Brown bölcsesége
BENNET: Vasúti baleset
COLLIER: A majomfeleség
DEEPING: Sorrell és fia

G. K. Chesterton

IX. HÓ | 30 NAP | **SZEPTEMBER**

Vasárnap
11
Protáz, Jácint

Hétfő
12
Mária neve

Kedd
13
Notburga

Meiszly Géza

A forrás

Kopp
MAGYAR MŰVÉSZET
1937. 26 l.

Oltárkereszt Esztergom felszabadulásának emlékére. Ezüst, vert díszekkel, öntött Krisztus-corpussal. Augsburgi hitelesítő bélyeggel és IFS mesterjeggyel. 1688-ban készítette Valentin Valloth bécsi udvari ötvös. Magassága 175 cm. Augsburgi munka 1688-ból.

Mészöly Géza

Réten c. Egye repr.

Farkas Zoltán:

Magyar mestermüvek kiállítása.

Magyar Művészet

1936. 231. l.

Mészöly Géza

Napnyugta a puszta

Biró József

A marosvásárhelyi Leptár

MAGYAR MUVESZET

1937. 176. l.

ivod

Ciupe 1934.

1470

F

Mészöly Gerá

1872 - ein Fall -

Szürkület.

Fév. Lapok 1872. 98 l

Mészöly Géza

lásd

Nemzeti Szalon ÖTI

Kiáll. katalog. 1904.

Könyvtáramban.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. **sorsz.** Műhelyi minta. —

Mészöly Gerá

Lvod

— l. Osztrý Vilaj

1887. 756 l

arczkéjjel

Mészöly Géza

1872 évi kiállításra

Sás
Szigetvár
Részlet Pécsből
Alföldi vízáradás

Erdő

Figyelő 1872. 312 l és
331. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Mészöly Géza

1872. Kiállításon

Szürkület.

zried

Figy 1872. 57 l

..... *műhely.*

yfőnökség!

v ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mészöly Géza

ése	Mennyiség	Ára egyenként		Kereset		Levonások kerületi betegs.		Járulék	
		kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.

Balatoni táj tehenekkel, olaff.

Tm Bp 1932

Falurége, olaff u. o.

ORSZ. MŰEMLÉKEK BIZOTTSÁGA.

Accord-

A helyreállitás vezetősége á

191.....-

Folyó szám	A munkások neme és neve	A munka megneve

Mészöly Géza

FÉNYES ADOLF: FEHÉRSAS-TÉR.

céd.

MÉSZÖLY GÉZA: FALU VÉGE.

Fővárosi Képtár
Magyar Művészet
1925. 220. l.

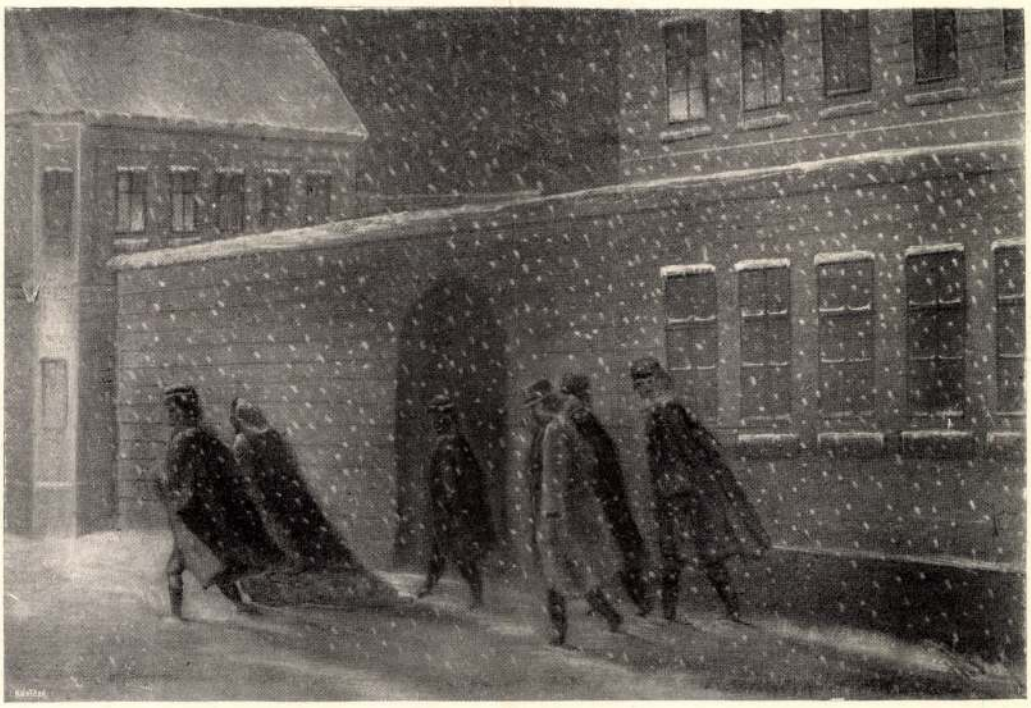

MÉSZÖLY GÉZA IFJÚKORI RAJZA

huga, Horváth Böske, Mészöly Géza, Tallián Gyula, Kenessey Miklós és Kopácsy Árpád voltak. Őket nem boszantotta a fergeteg, körükből hangzott fel a legtöbb vidám kacaj és nem egyszer ama dévaj megjegyzés, hogy: „No, ha ezt a furcsa „utazást" lefotografálná valaki!"

Azt hiszem, hogy a társaság ifjú hölgytagjának tetszett ez eszme legjobban; talán ő nyilvánította erre irányuló kívánságát legmeggyőzőbben, mert néhány napra ezután, midőn Szilvester-estéjén Zsömböry házánál találkoztak az ismerősök, őt, Horváth Böskét, érte a meglepetés, mely képünk eredetijét, a „Hazatérés"-t tartalmazva, az ő címére szólt.

Legfelül, mindjárt a felirat alatt állt a művész nyujtotta dedikáció:

„Istentől és jókedvéből teremtett nők egyikének!"

— Utána, amint következnek: Mészöly Géza, Horváth Böske, Tallián Gyula, Kenessey Miklós, Zsömböry Ede alakjai, a rajz jobb sarkán a művész nevének kezdőbetűi.

Ez és ehhez hasonló, napról-napra mind sűrűbben megujuló, a művészlélek szárnybontására való jelek voltak azok, amelyeknek ereje és a fentnevezett, minden nemes és szép iránt lelkesedő, két férfiú befolyása győzedelmeskedett a szülőknek a pályaválasztást illető aggodalmain, elannyira, hogy a következő év már a bécsi, majd a müncheni akadémián találta művészünket, mint pályadíjnyertest, a Lenau-féle „Schilflieder"-ek I. számának illusztrációjáért, illetve ennek következő strófájáért:

„Drüben geht die Sonne scheiden
Und der müde Tag entschlief;
Nieder hangen hier die Weiden
In den Teich so still, so tief."

Ennek a képnek a fotografiája is megvolt Zsömböry Ede hagyatékában, de talán éppen mert csak fotografia volt: teljesen alkalmatlanná vált a másolatra; míg Mészöly Géza rövid, de ragyogó pályafutását glóriával vonja be a művészet géniusza.

FÉNYES ADOLF „Egy leány, egy legény" című olajfestményét közöljük színes sokszorosításban e füzet műmellékletén. Ugyanennek a művésznek a 360-ik oldalon sokszorosított festményét a Könyves Kálmán műkiadó r.-t. jogosításával közöljük.

MUHITS SÁNDOR rajzolta a 353-ik oldal fejlécét és a 383-ik oldal záródíszét.

HARMOS KÁROLY rajzolta a 362-ik és 371-ik oldal fejlécét és a 381-ik oldalon levő „Tavasz" című képet. Ennek eredetije ecsetrajz.

LAKATOS ARTÚR rajzolta a 370-ik oldalon közölt ex-libris és a 402. és a 404. oldal fejlécét.

ZOMBORY LAJOS egyik vázlatrajzát közöljük a 380-ik oldalon. Eredetije toll- és fekete krétarajz.

JUSZKÓ BÉLA rajzolta a 386-ik oldal fejlécét.

PETTENKOFEN ÁGOST-nak e füzetben reprodukált képei közül az „Alkony a Tiszán" a „Magyar vásár" és a „Csók" címűek J. Löwy bécsi udvari műintézetének jogosításával közöljük. Pettenkofen szolnoki lakóházának a 399-ik oldalon közölt képének eredetije amatör-fénykép, amelyet ifj. Nerfeld Ferenc készített.

SCHWÁB GYULA „Kapu és kerítés-rács" című rajzát közöljük a 400-ik oldalon. Eredetije ceruzarajz.

LECHNER ÖDÖN rajzolta a 401. és 407-ik oldalon közölt villatervet.

TIRPÁK SÁNDOR rajzolta a 409-ik oldal fejlécét.

SIMAY IMRE „Családi öröm" című bronz-szobormüvét reprodukáljuk a 412-ik oldalon.

KIÁLLÍTÁSOK. Októberben kezdődött meg a fővárosban a kiállítások idénye. Csaknem egy időben nyílt meg a Műcsarnokban K. Spányi Béla képeinek kiállítása (okt. 7.) és a Nemzeti Szalon őszi tárlata, amely magában foglalta Szenes Fülöp festményeinek kollektiv-kiállítását is (okt. 8). A szolnoki művésztelep október 18-án mutatta be nyári munkálkodásának eredményét Szolnokon, Csók István pedig az itthon és Párisban legutóbb festett képeit a Könyves Kálmán művészeti szalónjában, október 24-ikén. Másnap nyílt meg az Iparművészeti Múzeum palotájában az Iparművészeti Iskola jubiláris kiállítása. November 4-én nyilt meg Pozsonyban a Képzőművészeti Egyesület kiállítása. A Nemzeti Szalonban Budapesten november 5-én nyitották meg Fényes Adolf képeinek külön kiállítását.

UJ SZOBROK. Néhány újabb művészi síremlékkel gyarapodott mindszentek napján a kerepesi-úti temető. Ott leplezték le október 31-ikén Vadnay Andor és Erkel Sándor síremlékét. Az előbbinek szobrászati részét Kallós Ede, az utóbbiét Róna József készítette. Mindkét emlék építészeti része Márkus Géza műve. — Szegeden okt. 22-ikén avatták fel ünnepélyesen Vásárhelyi Pál szobrát, amelyet Mátrai Lajos készített.

KITÜNTETÉSEK. A velencei nemzetközi műtárlaton Ferenczy Károly „Műteremben" című művére nagy aranyérmet kapott.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tervpályázatára beérkezett tizenegy pályamű közül kivitelre alkalmasnak egyet sem talált a bírálóbizottság s a három díjat összevonta és egyenlően megosztva Hubert József, Hültl Dezső, Bálint & Jámbor, Alpár Ignác és Schmál Henrik terveinek ítélte oda.

A nagyváradi Fekete Sas-szálló tervpályázatán az első díjat Komor Marcel & Jakab Dezső, a második és harmadik díjat megosztva Tőry Emil és Habicht Károly terveinek ítélték oda.

A Szászváros tanácsa által új temető berendezési tervére hirdetett pályázaton egyetlen pályamű vett részt, amelyet kivitelre elfogadtak s amely megkapta a 400 koronás pályadíjat. Szerzője Kókai István.

Az Iparművészeti Társulat által Gerenday Béla megbízásából művészi levélpapir-díszre hirdetett pályázaton 49 pályamű közül Barkász Lajos rajza kapta meg a díjat.

KÜLFÖLDI KRÓNIKA

A SFORZÁK KASTÉLYA. Milanoból jelentik: A Sforzák a quattrocento közepéről származó várának 1893-ban megkezdett restaurálása az utóbbi időben nagy lépéssel haladt előre. A Torrione di S. Spirito nevű déli körtorony már teljesen készen van, s az állványok is el vannak takarítva előle. Ez a körtorony egészen olyan, mint a Torrione del Carmini nevű keleti körtorony és mindakettő vízmedencéül szolgál.

A rusticatömbök egyhangúságát a Sforzák egy nagyméretű címere szakítja meg, mely a veneziai Museo di Correr-ben levő címer nyomán készült. A címer márványból kifaragva egy fiút elnyelő viperát ábrázol, — melyet a Sforzák elődeiktől, a Viscontiaktól vettek át — érckoronával s e fölött babér- és pálmaággal. A felírás a torony multjára emlékeztet és így szól: „Cum opposita anno 1455 erecta et anno 1800 deminuta, visui ac decori urbis instaurata anno 1904." Megjegyzendő azonban, hogy 1800-ban a tornyot I. Napoleon parancsára és a milanói polgárok óhajtására csak részben rombolták le. A teljes lerombolás csak 1859-ben, a magentai ütközet után következett be, a mikor a vár többi erődítményei is elpusztultak. A két körtorony közt lévő sarkos főtorony, melyet építőjéről Torre del Filarete-nek neveztek el, nemsokára szintén teljesen helyre lesz állítva. Ez a torony jóval kimagaslik a többi öt torony közül és szépen zárja le Milano egyik legelőkelőbb utcáját, a Via Dantet. A vár restaurálását 1906-ig, a mikor a vár mögött lévő parkban a Simplon alagút megnyitása alkalmából kiállítás lesz, úgy nagyjából befejezik. A régi vár annak idején a renaissance legragyogóbb udvarának volt a lakóhelye, ahol Lionardo da Vinci és Bramante is működtek. Később spanyol vagy osztrák kaszárnya lett belőle. Az érdekes műemléket, mely századokon át használatlanul volt, már-már le akarták bontani, mikor néhány műbarátnak sikerült a várost annak az eszmének megnyerni, hogy a vár helyreállíttassék. Ma egy iparművészeti iskolán kívül egy archeologiai és egy műtörténeti múzeum, egy régi és egy új képtár és a Museo del Risorgi-

jegyzékbe dugva megy végig a termeken, a míg egy elkiáltja magát, hogy: Rembrandt! Erre mind odaszalad, dicsérik nyakra-főre, fényes, kitünő, nagyszerű, ha nem is olyan nagyszerű, mint a melyik nálunk van például. És még siralmasabb lenne, ha valaki megkérdezné, hogy ki az a Rembrandt. A nevét tudja csak, hogy ki volt, azt nem tudja szegény. Ez irányban ijesztő a mi középiskolai tanulónk műveletlensége. Jóformán semmit se tud. Ha görögpótlóba jár, fogalmat alkothat a görögök művészetéről — borzalom elgondolni, hogy a görög művészet mesevilágát csak akkor ismerheti meg, ha önelhatározásból a megvetett görögpótlóba jár. A római művészetről is tudhat valamit, ha épp arra való jó érzésű tanárja van, de hogy mi volt a görögök előtt s a rómaiak után máig, az ismeretlen előtte. A reáliskolák pedig még a legkezdetlegesebb eszközöket sem nyujtják a művészi érzék felébresztésére.

A szabadkézi rajz tanítása kezd elavult módszerétől szabadulni. Természet után rajzolnak, sőt itt-ott mintáznak is. Ez minden esetre örvendetes, de azért hiába, az iskolai rajztanítás egymagában még nem művészi nevelés. Hisz festőket, szobrászokat nem kérünk az iskolától, de kérünk olyanokat, kik a műremekeket élvezni tudják. S az iskolai rajztanítás nem lehet elegendő arra, hogy a tanulók átlagát oly fokra fejleszsze, melynél a kézügyességhez igazán szépérzék is járul. Bizony nem ad az iskola művészi nevelést és hogy mennyire mehetne ez irányban, azt a mai kezdetleges viszonyoknál alig lehet megítélni.

Külföldön sok művész és pedagogus foglalkozik e kérdéssel és általánossá kezd válni az az elv, hogy a gyermek művészi nevelését legkisebb korában kell megindítani és szépérzékét állandóan szép környezet hatásával fejleszteni. E szempontból játékszereket és iskolai fali képeket alkottak a művészek s magát az iskolaszobát is ez értelemben rendezték be. Hisz még a mi iparművészeti csarnokunkban is volt egy iskolaszoba, mely azt mutatta, hogy az áramlat hozzánk is eljutott, aztán történelmi képeket festettek az iskola számára ugyan ily szempontból. De míg nálunk elvétve bukkan csak fel egy-egy jel, mely ez irány létéről tanuskodik, külföldön már egy szomorú kinövése is van itt-ott: az esztétikailag tetszetős, fényes berendezésű iskola, amelynek padjairól lerí a szegény fiú foltozott köntöse, amely élesebbé teszi a szegények és gazdagok közti különbséget, újabb kivánságokat ébreszt, újabb kielégíthetetlenséget, a mely az igényeket ébreszti, midőn a művészi érzék fejlesztését célozza. Egy gót templom hangulata, egy hatalmas középület monumentalitása, omladozó vár a hegyormon, egy Velazquez-kép nem kelt vágyakat, de felkelti a fényűző iskola hamis szépsége. Mert az az iskola, melyben luxus van, nem is szép, nem felel meg céljának, veszt komolyságából, nem stílszerű. Az iskolaszoba, ha tágas, világos, tiszta, berendezése jó anyagból készült, a falon jó képek függnek s hozzá az ablakon néhány cserép virág áll — a legszebb.

Volna azonban még egy neme a szép iskolaépítésnek és berendezésnek, mely amellett áldásos hatással lehetne a vidék lakosságára. Minden vidék stílusának megvan a maga jellege, vannak határozott alakú diszítményei, épületei, bútorai. E stílust alaposan áttanulmányozva, ennek nyomán kellene az iskolaépületet épiteni. Ha valahol áldásos az, ha a szépérzék, ha valamely épitkezési irány vagy bútorstílus iránti szeretet beférkőzik a gyermek lelkébe, úgy biztosan a nép közt az, művészi és gazdasági szempontból egyaránt. Igaz, hogy a nép-iparművészetet nem kellett hajdan mesterségesen fejleszteni, de ma, ahol annyi tényező dolgozik a természetes fejlődés ellen, annál inkább. Gyárilag előállított iparcikkek olcsó volta, a szállítás könnyűsége, a vidéki lakos sűrű érintkezése a városival, ennek utánzása, mindmegannyi gátló körülmény. Látjuk, hogy a nálunk oly változatos és oly szép népviselet is ritkul. Az iskolának rajzzal, mintázással oda kellene hatnia, hogy ez irányban ébreszszék fel a rájuk bízott gyermekek hajlamát.

Az iskolának, a mily nagy a hatalma a nemzet életében, oly nagy a felelőssége, — a sajtó lapjain kérve fordulunk az intéző körökhöz, vegyék kezükbe a legszebb feladatot: a művészet iránti érzéket felébreszteni az ifjúságban.

NEMES MÁRTA

MŰVÉSZI SIRKÖVEK TERVEINEK beszerzésére e folyóirat szerkesztősége pályázatot hirdet, amelynek teljes szövegét a „Lejáró pályázatok“ rovatában adjuk közre. Régóta tapasztaljuk, hogy a közönség gyakran drága pénzen is csak művészietlen, belső érték nélkül szűkölködő munkákhoz jut: a kerepesi temető obeliszk-tömege kiáltó bizonyíték erre. De ugyancsak köztemetőinkben nem egy kisebb-nagyobb siremlék arról is tanuskodik, hogy aránylag csekély költséggel is lehet művészi alkotást szerezni, építészeink és szobrászaink e részben csakugyan jeles műveket is készítettek már. Pályázatunk révén épp a közönséget akarjuk kiváló tervelőkkel összekapcsolni s reméljük, hogy a beérkezendő művek ezt a célt csakugyan el is fogják érni. A legszebb terveket a Művészet reprodukcióban fogja közölni.

A MŰALKOTÁS MINT ÁRÚ. Azok a mozgalmak, amelyek művészetünk népszerűsítését célozzák, törekvésük során mindig az elé a kérdés elé kerülnek, hogy a művészek alkotásait hogyan lehetne legkönnyebben értékesíteni, azok az akciók pedig, amelyek a műtermékek eladásának fokozását tűzték ki föladatukul, okvetetlenül annak a kérdésnek megoldását látják szükségesnek, hogy hogyan is lehetne művészetünket népszerűsíteni. Ennek a cirku-

Művészet 1905

lusnak területén kell művészetünk prosperálásának föltételeit, körülményeit keresni. Mert a művészet még a maga legmagasabbrendű fázisaiban is, az alkotás közben is, megérzi a művész boldogulása körülményeinek hatását. A művészet népszerűsítése s alkotásainak értékesítése ennek a boldogulásnak föltételei. Azok a körülmények s ezek a föltételek ugyancsak részei a művészet formáló milieunek. Ebből a szempontból kell tehát a műkereskedelmet megítélni. S ebből a szempontból nagyon fontos, hogy a műkereskedelem tudatában van-e annak, hogy milyen fontos szerepe van abban a milieuben. Ebből a szempontból ítélendők meg a Könyves Kálmán műkiadó társaságnak művészeti kiállításai is, amelyek a közönségnek azt igyekeznek tudatává tenni, hogy a műalkotás nemcsak látványosság, hanem árú is. Nevezzük igazi nevén, hogy — portéka is; még pedig olyan, amelyet mindenki megszerezhet. Ennek a nevelésnek során az a köztudat úgy alakul, hogy a műalkotás olyan portéka, amely közszükségletet elégít ki. A nagy tárlatok a maguk nimbusával a műalkotásnak tisztán művészi voltát domborítják ki. S ez helyes is. Hanem azért kívánatos, hogy e tárlatokon is minél többet vásároljon a közönség is, s ne csak a mecenások vegyenek bennük képet, szobrot. A közönséget erre nevelni kell, a közönségnek tudatává kell tenni, hogy a műalkotás portéka, s hogy a műalkotás mint megszerezhető holmi, a kulturembernek rendes szükséglete. Feltünő, hogy nálunk a műkereskedés a maga sokoldalúságában még csak egyetlen nagyobb intézet keretében alakult ki s hogy például eredeti reprodukciók jogainak megváltásával, a képek, metszetek, szobrok sokszorosításával intenzíve még csak egy cég foglalkozik, a Könyves Kálmán. Ami a külföldön már régóta virágzik: az eredeti reprodukció állandó tárlatokkal kapcsolatban, amelyek nincsenek belépődíj fizetéséhez kötve, nemcsak kereskedelmi szempontból helyes dolog, hanem alkalom a közönség maga-nevelésére is. Szinte hihetetlen, de a tapasztalat bizonyítja, hogy a nagy tárlatok nagyközönségének alig van róla sejtelme, hogy a kiállítási nagy látványosság egyúttal vásár is, s hogy a művészek a vásárló közönségre is számítanak. Az ily tárlat a közönségnek valóságos előkészítő tanfolyama, amelyben a nagy tárlatok kézzelfogható megbecsülésére preparálják. És helyes dolog, hogy ily módon szélesebb piaca is támad a magyar művészetnek.

CSALÁDI ÖRÖM
SIMAY IMRE SZOBORMŰVE

MÉSZÖLY GÉZA IFJÚKORI RAJZA. E füzetben reprodukáljuk Mészöly Gézának egyik ifjúkori művét, amelyet annak birtokosa, Horváth Böske, készséggel bocsátott rendelkezésünkre eredetének adataival együtt, amelyek amaz időből származnak, midőn művészünk, mint ifjú joghallgató, vendégként időzött Székesfehérvárott, néhai édesatyja, Mészöly Kornél törvényszéki ülnök házánál.

Ebben az időben még vajmi kevesen sejtették az ifjú leküzdhetetlen rajzszenvedélyének egy-egy termékéből a leendő művész zsenialitását; — ámde ezen kevesek között mindenesetre első helyen áll a művész atyai nagybátyja, Kenessey Kálmán, miniszteri tanácsos, kiváló gazdasági iró, Fejérmegye akkori alispánja és Székesfejérvár egykor legnépszerűbb embere: Zsömböry Ede, törvényszéki ülnök ugyanott, akik örömestebb látták volna Mészölyt valamely jelesebb festőiskola, mint az egyetem falai között.

Ekkor történt, hogy egy decemberi nap estelén kedélyes társaság gyűlt össze Nagy Zsigmond szentpéri birtokos házánál; ragyogó téli este volt, amely pár órával azután a legkeményebb fergetegre változott.

Metsző szél tombolt, magas hó borította a vidéki város csendes utcáit, ahol akkor még bizony ismeretlen volt a bérkocsi-intézmény.

A vidám ifjúság élénk csevegés közben szántotta a hó fehér, puha útját. Legtöbben egy kis csapatban maradtak együtt; abban, amelyben a már említett Zsömböry Ede, ugyanennek unoka-

Mészöly

Ltáb. III. 111

Mészöly Géza

Pipics Zoltán: Régi írások művészetünk ellenségeiről. Új Magyarság 1934 dec 16.

Véleményezés Mészöly Géza ifiu művészről

A Balaton későbbi nagy festő-poétája 26 éves volt, amikor művészetéről a következő hivatalos „véleményezés"-t kapta:

— Alólírottak *Mészöly* Géza úr művészi tehetségéről véleményezés végett ezen ifiú művész által bemutatott két olajban festett tájkép és két szénrajza nyomán a következő véleményt adhatjuk:

Nevezetes *Mészöly* Géza úr egy év alatt mint azt akkor látott művei után állíthatjuk s mint a most bemutatott művei bizonyítják, oly meglepő, sőt mondhatni rendkívüli haladást tett, hogy őt, mint a művészi pályán legszebb reményekre jogosítót, legmelegebben ajánlhatjuk. Benyujtott két olajfestménye a természet értelmes felfogásáról, mély szín és alak érzéséről tanuskodik; világítás és árnyék beosztása által tárgyának érdekét, hatását emelni tudja s tehnikai tekintetben kiválóan meglepő haladása. Ez, amit általánosságban mondhatunk *Mészöly* Géza úr képességéről, mint arra méltóról, hogy őt célja elérésében s a hazai művészet érdekében kellőleg támogassák.

Kelt Pesten, 1870. június 28. *Barabás* Miklós, *Orlay* Soma, *Tahn* Mór, *Ligeti* Antal

*

A legközelebb Munkácsy-ereklyéket fogunk bemutatni. **Pipics Zoltán**

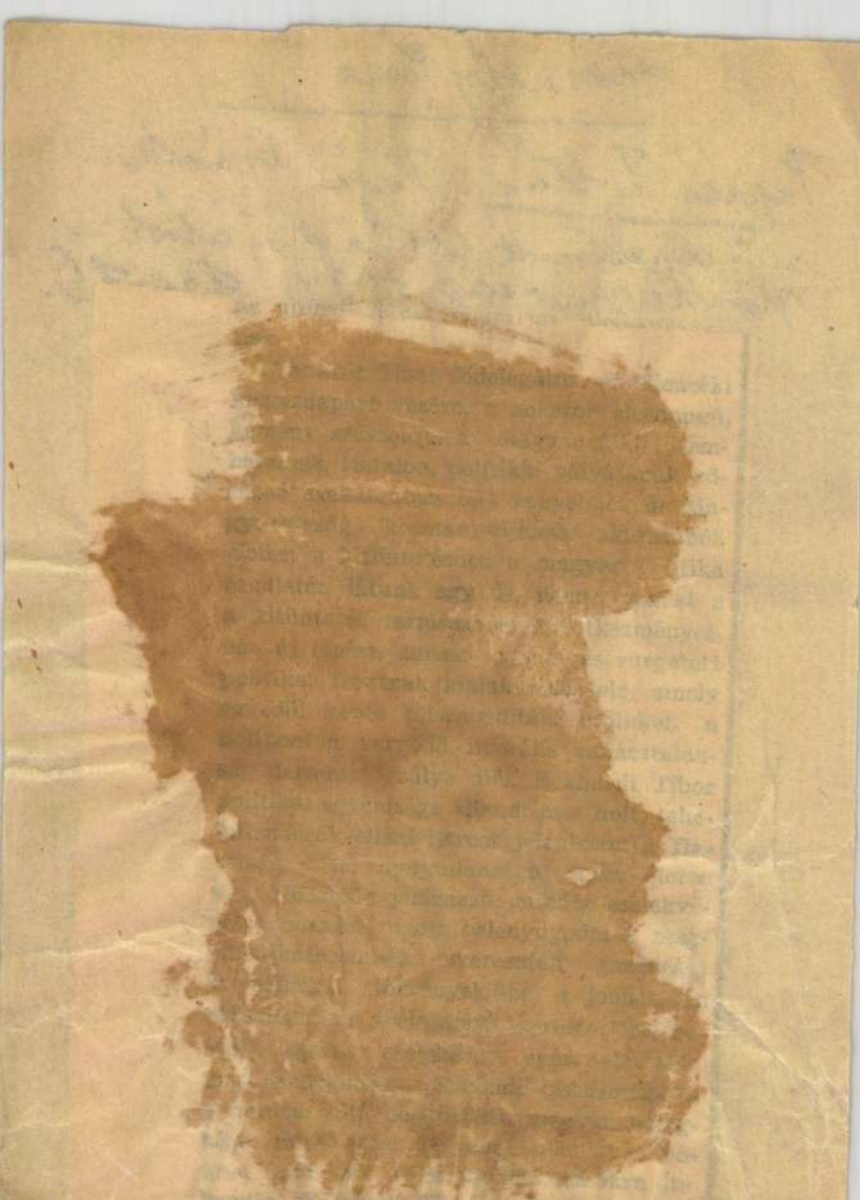

Mészöly Géza

lásd

Rimp 46 l.

Mészöly Géza

inób

M. Erdélyi 34. l.

12),
3 (691),
155
ef-
any
- fa-
ai-
).—
3 (507).
— Sep
392
542),

— 392 (642)

Mesto of Gerá

Kassai nur Eat

10 l

Mészöly Géza

vod

Mal. 81–88.

arch.

Mészáros Géza

---

wod

Liptay 11 l.

Mészöly Géza

Magyar királyi államvasutak.

Wód

Kofsz 1898

222-223 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Mészöly Géza

lásd

Közlemények

1890. 3. l.

.....*műhely.*

őnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu.....

.....hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Mészöly Géza

ired.

K. G. Mészöly Géza. Balatoni halasztanya. A Képrov. társ. közl. 1880. 7 sz.

Az évben a társulat mulagja.

Mérsof Egéa

irod.

~~Ag~~ Il. K. Az ötti Eiáll.

A tais. Eötlem. 1882. 37.

Eppel.

Mészöly Géza

wód
2

Széch

Mészöly Géza

cród

Szauer Tamás. Mészöly Géza. Kozmos. V. K. 1887. 97 — 102. l. (arckeppel)

alá. Minthogy a rendezés
Jr életrajza még hiányzik,
zt a mellékelt kérdő-ív és
lexikon teljessége érde-
atni sziveskedjék.
y az életrajz néhány napon
előre is hálás köszöne-

Kiváló tisztelettel
AR KÉPZŐMŰVÉSZEK LEXIKONA
SZERKESZTŐSÉGE.

előfizetési kötelezettséggel nem jár.

Mérzof Geza

wód

Om III 4521.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Mészöly Géza

ired

—

Figyelő 1871. 264 l
432 l

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

elyezem:

vagy helyettesének
irása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Mészöly Géza

Mincsarnok

1927. nappartáj. 183, 403–420
455.

Könülödi lelet VIII. 207

Mészöly Géza

Lásd

Nemzeti Salon Almanach.

125.

..... *műhely.*

elyfőnökség!

.....év ..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

re ..... számu .....

biztan

..... évi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

pedig a múzeum, működésében megbénítva, v
sorába s legszebb fejlődésében megakasztott
mert tápszere a fejlődés fokozta igényekkel n
minden ráfordított gond, fáradság és áldoza
fel fogja-e keresni ismét az ujonnan létrejött t
a muzeumból és e társulatból mindkét félnek
reméljük.

d, mint a himző tű művészi forgatása, a tűhegy-

keig kell annak vizsgálataiban visszamennie, a
— habár csak főbb vonásaiban megírni akarja.
ök a szövészet művészetében olyannyira kitűn-
eteikkel csaknem elárasztották. Majd Byzancz
gyra becsült productumaikkal, hogy a köznapi
fényének szükségleteit kielégítsék. A VI—XII.
ziak és arabok szolgáltatják a drágán fizetett
képzeletöknek megfelelő módon, meseköreik-
domú állatokkal voltak mustrázva.
k, hogy a régi bibor (Purpur) szín alatt nem
színt (Hochrosa-Roth) kell értenünk, hanem,
rös színek közé eső színárnyalatokat, melyeket,
nyelvén, «szederjes»-nek nevezhetünk.
várt, míg saját liturgicus czéljaira a bibliából
et kaphatott a byzanczi és saracen mesterek
szövetekből összeállított systematikus gyűjte-

Mészöly

cod

Lakatos Alfréd, Egy

Mészöly Egy. sorsa.

Vas Lyp 905.15.5 l

Mészöly Géza

Ramsu patak, Bajor-
országban. Jam Mészöly
festmenje után Metz
Rusz Vas Lys 1870.

109 l.

Mesiöly Géza

Jertő

vrod

Vas. Ugy. 1888

645 l

Mészoly Géza

Úrod

Vas. Ujs. 1877. 171 l

Mařoš Gera

wd

Vas. ujs 1890. 855 l.

Kopjel.

Mészöly Géza

[illegible]

[illegible]

Kiáll. 1871

Ki volt állítva:

1. A szélvész
2. Est hajnal

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Mészöly Géza

1871. 600 ft öntödé
lát napott.

Vas. Nyp 1871. 445–

Mészöly Géza

ind

Vas. Ujs 1872. 578. l.

Mészöly Géza

1) A Tisza partján rajz Mészöly Pollák S. fametszetében. Vas. Ujs 1872. 380 l (szöveggel)

2) Sárbogárd-tinódi ref. templom. (rajz Mészöly) metszette Rusz. Vas. Ujs 1871. 369 l.

Mészöly

Balatonitáj
Hmes repr. neppel
a Vas Nyo 1906 22. szá
ma mellett.

á = A Tarej féle

Modern müvészetben
ugyanaz 1. csak
nyva lapszorg

Mészöly Géza

Balatoni táj c.
képe színnyomatban
repr.

Vas. Lap. 1906. 22. sz.

Kopczény

233

Mészöly Géza

Tisza partján c.
kéje Morelli G-
fametszetében repr.

Vas. Ujs. 1899. 432. l.

Mészöly Géza

archépszobra is-
meretlentől, gipsz

l.

Petr EM magyarművész
archépek

7. l.

Mészöly Géza

lásd

Magyarművészképsor

45, 82, 83, 115 sz

MDK

Mészöly Géza

Rákosi Jenő és a müvészek. A Mügyüjtő 1929. 5. sz. 154.l.

MDK

Mészöly Géza

képmása, készitette Strobl Alajos

Strobl Alajos /liptóujvári/. E.G. II. 479.1.

Mészöly Géza, festő; szül. 1844-ben Sárbogárdon, megh.
1887 november 12-én Budapesten. vagy Jobbágyiban?

Mészöly Lóza festő

A magyar tájképfestészet.

Szabad Nép 1948 szept. 8.–4. –

Mészöly Géza

A Balaton partján
c. képeinek vámos
repr.

Vas. Lys. 1907.
20.17.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

AUGUSZTUS

31 nap — 34. hét

20 Vasárnap	Szent István
21 Hétfő	
22 Kedd	
23 Szerda	
24 Csütörtök	
25 Péntek	
26 Szombat	

Mészöly Géza

Vas. Ujs. 1889. 721. l.

44. SZÁM. 1889 XXXVI. ÉVFOLYAM.

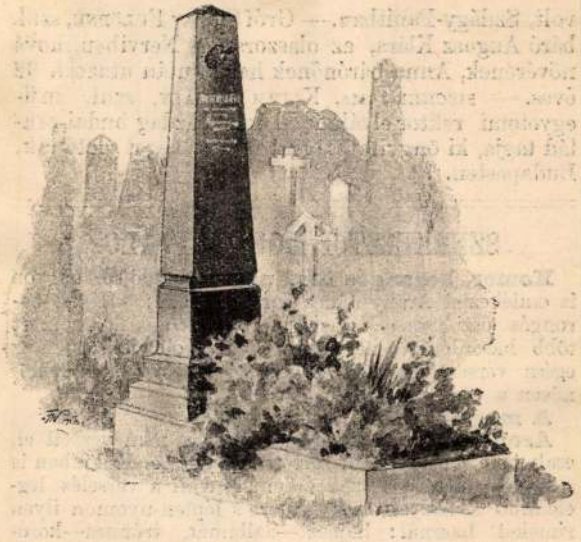

A KEREPESI-UTI TEMETŐBŐL.
Mészöly Géza siremléke.
Állíttatta édes anyja.

MÉSZÖLY GÉZA

A Mészöly-család a Dunántúlon törzsökös. Ott az ősi fészekben, a fejérmegyei Sárbogárdon, született Mészöly Géza 1844. május 18-án. Édesanyja, Kenessey Johanna, szintén dunántúli családból való, de Géza anyai nagyanyja, Kenessey Zsigmondné Ludányi Bay Anna, már tiszántúli s így Mészöly Gézában felmenői révén egyesül a Dunántúl és a Tiszántúl magyarsága, ez a sokban elkülönült s így összetételében annál jelentősebb magyarság.

Már fiatal korában iskolázásakor mutatkoznak a két táji rokonság következményei. A hatosztályú elemi elvégzése után ugyanis elhagyja Sárbogárdot, el a szülei házat s középiskoláit már a Tiszántúlon járja ki. Az alsó gimnáziumi osztályokat a Hajdúvárosban, Szoboszlón, a felsőbbeket Debrecenben, ahol rokonainál lakik. Szoboszlón Fogthüy Sámueléknél, Debrecenben Budaházy Istvánéknál. Ott a szép kúriákon nő fel és növekszik ifjúvá a nagy magyar Alföldön, annak is a szívében. Annak a tájnak képei ragadják meg a fejlődő ifjú figyelmét.

Ezek az alföldi városok a falusias Szoboszló és Debrecen, amely a 60-as években olyan még mint Csokonai idejében, akkoriban közvetlen közelben voltak a vidékükhöz, kimenni a mezőkre a kertek közé csak séta, és Debrecenben ott van közel a híres nagyerdő is ősmagyar faanyagával, az azóta pusztuló mocsári tölggyel. Mindenütt magyar levegő, magyar ég, magyar föld, színmagyar emberek. Nyarankint vakációzni hazamegy — eleinte, a vasút kiépültéig — kocsin Szolnokig. Ilyenkor külön gyönyörűség a Tisza és vidéke. Az árvizek gyakoriak. Sokszor az árteret a kiáradó víz lepi el s a zömöktörzsű elvénhedt füzek lombjai alig látszanak ki a vízből, egy-egy magasabb partról nádfedeles kunyhó tükrözik a vízben. — Az ég szélesen terül el a táj felett, az Alföld színei csodálatosan pompáznak és messze-messze lehet figyelni a vonuló, feltörő és tornyosuló felhőket vagy a fehérkék eget. — Képek, amelyek megfogják a festői látású fiatal lelket, hatékonyan befolyásolják hajlamának kialakulását.

Már diák korában rajzolgat és festeget, rajztanára, Kallós Kálmán, felismeri tehetségét és irányítja munkálkodását.

Középiskoláinak befejeztével szülei a jogi pályára szánják. A debreceni jogakadémiára iratkozik be, de e mellett festeget is. Mindjárt az első fennmaradt képén, amelyet ismerünk, felismerjük a naturalistát. Ünnepi népviseletbe öltöztetett alakjai s az egész kompozícióbeli felfogás Jankó Jánosra emlékeztet, akinek olajnyomatú divatos képei diákszobájának falain függöttek. Ismerünk még ebből az időből egy tájképét is, fejérmegyei, dombok közötti vidék képét.

A jogi tanulmányokat Budapesten folytatta, egyetemi hallgató lesz. Az egyetem közvetlen közelében, a Szerb-utcában vesz lakást. De el-eljárogat a Nemzeti Múzeumba is, ahol a képtár abban az időben Kiss Bálint, majd az ő 1868. január 17-én bekövetkezett halála után Ligethy vezetésével „valóságos kis festészeti akadémia volt, amelyben a képtári őr oktatta a tanuló, másoló fiatalságot". Mészöly szorgalmasan másolgat. Családi tulajdonban fennmaradtak Markó, Ligeti, Telepi és Kiss Bálint egy-egy képeinek másolatai. De másol régi mestereket, figurális képeket is. Szorgalomra való, becsületes munkák: — tanulmányi szempontból jelentőségük Markónál az alakok tájbahelyezése, Ligetinél a nagy ég, bár heroikus felfogásban, Telepinél a természet fínom, rajzosan részletező ábrázolása.

Ezekkel a képekkel már megkezdette festészeti tanulmányait s hajlama mindjobban vonzza a művészi

Szépművészet 1942.

pályára. Szüleinél szót szólnak érdekében, nagybátyja *Kenessey Kálmán*, nagyműveltségű nyugati kulturáltságú, sokat utazott férfi, korának ismert közgazdásza, Fejér megye alispánja és nagyolvasottságú, nagyműveltségű nagyanyja Kenessey Zsigmondné Bay Anna, Fáy András közeli rokona. Mindketten, nagybácsi és nagyanya, megértői a hivatás jelentőségének, a művészi munkának, ami akkor ritka Magyarországon.

Így kerül Mészöly Géza Bécsbe 1869 áprilisában a Művészeti Akadémiára. Paál László, aki 1865. év óta van az Akadémián, egyengeti útját, mint azt Mészöly is elismeri egyik levelében. — Paál kiveszi részét Bécs örömeiből, Mészöly magába vonul, barátairól sem tud, csak tanulmányainak él. Tanáruk Zimmermann Albert, ez a Preller—Achenbach—Schirmer köréhez közelálló művész. Nagy előnye, hogy tanítványaira nem kényszeríti reá saját irányát, hagyja tehetségük szabad érvényesülését. — A bécsi Akadémia ezidőben a régi természetlátásra tanít. Tanítják a formák aprólékos megfigyelését, a kompozíció szabályait. Sokat rajzolnak természet után. Járják a Prátert, ahol a nagy fák között — melyeket később a világkiállítás pusztított ki — sok a festői motívum, és járják Bécs környékét, a mai villanegyedeket és a Wienerwaldot, ahol egy-egy mély úton a vízmosta parton olyanok a fák kilátszó gyökerei, mint a „török szultán egy-egy kézjegye„ és igen alkalmasak a gondos megfigyelést igénylő tanulmányi rajzhoz. Ezek a rajzok a *Zimmermann-iskola* elveihez híven, gondos részlettanulmányok vagy a legapróbb részletekig kidolgozott nagy kartonok. Nyaranként eljárnak a bajor hegyekbe s ott dolgoznak természet után. A vázlatokra többnyire fel is jegyzik pontosan, mint ahogy azt maga a mester Zimmermann is sokszor megteszi még kész képein is „nach der Natur" — természet után. Zimmermann nyugalombavonulása után a fiatal Russ Róbert lesz utódja.

Ekkor, mikor Mészöly művészi pályáját kezdi, a heroikus felfogású tájkép már letűnőben van, s a költői meglátás lép előtérbe. Jellemző erre az a pályázati feladat is, melyet az Akadémia 1870-ben a Füger-féle díjra kitűz. Lenau nádi dalainak illusztrálását kívánják. Mészöly a pályázaton szénrajzával megnyeri az aranyérmet. A rajzot 1872-ben Budapesten kiállítja, akkor írja róla Keleti: „mondhatni, hogy nem szén, hanem szín annak mindegyik vonása és szigorú rajza és merevsége dacára is, az egész hangulatteljes költői mű". — A rajzot még 1870-ben megfesti, majd újból 1875-ben gróf Tisza Lajos részére.

Akadémiai idejéből ismerünk két tanulmányt, az egyik, a korábbi, az erdő mélyéből vett vázlat, mely felfogásában, a helyi színek keresésében jellemzően mutat Paál László közelségére, a másik erdei tanulmány már a haladást jelzi és jellemzően mutatja a bécsi iskola egészséges naturalizmusát. A zöldek egész skálájával, bátor, gyakorlott ecsetvonásokkal ügyesen elhelyezett színfoltokban adja nemcsak a magasratörő fenyőfák és az alattuk meghúzódó bozótos cserjék levegőátölelte formáit, hanem az erdei tisztás magányos, békés hangulatát is. Mutatja, hogy a festő milyen alapos ismerője a fatörzsnek, ágazatnak, levélzetnek, lombnak.

Egy másik képe „Tájkép alvó gyermekkel" a Szépművészeti Múzeumban pedig azért érdekes, mert a baloldali, teljesen kidolgozott talaj mellett, a jobboldali növényzet megfestése úgy tűnik fel, mintha nem volna teljesen befejezve; a sötét alaptónus kilátszik a reáfestett gyökérzetek, ágazatok, levélzet alól s ebben itt először jelentkezik előttünk Mészöly kihagyásos festésmodora. Később a deszkák színét fogja alaptónusként érdekesen kihagyni. A fa rajzában a levélzet könnyedén felrakott ábrázolásával, bár itt még ráfestésben, megismerhetjük festési törekvéseinek újszerűségét.

A bajor hegyek közt kell még továbbra is maradnunk. Ott a természet jó iskolájában. Kitűnő szemléleti iskola. A tiszta levegőréteg pontosan tagozza fel a vidéket, elő-, közép- és háttérre, könnyen megfoghatóan jelentkeznek a távlat szabályai, a háttér nagyvonalakban, színes foltokban jelentkezik, a napszaka szerinti különböző világításokban, vagy pedig borulásos időben, mikor felhő, köd üli meg a hegyeket és párával telt a völgy, könnyen érzékelhető, megfogható formákat ölt a levegő. Pompás alkalom az atmoszféra jelenségeinek festésére. Mészölyt, az alföldi magyart, úgy látszik érdekli a hegyvidék. Pompás rajzokat csinál egy-egy hatalmas, százados, csüngő mohától ellepett fenyőfáról, óriási bükkről, viharverte juharról, egy-egy letört hatalmas gallyról, kövek között surranó patakról. Készít színvázlatokat is. Magántulajdonban levő több vázlatát ismerjük, kitűnőek azok, melyeken a felhők játékát örökíti meg. A Ramsau-patak völgyéről 1871-ben készült nagy képén biztos szemmel látja s kitűnő érzékkel örökíti meg a természet múló hangulatát, amint eső multával, felfeletörő, foszladozó gomolygásban, fehéresen, nagy világossággal villanó foltokban oszlik fel a felhő lágy szürkesége s megy bele a kevéske kékbe, tisztulóban áteresztve az enyhe napot. — Olyan atmoszférikus ábrázolás ez, amivel Munkácsy és Paál naturalizmusa után Mészöly a magyar tájfestészetet előbbre viszi.

Azok az osztrák festők, Mészöly művésztársai, akikhez barátság fűzi, Schindler, Hörmann, Jettel, már az osztrák impresszionizmushoz vezetnek.

A bajor hegységnek egy kis gyöngye a Hintersee. A festők már a 30-as évtől kezdve keresik fel, mikor síma a tó tükre, a csendes vízben szépen tükröződik a hegység sötét tömege, míg az előtér partjának kavicsai már sejtetik velünk a talajnak azt a biztos-

kezű anatómusát, ki nehézségektől vissza nem riadva később oly merészen festi meg a Balaton víztől átitatott, lágy fövényét.

Mészöly most már kész festő, s mert ezidőből való, fölemlítjük egyik unokanővérének, egy fejlődésben lévő, még csaknem gyerekleánykának tónusokban sok fínomságot mutató arcképét is. Érdeklődésünkre tarthat számot ez a kép abból a szempontból, hogy megmutatja, milyen készültséggel és készséggel festi az arcképet majd azokban az esetekben, mikor képének valamelyikén egy-egy alakot képmásban óhajt, vagy kell megörökítenie. Megfesti szüleinek arcképét és Önarcképét is.

A Zimmermannt követő tanár, a fiatal Russ Róbert, ekkor van legjobb idejében. Mészölynek egy kis képe felfogásban, friss, üde színeivel, Russra emlékeztet, de ecsetkezelése, technikája tanáráénál bátrabb. A természeti tárgyak, fák, lombozat, termés, fű ábrázolásában anyagszerűbb és kitűnő, teljesen Mészöly egyéniségére mutató a bárányfelhős világos ég. Az alakok tájba jól elhelyezetten piros, fehér, kék kis színfoltjaikkal s távolabb egy kis fehér ház élénkíti a tájat. A kép tárgya nem hazai, dátuma 1871. Magántulajdonban van.

Egy másik kis képe már hazai tárgyú. Alkonyat a végtelen síkon. A nyugvófélben levő nap pirosbarnára festi a nagy fűzfa vénhedt törzsét, megvilágítja a fák koronáit. A rét friss zöldjét, az eget tükröző víz, a gulyás és néhány állat alakja élénkíti, távolabb színfoltok jelzik a gulyát, s az egész fölött a sík lilábaveszö levegős távlatából emelkedik fel a magas ég. Így fejlődik Mészöly művészeti iránya — mint maga önéletrajzi levelében szerényen írja —, megváltozik és mire fejlődése beteljesedik, mint azt Lyka egyik tanulmányában megállapította, szinte elfelejti mindazt, ami iskolás volt képzésében. És akkor magyar lelke sugallatát követve, ősöktől örökölt tudatossággal, a fajtáját jellemző állandó jeggyel, nagy magyarsággal fordul ifjúkori emlékei felé és fog hozzá a magyar föld, és e föld dolgos népének megfestéséhez.

Irányának megváltozását nagyon jól mutatja „Árvíz" című, 1871-ben festett, „színárnyalatokban fínoman fokozott" kis képe, mely a Nemzeti Múzeum képtárából került át a Szépművészeti Múzeumba. „Egyszerű költői kis kép . . ., minden modorosságtól ment természetes és mégis annyira hangulatos alkotás", írja Éber László a Nemzeti Múzeum alapításának századik évfordulója alkalmából kiadott művében és közli a kép reprodukcióját is a 200-ik lapon.

Sok vázlatot készít. Egy ilyen vázlata a folyó mentén fákat ábrázol. Gyors kézzel megörökített pillanatnyi hangulatát az alkonynak. Messze nyúlik a távlat s a magas ég fínom alkonyi színeiben, aranysárga, kissé lilás, a kéket csak leheletszerűen éreztető színekben, meleg, barna mocsaras tájban állnak az alakjukban, rajzokban, lombozatukban jellegzetesen áttört nagy fák. A tekintet messze visz el a horizont vonalán — levegős távlatban — elnyúló erdő felé. (Magántulajdon.)

A természetes kiválasztás erejével és a sajátos, a környezet hosszú időn át kialakult hatásából örökletes tulajdonságokkal fog tehát a feladathoz, a magyar föld tájképi jelenségeinek festéséhez.

Más feladat ez, mint az eddigi. Új és nagy feladat. A tájjelenségek mindenütt másképen mutatkoznak. Ekkor a 70-es évek kezdetén a magyar táj még alig érzett valamit a később bekövetkezett korszakos változásokról. Sok még a nyers, lakatlan táj, a tájat gyéren lakják. Tájkép és a táj élete is más, mint ma. De a lakatlan táj is élő táj, mint természeti jelenség, önmagában is tökéletes. A talaj, domborzat, vizek, növényzet, állatvilág jelenségei harmónikusak és érvényesül az év, az évszakok és napszakok változása, az életjelenségek mozgása, aminek különös varázsát a napsugár intenzítása, a levegő különös páratartalma adja meg. Ezeknek az érzékelhető dolgoknak az összesége a táj képe. Magyar földön a magyar tájkép.

Ezeket a magyar tájakat jól ismeri Mészöly. Ezeket festi a Tisza mentén (Szolnok és Vezseny) Szeged mellett, ahol akkoriban még sok a vadvíz, azután a tiszántúli pusztákon, Szoboszló, Debrecen határában, a Hortobágyon, Székesfehérvár mocsaras környékén, a Balaton magányos partjain nádasok között rejtőző öblök mélyén, a fejérmegyei, baranyavármegyei dombos, erdős tájakon.

E törekvések újszerűek, gondolkodása, látása tisztára festői. Alkotásaiban nemcsak a kor művészetének jellege van meg, hanem minden következő magyar művészet magja is. Itt van a „Burgonyaszedők" című képe, amelyből egy emberöltővel később Koszta művészete érik ki.

Korszerűvé teszi művészetét, hogy a természetben mindenütt megtalálja a festői témát, ott is, ahol az a legrejtettebben jelentkezik. Mindig bent van a természetben, kora ifjúságától közel állt hozzá s most mint férfi is ott áll annak közepében. Érdekli annak mindennapisága. „Mi is annak gyermekei vagyunk", írja anyjához írt egyik levelében. Nem másolja a ter mészetet. Kikeresi egy nagy darab természetből azt, ami tetszésére talál. Jól tudja, amit már századokkal ezelőtt feljegyzett naplójába a szintén magyar származású Ajtósi Dürer: „A művészet a természetben van, aki ki tudja ragadni, megkaphatja". Meg van az ereje, tudása, jóérzése, hogy csak azt fesse, ami lelkiségével rokon. Egyéniségét — azt a szelíd, fínom, csendes, költői lelkiségét — festi bele képeibe. Úgy fest, ahogyan lát. A talajnak, a földfelszínnek a struktúráját

adja, fáinak törzsei s az ágazatok szinte anatómikusak, a szerkezeti elemek érvényesülnek. Érezzük a szemlélet biztonságát, amit egyszerűsítési készsége és ritmusérzéke is segít.

A tónusokat lefokozza, nüanszírozza s ahogy az atmoszféra meghatározza, adja a színeket. A nagy harmóniát keresi, messze kinyílik képein a horizont, a magas, levegős égboltozat. Az ég a lényeges, a felhőzet birodalma. Képeinek nagyrészét a levegő-ég foglalja el. A messziretekintés, a végtelen éreztetése, ami minden művészetnek legnagyobb titka, az ő művészete.

A nagy horizonthoz alakul e korbeli képeinek rendszerinti alakja a hosszúkás keskeny forma. Képei többnyire kicsinyek, ami a természet utáni festés kényelmi velejárója.

„Jegenyesor" című képén is jellegzetesek a fák. A Dunántúlon gyakori a szép jegenyesor. Hogy azonban a tájban ily biztos lehessen a fák ábrázolása, jól kell azokat ismernie annak, aki lefesti azokat. A faegyedek egész soráról készít ceruza- és színvázlatokat. A jegenyesort is külön tudjuk méltányolni, ha egy másik kis tanulmányát tekintjük meg, melyen szinte aquarellszerűen kezelve a festéket, kihagyásos, foltos technikájával élénkítve, szinte rajzolva az ecsettel, vázol fel néhány jegenyét, úgyhogy látjuk életüket is, amint időnként kényelmes csavarulatokban hullajtanak le egy-egy elsárgult levelet. Egy másik tanulmány két fűzfát ábrázol, jellegzetesen görbült törzsekkel. Új szemlélettel, új eszközökkel alkotja a látottakból képeit, művészetének teljes erejét a tájképre fordítja.

Színei világosak; aranyszőkék, a Tiszamenti, tiszántúli síkság meleg sárgájából és ezüstösen szinte csillogóan szürkék a Dunántúl, a Balaton párázatos levegőjéből eredően. Aranyszőke és fínom szürke az uralkodó tónusai. De helyet kap egy-egy képén a szinte fehéren kék ég is s amikor azután az égnek ez a domináló színe adja az egésznek világos hangulatát, mint a „Tanya" című magángyűjteményben lévő Franklin színes reprodukciójából jólismert 1872-ből való képén.

Különösen örül, ha sikerül a napsütés, mint az 1871-ben Szigetváron festett képén. A nyár júliusi melegében, dátum szerint 6-án festi a képet. Mindent eláraszt a nap, körülölel a fény. Különösen érdekes, ahogyan a baloldal fehér ököralakjain még a világos talaj reflektált fényét is éreztetni tudja. A fákon, lombozaton, aljnövényzeten pedig a szép zöldeket élvezzük.

Színhasználata mesteri, világos színekkel dolgozik, ecsetkezelése könnyed, ecsetvonásai frissek, kellemesek. Különösen vázlatszerű dolgai szinte aquarellszerű megoldásúak, mikor a vékonyabb, fínoman használt festékanyag mellett az alap — többnyire deszka — meleg alapanyagát kihagyásokkal érvényesülni engedi.

Példaként bizonyítja ezt a „Szérüskert" című képe (a Szépművészeti Múzeumban) és a most itt melléje helyezett magántulajdonban lévő vázlata.

Az 1871-ben készült vázlat a közvetlen szemléleti képet mutatja, zseniális, gyors kivitelezéssel. A nyári ég leheletvékonyságúan festett kékje alatt áttetszik a deszka meleg barnája. Ez az áttetszőség teszi levegőssé. Levegősen jelennek meg az akácok, lombjaik konturjait kihagyások, karakterisztikusan jelzik, s ugyancsak kihagyások a kazlak barnáját, a szalma anyagának könnyűségét. Néhány vonallal, folttal vannak a szinek jelezve. A talaj, az előtér mezei virágai, gazos növényei és — mondhatnánk minden szalmaszál — a kazlat lefogó szalmából font és itt csak éreztetett kötélzet mind ugyanott vannak a kész képen. A legelésző szamarak szürke színeikkel elevenítik a képet.

A kép 1872. dátummal azután felfokozott színbeli gyönyörűség. Az ég ragyogóan kék. Szinte aranyosan csillognak a kazlak, s földön a középteret is jól hangsúlyozó szétszórt szalma, egy nagy világító sárga folt a zöldben. Az akácok kidolgozottabbak, mint a vázlaton és mintha itt még jobban éreznénk lombjaik szelíd reszketését. Az ökörfarkkórók, bogáncsok is ott vannak, s mint ékkövek egy ékszeren, úgy csillognak az eredeti helyükön meghagyott mezei virágok, a különböző fehérek, a katángok kék pohara, s egy egyetlen egy piros pipacs a bal sarokban, amit a vázlaton alig hogy láthatunk és mégis ott van. A képen a fény erősebb, az árnyék mélyebb, mint a vázlaton.

Azt, hogy a vadvirágok, apró gazos növények így odavetve is élethűek s pár vonalas foltjukban is felismerhetők, megértjük ha ismerjük ily irányú pontos és gondos részlettanulmányait. Egy ökörfarkkóró tanulmánya a Szépművészeti Múzeum gyüjteményében van.

Ilyen példaképnek vehetjük a „Siófok" című képét is a Szépművészeti Múzeumban.* Kékesen, szürke-fehéren, levegősen fénylő ég (a balatoni ég). A partnak a vízbe benyúló bársonyos zöldjében néhány jegenye ritkás sorban viszi a tekintetet a mélybe a levegős távlatban el a túlsó partra annak kék és enyhén lilás hegyvonulataiig. A hegyek alatt keskeny sávban a Balaton sajátlagos, pillanatnyilag tengerzöld színe. A zöld part mentén két fürdőház, az egyik, a kiemelkedően magasabb, meleg, vörös-barna színével köti le tekintetünket. A fürdőházak közelében ezen a kihangsúlyozott ponton a fürdőzők mozgalmas alakjai élénkítik a képet, ruháik kék, fehér és barna szín-

* „Balatoni táj" címen szinesen közölte a „Szépművészet" 1941. év 7-ik számában.

foltjaival és ott van a vízért jövő lajtoskocsi is az egyik ló fehér, a másik piros-barna színével s ahol az egyensúly törvényei megkívánják, a barna fürdőház is kap egy kis kék foltot az oldalára akasztott ruhával.

A csendes vízben az előtérben a tükrözés adja a színek átmenetét az átázott talaj lilájába, meleg barnájába, hogy azután lila foltokban kezelve érje el a homokos fövény szőke-sárgáját. A fövénynek az előtérben életet adnak az égszínt tükröző víz világos foltjai, a gyér parti növényzet, nád, káka, sás, zöldes és barnás vonalas foltjai. Gyönyörködhetünk e képen az impresszionista látás könnyedségében, a hidegmeleg színek, a foltok fínom hatásában, biztos kiegyensúlyozottságában, a kép szelíd nyugalmában.

A kép könnyen hozzáférhető helyen közgyűjteményben van, s ezért a továbbiakban az e korbeli képek közül erre fogok hivatkozni, ezért is elemeztem részletesebben. Ismerjük ennek a képnek egy változatát is, nagyobb alakokkal.

Festési technikáját Csánky Dénes méltatta behatóan a művész hozzáértésével.

Egy-egy természeti képet többször is megfest vagy megrajzol, mint a „Szoboszlai szélmalmot" (tévesen Dorozsmai Szélmalom). Ilyenkor a legjobb nézőpontot a képhatást, a kompozíciónális megoldást keresi, mint itt a szoboszlai szélmalmon, vagy a világítás megfelelő effektusát. Ismerjük a szoboszlai szélmalom ceruzavázlatát 1871-ből. Érdekes a rajzot összehasonlítanunk a képpel; látjuk hogyan alakítja át a természeti képet biztos művészi érzékével. Mennyit nyer festőiségében a kép azzal, hogy a malmot helyezi a központba, s feléje van irányítva a figyelem, amit fokoz, hogy a tükröző víz is zártabb formát kap a képen, míg a rajzon oldalról ékalakban nyúlik be.

Ismerek képeit, ugyanazt a témát, nappali és alkonyati megvilágításban. Balatonparti kép csupa ezüst szürke az egyik, a másikon kék ég alatt a meleg barnák dominálnak a korai őszi alkonyat arányában. Fáradhatatlanul keres, kutat, kis vázlatkönyve mindig vele van.

Észreveszi a táj és az ember belső összetartozandóságát.

Birtokos család sarja, a család sorsa jóban-rosszban a földhöz van kötve, éppúgy, mint a népé. Tehát közel van a néphez, ismeri életét. Értékeli annak munkáját. Munkaközben ábrázolja a földeken, szántás közben, betakarításkor, szedéskor a réten, amint pásztorkodik, a vízen, amint halászik, vagy ladikjával, hálójával bajoskodik, mint ezen a „Kenesse" című képén. És a dolgos férfiak oldalán ott látjuk a nőt, mint hű társat, amint segít a munkában. Megfesti az otthont, a tanyát és a halásztanyát, a körülötte folyó élettel. A terméskicserélések útjain, a révnél, a kompnál, a vásárokon érdekli a nyüzsgő élet. Az ily csoportokban alakjai természetesen csoportosulnak.

Az 1872. évben kiállít Budapesten néhány képet. Egy a Hintersee környékéről vett hegyikép mellett csupa magyar tárgyúakat, alföldi árvízről, nádasfölötti napnyugtáról, Balaton mellékéről, pécskörnyéki tájról, Szigetvár látképéről festett képeket, de fél, hogy félreértik művészetét. És csakugyan, a közönség értetlenül áll a képek előtt, a kritika támadja. Keleti veszi védelmébe, aki ismeri a kor művészi törekvéseit. Kritikájával utal a természet egyszerű bájainak szeretetének szükségességére s a kifejlettebb műérzék kívánalmaira. Reámutat, hogy a „pseudo-idealis-irány" hazug csábjaival ellentétben Mészöly híven és naivul szentimentalizmustól mentesen magát az üde természetet állítja szemünk elé, „vázlatszerű kezelésében is bevégzett műveivel". Fínom realista, ki kiegyensúlyozott művészkedéllyel, választékosan szemeli ki tárgyait, képei komoly tanulmányok, hazánk tájfestészeti, szerény szépségei.

1872-ben Mészöly Münchenbe költözik. Ott telepszik meg. München akkor híres volt művészi kultúrájáról. Azóta hogy Courbet 1868-ban ott járt, művészeit haladó szellem, újító törekvések hatották át, érdeklődéssel figyelik a művészi problémákat. E században, a XIX. században, ekkor már harmadszor frissíti meg a német művészetet a francia művészet (Géricault, Delacroix, Courbet), mely utat mutat, új szemléletekhez vezet és erősíti a haladó törekvéseket, új tartalommal tölti meg a művészetet, bűvkörébe von erősirányú egyéniségeket és különösen a tehetségeket.

A tehetségek odasereglettek.

A kiállításokat a látogatók úgy nézik, mint a lapok olvasói az újdonság-rovatot — jegyzi meg találóan egy kritikus — s a nagyvásárban többszáz művész munkái között a kutató és hozzáértő hamar felfedezi a komoly értékeket, követi őket a közönségnek új törekvések iránt érdeklődő rétege s ezek szükségletét kielégítendő néhány műkereskedő.

Mészölynek nagy sikere van, ami érthető, hiszen készen hozza azokat az eredményeket, amelyek felé sokan a 70-es évek elején Münchenben összesereglett fiatalok korszerűen törekszenek. A barbizoni festők hatása alatt divatban van a hazai táj ábrázolása. A festők tájszemlélete és ábrázolása egyesül a francia törekvésekkel. A németek közül Adolf Liernek, ennek a Mészölyhöz a későbbi időkben különös közelségbe kerülő művésznek a nevét itt kell feljegyeznünk.

De Mészöly ennél többet hoz ide. München csak azt kívánja az új festészettől, amit akkor a barbizoni irányú festészet nyujtott. Egészséges természetlátást és kolorizmust, de Mészöly hozza már az eljövendő impresszionizmust is, annak kezdeti eredményeiben és magyar változatában (Árvíz, Tanya, Siófok stb. képei).

A korbeli külföldi kritikák, itthon Keleti, Szana közlései, hazaírott levelei, mind beszámolnak a sikerekről, melyeknek kézzelfogható eredményei a műkereskedők megbízásai. Müncheni, berlini és bécsi műkereskedők a vásárlói, szállítják képeit szerte Európába, sőt Amerikába is. Angliából került haza, az „Őszi reggel a Balatonon" című, múzeumi képe, e század elején. Egy bécsi műkereskedő ez időben egymaga 20-nál több képet vesz tőle.

Ez időből való s a korbeli képeire jellemző festésű az az 1873-as évszámot viselő budapesti magántulajdonban lévő nagyobb képe, mely egy tanyai házat ábrázol több alakkal. A kép jól szemlélteti azt a virtuózitást, mellyel a művész az ecsetet kezelte. Érdekes a talaj megfestését tanulmányoznunk, láthatjuk itt, hogy a festőeszközök mily mesteri kezelésével, mennyire egyéni és biztos technikával lesz levegős képein a rög is, s kap életet a föld.

És annak ellenére, hogy Mészölyt a megbízások erősen igénybe vették, s a műtermi kompozícióra is berendezkedik magyar etnográfiai kellékekkel, mégis tovább halad művészetében, halad azon az úton, melynek első közismert állomásául a siófoki képét jelölhetnők meg. És mikor 1873-ban a bécsi világkiállításon a német kritika szerint egész újszerű képével érmet nyer, ugyanabban az évben nyáron itthon megfesti a többi között egy balatoni képét egy halásztanyát, a szántódi parton.

A kép mérete 77 × 41 cm és hatása szinte monumentális.

A tóparton vagyunk. Közel a nagy vízhez. A part gyepes, zöld, a zöldön át-át tetszik a talaj enyhe barnája. A zöld síkban néhány nagy fa alatt húzódik meg, szinte csak sejdíthetően a tanya. A vízből úgyszólván semmit sem látunk, csak a jobboldalon, ahol szemben a füredi partot tudjuk, villan ki, úgy érezzük — egy pillanatra, mint az elhaló hullám utolsó fodra — egy fénycsík: a tó. A háttér hegyeinek keskeny kék sávja tudatosítja a mélységet. A színek: az ezüstösen kékes szürke égen halvány fehéres foltok jelzik a levegő éterikus rezgését. Ez a levegő él és mozog, látjuk, hogyan vonul lassan hömpölyögve foszlányaiban egymást kergetve a túloldali hegyek a tó felől felibénk és az akarattyai partoknak. A fák olivra hangolt zöldje a vén fák lombjai, a lombjaik alól kivilágló törzsek s egy fán a Balaton-vidékre jellemzően száradó korona ágainak szürkesége a könnyedén kezelt füves talaj zöldje mind feloldódnak az övező atmoszférában. Sehol egy kemény vonal, a szép, csendes színekben minden ellágyul, még a fák alatt foglalatoskodó félárnyékba helyezett emberi alakok és legelésző állatalakok színfoltjai is. Alig látjuk a vizet, mégis érezzük, hogy a Balatonnál vagyunk. Ez a kép mesteri munka, a fejlődés további foka, tiszta impresszionizmus. Claude Monet is aláírhatta volna ebben az 1873. évben.

A képet talán csak magának festi, nevének kezdőbetűivel szignálja és az évszámmal datálja. Korai képei majdnem mind datáltak, csak később hagyja el a dátumot és sokszor a szignatúrát is.

Münchenben, mint mondottuk, a barbizoni irányzat vezet. Talán ehhez akar igazodni, ezt akarja a forrásnál tanulmányozni, talán barátai: Paál, Munkácsy hívogatják, mikor 1874-ben Mészöly rövid tartózkodásra Párisba érkezik.

A tájfestészetben Diaz, Rousseau, Dupré, Daubigny Millet és a körükhöz tartozó Charles Jacques az elismert művészek és él még a nagymester, Corot is. Zola megírta ugyan már évekkel előbb (1866-ban) harcos kritikáját az impresszionizmus mellett, de merészsége kritikusi állásába került, elhallgatott.

A barbizoniak ott a helyszínen sem jelentenek Mészölynek újat. Mégis megejti sikerük és megfogja rajzos kolorizmusuk, ami sokszor a szívesen alkalmazott állatalakok és a csendéleti elemek színfoltjaiban hatásosan jut kifejezésre, különösen közel érzi magához Corot-t, szürke fátyolos színeivel.

A párizsi út nem eredményez haladást Mészöly művészetében. Ő már művészetében előbbre jutott. Az impresszionisták útját járja. De kora megfogja, s ettől kezdve datálhatjuk művészetének azt az irányát, mely őt nálunk, mint a paysage intime hazai képviselőjét tekinti, méltányolja és ünnepli, és ha mi is csak így akarjuk látni a Mészöly művészetét, akkor el kell fogadnunk a régebbi magyar kritika azon megállapítását, hogy Mészölynek azért nincsen magyar követője, mert egy elmult, befejezett irányzatnak volt nálunk első és utolsó képviselője. Pedig Mészöly művészete tovább él. Él annak szellemében, él és hat ma is.

És különben sem itt végződik az ő művészeti fejlődése. Jutunk még további eredményekhez is, ha követjük őt magányos útján. De előbb nézzünk meg néhány képét, amelyek párizsi útja után keletkeztek.

Egy kis képe, melyen a főalak vízmerítő nő, pl. Corotra emlékeztet. Lágyan rajzolódik be a nő alakja az őt körülvevő meleg szürkébe. A levegő, az ég szürkére hangolt, ennek tónusa a part talaja a háttér, kevés zöldje és a leheletszerűen festett fűzfák. Az idill hangulatát fokozza a háttérben elmosódottan látható ölelkező pár.

Mészöly hű marad a Balatonhoz. Mint a Balaton festőjét ismerik és ünneplik így abban a kedves esetben is, mikor a Kisfaludy gőzöst, melyen Mészöly utazik, fellobogózzák s a hajó teljes ünnepi díszben érkezik a füredi kikötőbe.

De nemcsak a tó foglalkoztatja, melynek színe mint a Lóczy vezetésével működő bizottság kimutatja, egész más, mint a többi tavaké, hanem érdekli a partján

folyó élet is. Akarattya, Szántód, Siófok, Lelle, akkor még alig lakott partjai, az egzotikus tájszépségű badacsonyi hegy és szigligeti öböl mind adják a témát.

Balatoni kép megfestésére kap megbízást a kormánytól is. 1874. augusztus 14-én kelt Trefort miniszter levele, melyben „azon óhajtól vezéreltetve, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum képtárában minden jeles hazai festő egy-egy műve képviselve legyen", felkéri a művészt, hogy „vázlat beküldése mellett értesítse őt arról, vajjon lenne-e hajlandó, minő idő alatt s mily tiszteletdíj mellett Nemzeti Műcsarnokunk számára egy képet festeni, hogy azt annakidején, ha elfogadhatónak találja, országos költségen megfestethesse."

Mészöly a levélre december 2-án vázlatokat küld be s ez alapon december 14-én már megrendeli a miniszter a képet. „9 láb szélességben s a megfelelő magasságban 3.000 forint tiszteletdíj biztosítása mellett." Mészöly három év alatt készült el a képpel. 1877-ben kiállítja Münchenben, ahol az akkori kritika szerint általános tetszésre talál. Azután a kép visszakerül műtermébe, hol még keveset igazít rajta. Így újra átfesti a középen térdeplő női alakot, hogy hű arcképét adja Detrich Lujzának, aki iránt akkoriban élénken érdeklődik.

A kép 1878-ban a Világkiállításra Párisba került, hol a kritika is észreveszi.

A képnek egy, a tiszapartra helyezett változatát is ismerjük 1877-ből.

A nagy balatoni kép 1878-ban kerül haza, jelenleg a Szépművészeti Múzeum egyik dísze. Rézmetszetet még a 70-es években készíttetett róla a Képzőművészeti Társulat, a Franklin Társulat pedig e század elején színes reprodukciókban járult hozzá népszerűsítéséhez.

Ezidőtájt festi állatokkal népes képeit. A falu csordája, az uraság gulyája, egy-két magányos jószág az iszapos parton, mind képtárgy lesz. Egy-egy eldugott parti mélyedésben vén fűzfák, vagy a rekettyefűz sűrű ágai között megbújva ring még a vízben egy-egy ottfelejtett ősi formájú bödöncsónak, amilyet a nagy balatoni képen is látunk, s amilyet ma a Balaton partján csak a keszthelyi múzeumban találhatunk. — Járja a nádi ösvényeket, a tört utat, s ott a zizegő nádasban festi a vízimadarakat, szárcsát, vöcsköt, récét, amint jó színfoltokat adnak a halk szellő által szeliden fodrozott, vagy az eget tükröző síma vizen. Csupa intim szépség, fínom, rajzos dolgok.

A színek kedvéért lefest egy-egy dugott kamrát is, a szürkéből milyen szépen csengenek ki a színek, a földre gurított sárga tök, a falra akasztott halványabb sárga kukorica, a füzérbe font fehér hagyma, meg a polcra helyezett piros paradicsom. A baromfiudvar is csupa szín. Élete mozgalmas. Humorérzéke is felcsillan, mikor a tyúkot kergető suta kakast örökíti meg egy kedves kis deszkán a meleg aranysárga háttérbe helyezett elevenmozgású szárnyasokkal. Szárnyasai mindíg hibátlan rajzúak, mozgásuk kifogástalan.

A lelőtt fácán is jó csendéleti téma, igen alkalmas a színek szeretetének kifejezésére. Úgyszintén néhány szál virág, vagy a gyümölcs-csendéletek is.

Az erdő alján legelésző jószág, vagy az erdő mélyén a zöld fák alatt hazafelé tartó jószág mind színképek. Be-benéz egy istállóba is s ott festi le a bekötött jószágot. — És Mészöly színei ragyognak, sokszor szinte zománcszerűen csillognak. Egészségesen telt színek. Itt újból megemlítjük, mert megfestéseinek időrendjében idetartozik az 1875-ben Tisza Lajos gróf részére festett s jelenleg is a család tulajdonában lévő azt a meleghangulatú sík-mocsaras tájon, naplementét ábrázoló képet, melyet már előbb említettem. A kép egyike Mészöly legsikerültebb nagy képeinek, jelzése szerint Münchenben készült.

Fest falusi országúti jeleneteket is, olyik képe szinte életképszerű. Címet is ilyet ad a képnek. Pl. „Egy falusi almaárús betér kocsijával a faluba." Életképhangulata van a Fővárosi Múzeum „Falu vége" c. széptónusú ideális, tájkilátású alkonyati képének, melyeket szintén 1875-ben festett.

De életképszerű képein is, nála mindíg a tájképi elem a kiindulópont és a legfontosabb. Szemünkben is életképszerűeknek tűnnek fel ezek a képek, mert kimondottan életképfestőink, Böhm, Bihari sok képüket kimutathatóan Mészöly hatása alatt (sőt vele versengve) festik.

Szereti a falut, a vidéket. Ott találja meg boldogító nyugalmát, az alkotó munka legjobb lehetőségét. Sokat van édesanyjánál Székesfehérváron, két évet tölt Zichy Ödön grófnál. A műértő Zichyek mindig szeretettel karolták fel Mészölyt. Nemcsak megbizatásokkal foglalkoztatták, Zichy Jenőnek magának egy egész képtára volt, amely jelenleg is megvan a család tulajdonában, hanem barátságukkal is megajándékozták. Zichy Ödöntől Surdról írja 1879-ben egyik levelében Mészöly: „nagyon jó kezekben vagyok most, igen jól érzem magamat, festek sokat meg vadászunk, este pedig be jön virágos szobámba Ödön s együtt elbeszélgetünk". Ezt írja Mészöly. És mit mond Zichy Ödön, mikor kérésemre a művészre vonatkozó emlékeit összeírja: „A két év alatt, mit — Mészöly nálam töltött, valódi baráti viszony keletkezett közöttünk. És ha ma (1909. december 1.) visszagondolok a szép időkre, némikép enyhíti a nagy művész és ritka barát elvesztésén érzett fájdalmamat, azon tőle nem egyszer hallott megjegyzés, hogy nálam töltötte életének legboldogabb napjait, ő ez időben oly sok megrendelést kapott — folytatja a gróf megemlékezéseit —, hogy alig bírt azoknak eleget tenni. Együtt válogattuk ki a Dráva közelében fekvő Surd-Zákányi uradalmam festői tájékú legszebb pontjait a megrendelők számára. Soha köz-

tünk nézeteltérés nem volt, kivéve festményei árait, — melyeket ő túl szerénységében túlságosan olcsón akart adni, úgy hogy végre ezen ügy rendezését egészen magamra vállaltam."

Ezidőben készülnek a „Balatoni alkonyat" című tájkép, egy erdőrészlet a surdi erdőből, mely „Szalonka les" címen került kiállításra, az „Őrtilosi malom", mely megrendelésre készült, egy surdi parasztházkonyha tyúkokkal és még vagy 10 más festmény.

A surdi szép napokat megszakítja Ödön gróf öccse Jenő, aki meghívja, menjen birtokára Szentiványra, — hol akkor József főherceg s egy nagyobb vadásztársaság időzött — egy vadászkép megfestésére. Sok vázlatot készít, természet után, s ezek segítségével festi meg képét, mely 1882-ben készült el. A bécsi kiállításra küldi.

Mészöly ekkor kezd foglalkozni házassági tervével és hamarosan jegyet vált a nógrádvármegyei birtokos családból származó Posztoczky Rózával.

A házassága előtt azonban egzisztenciáját biztos alapokra óhajtaná fektetni, elhatározza magát egy párizsi útra, mire már évek óta készül. Barátai, közöttük Munkácsy is régen óhajtják ezt az utazást, remélik, hogy ott Mészöly sikereit csak öregbíteni fogja. Ő azonban fél ettől az úttól s most is csak a művészetéért lelkesülő arája óhajának engedve indul el.

Párisban a Quartier-ben vesz lakást a Rue Racine, majd a Rue de Tournoun kis szállóiban. Barátja Deák Ébner Lajos, aki már régebben kint tartózkodik, beajánlja műkereskedőjének George Thoma-nak. Összeköttetésbe kerül Kleinbergerrel, a magyar származású ismert műkereskedővel, aki akkor modern képekkel kereskedik.

1909?

Kleinbergert felkerestem Párisban (1990.), emlékezett Mészölyre, kedvence volt az akkor kint élő fiatal festők között, 10—12 képe volt birtokában. Ezek a képek majdnem mind magyartárgyúak voltak és — mint Kleinberger mondotta — „merész színük és széles ecsetvonásaikkal kiválóan hatottak". Párisban azonban Kleinberger nem igen talált amatőrt ezekre a képekre, úgyhogy azok Amerikába vándoroltak át egy Reynolds nevű modern képkereskedő révén.

Kleinberger birtokában volt az a nagy kép is „A Balaton Szántódnál", mely Münchenben az 1883-as kiállításon aranyérmet nyert s azután hazakerült magántulajdonba. A kép jelzése „Mészöly Páris".

Párisban sok képet fest. Legnagyobb részét itthon készített motívumok után, bár nem mulasztja el, hogy természet után is vázoljon. Eleinte a nagyvárosban nehezen érvényesül, hosszú sorát írja a leveleknek, míg végre 1883. tavaszán kelt egyik levelében már sikerről számolhat be. Levelében kéri, hogy képeit küldjék utána, mert kapósak „s ilyen keresletre elkészülve nem volt". Hazafelé jövet Bécsben állít ki egy párat vázlataiból. Itt is sikere van. Egy képe, mely a fontainebléi erdőt ábrázolja, Magyarországra kerül Vácra, magántulajdonba.

Párisból jön haza az a kis deszka is, mely egy erdőszélen velünk szembehaladó kocsit ábrázol a lenyugvó nap hátulról jövő igen érdekes alkonyi világításával.

Hazaérkezve megtartja esküvőjét. Nászútra Velencébe megy a fiatal pár. Mészöly ekkor 39 éves.

Velencében festett képei mutatják meg legjobban, hogy mit jelentett neki a párizsi út.

Nézzük a Szépművészeti Múzeum képeit. Elsősorban a Lido és Chioggia című képeket, ezeket az igen jelentős és értékes szép alkotásokat.

A Lido. Megint egy olyan kép, amit magának szokott a művész vázlatul, mint egy emlékképül festeni, szignatúrája is csak monogramm, a hely Venezia megjelölésével. Nagy és végső állomása, a beteljesülése ez a kép annak az útnak, amelyet kezdetétől a 70-es évek legelejétől, azóta, hogy Mészöly a bécsi akadémiát elhagyta, a Szépművészeti Múzeumunkban lévő — bemutatott — siófoki képtől is nyomonkövethetünk, amely utat, mint jelentős állomás a szintén bemutatott „Szántódi Halásztanya" is jelez, s amelynek ime végső eredménye ez a meglátásában, világos színeiben, felfogásában és megfestésében teljesen tiszta impresszionista kép. Érdekes mindjárt a nézőpont kiválasztása. Úgyszólván a vízből van a kép felvéve, a partnak azon a részéről, amelyet még járnak a hullámok, balról a part, jobbról a víz. Az impresszionisták kezdték, hogy csónakba szállva, a vizet a vízből festették. — A kép ragyogóan világos, világosabb a siófoki képnél (színeinek ragyogásával a múzeumi képek közül a 72-ben festett szintén bemutatott szérűskerttel tart rokonságot). A deszka teljesen festékkel borított, a színek prímán, bátran vannak kezelve, az ecsetkezelés csodálatosan könnyed. És a színek: világító kék ég, azután a tenger színe, ahogyan folyton fakul, veszti tömegének a tengervíznek színét, amint dübörögve dőlnek felénk a hullámok, hogy azután a partot elérve, a síma fövényen a tarajok összeomoljanak, csak egy-egy zöld és élénkkék foltjukat tartva meg, vegyenek búcsút a nagy víztől, a napsugártól és omoljanak össze az örök enyészetben lilán az átázott, nedves sárga-barna homokban.

A parton (ahol ma örök zöldben nagy szállók állanak) szikkadt fű között elszórtan magányos házak, melyek közül egy, előretóltan a partra, jól irányítja a tekintetet — amely a háttérben ott, ahol a víz és ég találkoznak — Chioggia szigetének érdekes, rózsaszín csíkba helyezett, templomot jelző narancssárga foltján akad meg. — A siófoki képen az ég mozgalmas. Itt a víz adja az életet. — A siófoki kép szerény kis színfoltjai a fürdőzők ruhájának kékje és fehérje, a fehér és vörösbarna ló, a barna fürdőbódéra akasztott ruha-

darab kékje, a balatoni fövény enyhe lilája, mind ott vannak ezen a lidói képen, de bátrabban, nagy foltokban és élő elevenséggel. Azonkívül a Lidón minden helyet festék takar el, a hullámok taraja pasztózus, míg siófoki képén, mely szinte kétségkívül a közvetlen benyomás hatása alatt készült munka, sok a kihagyás.

A másik kép, a chioggiai részlet, színesebb ennél. Az időverte házaknak közvetlen faláig érő víz mellett nagy zsúfoltságban cölöpökre keresztbefektetett rudakon, sárga foltokban, hálók száradnak. Alatta feketetestű hajók, szürkésfekete haltartó kosarak között egy dolgozó emberi alak, kék kabátban. A víz csendesen mozog, sok színben tükrözi vissza saját zöldjében az ég tükröződő, világoskék színével keverve a nagy összevisszaságot, amellyel ellentétben remek ritmusban törnek felfelé a cölöpök, házak ablakok és a sajátságos velencei kémények, a messze háttérben, levegős távlatban pedig egy campanille egyenes vonalai, színfoltjai.

Ezek a képek a párisi út eredményei. Úgy jelentkeznek Mészöly művészetében, mint ahogy az impresszionisták munkái az akkori párisi naturalista környezetben, ahol már fel-feltűnnek ezek az új irányú képek, és a művészi körök foglalkoznak is velük, bár még több mint egy évtized kell hozzá, hogy Zola (1896-ban) újból kezébe vegye a kritikusi tollát s már mint beérkezetteket köszöntse a diadalmas impresszionizmust.

Velencében benyomásait rajzban, aquarellben, olajban örökíti meg. Két kis olajképe, vitorlákat ábrázoló, van a Szépművészeti Múzeumban. Az egyik fénylő világosszürkéivel tűnik ki. A velencei ég és víz egybeolvadó párás hangulatát adja egy kis aquarell-kép is, olyan mint egy tünékeny álom.

De ide a párisi út eredményeihez számíthatjuk azt a kis képet is, amely annak bizonysága, hogy Mészöly mit tanult Bastien Lepage divatos irányától. Bastien Lepage teljes világítású naturalista iránya az impresszionizmus hajnalán zárja a naturalista korszakot, de még majd csak később, az évtizedek végén, mikor Münchenből a festők Párisba özönlenek át, kezd hatni Magyarországra. Mutatja ez a kép is, Mészöly mennyire fogékony lélek, milyen nagy felvevőképessége és hogyan reagál. A kép teljes világításával lágyan elsímuló vonalaival Bastien Lepagere emlékeztet még abban is, ahogy az alakot szembehelyezi a nézővel, de emlékeztet Deák Ébnerre is, akinek viszont tájképei emlékeztetnek sokszor Mészölyre és bizonyságai a két jóbarát lelkületi közösségének.

Látjuk ezeken a képeken Mészöly elejétől fogva figyelemmel kísért élete munkásságának, művészeti törekvéseinek a kettősségét, az impresszionista irányt, amelyben ritka tehetséggel, zseniálisan és folytonosan fejlődve inkább csak magának dolgozik, míg a sikereket a divatos naturalisztikus irányú képeivel éri el, eljutva ezen az úton a barbizoniak mellett odáig, ahol Bastien Lepage művészete annak végét jelenti. Impresszionista irányú képeivel messzi a jövőbe mutatva jelzi az utat.

Velencéből hazaérkezve a fiatal házasok Budapesten telepszenek meg.

Vázlatkönyve most is mindíg vele van, e korból való vázlatkönyvei pillanatnyi benyomások megrögzítései és sokszor kész témái a képnek. Ezek után a rajzok után eleven kapcsolattal a külvilághoz, a műteremben is megfestheti képeit.

Műtermében fel s alá járkálva, folyton szivarozva és veregetve a szivart, még ha nem is volt hamu rajta, érlelte a kép gondolatát, komponál és fejleszti azt a legapróbb részletekig. Sokat tervezget, viszont gyorsan fest, de sokat töröl, dörzsöl, majd egy villanásával az ecsetnek, gyors kézmozdulattal helyez el egy-egy színt, színfoltot a képen, — mondja a 80-as évekből egy szemtanú.

Tépelődik, foglalkoztatja a munkája annyira, hogy műterméből, lakásáról távozva, még az utcáról is visszahajtja egy ötlet, egy gondolat, hogy azt megrögzítse. Valóságos ünnepe a munka, áhitatos a csend, amiben dolgozik. Csendesebb műterem nem volt, mint az övé, közölte velem egy müncheni festőbarátja és hozzátette: a legfigyelmesebb ember, jó szomszéd volt.

Sok megkezdett munkáját amikkel nem volt megelégedve, hagyja abba, soha sem fejezi be.

Ebből a korból való az alkonyati világításban hazatérő birkanyáj. Ismerem ennek a képnek ceruzavázlatát, tudom milyen hűséggel adja vissza e képben a jól és jellemzően megörökített pillanatnyi benyomást. A hazatérőben levő nyáj tülekedő, törtető, nyugtalan tolongását a keskeny hídon.

De hű maradt a neki oly sok dicsőséget szerzett Balatonhoz is. A fényjelenségek érdeklik, a festéket pasztózusan használja, különösen szívesen hangsúlyozza a fényjelenségeket, erősebben felrakott festékréteggel.

1885-ben az országos kiállítással kapcsolatosan rendezett kiállításra egy teljes világítású, ezüstszürke színeiben csillogó hatású, világos balatoni képet küld be és elnyeri a társulati nagydíjat. Ez volt utolsó nagyobb kiállítási sikere. Az akarattyai partokon készült kép a Székesfővárosi Múzeum birtokában van.

Ugyanebben az évben kinevezik a festőiskola tanárává. Érdekes a kinevezés története. Tájképfestészeti mesteriskola szervezését tervezik. Igen, de — jön a magyar, mindent rangsoroló felfogás — a tájképfestészeti mesteriskolához Ligeti, az idősebb, volna a jogosult; úgy kerülik meg a kényes kérdést, hogy női festőiskolát szerveznek, melynek vezetője s egyszersmind az alakrajz tanára Lotz Károly, a táj-

és csendélet-festészet előadója pedig Mészöly Géza lesz.

Közel munkahelyéhez, a Várbazárban elhelyezett női festőiskolához, a Lánchíd-utca 6. szám alatti dunaparti új Zichy-házban vesz lakást, ott rendezi be műtermét is (1885).

Apró képeit tovább festi. Kolorisztikus gyönyörűséggel, hihetetlen pontossággal festi meg kedves szárnyasait, a tollazatuk színét, az apró fejecskéket, a környezetet, mindent, mégis a nélkül, hogy kicsinyessé válnék. Ilyen képpel szerepel többek közt az 1886-os kiállításon.

Ebből az időből való ez az alkonyati hangulatú kis (15 × 10 cm) balatoni képe is, melynek egy ezüstszürke változatát is ismerem egy budapesti magángyüjteményben.

Ekkor festi a „Szénahordás" című képet is. Egy-egy kis mestermű mindenik — írja a korabeli kritikus „a részletek ama fínomságával, közvetlenségével, mely a művész műveit mind becsesebbé teszi".

És vannak más dolgai is: vázlatok, Mészöly legjobb alkotásai, minden stilizáció nélküli mély érzés jellemzik e kis mesterműveket — írja naplójában Justh Zsigmond.

Ezidőben meglátogatja egy bécsi barátja, aki ismeri, látta a párizsi útról hazajövet 1883-ban Bécsben kiállított képeket is. Szebbnél-szebb vázlatok egész sorát mutatja neki Mészöly, de mutogatás közben fájdalmasan mondja: „még pár lehelletvételnyit talán meg tudok csinálni, de már érzem,, tudom hogy közel az utolsó lehelletvétel, a vég, sietnem kell".

Az 1887. év ősze elviszi. November 12-én húny el Jobbágyiban, apósa birtokán. 43 évet élt.

Halálos ágyán, kifejezett kívánságához képest, Budapesten — abban a városban, amelyet annyira szeretett — temetik el. Sírjára a Kerepesi temetőben őt túlélő édesanyja állít emléket.

Szász Károly, a költő-püspök temeti. Mint a festészet Petőfijét búcsúztatja.

A lapok megírják: „elvesztettük őt egészen, egyszerre, akkor, mikor még fiatal volt, de már büszkesége a magyar festészetnek. Még mindig annyira teljes művészi erejének frisseségében, még mindig annyira biztos az invencióban, annyira dús szelleme, hevülő az ihlete, hogy még többet és nagyobbat várt tőle mindenki folytonosan."

JALSOVICZKY KÁROLY

Mészöly Géza

Vas. Gyp. 1880. 536 l.

Mészöly Géza kitünő festőnk, ki a nyarat a somogymegyei Surdon gr. Zichy Ödönnél töltötte, őszre Szent-Iványra megy gr. Zichy Jenőhöz, kinek számára a tél folyamában egy kilencz láb hosszu és hat láb magas vadászképet fog festeni. E képen, melyet a művész a tavaszi kiállitásra akar elkészíteni, tizenkét portrait-alak lesz, s a táj egy részletet fog feltüntetni Szent-Iványból a tó felől.

Mészöly Géza: Tanya. XIX.

Ernst Múzeum aukció
XII.

Mészöly Géza

Mészöly Géza

— **Mészöly Géza**, jeles tájfestőnk, Münchenből fővárosunkba érkezett, s innen a Balatonmellékre utazik.

Vas. Ujs. 1875

556 1.

Mészöly Géza

Vas. Lyc. 1874. 45. l

A külföld halottjai közül megemlitjük Schleich Edét, e kitünő tájképfestőt s a müncheni akadémia tanárát, kitől sok hazánkfia (többi közt Mészöly is) nyert oktatást. —

NO

Négy balatoni tájkép. Villámok a Balatonon. Csók István festménye

nem azt festi, amit lát, hanem amit a látottak hatása alatt érez. Az expresszionista festői kifejezés lelki forrása és létrejötte ennyiben a zenei kifejezés tudatra ébredésével és kicsendülésével rokon. Az expresszionista kép a dolgokat vagy egyáltalán nem ábrázolja és ilyenkor pusztára szabad szín- és formafantáziák medrében éli ki magát — vagy ha ábrázol is valamit, akkor is éppen csak hogy meg-megpendít egy-egy tárgyi formát. Azt is kedve szerint stilizálva, idomítva. „Kedve szerint": azaz úgy, hogy a festő kifejezésre törő érzése ebben az átidomított formában olyan közvetlenül adhasson jelt magáról, mint egy taglejtésben, vagy arckifejezésben. Az expresszionista kép, akárcsak a zene, csupa lelki jeladás. Hogy ez lehessen, rendkívül hajlítható kifejező anyagra van szüksége. Olyan közvetítőre, amely a legrejtettebb és leghalkabb impulzusnak is enged. Olyan médiumra, amelyen a lelkiség legtisztultabb, legföldöntúlibb fénye is átsugárzik. Ez a festői kifejező médium a szín. Még pedig az impresszionizmus által teljesen átfényesedett, átlevegősödött, anyagtalanná tisztult szín.

Vessük egybe Egry Józsefnek Szigligetről készült expresszionista látomását Csók István balatoni impressziójával. Abban mind a két, egyébként roppant különböző szellemű és stílusú festmény egyivású, hogy színei nem láttatnak anyagot, plasztikus testeket. Mind a két képen fényködös színpárlattá súlytalanodott a világ. Ez különíti el őket Mészöly realizmusától és Brodszky romantikus panorámájától. A két multszázadbeli mester színei anyaghoz, testhez álló lokálszínek. Csók és Egry színei anyagtól és testtől vált fényszőttes tünemények. Csók színeit az impresszionizmus értelmében való elemző megfigyelés bontotta árnyalatokra. A Csóknál jóval fiatalabb expresszionista Egry az impresszionizmus által fölszabadított, fénytől es levegőtől átitatott színt már örökbe kapta. Az ő számára ez az új színesség már nem megfigyelés adta eredmény, amelyet pontosan föl kell jegyezni, hanem teljesen beidegződött, át meg átérzett, belső készség, amelyet immár szárnyára lehet bocsájtani, hogy a képzelet, az érzelmesség új távlatai és káprázatai nyíljanak meg általa.

Sommásan szólva: Csók fény és levegő szőtte impressziója szabatos természetmegfigyelésen alapul. Ez a kép a külső optikai tapasztalat műve. Egrynek ugyancsak fény és levegő szőtte, optikai állagra tehát rokon színeiből ezzel szemben nem a külső tájmegfigyelés, hanem a lélek ábrándos költői szárnyalása, önfeledt merengése bontakozik ki a térben, olyan igézően, akár a délibáb.

Olyan ez a festmény, mint egy vászonra varázsolt szivárványhártya, amelyen át, a balatoni táj ábrándos visszfényében a festő lelkébe pillanthatunk. Ősi, népies zeneiséggel és költőiséggel áldott lélek ez. Aki nemcsak szemével, de lelkével is képes látni, az ebben a végtelen nemes egyszerűséggel megkomponált vízióban ugyanazt a szélesen, szabadon ívelő, ütemes lejtést, ugyanazt a lebegő határtalanságot érezheti, mint régi paraszti nótáinkban. Aranyos

barnák, sárgák, sziénai vörösek érett tüzében, szívbéli melegségében sütkérezik a táj, csöndbe merülten. Fénylő arcát az ősz sejtelmes, enyhe mélabúja látyolozza.

Expresszionizmusnak neveztük Egry képének festői szellemét és stílusát, arra való tekintettel, ami új benne és mai. De lehetetlen meg nem látnunk, hogy ez az új művészet mennyire rokon Brodszky Sándor multszázadbeli romantikájával. Akár Brodszky balatoni tájképében, Egry szigligeti látomásában is a lélek valóságon túlra merészkedő, messzi szárnyalása, merengő önfeledtsége ragad meg bennünket. Az ábrázolást itt is, ott is a képzelet érzelmi, hangulati sodra viszi magával. Brodszkynál még a látható dolgok ezer apró részletéhez kapcsolódva, Egrynél a nagy összefoglaló lendület egyszerű vonalában. Brodszky képzelete megoszlik a sok között, amit a természetben lát, részleteiben gazdagabb, egészben kevésbbé lendületes és ütemes. Egry képzelete viszont sok mindenről lemond, csakhogy annál átfogóbb módon, annál szabadabb ívekben szállhasson a magasba, mint röptében a madár. De Brodszky is, meg Egry is, a régi romantikus festő csak úgy, mint az új, a nagy távlatok, lelki igézetek művésze.

A művészet útja spirális menetekben csavarodik a fejlődés örök tengelye körül, egyre tovább az idő sodrában, folyton vissza-visszatérve olyan pontok fölé, amelyeken a multban már áthaladt. Így támadt rokon vonatkozás Brodszky multszázadbeli és Egry mai romantikája között. A Balaton négy mesteri tájképén végignézve az az érzésünk, hogy a végtelen spirálisnak éppen egy kerek menetét jártuk meg: a régi romantikától a realizmus és impresszionizmus tapasztalati látásán át újból képzeletszülte művészethez, megint romtantikus látomáshoz jutottunk vissza.

A bicskás

— Elbeszélés —

Írta: **Eszterhás István**

A Széchenyi-szobor mellett üldögéltek, apja láthatólag büszke s boldog volt. Már több mint egy éve nem jött ki az öreghez, mert únta a végnélküli síránkozást, de a mai nap egészen más, apja büszkélkedett vele és a sok dicsekvésből ráhulló meleg szeretet megsímogatta, meghatotta. Pedig nem gyerek már, huszonegyéves. A sok dícséret mégis zavarba hozza, maga elé nevetgél, mikor apja nagyokat mond és nem mer az öregre nézni, hanem a szobrot vizsgálja restelkedő szemmel. A szobor erősen pattogzott, elvénült ez a kőszobor is itt, az öregek sivár birodalmában, pedig erős szobornak készíthették, amikor ideállították a feketénzúgó Kamaraerdő bejáratához. Olyan vaskos lábai vannak, mintha mennyezettartó oszlopnak faragta volna a szobrász.

Ólomszínű eső borzongatja a Kamaraerdőt és a fölöttük álló sárga, gőgös-szegény szeretetházat, a vénség merev kaszárnyáját, ahol csak kenegetik, de nem tudják gyógyítani az öregkor szárazságát, elhanyatló jókedvét, a ránkomló szegénységet. Csupán elrakják a sok vén életet, az öregség százlábú, fekete gondjaival, ezerfelé nyüzsdölő panaszával a sárga falak közé, amire a hivatalos gőg feltűzte egy szélesnevetésű, nagybetűs táblán: BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS SZERETETHÁZA.

Később azután természetesen panaszkodtak is egy jó sort az öregek. Mélyen szemükberántották a szegletes, porszürke egyensapkát s az ellenző alól lapos szemmel bámultak a szemerkélő esőbe. Panasz-

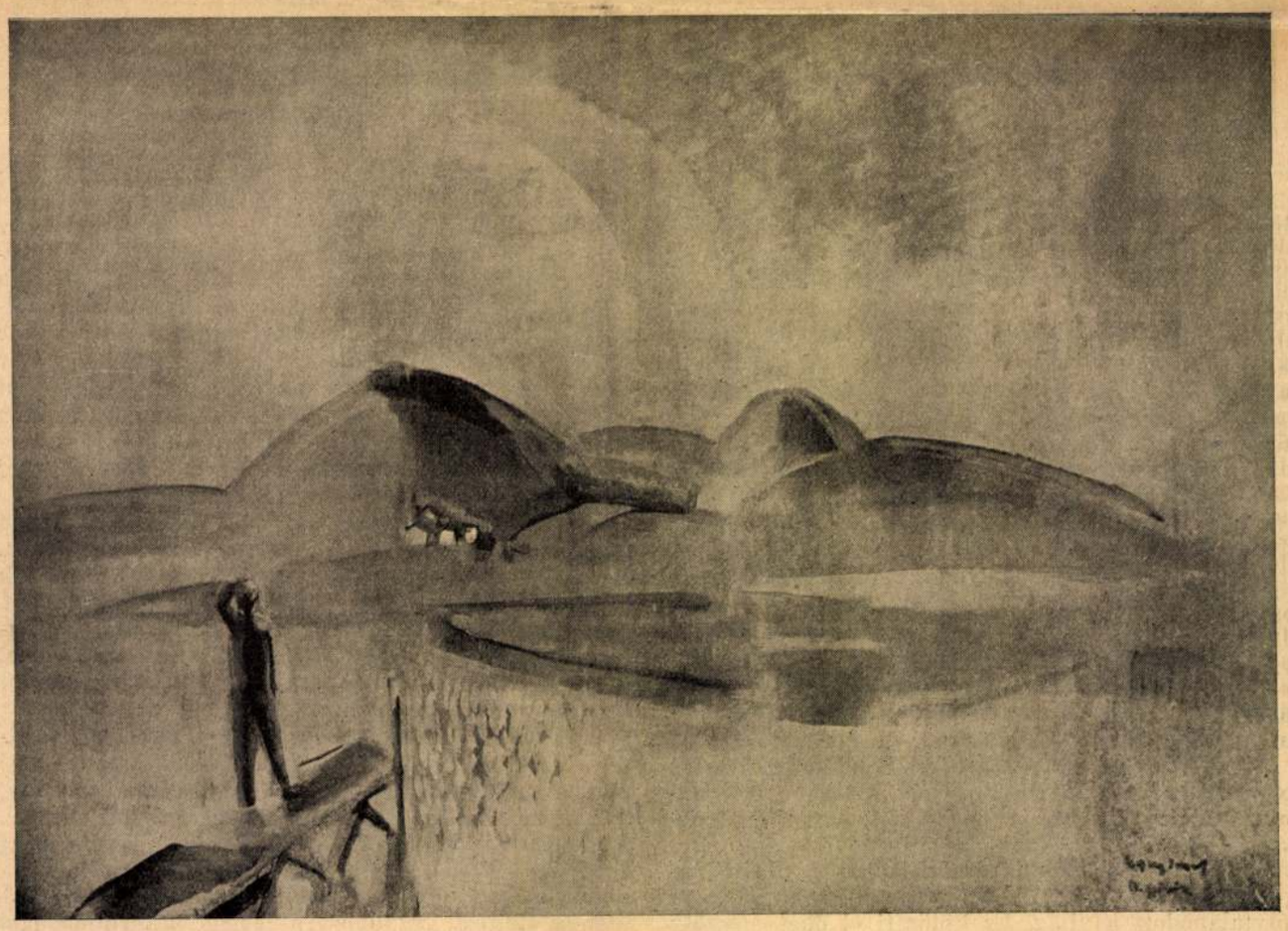

Négy balatoni tájkép. Szigliget. Egry József festménye

képében örökké határtalan, örökké idegen és messzi térségek igézete támad. Pedig ez a költői hangulat a valóság részletező, anyagilag szinte megmerevített ábrázolásán át hat a képzeletre. Az ábrázolásnak a kompozíció ünnepélyes rendje, a fény-, árnyékellentétek drámai küzdelme ád megkapó lelki hangsúlyt, romantikus színezetet.

Mészöly Géza jóval újabb keletű festményén az ilyen lelki szárnyalásnak semmi nyoma sincsen. Már a tárgyi határok kitűzésében is sokkal józanabb. Nem kalandozik olyan messze, nem kíván panoráma gyanánt kiszélesedni és magas röptű képzelettel a földről az égbe, a mindenségbe lendülni. Beéri a valóságnak egy közeli részletével, a balatonvidéki természetnek egy pompás zugával. De ezt a szűkebbre fogott távlatot pontról pontra temérdek festői árnyalat tölti be. Hangulatos értelmezés helyett a valóság mentől behatóbb és finomabb érzékeltetése fontos: a realizmus.

A realizmus a látásnak sokkal tárgyilagosabb szűrőjén át veszi szemügyre a természetet, mint a romantika. Emez mindig az elragadtatás és ábrándozás érzelmi sodrához idomítja az ábrázolást. Önkényesen csoportosít és hangsúlyoz, a rendkívülit, sőt szertelent kedveli. A realizmus józanabb szemmel, a maga hétköznapi mivoltában nézi és ábrázolja a valóságot. Mészöly balatoni képén semmi magasröptű festői szólam, semmi indulat, vagy taglejtés nincsen. A tájkép széltében-hosszában csupa finom szín- és formaátmenet oszlik el egyenletesen, nyugodtan. A facsoport hatalmas lombtömegén is dúsan szívódik át a levegő, amelynek párás burkolata a tárgyak anyagiságát, merevségét megoldja, eltompítja. A levegős térben a fény és az árnyék között való ellentét is megenyhül, a színek üdébbek, virulóbbak. Már ott látni rajtok némi fojtott, kezdeti nyomát annak az érzékeny rezgésnek, amelyet a szabad napfény színhatásának impresszionista elemzése később végleg fölszabadít minden anyagi lekötöttség alól.

Mészöly realizmusa a tér lágyító és tompító levegős burkolatán keresztül is híven láttatja a talaj keménységét, az alakok és fák domboruló testiségét. Az impresszionista Csók István szemében a testiségnek ez a plasztikus látszata már nem lényeges. Csak a szín a fontos, amelyet végsőkig érzékeny elemző látása holmi illanó párlat módjára vont ki a Balaton hullámzó víztömegéből és az ég boltozatából. Alkotó figyelme minden egyebet félretéve csak a színek eme fényködös, fátyolos tüneményére összpontosult. Az árnyalatok annyira sűrű, bonyolult szövődményét, annyi rejtett finomságú villanását és elvegyülését sikerült ilymódon meglátnia, hogy ez az egy részletre szorítkozó, belterjes festői megművelés bőségesen kárpótol bennünket mindenért, amit a mester a Balaton képéből különben elhagyott.

Csak vizet és eget látni ezen a festményen. De hát ez a „csak" nem elég-e? A háborgó víz, a zivataros ég és a cikkázó villám képében egybesűrítve, földuzzasztva, az elemek roppant hatalma zúdul felénk. Van ebben a balatoni impresszióban elég drámai erő és indulat, ha nem csapkod is maga körül nagy lendületre ajzott ütemekben. Felületes szemmel egyszerűen szürkének nézhetnők a képet. De ebben a szürkeségben temérdek zöld, kék, meg sárga árnyalat izgalmas nyugtalansága forrong.

Az impresszionizmus az anyagtalan, fényködös fátyollá légiesedő színárnyalatok képében olyan kifejező eszközt teremtett, amelynek az impresszionizmust követő újabb festői irányok is hasznát vehették. Közülök Egry József balatoni tájképével kapcsolatban az expresszionizmusról kell néhány ismertető szót szólanunk.

Az expresszionizmusban lelki folyamatok, indulatok, élmények lehető közvetlen kifejezése érvényesül. Nagy általánosságban szólva: az expresszionista

Négy balatoni tájkép. Balatonparti táj. Mészöly Géza festménye

Négy balatoni tájkép. Kilátás a Balatonra. Brodszky Sándor festménye

fehéren világító márványkorlátokat, a kanyargó partot és aztán a tengert. Ez is nem messzire már elvesztette csillámlását és beleolvadt az égbe. Haragos volt, tajtékozó, verte a sziklákat. Gyönyörű volt. Hatalmas sós lihegése ide érzett frissen.

— Ez a tenger — mondta halkan Kétzi Péter és egyszerre érthetetlennek találta, hogyan tudott eddig tenger nélkül élni.

Hétkor vacsora. Mária friss volt, jókedvű, elragadtatott. Ágikát egyelőre semmi más nem érdekelte a Rivierából, csak egy csizmahúzó, amely őskori lényként állt ott az egyik ágy mellett és amelynek rendeltetését a kislány sehogysem tudta megérteni.

Péterék a két étterem közül a külső éttermet választották. Ez a nagy étteremből nyílt, köröskörül beüvegezett terrasszal. Egy frankkal többet kellett itt fizetni minden személy után, de ide látszott a tenger.

Amint most végigmentek a nagy éttermen, az egyik asztaltól egy magányos nő tágranyílt szemmel nézett rájuk. Nem vették észre. Az még akkor se nyúlt az ételhez, amikor Kétzi Péterék már régen eltűntek az üvegfalas terraszon.

Ez a nő Horvát Cecil volt. És azért nem tudott többé a vacsorájához nyúlni, mert a férfi, aki itt ez előbb végigment egy asszonnyal és egy kis gyerekkel, az a bíró volt, aki öccsét három évi börtönre ítélte.

Folytatjuk

Négy balatoni tájkép

Írta: **Kállai Ernő**

A Balaton még a régi, szebbnél-szebb tájakban ugyancsak bővelkedő Magyarországnak is ritka természeti ékessége volt. Nem csoda, hogy annyi kiváló festőnk szeme-lelke csüggött rajta a multban és merül el benne ma is odaadó figyelemmel, ihletett áhitattal. Mindegyikük mást látott meg a „magyar tenger" ezerarcú szépségéből. A Balaton nemcsak a képstílusok történelmi módosulása értelmében, nemcsak korról korra, de művészről művészre is különböző színt és alakot öltött a festővásznakon.

Négy képet választottunk ki ebből a gazdag festői termésből. Négy fémjelzett mesterművet. Mind a négy a nagykiterjedésű Balatonvidék más-más pontjáról készült. De a motívumbeli eltérésen túl sokkal jelentősebb az a különbség, amely a képek szellemében és stílusában nyilvánul. Nemcsak a Balaton tükröződik bennük. A tükrözés változó módja révén a magyar festőművészet kerek száz esztendős történetére is derül egy-egy korszakot jelölő ponton világosság.

Brodszky Sándor képében a mult századbeli romantika érzelmes lelke csapong. Menedéket keresve bujkál a partmenti tölgyes viharverte, tépett-csapzott sűrűjében. Riadtan hánykolódik a hullámzó vízen, a zivatar vészes borujában, a haldokló napfény kísérteties, sápadt világában. Üzötten fut végig a kopár hegyormokon és együtt cikkázik a villámmal. A hömpölygő felhőkben is mintha az ő sötét indulata áradna szét a roppant égboltozaton.

Van valami fennkölt tárulkozás, valami isteni színjátékszerűség abban, ahogyan itt, a Balaton

M Ű V É S Z E T . Péczely
II.évf. 1903. Béla
290.1.

M é s z ö l y G é z a :

Részlet Szent-Iványról.

Olajfestmény.

dr.Királyfi Ármin gyüjteményé-
ből.

MŰVÉSZET
IV.évf.1905.
413.l.

Péczely
Béla

M é s z ö l y G é z a :

Ifjukori rajz/Hazatérés,
utcai jelent hóban/

MészölyGéza festő

Budapesti Szemle CCXXXV:1934: 129-164:Szmrecsányi Miklós: Tinayre Louis francia festőművész visszaemlékezéseiXXXXXX magyarországi tartózkodásáról

Ferenczy Valér festő

99, 100,

Mérnöky Géza Cestő

8 órai hajtáp.

1929 nov. 30. 62.

Mészöly Géza festő

Pesti Napló. 1881. júl. 27. 3.

Őrfi képzőművészeti kiállítás

Mészöly Géza fotó

Pesti Hirlap. 1881. jul. 31.

Szana Tamás: A mindenszerelt

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1881. aug. 6. 3.

Művészeink Rosébol

Mészöly Géza Festő

Pesti Hirlap. 1881. aug. 19. 3.

Művészeti hírek

Mészöly Géza festő

Pesti Hilap. 1881. okt. 3.

Szemere Attila: Apószi tárlat

Mészoly Géza festő

Pesti Hirlap.
1881. nov. 6.

Szumosz attila: Őszi mutárlat

Mészöly géza festő

Pesti Hirlap. 1880. okt. 4. 4.

Kasziány Tóbi: Ősbi mukiállítás

M é s z ö l y Géza festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
125-131.
"Bruck Miksa"

Mészöly Géza festő

Magyar Művészet 1925.237-238.o.
Bécsu muzeumkatalógusok.
I.Galerei des XIX.Jahrhunderts.

Mészöly Géza festő

Magyar Müvészet 1925.301-308.o.
Petrovics Elek:Wolfner Gyula képgyüjteménye.

Táblakép.Sátoros cigányok 1872.Mészöly

Magyar Müvészet 1925.301-308.o.
Petrovics Elek:Wolfner Gyula képgyüjteménye.

M é s z ö l y Géza festő
1844 - 1887

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
12-27.
"Lázár: B.Eötvös J. ..."

Grafika.

"Hazatérés" Mészöly ifjukori rajza.

Művészet.1905.IV.412-13.l.

M é s z ö l y G é z a festő.

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
372-383.
"A modern tajkép"

M é s z ö l y Géza festő

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
328-333.
"Budapest magánképtárai"

M é s z ö l y Géza festő

M Ű V É S Z E T
I.évf.1902.
12-27.
"Nemzeti művészet"

Mészöly Géza, festő

Művészet, IV., 1905. 269-270.

Hazai krónika

Mérzöly.

Művészet.

VI. Evf., 1907.

179 – 186.

Mészöly Géza festő

Magyar Művészet, 1927

519-523.o.

Ibl Ervin: Gróf Tisza István otthona.

Mészöly Géza festö.

Művészet. IV. 1905. 412-413. l.

Mészöly Géza festö.

Művészet.1905.417/18.1.

Mészöly festö.

Művészet.1905.417/18.l.

Mészöly Géza festménye

Fővárosi lapok 1870. III. 27. 264.

Hír a Képz. Társulat kiállításáról

Patak Jenő

Mészöly Géza festő/19.sz./ a Képzőmüv.
Társulat vegyes kiállitásán./K.E./

Fővárosi Lapok 1870.I.III.27.264.old.

Patak Jenő

Mészöly Géza festő/19.sz./ a Képzőm.

Társulat vegyes kiállitásán./K.E./

Fővárosi Lapok 1870.I.III.27.264.old.

Mészöly Géza festő

Életképek, 1876.juni 1.I.1.sz.9.l.

Vegyes közlemények

Festészet XIX.sz. önálló táblakép

Mészöly Géza müveinek hiánya a Nemzeti Muzeumban.

Életképek, 1876. juni 1. I. 1. sz. 9. l.

Vegyes közlemények.

Mészöly Géza festő

Pesti Napló. 1880, aug. 4. 3.

Mészöly Géza, a kitünő festő....

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. aug. 8.

Kaas Ivor: Magyar festők

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. aug. 15.

Kaas Ivor: Magyar festők

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. aug. 22.

Haar Ivor: Magyar festők

Mészöly Géza Sestő

Pesti Hirlap. 1881. ápr. 29. 4.

A tavaszi Kiállítás II-ik

sorozatára...

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. szept. 6-3.

Magyar művészek Bécsben

Kiállitások

Bécsi képzőmüvészeti akadémia.
Mészöly kiállitás

Pesti Hirlap, 1883. jun. 23. 13.
Mészöly Bécsben

Mütárgykereskedelem

Mészöly Géza szerződése a Goupil et Comp. céggel

Pesti Hirlap, 1883. máj. 23. 12.

Gr. Zichy Jenő műbarát

Pesti Hirlap. 1880. aug. 4. 3.

Meiszner Géza, a „kitünő festő“....

Táblakép. „Kalászok között,"
Mezőly

Pesti Hirlap. 1883. okt. 10

Prém József: Az őszi munkiállítás

Táblakép. Kis tájkép. Mészöly

Pesti Hirlap. 1880. okt. 4.4.

Kasziány Ödön: Őszi munkiállítás

Táblakép. „Hid alatt", Mérföly

Pesti Hirlap. 1886. okt. 29. 3

a mücsamokból

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1881. máj. 10.

Az uj tavaszi tárlat

Mészöly festő.

Pesti Hirlap.1882.jul.8.3.l.

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap, 1882. dec. 11. 12.
A műcsarnokból

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap, 1882. nov. 24. 5.
A király a Műcsarnokban

Mérey Géza festő (1844-1887)

Pesti Hirlap. 1886. okt. 29. 3.

A műcsarnokból

Táblakép. „Balatoni táj," Mészöly

Pesti Hirlap. 1879. márc. 16. 5.

Tavaszi mutárlat

Táblakép. „Balatonpart," Mészöly

Pesti Hirlap. 1879. márc. 4. 3.

a Dipzőmüvészeti Szemle hirlé

Táblakép. „Estszerkület," Mészöly

Pesti Hirlap. 1879. márc. 4. 3.

A Képzőművészeti Szemle hírli

Péth. Mérey

Pesti Hirlap. 1879. Sept. 4. 3.

Mérey Géza a nyári folyamán...

Surd. Mészöly

Pesti Hirlap. 1880. aug. 4. 3.

Mészöly géza, a kétünő festő....

Szent-Iván. Mészöly

Pesti Hirlap. 1880. aug. 4. 3.

Mészöly Géza, a kitünő festő....

Zákány. Mészöly

Pesti Hirlap. 1889. szept. 4. 3.

Mészöly Géza magyar folyamán...

Balatonfüred. Mészöly

Pesti Hirlap. 1880. aug. 4. 3.

Mészöly Géza, a kitünő festő....

Mészöly Géza, festő

Rome de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 466–468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

Táblakép — a Balatoni Fájak —

Mészöly Géza

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 466-468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

Mészöly Géza, festő

Revue de Hongrie, 1911.

IV. année, VII. tome, 710-712. l.

Látogatás a Kolnai-gyűjteménynél.

Mészöly Géza . festő

Revue de Hongrie

1910. III. sun. V. I. 782 - 784. l.

Impresszionista iskola.

Mészöly Géza

festő

Revue de Hongrie

1926. XIX. a. XXXIV. I. 182-195. l.

Szinyei-Merse Pál és a magyar Tájkép-festészet (Ybl Ervin)

Mészöly Géza, festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1943. XXXVI. a. LXIX. f. 297-302. l.

Farkas Zoltán: A magyar tenger festői.

Mészöly Géza festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1938. XXXI. année, LIX. Tome,

52-54. l.

Farkas Zoltán: Mészöly Géza.

Balaton

Nouvelle Revue de Hongrie

1938. XXXI. année, LIX. tome,
52–54. l.

Farkas Zoltán: Mészöly Géza.

Budapest.

Képzömüvészeti Szemle.1880.3.sz.14.l.

Mészöly Géza festöröl.-

Mészöly Géza festö.

Képzömüvészeti Szemle. 1879. 2sz. 43. l.

50. l.

1880. 12. sz. 174. l.

8. sz. 101. l.

9. sz. 104. l.

11. sz. 137. l.

1880. 9. sz. 134. l.

11. sz. 155-61. l.

3. sz. 14. l.

Mészöly festö.

Atheneum. 1874. VI. 953.

Mészöly Géza festö.

Atheneum.1874.V.108/12.

Mészöly festö.

Atheneum. 1874. V. 108/12.

Meiszly Géza festő

Pesti Hirlap. 1922. jan. 29. 9

K. k. d. Balatoni kikötő

Rajz. Vázlatkönyv, Medzöly

Pesti Hirlap. 1922. nov. 12. 5

k. k. l. magyar tájak

Mészöly festö.

ARS UNA, 1923/24. II. évf. 194/97. l.

Mészöly Géza festö.

Mibarát.1921.I.360.1.

Mészöly Géza festö.

Műbarát.1922.II.48/49.l.

Mérsály — , festő"

Müggyűjtő" 1930. 5-6. 195.

Mérölj —, festő

Müggyűjtő 1928. 6-7, 178-80. l.

Mérölg Géza, fertő

Műgyűjtő 1929. III. 84-85. l.

Mészöly Géza festőművész

Pásztortűz, 1925. XI. évf.

59. l.

Prochaska Béla: Budapesti művészi események

Mészöly Géza festő, 1844 – 1887. (A marosvásárhelyi képtárban levő képei-vel kapcsolatban)

Pásztortűz, 1931. 25-26 sz.

565. l.

Gulyás Károly: Marosvásárhely képtára

Mészöly, festő

Pásztorlány, 1931. 25 oz.
565. l.

Gulyás Károly: Marosvásárhely
képtára

Ikonográfia XIV. rd.

Nepomuki hl. János oltárkép
ludasi kat. templ.

Religió, 1853. aug. 7. 123.o

Egyh. Tudósítások.

Mészöly festőművész

Pásztortűz, 1927. 4 sz.

96. l.

Szoholay Béla: Magyar tájkép és zsánerkép kiállítás a Műcsarnokban

Mészöly Géza festő, 1844-1887,

Pásztortűz, 1931. 25-26 sz.
565. l.

Gulyás Károly: Marosvásárhely képtára

M Ű V É S Z E T . Péczely
II.évf. 1903. Béla
300.l.

M é s z ö l y G é z a :

Zivataros táj.

Olajfestmény.

Kohner Adolf gyüjteményéből.

M Ű V É S Z E T . Péczely
II.évf. 1903. Béla
297.1.

Mészöly Géza:

Hazatérők.

Olajfestmény.

Dr.Hampel Józsefné gyüjteményéből.

Egész oldalas kép.

MŰVÉSZET. Péczely
II.évf. 1903. Béla
295.1.

Mészöly Géza:

Az akarati /: helyesen akaratttyai PB :/ partok.

Olajfestmény.

dr.Királyfi Ármin gyüjteményéből.

M Ű V É S Z E T . Péczely
II.évf. 1903. Béla
296.l.

M é s z ö l y G é z a :

Birka-nyáj.

Olajfestmény.

dr.Királyfi Ármin gyüjteményé-
ből.

Magyar Művészet 1927.522.o. Kerényiné

Mészöly Géza:Viz partján.

Magyar Müvészet 1925.322.o. Kerényiné

Mészöly Géza:Sátoros cigányok.1872.

Magyar Müvészet 1927.16.o. Kerényiné

Mészöly Géza:/1844-1887/:Tanya
Mauthner Zoltán tud.

Magyar Művészet 1927.15.o. Kerényiné

Mészöly Géza /1844-1887/:Szigetvári
táj.jul.6.871
Rosenberg Gyuláné tud.

Magyar Müvészet 1927.522.o. Kerényiné

Mészöly Géza:Naplemente a mocsáron.
1875.

Mészöly Géza: Balaton

Nouvelle Revue de Hongrei 1943.
XXXVI.année, LXIX. tome, 298 lap.

Mészöly Géza: Balaton vidéke

Nouvelle Revue de Hongrie 1938.
XXXI. année, LIX. tome, 52 lap.

Mészöly Géza: Balatonpart

Nouvelle Revue de Hongrie 1938.
XXXI. année, LIX. tome, 52 lap.

Mészöly Géza: Balaton partján.

Hungarian Quarterly 1936.
Vol. 1. No. 1. 88 lap.

M Ű V É S Z E T
VI.évf.1907.
192.l.

Péczely Béla

M é s z ö l y G é z a :

Részlet a nagy erdőből:

A Szépmüvészeti Muzeum grafikai kiállitásából.

Rajz.

Péczely Béla

M é s z ö l y G é z a :

Balatoni táj tehenekkel és birkákkal.

Olajfestmény.

Az Orvosszövetség kiállitasáról.
Egész oldalas kép.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
5.sz. 352.old.

OB. – alkalmazottak.

123

ágos Bizottsága.

	száma: —	191
beadvány	kelte: XII	1923

Péczely Béla

M é s z ö l y G é z a :

Tanya.

Olajfestmény.

Az Orvosszövetség kiállitásából.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
5.sz. 365.old.

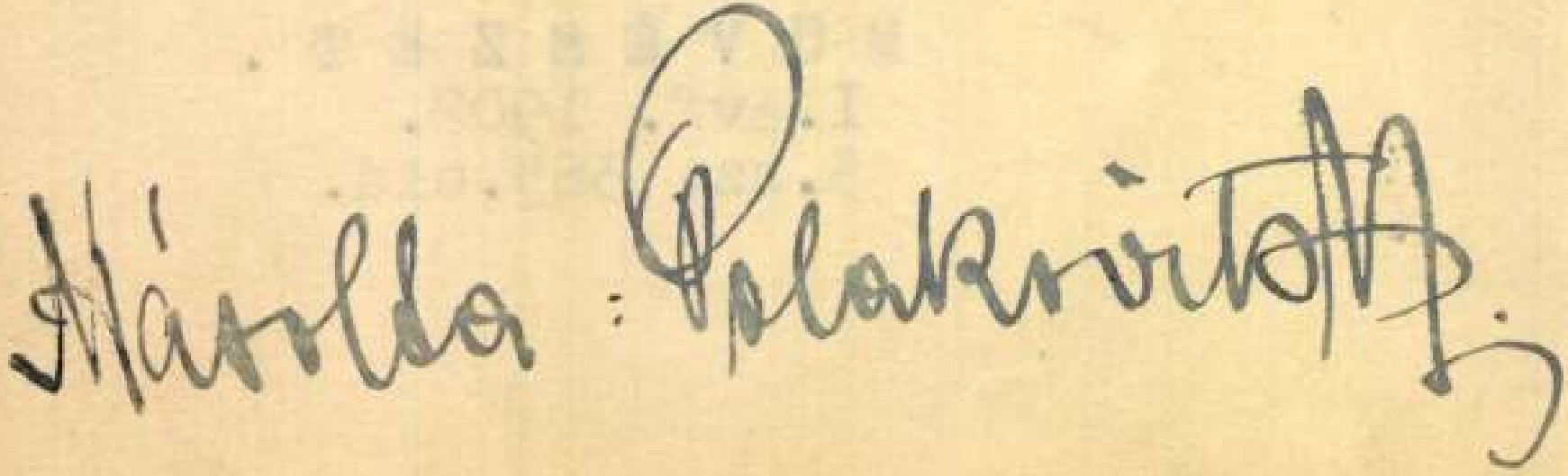

Festészet: Mészöly Géza

„Balatoni kép"

XIX századi magyar mesterek

Szabad Nép 1948 okt 16 – 6

Festészet, táblakép
Falu vége, Mészöly Géza

Művészet, II., 1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

Festészet, táblakép
Lenau Schilflieder verseinek illusztrációja, Mészöly Géza

Müvészet, II., 1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

Az Országos Képzőművészeti Társulat
Mészöly Géza hagyatéki kiállitása, 188[illegible]

Művészet, II., 1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

Festészet, táblakép
Balatoni halásztanya, Mészöly Géza

Művészet, II., 1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

Festészet, táblakép
Balatoni táj, Mészöly Géza

Müvészet, II., 1903. 289-293.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza

Festészet, táblakép
Est a halászkunyhóban, Mészöly Géza

Művészet, II., 1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

Mészöly Géza, festő

Művészet, II., 1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

Mészöly Géza festő

XIX. századi magyar mesterek

Szabad Nép 1948 okt. 16— 6

Kisimi

Mészöly Géza festőművész

Művelt Nép, 1954. máj. 16. 2. old.

Mészöly Géza festö.

Szab.Nép.1952.89.sz.ápr.16. 6.l.

Mészöly Géza festö.

Szab.Nép.1952.116.sz.május 16. 8.l.

Mészöly Géza festö.

Szab. Nép. 1952. 129. sz. jun. 3. 7. l.

Mészöly Géza festő

Szabad Művészet. 1950 IV. 350-353

(szegi) Az újjászendezett szegedi képtár

[redacted]ntrimi

Balatoni kalaiztanya.
(Kiszely Géza festménye)

Művelt Nép, 1954. máj. 18. 2. old.

Mészöly Géza.

Magyar Nemzet.
1946. II. 9.; II. évf. 31. a.
(: Hír. :)

Székesfehérvár, Mészöly

Pesti Hirlap. 1883. jul. 11. 6

Mészöly Géza tolla mint
félévi pénzi....

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1883. jul. 11. 6

Mészöly Géza több mint félévi

párisi ....

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1883. aug. 10. 11

Magyar festők a münchenie
nemzetközi tárlaton

Mészly Géza festő

Pesti Hirlap. 1883. Sept. 18. 11

Mészly Géza temetése ...

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1883. okt. 10.

Prém József: Az ősi minkiállítás

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1883. nov. 18

Prém József: Mj kiállítása

Műcsarnokban

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1884. jan. 19.3.

az Orsz. M. Képzőmův. Társulat

vetesztenénya m.

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1885. márc. 3. 5

a trónörökös könyve

Vádasd-Ladány. Mészöly

Pesti Hirlap. 1879. szept. 4. 3.

Mészöly Géza a ugár folyamán....

Jobbágyi. Mészöly

Pesti Hirlap. 1883. szept. 18. 11

Mészöly Géza Tegnapelőtt tartotta....

Märzsky Géza festő

Pesti Hirlap. 1885. jul. 13. 4

Märzsky Géza és Greguss Sanse
tehetséges...

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap, 1882. dec.27. 11.
Szinház, zene. képzőművészet

Mészöly festő.

Pesti Hirlap. 1882. ápr. 25. 3. l.

Mészöly -Géza festő

Pesti Hirlap,1882.nov.6.tárca
Porzsolt Kálmán: Képkiállitás
Székesfehérváron

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap,1882.okt.22.9.
Porzsolt Kálmán: A mücsarnok
őszi kiállitása

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap, 1883. ápr. 8. 3.
Magyar müvészek a müncheni nemzetközi kiállitáson

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap, 1883. máj. 7. tárca. Arányi Miksa: Magyar festők a párisi szalonban

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap, 1883. máj. 23.12.
Szinház, zene, képzőmüvészet

Mészöly Géza festő

PestiHirlap, 1883. jun. 23. 13.
Mészöly Bécsben

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap, 1883. máj. 17.11.

A müncheni kiállitásról

Mészöly Géza festő

Pesti Hírlap. 1881. máj. 22. 3.

A Arónszkös pár a Mücsarnokban

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1881. jun. 22. 4.

Boldog festőh!

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1881. jul. 19. 3.

Művészeti lisek

Rézmetszet. „Balatoni halásztanya"
mészöly-kép reprodukciója

Pesti Hirlap. 1879. dec. 15. 3.

A képzőművészeti társulat Karácsonyi
tárlata....

Mezőly Géza festő

Pesti Hirlap. 1839. jan. 19. 3.

Művészeti jutalmak

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1839. szept. 4. 3.

Mészöly Géza a ugár folyamán....

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1879. márc. 4. 3.

a Képzőművészeti Szemle hirei

Mészöly Géza festő

Pesti Napló. 1879. márc. 16. 5.

Tavaszi műtárlat

Mészöly Géza festő (1844–1897)

Pesti Hirlap. 1896. nov. 24. 4–5.

Pecz József: A jubiláris műtárlat

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4-5

Prém József: A jubiláris műtárlat

Táblakép. „Balatoni komp." Mészöly

Pesti Hirlap. 1880. febr. 18. 4.

Mészöly Géza jelenleg....

Festetzet. XIX sz. Táblakép. „Hid alatt." (Mészöly)

Pesti Hirlap. 1886. okt. 29. 3.

A mutcsamokból

Táblakép. „Major." Mészöly

Pesti Hirlap. 1880. márc. 28.

Tavaszi tárlat

Táblakép. „Szalonkalesen". Mészöly

Pesti Hirlap. 1880. apr. 30. 4.

A tárlat uj képei

Táblakép. „Vigkorló", Mészöly

Pesti Hirlap. 1879. márc. 16. 5.

Pesti műtárlat

gr. Zichy Ödön műpártoló

Pesti Hirlap. 1879. szept. 4. 3.

Mészöly Géza a nyár folyamán....

Ifj. Zichy Ödön gr. műpártoló

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 15. 6.

Napi hír

Medgöly gézu szép és nagy képét....

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1881. dec. 17. 3.

a Mücsarnokból

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1881. dec. 21. 4.

a Rejzőmiveszeti társulat

tanjai közöt....

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1881. dec. 23. 4.

Művészeti mindk

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1882. máj. 31. 2 mell.

a bécsi nemzetközi Szépkiállítás

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. dec. 10. 4.

A Mitesamokból

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. dec. 8. 4.

az orsz. képzőművészeti társulat
választmánya....

Meszöly géza festő

Pesti Hirlap. 1880. dec. 15. 3.

A Karácsonyi Kiállitáson....

Mészöly Géza festő

Pesti Hírlap. 1881. márc. 24. 3.

A képzőművészeti társulat
tavaszi kiállítása...

Táblakép. „Szentiváni rezdlet,"
Medzöly

Pesti Hirlap. 1883. okt. 10.

Prém József: Az ödzi mutkiállítás

Táblakép. Szent-Iváni vadász-
társaság. Mészöly

Pesti Hirlap. 1880. aug. 4. 3.
Mészöly Géza, a kétünő festő....

Táblakép. „A Balaton", Mészöly

Pesti Hirlap. 1883. dec. 19. 3

a király által vásárolt művek...

Tablakép, Majorudvar Körpölg

Gyűrűtől

Budapesti Hirlap. 1882. III. 2

61. n. 4.o. (Ch. és M.)

JH

Táblakép, Hazatérés Mészöly Sándor

Budapesti Hirlap 1881, X. 5.

110. n. melléklet, Berényi László:

A magyar Salon II

Táblakép Falusi részlet Mészöly Gejától

Budapesti Hirlap, 1881, X. 5.

110. sz. melléklet, Berényi László:

A magyar Salon. II.

Mészöly Géza fertő

Budapest, Hirlap 1891, XI. 25

162. n. 3. o. (H. és K.)

Mészöly Géza festő

Budapesti Hirlap. 1881, XI. 6.

143. n. Melléklet, t. o. Mario Proth:

Magyar Szalon

Mészöly Gézc [illegible]

[illegible]

Budapesti Hirlap 1882, III. 25.

84. n. 30. (Szerk.

Mérnöki Gépes fortó

Budapest. Oblap. 1882 III 2.

61. n. 4.o (h. és M.)

Mészoly Gyula festő

Budapest Hilap 1882 VI. 5.

153 n. 3. o. (Szécsi K.)

Mérfoly Sejo Pesto

Budapesto Wilap 1882 IV. 2

91 p. 1.0 (tarca)

Sz. Sz.: A nemzetközi mühvallitás Bécsben

Jbl

Mészöly Géza, festő

Budapesti Hirlap, 1881, X. 2.

108. sz. 3. o. (Sz. és K.)

Mészöly Géza festő

Budapesti Hirlap. 1881 X. 19.

125 n. 3. o. (K. és Mf

Mérzőly Géza festő Jbl

Budapesti Hírlap. 1881, IX. 28.

104. sz. 3. o. (Sz. és M.)

Thérpöly Géza, festő

Budapesti Hirlap, 1881, X. 5

110. n. melléklet, Berényi László:

A magyar Salon II.

Paris. Kinjof Sejc ide utajih

Budapesti Hírlap 1882. VI. 5.

153. n. 3. o. (Kis K)

M

Szentivány, Mészöly Séja ott-tartózkodása a Zichy-kastélyban.

Budapesti Niclap, 1881, IX. 28.

104. sz. 3. o. (Sz. és M.)

Mészöly Géza, festő

Budapesti Hirlap, 1882. X. 21.

290. sz. 1. o. Berényi László:

A műtárlat (tárca)

Jbl

Táblakép, Balatoni halászpasszony

Mészöly Gépától

Budapesti Hirlap, 1881. X. 5.

110. sz. melléklet, Berenyi László:

A magyar Salon II.

Tablakép, Vadászkép Mészöly Gézától

Budapesti Hírlap, 1887. IX 28.

104. n. 3. o. (Sz. és M.)

Mészöly Géza
festő

Budapesti Szemle, 1882. XXXI.

133.–142., 303.–311. l.

Ampelos: A bécsi szalonról.

Mészöly Géza

festő

Budapesti Szemle, 1874. V.

427–446. – Keleti Gusztáv:

Képzőművészeti szemle.

Mészöly (Géza) festő

Budapesti Szemle, 1884.

XXXVII. 295-310. l. Angelos:

Az ősi műtárlatról.

Mészöly Géza, festő

Budapesti Szemle, 1887. 16.

436 – 448. l. Kenyeres Attila: A

Képzőművészeti Társulat jubileumi

tárlata.

Tablakep, Almásszekér Jbl

Mészöly Gézától.

Budapesti Hirlap 1882, III 2.

91.2.T.o. (tárca)

Sz. Gy: A nemzethöji mütiallitás Bécsben

Tablakép, Vadászat Mérjely Gépétől

Budapesto Hirlap 1882 III 2

61. n. 4.o (Kis K)

Mészöly Géza festő (1844–1887)

Pesti Hirlap. 1885. IV. c. jul. 13. 4.

Mészöly Géza és Gregorius Trenk
tehetséges festőnyomatsch...

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1881. ápr. 13. 4.

A Mücsarnokból

Meizsöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. jún. 20.

Haas Ivor: Magyar festők

Mézöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 30. 4.

A Tátrai új képei

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 15. 6.

Napi hír
Mészöly Géza szép és nagy képét....

Meiszly Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. márc. 28.

-y-za: Tavaszi tárlat

Mészöly Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. márc. 23.

Fővárosi ügyek
a pénzügyi és gazdasági bizottság
ma tartott....

Meizels Géza festő

Pesti Hirlap. 1880. febr. 18. 4.

Meizels Géza jeleneg....

Buccari. Mészöly

Pesti Hirlap. 1881. aug. 19. 3.

Művészeti hírek

Fiume. Mérsöly

Pesti Hirlap. 1881. aug. 19. 3.

Münerzeti Lisek

Királyfi Ármin, mügyüjtő

Müvészet, II., 19o3. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

Zichy Ödön gr., müpártoló

Művészet, II.,1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza

Zichy Jenő, mügyüjtő

Müvészet, II.,19o3. 289-298.

Máloñyay Dezső: Mészöly Géza.

Andrássy Tivadar, mügyüjtő

Művészet, II., 1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

Liebig báró, műgyüjtő

Művészet, II., 1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza

Andrássy Gyula, mügyüjtő

Művészet, II., 1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

Kitüntetések
A bécsi müvészeti akadémia aranyérme
1870.Mészöly Gézának

Müvészet, II., 19o3. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

A bécsi világkiállitás müvészeti érme 1872. Mészöly Gézának

Müvészet, II., 1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

Az Országos Képzőművészeti Társulat nagydija, 1883

Művészet, II., 1903. 289-298.

Malonyay Dezső: Mészöly Géza.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1967 DEC 2

Százhatvanöt festmény szerepel az idei aukción

A hagyományos, ünnep előtti művészeti képaukciót idén december 12-én tartja a *Bizományi Áruház*. A korábbi aukciókat lényegesen felülmúló mennyiségű műalkotást vettek át a megbízóktól, úgy, hogy ez alkalommal *165 festmény kerül kalapács alá és ezeknek együttes induló kikiáltási ára 480 ezer forint.*

Pénteken délelőtt mutatták be a vállalat Kinizsi utcai kultúrtermében a sajtó képviselőinek és meghívott vendégeknek a képaukció gazdag anyagát. Legmagasabbra értékelték id. Markó Károly Fürdőző nők című védett alkotását, amelynek kikiáltási ára 16 ezer forint lesz. Aba-Novák Vilmos híres képe, a Gazdag cirkusz 15 ezer forintos kikiáltási áron indul. Egry József kilenc művével találkoznak majd az árverés részvevői. Ezek között van több védett alkotás, amelyeket 10 ezer, 12 ezer, 13 ezer forinttal indítanak. Mészöly Géza egyik főműve, a Tanya a patak partján című festmény kikiáltási ára 19 ezer forint lesz. Az aukción Csók István négy, Glatz Oszkár hat, Iványi Grünwald Béla öt, Lotz Károly négy, Mednyánszky László hat, Rippl-Rónai József négy, Szőnyi István hét, Vaszary János öt képe kerül értékesítésre.

Az aukciót megelőzően a képeket december 2-től 10-ig a Kinizsi utca 12. alatt kiállítják.

iskolás és óvodás gyermekkel intell. szonyt felvenne e napra, bejárással. Tel.: 14 óra után. —404.

FELVESZÜNK

SZABÓ szakmunkásokat betanított szabómunkásoka

14 éven felüli **fiatalokat 6 órás foglalkoztatásra, varrógép műszerészeket, kőművest, segédmunkásokat, kőműves segédmunkásokat, takarítónőket.** (Munkásszállás nincs.)

Csak budapesti lakosokat.

MAJUS 1. RUHAGYAR, Budapest, VIII., Elnök u. 1. Munkaerőgazdálkodás.

Szövetkezeti tagként felveszünk villanyszerelő mellé betanított segédmunkásokat és gépkocsivezetőt. — Budai Villany- és Rádiószerelő

Belkereskedelmi Szállítási Vállalat 3. sz. üzemegysége. Budapest, XI., Karinthy Frigyes út 17.

Hatvan Városi Tanács Kórházának Igazgatofőorvosa (Hatvan) pályázatot hirdet 1968. jan. 1-i belépéssel a most induló új kórházhoz E. 210. kulcsszámú beosztott ápolonői állásokra. Az állás elnyerése esetén csak férőhelyet tudunk biztosítani. A kellően felszerelt pályázati kérelmeket — a szolgálati út betartásával — a kórház igazgató-főorvosához kell benyújtani.

Kereskedelmi és

jelig. a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Balatonfüredi községgazdálkodási vállalat kőműveseket, segédmunkásokat, vasbetonszerelőket és ácsokat vesz fel. Munkásszállás biztosítva. Községgazdálkodási Vállalat, Balatonfüred.

Villanyszerelési szakmába raktárvezetőt keres építőipari egység. »Hosszú gyakorlat — 235385« jelig. a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Nagy gyakorlattal rendelkező **kéziszedőt** és **gépmestert** felvesz a Komárom megyei Nyomda Váll. Komárom.

Villanyszerelő szakmunkásokat, valamint

Hagyaté
bát, k
romajtó
szőnyeget,
ruhanemüt,
limlomot vesze
—869.

Veszek komb
háromajtóst,
torokat, hálót,
gépet, ágytollat
rekamiét, hag
143—117.

Kárpitos ház
vállal munkát:
039.

Lakásfeloszlatás
szek típusbútor
lót, kombinálta
bás rekamiét,
rákat, 3 ajtós
tollat, hagyaték
—755.

Rokokó női ír
fresko ráfestés
verettel, olcsón
119—523.

Beépített gardr
konyhaszekrény
sét vállalom.
asztalos. VIII.
váth Mihály
Tel.: 134—444.

Komb. szekrén
nyörű diófa,
nél eladó. IV.,
játh A. u. 105

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
FÉNYSZÓRÓ

1931 APR 12
1021

Magyar festők Itáliában

Itália! — kiált fel mindenki, ha arról kérdezik, hová szeretne eljutni legjobban. Magyarország olasz kapcsolatai sok évszázadosak. Legmélyebbnek mégis a kulturális kapcsolatok mondhatók, melyek elevenen virultak és kölcsönösen hatottak egymásra Mátyás király uralkodásától kezdve egészen napjainkig.

Felsorolni is hosszú lenne, hány neves alkotóművészünk munkásságának szabott irányt, adott új, friss ihletet Olaszország, több évezredes múltjával, harsogó mediterrán színeivel, kicsorduló életörömével. Itália mindig vonzotta a magyar művészeti élet jeleseit, különösen a festőket. Mészöly a Lido ragyogó sárga fövényét örökíti meg, Szinyeit Capri azurkék tengere lelkesíti, Fraknói Vilmos művészházat építtet Rómában, ahol Iványi Grünwald Béla, Koszta József és Réti István hosszú ideig dolgozik. Fényes Adolf Velencében fest templombelsőket, Csontváry Taorminában bolyong, Gulácsy északi városkákban keresgéli „történelmi intimitásainak" hőseit és színhelyét.

A Római Magyar Intézet 1929-es újjászervezése óta még többen dolgoznak Rómában, például Szőnyi István, Aba-Novák Vilmos, Molnár C. Pál, Hincz Gyula és Pékáry István. A felszabadulás óta alig akad művészünk, aki meg ne fordulna időnként Olaszországban.

A Magyar Nemzeti Galéria március 24-én megnyílt kiállításával — Magyar festők Itáliában — címmel —, egy kissé az útikalauz szerepére vállalkozott. A kiállítás anyagát szemlélve nyomábaszegődhetünk a magyar piktúra legkiválóbb mestereinek és az ő szemükkel fedezhetjük fel a vásznakon elénktáruló olasz táj, az olasz ember új, ismeretlen vonásait. A rendkívül színvonalas és élményt adó kiállítás május végéig tekinthető meg.

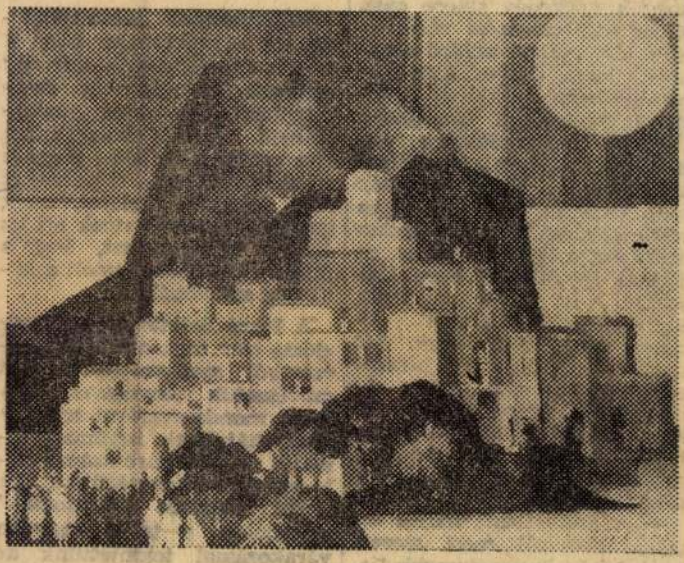

szer, ítékban

sorban két új szocialista brigádunk is született.

Az elmondottakhoz még csak annyit tennénk hozzá, hogy a negyedév sikere csak akkor lesz tartós és válik az egész évi munka szilárd alapjává, ha a Csepel Autógyár részéről sem marad el a további, folyamatos támogatás.

Újabb intézkedésekre van szükség, melyek segítséget nyújtanak az exportfeladatok megoldásához, a még egyes részletkérdéseiben tisztázatlan önállóság megteremtéséhez, az újpesti fémöntöde beruházásaihoz. Itt már nemcsak üzemegységi, hanem országos problémát jelent két korszerű présöntő gép beszerzése. Ígéretet már kaptak, remélhetőleg a gépek sem várnak túlontúl sokáig magukra. De mi lesz a megtakarított pénzzel? Azt mikor kapják meg a dolgozók?

— A szétosztást május elsejére tervezzük, mert szeretnénk kicsit ünnepélyesebb keretbe foglalni azoknak a borítékoknak az átnyújtását, melyeket már az új mechanizmus töltött meg és juttatott a dolgozók zsebébe.

Vadas Zsuzsa

A Pécsi Balett

Az aggodalmaskodók attól féltek, félig se telik majd meg a színházterem. Az érdeklődők — és azok is akik mindenhol meg akarnak jelenni, — korai rohamot indítottak a jegyekért. A művelődési ház Pécsi Balett vendégjátékát várta, vállalva az anyagi többletet is, mert színvonalas műsort kívánt biztosítani az ünnepekre a könyék dolgozóinak.

Szépszándékú kezdeményezés ez, a kasszasiker könnyű rendezvények után, s már egy esetleges félkudarc is eredményként lett volna elkönyvelhető. Április harmadikán este csaknem teljesen megtelt a színházterem, mindazokat meg lehetett találni, akik igénylik a művészetnek ezt az ágát is. Mondjuk azt, hogy a műsor színvonala emeli a közönség színvonalát is?

A Pécsi Balettet régen megelőzte már híre, a televízió jóvoltából megismerkedhettünk művészetük lényegével, modern, mondanivalóval teli koreográfiájukkal, izgalmas, újszerű, érdeklődésre számottartó egész tevékenységükkel. Az akkor látottak „megfogtak" bennünket, s talán nagyobb várakozással tekintettünk az előadás elé, mint szabadott volna. Ezért, — legalábbis úgy gondolom ezért — az összbenyomás nem volt erősebb az átlagosnál, a nagy élmény helyett inkább nagyon kellemes estét jelentett a pécsi együttes fellépése.

A műsor összeállítása sokoldalúságról tanúskodott. Az ETÜDÖK szimfónikus balett. A CONCERTÓ a szivárvány színeire, egészen modern, a MIT TAKAR A KALAPOD? balettszatíra könnyed, iróniku játék.

Három különböző feladat, három egymástól mindenben eltérő koreográfia és zene, három változó hatás a nézőre. Az első amolyan ujjgyakorlat, a második szinte szuggesztív erejű, színek és fények harca, kavargása, szemet gyönyörködtető látvány. Aztán jön a bohókás harmadik, hogy elfeledtesse az emberrel „az élményt".

Persze még így is, ilyen „töredék repertoárral is" magasszínvonalú művészi szórakozásban volt része a közönségnek. *Tóth Sándor, Árva Eszter és társaik, az együttes minden tagja kedvvel, nem afféle rutinmunkával táncolt,* s feltétlenül rászolgált a vastapsra, amely nemcsak a résztvevők lelkesedését, hanem hozzáértését is jellemezte.

Kellemes esténk vot, s ezért feltétlen elismerés illeti a művelődési ház vezetőségét, akik vállalva az összes kockázatot, ilyen kuriózummal kedveskedett a gyárkörnyék dolgozóinak, mint a Pécsi Balett.

—cz

érvek, eredmények, III.

mint az igazgatónak. Csendesek, nyugodtak, határozottak. Hát ebből elkelne nálunk is egy kicsi. Hogy úgy mondjam, nagyvállalati szintre kellene emelnünk az ottani nyugalmat. Pedig problémájuk nekik is van.

Amíg a vendég-szakembe-

kit terhei a költség, lehet-e ezeket a darabokat még felhasználni valahol, addig mi *Ecsedi Lajos* főkönyvelővel járjuk az üzemeket, s beszélgetünk. A forgácsoló csarnokban modern, jó gépeken, tiszta levegős, egészséges környezetben dolgoznak.

— Nagyon jól bevált a kü-

teniük a további eredményesség feltételeit.

— Ezért örülünk a Csepel Autógyár rendeléseinek, amelyek felesleges kapacitásunkat töltik ki, amelyek segítik gyártásunk műszaki színvonalának emelését, műszaki dolgozóink számára pedig új feladatot, szakmai fejlődést biztosítanak. Ezért igyekszünk az önök kívánságainak minden vonatkozásban eleget tenni —, mondta az igazgató.

— Vannak olyan elképzeléseink —, veti közbe *Ikerváry Kálmán* —, hogy komplett

Mészöly Géza

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
TELEFON: 227-651, 221-285

ESTI BUDAPEST

1952 MÁJ. 15.

Májusban nyílik 100 festménye s kiállítása Budapesten

1276

Kiállítás készül két nagy festőnk műveiből

A Fővárosi Képtár két nagy magyar tájképfestő alkotásait ismerteti kiállítás keretében. A *Mészöly Géza*-kiállítás májusban nyílik meg, ahol a Székesfehérvárott összegyűjtött és bemutatott mintegy száz festmény kerül a főváros közönsége elé. Június második felében a magyar tájképfestészet egyik legnagyobb mesterének, *Mednyánszky* Lászlónak műveiből rendeznek kiállítást. A kritikai realizmust megragadó művészettel alkalmazó festőnk 1852-ben, száz esztendővel ezelőtt született. A kiállításon mintegy 80 — köztük néhány eddig ismeretlen — alkotását mutatják be.

Márciusban -
azon a napon,
rikai gyilkosok
dobott, kolerávo
halálát okozta
kétéves kisgyer
pesten, a Mad

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE
1966 OKT 25.

Mérföldkövek

Híres festmények — falvédőkön

BÁR RÉGÓTA harcolunk a giccs ellen, néha elkeseritően lassú a fejlődés, mert elképzelhetetlenül sokféle formában búvik meg az olcsó tömegizlés; és sokszor még a kereskedelmi szervek rosszul értelmezett üzleti érdeke is akadályozza a harc kiterjesztését minden arcvonalra. Porcelángyáraink például még ma is sok olyan nippet, csecsebecsét gyártanak, amelyek fölött okkal vitatkozni lehetne.

Még fáradságosabb a harc néhány nehezen ellenőrizhető területen. Ki ne látott volna már falusi házakban, s legalább az idősebb emberek lakásában pirossal, sárgával, kékkel kivarrot vászon falvédőket, amelyen primitív rajz illusztrál hol bibliai idézetet, hol meg népiesnek hitt ízetlen bölcsességet, vagy tréfásnak szánt mondást.

A VÁSÁROSOK, búcsúsok kifogyhatatlan készletekkel állnak a közönség rendelkezésére az ilyesfélékből. Nagyon sokan nem is azért veszik ezt, mert tetszik, hanem csupán azért, mert másfélét nem lehet kapni. Vagy legalábbis nem tudják, hol lehetne hozzájutni.

A Képzőművészeti Alap kiadóvállalata most igen érdekes kezdeményezéssel állt elő, amely úgylátszik, átütő erejű támadás lesz a vásárosok és búcsúsok egyeduralma ellen. Olcsó, nagy tömegben előállított reprodukciókkal akarják helyettesíteni az eddig megszokott falvédőket. Így a legkisebb falvakba is eljuttathatják a magyar és külföldi mesterek legszebb alkotásainak másolatát. Rövidesen kapható lesz négyféle új papírfalvédő Mészöly, Szinnyei, Rudnay híres festményeivel. A továbbiakban természetesen a választék alaposan kibővül.

A KIADÓVÁLLALAT ezenkívül is számos új ötlettel áll elő a következő hetekben és hónapokban. Jó minőségű, de a nagy példányszám miatt mégis olcsó mappákat, arcképsorozatokat, képeskönyveket, füzeteket, sőt, hangosképes kiadványokat bocsátanak ki, amelyek közül sok iránt érdeklődnek a külföldi megrendelők is. A falu számára és a tömegízlés formálására azonban az első lépcsőben az említett nagyméretű reprodukció kibocsátása látszik a leghasznosabbnak.

Várjuk a további jó ötleteket.

...tart: „Békés otthon" jeligére Kecskeméti Magyar Hirdetőbe.

ELADÓ beköltözhető házrész. K... kemét, Nagykőrösi utca 38, Len... lék.

ELADÓ Kis-Kecskeméten, bekö... hető kétszobás új ikerházrész, (átvállalással, fizetési kedvezmén... Kecskemét, Izsáki út 59.

KISIPARI fényezett hálószoba új betétekkel eladó. Kecskemét, Kossuth krt. 28. 4225

REKAMIÉ olcsón eladó. Kecskemét, Széchenyi tér 10. Udvarban hátul. 4244

KEDVEZMÉNYES fizetéssel, üres szoba, konyha, mellékhelyiségből álló ház eladó. Érdeklődni Kecskemét, Vacsihegy 10. Cseriék. 4223

ELADÓ kedvezményesen, modern, szép hálóbútorok, kétszemélyes, négyszemélyes rekamiék, szezlonok, kárpitozott székek, fotelágy. Kecskemét, Vak Bottyán utca 9. Rákóczi út végénél. 7154

ELADÓ Kecskemét, Széchenyi körút 20. alatt, 8 méter hosszú lebontásra való melléképület. Ugyanott 100 kg-os tizedes mérleg, és akácfakerítés, oszlopok. 7155

100 DB liba hizlalásához segítőtársat keresek. N. B., Szalkszentmárton, Vadas 50. 7156

KELENFÖLDI Hőerőmű Vállalat Budapest, XI., Budafoki út 52. felvesz építésztechnikust, hőtechnikai műszerészeket, segédmunkásokat. Vidékiek részére munkásszállást biztosítunk. Jelentkezni lehet: munkaerőgazdálkodásnál. 7139

FELHÍVOM a lakosság figyelmét, hogy rézműves és ónozó műhelyemet megnyitottam. Szakmábavágó mindennemű munkát vállalok. Takács Béla rézműves. Kecskemét, Tűzoltó u. 30. 4165

ÁLLANDÓ fekvő beteghez, betegápolót keresek. Cím: Kecskemét, Bajcsy-Zs. u. 58. érd. délután 5 4151

ELADÓ gépkocsi... szalagfűrész, üzemben megtekinthető. Imrehegy. Kátai. 4087

KECSKEMÉT Város Legeltetési Bizottsága a városföldi gazdaságába keres állandó, éves szerződéssel alkalmazandó, gazdasági munkákban gyakorlott fiatal, vagy középkorú, családos embert. Lakást Városföldön biztosítunk. Érdeklődni lehet Kecskemét, Garai utca 7/a. alatt, naponta reggel 6 órától 9 óráig, Török Sándor gazdaságvezetőnél. 4209

GYAKORLATTAL rendelkező, mérlegképes könyvelőnő elhelyezkedne termelőszövetkezetben. Ajánlatokat „Jó munkaerő" jeligére a kiadóba kérek. 4205

SZOBA, konyhát albérletbe, vagy költségmegtérítéssel keresek. Kecskemét, Kiss utca 12. Józsa János. 7080

ÚJ kétszemélyes rekamié, 2 fotel, 4 szék, fotelágy eladó. Kecskemét, Rákóczi út 2. 7089

ELADÓ kisméretű rekamié. Kecskemét, Juhász utca 2. Muszáj. 7117

KÖZGAZDASÁGI technikumot végzett lány elhelyezkedne. Leveleket „November 1-re 128 634" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe. 7122

KONYHABÚTOR eladó. Kecskemét, Reptér, 14. ép. II. em. 9. sz. 4211

Bács—Szolnok megyei Vas- és Műszaki Nagyker.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1967 MÁR 5.

1021

Állandó balatoni képtár létesül Keszthelyen

A keszthelyi Balatoni Múzeumban régi tervet valósítanak meg az állandó balatoni képtár létrehozásával. Eddig három teremben felsorakoztatott anyag reprezentálta a balatoni témájú képzőművészetet. Ezt az anyagot a Nemzeti Galéria támogatásával csaknem 100 alkotásból álló gyűjteménnyé egészítették ki és a keszthelyi múzeum földszinti helyiségeiben létesítendő állandó képtárban mutatják be a közönségnek.

A tárlat a balatoni téma kapcsán egyben bemutatja a XIX—XX. századi magyar képzőművészet fejlődését a klasszikus mesterektől kezdve napjaink alkotóművészetéig. A tárlaton fontos helyet kapnak a Balaton klasszikus festőjének, *Mészöly Gézának* alkotásai, valamint *Csók István* művei. A modern festészet képviselői közül *Egry József* szerepel a legtöbb alkotással. A Nemzeti Galéria anyagából külön termet rendeznek be Egry József képeiből. Külön teremben láthatók a mai festők, köztük *Bernáth Aurél* balatoni tárgyú festményei.

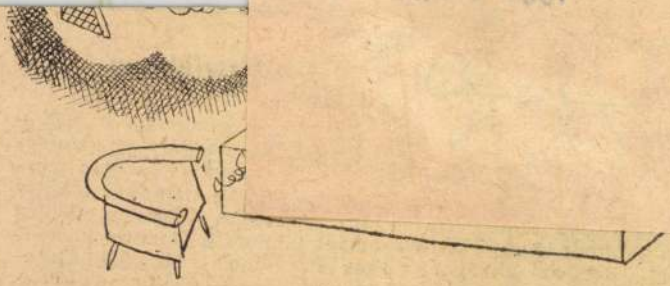

— Még sincs egyenjogúság!

AMI SOK, AZ SOK

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-276, 188-307

1967 NOV 12

KISALFÖLD

Mészöly Géza

órakor. nyugszik 2.42

*

80 ÉVE, 1887. november 12-én halt meg

Mészöly Géza,

a múlt század második felének kiemelkedő magyar festőművésze. Rövid ideig tartó müncheni és bécsi tanulmányai közben már feltűntek kiváló képességei. Hazatérve a magyar tájakat és a népéletet megkapó természetességgel ábrázoló vásznak sorát alkotta. Mély művészi lelkiismeretességéről és ragyogó szakmai tudásáról tanúskodó képei a természetességre való törekvésről tanúskodnak. Legtöbb tárgyát a Balaton környékéről merítette, de sok kép alkotására ihlette az alföldi róna is. A tájképfestés műfaján belül gazdag és sokoldalú művész, de ugyanakkor szeretettel és együttérzéssel festette meg a zsúpfedeles kunyhók és a faluszéli cigánysátrak lakóinak életét is. 1882-ben Párizsba látogatott, ahol hamarosan felfigyeltek rá. Tehetségére jellemző, hogy számos kisebb képét a műkereskedők Corot-nak, a nagy francia festőnek neve alatt hozták forgalomba. Mészöly Géza alkotóképessége teljében, 43 éves korában halt meg.

*

kedésrendészeti
közösen KRESZ-rejtvényt je-
entetett meg.

A feladott öt kérdésre a
elyes válasz:

1. A járművek kanyarodhat-
ak párhuzamosan. (A két
orgalmi sáv együtt 6 méter
széles, és ugyanilyen széles a
használandó útszakasz is.)

2. Nem kell forgalmi sávot
változtatni. (Továbbra is két
orgalmi sáv áll rendelkezés-
e.)

3. A Bécs irányából érkező
ármúnek van áthaladási el-
őbbsége. (A jobbra kis ívben

Vizsgázott

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Mészöly Géza

1967 NOV 12

1967. NOVEMBER 13., HÉTFŐ
NÉVNAP: SZILVIA

A Nap kél 6 óra 45 perckor.
és nyugszik 16 óra 11 perckor.
A Hold kél 14 óra 47 perckor.
és nyugszik 2 óra 42 perckor.

1021

NYOLCVAN ÉVE,

halt meg Mészöly Géza (1844—1887) a múlt század második felének kiemelkedő magyar festőművésze. Müncheni és bécsi tanulmányaiból hazatérve a magyar tájakat és a népéletet megkapó természetességgel ábrázoló vásznak sorát alkotta. Együttérzéssel festette meg a zsupfedeles kunyhók és a faluszéli cigánysátrak lakójnak életét is. Számos kisebb képét a műkereskedők Gorot-nak, a nagy francia festőnek neve alatt hozták forgalomba. Alkotóképessége teljében halt meg.

üg
bá
ga
ni
m
sé
ka
ne

te
a legkülönfélébb dobásokból áll: kézzel, lábbal, vetődéssel hátra és oldalt. Ezek a cselgáncsküzdelem legmutatósabb és legszebb akciói. A földharcban a leszorítások, karfeszítések és fojtásfogások alkalmazására kerül sor. Ezek hatásukban értékeseb-

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mészöly Géza

1967 NOV 12

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1967. november 12. vasárnap

A nap kelte 6.44, nyugta 16.12 órakor.
A hold kelte 14.33, nyugta 1.36 órakor.
Névnap: Jónás.

1967. november 13. hétfő

1024

A nap kelte 6.45, nyugta 16.11 órakor.
A hold kelte 14.47, nyugta 2.42 órakor.
Névnap: Szilvia.

80 éve, 1887. november 12-én halt meg Mészöly Géza, a múlt század második felének kiemelkedő magyar festőművésze. Rövid ideig tartó münchen i és bécsi tanulmányai közben már feltűntek kiváló képességei. Hazatérve, a magyar tájakat és a népéletet megkapó természetességgel ábrázoló vásznak sorát alkotta. Mély művészi lelkiismeretességéről és ragyogó szakmai tudásáról tanúskodó képei a természetességre való törekvésről tanúskodnak. Legtöbb tárgyát a Balaton környékéről meritette, de sok kép alkotására ihlette az alföldi róna is. A tájképfestés műfaján belül, gazdag és sokoldalú művész, de ugyanakkor szeretettel és együttérzéssel festette meg a zsúpfedeles kunyhók és a faluszéli cigánysátrak lakóinak életét is. 1882-ben Párizsba látogatott, ahol hamarosan felfigyeltek rá. Tehetségére jellemző, hogy számos kisebb képét a műkereskedők Gorotnak, a nagy francia festőnek a neve alatt hozták forgalomba. Mészöly Géza alkotóképessége teljében, 43 éves korában halt meg.

don is. Persze mi köri
ben hozzájutunk és ezé
lán nem értékeljük anr
mint az idegenek. Mit
azonban egy élelmes i
resszário, ha ilyen „cs
gével" kívánja gyarap
üzletét? Nos, nem sajnál
pénzt, az időt, a fáradsá
eljön Magyarországra és mi-
vel „minőségi árut" szeretne,
válogat a zenekarok között.
Szerencsére nem kell sokat
nyomozgatnia a zenekarok és
működési helyeik után. Az
OSZK — az Országos Szó-
rakoztatózenei Központ —
pontosan nyilvántartja őket.

Borsod a legjobb

— Menjen Borsod megyé-
be — javasolják gyakorta a
külföldi impresszáriónak, az
OSZK budapesti központjá-
ban.

Indoklásuk:

— Tavalyi értékelésünk sze-
rint a borsodi kirendeltség
szerezte meg az országos első
helyezést. Ebben a megyében
1600 működési engedéllyel dol-
gozó zenész van. Köztük sok

— Megszoktuk a kitaszított-
ságot. Velünk csak akkor tö-
rődnek mások, ha az ő szóra-
koztatásukról van szó.

A keserűség mondat felül
ilyen félreérthető megjegyzé
seket. Egy szép helyiség, egy
klub megszüntetné ezt. Sokat
ront egy ilyen, aránylag nem
nagy kérés teljesítésének ha-
logatása azon az értékes se-
gítségadáson, amelyet egyéb-
ként zenészeink kapnak.

A stúdió

Itt van például az a stúdió,
amelyet másodszor szervezett
meg az OSZK megyei kiren-
deltsége és a Szórakoztató Ze-
nészek Szakszervezetének me-
gyei bizottsága.

— A stúdióban mintegy száz
zenész tehetségét, tudását fej-

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188 307

Mészöly Géza

HEVES MEGYEI
NÉPUJSÁG
1967 NOV 12

1021

1967. november 12., vasárnap
JÓNÁS napja
A Nap kel: 6.44 órakor, nyugszik: 16.12 órakor
A Hold kel: 14.33 órakor, nyugszik: 1.36 órakor
1967. november 13., hétfő
SZILVIA napja
A Nap kel: 6.45 órakor, nyugszik: 16.11 órakor
A Hold kel: 14.47 órakor, nyugszik: 2.42 órakor

80 éve, 1887. november 12-én halt meg Mészöly Géza, a múlt század második felének kiemelkedő magyar festőművésze. Rövid ideig tartó müncheni és bécsi tanulmányai közben már feltűntek kiváló képességei. Hazatérve a magyar tájakat és a népéletet megkapó természetességgel ábrázoló vásznak sorát alkotta. Mély művészi lelkiismeretességről és ragyogó szakmai tudásról tanúskodó képei a természetességre törekednek. Legtöbb tárgyát a Balaton környékéről meritette, de sok kép alkotására ihlette az alföldi róna is. A tájképfestés műfaján belül gazdag és sokoldalú művész, de ugyanakkor szeretettel és együttérzéssel festette meg a zsúpfedeles kunyhók és a faluszéli cigánysátrak lakóinak életét is. 1882-ben Párizsba látogatott, ahol hamarosan felfigyeltek rá. Tehetségére jellemző, hogy számos kisebb képét a műkereskedők Gorot-nak, a nagy francia festőnek neve alatt hozták forgalomba. Mészöly Géza alkotóképessége teljében, 43 éves korában halt meg.

Gyakorlattal rendelkező

női szabó

szakmunkásokat

felveszünk.

Jelentkezés:

Eger, Bródy S. u. 9., részlegvezetőnél.

A Fővárosi Villamosvasút

felvételre keres

felveszünk

meghatározott időre

gépen jól író adminisztrátort,

az egri járási KIOSZ helyi csoporthoz, Eger, Széchenyi u. 32. sz.

Jelentkezés önéletrajzzal a KIOSZ Heves megyei titkárságán, **Eger, Széchenyi u. 29. sz.**

A Heves megyei Vízmű Vállalat azonnali belépéssel, állandó munkahellyel vizsgázott

kazánfűtőt felvesz.

Jelentkezés: **1. sz. üzemvezetőségen.**